This page was intentionally left blank

*

Pagina lasciata intenzionalmente vuota

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE
Mss
II
III
32
Provenienza
R. Museo di Fisica
(a. 1797.)
Vecchia Collocazione
1896

III

VIDII (Vidi)

Anatomes.
Libri III.

Vol. 32.

Ex R. Museo Physico Florentino Ferdinandi
III. M. E. D. munificentiâ postrid.
Kal. Febr. 1797. Archiv. nostrae Bi=
bloth. Vol. XVII. Docum. I.

In Catalogis omnibus nostrae Bibliothe-
cae omittitur ob tardam accessionem.

Vidii (Vidi) Anatomes libri III. ad Cosmum Medicem Reipublicae Florentinae et Senarum Ducem. Cod. in fol. chartac. archetypus saec. XVI. post annum 1557. scriptus quo Cosmus Florentiae simul et Senarum Dux appellari coepit. Figurae in aere caelatae, quas auctor operi aptavit, et foliis conglutinatae opportune videntur, ab exemplo editionis Romanae Anatomes Joannis Valverdii anni 1556. idiomate hispaniae scriptae, extractae fuere, et partium descriptarum ins postica facie typis expressam notitiam hispanica dialecto exhibent. Horum auctor fuit, teste Nicolao Antonio in Bibliothe Hispan. T. I. pag. 606., Caspar Bezerra pictor et sculptor. Duae tantum originales et calamo pictae eiusdem pictoris industria qui Collegio 31. P. III. figuras adfabre expressit, foll. 195. et 196. rectis visuntur. Tabulae

=

Valentianae non eadem ordine quo in opere impresso leguntur, sed diverso; scil.

Libri I.

Tab. 1. fol. 59. recto
2. fol. 63. recto
3. fol. 61. recto
4. fol. 63. recto
5. fol. 65. recto
6. fol. 68. recto
7. fol. 253. recto

Libri II.

Tab. 1. fol. 171. recto
2. fol. 173. recto
3. fol. 174. recto
4. fol. 175. recto
5. fol. 177. recto
6. fol. 178. recto
7. fol. 179. recto
8. fol. 183. recto
9. fol. 181. recto

10. fol. 182. recto.
11. fol. 183. recto.
12. fol. 184. recto.
13. fol. 185. recto.
14. fol. 186. recto.
15. fol. 188. recto.
16. fol. 190. recto

Libri III.

Tab. 1. fol. 229. recto.
2. fol. 230. recto
3. fol. 232. recto
4. fol. 234. recto
5. fol. 237. recto.
6. fol. 238. recto.

Libri IV.

Tab. fol. 252. recto.

Libri V.

Tab. 1. fol. 273. recto.

2. fol. 275. recto.
3. fol. 277. recto.

Libri VI.

Tab. 1. fol. 111. recto.
2. fol. 112. recto.
3. fol. 114. recto.
4. fol. 116. recto.
5. fol. 118. recto.

Libri VII.

Tab. 1. fol. 81. recto.
2. fol. 84. recto.
3. fol. 85. recto.
4. fol. 87. recto.

Fuit
Cosmi I. Reipublicæ Florentinæ et Se-
narum Ducis, et postmodum M. & D.
cui opus inscriptum est et aliorum
Medicearum MM. & DD.

=

Francisci Caesaris M. E. D. ex Mediceorum
Principum haereditate ut adparet ex
insignibus Bibliothecae Caesareae Me=
dicco-Palatinae fol. 2. impressis.
Petri Leopoldi M. E. D. Franc. Filii cuius ins=
su Bibliothecae & Musei Physici
Florentini invectus fuit.
Ferdinandi III. M. E. D. Petri Leopoldi Fil.
qui Cod. ex Museo Physico Florentino
ad Bibliothecam Malliabechianam
transferri iussit postrid. Kal Febr.
1797.

OPERVM SERIES ALPHABETICA

BEZERRAE (Casparis) Tabulae Anatomicae) Valverdii ab ipso delineatae et aeri incisae). Num. unic.

VALVERDII (Ioannis) Tabulae Anatomicae) XLII. a Caspare Bezerra delineatae et aeri incisae). Num. unic.

VIDII (Vidi) Anatomes libri VII. Num. unic.

VIDII (Vidi)

Anatomes

Libri VII.

Le Tavole in rame attaccate sono prese da un esemplare dell'Opera di Giovanni Valverde intitolata Historia della composition del Corpo humano Roma 1556. in fol. di cui Niccolò d'Antonio Bibliotth. Hispan. T. I. pag. 606. E' la prima edizione di quest'opera ed è in lingua Spagnuola. Le figure son disegnate dal Pittore Gaspare Bezerra come dice il medesimo Niccolò d'Antonio. Ho notato ad ciascheduna il posto preciso che hanno nell'opera e edizione prima del Valverde. Il Gori Gandellini non ha fatta menzione tra gli incisori di Gaspare Bezerra che fu Pittore e Scultore e incisore celebre secondo Niccolò d'Antonio nel luogo citato

AD COSMVM MEDICEM REIPVB. FLOREN. ET SENIDVCEM.

VIDI VIDI ANATOMEN.

INDEX EORVM QVÆ IN SEPTEM LIBRIS

Anatomes Vidi Vidij tractantur.

PRIMVS LIBER TRACTAT de Communibus totius Anatomes.

Continetur Cap: nouem

Quid sit Anatome CAP: I

Quam utilitatem afferat Anatome, et quātam requirat exercitationē CAP: II

Ad quā facultatem referatur Anatome, et ad Medicinā, ad quā partem propriē pertineat CAP: III

Quæ tractanda sint in descriptione Anatomes CAP: IIII

Qualem oportet esse Medicum, qui Anatomem profitetur, et qualē ministros CAP: V

De corpore quod incidendum est in Anatome. CAP: VI

De instrumentis ad Anatomem necessarijs CAP: VII

De lumine, loco, ac scamno idoneo ad Anatomem CAP: VIII

Quæ propriè tractanda sint in Anatome, et quo ordine. CAP: IX

SECVNDVS LIBER TRACTAT de ossibus, Cartilaginibus, ac Ligamentis

Continetur cap: tredecim

Quæ in singularū partiū tam simplicium q̄ multiformium sectione consideranda sint. CAP. I

De ossibus in uniuersū. CAP. II

De ossibus capitis. CAP. III

De osse hyoide CAP: IIII

De ossibus spinæ, sacri, et coccygis CAP. V.

De costis, ossibus pectoris, et iuguli. CAP. VI.

De scapulis CAP. VII.

De ossibus brachij. CAP. VIII.

De osse coxæ CAP: IX.

De ossibus genu CAP. X.

De Cartilagine CAP: XI.

De ligamentis CAP. XII.

De ratione parandi sceleti CAP: XIII.

TERTIVS LIBER TRACTAT de neruis, uenis, et arterijs:

Continet Cap: XV.

De neruis in uniuersum CAP. I

De neruis qui a cerebro oriunt CAP. II

De neruis qui à spinæ medulla oriuntur CAP. III.

De neruis, qui ad brachia, et crura feruntur CAP. IIII.

De Venis in uniuersum. CAP: V.

De Vena porta CAP: VI.

De origine uenæ cauæ à iecinore, et eius progressu ad partes superiores. CAP. VII.

De uenis q̄ per brachiū feruntur. CAP. VIII

De progressu uenæ cauæ infra ad iecur CAP. IX.

De Venis ad crus pertinentibus. CAP. X.

De Arterijs in uniuersū. CAP. XI.

De Arteria magna ascedente CAP. XII.

De Arteria magna descedente. CAP. XIII

De distributione uenarū et arteriarū quæ in caluariam penetrāt. CAP: XIIII.

De Arteria uenali, et uena arteriali CAP. XVI.

QVARTVS LIBER TRACTATVS

de Musculis

Continetur cap. IX

De Musculis in uniuersu CAP. I
De Musculis facieí CAP. II.
De Musculis ossis hyoidis linguæ, & gutturis CAP. III
De musculis humeri, cubiti, & manus CAP. IIII.
De Musculis mouentibus scapulá, caput, & dorsum. CAP. V.
De Musculis pectoris, & septo transuerso CAP. VI
De Musculis abdominis, uesicæ, colis, anitestium CAP. VII.
De Musculis mouentibus femur, crus, & pedem CAP. VIII
De sectione musculorú omniú CAP. IX.

QVINTVS LIBER TRACTAT

de Ventre.

Continetur Cap. XII.

Diuisio partiú externarú nostri corporis cú ipsarú nominibus. CAP. I
De methodo qua utendú est in ostendenda natura partiú, q secant CAP II
De Abdomine CAP. III
De Peritoneo, umbilico, omento. CAP. IIII
De intestinis, mesenterio, gládula, quæ προσεφερὲς dicitur CAP. V
De Ventriculo, & gula CAP VI
De Iecinore, uesica fellis, & liene CAP. VII
De Renibus, uesica, & canalibus, urinæ transitum præbentibus CAP. VIII.
De partibus genitalib in mari CAP. IX
De partibus genitalibus in fem. CAP. X.
De inuolucris foetus CAP. XI.
De Mammis CAP. XII.

SEXTVS LIBER TRACTAT

de sectione partiú uitalium.

Continet Cap. VII.

De collo, & thorace CAP. I.
De Membrana succingente costas, & thoracem diuidente CAP. II.
De Aspera arteria, gutture, & eius operculo CAP. III.
De glandulis quæ in faucibus continent, & una CAP. IIII.
De Pulmone CAP. V.
De Corde, & Pericardio CAP. VI.
De sectione thoracis, & uiscerú quæ in eo continentur. CAP. VII.

SEPTIMVS LIBER TRACTat.

de capite, membris, & de sectione siuerú

Continet cap. VIII.

De capite CAP. I.
De Crassa, & tenui membrana cerebri CAP. II.
De Cerebro CAP. III.
De oculis CAP. IIII.
De instrumento odoratus, auditus, gustatus, & de dentibus CAP. V.
De sectione cerebri, & reliquorú instrum. facultati animali inseruientium CAP. VI.

De Membris CAP. VIII
De sermone uiuo CAP. VIIII

VIDI VIDII DE ANATOME LIBER PRIMVS.
QVI EST DE COMVNIBVS TOTIVS ANATomes.

Quid sit anatome C. I.

Illud inter Platonis praecepta mihi semper antiquissimum fuit, cum nos monet, ut in quauis tractatione primum quid sit illud de quo agitur explicemus, ne si forte aliud instituerimus, aliud intelligatur, frustra de ambiguo laboretur. Ab hoc decreto in anatome nunc nobis instituta initium ducentes, quid graeci eo uocabulo notauerint, docere primum ingrediemur. Constat autem eos non aliud scire uoluisse, quam sectioné artificiosam partium animalis, ad earum naturam inuestigandam; aperitur hac definitione, et ab aliis distinguitur anatome, nequit enim in aliam facultatem transferri; id quod clarissime intelliges, si genus suis differentiis circumscriptum intueearis. Est autem genus proximum anatomes sectio, non quidem simpliciter, sed ea quae artificiose administratur, fortuita enim sine peritorum sectio nihil ad eam pertinet. Ex duplici igitur uerbo sectione nimirum et artificiosa describitur proximum genus, quod in accidentibus definiendis non petitur a subiecta materia, quemadmodum in substantiis, sed a forma, sicut nec differentiae quae generi iunguntur, in definiendis accidentibus sumuntur a forma, quemadmodum in substantia, sed partim a subiecta materia, partim a fine depromptae, ueluti nunc in anatome, quae cum sit accidens, definitur genere sumpto a forma, sectione nimirum artificiosa, differentiis uero partim a subiecta materia, partim a fine susceptis. Sunt enim in anatome subiecta materia, partes animalis, cum non quoduis secetur, sed corpus animalis duntaxat, ac non solum hominis, sed belluarum quoque, quas secare saepius cogimur: neque inciduntur sola cadauera, sed interdum belluae uiuentes, ad hominis naturam comprehendendam. Quare mehercule longe aberrant, qui anatomen sectionem humani cadaueris definiunt. Altera differentia sumpta a fine est, [ad inuestigandam naturam earum partium quae secantur] hanc necesse fuit iungere generi, praeter illam

VIDI VIDII DE ANATOME LIBER PRIMVS.
QVI EST DE COMMVNIBVS TOTIVS ANATOMES.

ANATOMES

Inspectio quae summatim usurpatur [illegible], anatomen a sectione artificiosa partium animalis; quam alij induuntur: ueluti lanij et coqui periti, qui belluarum partes non frangunt, sed (ut docet Plato) diuidunt articulatim id quod faciunt etiam structores conuiuij: qui aues erudita manu certis ductibus circumscriptis scindunt per pectus et clunes ut quae excutiuntur, frusta conuiuis apponantur. Quamuis autem sectio quamuis artificiose exerceatur in partibus animalis, non secus quam anatome, ab ipsa tamen deducitur fine proposito, neque enim eo spectat, ut naturam partium inquirat, sed ut elegantiam quandam intuentibus praestet.

Quam utilitatem afferat anatome, et quanta requirat exercitationem C ii.

Iam uero inspectio partium singularum, quam finem esse anatomes posuimus, non modo pertinet ad medicos, sed ad pictores etiam, fictores, ac philosophos. Qui fingunt, aut pingunt, ut agere imitari externarum partium imagines possint, ubi musculos, chordas, uenas, ossa quae cuti subeunt, probe teneant, ita ut eorum quoque intersit, apertarum partium compagem intueri. Philosophi, ut aliarum rerum omnium, ita animalium, et praecipue hominis contemplari naturam debent, quam minime intelligerent, nisi detectas, et patefactas singulas partes corporis inspicerent. Inde autem dignoscere possunt, tres ne partes habeat animus (ut Platoni uidetur) rationis, irae, cupiditatis, an simplex, unde quid sit; ut censent nonnulli naturae artificium, et deum optimum maximum praedicant, colunt, uenerantur, se fatentur, atque agnoscunt diuinam rationem, quae cum consilio, et prudentia, humanum corpus ingenuit. Eam dicunt esse naturam, quam dei artem, et prouidentiam constituunt. Sed relicta utilitate, quam ex anatome colligunt pictores, et fictores non mediocrem, philosophi magnam, transeamus ad eam, quam medici maximam consequuntur. Venantur enim per hanc quinque

secundum

secundum naturam est in singulis partibus nostri corporis, munera nempe, atque usus, quæ sunt effecta sanitatis, præterea compositionem ex forma, et materia, in qua consistit sanitas partium singularum, deprehendunt substantiam simplicium partium, quæ sunt materia instrumentorum, componuntur hæc ex pluribus partibus partibus simplicibus, ex quibus una propria est, neque alibi in uniuerso corpore reperitur: per quam suum officium faciunt, cætera usum aliquem præstant ad ipsum efficiendum. Insunt singulis partibus simplicibus certæ qualitates, ut mollities, durities, raritas, densitas, per quas inter se differunt, et materia fiunt instrumentis componendis idonea: quamquam hæ ubi grandes sunt, non ex simplicibus partibus, sed ex minoribus compositi efficiuntur: ut manus ex digitis, pulmo, iecur ex fibris: qualiscunque autem sit materia instrumentorum, deprehenditur per anatomen, non secus quam forma, ad quam pertinet magnitudo, numerus situs, unitas, conformationi uero subijcitur figura, superficiei asperitas, ac leuor, cauitas, ut canales, receptacula, et foramina. Magnitudo complectitur longitudinem, latitudinem, altitudinem. Ad numerum refertur multitudo partium tam simplicium, quam compositarum: ex quibus singula instrumenta, et uniuersum corpus conficitur. Ad situm spectat locus ubi pars residet, et nexus, quem cum alijs habet. Complectitur locus differentias sex, super, et subter: a priori parte, et retro: ad dextram, et sinistram, præter quas considerat medius interiorem, uel exteriorem sedem, e regione, uel contra, quæ tamen differentiæ sub sex prædictis continentur. Nexui subijcitur ortus: iter, ductus, finis, connexio partium: sed præter hæc omnia pertinet ad formam unitas, quam non solum in instrumentis, sed etiam in partibus simplicibus attendimus: cuius tamen hæc persecando patefiunt, quamuis ante latuerint: Falsa quæ est Empiricorum sententia, qui alijs plerasque se habere in mortuis exis-

existimant, quam in imis, et obid anatomem non solum ut foedam, sed medico etiam inutilem vrgeunt, quin potius pleraque apparent in mortuo qualia erant in viuo, et eandem materiam, ac non dissimilem formam praeseferunt id quod facile intelliges, si eorum vnamquamque ex simplicibus partibus spectes vt accidentia etiam, quibus formam contineri monstrauimus, sigillatim perpendas. Medicus hac notitia fretus, quam perscrutando sibi comparauit, beneualentes tuetur, iam labantis confirmat, eos qui in morbum aliquem inciderunt, ad integram valetudinem perducit, quod minime facere posset si esset eius cognitionis imperitus. Nam nec deprehenderet locum affectum, aut recte deprehensum curaret, neque enim ad partis faciendum locum sufficit actio laesa, cum saepe laedatur immolata etiam parte a qua proficiscitur, quod illi euenit qui digitorum manus motum amiserat, ex ictu ad spinâ, frustra enim admouebantur remedia ad digitos, quamdoquidem curare spinam medulla operiebat, quod Galenus faciens homunculum sanauit, id autem acceptum retulit notitiae quam per anatomem fuerat assecutus. Videbat enim a qua parte spinae deducerentur nerui, qui facultatem motus digitis praebent. Confert igitur proposita cognitio non modo ad cognoscendum locum affectum, sed etiam ad curandum, praesertim cum manus opera necessaria est. Si quis ignoret conformationem, numerum, situm, cum ad curationem deuenit, incertus quasi curator per ignota loca iter faciet, si restituere luxatos articulos conetur, non minus fortuito id faciet, quam si caecus traheret filum per foramen acus trajicere; sed leue hoc est; sibi si non prodesit, fortasse non multum obesset frustra laborans. At si sagitta euellenda sit, vel aperiendus abscessus, vel quauis alia de causa adhibendus scalpellus,

saepe aut

sæpe aut exitium, aut graue aliquod infortunium, ut neruorum distentione, sanguinis effusionem, aut certe deformitatem afferet incredibilem, nisi ad unguem teneat uenas, arterias, neruos, musculos, omnes, quorum—originem, finem, ductum, magnitudinem, numerum, situm, figuram, frequenti incisione perspexerit. Contra ille qui in corporibus incidendis plurimum fuerit uersatus, prompte manu utetur, uitabit periculum, circumspecte tractabit partes præstantiores; quod si rogatur transuersum musculum, neruum, aut chordam præcidere, actionem quæ inde proficiscebatur, perituram denuncians, reprehensionem effugiet, atque artis dignitatem retinebit. Nihil igitur æque expedit ægrotanti, atque in eiusmodi curationibus medicum accersire in secandis corporibus ualde exercitatum. Quid quod non solum partium naturam, sed uitia quoque interdum anatome patefacit. Aperiuntur aliquando cadauera, ut ueniant in conspectum internarum partium uitia, quæ hominem sustulerunt, quod in funere patris filij rogant, ut se defendere possint ab eo morbo, quem tanquam hæreditarium uerentur. Iubent indices aperiri corpora eorum, quos suspicantur ueneno fuisse interemptos, ut appareat, num uiscera mortifero poculo fuerint erosa, aut alio modo uiolata. His ita constitutis, postremam uero hanc affert utilitatem anatomes his qui chirurgiam exercere, et manu mederi uolunt, ut easdem manus operas quas ad ægrotantes deinde adhibituri sunt, adhibeant adhibeant ad cadauera in quibus uersati diutius quandam sibi comparabunt facultatem, per quam possint ægrotantes quantum res patitur, tuto, cito, et iucunde curare. His ita constitutis, facile intelligi potest, quanta sit anatomes utilitas, quam incredibilis, quam admirabilis; cæterum fæditas, cuius aliqui ipsam accusant, delectatione superatur. Tenentur oculi pictura, animalium imagines repræsentante, in quibus exter-

num dumtaxat est artificium, at quanto magis delectare nos debent corpora ipsa animalium: quæ non externum dumtaxat, sed internum quoque parentis naturæ artificium demonstrant. Non mirum igitur si prisci illi medici, ac philosophi adeorum partibus animalium persecandis uersabantur, si filios ab ineunte ætate eiusmodi sectioni assuefaciebant: intelligebant enim magis idoneam esse ad addiscendum teneram ætatem, quam firmam, quamobrem pepedeumenus appellabant peritos, qui a puericia fuissent instituti. Contra imperitos nominabant apedeutos, qui defuisset illis institutio a puericia. In fabricatoribus uasa quos magni faciebat, quemadmodum anatome, prisci filios ab ineunte ætate instituebant, ut assiduo usu, consuetudine quæ secandi partes nostri corporis perfectam cognitionem assequerentur. Exercebantur in ea pueri apud magistros, tradebatur autem per manus, neque litteris mandabatur ab Asclepiadum familia, qua extincta, Diocles primus eam scriptam reliquit, quod antiquo illo more neglecto dissuefactos pueros a sectione cerneret, qui si mansisset, supuacanei fuissent libri, a quibus quales singulæ partes sint, nobis declararentur. Nunc cum non seruetur ille mos, necessarij sunt libri, quibus tamen non est ex toto nitendum, tantum memoria ubi defecerit, eorum quæ sectione perspexerimus, redintegranda est, et intuitu imaginum quæ partes nostri corporis egregie repsentant. Oportet autem non solum semel, aut bis, sed sæpe oculis ipsis intueri, ac persecare animalium partes: ad similitudinem enim adhibendus est usus: mater geminos nosci consuetudine oculorum, inter homines celerrime illos agnoscimus, cum quibus plurimum uersati sumus; quæcunque uisu percipiunt, nisi sæpius inspiciantur, non custodiuntur in thesauro rerum

omnium

uocaiuum memoria, quæ usitata sunt, non facile elabuntur, stirpes si non sæpius aspiciantur, nequeunt memoria teneri ab his qui eas artem profitentur. Necessarius ergo est frequens intuitus, ut stirpium, ita nostrarum partium notitiam profitentibus, iuuat lectio, iuuat pictura, ut diximus, reuocando in memoriam partes tam stirpium, quam animalium; quæ nisi a pueritia impressæ fuerint, quamuis sæpe etiam postea inspiciantur omnino elabuntur; redeunt tamen in memoriam quadam quasi extrinsecus oblata impulsione, per lectionem, aut picturam. Sed longius labimur, redeamus ad finem anatomes, ex qua tanta colligitur utilitas, ut operæ precium sit diutius in ea uersari, usque adeo magni refert inuestigare naturam partium singularum.

Ad quam facultatem refratur anatome, etsi ad medicinam, ad quã eius parti proprie pertineat C.III.

Ex definitione quam satis superque explicauimus, intelligi potest, ad quam facultatem refratur anatome, exquisita enim cognitio partium singularum, ad quam spectat anatome tanquam ad finem, ad artem pingendi, aut fingendi non pertinet; quæ solam formam exprimit partium externarum, internas uero catenus perscrutatur, quatenus perspecto situ, ductu, origine, fine, processu, recessu, eorum quæ cuti subsunt, externam speciem aptissime imitatur. Neque enim contendunt philosophi pictores, aut fictores sibi comparare naturæ singularum partium quã anatome pollicetur notitiam absolutam, quæ nec pertinet etiam ad philosophos, quorum uidetur magis interesse; sufficit enim ijs naturæ artificium in hominis fabrica contemplari, aliter enim animaduertuntur res ab ijs, qui eas ad usum transferunt, aliter ab ijs qui ipsarum inspectione delectati, nihil in uita sunt aliud acturi. Cernunt philosophi, non faciunt, atque idcirco philosophia quamuis aliarum artium omnium nobilissima sit,

minus tamen ad uiuendum conducit, ex qua de re (ut testatur Aristoteles) postremo fuit exculta. nam ante ratio [illegible] artes inuenerat, per quas quaecunque ad uitam necessaria essent, solertia acquireretur. Inter eas medicina fuit, quae non solum contemplatur, sed facit; atque id etiam, quae per anatomen ostenduntur, diligenter inspectat, ut transferat ad usum. Ergo cum ad id quod uniuersas partes occupat latissimeque funditur, referri tota facultas debeat, perspicuum est anatomen ad medicinam attinere, quae sectis humani corporis partibus ex inspectione maximam colligit partem fructus, cum bene ualentes tueatur, et aegrotantibus restituat sanitatem. Caeterum cū multae sint medicinae partes, ad nullam magis pertinere anatome uidetur, quam ad chirurgiam. haec siquidem complectitur omnem manus operam ad curandum siue proxime, [illegible] siue media interiecta cognitione pertinentem. Ex operis autem chirurgiae, alia auferunt morbos, alia patefaciunt, uel postquā medicus ad curandum est adhibitus, ut cum demisso specillo q̃ alte uulnus insederit, explorat: uel antequam adhibeatur, ut cum persecando cuiusque partis naturam inuestigat. Referre igitur anatomen ad chirurgiam oportet, quod facit etiam Galenus, qui ut secundo libro de decretis Hippocratis et Platonis inquirat, oriatur ne motus uoluntarius a corde, an a cerebro, secat thoracem uiuentis belluae, et cor aut euellit, aut arcte comprehendit, quam anatomem appellat chirurgiam, idque merito, cum sit opera manus ad curandum si non proxime, saltem alio interiecto medio attinens. philosophis autem, pictoribus, uel fictoribus cum internas hominis partes intuentur, medicus anatomem ministrat, non secus quam huic faber ferramentorum, architectus machinamentorum compositionem suppeditat, quibus utatur. cum

turcum manu medicinam facit. Recito igitur nos cum chirurgia tradidimus, inter eius opera numeravimus anatomem, cuius suo loco mentionem fecimus, sed integram tractationem huc distulimus, ut continuata esset series operarum, quas chirurgicas molitur, quibus absolutis reuertimur ad anatomem.

Quæ tractanda sint in descriptione anatomes CIIII.

Proponamus primum de quibus agendum sit, inde orsi. quòd ex iis qui libros de anatome conscripserunt, plerique naturam singularum partium, tam simplicium, quàm compositarum, adeo diligenter persecuti sunt, ut substantiam, colorem, duritiem, mollitudinem, figurá, asperitatem, leuorem, caua, magnitudinem, nexum, sedem, numerum, originem, ductum, finem, actionem denique ipsam, atque usum, uberrime enarrauerint, nihilque præterierint, quod ad cognoscendum naturalem statum ipsarum facere posse uideatur, qd munus ad propositam tractationem non pertinet, sed ad eam quæ est de sanitate. Constat enim unamquamque partem tunc appellari sanam, cum naturalem compositionem retinet, quæ propositis rebus continetur, cum uero qui de illis agit, de sanitate agere manifestum est: sed qui anatomen profitentur, non sanitatem, et naturam partium singularum debent sibi enarrandam proponere, sed manus operam, per quam inuestigare ipsa possimus, hæc autem est minima pars eorum, quæ ab auctoribus anatomes traduntur. In similem errorem deferri eos diximus, qui de chirurgia libros inscribunt, in quibus morbos, causas, symptomata, signa, et præsidia omnia persequuntur, quæ attinent ad eos casus, qui manus operam desiderant, ita ut minima pars eorum librorum sit manus opera, quam profitentur, sed hos satis alibi improbauimus. Reuertamur ad eos qui integra uolumina de anatome conficiunt, in quibus sanitatem multo magis, quia

quod pollicentur enarrant. Quos tamen iure collaudare et defendere se posse aliquis inducabit primo quod rem utilem ac medico necessa riam tradant. deinde quod sine ipsa nequeant operam exponere quã profitentur. quandoquidem anatomes usum habet signi, quo unius cuiusque partis natura demonstretur. sunt autem signa ex numero eorum quæ referuntur ad aliud sine quo intelligi minime possunt. neque enim tenere signi alicuius notionem ualemus, nisi simul teneamus quid significatur. Quamobrem non potest tradi anatome, quæ nobis singularum partium naturam significat. nisi hæc quoque simul tradatur. hæ sunt quæ respondere possunt qui eorum scriptorum patrocinium suscipiunt. quos facile ex defensione deijcemus. Fatemur enim notitiam partium singularum quam perscribere exquisitam conantur summopere utilem esse ac necessariam medico. sed (ut prædixit monet poëta ille) nunc non erat his locus, cum absoluta et perfecta tractatio de natura unius cuiusque partis pertineat ad librum de sanitate non de anatome. Illud uero argumentum quod grauissimum, et firmissimum nunc iudebatur; de necessitate tractandi simul ea que mutuo ad se referuntur nullo negocio dissolui, nã detur non posse explicari signum absque re significata, et ob id anatomen absque natura singularum partium quam demonstrat, at non propterea perscribenda hæc est communicata cum anatome, sed ante (ut fecit Galenus) qui non iisdem, sed propriis, ut explicatis libris tractauit sectionem, à natura partium singularum, iam licet non iudeatur una ab altera posse separari, est tamen proprium suum utriusque munus natura unicuique partis ante quam de sanitate diligenter perpendenda, et ad iterum secanda est, posterius uero cum anatome leuiter percurrenda, et quatenus commemo-

A quemadmodum in sequentibus ostendemus.

randa

randa, quatenus postulat cognitio propositi muneris. Ne longior ponatur oratio in eo quod attingendum fuit, quam in eo cuius gratia attingitur: quod facere plerique solent in anatome describenda, quamobrem uolumen longius producunt, quod uix queat sermone annuo explicari. Breuiorem me duæ res fecerunt (debent), una est quam sequor methodum in singulis rebus tractandis. altera quod quæ non sunt huc instituta uel prætereo, uel si quando res postulat ut earum mentio fiat, breuiter perstringo, (decreueram) atque ea tantum in hoc uolumine uberius persequor: quæ pertinent ad patefaciendas singulas partes nostri corporis. hæ autem sunt operæ manus complures. quandoquidem aut secare oportet, aut fistulam demittere uel specillum alligare, inflare, hamo prehendere, detergere, abradere, et alia multa moliri, ex ijs quæ in chirurgia enarrauimus. + Quamuis autem operæ ad anatomen requisitæ plures sint, nomen tamen apud Græcos obtinuit ab una sectione, qua ex maiori parte utitur. Eiusmodi igitur omnes operas explicare necesse est, quod antequam sigillatim fiat, operæpretium est, præcepta quædam omnibus communia recensere: quem ordinem in chirurgia quoque seruauimus. Sunt autem eadem fere communia, quæ proponuntur hic, atque ibi, eadem enim attenduntur in parte chirurgiæ, atque in tota. nimirum medicus, ægrotans, ministri, instrumenta, lumen. Hic tantum pro ægrotante considerandum est corpus incidendum, quibus constitutis ad operas in singulis partibus exercendas transibimus.

+ Verum illud me mutare initia cogit quod ... librum de ... singulares ... ea hic adijcere ... ipsa attingere ... quæ de ea hic fuit describere ... in eo libro quem ... singularis partium tradendæ ... uberrime persequar. ^

Qualem oporteat esse medicũ qui anatomem profitetur, et quales ministri. C V

Veniat igitur primo in medium medicus, qui administrare anatomem debet. profecto cum idem sit, qui opera manus utitur in curando, necesse etiam est ita sit instructus, ut in chirurgia præcepimus, ubi ipsum spectauimus. et priusquam ad curandum

ad curandum adhiberetur, et postquam adhibitus esset. Triplici autem bonorum genere fortunæ, corporis, et animi præditum esse ipsum uolumus priusquam ad curandum adhiberetur desideramus in eo fortunæ bona, ne ob angustiam rei familiaris auocaretur a studio, atque ab operibus artis eadem nunc in corequirimus qui uersari debet in corporibus incidendis longum enim tempus postulat hæc ars, et hominem qui omnibus rebus posthabitis totum se in inuestiganda natura nostrarum partium conferat omnemque in eo studium curam atque operam ponat non solum quæ plurima sunt quæ noscere debent sed etiam quæ sæpius inspectanda sunt quæcunque enim oculorum sensu percipiuntur facile excidunt nisi assiduitate inspectionis ut supra monstrauimus memoria reficiatur. Ex bono corpore necessaria est sanitas laboriosa enim est operatio hæc quam præstare homo infirmus non ualet. requiritur potissimum clara oculorum acies ne animaduersionem quidque fugiat incidentem sæpe enim paruæ etiam particulæ maximi sunt momenti, et usum præbent incredibilem quod in neruulis quibusdam accidere uidemus. Requiritur et manus strenua, atque agilis ut cum necesse est altius scalpellum demittere secare quæ duriora sunt impellere educere atque in diuersa contendere possit hæc firmissime præstare: dexteritas uero manus efficit, ut cæteris inuiolatis tantum scalpello attingatur, quod propositum est, tum ut apte inter se partes diducantur, neue dum una tractatur, altera laceretur: præterea ut cutis a subiectis corporibus adhuc integra separetur. Sic ullo iucunditatem, quam spectatoribus affert dexteritas, haurit in alijs artibus amamus, ita etiam in secandis corporibus animalium, et eo magis, quo materia tractatur longe nobilior, quam ligna, lapides, aut

des, aut nectella: Restant bona animi, quæ in morales uirtutes, et scientias separantur, uerusque rusticus esse debet medicus ad ægrotantium curationem sed ad animalium corpora secanda, non ita necessaria sunt uirtutes, sicuti scientiæ, ergo præter dialecticen, ac naturalem philosophiam, peritissimus esse debet medicorum, et ad unguem tenere hominis naturam, situm, actionem, formam, et materiam non solum didicerit, sed animo firmissime teneat, ne ipsa sectione hæreat, sed prompte, atque expedite suum munus exequatur, alioquin minus idoneus erit qui belle incidat euellat, monstret, unumcuiusque partis constitutionem. Si quis autem roget quo pacto uiri hæc a medico ante anatomen possint, cum per ipsam inueniantur, huic audacter respondebimus, neminem idoneum esse eiusmodi sectionis professorem, nisi prius quæ per sectionem patefiunt, partim lectione, partim inspectione didicerit apud magistros anatomen exercentes, et ueluti qui digitum ad fontem intendunt, ostendentes quæ reperiunt. Si quis autem leuiter cognoscens nostrarum partium naturam, de libris, aut de præceptore per se uelit secare, ut testimonio oculorum comprobet quæ didicerat, primo quidem ut ignarus secandi, lacerabit partes corporis quod tractabit, sed processu temporis tandem fiet peritus. non secus quam citharœdus citharam pulsando: præcedet sectionum perfecta potentiam perfectam secandi. Exerceatur autem priuatim plusquam publice et naturam tentent singularum partium ostentare. Talem igitur esse medicum uolumus, priusquam anatomen aggrediatur, sed cum iam aggreditur, cultum habitum, actionem in eo requirimus, qualem præcepit Hippocrates, ut aptissime exequi suum munus ualeat. Cultus potissimum M refertur ad unguem, et uestem; ungues non secus quam in—

alys chirurgis sequent digitorum uaricationes, ideoq; breuiores prehendere nequeunt breuia corpuscula, longiores incommodi sunt. Vestitus ita collectus sit, ut neque fluat, neque strangulet, tum dextera sic ut auersa parte duplicetur. Habitus medicandum secat, talis sit ut iuuenedeat, sinisterq; tum modo collectus, ut pectus sit ad operas exequendas, nec tabulis ne labet. In agendo autem manum digitis summis, plerunque mediae cum pollice, interdum et tota manu prona aut ambabus aduersis. Hactenus de medico, transeamus ad ministros quibus egent ad anatomen, ut abluant ut succint, detergat, abradant corpora quae putrefacta debent ut affligent, ac contineant uiuentes bestiolas, ut intestina, uiscera et quae subinde incidentur, auferant, ut ossa cadaueris purgent ad scheletum faciendum ut partes quae incidantur, aut ab alys separantur digitis aut hamis prehendant, ut infleant prostatam uesicam et alia generis eiusdem, multa multa ministrent, inseruiant etiam in separandis cutis a subiectis corporibus, si quando hoc manus ipsus ubique sit demandatum, nam in buccis ne latitant musculi qui cutis ualide inhaerent atque admixti sint, similiter sub alys. Galenus autem a se remouendam existimauit, qd si illi periti sint, aut leuiter eius modi ministerijs instructi, melius inseruient. Adhibere solemus infractos homines, qui ut magis assueti laboribus non defatigantur assiduitate non cessant tractare aut auferre quae sordida sunt, sed quicunque sint debent iuxta praeceptum Hippocratis tacere, parere imperanti medico, ut cum hoc, uel illud instrumentum petit, praesto sint, obsequantur, praebeant quod petitur, sint etiam securi, ne praesente cadauere lacruas pertimescant, atque examinentur.

De corpore quod in anatome incidendum est CVI.

Medicus dum in curatione uersatur, tractat solum corpus, humanum, atque illud uiuens, nam quod defunctum est, non tenetur

amplius

amplius morbo, qui(ut docuit Aristoteles)est affectus uiuentis, et ideir-
co curationem non postulat, quadrupedum uero curatio non per-
tinet ad medicum, sed ad eum qui profitetur ueterinariam artem qu-
am dicunt, aut mulomedicinam: quam ob rem a medico unam cor-
pus uiuens curatur. Aperitur autem in anatome non modo huma-
num, sed belluarum quoque. inciduntur enim hæ non modo mortuæ,
sed etiam uiuentes: quæ sectio partim ad alios, partim ad ipsum medi-
cum confert: ad alios quidem ut fictores, pictores, philosophos. siquidem
qui fingunt, aut pingunt, conantur non solum hominum, sed bellu-
arum quoque speciem exprimere, et ideirco non tantum illorum,
sed harum etiam sectas partes intuentur. At philosophi qui specta-
tores sunt rerum omnium quas natura constituit, ut hominum, ita
et belluarum partes inspectant, atque admirantur: nam his quoq;
quamuis minimæ sint, et nullius æstimatæ habeantur, usum dij ut-
sapienter existimant Heraclitus. Ad medicum uero eatenus spec-
tat sectio belluarum, quatenus non sunt præsto cadauera humana.
uetat enim superstitiosa quorundam religio, in quo casu cogitur
belluas quantum potest similes incidere, ut nostrarum partium
naturam inuestiget. Adde quod ubi de sectione, uel usu alicuius
ambigitur, ad quam partem referatur: nihil expeditius est, quàm
uiuens animal secare, facile enim sic apparet, a qua parte quæque
uis proficiscatur, et quem locum curare oporteat, ubi illa aut interit,
aut imminuitur. Quamobrem necesse est belluam aperire, non homi-
nem, quamuis Herophilus, et Erasistratus nocentes homines a regib⁹
e carcere acceptos uiuos incidérint, considerarintque etiam spiritu-
manente ea quæ natura ante clausisset, neque enim crudele existima-
bant (ut ait Cornelius Celsus) hominum nocentium, et horum quo-
que paucorum, remedia quæri populis innocentibus, sed mimis-

8

terum nimis inhumanum, nimis crudele est uiuorum hominum membra, aluum atque præcordia incidi, et salutis humanæ præsidem artem non solum pestem alicui, sed hanc etiam atrocissimam inferre, cum præsertim quæ tanta uiolentia quæruntur, perspici queant in belluis, quas natura alioquin ad hominum utilitatem ingenuit, quamquam ab his etiam abstinuit Porphyrius, et quicumque sequitur Pithagoram, scelusque existimant uesci eorum uisceribus neque intelligunt, om̃ia quæ sunt in mũdo hominum causa facta esse et parata, tantumque abesse ut bestiarum causa parata sint, ut ipsas etiam bestias dij immortales non ad aliud, quam ad usum hominum fabricati esse uideantur Sed his relictis statuamus quomodo affectum esse debeat corpus quod secatur Ergo ad munera singularum partium perspicienda ut neruorum, arteriarum, musculorum, præterea uiscerum, ut cordis, pulmonis præstat uiuas belluas secare, quod Galenus se fecisse non solum scribit, sed docet ẽt qua ratione id fieri commode possit. At ubi latentium partium patefacere materiam, et formam oportet, idoneum est cadauer ad id quod quærimus inuestigandum, præsertim ubi humanum sit, siquando hoc desit, simia accipitur, non quælibet, sed illa potissimum quæ hominis figuram inter alias maxime refert. habet hæc faciem breuem, et rotundam, temporũ musculos exiguos, caninos dentes paruos, pollicem digitum in manu maiorem alijs, os pectoris inter quadrupedes latissimũ, eadem minime pilosa est, erecta stare potest, belle ingredi, et uelociter currere, uidetur hæc non solum similis homini, sed undiq; par, dissidet tamen in quibusdam quæ Galenus animaduertit, et in pluribus quæ iuniores, quibus maxime data est facultas

incidendi

incidendi humana cadauera diligenter obseruarunt: multæ enim sunt dissimilitudines inter ipsam, et hominem ut in musculis compluribus, in intestino, in mesenterio, in omento, in fibris pulmonis, sed aliquibus proueribus admonitu quando id fieri non potest quod uelis, id uelis quod potest, ad simias confugiendum est, cum non est copia humani cadaueris, id quod coactus fuit facere Galenus, cui raro permissum fuit aperire cadauera humana. Aperuit igitur quæ ab his non multum distarent, atque imprimis simias quas narrauimus, quæ ubi non dentur, iubet ut aliæ simiæ accipiantur, minus enim dispares sunt, quam aliæ bellua, at ubi nec hæ quidem sunt, ursum eligit, deinde aliam quadrupedem ex ijs quæ dentes habent serratos, postea suem, tum belluam aliquam ex ijs quæ cornibus prædita sunt, et unguibus bifidis, postremo solipedem, et ruminantem, reiecit autem paruas bestiolas ut feles, et mustelas. quod harum partes plurimum distent ab humanis, et quod ob paruitatem minus conspicuæ sint, quam in grandioribus bellus. Necesse igitur est ubi non sit hominum, secare cadauera quadrupedum, quantum fieri potest simillima, nulla est autem tam dissimilis, quæ non habeat multa communia cum homine, quæue non præseferat partes aliquas per omnia pares. In ijs igitur secandis, et inuentibus, et mortuis, debet assidue uersari ille qui anatomem profitetur, ut consuetudine inueniendi dexteritatem quandam sibi comparet, per quam deinde ita artificiose incidat, ac publice ostendat humani cadaueris partes, ut summam moueat spectantibus admirationem. His ita constitutis, satis iam constat in anatome non modo humanum corpus secari, sed etiam bellurum, quæ solæ inuentes ubi res postulat, incidantur, sed quia ad id quod quærimus, multum interest qui sexus, quæ constitutio corporis, quæ ætas,-

qui habitus, qua ratio, et quod tempus necessarium in corpore qd secatur, idcirco singula seorsum expendenda sunt. Quod attinet ad sexum, qui animalium naturam perscrutari uolunt, pro iusque, et communiter tam mares, quam foeminas debent inspicere, ita ut tam maiorum, quam foeminarum cadauera incidenda sint, et modo hæc, modo illa, prout res ipsa obtulerit: siqd autem in disquisitione positum sit de mammis de utero, defœtu, secetur foemina, siue homo, siue bellua, alioquin marium corpora euidentius uniuscuiusque partis naturam patefaciunt. utrumuis seces, siue marem, siue foeminam, praestat eligere corpus maxime secundum naturam affectum. cum eo sectio spectet, ut quæ secundum naturam sunt, sese ostendant; cum præter naturam affectum est, nequit naturalem compositionem quam quærimus demonstrare. danda igitur opera est, ut habeantur ~~non modo~~ habeantur non modo hominum, sed bellua rum quoque cadauera, quantum eorum conditio patitur, naturalem compositionem retinentia, id quod maxima ex parte faciunt quæ e suspendio statim accipiuntur, sed multo magis quæ ex poculo ex papaueris lachryma interimuntur, quo necari solent sorices, quorum corpora aduersum anatomes medicorum academijs concedantur. Galenus uero simias iniecto fune strangulari in aqua uolebat, ne ulla pars colli uiolaretur. Sed cum postquam interempta sunt corpora, non diu seruent naturalem compositionem, nam aut putrescunt, aut exsiccantur, aut contrahuntur, ita ut uix separare cutem a subiectis partibus liceat, ~~quamobrem~~ satius est recens mortuum secare, siquando inaruit, ac riguit, perfundatur aqua calida, sic emm—

mollitur

molitur quasi recens mortuum, earum tamen belluarum quæ sanguine humidiori continentur uelut sues, præstat uetustum cadauer; quod recens est, minus idoneum est, cum sanguinis suffusio incisionem pariter impediat, atque aspectum, atque idcirco talia corpora uetusta accipimus, et in aere frigidiore aperimus. Porro atus animalis cuius cadauer secandum est, firma ad pleraque partes inspiciendas aptissima est, quamquam nerui, et ligamenta melius apparent sesso confectis, cum non obruantur pinguedine, qua etiam carent ætate tenera, sed tunc eusmodi partes nimis exiles sunt, et imbecillæ, ita ut præstet semortuis corporibus apertis ea inspicere. Ergo ubi detur optio, talia inuadere corpora oportet, q̃lia descripsimus, aliquin ea quæ quæ ad manum sunt. qua ratione autem collocari debeãt, agemus qua de lumine, et loco ubi administratur anatome, si ante instrumenta quibus utendum est, proposuerimus.

instrumenta ad anatomen necessaria CVII.

Operæ quas anatome requirit, quamuis in magna ex parte ad sectionem referantur, unde nomen traxisse hanc facultatem diximꝰ, sunt tamen pleraque aliæ quas chirurgicus præstat in curando. Quamobrem facultas hæc, illis utitur instrumentis, quæ in unaquaque opera chirurgiæ uberrime exposuimus, eadem nunc summatim repetemus, adijcientes si quod nouum requiritur, quæ ibi minime fuerit enarratum. In unumquemque autem utriusque chirurgia, ita in anatome instrumenta tot, et talia esse debent, quot et qualia ualeant nobis ad perficiendas operas inseruire. In curandis quidem ægrotantibus: cum aut sanitas restituitur, aut nulla noxa infertur, tunc demum uarius operam tuto præstare, in exercenda uero anatome cum nulla pars lacerabitur, sed unaquæque quantum fieri potest, statum suum

retinet naturalem, quamobrem ad instrumenta perquæ secamus, alia quoque accedunt quæ efficiunt ut tuto secemus, huius modi sunt stili quos indimus in canales aperiendos. tum laminæ membranæ custodes μηνιγγοφύλακες græci nominant. Reliquæ duæ animadversiones, scilicet ut celeriter, et iucunde unamquamque operam præstemus, communes sunt artium aliarum, præcepit enim Hippocrates quemadmodum in chirurgia narrauimus, ut in quauis arte quæ cito, et iucunde fieri possunt cito et iucunde fiant, atque idcirco etiam in anatome administranda impetus probatur medicus ille, qui opportunis muneribus non solum tuto sed cito etiam et iucunde fungatur. Nam quod attinet ad celeritatem, qui celerius unamquamque operam efficit, minus incomodo afficit; Ad expediendam operam apposita sunt cuiusque generis complura instrumenta ueluti complures cultri, ut cum unius acies hæbescat, altero utamur: eodem consultum non solum complura, sed etiam opportuna, et idoneo loco collocata. Cæterum iucunditas, quæ in chirurgia maxima ex parte ad ægrotantē, in anatome ad spectatores refertur, qui fastidiosius, ac diutius in theatro retinentur, sicut aliquo pacto oblectentur, et nihil aut certe quammininum offendantur, huc ergo spectat iucunditas Quamobrem habeantur instrumenta elegantia, ad exercendas operas necessaria, habeantur quæcunque ad iucunditatem conducant, quemadmodum spongiæ, nasi, odores; Instrumenta igitur tot, et talia esse debent, per quot, et qualia, possimus operas institutas tuto, cito, et iucunde præstare. Postulat autem instrumentorum structura tam formam, quàm materiam idoneam, materia alia aliis aptatur: neq; enim eadem omnibus conuenit, quædam fiunt ex ligno quædam ex

dam ex metallis, ut ex argento, ex ære, quamuis pleraque conficiantur ex ferro alia molliore, alia duriore. Postulant et instrumenta aliam formam, et ad alias operas, atque ad eandem in alijs partibus efficiendam, uelut ad sectionem, cuiet cultri, et scalpelli multiformes inseruiunt, sed quam materiam, quam formam postulet unumquodque instrumentum, intelligemus, si una cum operis ad quas aptantur singula perpendamus. Sumemus autem in prima sectione, quæ et ipsa per se maxima ex parte usu uenit, et alias opas sibi quasi ancillulas subijcit, utiturhæc instrumentis non solum forma, sed etiam materia inter se differentibus, nam quamuis maxima ex parte conficiantur ex ferro, sunt tamen nonnulla ex buxo, uel alio ligno densiore. Aptantur hæ ubi molliores partes separare inter se uolumus, quemadmodum musculos ualde in hæ rentes, nam ubi ferreus scalpellus adhibeatur acies abrumpitur, et qđ separandum est, lacerat, alioquin ad incidendum debent conflari instrumenta ex ferro uel duriore, ut ad ossa, cartilagines, ligamenta, et alias eiusdem generis partes duras, uel molliores ut ex calybe, ad secandas partes molles: sub forma quam spectare in instrumentis secantibus debemus, comprehenditur figura, magnitudo numerus non secus quam sub forma partium nostri corporis. Ad figuram attinuet cuspis, gladij enim siue cultri, siue scalpelli, in acutum mucronem desinunt, quibus utimur ubi per angustiora loca penetrare necesse est, alij desinunt rotundi, ac lati, atque hi opportuni sunt ad diducendas membranas, sed inter cuspides acutas, aliæ rectæ figuratur, aliæ ad similitudinem falcis, ut hæc ad obliquam, alia illa ad rectam sectionem accommodetur. Subijcitur etiam figuræ acies, quæ uel æqualis est, quemadmodum in tonsorijs cultris, atque in scalpellis, uel inæqualis, quemadmodum in serreis quæ cunei-

modo figuratos dentes habent pectinatim dispositos, qui facile imprimantur: ualeantque durissimas partes ueluti ossa persecare. Verum acies æqualis non semper eodem modo acuta conuenit, sed magis ubi incidenda sunt partes molles, minus, ubi secare ualde duras oportet: ueluti ligamenta, cartilagines, ossa expiatum tunc habes. Acies postulatur acuta, uel ab altera parte tantum uel ab utraque, prout scalpello uel ab uno latere, uel ab utroque incidere necesse est. Magnitudo item secantium instrumentorum, quæ diximus sub forma comprehendi uaria est: quædam enim grandia requiruntur, quædam parua, quædam media, ut respondeant partibus incidendis, et ita aptentur operis quas molimur. De numero autem ante diximus multis opus esse instrumentis eiusdem generis, ad celeritatem comparandam. Is eiusmodi numerus non pertinet ad formam, quam nunc in eodem instrumento attendimus: ubi pars secanda est, opus est interdum simplici scalpello, cum ab uno tantum latere secari debet, interdum duplici, ueluti ad costam secandam, ad quam excisoriam forficem adhibemus, quæ constat ex duobus scalpris oppositam aciem inter se habentibus, ac media fibula distantis. Ad sectionem præter secantia instrumenta, cotem quoque pertinere manifestum est, qua illa subinde acuantur cum eorum acies sectione retunditur. Refert uero et ad sectionem malleus, quo culter hæbetiorem aciem habens ad dividenda ossa impellitur. Cæterum sectioni aliæ quoque operæ subseruiunt, ut prehensio, et custodia, atque idcirco etiam instrumenta, quibus ad prehendendum, uel custodiendum utimur. Interea dum secamus, aptissimus sunt digiti sinistræ manus, sed lumini officiunt, ideo uulsella, aut hamo prehendimus

particulam

particulam quam resolumus. Habemus autem hamos aureæ magnitudinis, ut eum particulæ injiciamus, qui maxime aptatur. Ad castodiendum uero lamina demittimus aut stilum ex metallo, uel ligno, uel dimidiatam fistulam æneam, in uenas, arterias, aut sinus, deinde scalpello lineam ducimus, qua parte eiusmodi instrumentum aliquod demissum est, quo fit ut aperiamus quod uolumus altera parte inuiolata. quamquam demittimus etiam stilum, aut specillum, ut sinus spectemus, et amphractum inuestigemus, atque ita naturam partium patefaciamus. Atne in hac inquisitione laceremus partes quas attingimus, stilo, aut specillo ut mucrone plumbo, quod facile sequitur, spectat hæc opera ad sectionem tanquam magistra. Non secus quam inflatio, per quam intelligamus partium amplitudinem naturalem, desident enim incadauere partes quæ turgere solent, sed admoto clystere, uel folle fabrorum, aut ore ministri inflantur, et eo pacto ostendunt quantum secundum naturam distendantur, cognoscimus hoc pacto intumescere adeo pulmonem, ut compleat spacium thoracis, et cerebri membranam caluariæ. At per fistulam non modo inflamus, sed dignoscimus etiam an sanguis in arteriis contineatur, aperitur enim uiuentis bellua arteria in quam fistula, aut calamus demittitur. Præterea ut stabile sit corpus quod aperitur, et commode secari possit, adiiciuntur ferramenta, aut fulcra ex palcis, pannis, scorteis, pulmillis, aut alia eiusdem generis. Iam uero canales, ut nerui, et arteriæ, cum una bellua secantur, laqueo intercipiuntur, ut apparcat unde natalis, aut animalis facultas profluscatur sed ad laqueum nectendum injicitur filum aliquod ut ex lino, aut serico, peracum, quam sub canali traiecimus, ad quem usum habentur acus plures, obliquæ autem commodiores sunt, pro acu utimur interdum specillo, ab altero capite perforato—

Alligamus etiam in cadauere uenas, aut arterias, ne cum secantur, sanguinis suffusione aspectum impediant earum partium, quas inquirimus, et simul foedius spectaculum reddant. Alligamus etiam intestina ne dum extrahuntur, et alias partes inquinent, et foetorem teterrimum emittant, ita ut spectatores intolerabili odore repellantur. sed alioquin foetorem cadaueris solemus repellere thuribulo, et alio eiusmodi uasculo, odoribus incensis. solemus et fasciculos florum parare, e quibus afflent odores, quamq; tradit Aristoteles, ea quæ male olent si cum ys miscentur, quæ inoffensiuo odoris suauitatem, deterius olere, quòd magis penetret ipsorum foetor, ac desipiatur experimento tamen compertum est, foetorem ab acerrimi odoris suauitate superari. Operta hæc quæ odorationem comparat, si non ad secandum, certe ad iucundius secandum conducit, sicuti et detersio per spongias, quæ plures habeantur, ut absorbeant quicquid sanguinis, aut sordis effluxit, ut sine ulla foeditate aspiciantur partes, quas patefacere instituimus. Spectat et ad iucunditatem amotio eorum, quæ subinde e corpore educuntur, ad quem usum parantur uasa, in quæ infundantur. Constat igitur operas omnes, et omnia instrumenta quibus utimur in aperiendis corporibus, aliquo pacto ad sectionem referri. Ea quia secto corpore ossa purgantur, et simul iunguntur, fitque quod græci σκέλετον nominantur: necessaria etiam est terebra, aut subula, qua perforentur ossa, necessarium est et filum ferreum, aut æneum, quo inter se nectantur. Hactenus de instrumentis anatomes.

De lumine, loco, ac scamno idoneo ad anatomem. CVIII.

Superest quintum ex ijs quæ communia esse omnis chyrurgiæ monstrauimus, lumen uidelicet, quod pertinet quoque ad anatomē, idque merito, cum sit quoddam chyrurgia, cadit autem lumen

sub artem,

sub artem, quod apposite ad institutam operam aptetur, non a quolibet, sed a perito, atque artifice. Quamobrem de ipso lumine nunc agemus, et simul etiam de loco quem collustrare debet, ubi secare corpora conuenit, id quod in chyrurgia quoque obseruauimus una cum lumine persecuti officinam in qua chyrurgicus suas operas molieretur, quamquam ad ægrotantem tantum, et medicum ibi lumen retulimus. Talem enim esse uolumus, ut Medicus cernere posset partem quam tractaret, et ægrotans nullam inde acciperet offensam, id quod Hippocrates præcepit (cum ait) Ex luminibus quæ dantur conferuntque, ægrotans semper conuertendus est ad illustrissimum. Verum in anatome referendum lumen est ad medicum, non tamen ad corpus quod tractatur; nulla enim habenda est ratio belluæ, aut cadaueris quod aperitur, sed magis conuertendum est ad eos, qui spectatores se præbent partium, quæ inciduntur: ita enim moderari lumen oportet, ut ipsorum oculis singula subijciantur. Siquando autem medicus priuatim sectionem aggreditur, ut aliquid per se inuestigat, nihil ad eos spectabit, sed lumen siue naturale, siue artificiosum adhibebit, sic ut facile perspiciat, quæ inquirit, facile item sibi locum eliget opportunum. Verum ubi publice administretur anatome, ut solet in recte institutis philosophorum, ac medicorum academijs, eo dirigere lumen oportebit, ut quæ aperiuntur, ab ipsis spectatoribus clarissime discernantur: hoc qualis esse debeat; si quis alius locus ad hanc operam aptissimus sit, aperiemus, exposuerimus. Profecto cum hic ad uidendum pertinere debet esse theatrum; quod a uidendo nomen inuenit, neque aliud est theatrum, quam ædificium uidendis spectaculis idoneum; proponebantur a ueteribus scoenica ludi in theatris, quorum multa adhuc uestigia, et quasi

cadauera cernuntur: sic autem struuntur. Ex integro circuli spacio quarta pars scenæ datur, reliquum theatro tribuitur, est autem scoena quasi frons theatri: eius modi fuit apud ueteres prima extructio, sed deinde duobus theatris simul iunctis coeptum est ædificari amphitheatrum, ouata figura, ad ludos gladiatorios, et conclusarum ferarum uenationes, postquam uero quam amphitheatrum in longam figuram tractum est, uocatus est circus, qui locus maxime opportunus est ad ludos curriculos, ad curricula hominum, atque equorum, ad uenationes, ad naumachias, sed tam in amphitheatri, quam in circi cauea gradus sunt, quæque uersus ex quibus sedentes spectare commodissime possint, quæcumque in arena fiunt, hoc est in media area, quæ inde nomen traxit, quod sterneretur arena. In theatro gradus non sunt undique extructi, nam quarta parte circuli ut diximus scoena collocata est, ubi scoenici ludi fiunt. Ergo locus ubi anatome publice administratur, magis theatri formam habet, quam ouatam illam amphitheatri: aut longam circi: spectatores enim non debent grandiores res intueri, ut aut rigas gladiatores, uenationes, naumachias, quæ etiam ex loco remoto spectantur, ut in amphitheatro, aut circo, sed minutas animalium particulas, quæ non nisi ex uicino loco discernuntur, quam obrem isti spectaculo maxime idonea est forma theatri quam descripsimus, media enim scoena collocatur scamnum, ubi iacet corpus quod inciditur, et ab uno latere ministri, ab altero medicus qui sectioni præest, spectatores autem in theatri gradibus residunt, uel potius stant, quasi pulpito innixi, tignis ad eum usum dispositis, in prominenti parte graduum, unde simul omnes intueri queunt, quæ subinde aperiuntur. sed ut hæc idonea forma theatri est, ita etiam magnitudo quæ

spectatorum

spectatorum multitudini respondeat; quod obseruatum a ueteribus cernimus; nam in paruis opidis ac municipijs, ubi paruus esse debuit spectatorum numerus, parua theatra ædificarunt, contra magna; in magnis, ac frequentissimis urbibus, ut omnes inde auidi optime caperent; intelligebant enim nihil magis spectaculis aduersari quàm perturbationem, atque tumultum, quem illi excitant, qui iam completis gradibus angustiori theatro superueniunt, nam eum cernere nequeant quæ agantur; indignati, atque alijs inuidentes; omnia perturbant, id quod etiam usu uenit, ubi corpora aperiuntur; nam si ex celebritate academiæ theatrum iam refertissimum sit, neque omnes capere possit, omnia perturbatuose turbantur; debet igitur theatri magnitudo spectatorum multitudini respondere. Quod si locus ubi constitui debet, angustis finibus concludatur, ita ut nequeat opportunam eius magnitudinem admittere, pro theatro cogimur amphitheatrum struere rotundum, ea enim figura est omnium maxime capax, ubi etiã conclaue quo continueri theatrum debet, non solum minus late patet, sed etiam quadratum est, amphitheatrum commode ibi componitur, contentum figura octo angulorum; cadit hæc rotundæ, quod attinet ad capacitatem, non tamen multum a ea distat, Eiusmodi nunc utitur pisana academia; potest autem parui negocio apparari in quadrato conclaui in hunc modum: habeantur octo trabes, quæ æqualiter inter se distantes ita collocentur; ut summa parte parieti inhæreant, ima humi, uersus mediam arcam, ita ut inferiori parte a pariete recedant, ut inter ipsum, et arcam, transitum, et quasi porticum interiectum relinquant, modo pateat aditus ex una parte ad portam conclauis exteriorem, ex altera ad paruum illud conclaue, ubi habeantur ligna, ignis, aqua calida,

uasa, et alia eius generis omnia quae usus postulat. Praepositis trabibus sus-
pendantur tabulata quatuor, quinque, aut plura ad aream spectantia
sexquipedale spacium inter se distantia. sustineantur autem subiectis
fulchris ligneis clauo fixis ad easdem trabes. Ita autem constituta
tabulata quanto humiliora sunt, et magis ad aream accedunt,
tanto minus late patent; quanto sublimiora, tanto latius; ita ut
plures capere spectatores possint superiores gradus quam inferiores. capere spectatore.
stent autem hi in tabulatis quasi pulpito innixi, ut ante de the-
atro diximus; unde spectare possint quaecunque in area fiut
patefiunt; in hac enim secantur corpora, cum non sit scoena qua-
lem in theatro posuimus. sed quia in amphitheatro siue rotundo,
siue octo angulorum fieri non potest ut omnes simul perspicere
ualeant quae subinde aperiuntur, habere scamnum uolubile op-
ortet, ubi iaceat corpus quod inciditur, ut modo ad hos, modo ad
illos spectatores conuertatur; quod minime necessarium est in the-
atro cum omnes simul perspicere possint quae aguntur in scoena,
et eadem opera omnibus sufficiat; idoneum enim est scamnum
stabile cuius paulo post mentionem faciemus; nunc enim ad
lumen redeundum est, quo collustrari theatrum debet. Pro cer-
to nihil aeque ad lucem comparandam expediret, quam theatrū
sine tecto, sic enim maxime luminosum esset, et quae ostendun-
tur clarissime oculis perciperentur; sed tale nimis pateret iniu-
rijs coeli, praesertim frigoribus, atque imbribus, siquidem anatome
publice administratur hybernis temporibus; nam tunc gymna-
sia frequentissima sunt, et cadauera quorum copia fit diutius a
foetore defenduntur. Quamobrem tecto opus est sed in amphithe-
atro siue rotundo, siue octo angulorum, licet mediam tecti partem
eatenus apertam relinquere, quatenus inde luminis satis lumi-
nis diffundatur.

nis diffundatur, quo pacto luce compleri delubra nonnulla uidemus
is
a Romanis ædificata: præbent etiam satis luminis fenestræ; duas au-
tem abunde est in amphitheatro constituere inter se oppositas, ita ut
una sit ab ea parte qua cadaueris caput, altera ab ea qua pedes collocã-
tur, ut cum ille qui sectioni præest ad hos, uel illos spectatores conuer-
titur, unus fenestræ lumini obstruens, alterius luce utatur. Sed in
theatro cum in scoena corpus aperiatur, lumen aduersum esse debet,
et ideo ab ea parte diffundi qua theatrum est, sic enim illustrabit
scoena, et scamnum cum corpore quod secatur, in bono lumine collo-
cabitur; cumque medicus ab uno latere, ab altero minister insistat,
nihil interponetur quod ipsum corpus opacet, spectatores autem in
unam sectionem oculos coniicientes, poterunt quæ aperiuntur dili-
genter intueri; at ubi non detur tantum luminis quantum res pos-
tulat, cereas faces accendere oportet, et opportuno loco apponere, in
lucem enim se collocari uolunt partes, quæ subinde aperiuntur.
lib. vij. tab. in fr. xx. Hæc de lumine, sequitur scamnum* ubi iacere debet corpus quod
inciditur. Quemadmodum uero ad curandum fracta, et luxata-
præcipit Hippocrates ut lignum idoneum habeatur, quod cum diligẽ-
tia ab ipso describatur; scamnum Hippocratis a recentioribus me-
dicis est appellatum; sic Tale in theatro necessarium est, ubi collocetur
corpus incidendum; sit autem longum septem pedes, latum quatu-
or, crassum palmum, ab unoquoque quatuor angulorum tigno quã-
trium pedum altitudinem; plus uel minus sic æquet, firmiter susti-
neatur. A lateribus utrinque iuxta medium excauetur, ut ab uno
det locum medico, ab altero, ministro: sic medium angustius erit,
ab extremis latius, qua parte autem latescit collocantur hinc in-
de instrumenta necessaria, siquidem medium occupatura corpore,
quod incaditur; huiusmodi scamnum aptissimum est in theatro.

ubi spectantibus omnibus eadem opera patefiunt, quæ subinde inci
duntur. Iam phitheatro cum necesse sit conuertere cadauer modo
ad hos spectatores, modo ad illos, necessaria est tabula uolubilis, ubi
corpus collocetur: comparatur uolubilitas per medium axem infixũ
qui deinde in medium scamnum ad eum usum perforatum de
mittitur, ubi facile quo uolumus conuertitur, et unde ad arbitriũ
nostrum extrahi potest. Sunt qui cadauer suspendant ex trabecu-
lis ad crucis figuram constitutis, quod ita alligant, ut quocunq;
uelis conuertatur: sic enim existimant unamquamque partem
magis naturalem situm retinere quam ubi iacet: sed tantum
additur incommodi, in secando corpore quod ita suspensum est,
ut præstet iacens, supinum, pronum uel in latera conuersum
aperire. Iam uero in sectione inuentium belluarum id maxime at-
tendere oportet, ut immobiles maneant, neque possint medicum, —
aut ministros offendere: quod commode fiet, si scamnum habea-
tur pluribus locis perforatum: ut funes quibus bellua crura, et caput
uinciuntur: per ea foramina traqui commode possint, et ad ferreos
annulos in scamni latera defixos alligari: commodum etiam
est asseres duo bacula affigere transuersa, unum ab inferiori par-
te, alterum a superiori, quæ subiectam asseris latitudinem exce-
dant, qua parte enim excedunt, bellua crura uinciuntur: ca-
thenula etiam caput, atque os prehendituc, atque ad caput
asseris alligatur. Expedit autem complures asseres parare, diuersæ
magnitudinis, ut ubique præsto habeamus, qui secandæ bellũæ
magnitudini accommodetur:

Quæ propriæ tractanda sint in anatome, et quo ordine CVIIII.

Quæ communia essent omnis anatomes iam uberrime exposuimꝰ,
restant propria, quæ in sequentibus libris persequemur, sed hoc
primo ordinem adhuc adscribemus, quem in illis indicandis tener

maxime

maxime conueniat. Reuocemus primum in memoriam quænam ea sint: ostendimus autem supra contineri anatomen non materia, cõformatione, aut munieribus partium singularum, sed operis, quibus utimur ad illa inuestiganda: siquidem secare oportet, specillum, uel fistulam demittere, alligare, inflare, hamo prehendere, detergere, abradere, atramento notare, atque alia eius generis præstare. In his ergo operis proprie uersatur anatome, sed earum ratio absoluta a nobis fuit in libris de Chyrurgia, ubi unamquamque manus operam ad curandum, uel cognoscendum necessariam persecuti sumus: cumque eædem operæ quæ ad aperienda corpora attinent, attinẽt etiam ad curandum, et cognoscendum morbos, requiri oportet lectorem ad eos libros ubi explicantur abunde. Nunc tantum restat, ut easdem accommodemus ad inuestigandas singulas partes corporis quod secatur, atque ut eas non amplius separatim, sed implicitas persequamur: nam ut materiam operarum manus, quæ ad curandum adhibentur, commistam, et confusam in curatione morborum exposuimus, sic expedit nunc operas omnes ad anatomen attinentes coniunctim cum singulis partibus, tam multiformibus quam simplicibus describere: quo autem ordine progressa hæc tractatio debeat, nunc dicere ingrediemur. Sane igitur imprimis licet aliam esse rationem aperiendi corpora cum de certa aliqua particula dubitatio est, ita ut propositum sit ipsius naturã perscecando inuestigare, aliã cum omnes pariter persequi decreuimus. Vbi de una tantum quæstio est, ut sepe usu uenit, cæteris neglectis ad eam protinus ueniendum est, ut cadauere, aut bellua cuius copia est: nihil enim refert si alia lacerentur, modo inuiolata seruetur illa, quam inspicere decreuimus: secus accidit ubi omnes partes pariter requiruntur: neque enim temere aggredi ad earum

sectionem oportet, sed certo ordine de quo nunc agimus. quamuis autem apertis cadaueribus maxima ex parte innotescere nobis possint, quæ requiruntur: quædam tamen partium munera, ac usus postulant sectionem uiuentis bestiæ, ut magis compertiantur: quamobrem et humana cadaueria, et uiuentes bestias aperire etiam oportet. Siquis ergo se perse in anatome exercentur auctore Galeno debet prius assuescere sectioni cadauerum, dum exquisite truncat uenarum, atque arteriarum ductus, ne deinde eas laceret, cum uiuâ bestiam secat: prohiberet enim sanguinis suffusio ea perspici, quæ requiruntur. in cadaueribus autem secanda à minus perito molestiæ non ita sanguinem fundunt: celeriter enim concrescit, ita ut minus effundatur, minusque aspectum offendat. Iam uero ubi aperiuntur corpora, ut publice alijs patefiant, satius est a cadaueribus quam a uiuis bestijs sectionem ordiri, nam hæ festinanter tractandæ sunt, quod cito mota, prouentur illa pecoaum quantum uelis diligenter licet intueri, unde iam spectatores eruditi potrerunt celerem bestiarum sectionem intueri. Vbi autem ad cadaueris sectionem uenatur, expedita, et facilis distinctio est, siquidem ubi unius tantum copia sit, cogimur non rei naturam sequi, sed eas partes primo secare quæ citius putrefiunt, et minus diu seruantur, cuiusmodi uenter est, cum his quæ in eo continentur: celerrime enim spectatores odoris fœditate depellit. Ventrem proxime sequitur thorax, cum uisceribus quæ in eo comprehenduntur: deinde caput ac cerebrum: sed membra, ut brachia, et crura, diutius sine fœtore seruari, et idcirco postremo secari debent, quem ordinem et Galenus se tenuisse testatur, in sectione simiæ, et recentiores adhuc tenent: cum publice corpora patefaciunt, ita iubente necessitate. Verum ubi quanta opportuna est, cadauerum copia suppeditetur, tunc singulæ partes

quæ partes aperiendæ sunt, congruo ordine, ad quem nunc properamus. Postulat autem rei natura, ut primo agamus de partibus simplicibus; tum de his quæ componuntur ex illis: quem ordinem in tractanda medicina vniuersa secuti sumus. In anatome igitur primum ad sectionem simplicium partium aggrediemur, orsi ab ossibus, tanquam à fundamentis partium reliquarum; inde transibimus ad cartilaginem, ligamenta, neruos, musculos, venas, arterias, [illegible]; ac reliquas partes omnes; et non modo ad eas quæ uerè tales sunt, sed etiam quæ talium uim habent, quatenus ad multarum partium constitutionem requiruntur, quemadmodum uenæ, musculi, arteriæ quibus absolutis pergemus ad partes multiformes. Primum autem ostendendum erit totum corpus, et imaquodque pars ex ijs quæ maximè compositæ cernuntur, lineamentis designanda ut caput, thorax, uenter, brachia, crura, quæ partes cum in alias minores diuidatur, illæquoque suis finibus circumscribendæ erunt, et usitatis nominibus appellandæ; quæ omnia fient corpore adhuc intacto, quod deinde eo ordine partes facere oportet, ut singulæ ipsius partes et intelligi possint, et memoria teneri: nullus autem ordo magis ad rem pertinet, quàm ille qui spectat ad actiones, ad quas fuerunt institutæ. Sunt autem hæ naturales, uitales animales: quamuis autem sumere initium licet a quibuslibet satius tamen est à naturalibus ordiri quòd hæ sint etiam communes belluarum, ac stirpium; quòdque resideant in uentre; qui cum celerime putrefiat, (ut ante dictum est) primò aperiri debet. Inde pergendum erit ad instrumenta facultatis uitalis, quæ continentur in thoracè: ijs patefactis secabitur caput, quod est domicilium facultatis animalis. Proxime à capite membra incidentur; ut brachia, et crura, quæ similiter inseruiunt facultati animali, cum sint instrumenta motus uoluntarij: hæc cum diutius incorrupta seruentur, merito etiam inciduntur postremo loco. neq; subscribendum arbitror Galeno qui cum maiorem utilitatem affirmet ex cognitione membrorum quæ uiscerum, ab illis incipiendam sectionem ducit. Fatemur quidem ad exercendam

chirurgiam plus conferre inspectionem membrorum q̃ viscerum. Aut modo Galeni viscerum inspectionem ad naturam nostri corporis comprehendendam, sine qua non potest sanitas nostrarum partium comparari, longe magis membrorum inspectionem conducere. Sed esto ea ita sit. Illi non propterea tractanda sunt prius membra q̃ viscera: sed seorsum licet ab utrislibet audire. Præstat tamen ubique eodem cadavere inspiciantur prius partes viscera, deinde membra. Hactenus de ratione agendorum in sequentibus: methodus autem qua in partibus tractandis vel simplicibus vel compositis utemur, seorsum utrarumq; tractatione exponetur.

FINIS PRIMI LIBRI ANATOMES.

QVI EST DE OSSIBVS, cartilaginibus, ac ligam.tis

1 ut singulas
2 partis simplicis
3 multiformium
4 non considerãda
5 C. Primum

Cum partes nostri corporis sint simplices, siue multiformes fuerint ad certum finem constitutæ; duo in singulis partefaciendis spectare oportet finem, et constitutionem idoneam ad ipsum exequendum. Multiformes partes fabricatæ sunt natura, ut muneribus ad hominis uitam pertinentibus fungantur. simplices uero, ut suis qualitatibus idoneas reddant multiformes ad sua officia facienda. continetur constitutio multiformium non solum eiusmodi materia idonea, sed forma etiam, ad quam certa conformatio, magnitudo, numer, situs refertur. Quamobrem in multiformium sectione præter mutus ad quæ fuerunt instituta, attendere et materiam oportet, quam præbent partes simplices, et formam quam diximus. At simplicium constitutio materiam habet elementa, quæ sensum latet; solum nobis se ostendunt qualitates, ut mollities duricies, raritas, densitas, grauitas, lenitas, color, quibus præditæ est ipsa quæ substantia: cumq; carere alia forma uideantur, præter utilitatem quam præbent multiformibus, sola uidetur in illis attendenda substantia, eiusmodi qualitatibus affecta. At res aliter habet, cum ipsæ quoq; certam formam obtineant; sine qua ad multiformes construendas minime aptarentur. quo pacto enim ex ossibus apte membra fingerentur, nisi ipsa quoq; ad conformationem, magnitudinem, numerum, situm idoneum obtinerent; neq; obstat, quòd partes simplices diuidi debeant in particulas similes, nã facilis, et expedita fuit distinctio Aristotelis; quòd habita ratione substantiæ, simplices sunt; et in similes particulas diuiduntur: non tamen habita ratione formæ, nam sic diuiderentur in dissimiles, et non amplius haberent uim simplicium. Ergo tam in simplicibus, q̃m in multiformibus præter finem, consideranda est apta compositio ex materia, et forma: quàmuis forma magis ad multiformes pertineat, in quibus clarissime conspicitur. ordiemur autem à sectione simplicium; quem ordinem rei natura postulat, ut in superioribus monstrauimus: agemus primò de ossibus, quasi fundamentis partium reliquarum.

De ossibus in universum C. ii.

Quod in ædibus trabes, ac parietes, quod in tentoriis pali, quod in nauibus carina, et costæ, id præstant ossa (inquit Galenus) in partibus nostri corporis: stabilimentum scilicet, ac firmamentum, ad quæ propterea constructa fuerunt à natura: sustinent enim, ac firmant partes omnes, q̃ q̃ aliqua non solum firmamenti, sed propugnaculi etiam, et tegmenti loco sunt: quemadmodum ossa caluariæ: transuersi processus, in uertebris spinæ: ossa pectoris, iugula, quæ quasi claues ipsum claudunt: illa ãt minuta ossa quæ ad similitudinem granorum sesami σησαμοειδῆ græce nominantur, quibusdam articulis nectũtur, ut eos nimium euenari prohibeant, quemadmodum in digitis manus, et pedis. Huiusmodi igitur est finis, ad quem spectauit natura in ossiũ cõstitutione, ad quam materiam, et formam adhibuit ualde opportunã. Materia ex qua ossa componunt plurimum terreã habet, quo fit, ut durissima sint, eorũ dissimilima, sicuti cæteris corporis partibus conferantur: talia magis conspiciuntur robusta ætate, q̃ tenera: constat igitur ex parte seminis crassiore, et magis terrena, q̃ caloris uis siccauit: q̃uis ãt dura sint omnia, plurimũ tamen inter se differunt, cum alia magis, alia minus solida sint. Illa quæ στερεμνοειδῆ diximus nominari, penitus solida sunt, ita ut si frangantur, priusq̃ diuturnitate temporis ualde fuerint exsiccata, intimam substantiã densam ostendant, non raram: aut laxam. Alia q̃uis solida extrinsecus uideantur: intus tamen substantiam præseferunt spongiæ modo raræ, quã durior quasi testa uestit: Tale est os sacrum, os pectoris, oscalcis: talia sunt ossa caluariæ, et corpora uertebrarũ. Alia præter raritatem substantiæ quam habent quasi fistulæ sinuantur, ueluti os femoris, tibiæ, humeri. Effinxit ãt natura tam sinus, q̃ parua foramina, in substantia ossium, ut leuiora essent, ne pondere prohiberent, quo minus expeditus esset musculorũ motus: quod quia non timendum erat in ossibus minutis, effecta sunt penitus solida, at ne cauæ hæc ociosa essent, inseruit natura in eiusmodi sinus medullam, et in paruis foraminibus aliquid medullæ simile, unde ossa alantur.

Quæcunq̃

Quæcumq; autem ossa medullam suis sinibus, quasi fistulis continent, extremis partibus adnatam habent ἐπίφυσιν, hoc est appendicem alterius ossis, quæ in unum coit, et firmiori ætate uix separari potest; nam tenera facile resoluitur cartilago illa, per quam, ueluti per glutem nectitur appendix cum osse. utriusq; autem superficies aspera est, ita ut paruuli processus unius, alterius sinibus aptentur. Quamuis autem alijs partibus dura sint ossa illa quæ sinuata sunt; quà tamen finiunt, mollia sunt, laxa, atq; infirma: meritò igitur teguntur appendice quasi operculo, à quo etiam defenduntur, ne atterantur, cum articuli mouentur. Efficit et appendix interiecta ne ossis caput molle, ac laxum, cum duriori, ac firmiori substantia sinus proximè committatur. Licet autem appendix maxima ex p̄te annectatur capitibus grandiorum ossium fistulas habentium, annectitur tamē et ossibus paruis, quibus et pedis planta, et palma, et digiti continentur. quid quod neq; ossa omnia quæ sinuata sunt, appendicem habent adiunctam; maxilla enim quamuis et sinum, et medullam habeat, appendice tamē caret; quod in substantiam duram, ac densam finiatur; nec committatur cum osse dissimili. Nullibi igitur appendix reperitur ossibus annexa, nisi ubi necessaria fuit ad usum aliquem propositum. Porrò grandiora ossa ut humeri, cubiti, femoris, tibiæ, tenues uenas obtinuerunt, per tenuia ipsorum foramina penetrantes; non magnas, cum parum absumant alimenti; quod parum moueantur; et substantia prædita sint dura, ac frigida. At per ossa quæ minuta sunt, nulla uena penetrat; neq; etiam minima, quod satis alimenti alliciant ab his, quæ uicinæ sunt. carent ossa neruis, sicut et sensu: nā dentes (ut alibi ostendimus) in ossium numero non censentur; sicubi autem sentire ossa uideantur, id tribuendum est membranæ qua obducuntur. περιόστιον græce appellatur; fit hæc ex pinguiori parte seminis; quæ ob feruorē quo ossa seruantur, quasi spuma supernatans in membranam conuertitur. Circundatur autem ossibus ab omni parte, excepta caluaria, cui ab interiori parte non inhæret. cætera undiq; membrana inuoluuntur præterq; ubi

egent .n. cum sensus [illegible] & dura [illegible] sentien[illegible] [illegible] media, ne [illegible] contactu molles [illegible] offendant

inter se committuntur: corū enim capita siue cana, siue gibba sint, non membrana, sed cartilagine obducuntur: quæ superficiem habet admodū leuē, et idcirco ad facilitatem motus plurimum conducit sed satis de mat.

Pergamus ad formam ossium, quæ figura, superficie, cauis, magnitud. numero, situ, unitate continetur: Figura igitur uaria est, nam in alijs triangula est, conspicatur: ut in scapulis; in alijs quadrangula, ut in uertice; at in osse quod Sphenoides græce uocatur, cuneum repræsentat, sicut in eo quod zigoides iugum; in eo quod hyoides, υ. in eo quod cyboides, cubum; in eo quod scaphoides, scapham; patella ad genu molla similitudinem refert; sura fibulæ; coxigis os rostri; alia enim figura ossium alijs partibus struendis accommodatur. Spectatur autem non solum in toto osse, sed in partibus, cuiusmodi sunt processus, sinus, cernix: est autem processus, (græce ἀπόφυσις) ossis tuberculum, quod reliquam superficiem excedit: unde et excessus etiam à latinis nominatur: differt autem ab epiphysi, hoc est ab appendice; quòd non annectatur cum alio osse, sed sit eius pars, et interdum etiam ipsius appendicis: nonnulla enim processus exigunt, ut in cubito, tibia, scapula; in quibus appendices processum exigunt. Vtilitas quam processus affert, multiplex est; potissimùm autem spectant ad articulorū innexura, q̄ q̄ pertinent etiam ad multarū partiū initiū, ac finem, nam sine his minus commode orirentur, aut innecterētur particulæ complures. postremò propugnaculi usum præbent, quemadmodum in uertebris, atq̄ in scapulis Varia autem nomina processus apud græcos inuenit; qui acutus est, dicit κορώνη, seu κορώνις, cuiusmodi ab utraq̄ maxillæ parte illi sūt, quibus inseruntur chordæ musculorū temporū: qui quasi caput quoddam in alterius ossis sinu recondit, κεφαλὴ uocatur, et κεφάλαιον: si parū depressum sit, κόνδυλος, si rotundum ἄγβγον. quo uocabulo significat ōē iūctura tota ex processu, et recessu constans: uocatur et caput, quod in sinum alterius ossis inseritur, interdum ἐπίφυσις, propter appendicē, quā plerūq̄ adiūctā hꝫ.

Nonnulli processus prius in capitulum consurgant, extenuantur, unde cer- 20
uicem repræsentant, quam græci τραχηλον, et ἀυχένα dixerunt. At sinus, ubi processus recipitur, si altius descendit, κοιλιδον. et ὀξύγαφος græce nominatur; si leuiter cauus sit, γλήνη. Varia autem est figura sinuũ; siquidẽ alij orbiculares sunt, alij oblongi, alij trocleam, alij c. literam repræsentãt; alij duplices, alij simplices se ostendunt. Circumdantur etiam labris, q̃ ἴθυες, ὄφρυες, ἀμβόνες ἢ χεῖλη appellantur; augent hæc profunditatem sinus, prohibentq; luxari. Non omnes autem sinus sunt ad perficiendum motum instituti; sed alij prohibent ulterius fieri motum, q̃ necesse sit, sicuti qui à priori, et posteriori parte humeri, cubiti processus excipiunt, quos βαθμίδας nocant. Alij eò etiam spectant, ut musculis, chordis, ligamentis, atq; alijs huiusmodi particulis firmam sedem præstent; ne longè ab instituto itinere abeerent. Hactenus de ossium figura. Superficies alibi lenis est, alibi aspera; quæ lenis est, ut in articulis. ad facilitatem motus conducit; quæ aspera, ad stabilitatem partium, quæ ossibus innectuntur. Quod attinet ad cana, seu foramina ossium, præter illa in quibus medullam contineri diximus, et lenitatem quandam præstari, quæ ad facilitatem motus, perinde ac grauitas ad stabilitatem conducit; alia se ostendunt foramina in ossibus. uel magna, ut uel in occipitio, et ossibus ilium; uel mediocria; cuiusmodi illa sunt, quæ uenis, neruis, arterijs transitum præbent; uel parua, qualia in summo naso, deprehenduntur. Spectant ossium foramina uel ad lenitatem, ueluti magna illa in ossib⁹ ilium; uel eò ut aditum faciant neruis, uenis, arterijs, siue substantiæ alterj, quæ aut à corpore accipi debeat, aut ab eodem detrudi; cuiusmodi sunt parua illa foramina quibus summum os nasi distingui diximꝰ, per quæ cerebrum, et aerem haurit, et quæ superant depellit. Magnitudo ossium respondet magnitudini partium quas fulciũt. aut defendũt; quam ob rem alia grandia sunt, alia exigua, alia his interiecta;

et tamq; media; siue longitudinem, siue latitudinem, et crassitudinem intueatis; neq; ullum os ita magnum est, ut robur superet eorū musculorū à quibus mouendum est. Augentur ossa non toto tempore ut cæ, quēadmodum dentes, pili, ungues, sed ad initium iuuentutis, dum indurescant. De numero, sane licet totidem fuisse ossa, quot commode possint propositos usus præstare: non plura, aut paucora: siquibi autem pro uno esse multa constituit natura, non temerè id fecit, sed uel ad motum spectauit, quemadmodum in articulis, in uertebris spinæ, in prima palmæ parte: uel ad perspiratum, aut seruitatem, quemadmodum in caluaria, ubi plura ossa utrunq; usum præbent, uel ad transitum uasorū, uel ne diuersæ substantiæ ossa citra medium inter se iungantur. Sequitur Omnia autem simul numerata ad ducenta septuaginta unum perueniunt: in caluaria enim octo sunt: duodecim in malis: quatuor in instrumentis auditus: bina in utroq; maxilla unico osse continetur: quod in duo separari potest; os quod a figura .v. ὑοειδες appellatur, undecim continet: uertebræ in spina sunt uigintiquatuor: ossa ossis sacri, sex: cōcagis quatuor: costæ uigintiquatuor: ossa pectoris tria: quamuis et in septem resolui possint: scapulæ duæ: duo iugula: duo humeri: duo cubiti: duo radij: ūnius palmæ parte unius manus, octo: et totidem in prima alterius: quæ palmam unam explent, quatuor: totidem quæ alteram: ossa digitorū unius manus, quindecim: totidem alterius: ossa, quæ σεσαμοειδη nuncupantur, duodecim in una manu: et totidem in altera: quæ cum latcribus sacri ossis committuntur, duo: foemora duo: duæ tibiæ: duæ suræ: duæ patellæ: duo calcis ossa: duo thali: duo scaphoidi: tarsi ossa octo: quatuor in utroq; pede: decem plantæ: quinq; in utroq; pede: uigintiocto digitorū pedis: in utroq; quatuordecim: uigintiquatuor ossa sesamoidi: duodecim in utroq; pede: tot igitur numero sunt ossa, quæ si à suis appendicibus resoluantur.

resoluantur, longè plura euadent. Sequitur situs, qui et sedem, et nexum complectitur; sedes ossium ea fuit, quam uniuscuiusq; partium constitutio ad institutum munus exequendum postulabat. Nexus at̃ multiplex, tam à uetribus, q̃ à recentioribus obseruatur, ad uniuscuiusq; usũ aptissimus: ergo ossa quæ inter se nectuntur, aut ad aliquem motum spectant, aut ad stabilitatem duntaxat. Motus ad quem ossa spectant, aut euidẽs est, quemadmodum femoris in sinu coxæ, aut obscurus, ut thali cum calce, ac scaphoide: ad utrumuis motum, siue obscurum, siue manifestum ossa pertineant, uno trium modorũ inter se iunguntur; nam uel ossis caput insigne in altiori sinu recipitur, quam commissuram gręci ἐνάρθρωσιν dixerunt; cuius modi maxime conspiatur, ubi femoris cap. in coxæ recessum inseritur, tum ubi thalus iungitur cum scaphoide; ut ossa, quæ inter se nectuntur, paruos processus exigũt, et parũ desidentes sinus habent; ita ut quasi planam superficiẽ præseferãt; ueluti quà p. uertebra cum secunda; quà item ossa tarsi cum ossibus plantæ inserũt. Dicitur autem ἀρθρωδία, cum ossa quæ inter se nectuntur, quadã parte sinuantur, quadam excessus habent, et partim processus recipiunt, partim in sinum inseruntur; sicuti ubi cubitus cum humero, aut calx cũ thalo committitur: quæ commissura cum cardinis modo fiat, γιγγλυσμοσ à græcis nominata est; At ossium illorũ quæ citra omnem motũ ad solam pertinent stabilitatem, nexus similiter uarius deprehenditur. Omitto γόμφωσιν, sic dictam, quòd particula una in alteram quasi clauus in asserem infigatur; nam hæc pertinet ad dentes, qui in paruos maxillæ sinus infiguntur. Nectuntur aliqua per suturam, quam græci ῥαφὴν appellant; serra, unguis, aut alterius eiusmodi rei speciem referentem, cuiusmodi cernitur in ossibus caluariæ. Alia inter se iungũt ἁρμονίᾳ, sic enim græci appellant, ubi citra processus, aut sinus euidentis inæqualitatem simplici linea cohærent, ueluti ossa nasi: q̃ q̃ ubi abrũpat̃,

asperitatem quandam præseferunt. Accedit συμφυσις, sic enim appellat cum ossa intersecoalescunt: ueluti appendices cum suis capitibus. quocirca autem modo ossa committantur ac siue ad motum, siue ad stabilitatem referantur, aut nullo interiecto medio cohærent, sicuti quæ per harmoniam, et quæ per suturam coeunt, aut aliquod medium intrecti hint. Hoc autem uel ligamentum est, quod deprehenditur in omni iuncturæ ad uoluntarium motum pertinente: atq; hæc dicitur græce συνεύρωσις, uel caro, quemadmodum in illa quam musculi complectit. Ἐ, συγχονδρωσις συσσάρκωσις græce nominatur, uel cartilago sicuti qua ossa pubis inter se cohærent, quæ commissura dicitur συγχόνδρωσις: sed satis de situ, ac nexu. superest ex iis quæ ad formam ossium referuntur, Vnitas; quam tamq; sensui manifestam silentio prætereibimus. Itaq; quæ in uniuersum dicta sunt, præstant in ossibus uniuscuiusq; partis præhendere, ut cum deinde ad ea secanda, et inuersus intersecandi uentum fuerit, omnia plana sint.

De ossibus capitis C. III.

Veniat primo in medium caput; quo uocabulo id totum quod supra ceruices est, significamus: huius ossa partim ad caluariam, partim ad faciem referuntur. Ad caluariam pertinent illa quibus cerebri comprehendit; reliqua omnia ad faciem: agemus primò de caluaria, quam natura ad eum usum fabricata est ut sit cerebri propugnaculum: merito igitur constat ex substantia tam ab extima, quam ab intima parte dura, sed medio spacio inter utranq; spongiâ, aut pumicis modo rara nam solida, et crassa nimio onere esset; tenuis, et solida magis ab externo ictu offenderetur. Ita autem figurata caluaria est, ut sphæram imitetur; quod hæc figura maxime capax sit, qualem postulat humani cerebri moles; quodq; magis defendatur ab externis iniuriis; quamq; prominet ab extra à priori, et posteriori parte, atq; ab hac propter spinæ medullam, quam inde oriri necesse fuit; ab illa propter sensuum instrumenta, quæ sumere ab ipsa initium debuerunt. Est caluariæ superficies tam ab

l. t. iiii. fi. i.

extima

extima. q̃ ab intima parte læuis, ne membranam lædat, et illam quam tegit, & illam à qua tegitur; licet ab intima inæqualis sit, propter cerebri amphiractus. Ab extima ibi aspera ubi processus exigit, quibus aliæ partes innascuntur. Tot autem foraminibus peruia est, quot sufficiunt ijs quæ uel ad cerebrum, et eius inuolucra penetrare debent, uel ab ijsdem emanare: hæc ubi singulas caluariæ partes seorsum exposuerimus, abunde enarrabimus. Magnitudo caluariæ tanta est, quanta cerebrum commode complectat. Quod attinet ad numerum, cum una sit, multis tamen ossibus, et non unico constat; idq; partim ut uapores, qui ad cerebrum ascendunt, tamq; ad supremã partẽ ex reliquo corpore inde exitum habeant, ubi ossa inter se committuntur, partim ut transitus præbeatur uasis, ac ligamentis, quibus cerebrum ad caluariam suspenditur, ne concidat; partim ut si una pars lædit, altera asseruetur incolumis; nexa enim ex ictu ibi finiri solet, ubi finiunt ossa, neq; ultra serpere; ex quot autem ossibus constet, iam dicere aggredimur. Situs caluariæ manifestus est, committitur enim cum prima uertebra cervicis, à parte posteriori, à priori iungitur cum ossibus faciei; ut tunc ostendemus, cũ transibimus ad illa; nã ãn sigillatim persequi caluariæ ossa ẽpẽ.

Constat igitur caluaria ex octo ossibus; nam septem quæ à galeno referunt octauum addit, quod ad instrumentum olfactus situ et cum cæteris non continuatum, sed commissum obseruatur. Ex illis septem, duo pertinent ad uerticem; duo ad aures; unum ad frontem; unum ad occipitium; septimũ ad basim. Duo igitur sunt uerticis ossa, ampla, ac solida, quæ quasi testa ab intima, et extima superficie continentur; mediam tamen inter utramq; substantiam habent raram, ac pumicis similem; præterq; ubi extenuata, et quasi in squamam degenerantia cum ossibus temporũ committuntur: præseferunt ãt figuram propè quadratam, non planã, sed gibbam, quoniã necesse est ad orbicularem caluariæ formam constituendam accomodẽt. sed cum unum à dextra, alterum à sinistra parte collocetur, iungimtur

f. iii. a. tiiii. fi. 1. 18.

3. t.iii.C.t.iiii.fi.1.m. introrse ad uerticem capitis, sutura in longitudinem ab osse uerticis ad os frõtis procedente. quam à sagittæ similitudine ὀβελιαίαν græci uocant, à priori

f 4.t.ii.A.t.iii.AB parte committuntur cum osse frontis sutura στεφανιαία, i. est coronaria, sic appellata, quod ea parte superimponat̃ coronæ. Tendit hæc per summũ caput transuersa utrinq; ad ossa temporũ. A posteriori parte committuntur cum

g 5.t.iii.B osse occipitij, sutura, quæ à Λ græca litteræ similitudine λαμβδοειδὴς græce nominatur. A lateribus uero, ubi quasi in squamam degenerare ea diximus, subijciuntur ossibus temporũ, quæ similiter in squamam degenerã-

e 6.t.ii.D.t.iii.fi.1.E. G.H. tia, superinijciunt̃ ossibus uerticis. Eius suturæ commissura à squammarũ

n 7.t.i.B.t.iii.fi.1.L. similitudine λεπιδοειδὴς græci nominarũt. Frõntis os unicum est, nisi qd̃ raro accidit) sutura, à uertice ad medium spacium inter superalia in longitudinem progressa separetur in duo: hoc ubi ad superiorẽ oculorũ

h 8.t.v.fi.1.t. regionem spectat, duplici testa continet̃, ita ut inane spaciũ inter utraq; non parũ relinquat, quo aer aspirat ubi etiam prominet; ut subiectum

y 9.t.v.fi.1.l. cerebrum magis tueat̃: inane est, ne nimio sit ponderi. Ad coronariã uero suturam tenuius deprehenditur, q̃ alia parte; quamuis et ibi sub-

stãtiã habeat raram utrinq; dura testa inclusam: solidius est ubi temporũ musculi innascunt̃, figura prope ad circulum accedit. Magnitu-

do eius tanta est, quantam situs patitur facit̃; committitur enim à posteriori parte cum ossibus uerticis per coronariam suturã; à priori cum ossibus

malarũ, et cum eo quod octauo loco inter ossa capitis numerauimus, à la-

k 10.t.iii.B.t.iiii. fi.1.E teribus cum duobus processibus sphenoidis ossis alas imitantibus. Ô cipitij

• os unum censet̃, q̃uis pueruli cartilagine quadam interiecta, in tria se-

paratum uideatur: est aũt tanto crassius osse frontis, quanto hoc ossibus uerticis continet̃: similiter duplici testa, dura, et substantia quadam rara

i 11.t.iiii.fi.vi.ll. inter utramq; sed ad basim solidum est, valde aũt crassum est, quã cum sphenoide osse committitur; figura litteram Λ repr̃sentat. Duo aũt exigit capitula oblonga, per quæ cum prima uertebra committitur. Hæc tenera

ætate

12 t.v.fi.i.ii.k.i.

ætate appendices annexas præseferunt; superficies eius interna aliquibus locis sinuatur, lenis tamen est; lenis et externa; præterq; ubi musculi aut ligamenta inseruntur. Iungitur à superiori parte cum ossibus verticis per suturá, quam lambdoidem diximus nominari. Ab inferiori cum osse sphoenoide p̃ symphysim: à lateribus cum ossibus temporũ per suturam. Temporũ ossa duo sunt, utrinq; unum, quæ substantiam habent uariam; nam ubi cum ossibus verticis committuntur, tenuia sunt, uel potius in tenues quasi squamas degenerant, superiectas ossibus verticis, similiter in squamam degenerantibus. Inferioribus uero partibus duriora; unde appellantur λιθοειδῆ, quod lapidis duritiem præseferant. Habent autem figuram propè rotundam, à qua secedunt p̃ processu, quos exigunt, utrinq; ad lambdoidem suturam: præterea per duo capitula iuxta foramina aurium, quæ in speciem mammillarũ prominent, unde μαστοειδῆ græce nominant, cum quibus inseruntur musculi, qui ab ore pectoris, et iugulo oriuntur: præterea per duos processus, utrinq; unum, teretẽ, durum, ac solidum, qui à stili similitudine στυλοειδῆ græce nominantur; à quib⁹ musculi oriuntur; qui ad linguam, os hyoides, et maxillam pertinent; per duos item alios, utrinq; unum; qui uersus priorem partem tendens, iungit cum altero processu, quem exigit os ab externo angulo oculi collocatum: Vterq; processus, quà cum altero coit, iugum repræsentat; unde iugale nominatur. Postrò sinuantur ossa temporũ, inter foramen auris, et initium processus efficientis speciem iugi: Eiusmodi sinus utrinq; oblongus est; ita ut respondeat oblongo capiti maxillæ, quod in eum inseritur. Extima superficies ossium lenis est, præterq; uersus basim, ubi aspera deprehenditur: intima inæqualis propter cerebri eminentias. Nectit autẽ ossa temporũ utrinq; à priori parte cum osse sphoenoide. A posteriori cum osse occipitij, per suturam lambdoidem. A superiori superiniciunt ut diximus ossibus verticis in squamá degeneratib⁹. Ab inferiori uersus anteriorẽ, ubi processus exigũt iugũ illud efficientes, cum ossibus q̃ sita sunt utrinq; ad angulum oculi externum.

13 t.ii.D.t.iiii.fi.i.d

14 t.viii.fi.i.vi.k

15 t.iiii.fi.vi.i.

16 t.iii.fi.i.x.

17 t.iii.fi.i.z.

18 t.iii.fi.vi.h.

19 19. t.iiii.fi.vi.000. t.v.fi.iii

Septimum os calvariæ quod basim constituit, varia substantia continet, cum ab ima parte crassissimum sit, ad tempora valde tenue, ac solidum, sicinferius versus palatum, ubi duos sinus, quasi parva antra refert, atq; in superiore duo antra intersecto, ubi duo ampla foramina in nasum pervia septi nasi os sis deducta conspiciuntur: alius vero partibus substantiam habet rariam, ab extima, et intima superficie dura testa intecta. Est autem multiforme, nam ad basim cunei imaginem refert: unde σφηνοειδὲς græce nominat. Ad latera versus tempora alas imaginem repræsentat, unde dicit πτερυγοειδές; 22 exigit præter antra, et foramina dicta in interna calvaria processum sinuati, ubi excipit glandulam, ad quam pituita confluit in cerebro redundans; utriq; autem à lateribus eiusdem processus, non multa parva foramina cribri modo, sed insigne unum habet; per quod pituita à glandula ad os destillat. Ab externa parte utriq; ubi alas repræsentat, sub esc zygoide 23 sinuat, ubi nascitur musculus, qui in ore delitescens, maxillam sursum attrahit. Coniungitur os sphenoides cum osse occipitij, ad basim capitis, per symphysim, ita ut videatur cum ipso in unum coalescere. Coniungitur cum palato per commissuram, quam harmoniam appellari diximus. Coniungitur et à superiori parte cum one frontis, et ossibus verticis quasi squama illis superectum. A parte posteriori supercetus habet squamas ossium temporis. A priori nectitur per suturam cum illo osse malæ, quod conficit extremum angulum oculi. 24 Octauum os instituti est ad olfactum, parvum at est, et 25 septum exigit intus in calvaria à parte anteriori solidum, durum, tenue; quod duram membranam dextræ partis, et sinistræ separat; exigit et decursu alterum 26 processum tenuem, ac imbecillum; quo nares foramina diducit; cribri etiam modo parvis foraminibus distinguitur; per quæ ingreditur aer ad cerebrum, et egreditur; per quæ item pituita a cerebro in nares destillat, quæ præsertim præbent aditum odoribus, qui ad instrumenti olfactus aspirant. Committit hoc os cum basi frontis à parte priori, a posteriori cum osse sphenoide. Præter octo ossa calvariæ enumerata, in interno

foramine

21. t.v.fi.iii.E. 22. t.v.fi.i.M. 23. t.iiii.fi.vi.PP. 24. t.v.fi.i.n 25. 25. t.v.fi.i.u. 26. t.i.p.

foramine utriusq; auris, ubi cauum est membrana obducetum, duo parua
27.t.v.fi.iiii 1.0 28.t.v.fi.iiii. C L M N P Q. ossa continentur, quor̄ unum incudis, alterum mallei imaginem exprę-
sentat: hæc à recentioribus obseruata fuerunt, nam ueteres nullam ipsor̄
faciunt mentionem; nectuntur at membranis: per quas malleus laxe ui-
detur incudi alligari. Sed satis de ossibus caluariæ; quibus comprehensis,
facile comprehendentur foramina, quibus peruia caluaria est.

Ergo octauum capitis os (ut ab hoc ordiamur) quod in anteriori parte se se no-
bis offert, cribri modo multis paruis foraminibus distinguitur: unde & cri-
broeidēs nominatur: per quæ foramina transit odor aer ad cerebrum aspirans, et
Notantur hæc foramina in pictura adiuncta lra I. r v fi i. - pituita quæ ex cerebro detenditur. In osse at sphœnoide duo foramina, unum
utrinq; conspiciuntur; quæ à superiori eius parte incipientia ad oculorum
radicem procedunt; unde exit primum par nervor̄ cerebri oculis præbēs
otantur hæc foramina in pictura caluariæ lra E t. v fi i. - facultatem uidendi. Sub ijs foramnibus in osse sphoenoide duo alia sunt,
non ex toto rotunda, cum à sublimiori parte oblonga sint, et acuta: Ter̄minan-
tur hæc in oculor̄ sinus, atque ac priora; sed ampliora sunt: Transit per hæc
secundum par nervor̄ à cerebro exeuntium; qui musculis oculos mouentib⁹
inseruntur: per eadem transit nervor̄ tertij paris à cerebro manantium
par minoris radicis quæ fertur ad nasum; ad cutem frontis; ad musculos
maxillam attollentes. Exit per idem foramen simul et ramus arteriæ ca-
Notatur hæc uena in pictura a uenar̄ cerebri lra G lib. iii. t in fi ii. - rotidis: penetrat et per idem foramen quinta uena in caluariam. Ab illis
enim uenis, quæ in musculis temporum distribuuntur, feruntur ad eadem
oculorum: Ducitur deniq; per idem foramen pituita, quæ ad oculum
Notatur hoc foramen in pictura caluariæ lra G t v fi i. - peruenies, per alia foramina in nares destillat. In eodem osse sphœnoide
paruum aliud foramen, angustum, atq; orbiculare conspicitur; per quæ
extra fertur neruulus paruus, qui non procul à radice quinti paris deri-
uatur. Interdum etiam minor radix tertij paris, quam diximus deduci,
Notatur hoc foramen in pictura caluariæ lra H t v. fi i. - per alterum foramen, exigit per hoc. Aliud item foramen in osse sphœnoi-
de, ad utrunq; foramen proxime dicti collocatur, non penitus orbiculare,

sed respondens circulo oblongo: præbet autem exitum neruo crassiori extrinsecus pari neruorũ cerebri, et neruo quarti paris. Ad extremum huius foraminis utrinque aliud conspicitur longe minus, et prorsus orbiculare. Per quod intrat in caluariam portio neruæ sphagitidis, quæ ab arteria recedit, quam in pictura uasorum cerebri tertiam numeramus. Aliud præterea foramen rotundum, magnum, in osse sphenoide, utrinque se ostendit, iuxta illum præcessium sinuatum, à quo glandulam excipi diximus. Transit per hoc foramen tertia arteria carotidis. E regione huius foraminis aliud incipit utrinque in esse sphenoide, quod quasi canalis angustus, recta peruius est in nasium sinum. Neque satis apparet, nisi sphenoide osse ab alijs resoluto: præbet autem aditum arteriæ ad nares tendenti. Interdum etiam euenit, ut ad extremum foraminis illius quod .q. notatur, non solum collocetur orbiculare illud quod notatur .R., sed aliud etiam paruum uersus anteriorem partem, quod præbet aditum ramulo neruæ sphagitidis. Illud uero quod utrinque longior rima potius quàm foramen uidetur, non est proprium ossis; sphenoidis sed commune etiam ossis temporum. sita hæc rima est inter foramen .q. notatum, et foramen .x. ita ut non pertineat ad os occipitij, ut non nulli scribunt. Destillat per hãc pituita à glandula ad palatum: Ossis temporum proprium est foramen inseruiens auditui; quod incipit in interna caluaria utring à posteriori parte ossis temporis, et obliquè in priorem tendit tortuoso anfractu, in medio latius. Recipit autem neruum quinti paris, qui præstat facultatem audiendi. In eodem osse temporum iuxta interius foramen auris iam demum duo parua foramina utrinque conspiciuntur; unum à priori parte, alterum à posteriori eiusdem. Illud quod ad interiorem partem spectat, præbet aditum neruulo quinti paris neruorũ cerebri; ad temporum musculos tendenti: præbet et aditũ

* Notatur hoc foramen in pictura caluariæ lit. .q. t.v. fi. i.

* Notatur hoc foramen in pictura caluariæ lit. .R. t.v. fi. i.

* Notatur hoc foramen in pictura caluariæ lit. .x. lib. iii. t. iii. fi. ii.

* Notatur hoc foramen in pictura caluariæ lit. .R. t.v. fi. i.

* Notatur hoc foramen in pictura caluariæ lit. .N. t.v. fi. i.

* Notatur hoc foramen in pictura caluariæ lit. .a. t.v. fi. i.

et aditum ramulo uenæ sphagitidis in caluariam penetranti.

Notatur [illegible] in pictura calu. littera V. t.v. fi. i.

Notatur hoc foramen [illegible] littera B t.v. fi. i.

Sed quod à posteriori parte esse diximus, ab Anatomicis cæcum uocatur, ux enim setam admittit. Præbet autem aditum ramulo quinti paris neruorũ cerebri. In eodem osse tempori ab externa parte caluariæ utrinq; paruum foramen aliquando, non tamen perpetuò conspicitur, iuxta suturam lambdoidem, ad originem illius processus, qui μαστοειδὴς appellatur: hoc aditum præbet arteriæ uenæ in caluariam penetranti. In osse occipitij non longe à foramine auris utrinque aliud foramen deprehenditur amplum, et oblongum: præbet autem exitum tum sexto pari neruorũ cerebri, et aditum ramo maiori internæ uenæ sphagitidis: præbet et aditum minori arteriæ quæ secunda recensetur. Aliud præterea foramen in occipitij osse utrinque conspicitur, positum inter id quod proxime relatum est, et unicum illud foramen medium, ac maximum, per quod à cerebro exit spinæ medulla. Exit per hoc septimũ par neruorũ cerebri, est autem oblongum, et ab interna parte ad externam declive fertur, ita ut neruus septimi paris cum neruo sexti statim iungatur, ubi è caluaria educitur. In osse et occipitij extrinsecus in posteriori parte, quà caput cum prima uertebra committitur, aliud foramen inspicitur, non magnum, quod in tuto longo ductu per os fertur ad sublimiorem partem illius foraminis, unde neruum diximus exire: penetrat p hoc in caluariam uena, et arteria, quæ (ubi non reperiatur proposito foramen) per illud transeunt, per quod septimum par neruorũ cerebri educitur. Postremo in basi ossis occipitij medium collocatur unicum, ac maximum illud foramen iam dictum, per quod exit medulla spinæ. Hactenus de ossibus caluariæ, et eorũ foraminibus; pergamus ad faciem

Notatur hoc foramen in pictura caluariæ littera C. d.t.v. fi. i.

Notatur hoc foramen in pict. calu. littera [illegible] t.iii. fi. vi.

Notatur hæc uena in pictura uasorũ littera D et arteria .x. lib. iii. t.iii. fig. ii.

Notatur hoc foramen in pictura caluariæ littera [illegible] d.t.v. fi. i

Componitur facies ex ossibus malarũ, et maxillæ. Ad malas refertur illa, quæ inter caluariam sunt, et maxillam: plura ãt fuerunt à nat. cõstituta, ut

Notatur hæc uena in pictura uasorũ littera C et secunda proponit lib. iii. t.iii. fi. ii

Notatur hæc arteria in pictura arteriarũ littera I lib. iii. t.iii. fi. ii

cum aliqua lædantur, reliqua inuiolata seruentur, et ne ossa penitus dissimilia inter se iungantur; sex ât utrinq; reperiuntur, ita ut omnia duodecim sint, præter quædam tenuia, mollia, cartilaginis modo laxam, et crassam substantiam habentia, quæ in narium foraminibus conspiciuntur. 29 Primum igitur ex ossibus malarq; constituit externum oculi angulum, à posteriori ât parte processum exigit; qui iunctus cum altero processu ab osse temporis tendente in partem priorem, efficit os iugale, & hunc processum committitur à posteriori parte cum processu ossis temporis; à superiori cum osse frontis; à posteriori etiam cum osse sphenoide: ab inferiori cum illo osse malarq;, quo sui lateris dentes continentur. quoaque ordine quartum commonstrabitur. 30 Secundo loco in ossibus malarum ponitur id quod ad internum oculi angulum residet; ubi caruncula est, quæ pituitam à cerebro destillantem recipiens, per hoc os in nares fundit, neq; ipsam patitur labi per malas: parvulum autem est, et longe minus quàm cætera malarum ossa: tum squamæ modo tenue, ita ut facile putrescat, ac dissoluatur: iungitur à superiori parte cum osse frontis, per suturam, quæ frontem separat à malis: ab inferiori, per harmoniam cum osse primo malarum iam dicto: à priori cum eo osse malarq; quod sui lateris dentes continet; à posteriori cum tertio osse malarq; ad quod iam pergimus. 31 Est tertium os malarum similiter tenue, et quasi squama lucidum, atquè ubi frangatur, sinus quosdam ostendit aerem continentes: fere autem quadratum apparet ad internum oculi latus; iungitur à superiori parte cum osse frontis, per suturam, quæ separari diximus frontem à malis: ab inferiori, cum quarto malarq; osse; à priori cum secundo proxime enarrato; à posteriori, cum osse sphenoide: de, per harmoniam. 32 Quartum, reliquorq; malarq; ossium longe maximum, complectitur sui lateris dentes ôes; cuius substantia quis

ad latera

29. 29. t. iiii. fi. 1 eee

30. 30. t iiii. fi. i. n.

31. 31. t. iiii. fi. 1. p.

32. 32. t. iiii. fi. 1 s.s.

ad latera crassa appareat, intus tamen inanis est, et duplici tenui testa cõstinct; crassissima autem conspicitur, qua dentes continet; ad palatum prope dentes incisorios transuersa linea apparet, quæ tamen non separat propositum os in plura. Committitur hoc cum nouem ossibus, uidelicet cum quinq; alijs malaꝛ eiusdem lateris, et cum quarto alterius, cum osse sphœnoide, cũ osse frontis, et cum octauo illo caluariæ, quod in tenuia foramina dissipatũ præbet odoribus aditum ad cerebrum; a quibus nouem ossibus in hunc modũ terminat: superiori parte ab osse frontis, et octauo osse caluariæ per suturã; inferiori, per aliam transuersam suturam, à sexto osse malaꝛ, quod ut mox dicemus, ad extremum palatũ collocatur: exteriori ad medium oculi uersus tempora, à primo osse, quod in malis recensuimus; interiori, à secundo, et tertio: anteriori à quarto alterius lateris, et à quinto eiusdem, quod pertinet ad nasum: posteriori, ab osse sphœnoide, tam infra ad dentes, q; supra ad oculum. 33 Quintum malaꝛ os alterum est ex duobus ossibus nasi, quod substantiam habet solidam, duram, licet tenuem; formam uero quadratam potius, q; triquetram; quis. n. superiori parte angustius sit, duos tamen angulos præ se fert; Coniungitur superiori parte, cum osse frontis, et octauo caluariæ; infreriori, cum cartilagine nasi, in quam degenerat: interiori, cum osse nasi alterius lateris, per harmoniam: exteriori cum quarto osse malaꝛ. 34 Sextũ os malaꝛ extremum palatum, et narium internaꝛ partem componens, substantiam habet solidam, sed tenuem, qua latescit. Committitur cæt alteriori, et posteriori parte ad palatum, cum quarto malaꝛ osse, iam exposito: ab interiori, cum sexto osse alterius lateris: à posteriori partim cum osse sphœnoide, partim seiungitur ab alijs, in simum nasi spectans: sex ig. ossa malaꝛ ab uno latere ita habent; eadem est ratio sex alterius lateris: diximus enim malas duodecim ossibus constare; nam ex sex ossibus, quibus oculus cõtinet, quatuor ad malas, duo ad caluariã referuntur. primum pertinet ad frontem; et superiorẽ oculi partem constituit: secundum, ad sphœnoidem, q; interiorem oculũ uersus

33 t. iii. fi. i. q.

34 t. iiii. fi. vi. π π

externum latus bona ex parte effingit. Tertium, (quod primum posuimus) inter ossa malarũ externum oculi angulum efficit. Quartum (quod ad quartum malarũ pertinet) dimidiam partem inferioris ambitus oculi conficiens, ad supercilia usq; tendit, infra oculo magna ex parte subiectum. Quintum ad internum oculi angulum parumillud est, quod secundum in ossibus malarũ numeravimus. Sextum (quod quintum inter malarũ ossa retulimus) ab interno oculi latere similiter situm est; sed magis in interiora uergit. Præter ossa malarũ contineri faciem diximus maxilla. hoc est inferiori ossi dentes continente, quod moueatur; nam malæ immobiles manent: ita ut circumducat, aperiat, et claudat os. Vnicum autem est, licet ad mentum, (quod est maxillæ pars ima) symphysis obscura conspiciatur; per quam duo ossa coaluisse, ueri simile est. Substantia maxillæ dura effincta est ad firmitatem motus, sicuti cana, medullosa, ac sine appendicibus ad securitatem: crassissima autem apparet ab ea parte, quà dentes exigit, quibus decidentibus, aut euulsis, tenuior; et depressa ueluti anuculis cernitur. A lateribus tenuissima est, ubi extrema utrinq; patescat, et quasi bicornis duos processus exigit, quorũ anterior uertice ipso tenuatur, longiusq; procedens sub ossi iugali subit; et chorda musculi temporis ualidissime illigatur; posterior finit in capitulum rotundum, sed oblongum, quod in sinum ossis temporũ excauatum inseritur, obducit autem cartilagine tam capitulum, q; sinus, ad facilitatẽ motus. Superficies maxillæ aspera est, et inæqualis; potissimum ubi musculi inseruntur; ut ad mentum, et ad regionem eius inferiorem, ac posteriorem: atq; ibi etiam unde labrum inchoatur. A lateribus etiam sinuata est; à parte externa, sed potissimum ab interna; partim ut commode musculos recipiat, partim ne spacium in faucibus occupet.

35. 35. t. iiii. fi. vii. viii.

36. 36. t. ii. f. t. iii. fi. 1. f.

37. 37. t. ii. f. t. iii. fi. 1. b. fi. viii. A.

38. 38. t. iiii. fi. viii. H. D.

Expositis ossibus faciem constituentibus, restat, ut si qua foramina in facie deprehendatur, præterea quæ exposita sunt ad caluariæ pertinetia.

seorsum

39. t. iiii. fi. i. E. seorsum narremus. est in osse frontis ad mediu supercilij foramen plerumq;
orbiculare, per quod transit ramus ex tertio pari neruorum cerebri ab oculo
40. t. i. n. t. iiii fi. i. inter Q et S. ad musculos frontis. In quarto[40] malarum osse oblongu aliud insculptum ap-
paret, ab exteriori parte in oculum penetrans fere tectu squama ossis, per
quod ab oculo ad labri, et nasi musculos similiter ramus fertur, ex tertio
41. t. iiii. fi. t. S. pari neruorum cerebri. In interno[41] oculi angulo aliud insculpitur, partimq;
partim ad secundu, partim ad quartu os malarum: praebet hoc aditum non so-
lu ramulo ex tertio pari neruorum cerebri, sed et pituitae ex oculo in nasu des-
42. t. iiii. fi. viii. r. tillanti. In maxilla duo utrinq; foramina se ostendunt,[42] unu ab interna parte
amplu, asperu, inaequale; per quod transit una cu uena, et arteria ramulus, qui ex
43. t. iiii. fi. vii. G. tertio pari neruorum cerebri fertur ad dentes: per alteru[43] quod ab exteriori parte prope
mentu est, fertur ramus ex tertio pari neruorum cerebri ad labru inferius: siqua alia
foramina appareant in ossibus caluariae, et faciei, qua sunt, et aditu praebent uenulis, aut membranis:

De osse yoide c. IIII. Ab ossibus capitis proxime ad os hyoides pergimus; quod cu processibus ossium temporum Stili
forma imitantibus nectatur, seiunctumq; sit, a caeteris ossibus, quae serie quadam inter se iun-
t. v. fi. vii. gunt alia ab alijs pendentia. os quod unicu apparet, sed ex multis componitur, supra guttur
residens a figura literae v. qua utrinq; repraesentat, dictu est ὑοειδὲς, siue ὑψιλοειδὲς; ab
alijs et λαμβδοειδὲς quod Λ literae speciem referat; ab alijs φαρυγγέθρον; quod in faucibus situ
sit. Licet paruu sit, maximam tamen utilitatem affert; nam et ualida ligamenta continet, et musculos, partim
communes aliarum partium, ut linguae, gutturis, scapularum, partim proprios, ut qui ad processu
stiloide pertinet, et qui buccas mouet. Hoc os mediu patescit ab exteriori parte gibbu, ab
t. v. fi. vii. T. R. anteriori simu. Vtrinq; aut a lateribus duos processus exigit, v literam referentes: ex ijs ille ab utr-
oq; latere qui ad priore parte spectat longior est, teres, et pluribus ossibus compositus, plerumq; aut
t. v. fi. vii. E. F. ternis, ut quaternis; duo alij qui uergunt uersus posteriore, latiores sunt, ac breuiores; quae
figura idonea est musculis, quibus illigari debet. situ est aut (ut diximus) in faucibus, ubi musculis
adeo illigatur, ut ex suo loco dimoueri nequeat. licet aut non inuidat basi alterius ossis,
per longiore processu nectitur cu processu stiloide, quamquam os hyodes pro longiori processu ligamentu
aliquando habet, ut in cadauere mulierum apparet; per quod cu processu stiloide illigatur. sed mi-
nor processus ossis hyoidis suo fine nectitur cu superiori processu scutiformis cartilaginis.

De ossibus spinæ, ossis sacri, et coccygis C. V.

Caput excipit spina dorsi, ad quam nunc aggredimur; expenduntur prius quæ uniuersæ communia sunt, deinde quæ pertinere ad singulas eius partes uideantur. Vocatur hæc à græcis ἀκάνθα, propter posteriores processus spinam referentes, cuius usum hominibus præbet, quem nauibus carina; per eam recti incedunt, recti item insistunt: præterea cum media perforata sit, per eam transit medulla à cerebro descendens, unde oriuntur nerui pertinentes ferè ad omnes corporis partes: spectat spina etiam ad motum, nam eius beneficio corpus flectitur, et extenditur. Ad motum natura respiciens magis q̃ ad firmitatem, ac stabilitatem, non ex unico osse, quod firmius fuisset, sed ex pluribus ipsam constituit; non quidem ex paucis, ut membra, sed ex multis, ne medulla ualidiori, ac subito flexu laceraretur, sed paulatim curuaretur; id quod præstat ossium multitudo, quæ natura ita inter se commisit, ut in priorem partem flecterentur: ijsdem pluriμa adiecit cartilaginem, ut minus comminuerentur, aut absumerentur, qua potissimum obduxit posteriores processus, quos spinam repræsentare diximus; habent hi uim propugnaculi, mcãillamq̃ ab externis iniurijs defendunt. Figura spinæ incurua est: ad cervicem enim uergit uersus partem anteriorem; ad thoracem uersus posteriorem: ad finem thoracis et initium lumborũ rursus uersus anteriorem; ad finem lumborũ, et os sacrum uersus posteriorem: quæ figura maxime idonea est, non solum ad situm eorũ quæ ab interna parte, in thorace, aut uentre ipsi innituntur; sed etiam ad flexum; sic enim figurata spina commode flectitur corpus; siquidem ad finem thoracis, ubi in anteriorem partẽ magis spectat, quodam modo basis est, supra quam et superior, et inferior pars mouetur. Ossa, ex quibus componitur spina, (quæ σπόνδυλοι latine uertebræ nominantur) uiginti quatuor sunt; septem in cervice; duodecim ad costas, reliquæ quinq̃ sunt proximæ costis, cum quarũ postrema committitur os sacrum. Commune est omnium prima excepta,

1 t vi. fi. 1.

2 t. vi. fi. 1.

à posteriori

à posteriori parte processum exigere, à quo spinæ inuenisse nomen iam retu-
g. t. vi. fi. i. limus; commune item omnium est, à priori parte dimidiatam trochleam
4. t. vi. fi. i. referre, à lateribus4 uero processus exigere, sursum, et deorsum spectantes, seu
ascendentes, ac descendentes, et partim desidentes, partim prominentes, per
quos una uertebra cum altera connectatur. omnes etiam communiter
s. t. vi. fi. i. habent transuersos processus duos; unum ab utroq; latere supernè situ-
atum; ut aditum præbeat nerno à medulla excunti. omnes quoq; mediæ
perforatæ sunt, ac pernicæ; ut medullæ à cerebro descendenti transitum
præbeant, quod tamen cauum non est æqualiter amplum in omnibus; sed
in superioribus latius patet; in inferioribus subinde angustius red-
ditur; quippe quod respondere ubiq; debeat magnitudini medullæ, q
grandior ex cerebro emanat; sed subinde minor redditur; atq; absumi-
6. t. vi. fi. i. q. cum neruos producit. tum omnes à lateribus, quà inter se committuntur,
excauatæ sunt; ita ut ex cauo superioris, et inferioris uertebræ, unum
quasi rotundum foramen reddatur; per quod exit nerus, qui deriuat
à medulla; et per quod uena, atq; arteria ad eandem penetrat. Quod
ad magnitudinem attinet; cum corpora quæ sustinent, maiora esse
debeant q; quæ sustinentur: subiectæ uertebræ, cum supereminentes sus-
tinere debeant, merito grandiores fuerunt effictæ. Quamobrem sacru-
os quod ipsis omnibus subijcitur; longe maximum est: quanto autem
superiores sunt, tanto non solum minores sunt, sed tenuiores quoq;, cum
magis excauatæ sint: ad ampliorem medullam suscipiendam. Quæq;
prima uertebra quæ caput excipit, latior est, propter musculos qui
uel caput mouentes in ipsam inseruntur; uel ab ipsa orti scapulas attol-
lunt; secunda etiam ut committi cum prima posset, magnitudine
tertiam superat; reliquæ omnes quanto inferiores sunt, tanto grandi-
ores inspiciuntur. Iunctura uertebrarũ inter se ita habet; à priori par-
te qua ipsarũ corpora se mutuo attingunt, arcte inter se nectuntur

quòd ab ea non debeant moueri uersus posteriorem, sed à posteriori in priorem, et idcirco ibi laxius alligantur: A lateribus uero per processus, quos omnium communes ascendentes, et descendentes posuimus; non omnes eodem modo inter se committuntur; sed quæ inter primam et duodecimam intrectæ sunt, processus ascendentes quidem gibbos habent, ita ut à supertectæ descendentibus processibus sinuatis recipiantur: descendentes uero sinuatos, in quos inseruntur ~~ascendentes~~ processus uertebræ ~~supertectæ~~ sub. At prima uertebra processus habet tam inferne, q̃ superne sinuatos; quòd superne capitis tubercula recipiat. Inferne gibbos processus secundæ uertebræ ex contrario duodecimæ tam ascendentes, q̃ descendentes processus gibbos exigit: ascendentes inseruntur in processus descendentes undecimæ uertebræ sinuatos: descendentes uero, in processus primæ lumborũ uertebræ; ascendentes similiter sinuatos; quinq̃ autem lumborũ uertebræ processus ascendentes habent sinuatos, descendentes gibbos, per quos insinuantur in subiectas: excipe quintam, quæ descendentes processus habet non euidenter gibbos, aut sinuatos, per quos committitur cum prima parte ossis sacri. Hæc quæ de spina in uniuersum proposuimus, fere communia sunt; si qua enim propria commemorauimus, id fecimus, ut quæ communia sunt ab illis separaremus. Nunc proximum est ut ad propria transeamus; si ante spinam in tres partes distribuerimus; in ceruicem, thoracem, et lumbos: quibus ut quartam, adijcemus os sacrum: de quibus omnibus agere seorsum expedit.

Ceruix igitur à natura instituta est propter asperam arteriam, quæ in ipsa residet. Hoc uel ex eo intelligi potest, quòd animalia, quæ pulmone, et arteria carent, carent etiam ceruice; quæ pulmone et arteria prædita sunt; prædita sunt et ceruice. Constat ceruix ex uertebris septem, etnõ ex uno osse, ut ad capitis motum accommodentur. Porrò capitis motus duplex proponitur à Galeno: unus, quo in latera uertitur, quem fieri

7. t. v. fi. vi.

ait à

ait à commissura capitis cum prima uertebra, alterum in priora, aut posteriora uertitur; quem fieri scribit à commissura primæ uertebræ cũ secunda. sed tertium motum caput præstitit, cum circumducitur. Ex tribus propositis motibus, constat, duos esse proprios capitis; tertium autẽ ad ipsum spectare, quatenus mota cervice mouetur. Hic autem est ad latera, quem non præbet commissura capitis cum prima uertebra, ut uoluit Galenus, neq; enim subitò in latus esse debuit; nam sic uiolaretur medulla, sed paulatim; quo spectant omnes uertebræ cervicis. q̃ simul omnes in latus inclinantes, paulatim medullam secũ trahũt. Ex reliquis duobus motibus, ille, quo caput in priora, et in posteriora mouetur: perficitur per commissuram ipsius cum prima uertebra; nõ cum secunda, quæ adeo arcte illigatur, ut curuari non possit, quantumcunq; curuari caput uidemus: sed commissura hæc præstat alium motũ proprium capitis; quo uidelicet circumducitur: primæ enim uertebræ innixum super secundam, quasi super axem conuertitur. Vsus igitur uertebrarum cervicis huiusmodi est; pergamus ad earũ formam; quam ad ipsum præstandum aptissimam comperiemus. Ex septem eius uertebris, prima excipit capitis duo tubercula oblonga, quæ in osse occipitij utrinq; esse diximus à latere magni foraminis, per quod spinæ medulla ex cerebro egreditur; quibus tuberculis prima uertebra respondentes sinus habet, ab utroq; latere imum. Constat autem ex osse durissimo, ut firmius sit, cum alioquin tenue esse debuerit, ob cauum amplum ad medullam recipiendam. A priori etiam parte intus sinuatur; quatenus processum dentiformem admittit, quem secunda uertebra exigit à priori parte: et tam processus, q̃ sinus cartilagine obducitur. Verũ extrà è regione sinus os prominet, et crassius est, ut firmitatem sinui præstet; et simul etiam accommodetur ad originem musculorũ primi paris mouentium dorsum: exigit præterea prima uertebra transuersos processus

v. t v. fi. vi. cc.

g. t v. fi. vi. a.

x t v. fi. v. d.

xx t v. fi. vi. e.

longiores, et latiores reliquis uertebris, ut excipiant quintum, et sextum par musculor' mouentium caput: habet utrq; processus foramen, per quod transit uena, ac arteria in caluariam; qua autem prima uertebra utrinq; cũ osse occipitij committitur, foramen apparet partim in ipsam, partim in occipitij os excauatum, per quod exit primum par neruor' à medulla, per quod item uena, et arteria, per quam per paulo ante propositum foramen transire diximus, in caluariam penetrat. A posteriori parte sola inter uertebras caret spina, quoniam aliena fuisset musculis, qui ea parte feruntur, ibi ẽt prominet, et aspera est: ut quartum par musculor' mouentium caput facilius inseratur. Inferior pars utrinq; sinus habet, in quos ingrediuntur processus secundæ uertebræ sursum spectantes: tam simibus, q; processibus obducta est cartilago. Secunda uertebra committitur cum prima, quæ commissura (ut ante ostensum est) motui in anteriora, et posteriora minime aptatur; nam præterq; quod huic præstat commissura capitis cum p.ª uertebra, secunda cum prima adeo illigatur, ut flecti non possit; sed caput super secundam circumducatur; quem motum non potest efficere commissura ei⁹ cum prima uertebra; quod non sit ibi sinus, ut processus rotundus, ut in iuctura fœmoris cum coxa; sed oblongus: secunda igitur uertebra superne à lateribus processus exigit, qui ad unguem respondent recessibus primæ in quos insinuantur: exigit et secunda processum dentiformem, à quo dẽs nominata est: hunc recipi ostendimus in sinu interno à priori parte primæ uertebræ, ubi uallide alligatur. Eiusmodi dens sinuatur à lateribus, ut præbeat aditum ramulis, qui ex secundo pari neruor' medullæ deriuati musculis collum flectentibus impertiuntur: sinuatur et à posteriori parte ubi ligamentum inseritur; per quod in sinu primæ uertebræ qui asper est, alligatur. Pars dentis superior, quæ primam uertebram excedit, aspera est, ut ibi concinnius ligamentum inhæreat, per quod illigatur cum osse occipitij similiter aspero, à priori parte foraminis, per quod medulla à

capite

12 t. v. fi. vi. t.

13 t. v. fi. vi. d. lib. ii. fi. xv. xvii. n.

à capite descendit: Vtraq; autem à lateribus uersus posteriorem partem, quà secundæ uertebræ processus in primæ sinibus recipiuntur, excauata est; adeo ut ex eiusmodi cauis foramen unum utrinq; efficiatur, per quod exit semipar nervorũ à medulla: Habet etiam secunda processus à lateribus bipartitos, ac sinuatos cum foramine, per quod uena, et arteria intro ad calua-
i4 t. v. fi. vi. o. riam fertur. Ab inferiori uero parte processus sinuatos, quibus utrinque recipit gibbos tertiæ uertebræ processus; sed à priori parte media prominet, utrinq; desidens, ut apte ibi inserantur musculi collum flectentes. Verũ,
15. t. v. fi. vi. B. is processus, qui à posteriori parte ipsum constituit, in extremo bipartitus est, 2
16. t. v. fi. vi. C. ut reliquarũ uertebrarũ cervicis, excepta sexta, et septima: aliarũq; omnium processus, qui spinam facit, latus est, inæqualis, asper, ramosus, infernè cauus; supernè gibbus; ac utrinq; modicè depressus. constat autem eiusmodi processus bipartitos fuisse, ut apturentur nexui plurium musculorũ: cæterũ processus, qui in secunda uertebra spinam facit, alios magnitudine excedit ob musculos tertij, et sexti paris caput mouentes. sed satis de secunda uertebra, cervicis; eadem fere est ratio quinq; sequentium, quæ à lateribus supernè processus exigunt, qui in recessus uertebræ superiectæ insinuantur; contra infernè desidunt, ut processus subiectarũ uertebrarũ accipiant; à lateribus etiã
17. t. v. fi. vi. H. processus habent sinuatos cum foraminibus, et iuxta hos alia foramina coĩa superioris, et inferioris uertebræ: à posteriori parte processus exigunt bipartitos, qui spinam conficiunt. Verum sexta non ita manifestè bipartitũ habet spinæ processum: obscurius adhuc septima, sed utraq; extremo hoc processu adiunctam habet appendicem; quam non reperies in superiorũ uertebrarũ posterioribus processibus. Committitur septima uertebra cervicis cum prima thoracis commissura magis plana, per minores processus, ac recessus; quandoquidem et motus debebit esse obscurior: q̃ in uertebris superioribus. Illud aũt ignorare non oportet, quòd in qualibet fere cervicis uertebra numerare tredecim processus licet, utrinq; n. inspicitur

unus ad latus illius cauj. in quo recipitur processus superioris uertebræ. Tertius, et quartus sunt duo processus ascendentes. utrinq; unus. Quintus, et sextus duo descendentes, similiter utrinq; unus. Transuersi duo processus bipartiti efficiunt
18. t v. fi. vi 1. septimum, octauum, nonum, et decimum, sicut undecimum, et duodecimum posterior processus bipartitus. decimum tertium prior pars uertebræ, quæ inferius procedens, in subiectam inseritur. Postremò constant uertebræ cernicis ex pluribus ossibus, quæ in tenera ætate sc̃ estundunt, nam in adultis coalescunt. Hactenus de cernice.

19. t. vi. fi. i. 11. Sequuntur uertebræ thoracis, quæ duodecim sunt. quamq; in aliquibus tredecim reperiuntur. quod rarum est: in aliquibus undecim. quod rarissimum. sed uertebraꝝ cernicis, aut lumboꝝ numerus idem est in ossibus omnibus, neq; uarius ut thoracis. Substantia horꝝ ossium à posteriori parte laxa, et foraminibus plena, conspicitur; ita ut aditum præbeat uenis, àquibus nutriatur. Quod attinet ad conformationem; prima uertebra thoracis supernè habet inæqualem superficiem, perinde ac uertebræ cernicis, infernè inæqualem, ut reliquæ thoracis, quæ planè undentur, et non sinuatæ à priori parte quà inter se committuntur: contra q; in cernice, ubi superiores uertebræ à priori parte descendunt in sinus inferiores. Verum duæ priores uertebræ thoracis à priori parte desidentem superficiem habent, propter musculos qui ibi inseruntur; alia uero prominentem in semicirculi speciem.
20. t vi. fi. i 5. Omnes autem utrinq; à lateribus processus exiguos sinuatos, respondentes capitulis costaꝝ, quæ in illis recipiuntur. Sinus uertebraꝝ, in quos inseruntur capitula costaꝝ, usq; ad decimam insculpti sunt à lateribus in uertebra superiori, et inferiori iuxta foramina, unde exeunt nerui à medulla; magis tamen pertinent ad inferiorem uertebram, q; ad superiorem; q; q; prima, undecima, et duodecima. sinum habent totum in se excalptum, et non impertitu uertebræ, cum qua iunguntur. Sinus, in quem costæ capitulum inseritur, cartilagine obductus est, et obtusum angulum repræsentat; perinde atq;

ipsum

21. t. vi. fi. M

costæ capitulum. Quælibet item ex uertebris thoracis 21 transuersos processus æquales exigit, usq; ad decimam; in qua minores sunt, q; in superioribus: nã et capitula, quæ ab illis recipiuntur, ipsaquoq; minora sunt. minores adhuc sunt processus undecimæ, et duodecimæ uertebræ, quod minores præstent usus, neq; enim sinum insculptum habent, ubi recipiantur tubercula undecimæ, et duodecimæ costæ, quæ non in processus, sed in ipsa uertebrarũ corpora insinuantur: nam in aliarũ uertebrarũ omnium transuersis processibus sinus insculpti sunt, quibus à priori parte se ostendunt, sed alij magis supra, alij magis infra. In prima enim deorsum spectant, in nona sursum; in mediis medio° habent; quibus Galenus omnes inferius spectare tradiderit. Cæterũ processus, qui à posteriori parte spinã constituũt, in uertebris thoracis simplices sunt, non duplices, ac bipartiti, sed uariam habent formam; quandoquidẽ in nouem superioribus uertebris

22. t. vi. fi. PP.

longissimi 22 sunt, ex lato in angustum tendentes triangulari modo. Undecima autem, proxime minor deprehenditur, q; in superioribus, et in obtusum mucronem desinit, non acutum, ut cæteri. Duodecimæ processus breuior est, sed latior; cuius mucro teres est, ac densus. At in uertebra duodecima breuis est, latus, et utrinq; depressus; ut in uertebris lumborũ. Iam uero spectant processus, qui in uertebris thoracis spinam faciunt nouem deorsum sed à decima incipiunt, recta fere retrorsum; id quod magis in undecima; magis adhuc in duodecima apparet; non tamen ita recta ferũtur, ut non aliquid deorsum spectent; id quod eorum et processibus spinæ lumborũ. Transuersi uero processus nouem superiorũ uertebrarũ thoracis, perinde atq; cervicis non nihil deorsum uergunt; sed paululũ, quibus corpora sursum magis spectent; at mucrones processuum paululũ deorsum inclinati uidentur. In decima tamen, et undecima uertebra sursum conuertuntur. Duodecimæ uertebræ transuersi processus nõ solũ sursum uergunt, sed etiam retrorsum ducuntur. Ita autem inter se

commiſſuntur uertebræ thoracis, ut inferior utrinq; proceſsum exigat, qui in ſuperiorem inſeratur, excepta duodecima, quæ utrinq; proceſſus exigit ſuperne, et inferne, ita ut recipiat à ſimilibus, tam thoracis undecimæ, q; primæ uertebræ lumborũ; interdum tamen euenit, ut non duodecima, ſed undecima, aut alia ſit, quæ utrinq; proceſſus exigat: et utrinq; recipiat: plerunq; tamen id euenit duodecimæ. Quod ſi omnes proceſſus numeremus, in unaquaq; thoracis uertebra ſeptem comperiemus; binos aſcendentes, binos deſcendentes, binos tranſuerſos, et unum poſteriorem, qui ſpinam conſtituit.

23. t. vi. fi. i. n. q.

24. t. i. ii. iii. inter L. & M. t. vi. fi. i. L.

Duodecim uertebris thoracis ſubijciuntur quinq; lumborũ grandiores, et craſſiores, quarũ ſubſtantia rara eſt, et pumicis modo plena foraminibus, q; partim conferant ad lenitatem, partim tranſitum præbent uenis alimentũ deferentibus: earũ craſſitudinem auget anguſtius cauum, per quod tranſit medulla, quæ maxima ex parte abſumpta eſt in neruos ſupne deriuatos: foramen at per quod exit nerus a medulla, et ad eandem fertur uena, et arteria, quæ inter ſe uertebræ commiſſuntur: totũ fere pertinet ad ſuperiorem uertebram; nam inferior tantùm imam foraminis partem componit.

25. t. iii. s.

Proceſſus aſcendentes in unaquaq; oblongi ſunt; et plurimũ ſinuati; ut recipiant tubercula deſcendentium proceſſuum uertebræ ſuperioris, qui ſimiliter oblongi ſunt; tranſuerſi uero tenuiores ſunt in uertebris lumborũ q; thoracis; eatenus autem longi ſunt, ut uideantur eundem uſum præſtare in lumbis, quem coſtæ in partibus ſuperioribus: breuiores tamen apparent in prima et quinta, q; in medijs inter utrãq; : ſurſum uero ſpectat illi ſoli, qui ad quintam pertinent. At poſteriores ualidi, et craſſi ſunt; non tñ longitudinem habent ſuæ moli reſpondentem; ſed adiunctam habent appendicem, cum mucrone hebeti, ac trianguli ſpeciem referente. Galenus iuxta foramen, unde exire neruum diximus, utrunq; longũ proceſſũ eſſe ait deorſum ſpectantem; qui reuera non reperitur in homine, ſed in ſimia: in unaquaq; autem uertebra lumborũ hominis ſeptem dumtaxat proceſſus oſtendunt.

26. t. iii. s.

27. t. i. ii. iii. q.

26. t. ii. iii. r.

ostendunt; duo ascendentes, duo descendentes, duo transuersi, unus à parte posteriori; quod si ascendentes ut duplices consideres, nouem erunt: Lumborũ uertebris prox. subijcitur ὸς, quod græce ἱερόν, idest sacrum, et πλατὺ, idest latum nominatur; est enim multo latius q̃ ossa uertebrarũ, cumq̃ ualide interias partes munit, iure etiam sacri nomen inuenit; quamobrem effinctum fuit à posteriori parte conuexum; à priori concauum, et leue; sic enim melius tuetur: et mitius continet partes, ad quas muniendas fuit effinctum: præbet etiam usum, quem uertebræ; quandoquidem excauatũ est, ut medullam recipiat, quæ tandem paulatim in neruos degenerans, cum ipso finitur. Verum os sacrum non unum simplex est; sed ex sex cõpositum, et coagmentatum; quæ quanto inferiora sunt, tanto minora efficiuntur; quanto superiora, tanto maiora apparent: ita autem inter se nectuntur, ut à priori parte coaluisse manifeste uideantur. Tenera tamen ætate, in eorũ commissura media quædam cartilago se ostendit; à parte posteriori, ne uestigium quidem commissuræ deprehenditur; nisi in pueris. In alia uerò ætate tantum multiforma ossa se ostendunt; neq̃ commissura linea apparet; nisi ubi primum cum secundo coniungitur a latribus: quod attinet ad processus ascendentes, et descendentes, iunctura admodum obscura deprehenditur uersus partem priorem; sed uersus posteriorem, sine ~~unica~~ ulla penitus iunctura, unicum tantum os apparet; præterq̃ ubi primum cum secundo coniungitur; ubi processus ascendentes, et descendentes, ut in uertebris, inter se committuntur; Transuersi tamen processus primi ossis, et secundi, adeò ualide inter se coalescunt, ut nullo modo moueãt; qui processus in secundo osse ampliores sunt, et crassiores, magisq̃ antrorsũ, ac retrorsum prominẽt. A superiori autem parte primum os proposito committitur cum quinta uertebra lumborũ, quemadmodum illa cum quarta: refert enim speciem uertebræ, et in uetustis cadaueribus separatum à quinq̃ subiectis plerunq̃ reperitur. Sextum os non exigat processus transuersos; sed ꝑ tuberculũ

Lg. t i ii. iii M. t vi fi. ii L.

Bot. vi. fi. i. LL. M. R.

dumtaxat in quod finitur, committitur cum coccygis osse eo modo quo uertebrarũ corpora inter se committuntur. superiora autem ossa per transuersos processus
31. t. vi. fi. ii. N. P. Q. à lateribus sinuatos ossi illi utrinq; recipiunt, ita ut inualide cum eo uertantur.
32. t. vi. fi. ii. d d. processus à posteriori parte spinam constituentes. à maioribus ossibus maiores profiscuntur, à minoribus minores, donec ad imum perueniatur, atq; omnes deorsum spectant. Verum foramina per quæ nerui à medulla exeunt, ita habet,
33. t. vi. fi. ii. 1. 2. 3. 4. 5. 6 quod primum partim in quinta uertebra, partim in primo osse sub eo sito insculpitur, ac reliqua similiter inter duo ossa. ut inter primum, et secundum, et ita deinceps. hæc autem ab utroq; latere à posteriori parte se ostendunt, unde sex neruorũ paria transeunt, in quæ medulla finitur. Apparent in medio posteriori
34. t. vi. fi. ii. e. f. g. h. i. k. partis ubi medulla continetur, cauia quædam ad ipsam penetrantia ligamentis infarcta.

35. t. 1. 2. iii. N. t. vi. fi. ii. G Postrema spinæ pars numeratur os coccygis nomine à Galeno uocatũ, quod non unum simplex est, sed ex quatuor coagmentatum ad imum recti intestini defendendum quorũ substantia rara, et laxa est, plurimamq; adiumenta habet cartilaginem, præsertim ad extremum: hæc eundem usum præstat, quem in spina: singula autem ex his ossibus quanto inferiora sunt; tanto minora. quanto superiora; tanto latiora: cumq; in interiorem partem curuentur, cuculi rostrum repræsentant. carent præterea processibus, sinibus, foraminibus; non continent medullam, quam finiri diximus in imo ossis sacri; non præbent transitum neruis; sed committuntur inter se, et cum
36. t. vi. fi. ii. c. sacro osse, quemadmodum corpora uertebrarũ.

De costis, ossibus pectoris, & inguh C.VI

Verte paginam.

De costis, ossib.⁹ pectoris, et iugali C.VI.

Inter spinæ uertebras duodecim numeramus, quas ad thoracem retulimus, quòd committantur cum costis, quibus thorax continctur; quamobrem spinæ, costas, et ossa thoracis merito nunc subijcimus, in quorũ fabrica natᵃ partim ad motum spectauit, partim ad munienda uiscera subiecta: caput enim quod moueri non debuit, ossibus undiq; muniuit, uentrẽ, qui plurimum, ac uehementem motum postulabat, abdomine operuit ex musculis composito; in thorace ossibus musculos inseruit, ut partim moueretur à musculis in respirando, partim defenderet quæ intus recondita seruat, id quod præstant ossa, quæ ita etiam structa sunt, ut dilatari uicissim, et contrahi thorax possit; hoc autem magis perspicuum erit, si seorsum de costis, et de ossibus pectoris agamus.

i. t. 1. n.

Costæ igitur, quas græci πλευρὰς appellant, thoracem constituunt; à posteriori parte cum spinæ uertebris, à priori cum osse, et cartilagine pectoris coniunctæ. Constant autem ex osse, præterq; à priori parte ubi in cartilaginem degenerant. os à posteriori parte quà cum uertebris committuntur, appendicem habet, et durum est, ac densum: contrà à priori cauũ, ac laxũ intus; extima tamen eius superficies tenuis, ac dura testa conspicitur. Cartilago, in quam degenerant costæ, quæ ad os thoracis perueniunt, duriores est, et in senectute facile uertitur in os, quasi cartilaginis squama ossi tectum: illa, in quam degenerant costæ inferiores, quæ usq; ad thoracis ossa non perueniunt, longe mollior est; neq; unq; conuertitur in os. Sed satis de materia costarũ, pergamus ad formam. Ita igitur figurãtur, ut externa parte gibbæ sint, interna cauæ; sic n. internum spacium thoracis amplius reddunt; à superiori parte hebetes sunt, ab inferiori acutæ. Cũ p.ⁱⁿ autem à uertebris recedunt, tendunt obliq; deorsũ in posteriora, et hinc ad thoracis latera deorsũ semper uersus anteriora declinant, quousq; in cartilaginẽ desinant obliq; in orbem sursum in anteriora porrectam; tum n. sursũ fig.ᵃᵐ arcus, et in angulum quodam modo flectuntur; id quod commune est et costis no-

costis nothis, excepta duodecima, cuius cartilago admodum obscure sursũ spectat. Cartilago, in quam quinq; inferiores desinunt, in acutum mucronem finitur. At primæ cartilago angusta incipit, et paulatim latescit, secundæ, tertiæ, quartæ, quintæ, et sextæ extrema tuberculum acutum exigit, quod in osse pectoris recipit. A posteriori parte costarũ ossa in tuberculum finiuntur, quod cum corpore uertebræ committitur. omnes etiam usq; ad decimam propè iam dictum tuberculum aliud exigunt; quod in sinum inscritur transuersi processus uertebræ. Vbi à transuerso processu recedunt uersus partem anteriorem, in capitulum quoddam assurgunt; cum quo nectuntur chordæ undecimi musculi mouentis dorsum; quæ nectuntur etiam cum extremo transuersi processus. sed paulo ulterius assurgunt costæ in aliud capitulum, cui quartus musculus illigatur thoracem mouens. Externa costarũ superficies, quam thoracis membrana cingit, lęuis est; nisi ubi cum uertebris committuntur; ibi enim aspera est ut melius ligamenta retineat. Paulò ẽt ulterius uersus anteriorem partem asperitas sentitur, propter musculos, et chordas, quæ ibi inseri debent. eadem sentitur à superiori, et inferiori parte, ubi necti musculi debent intercostas collocati. Quibusdam etiam partibus costæ sinuantur, ut cedant uenis, neruis, et arteriis; id quod non accidit tribus superioribus; ad quas non pertinent magna uasa, neq; tribus inferioribus; cum depressæ sint, quantum satis est ad ea recipienda. Magnitudo non est eadem omnium: superiores, et inferiores breuiores sũt, mediæ longiores. unde prima, et duodecima breuissimæ; dein secunda, et undecima; tertia, et decima; sexta, septima, et octaua, longissimæ sunt. Respondet cartilaginis longitudo, longitudini costarũ; longiores enim longiorem habent cartilaginem adiunctam. Eadem ratio est latitudinis; nam prima costa, q̃ latissima est, in latissimam cartilaginem terminatur; sextæ, septimæ, octauæ, et q̃nq; nonæ cartilago adeò latescit, ut nullum ferè spacium inane relinquat. Crassitudo cartilaginis, costarũq; crassitudini respondet; undecimæ enim, et duodecimæ, quæ tenuissimæ sunt, tenuissima adiecta est cartilago; mediæ, medio

modo habent quod utrunq; duodecim numero sint. satis patere potest ex duodecim
uertebris thoracis. cum quibus committuntur: ut autem uertebræ rarò tredecim sint,
rarius undecim. ita et costæ. Ex his septem superiores non solum cum uertebris a pos
teriori parte. sed etiam cum osse pectoris a priori committuntur. Quinq; inferiores
spuriæ appellantur, quod à priori parte non perueniant ad os pectoris. sed à lat
finiantur suis cartilaginibus inter se alligatæ. excepta duodecima, quæ cum un
decima per cartilaginem non nectitur: sicut neq; hæc interdum cum decima.
omnes, cum uertebris autem committuntur non tamen duplici articulo omnes, ut uolunt
Galenus. sed tantum nouem superiores. quæ uno tuberculo in sinu corporis uertebræ,
altero in sinu processus transuersi recipiuntur. decima rarissime duobus arti
culis nectitur, undecima. et duodecima unico dumtaxat capitulo corpori uer
tebræ inhærent. Capitulum extremum. per quod costæ cum uertebræ corpore com=
mittuntur. non recipitur in una uertebra dumtaxat. sed in sinu in duabus ex-
culpto: primæ enim costæ dumtaxat capitulum inseritur in sinum in prima
uertebra insculptum: sinus. qui recipit capitulum octo sequentium. insculptus
in duabus. Ternæ ultimæ per parua foramina capitula in sinus pares desiden-
2·t·s·ii·o·x·y· tes inseruntur. Os pectoris partim defendit interna uiscera; partim musculos
fulcit, partim accommodatur ad motum. cum sinus habeat. in quos costarum
cartilagines coniiciuntur: eius substantia non admodum solida est, sed intus
rara. pumicis modo, quæ ab anteriori parte solidiori testa tegitur: a posteriori
non ita solida. ubi nonnulla foramina se ostendunt. non peruia præsertim
ubi crassius est; per quæ uenæ transeunt alimentum deferentes. Degenerat
os pectoris in cartilaginem mucronatam à parte inferiori. tum a superiori
parte, et à lateribus, ubi costarum cartilaginem recipit. Figura totius ossis pec=
toris ensem, cum suo manubriolo repræsentat, et idcirco ξυφοειδες græce, hoc
est ensiforme nominatur. Quod ad magnitudinem attinet, os pectoris latius
est in homine, quam in aliis animalibus; proportione sui corporis, sed breuius. quamuis
autem unicum uideatur, constat tamen ex pluribus; id quod deprehendes
ubi mem=

ubi membranas abraserus, quibus obducatur. Galenus ex septem constare os pectoris existimat; quod totidem sinu costæ, quæ cum ipso iunguntur; sed in adultorũ cadauere tribus tantum contineri iudicatur; ætate tenera ex pluribus compositũ cernatur: ex tribus autem, quæ manifeste apparent, tertium in cartilaginem degenerat, à qua seiungi facile potest: primũ apparet ab externa parte gibbũ, ab interna simum; in medio assurgit in speciem trianguli; à superiori parte sinum habet lunatum, ubi caunum quoddam efficit; quod etiam ante sectionem conspicitur, ubi etiam crassius est, q. ab inferiori, crassius vtem est in medio sm longitudinem, q. à lateribus: Commissura huius cum secundo adeo laxa est, ut sensui cedens sit, et inrespirando manifestum motum præseferat. Secundus os incipit ubi secundæ costæ cartilago primo inhærescit; magis autem latum est, q. crassum, angustius tamen est à superiori parte, quà committit cum p.o q. ab inferiori: sed nullibi æquat latitudinem superioris partis primi ossis. Huic inniterent utrinq. cartilago tertiæ, quartæ, quintæ, et sextæ costæ, et aliqua ex parte secundæ, et septimæ; nam tertium os exiguum est, vbiq. incipit, ubi septimæ costæ cartilago secundo inhærescit; paulo ãt post degenerat in mucronatam cartilaginem. Collocatum est os pectoris uniuersum à priori parte, superne ãt à iugulo incipit, et inferne ad mucronatam cartilaginem finitur: cui septum transuersum illigatur: à lateribus committitur cum costarũ cartilagine capitulata; habet n. sinus cartilagine obductos, ubi illa recipitur: quà ãt supne cũ iugulo committitur cartilagine mollitum, utrinq. simi habet oblongum. recessus posteriora insculptum, in quem iuguli caput inseritur.

Inter ossa thoracis numeratur et iugulum potest, q. ius ad scapulam quoq. et brachium pertineat. uocatũ iugulum græce κλεῖς; est autem id os qd utrinq. cum pectoris osse, et scapula committãtur: eius munus est et claudere thoracẽ, ac firmare, et prohibere quominus os scapulæ ad thoracem accedat, quod euenit, ubi iugulum frangitur, qui casus non simit brachium aut circumduci, aut porrigi ad pectus, collum, dorsum, ilia. Suistantia huius ossis in medio so-

lida est et dura. ab utroque extremo laxa, et rara, ubi crassior est, et capitulata.
A posteriori parte parua foramina se ostendunt, per quae uenae ad ipsum penetrant.
Figura iuguli non recta est. sed ubi ab osse pectoris uersus os scapulae recedit,
paulatim in exteriorem partem recuruatur: ac post medium rursus in an-
interiorem, et rursus ubi ad scapulae processus accedit, in exteriorem partem;
ita ut referat figuram literae ſ quae maxime idonea est tum ut utrumque committi
possit, tum ut cedat partibus subiectis. qua autem cum osse pectoris coniungitur,
triangula structura, tam in eius capitulo, quam in sinu ossis pectoris inspicitur.
In utroque obducta est cartilago, quam si a capitulo detrahas asperum inuenies;
qua uero coniungitur cum scapula, latiorem capitulum habet, sicut et quod
respondet sinui scapulae lato, in quo recipitur. medium inter extrema fere teres
apparet: aliquibus partibus sinuatur, et asperum est, aliquibus assurgit
ad musculos, ad ligamenta excipienda.

Committitur iugulum per diarthrosim cum osse pectoris. nam eius caput in huius
7. t. vi. fi. v. s sinum inseritur intercedente cartilagine mobili, quae ibi ligamentis nectit:
at cum posteriori processu ossis scapulae per eam commissuram iungitur quam Graeci
ἀρθρωδίαν uocant; non facile enim discernas utrum recipiat, aut recipiatur
iugulum, an scapula. transit et iugulum super sublimem partem superioris
processus scapulae cui innititur atque arcte illigatur. Haec de iugulo, transeamus
ad scapulam.

De scapulis. c. vii.

De scapulis C.VII. Verte &c.

De scapulis caput VII.

1 t ii m R. t vi fi. iiii

Scapulæ quæ latine etiam scoptula operta, quæ ὠμοπλάται nominantur, duo
ossa sunt utrinque unum sub occipitio versus vertebras, quæ in gracilibus qui
potissimum perspiciuntur aut eminent, a quarum similitudine eiusmodi homines πτε-
ρυγώδεις dicuntur, quasi alati. pertinent ossa hæc ad thoracem, quatenus ipsum
a posteriori parte muniunt, quasi propugnaculum. quo nobis ita opus fuit a
priori, cum oculis prospicere et declinare valeamus, quæcunque noxam af-
ferre possunt. pertinent et ad brachium, quatenus humeri caput in sca-
pularum sinu movetur. merito igitur a nobis ascriptis ossibus thoracis sca-
pulæ describuntur, quæ præterquam quod thoracem muniunt, et humeri caput
recipiunt (ut iam dictum est) multis quoque musculorum ... aptantur.
Harum ossium substantia tenuis, dura et solida est, quibusdam partibus ex-
ceptis ubi crassior apparet, et spongiæ modo rara multisque distincta fora-
minibus, quæ partim ad levitatem conferunt, partim præbent aditum
venulis, a quibus alimentum allicitur, quibus autem partibus tenuis
sit, quibus hebes, quibus solida, et quibus foraminum plena, perspicuum
erit ubi eorum figuram ~~et fabricam~~ enarraverimus. Figura igitur pro-
positorum ossium adeo varia est, ut dorsum, costas, spinam, processus, sinus,
cervicem, foramina, et in universum quæ in singulis ossibus attendantur
fere omnia præseferant. sunt autem a posteriori parte gibba, ita ut a si-
militudine dorsi nomen invenerint, a priori cava, partim ut aptentur
costis convexis, partim ut musculum excipiant qui in anteriorem partem
brachium circumducat. Tota autem referunt speciem trianguli laterum
inæqualium, cuius internum latus ad spinæ vertebras spectans, voca-
tur basis, quod sit quasi fundamentum, cui reliqua duo latera innituntur,
quorum unum ab exteriori parte, alterum a superiori positum est; hoc sup-
periorem, illud inferiorem costam appellant, cum costæ imaginem quodam-
modo imitentur. superior costa tanto brevior est inferiori, quanto hæc basi.
Incipit basis a superiori parte, et deorsum fertur non recta linea, sed figura
lunata

2 t vi fi iiii inter T et z

3 t vi fi iiii inter T. et S. P. P.

4 t vi fi iiii inter B et z.

sinuata, ab intro q̄ fine appendicem habet, et crassescit; sed multo magis ab inferiori, ubi in obtusum angulum terminatur: extrema q̄ tota cartilaginosa est, perinde ac reliqua ossa, quæ cum altero osse non committuntur: ad obtusum angulum, ad quem terminari basim diximus, terminatur quoq; inferior costa, seu externum latus trianguli; inde autem uersus exteriora procedens, ad superiora fertur, ubi crassior redditur, et scapulæ firmitatem affert. Hmus crassitudinis beneficio prior pars scapulæ magis caua redditur, ubi ãt ad imum angulum sinuatur: musculus inscritur, brachium à thorace abducens; uersus ceruicem ẽt sinus insculpitur, longus, inæqualis, asper, unde nascũt musculus cubitũ extẽdẽs: ibi etiam scapula latescit, et cernix excedit cum capitulo sinuato, in quo recipit summus humerus; ad hanc cerucem terminatur etiam quasi ad angulum communem inferior, et superior costa: superior tenuis est, sed hebes fit, uersus cerucem dictam, ubi processus oritur ἀκυϱοειδὴς, quem exponemus, ubi de ceruce egerimus. Appellari cerucem diximus cum de ossibus in uniuersũ ageremus ossis processum, cui amplius tuberculum, seu caput supereminet. Ergo in angulo, ubi superior, et inferior costa terminatur; uersus exteriorẽ partem processus assurgit, quod uertice ipso latescens sinuatur; atq; hic processus cernix nominatur: Residet hæc, ut præbeat additum chordæ musculi brachiũ in anteriorem, et interiorem partem mouentis: assurgit etiam superne propter instrumenta duorũ ligamentorũ humeri caput cum sinu constringentium, tum externi capitis musculi anteriores flectentis cubitum; in cernicis uertice sinus in exteriorem partem uergit, et oblongus est; sed infernè circuli partem refert; superne acutus est; ita ut eius longitudo à superiori parte in inferiorem maior sit, q̄ latitudo à priori in posteriorem. At non respondet huic sinus capiti humeri, quod in ipsum inseritur, sicuti fere in alijs articulis sinus respondere capitibus uidemus. Usu tamen uenit quibusdam, ut sinus minus desideant, q̄ut caput insinuandi ossis complectantur; in quod natura mouitur, ut laxior articulus ad multiplicem motum accommodetur. Quamobrem superioris tibiæ

ubiq́ sinus inferiora capitula fremoris excipientes minus desident, q́ ut ea com-
plectantur. Idem cucumisse cernimus sinui cervicis scapulæ, ut brachium, pos-
set uarios motus aere; natura tamen, ut eiusmodi sinus desidentes redderet a sti-
ores, præter cartilaginem, quibus obducuntur; aliam in ambitu adiunxit, quę
crassior incipiens paulatim extenuatur uersus centrum, ad quod non perue-
nit. Hæc non innascitur sinui, sed inhæret, et laxè ligamentis astringitur. Præ-
ter cervicem, ac sinum, posterior, ac superior scapulæ pars duos processus exi-
git, qui in exteriora feruntur supra sinum cervicis; unus in priorem partẽ
magis uergit, alter in posteriorem, qui in priorem à latiori radice incipiens,
paulatim tenuior fit, et latescens in priorem, ac posteriorem partem progre-
ditur, extremusq́ supra sinum cervicis reuertitur; ita ut anchoræ processui
imittitur, unde ἀγκυροειδὴς nominatur. Eiusmodi processus supernè asper-
itatem præfert; in sublimiori autem parte hebes efficitur, ubi innititur iu-
gulum ualidis ligamentis arctatum; asper etiam ad extremum est, et
appendicem habet, cui musculi illigantur, qui cubitum flectunt. Inde quoq́
oritur ligamentum proprium humeri articulum continens. Processus alter,
quem magis uergere ad posteriora diximus, à superiori parte basis incipit, et
oblongus in exteriora fertur, post medium itineris recedit à dorso scapulæ, ꝺ
solutus, tendit in exteriora supra sinum cervicis; extremus appendicem hæt,
quæ tenera ætate ex pluribus per cartilaginem commissis compacta uidetur:
leniter autem desidentem sinum habet, ubi interiecta cartilaginẽ iugulũ
inseritur. Superficies huius processus uniuersa lęuis est, præterq́ ab utroq́ ex-
tremo, ubi aspera est, ut musculi firmius insidant; nã ibi inseritur maximus
musculus scapulam sursum adducens; inde et oritur musculus præcipuus bra-
chium mouens, græc ἐπωμὶς nuncupatus, quod tegat commissuram humeri cũ
scapula. Pars huius processus, quæ à basi ad exteriora pertinet, quòd uertebraꝝ
spinam repræsentet, spinæ nomen obtinuit. Iuxta spinã tam à superiori q́
ab inferiori parte in scapulæ dorso sinus insignis apparet; superiorẽ occupat

tertius

i2. t. vi. fi. iiii E. f. F.

i3. t. vi fi. iiii. f.

i4. t. vi fi. iiii. F.

i5. t. vi fi. iii. E.

i6. t. vi fi. iii. inter H. K.

i7. t. vi fi. iii. K.

i8. t. vi. fi. iiii. L.

i9. t. vi. fi. iiii. K.

20. t. vi. fi. iiii. b. c

2i. t. vi. fi. iiii. V.

tertius musculus brachium circumducens. Inferiorem secundus musculus brachium circumuertens. In superiori sinu foramen apparet peruium, in partem priorem scapulæ, per quod transit ramulus ex quinto pari neruorũ medullã, una cum uena, et arteria à priori ad posteriorem scapulæ sedem. idẽ processus, ut supra dorsum scapulæ spina, ita ubi cum iugulo committitur ἀκρώμιον uocat, neq; reperitur ibi teretium os præter scapulam, et iugulũ, ut alicubi uidetur uoluisse Galenus; sed tm̃ cartilago intercedit. Propriè at̃ propositus processus iuncturam humeri cum scapula defendit, nec humerum patitur in superiora luxari; diducitq; per commissurã cum iugulo brachium à thorace; ut multiplicem motum præstet. confert tandem et ad nexum musculorũ. Ex his quæ ante dicta sunt, magna ex parte colligi scapulæ situs. Coniungitur enim per sinum in capitulo cervicis, cũ supiori capite humeri; per utrumq; superiorem processum cum iugulo; à priori parte, quæ sima est, posteriori parti costarũ innititur; nam pertinet ferè à prima usq; ad septimam. Hæc de scapula, pergamus ad humerum, et brachium.

De ossibus brachij C. VIII.

Brachium id totum membrum nominamus, quod à scapula ad summos digitos pertinet, quodq; in tres partes diuiditur, in humerum, cubitũ, manũ. Humerus à scapula ad cubitum peruenit; cubitus ab humero ad manum; manus extrema brachij pars est, quæ digitos continet. Harũ igitur trium partium ossa nunc

1. t. vi. fi. vi

exponere aggredimur, incipientes ab humero, qui unico osse continetur, quod latine nomine totius partis similiter humerus, græcè βραχίων nominat. committit hoc superne cum lato scapulæ osse: inferne ad cubiti iuncturã cum osse cubiti, et radij; ita ut constituat primam brachij partem: et ideireo eius utilitas euidentior sit, quã ut debeat explicari. constat aũt ex substantia dura, quæ sinum in longitudinem habet, ubi medulla continetur: superiori parti adiunctam habet

2. t. i. ii. iii. x. t. vi. fi. vi. A B C.

appendicem, ubi substantia laxior est. quod attinet ad formam, humerus, tam à summo, quã ab imo in caput assurgit; id aũt inter duo capita tres apparet, præsertim à priori parte: nam à posteriori depressum est, et latius; quòd et ab anteriori sede utrinq; desidat, medium promineat; assurgunt item latera media per musculos qui ibi nectuntur; à posteriori uero parte iuxta medium longitudinis tantisper desidet, dum quarto neruo ex his qui ad manũ tendũt sedem præbeat. Fere aũt ab anteriori parte gibbum, à posteriori simũ deprehenditur: quòd uarijs particulis et promineat, et desidat, tam ab hac, quã ab illa; similiter tam ab interna, quã ab externa. Eiusmodi figura ad partes quæ ibi necti debent, maxime accommodatur; non secusq; asperitas, qua in eo deprehendes. À summo appendix adiungitur, duobus capitibus distincta; uno ab interna parte, altero ab externa: quod ab interna fere dimidiatum orbem refert,

3. t. i. ii. iii. x. t. vi. fi. vi. A. B. C.

4. t. vi. fi. vi. c.

cartilagineq; obductum in sinu ceruicis scapulæ recipit; atq; ita magnũ est, ut plusq; dimidiam partem appendicis occupet: quod ab externa, inæqle est, et in nullum cauum inseritur, sed inæqliter prominens ligamenta excipit, summum humerum cum scapula illigantia. separatur internum caput ab externo per sinum inter utrunq; à priori, posteriori, et superiori parte insculptum; qui sinus magis desidet in anteriori, quã in posteriori sede,

5. t. vi. fi. vi. f.

6.

ubi com-

ubi commode ligamenta nectuntur. Extremum caput inaequale est, et asperum;
6. t. vi. fi. vi. H I. sicuti solent esse ossa, quibus ligamenta inhaeserint; sinumque habet in longi-
tudinem, quo prior pars a posteriori dividitur; quae quidem magis vergit ad priora quam
7. t. vi. fi. vi. D E. ad posteriora, sicque in duo corpora separatum videtur: unum grandius a
8. t. vi. fi. vi. D. posteriori parte, alterum exilius a priori: excipit hic sinus teres caput exter-
num anterioris musculi cubitum flectentis, neque solum occupat appendicem,
sed os etiam cui adiuncta est appendix, ubi cervix brevis admodum, et
9. t. vi. lib. II. θ M. crassa terminatur. Internum humeri caput longe magis rotundum est, quam summam
processuum, ac sinuum figura; in eo enim assurgit tuberculum, trochleam
repraesentans: idem praeter orbicularem formam mediam utrinque a late-
ribus planam, quam habet, est etiam ipsa pars orbicularis media sinu-
ata perinde ac trochlea, ubi funem excipit, utrinque prominens, non tam
10. t. vi. fig. vi. K L. aequaliter, ut trochlea; longe enim magis prominet ab interno latere,
11. t. vi. fi. vi. M. quam ab externo, ubi aliud capitulum assurgit, quod cum radio committitur.
Idem tuberculum eatenus ab ea differt, quatenus non habet sinum pervium,
12. t. vi. fi. vi. N O. cum et a priori, et a posteriori parte duo cava se ostendant, septo tenui ossis
13. t. vi. fi. vi. O. distincta, in cavum a priori parte prior cubiti processus, cum brachium
14. t. vi. fi. vi. N. flectitur, in alterum, quod a posteriori parte situm est longe maius, poste-
rior cubiti processus recipitur, cum brachium extenditur; ita autem concinne
insculpta sunt, ut possit brachium ad acutissimum angulum flecti, non
tamen extendi ultra rectam lineam. Quamobrem appellat Hippocrates
hos sinus βαθμίδας, quasi bases, et fundamenta non permittentia brachi-
um ulterius moveri, quam opportunum sit. Commissura haec cubiti cum humero,
15. t. vi. fi. vi. P. quod cardinis quodammodo imaginem repraesentet, γιγγλυμοειδὴς ab Hip-
pocrate vocatur. Caput vero, quod ab externo trochleae latere situm cum radio co-
mitti diximus, cartilagine obductum est, et ad motum brachii pronum, et
supinum aptatur. Ad externum rursus latus huius capitis, quod cum radio
16. t. vi. fi. vi. Q. committitur, tuberculum quoddam apparet, ubi plures musculi inserunt.

17. t. vi. fi. vi. y. radioque subiectum, et manum mouenti, simanter et sinus humerus ab externo latere trochleae ex parte posteriori, unde quartus neruus brachij transit. ab ex=
18. t. vi. fi. vi. s. terno latere trochleae aliud tuberculum assurgit non maximum, a quo oritur ... latet ille musculus, qui ad manum pertinet, ubi etiam duo musculi ... qui prima in palmae partem flectunt. ab interno de huius tu= berculo nascitur ... musculi superioris in digitorum ... mouentis; cuius etiam huic portio pendet principium ... digitos flectentium. ... interni tuberculum ... praestat duobus neruis ad cubitum tendentibus, in
19. t. vi. fi. vi. T. anteriori eminentiae iuxta trochleam sinus est, unde transit tertius brachij
20. t. v. fi. vi. v. neruus; in posteriori, ubi[20] quinto brachij neruo ... Foramina nulla insi= gnia sunt in humero, sed parua quaedam ... et sinus propter li= gamenta partim in longitudine ipsius, propter uenas quae penetrant ad internum sinum, ubi medulla continetur. Existimant Galenus humerum, omnium os= sium (excepto foemore) maximum esse, sed tibia grandior est, siue longitudinem, siue crassitudinem spectes. De situ, et nexu humeri nihil attinet subijcere, cum satis ex his quae enarrata sunt constet ipsum a superiori parte cum scapula, ab inferiori cum cubito, et radio committi.

Pergamus igitur ad alteram brachij partem quam ab humero ad manum perti=
21. t. i. ii. iii. x. y. t. vi. fi. vii. nere diximus: appellatur haec a Cornelio Celso brachium nomine totius membri, ab alijs cubitus nomine alterius ossis: constat enim ex duobus[21] quorum superius graece κερκίς latine radius dicitur, inferius πῆχυς, latine cubitus; sed tam graeci, quam latini totam hanc partem nomine inferioris ossis, hi cubitum, illi πῆχυν no= minarunt. Praeter communem usum utriusque ossis, quo fulciunt ac sustinent, proprie pertinet ad cubitum flexus, et porrectio; ad radium inclinatio in pronum, et resupinatio. Substantia utriusque solida est, ac dura, praeterquam ubi appendices habent adiunctas; ibi enim laxa est, et spongiae modo rara. Utrumque in longitudinem quasi fistulam habet, ubi medullam continet. Figura utriusque quodam modo

similis est, et utrumq; teres; alicubi tamen desidet, alicubi assurgit ad musculos excipiendos; ab imo; et à summo capitulatum. Longitudo utriusq; ab humero ad primam palmæ partem progreditur; cum qua nectitur sicuti cum humero; nectuntur et inter se ab extremis; nam in medio dehiscunt: hæc quis communia sunt, plura tamen restant propria, quæ seorsum exponere oportet. Cubitus itaq; à superiori parte appendiculum habet, non secus q; imus humerus, cum quo coniungitur; sed caput exigit crassum, solidum; à posteriori parte (quam ὠλένην, et ἀγκῶνα græci uocarunt) gibbum; à priori cauum; ita ut sinum in longitudinem repræsentet cum duplici processu; uno ab inferiori parte, altero à superiori: qui ab inferiori, longe minor est, et in priora uergit amplius, obtusus, durus, ac solidus; qui à superiori maior est, et in posteriora uergit; ibiq; in angulum magis obtusum terminatur: prior processus in sinum imi humeri à priori parte, posterior, in sinum eiusdem à posteriori insculptum conijcitur; sinus, qui inter utrumq; cubiti processum continetur, repræsentat imaginem semiciculi, et latinæ lrae. C. græcæ C. unde σιγμοειδὴς appellatur. Excipit autem imi humeri capitulum trochleam repræsentans, cui ad unguem respondet, medius in longitudinem assurgens, utrinq; à lateribus desidet; nam trochlea ex contrario à lateribus assurgit, media desidet: præterea ut hæc interno latere magis assurgit, q; externo, ita ille interno latere magis desidet, q; externo: superficies autem totius sinus leuis est, et cartilagine obducta; ita ut ad brachij flexum, et porrectionem maxime accommodetur: ad huius commissuræ stabilitatem, conducit primo forma unius ossis alteri exquisite respondens, deinde ligamentorum ualidus nexus. Cæterum externa superficies tam posterioris, q; prioris processus aspera est, et inæqualis; ac posterioris quidem propter nexum musculorum cubitum extendentium; prioris uero propter nexum ualidi musculi cubitum flectentis, et propter mutui musculorum

21 t vi fi vii D. t iii o.

23 t iii 3. t vi. fi viii. c.

24 t iii o t vi. fi vii D

25 t vi. fi. vii. E.

26 t vi fi vii. L.

flectentium secundos, ac tertios digitorum articulos. Quamuis autem cubitus
hebes sit à superiori parte, subinde tamen extenuatur, cum recta fertur uer
27 t. vi. fi. vii. P sus manum. Imus ceruicem[27] habet, cui appendix adiuncta est parua cū
28 t. vi. fi. vii. Q. capitulo[28] rotundum sinum[29] habente cartilagine[30] obductum: ab huius si-
29 t. vi. fi. vii. V. 30 t. vi. fi. vii. T. 31 t. vi. fi. vii. R. nus inferiori parte processus[31] assurgit paruus, quem græci à stili similitu-
dine στυλοειδῆ nominant. hic reddit sinum magis desidentem, et liga-
menta continet, quibus ea commissura astringitur: ea appendix ab
externa parte sinuata est, ut chordam excipiat musculi, primam
palmæ partem extendentis. At radius non recta, sed oblique ab hume-
ro ad manum procedit, ita ut melius à cubito diducatur, et sedem præ-
beat musculis ea parte collocatis. ubi per ligamentum latum nectitur
cum cubito. Magnitudo capitis, quod in utrumque ab utroque extremo habet, [obtinet]
contrario modo habet; siquidem cubiti caput superius, quod ad brachij
flexum, et porrectionem accommodatur, grandius est ut iam ostendi-
mus; inferius paruum, et exiguum, cum inferior commissura ad mo-
tum pronum, et supinum spectet: qui non cubiti, sed radij beneficio
perficitur. Contra radij superius caput paruum est; neque enim inseruit flexui,
et porrectioni, quam cubitus præstat: inferius magnum, ut motum
pronum, et supinum perficiat. Quod si cubitum cum radio conferas, hūc
ab inferiori parte maiorem, à superiori minorem illo iudicabis. Radius
32 t. vi. fi. vii. M. 33 t. vi. fi. vii. N. igitur à superiori parte ceruicem[32] habet, cui breue, ac rotundum capitulū[33]
innascitur; superiori parte leuiter sinuatum, et cartilagine obductum,
ubi recipitur capitulum quod in imo humero ab externo latere trochleæ
prominet; neque enim à radio recedit, siue brachium flectatur, siue extendatur,
ita enim concinne constructa est eiusmodi commissura, ut non prohibeat cu-
biti flexum, et porrectionem (nam simul cum cubito radius flectitur, atque exten
34 t. vi. fi. vii. q ditur) sed habilis sit ad motum, proni, et supini. Porro sub radij ceruice iam
dicta, tuberculum[34] prominet uersus internam cubiti regionem, ubi inseritur
anterior

anterior musculus cubitum flectens, uerum radius, et hæbes, et latus
fit ab imo, ubi appendicem habet, quæ primam palmæ partẽ totam
excipit: hæc ob motum pronum, et supinum, non cum cubito, sed cum
radio necesse est commutatur; alioquin quiescente cubito, non posset
manus prona reddi, aut resupinari; prohiberet enim si aliqua cũ cubito, aliqua
cum radio coniungeretur: quam obrem cubitus tm̃ processu illo stilũ
referente, quẽ diximus, primæ palmæ partem proxime attingit, aliqua ea =
renus ad sustinendum cõfert, sine impedimẽto motus pronj, ac supinj:
ex tribus enim ossibus primæ palmæ partis, duo in sinu radij media quadã
linea, assurgente diuiso recipiuntur: Tertium coniungitur cum cartilagine
quæ à radio orta imo capitulo cubiti superinsidet. Ab interna parte imo
radius cum sua appendice leuiter desidet, ut commodam sedẽ prębeat,
et chordis digitos flectentibus, et musculo inferiori radium pronũ effi =
cienti. Ab externa autem et quatuor sinus habet, per quos transeunt chordæ,
quæ digitos extendunt; præter quintum, qui tam ad cubitum pertinet,
quã ad radium. Situs, quod attinet ad imum humerum, uel primam
palmæ partem, satis patere potest ex ijs, quæ proposita sunt: sed quod ad
nexum cubiti cum radio, hoc tm̃ dicendum superest, quod radius à supe =
riori parte à cubito excipitur; ab inferiori cubitum excipit; siquidem summus
cubitus ab externo latere prioris processus, transuersum sinum habet car =
tilagine obductum; in quem inseritur internum latus superioris capitis
radij, quod illi ad unguem respondet: radius uero à parte interna imæ
appendicis sinum non dissimilem habet; in quo recipitur superior pars
appendicis cubiti prominens, et cartilagine obducta.

Superest manus, quam tertiam brachij partem posuimus: huius ossa tripar =
tito distinguuntur, cum uel ad primam palmæ partem, uel ad palmã ipsã,
uel ad digitos referatur: agemus ante de illis, quæ ad primam palmæ partem
uocatur hæc γὰρ καρπὸς, componiturq; ex ossibus, quorũ substantia extrinsec.

s v. t vii. fi. vii y. δ.

t vi. fi. vii. x. y. z.

x. vi. fi. vii. n.

q vii. fi. vii. y. e ξ. ιc.

t vi. fi. vii. θ.

t vi. fi. viii

solida est, sed intus plena foraminum, quibus medulla continetur; omnia autem simul iuncta figuram componunt ab externa parte gibbam, ab interna cauam, quæ licet singula parua sint; aliqua tamen maiora aliqua minora deprehenduntur. Cõmittuntur uero cum cubito, et radio, et ceteris ossibus palmæ; tenuibusq; ac processibus cartilagine ebductis inter se iunguntur. Quod ad numerum attinet, complura sunt ossa, ex quibus prima palmæ pars constat; nam sic melius iunguntur cum alijs ossibus, cum quibus necesse est connectantur, reddunt locum minus minusq; opportunũ, cui cedãt ijs quæ occurrunt; et tandem efficiunt, ut manus pars illa flecti, atq; extendi possit; magis scilicet, ac minus; et non semper eodem modo: sed quot sint, non facile deprehendas, nisi cartilaginosa ligamenta abraseris, ita ut nonnulli incertum esse eorũ numerum dixerint; sed re uera sunt octo, duplici serie constituta: quatuor superiorem, totidem inferiorẽ occupãt: primum nominatur quod in superiori serie ab interna parte situm est: secundum quod hoc sequitur; deinde tertium, quod magis adhuc ab interna recedit uersus externam: quartum quod ad externam recidet: quatuor alia, quæ ad secundam seriem spectant, eodem ordine numerantur; nã quintum, quod primum est in sua serie, ab interna parte situm est; octauum ab externa; sextum, et septimum in medio inter utrãq;. Figura singulorũ uaria est, tum ratione, quam nexus cum alijs ossibus postulat. Magnitudo etiam dispar, secundum quod tanto maius est primo; quanto primum tertio: quartum omnium minimum est. In inferiori serie septimum maximum est; sextum minimum: quintum, et octauum medio modo habent; sed octauum paulo maius est quinto. Commissura uniuscuiusq; ita habet: coniungitur primum cum secundo, quinto, sexto, septimo, et cum radio: secundum constituitur cum primo, tertio, et septimo; præterea cum radio: tertium cum secundo, quarto, et octauo; cum cubito etiam, et cum radio: quartum iungitur cum externo latere tertij, et ligamentum attingit; ortum à processu

41. t. vi. fi. viii. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

stiloide

Stiloide cubiti, neq; circa quartum reflectitur neruus qui inde transit, sed ibi nectitur chorda inferioris musculi cubitum flectentis, tum musculus, qui digitum minimum à reliquis abducit; et exterior ille qui flectit primum os parui digiti: quintum iungitur cum primo, et sexto, sustinetq; primum os pollicis, et attingit primum os palmæ: sextum coniungitur cũ 4°. quinto, et septimo, pleraq; ex ossibus palmæ, cum illo quod ad indicem; et cum illo, quod ad mediũ digitũ spectat: septimum coniungitur cum primo, 5co. sexto, et octauo; et cum 6sc. palmæ, quod uergit ad medium digitum: octauum committitur cum 3°. et septimo; et cum duobus ossibus palmæ, cum eo uidelicet, quod ad minimũ digitum spectat, et cum eo quod ad illum, quod inter minimũ, et medium situm est; coniungitur et cum paruo osse sesamoide, quod ad externũ latus octaui ossis, ubi committitur cum quarto osse palmæ situ est. 9cd accedam ad ipsam palmam; 42 quæ græce μετακάρπιον uocatur: cõtinetur hæc quatuor ossibus, 43 quibus quatuor digiti sustinentur; nam magnus digitus à nullo eiusmodi osse fulcitur, sed proxime 44 nectitur cum prima palmæ parte, ita ut constet ex tribus ossibus, quæ manifestè moueantur, perindeq; alij digiti. Quibusdam tñ placet primum pollicis os ad palmam referre, quã cõstare nobis ex quinq; ossibus, sicuti magnum digitũ ex duobus dumtaxat: magis tñ galc. subscribimus, qui ob manifestũ motum, ob diuersam commissuram, ac nexum diuersum, os quod cum prima palmæ parte connectum pollicẽ sustinet, non palmæ, sed pollici tribuit. Statuemus igitur palmam quatuor ossibus contineri, quæ tam 45 superne, q; 46 infernè appendicem habent cartilagine obductam; media in longitudinem excauata sunt, fistulæ modo, et medullosa. Figa omnium teres est; latiora tñ sunt ab externa parte, q; ab interna. Quamobrem extrinsecus caua; intus gibba apparent; appendix ab utroq; capite latior est, et crassior; ipsa uero ossa media graciliora euadunt, cum superficie angulis distincta, propter musculos, qui ibi inseruntur. Inuguẽ tamen 47 appendices à summo, et ab imo; sed media ossa debiscũt, spaciũq; inediũ

i. f. t. vi.
ii. viii. i.
vi. fi. viii. i. ii.
iii.
vi. fi. viii. A.
vi. fi. viii. R.
vi. fi. viii. Q.
t. vi. fi. viii. S.

relinquunt digitis, musculis digitos flectentibus. Committuntur appendices superiores cum prima palmæ parte, inferiores cum quattuor ossibus digitorum. Primum os palmæ, quod longissimum est, spectat ad indicem digitum: secundum, quod minus longum est, ad medium. Tertium, quod breuius, ad eum qui inter medium, et minimum situs est. Quartum, quod omnium breuissimum est, ad minimum: sunt tamen omnia longiora
48 t. vi. fi. viii. quam ossa digitorum, ad quæ nunc pergimus. Digitorum igitur[48] ossa quindecim
49. t. vi. fi. viii. A B. C. D. E. F. I. 1. Δ Δ. sunt; unusquisque enim ex tribus[49] constat. et pollex etiam, ut ante ostensum est. Tot enim necessaria sunt ad actionum uarietatem, ac robur: pauciora non sufficerent; plura essent impedimento; dura autem sunt ac densa, in longitudine fistulæ modo sinuata, ubi medullam continent: ab utroque extremo molliora, et foraminum plena; ac medullosa, cartilagineque obducta. Figura ossium non eadem est quæ digitorum; nam digiti teretes sunt, sed ossa media tenuia, extrema hebetiora; nam quod in medio est utriusque extremi in osse, pingui quadam substantia completur. Externa autem parte quodvis digitorum os teres apparet, ac gibbum: interna uero cauum: quamuis tertia ossa ab externa parte eatenus sinuata sint, quatenus unguibus cedunt. uerum primum pollicis non ita planum est, sed ab externa parte gibbum, ab interna acutum, ob musculos, et ligamenta, quæ cum eo inseri debent. Magnitudo ita habet, quia unumquodque si separatim consideretur, ab utroque extremo crassius est, ob firmitatem commissuræ; medium tenue, ne oneri sit; quod si inter se conferantur, prima ossa secundis grandiora sunt, et longiora; secunda tertijs: par enim est, grandius esse quod sustinet, quam quod sustinetur. Quod attinet ad commissuram; primum os pollicis cum secundo, ex prima palmæ parte ita iungitur, ut partim ipsum recipiat, partim ab ipso recipiatur, apteturque tam ad flexum, et porrectionem, quam ad motum in latera: secundum os pollicis in suo sinu accipit primum, ea iuncturæ specie, quæ magis flectit, atque extendit, quam conuertitur in latera; ne ad angulum nimis acutum flectatur,

prohibent

t. vi. fi. viii. T.

prohibent duo ossa σεσαμοειδῆ. Tertium os pollicis committitur cum secundo partim recipiens, partim receptum; in imo n. secundi duo processus sunt cum medio sinu; in summo tertij duo sinus cum medio processu; ità ut sibi mutuò aptentur, & ad flexum, et porrectionem pertineant; nullo autem motu ad motum in latera: Hoc etiam modo committuntur alior. digitor. prima ossa cum secundis; & secunda cum tertijs: sed prima quatuor digitor. cum ossibus palmæ, eadem ratione committuntur, qua secundum os pollicis cum primo. Cæter. primi articuli quatuor digitor. non a/g atq; secundi, & tertij ad acutum angulum flectuntur; neq; enim hoc permittunt ossa.

vi. vi. fi. viii. VV.

σεσαμοειδῆ. sed satis de brachio

De osse coxa, ca put. VIIII. Expositis superioris ossibus, permanendum est, ut ad inferiora transeamus; primum ad coxam (graecè ischion dicitur) quam media foemoris caput in

1 t. i. ii. iii. o recipitur nominatur: sacro à parte interiori quà pubi subest, os pubis, ab

2 t. i. ii. iii. gg exteriori ilia sunt, os ilium. usus eius multiplex est, cum foemoris

3 t. iii. o caput in se recipiat; et siue stemus, siue sedeamus, corpus nostrum uniuersum sustineat, contineatque, ac fulciat intestina, uesicam et in foeminis uuluam. Pertinet et perinde ac scapula ad musculos complures, qui cum ea capatissime nectuntur. substantia eius dura est et

4 t. i. ii. iii. ii. 12. 13 solida, praeterque ubi foramina habet, unde ligamenta exeunt. In superiorem est appendix à superiori parte (ubi ilia esse diximus) à posteriori parte in priorem porrecta. Figura totius coxae perinde ac scapulae uaria est; cum dorsum, spinam, cauum, peruium foramen, et processus, ac sinus uarios praeseferat. Pars illa quae magis in exteriora uergit, quamque ilium os nominari diximus, ferè semicirculi imaginem refert, intrinsecus caua, extrinsecus gibba, praesertim media, quae dorsum

5 t. i. ii. iii. o. dicitur; nam utrinque à lateribus resupinatur: summum os ilium appendicem habet in semicirculi speciem à posteriori parte ad priorem tendentem, quae ob inaequalitatem uocatur spina. Appendix haec tam ab externo, quam ab interno latere depressa est, et aspera propter nexum musculorum. Externa pars, quam dorsum nominant, lineis quibusdam distincta sinuatur uarijs locis, ubi musculi inhaerent. Intrinsecus uero à posteriori parte quà committitur cum osse sacro, inaequalis est, atque aspera multis processibus, ac sinibus distincta: respondent hi sinibus, ac processibus ossis sacri, qui cum ipsis iunguntur. Eadem interna pars uersus priora sinum amplum habet, ad semicirculi speciem, unde nascitur musculus septimus ex ijs qui femur mouent. Idem os ilium à posteriori parte inter cauum, ubi recipitur caput foemoris, et eam

6 t. ii. iii. 15. sedem quà committit cum osse sacro. sinuatum est, et ut aditum praebeat tri

musculis

musculis sexto, et septimo mouentibus fœmur. tum maxime neruo, q̃
foretur ad cetus iuxta hunc sinum foramina sunt complura, unde li-
gamenta oriuntur: et ab utroq; latere tuberculum, à quo et sinus mu-
getur, et retinetur musculis in suo situ: ab externo tuberculo initiũ
sumit musculus nonus tibiam mouens; ab interno, quod acutum est,
munitur cauum illud ubi recipitur fœmoris caput; et ligamentũ
producitur, quod pertinet ad quintum processum ossis sacri: sub hoc
tuberculo sinus est ab inferiori sede, ubi quasi ad trochlearn reflectit
decimus musculus fœmur mouens. sed ab osse ilij iam delapsi sumus ad
cauum coxæ, quod maximum est, si cum ceteris conferatur, quibus alu-
arij partium corporis articuli recipiuntur. situm itaq; hoc cauum est
in parte crassiori inter os ilium, quod ab externa parte rendet, et os pu-
bis, quod ab interna: undiq; ãt labris cingitur; minus tamen à priori
parte, q̃ à posteriori; ut fœmur sedentibus magis flecti ad acutũ angu-
lum possit; non tamen continuata labra sunt; sed desunt ab ima
parte uersus os pubis, unde uena transit, quæ alimentum suppeditet,
et copiam humoris glutinosi huic articulo necessariam. Cingitur tñ
in orbem totum cauum cartilaginoso ligamento continuato, quod nõ
permittit articulum luxari. ad huius ligamenti cartilaginosi procre-
ationem externa supercilia plena sunt foraminum. Interna cauj
superficies leuis est, et cartilagine obducta; præterq; uersus priorem partẽ
ubi sine cartilagine aspera sentitur cum quibusdã foraminibus, unde
oritur ligamentum, quo fœmoris caput illigatur: sub hoc cauo ubi fœmur
recipi diximus, ima coxa crassescit, qua parte sedentes innitimur: ea cras-
situdo et ad robur pertinet, et ad musculorũ exortum. Tertia coxæ pars,
quæ pubis os uocatur, ad priora, et interiora uergit, ubi longiori linea as-
pera superne deorsum tendente committitur cum osse pubis alterius la-
teris, cartilagine interiecta; ibi autem crassescit, nã alibi tenuior est.

quæ crassitudo et ad firmitatem spectat; et ad ortum substantiæ
8.1.1.r. ac musculorum colis; est autem os pubis perunum, amplo foramine
auriculam imitante, posito inter cauum ubi recipitur femur,
et eam regionem quâ ossa pubis inter se iunguntur; supra hoc
foramen insculptus est sinus, per quem transeunt uena et arte-
ria, quæ feruntur ad crura. nam per amplum foramen dictum,
à superiori parte permeat tantum uena, et arteria una cum nerno,
quæ in ramulos deriuantur in femore, neq; perueniunt ad genu.
Spectat hoc foramen ad leuitatem, et ad situm musculorum; clau-
ditur q membrana, qua separatur musculus externus; ibi collo-
catus, ab interno. Est autem os pubis rectum magis in uiris; nam
fœminis in exteriora recurua tur, ne partum prohibeat; à su-
periori parte quâ committuntur ossa pubis, asperitas deprehen-
ditur; quæ ad nexum conducit rectorum musculorum abdomi-
nis: deprehenditur et à priori parte propter secundum musculu
mouentem tibiam; ab anteriori parte supra cauum, ubi recipi-
tur fœmoris caput, linea assurgit tendens ad commissuram
ossium pubis, quæ pertinet ad exortum octaui musculi mouentis
femur: assurgit ibidem à posteriori parte altera linea
acutum angulum repræsentans; quæ similiter tendit ad
commissuram ossium pubis, unde exoritur decimus musculus
mouens femur. Tertia hæc ossa in quæ coxam diuidi dixim.
tenera ætate cartilagine distincta inspiciuntur; deprehen-
duntur què cartilaginosæ lineæ in cauo, ubi recipitur fœmoris
caput; ab eius centro ad labra ductæ: una à superiori parte, alte-
ra à posteriori, quæ propriè coxæ os constituunt: Tertia à centro
ad anteriorem partem ducta, cum superiori quidem ilium os;

cum pos-

45.

cum posteriori os pubis constituit. Hæc de Coxa satis dicta sint,
proxime sequitur crus, ad quod iam pergimus.

De ossibus cruris. CXXXI.

Quemadmodum brachium cum scapula, ita crus cum coxa committitur, quemadmodum item brachium in tres partes separatur, ita et crus, cuius ossa nunc explicanda sunt. Prima cruris pars, graece μηρός, latine femur, et foemen dicta pertinet à coxa ad genu. secunda à genu ad pedem, nocatur autem graece κνήμη. latine tibia; quamq; Celsus hanc secundam partem nomine totius appellat crus. Tertia pars est pes, cui graece nomen est πούς. Constat femur ex unico osse: quod à superiori parte cum coxa, ab inferiori cum genu coniungitur. Praestat autem usum ad cruris actionem necessarium; sustinet enim corpus et cum ambulamus, et cum stamus. praeter sedem, quam pluribus particulis adeamus praebet. Quamobrem solidum est, ac durum; medium tamen in longitudinem fistulae modo sinuatum est; ubi medullam continet, à superiori et inferiori parte appendicem habet, superior appendix uersus interiorem partem cervicem habet, exigit, obliquè sursum spectantem, cui rotundum caput superiectum est magnum, leue, et cartilagine obductum: in medio eius capitis, paulo tamen uersus partem inferiorem foramen est, ubi inserit ligamentum à medio simum coxae ortum, quo nectitur hoc caput cum cauo coxae, in quo recipitur: praeter cervicem, et caput exigit etiam summum femur duos processus, quos graeci τροχαντῆρας uocant, cum appendice in utroq; unum ab externa, et sublimiori parte maximum omnium illorum processuum, qui cum alio osse non committuntur; alterum multo minorem ab interna parte uersus posteriorem, non parum infra processum iam dictum; inaequaliter sinuatus est, ut aptetur musculis, qui uel ab ipso oriri, uel cum ipso iungi debuerunt, inter priorem processum et cervicem. maximus sinus est: at femoris appendix duo capita exigit magna; quae spectant magis in posteriorem partem, quàm in priorem, sic enim fit, ut crus magis ad acutum angulum flectatur, nec ultra rectam lineam extendi possit: coniiciuntur capita haec in sinus summae tibiae.

Tali com-

1 f. i. ii. iii. A.
2 f. i. ii. iii. 17
3 f. i. ii. iii. 18
4 f. i. ii. iii. T.
5 f. i. ii. iii. V.
6 f. i. ii. iii. 7.
7 f. i. ii. iii. 16.

Tali commissura quâ flecti, et extendi crus sinat, non tñ: in latera mouet, ut galenus uoluisse uidetur: præbent et hæc capita tutum iter maximo neruo, et uasis tendentibus ad tibiam; pertinent et ad initia plurium musculorũ pedem mouentium. caput internum à sublimiori parte, ac interiori sinuatum est, ubi chorda inseritur quinti musculi fœmur mouentis; à foraminibus, quæ multa sunt à lateribus horũ capitũ, oriuntur ligamenta; quibus iunctura hæc astringitur; sinus interutrũq; caput à posteriori parte plurimum decidet, cum asperitate, ac foraminibus, ubi tibiæ processus recipitur, atq; aretatur, duplici ualido ligamẽto à tibia profecto; sed à priori parte minus decidet, ubi recipitur processu, quem exigit patella. complures alij sinus, qui circa utrumq; caput insculpti sunt, ad chordas, et musculos excipiendos pertinent. Vniuersum. ãt os à coxa ad genu, non rectà fertur, sed obliquè ucrsus partẽ interiorẽ; à priori uero parte, ac lateribus, teres est, gibbum, et leue, à posteriori cauũ, et inæquale. Assurgit os fœmoris à posteriori parte linea quædam aspa, et inæqli: ubi quintus musculus fœmur mouens ualide nectitur; sed uersus inferiora capita sinuatur; ut tutum transitum præbeat ucnæ gradiori ad crus tendenti, et simul arteriæ, ac neruo. Latescit etiam, et exasperatur infrenè, ut magna illa capita exigat. Totum ãt, si cum ossibus totius corporis conferatur, longe maximum censebitur:

Ad genu, quà fœmur cum tibia committitur, à priori parte collocatũ os est, quod latine patella, græce ὠμοπλάτη nominatur: defendit hoc genu, neq; extẽdi ipsũ patit ultra rectam lineam; prohibetq; quòminus imi fœmoris capita cum crus flectitur, à tibia recedant. Id uel ex eo colligit, quod quibus patella luxatæ, aut frangitur, labi in anteriorem partem fœmur solet, cum uel crus flectunt, uel in decliuia loca descendunt. Substãtia eius dura est ætate prouecta, quis cartilaginosam à nonnullis appellatur; qui partim cartilagine, partim chordis quibus obducitur moti, ipsã mollẽ existimant.

Figura ferè rotunda est, et scuto non absimilis. A posteriori parte media assurgit, utrinq; desidet: ut aptè respondeat duobus capitibus in imo fœmore, et sinui medio intra ipsa. quamobrem exterior sinus patellæ amplior est q̃ interior; sicut extremum caput fœmoris grandius. q̃ intrinsecus. Superficies anterior aspera est, foraminum plena, propter chordas cum quibus nectitur. sed posterior lenis, et cartilagine obducta, quà cum imo fœmore iungitur, nam quà descendit, et acutum processum exigit, iungitur q̃ tibia: aspera est, inæqualis, et foraminum plena, propter chordas tibiam trahentes. Quæ autem coniungatur cum fœmore, et tibia, nullibi tamen arctatur, aut ligamentis astringitur, ut alia ossa solent: sed tantum nectitur chordis, quæ ultra genua feruntur.

Secunda pars cruris, quam tibiam nominari diximus, perinde ac secunda pars cruris brachij duplex ossa continetur, unum ἰσχίον graecè, latinè tibia, alterum περόνη. latinè sura nuncupatur: agemus de utroq; seorsum. sumpto initio à tibia. Committitur hæc cum fœmore ad genu, ut antè ostendimus, et usq; ad pedem fertur, ubi cum thalo coniungit. ossa quoq; patq; partem interiorem, sicuti sura exteriorem. sustinet at fœmur; quamobrem dura est, et solida; licet in medio fistulam habeat, ubi medulla continetur: superiori, et inferiori ipsius extremo adiuncta est appendix, quæ superiori, magna est, et crassa, ab anteriori tamen parte crassior est, et descendit inferius. q̃ à posteriori: superficies anterior, tam appendicis, q̃ ossis aspera est, quod cum ea committitur: aspera est, et inæqualis, ut ualidissimè chordæ tibiam mouentes aptè ibi nectantur. Summa pars huius appendicis utrinq; à lateribus sinum habet amplum, cartilagine obductum, cum medio processu inter utrunq; aspero, et inæquali. In hos sinus coniiciuntur duo capita imi fœmoris: processus qui inter utrunq; sinu est, recipitur in cauo illo ampliori, quod inter utrunq; caput imi fœmoris à posteriori parte deprehenditur: nascitur ab hoc processu ligamentum

præsertim

ϑ t. i. ii. iii. φ. t. vi. fi. ix. φ

χ. t. i. ii. iii. ψ. t. vi. fi. ix. ψ.

xi. t. i. ii. iii. 18. t. vi. fi. ix. A B.

i2. t. vi. fi. ix. E G.

i3. t. vi. fi. ix. I K

præsertim à posteriori eius parte, per quod fœmur astringitur: augetur utrinq; sinus cartilagine molli, ac ueluti pingui humore illita, crassior enim est in ambitu, minus crassa uersus centrum, ubi finitur: separatur una ab altera medio processu, neutra aũt ibi coalescit, sed tantum ligamentis nectitur: ab externo latere appendicis superioris uersus partẽ
li. vi. fi. ix. V.
posteriorem [14] processus assurgit ima parte depressus, cum quo sura com=
li. vi. fi. ix. D D r t i u.
mittitur. [15] Appendix, quæ inferiori tibiæ adiuncta est, sinum [16] amplũ hẽt
li. vi. fi. ix. S
geminum, nam linea media à posteriori parte in priorem leniter assurgens. sinum duplicem efficit à lateribus: altiorem, eum sinum qui ab
li. vi. fi. ix. φ
interna parte est, auget processus [17] quem ima appendix ualidum exigit deorsum tendentem. ab externo latere, quò ad sinum spectat cauũ, leuem, et cartilagine obductum; ab interno gibbum, quò uergit ad alterum cruris; depræhenditur autem tactu, cum non tegatur carne, cõstituit enim internum malleolum; hoc est tuberculum, quod in fine ~~pedis~~ cruris, hoc est ad initium pedis tangitur: À posteriori parte huius processus sinus est, unde oritur ligamentum cartilagineum, quo thalus arctatur, ad id ligamentum producendum confert ẽt asperitas, et inæqualitas à posteriori parte appendicis; cuius externũ latus non exigit processum interno malleolo respondentem; sed ibi inferior suræ appendix cõmittitur, quæ crassescens descendit inferius q̃ internus malleolus; et prominens externum malleolum constituit: ab utroq; uero compræhenditur, atq; astringitur thalus. ~~Inter~~ inter utramq; appendicem. Tibiæ os triangulã figuram repræsentat: a priori n. parte quæ ἀντικνήμιον græce nominatur; linea acuta ualde prominet, unde spina nominatur: utrinq; ẽt à lateribus una linea assurgit; magis autem acuta est ea quæ ab externo latere, q̃ quæ ab interno: huius trianguli latera omnia structa sũt apposite ad excipiendos musculos pedem mouentes. Est aũt tibiæ os crassũ, nõ tenue, ut os suræ, cum quo ab extremis coniungitur; nã in medio dehiscunt.

18 t I II III 9 t VI fi IX C

Additum autem fuit à natura sura' os ad fulciendam tibiam, ne ceneri cedat: habet et sura tam à superiori, q̃ ab inferiori parte appendicem. Superior appendix ab interno latere sinuat, ut processum externum excipiat, quã exigit superior tibiæ appendix. Vtrq; aũt tam sinus, q̃ processus cartilaginẽ obducitur. Inferior appendix suræ in canum ab externo latere imæ appendicis tibiæ insinuatur; ibiq; assurgens, atq; inferius descendens externum malleolum constituit, qui unà cum interno thalum complectitur. Sed tam sinus in appendice tibiæ, q̃ processus in appendice suræ asper est, et cartilaginis expers: Inter utrumq; ligamẽti intricedit, quo ualide astringuntur: media sura gracilis est, et idcirco à tibia diducitur: tũm enim cum ea coniungitur uersus extrema. In medio, ab interno latere uersus tibiam aliquid curuatur; uersus exteriora sima reddit. Est et sura in longitudinem triangula, in cuius trianguli lateribus aptè collocantur musculi pedem mouentes. Latus, quod ad tibiæ os uergit, ualide ligamento cum ea arctatur. Æquat suræ os longitudinẽ ossis tibiæ: tanto enim minus ascendit, quanto magis descendit. Sed satis de tibia, et sura, pergemus ad pedem.

19 t I II III X t VI fi IX E
20 t VI fi IX P

21 t VI fi IX tt

22 t VI fi X

Restat tertia pars cruris, pes uidelicet, quæ (ut inquit Hippocrates) huc secusq; manus ex multis, minutisq; ossibus constat. Manum diduximus in tres partes, in primam palmæ partem, in palmã ipsã, et digitos, Respondent in pede primæ palmæ parti thalus, palmæ planta, digitis digitis sunt in pede præter tarsum, plantã, et digitos, thalus, calx, et σκαφοειδές, grandiora ossa: quibus nulla pars manus respondet. Hæc ergo primum persequemur, deinde ad tarsum pergemus; inde ad plantã, et digitos. Thalus igitur, (ut ab hoc incipiamus) est illud os, cum quo monstrauimus committi tibiam, et suram: huius beneficio curuatur, atq; extenditur pes, et non nihil etiam in latera conuertitur. Est aũt thalus durũ, ac multiforme, uarijs n. partibus uariam formam repræsentat: Id quod

23 t I II III Ω t VI fi X T

facile

facile patefiet si superiorem, inferiorem, priorem, posteriorem, et quæ utrinq; 48
à latribus sunt, ipsius partes perpendamus. superior thali pars quatuor
habet latera, unde Τέτρωγον græce, quasi qua de latera uocatur, cuius
superficies summa minime plana est, sed quodammodo rotunda, ita
ut quartam trochleæ partem referat. non solum quatenus rotunda est,
sed quatenus etiam media à priori parte in posteriorem desidet, perinde
ac trochlea, quà funem excipit, ac rursus ueluti trochlea plano ligno
utrinq; comprähenditur, ita superior pars thali utrinq; astringitur, in-
terno quidem latere à processu appendicis tibiæ; externo ab appendice su-
præ. Respondet pars superior thali quam descripsimus, imæ appendici
tibiæ: quæ utrinq; desidet, media assurgit, contra superior pars thali
utrinq; assurgit, media desidet, ita apte, ut sinus unius excipiant pro-
cessus alterius, et ex contrario. Internum latus thali sinuatum est, ut
ligamento cartilaginco cedat; quod cum thalo uincit tibiæ appendi-
cis processum sinuatum, à quo oritur. Externum etiam latus sinuatũ
est, ut ligamentum admittat, quod imam suram, à qua oritur, cum
thalo arctet. Posterior thali pars aspera est; tum propter ligamenta quæ
ibi nectuntur; tum propter chordas, quæ inde transeunt ad digitos flec-
tendos. Prior oblongam exigit ceruicem, quæ in anteriora tendens ter-
minatur in capitulum[24] rotundum, quod cartilagine obductũ in cauũ[25]
inseritur insigne insculptum in osse scaphoide, et cartilag[e] obductum,
per quam commißuram pes in latera mouetur, ac circumducitur. Sex-
ta, et ultima pars thali ima est, per quam cum osse calcis commissitur
duplici commissura, una uersus anteriora;[26] altera uersus posteriora,[27] à
posteriori enim parte calx amplum processum exigit, quod in amplo
thali sinu recipitur. contra à priori thalus assurgit, uersus internum
latus, in processum, qui in calcis cauum insinuatur. sed tam calx, q[ã]
thalus ubi se contingunt, asperam superficiem præseferunt, unde lig.[ta]

24 t. vi. fi. x. N.
25 t vi. fi. x. m
rr O. & N.
26 t vi. fi. x. A.
27 t vi fi x. o

cartilaginosa eruntur, quæ utrunq; os simul astringant, et spacium inter utrúq; os intrectum implent, neq; mouetur thalus ab inferiori parte, quà cum
28 t vi fi x a. t ii. iii. a. calce iungitur, sed tantum à superiori, quia cum tibia. Calx autem[28] quæ græce πτερνη uocatur, ut thalum sustinet, ita etiam uniuersi corpus quod per tibiam et suram superimsidet thalo quamobrem calcis os durum admodum est, et maximum inter ossa pedis. Figuram uero multiformem habet. non secus ac thalus. superior eius pars qua committitur cum thalo sinum, et processum habet, q̃lem enarrauimus. Sed quà soluta est a thalo, uersus posteriora teres est, et aspa, recipit ligamenta à tibia thalum arctantia. Posterior pars calcis prominet in posteriora: non amplius è regione tibiæ; partim ut tibiam fulciat, partim ut admittat ualidissimam chordam, quo nomine sinuata est; nascitur chorda hæc
29 t vi fi x x. à primo, secundo, et quarto musculo pedem mouente. Imâ[29] pars calcis qua ingredimur, non est exquisite teres; sed aliquantulum latescit, ad stabilitatem: est
30 t vi fi x y. autem aspera, et inæqualis[30], propter musculos qui inde transeunt ad digitos; ita tamen siti sunt illi musculi, ut terram non attingant; sed ab osse inferi-
31 t vi fi x A 4. us descendente defendantur. Anterior pars calcis leuiter[31] prominet, et cartilag.ᵉ obducta recipitur è regione minimi digiti in sinu ossis κυβοειδοῦς, de quopa-
32 t vi fi x d è. ulo post agemus. Latus calcis interius[32] abunde[33] sinuatum est; ut tutú tran-
33 t vi fi x e. situm præbeat. non modo chordis, sed neruo quoq; uenæ et arteriæ inde trans-
34 t vi fi x f g. euntibus. At[34] externum asperum, et inæquale est, neq; sinuatur nisi uersus
35 t vi fi x g. anteriorem[35] partem, ut cedat chordis musculi septimi, et octaui pedem mo-
36 t vi fi x θ uentis: humiliori eius parte innititur musculus, qui paruum digitú à cæteris modice abducit. Ex grandioribus ossibus pedis supereſt[36] tertiũ, quod græcè
37 t vi fi x. inter θ & ν. σκαφοειδὲς nominatur, ab imagine scaphæ, quam posteriori sui parte repræ-
38 t vi fi x. 1. 2. 3. sentat. amplo[37] sinu, ubi caput, quod in priore parte thali prominet, recipi mó-
strauimus: anterior pars huius ossis, cum tribus[38] ossibus tarsi committitur; quamobrem tres ostendit superficies cartilagᵉ obductas: adeò at leuiter prominent, ut non facile discernas. recipiantur ne ab ossibus tarsi, an ea recipiãt.

Inter has

Inter has, quæ ad internum latus sita est, reliquas duas amplitudine uincit, perinde atq; os tarsi, quod cum ea committitur, magnitudine superat duo alia, quæ cum reliquis duabus committuntur: superior pars ossis scaphoidis gibba est, et orbicularis; quæ figura et pedi constituendo aptat, et innixûs ei minime opportuna. Inferior uero sima; ut pedis cauum augeat: utraq; at, tam inferior; q superior aspera est, magis tamen inferior, ob ligamenta quæ ibi nectuntur ualidissima. Habet et inferior pars ab interno latere sinû, ubi reuoluitur chorda sexti musculi pedem mouentis. Tarsus, quem respondere diximus primæ palmæ parti, non constat ex octo ossibus, sed ex quatuor: sunt autem pauciora, et maiora hæc ossa ad stabilitatem, et ingressum; pauciora, et minora, quæ in prima palmæ parte, quod ita postulauerit prehendendi munus, ad quod natura fabricata est manum: Ex quatuor ossibus tarsi, tria plana superficie cum osse scaphoide committûr, et hæc proprium nomen nomen non habent; quartum, quod ab externa parte est, committitur cum calce; inuenit at κυβοειδὲς nomen apud graecos, à similitudine cubi, quòd sex ostendat superficies: quarû posterior cum calce committitur; anterior, cum duobus ossibus plantæ; interior cum tarsi osse proximo; exterior, quæ obscure plana est, cum nullo iungitur, sed soluta est; superior, quæ sursum spectat, similiter soluta est, sicut inferior, quæ deorsum. Verum hæc inæqualis est, et simuata; ibi reuoluitur chorda septimi musculi pedem mouentis: eadem iuxta calcem deorsum procedit, et in ingressu terræ innititur. Reliqua tria ossa tarsi terram non attingunt, sed una cum scaphoide cauum pedis constituunt; sunt at cuneiformia, à superiori parte lata, ab inferiori angusta. Plurimum differunt inter se ossa tarsi magnitudine; maximum est κυβοειδές; deinq; ab interno latere situm est, tum quod κυβοειδεῖ proximum: nam minimum est, quod proximum interno. Spectat intimum os tarsi in anteriora uersus magnum digitum; sicut os κυβοειδὲς in posteriora uersus

39 f. vi. fi. x 1. 2. 3. 4.

39

8

40 f. vi. fi. x ic.

40

41 f. vi. fi. x. i. 2. 3.

41

calcem Ex medys: quod interno proximum est, breue est: neq; in anteriora
fertur; sicuti quod κυβοειδει proximum: oia aũt simul iuncta superficiẽ
superiorem gibbam efficiunt; inferiorem cauam; qua inter se iunguntur, sine
cartilagine sunt, sed nectuntur ligamentis cartilaginosis: ibi tantũ
cartilaginea obducta sunt, ubi cum scaphoide committuntur. Tarsum
42 · t · vi · fi · x · i . ii . iii . iiii . v · sequitur planta, quæ græce πλατυβιον dicitur, et palmæ manus respondet,
quamuis non quatuor, sed quinq; ossibus contineatur: siquidem magni
digitus pedis constat ex duobus ossibus, cum illud os quod ad magnum
digitum spectat, ad plantam referatur; perindeq; alia quatuor, q̃
cum tarsi ossibus committuntur: exigunt singula ossa plantæ capitula
leuiter prominentia, quæ in sinus ossium tarsi parum desidentes inse-
runtur; ita ut plana fere superficie nectu inter se uideantur; ad os plãe
43 · t · vi · fi · x · ϖ · quod è regione magni digiti situm est, iungitur cum interno osse tarsi:
in fronte aũt processum exigit. ubi inseritur septimus musculus pedem
mouens; quod è regione tertij cum tertio; sed quod è regione quarti et
quinti, cum esse κυβοειδει: caput os quod ad minimu digitum spectat,
44 · t · vi · fi · x · φ · ibi in externo latere insignem processum exigit, cum quo nectitur chorda
octaui musculi pedem mouentis. ut aũt tarsi, ita plantæ ossium alia magis
alia minus in anteriora feruntur; nec æqualiter omnia antrorsũ proce-
dunt; eia ossa sunt omnia prope tarsum; sicq; inter se iunguntur; ubi aũt
45 · t · vi · fi · x · vv · a tarso recedunt, graciliora fiunt, et idcirco inter se dehiscunt, ita ut spa-
cium medium relinquant, ubi recipiuntur musculi flectentes primos di-
gitorũ articulos, quibus ut aptiorem sedem præbeant, latiora sunt ãpte
superiori, angustiora ab inferiori. Vbi uero cum digitorũ ossibus com-
46 · t · vi · fi · x · ξξ · mittuntur, appendicem habent capitulatam, quæ inseritur in caui
47 · t · vi · fi · x · ΛΞ · primi ossis digiti, ad quem spectat. Digiti supersunt, qui in pede perinde
48 · t · vi · fi · x · s · T · v · atq; in manu, terni ossibus continentur; tantum magnus digitus pedis ex
49 · t · vi · fi · x · φ · x · duobus componitur; sic in pes firmus haeret, quæ pertinet cham ad os
50 · t · vi · fi · x · ψ · ω · σεσαμοειδῆ.

σεσαμοειδῆ iuxta primum digiti articulum sita, neq enim solum pro-
hibent nimium flexum, ut in manu. Forma, & commissura eodem mo-
do habet, atq in ossibus digitorū manus: sed satis de ossibus pedis, quæ
sunt thalus, calx, scaphoides, quatuor in tarso, quinq in planta, qua-
tuordecim in digitis, ita ut in uniuersum uiginti sex numerentur,
non uiginti septem ut in manu. hactenus de ossibus totius corporis.

De cartilagine c. XI.

Pergamus ad cartilaginem, quæ græce χονδρος dicitur: de hac maxima ex parte iam tractatum est, cum singulis ossibus quibus adiungitur: tantu superest ut ex ijs quæ dicta sunt, eius naturam uniuersum colligamus, si quid deest adijcientes. Duo ãt potissimu explicanda sunt finis ad quē constituta est, et substantia idonea ad eum finem assequendum. Finis ē multiplex: fulcit. n. primo molliores partes superiectas, atq; adnexas, ut m gutturis musculos, quibus mouetur; in corde uasa: quantum uero firmitate superatur ab osse, tantum superat os leuitate, ita ut pro hoc adiungatur, ubi grauitas molesta esset: resistit et magis q̃ os frangentibus, atq; attrectãtibus; quamobrem adiuncta est nudis partibus, ac prominentibus, ut auriculis, imo naso, spinæ, extremo ossis sacri, posteriori processui cubiti; quæ si ex osse constarent, extremis iniurys magis patrerent, atq; abriperẽt: ob eandem causam iuncta est articulis, quos assiduo motu necesse esset atteri, nisi cartilagine obducerentur, q̃q̃ in his superficies sua leui, ac pingui humore illita, ad facilitatem motus plurimum ẽt conducit: quibusdam articulis non solum obducitur: sed sinui inhæret ligametis adnata; ubi non modo facilitatem motus præstat, sed sinum quoque auget, quemadmodum in tibia ad genu. Efficit item cartilago, cum mollis sit, ac flectatur; ut aliquæ partes dilatentur et contrahantur; ueluti asperæ arteriæ, et costæ, quæ si ex osse constarent, nullo modo flecterentur; sed rigidæ manerent; quamuis ãt flectantur, ni quadam, ubi uolumus, stabiles tamen alioquin seruantur; quo modo asperam arteriam apertam tuetur; et palpebras distentas seruat, ita ut pili non concidant. Habet tandem cartilago uim glutinis, qua ossa inter se agglutinat, ueluti appendicem cum reliquo osse; implet. n. foramina, quæ ibi sunt, et glutinis modo, unum cum altero iunctum continet: id quod in pubis ossibus ẽt deprehenditur. De firmitate ãt quam illis ligamentis addit, quæ cartilaginosa sunt, agemus cum ad ea transibim?

nunc. n.

nunc.n. substantia cartilaginis exponenda est, ad multiplicem usum iam dictum magis idonea. Est igitur hæc simplex, terrena, et durissima interões partes corporis, uno osse excepto; ad cuius naturam proxime accedit; abeo tñ differt, non solum quatenus minus dura est, sed quatenus solida, sine foraminibus, sine medulla: absumitur n. hæc in mollitiem cartilaginis. Quis at cartilago dura sit, et idcirco stabilitatem præbeat partibus quæcam ipsa iunguntur, catenus tñ mollis est, ut præstare ualeat reliquos usus prepositos: maxime at̃ mollis est, quæ simbus articulorũ hæret, solis ligamẽtis astricta; at non æque mollis est in qualibet ætate, sed tenera mollior; firma durior; senibus, in aliquibus particulis degenerat in os; uelut in superioribus costis, ubi extima superficies cartilaginea est, intima iam transijt in naturam ossis. Caret cartilago uenis; cum expers esse debeat sensus, et motus. Sed satis de cartilagine in uniuersum; nam de unaquaq; sigillatim agitur quà de partibus, quibus adiungitur; in quibus naturam eius iam expositam perpendere oportet.

De ligamentis c. XII.

Proxime à cartilaginibus ligamenta sequuntur, quæ similiter exposita sunt, sigillatim cum ossibus, et cartilaginibus, quibus inseruiunt, nunc unà ex complexione complecti oportet, quæ ad ipsa pertinent in uniuersum: uocãt ligamenta à græcis σύνδεσμοι, à munere alligandi, quo prædita sunt; uocantur et à similitudine, quam habent cum substantia neruorũ νεῦρα; latini et̃ græcos imitati nervos ea dixerunt; nos ut ea à ueris nervis distinguamus, ubiq; ligamenta appellãmus. Horũ præcipuus usus est, ossa inter se deuincire, et quæ immobilia manent, ut ossa pubis; et quæ moueantur; ut iuncturas: alligantur illa arctius, hæc uerò laxius, ut moueri possint, non tamen elabi, nisi subita uis adhibeatur: alligant et cartilagines, uel quæ ossibus hærentes eorũ sinus augent: uel quæ cum aliis cartilaginibus nectuntur; ut in gutture: pertinent ligamenta et̃ ad chordas, quas retinent in situ idoneo, neq; aberrare patiuntur; ut ad primam

palmæ partem: easdemq; inuoluunt, ac substratæ fulciunt. pertinent et
ad musculos quos alligant cum ossibus: et firmiores reddunt. partim ipsos
uestiendo. partim quosdem transmittendo ramulos quosdam; separant et
quibusdam locis musculos inter se, ut internos ab externis: in magnis
foraminibus ossium pubis: eatenus aut sentiendi, ac mouendi uim hnt,
quatenus cum musculis, et chordis miscentur. cum per se expertia sint
neruorum; et idcirco sensus. et motus. oriuntur n ab ossibus. siquidem na-
tura procreat ossa feruore quodam exsiccans semen. ex quo tamq; ex
materia gignuntur. eodem aut feruore partem seminis pinguiorem quasi
spumam educit. ex qua ut membranas quæ uestiunt ossa, ita et ligamēta
conficit. quamq; nonnulla eadem ratione oriuntur à cartilagine quemadmodū
in gutture. Quamobrem ligamentorum substantia alba est, et dura, uinciq;
duritie chordas; quantum hæ neruos. solida est. et foraminibus caret,
et in fibras diducitur; nisi ubi ligamenta dura sint, et cartilaginosa, quem=
admodum ad genu. ad uertebras. inter os sacrum: et coxam. Huiusmodi n.
esse oportet ut firmiora sint. et magis contineant. ubi aut ualidus motus
est; aut ossa grandiora sunt: quæ et inter ossa sunt, duriora sunt. quæ ex=
trinsecus articulum ambiunt molliora, ne motum impediant; magis tn̄
mollia: quæ paruos articulos, quam quæ magnos complectuntur. Forma liga=
mentorum uaria est. alia n teretia sunt. cuiusmodi illud est. quod dentē
secundæ uertebræ cum prima alligat; cuiusmodi et est quod à sinu co=
xæ ortum capiti fœmoris inseritur; alia lata sunt et q. membranæ;
ueluti quæ iuncturas ambiunt; quamuis et solida sint; nonnulla tn̄
perforata sunt, ueluti quæ claudunt foramina ossium pubis: inde n trā=
seunt uenæ, et arteriæ; ac ueluti et quæ in manu, et pede. instar anuli chor=
dis transitum præbent. Quod ad magnitudinem attinet, crassiora, et
ampliora sunt quæ grandioribus ossibus tenuiora, et minus ampla quæ
minoribus adiunguntur. Numerus colligi potest ex numero partium.

quibus

quibus inseruiunt: situs respondet usui quem præstare debent; proferam nunc exempli gratia maximè præcipua totius corporis ligamenta.

Sumpto initio ab humero, quem cum lato scapulæ osse iiciunt tria propria ligamenta, præter membranam, quæ communiter alligat membranas omnes, & proprie in hac incipit ab ambitu labrorũ cauitatis scapulæ, circumdatq; iuncturam uniuersam: inseritur primo in caput humeri; & proprie in extremum exterĩ lateris ipsius, dein in totum latus externum; & tandem in ceruicem eiusdem: sed ex tribus ligamentis, quæ propria esse diximus huius iuncturæ, prima duo rotunda sunt, nerueq; more, tertium aliquantisp lateseit. Nascitur primum omnium ab extremo processu interno scapulæ, & inseritur in internam, ac priorem capitis humeri partem: quam com- 1 lib. v. t. v. d.
plectens ualidissime illigatur: simu ibi insculpto. secundum ligamentum 2 lib. v. t. v. c.
multo crassius est, oriturq; ab interiori parte cauitatis scapulæ, ubi capiti humeri subijcitur, & inseritur in totam internam partem maioris tuberculi humeri prope sinum, unde transit externum initium primi musculi flectentis cubitum. Anterior uero pars huius secundi ligamenti nectitur posteriori parti primi; ambo autem simul transuersum ligamenti efficiunt, quod initium dicti musculi complectitur. Tertium ligamenti 3 lib. v. t. xiii. v.
ex eodemmet loco incipit, ex quo primum inde obliquum procedit. dum inseratur in totum tuberculum externum capitis humeri circumdans posteriorem partem huius iuncturæ, neq; enim minus latum est à fine, q; ab initio. His tribus ligamentis quæ non permittunt humerum uel in in- 4 lib. v. t. v. c. intra. c. b.
feriorem, uel in exteriorem partem luxari, aliud accedit, quod ab interno processu scapulæ incipiens in sublimiorem processum scapulæ inseritur: nullibi humerum attingens, quem prohibet in eam partem luxari, quo confert etiam nerosum initium primi musculi flectentis cubitum.

Eorũ uero quæ duas primas neruebras & inter se, & cum capite nectunt, hæc 5 lib. v. t. xv. & xvii. E. E.
ratio est: primum, ac ualidissimum circundat uniuersam iuncturam

6 lib. v. t. xv fi. xvii. I

primæ uertebræ cernicis cum capite. 6 Secundum, quod rotundum est, ualidum, & cartilaginosum, oritur à summo processu dentiformi secundæ uertebræ cernicis, illigaturq; cum osse occipitij à priori parte propè foramé illud, per quod spinæ medulla descendit. Ximus eius est secundam uertebram cum capite uincire, præterq; quòd una cum processu dentiformi secundæ uertebræ lineam quandam acutam constituit, supra quam

7 lib. v t. xv. fi. xvii. K

circumuoluitur caput. Tertium ab uno latere ad alterum primæ uertebræ cernicis transuersum procedens complectitur à posteriori parte processum dentiformem secundæ uertebræ: est autem ualidum ex media substantia inter nervum, & cartilaginem: collocaturq; intermedullam, & spinæ processum dentiformem secundæ uertebræ, quem ualidè continet: cum caput in posteriora uehementer compellimus, prohibet ne ex suo loco exeat, & medullam non sine magno infortunio uiolet. 8 Quartum tenue est, membranæ modo ueluti communia ligamenta

8 lib. v. t. xv. fi. vii. F. F.

omnium iunctuarum; alligat autem secundam uertebram cernicis cum p.a

Ossa pectoris ut multa, & uaria sunt, ita multis, ac uarijs ligamentis mouentur; inter hæc quæ costas alligant cum uertebris, similia illis sunt, quæ iuncturas communiter uinciunt; quæ hac parte cartilaginis modo durescunt, præsertim quòd primum cum uertebris costas mouent, nam quæ secundo idem faciunt, non ita dura sunt; quæ uero costæ cum ossibus pectoris committuntur; communi ligamento uincuntur: membrana uidelicet inuoluente; quæ ibi ualidior est, & aliquo modo duplex; neq; aliud ligamentum requirunt, per quod cum cartilaginibus nectat, cum in ipsas degenerent.

Vertebræ præter duas primas, quas cum capite uinciri diximus, suis quoq; ligamentis nectuntur; quæ igitur in cernice sunt, ligamento cartilaginoso quod medium intercedit inter unam, & alteram, illigantur: illigantur etiam per alia ligamenta ualidissima, pingui humore illita,

& uerte-

& uertebras undiq; ambientia: hæc quibus crassa, & ualida undiq; sint, maxe tamen talia se ostendunt à lateribus uersus partem priorem; ubi uertebræ crassiores sunt. Nectunt ligamenta hæc uertebras omnes inter se, neq; permittunt dorsum nimis distendi, aut flecti; nam sic uiolaretur uena cana, & arteria magna. Nectuntur etiam uertebræ aliis ligamentis tenuibus, quasi membranis, quæ complent spacia inter processus à lateribus superioris, & inferioris uertebræ. tum aliis, per quæ posteriores processus inter se uinciuntur, & apud spinam crassescunt, atq; inter se iuncta ligamenti cartilaginosum componunt per totam spinam. Nectuntur item aliis tenuibus ligamentis, ueluti membranis ualidis, quæ iuncturas complectuntur, & superiores processus cum inferioribus alligant: interjectum præterea inter singulas uertebras aliud ligamentum aliquantisper rubrum, sed ualidissimum, quod oritur ab interna parte foraminis illius uertebræ, per quod medulla transit, apud radicem posteriorum processuum, & in sequentem uertebram eadem parte sistitur, quod dicere possumus oriri à sublimiori uertebra, & in inferiorem finiri, uel ex contrario.

Ex ligamentis cubiti, & manus alia ossa inter se nectuntur, alia muniunt subiecta corpora, & tamq; inuolucra musculos inuolunt, alia complectuntur, ac nectunt chordas cum ossibus; ita ut non possint suo loco exire, et ubi magna uis adhibetur, quæ muniunt, & prohibent ne chordæ suo loco elabantur. plurima sunt, & transuersa omnia. Vnum uero ipsorum occupat internam partem uniuersam quatuor digitorum, cui aliud simile progreditur, usq; ad secundum os pollicis, & fere usq; ad tertium. Aliud similiter pregreditur transuersum à quarto esse primæ palmæ partis ad quintum: complectiturq; musculorum chordas ad digitos pertinentes: est autem latum, & ualidissimum, nullibiq; attingit radium cubitum, aut ossa primæ palmæ partis. Ab exteriori regione primæ palmæ partis transuersa etiam ligamenta sunt per quæ quasi per anulos transeunt chordæ, quæ digitos extendunt.

Ligamenta hæc omnia à superiori parte unum duntaxat appareẽt, cuius longitudo æquat latitudinem radij, & cubiti: sed si diligenter inspiciatur, sunt uelut sex anuli prohibentes ne propositæ chordæ abeant à suis radij, per quos transeunt. Primum ex ijs à cubito ad radium pertinens tegit unà eorum utrumq; per quem transeunt chordæ musculi extendentis paruum digitum. Secundum situm est à latere primi, sed nihil occupat ex cubito: præter ad aditum chordæ quarti musculi mouentis manum super palmam. Tertiũ residet ab externo latere primi, & solum occupat latitudinem radij, prætq; aditum chordis extendentibus tres digitos quarto collocatum est à latere interno tertij, anulumq; ualde paruum constituit, per quod transit chorda separans indicem digitum, & medium à pollice. Per quartum transeunt chordæ bipartitæ manum extendẽs, & illa quæ iungit pollicem cum indice: q; q; interdum pollicis musculus proprium ligamentũ obtinet, ita ut tunc non sex sint, sed septem. At per sextum trajciunt sex chordæ, quarũ prima illigatur illi ossi quod in prima palmæ parte sustinet digitum pollicem: secunda primæ ossi similiter pollicis: tertia secundo, & tertio eiusdem, sed interdum singulæ p singula ligamẽta trajciunt: præter hæc musculi à cubito ad manũ ualida membrana inter se nectuntur: prohibenturq; suo loco exire, & inter se confundi. Adsunt & alia ligamenta tenuia, membranæ modo similia ijs quæ communiter quamlibet iuncturam uinciunt: nectunt hæc ossa manus, ex ijs quæ digitorũ ossa inter se iungunt: tenuiora sunt, & solum articulũ complectuntur: quæ ossa primæ palmæ partis cum ossibus palmæ nectunt, ualidiora sunt, & ultra iuncturam pertinent: quæ ossa palmæ inter se à lateribus uinciunt, cartilaginosa sunt, & non solum circumdant, sed ossibus interijciuntur. Quæ alligant ossa primæ palmæ partis, similiter cartilaginosa sunt, & undiq; circundant ossa quæ nectunt cubitum, cum radice, ad primã palmæ partem, membranæ modo tenuia sunt, ut ligamẽtũ iuncturarũ

quarũq;

quamq; hæc crassiora fiunt apud processum styloidem: imò rotundum per se
in utroq; latere brachio ligamentum apparet, quod inseritur in os primæ pal-
mæ partis e regione situm; iuncturæ hoc solummodo propositam iuncturam:
sunt autem ligamenta iungentia cubitum cum radio, tam propè iunctura-
cubiti, q; manus, ualida admodum, & undiq; ossium capita complectuntur.
x. lib. v. t. vii. fi. vii. t. Superest cartilago, quam diximus à radio natam inter ipsum, & primam
palmæ partem inseri; fungitur hæc munere ligamenti, iungens radium
cum prima palmæ parte. Ligamentum præterea quod implet spacium in
lib. v. t. vii. v. t. xiii. k. longitudinem inter radium, & cubitum, hæc ossa inter se nectit, & musculo
externos ab internis dimidit; roburq; addit quorundam musculorum initys.
At ligamentum quod radium nectit, cum externo tuberculo ossis humeri,
ualidum est, sed membranæ modo tenue, perinde ac ligamentum aliarumq;
iuncturarum; ualida similiter sunt, quæ cubitum cum humero coniungunt:
nam commissura hæc, licet ualida sit, ualidis etiam ligamentis undiq; cir-
cumdat. Hactenus de ligamentis pertinentibus ad cubitum, & manum.

Restant ligamenta ad os sacrum, coxam, femur, crus, pedem pertinentia;
lib. v. t. xiii. o. exquibus id quod coxam nectit cum osse sacro, robustum est, & membranæ
modo tenue, circumplectiturq; iuncturam unicersam, & inter utrumq; os in-
seritur crassum durum, & cartilaginosum; efficit autem una cum cartilago
quæ ibi inest, ut duo hæc ossa inter se accentur: non secus atq; illa quæ in pu-
be sunt: cingitur etiam os sacrum alio rotundo ligamento, quod inde oritur
ubi quintum ipsius os cum sexto committitur; desinitq; in acutum proces-
iv. lib. v. t. x. d. sum ossis coxæ; tum aliud quod ortum ab eodem latere sacri ossis, inseritur
in appendicem ossis coxæ: hæc præterq; quod prædicta ossa arctius astringũt
lib. v. t. xiii. b. imum recti intestini una cum suis musculis retinent. Adest & membrana
in foramine ossis pubis, non dissimilis illi quæ tibiam cum sura in longi-
tudinem alligat, dimidit autem musculos externos ab internis. Proprio
lib. v. t. xv. fi. xvii. uero ligamenta nectentia femur cum coxa, duo sunt: primum, quale

in alijs quoq; commissuris cernimus complectitur commissurâ uniuersam, sed longe ualidius est, & ui ualsius, q; in alia parte corporis, idq; postulat totius corporis moles, quam sustinet commissura hæc; nullibi tamen inhæret propositum ligamentum femoris capiti, aut orâ illius cauj quod in coxa est, ũcq; ab ipsis oritur; sed cervicem uniuersam femoris comprahendit, neq; alibi ipsi innascitur; quâ iuxta maiorem processum innascitur, & ossi coxæ paulo supra oram dicti cauj; eo enim spectauit natura, ut facilius moueretur caput coxæ, quod interdum suo loco dabitur; auget ligamenti propositum sinum illum in quo recipitur caput femoris, prohibet ne facile dimoueatur ex ora cauj, q; uis magno impetu moueamur. secundum ligamentum situm est intus in commissura; oriturq; à medio capite femoris, ubi paruum foramen est, & finitur in medio cauo coxæ aliquantisper uersus partem inferiorem. est autem rotundum, durum, inter nerui, & cartilaginem; neq; permittit femur in superiorem partem dimoueri. Genu præter commune ligamentum alia quoq; obtinet admodum ualida; quorũ primũ sub poplite situm incipit à medio posterioris partis tibiæ, & recta ascendit duo capita proferens, quæ inseruntur in duo tubercula femoris, quâ max.e inter se diducuntur. Alterum residet in medio commissuræ cartilaginosæ; nascitur autem à processu medio inter duos sinus, quos cernimus in appendice tibiæ, inseritur q; in imam partem femoris, quâ eius tubercula maxime inter se recedunt, iuxta id, quod proxime traditum est. Interdum huic accedit aliud lubricum, ac tenue, in medio genu à parte priori huius posthemo relati, quod pariter à tibia ad femur pertinet. Tertium, quod collocatum est in externa parte genu, rotundum, & ualidum est; huius inferiorem partem habet sub initio septimi musculi mouentis pedem; alligat autem tibiam, & suram, cum femore. Quartum, quod à latere interno longe tenuius est, & mollius, q; secundum, (neq; enim hac parte opus est robusto ligamento) nascitur ab interno latere femoris; progrediturq;

in latus

in latus externum, uersus partem priorem. Cæterum prior pars licet nul-
lo proprio ligamento uinciatur, patella tamen ualide continetur, &
chordis quæ ipsam ambientes adeo arctant commissuram, ut non egeat
aliquo proprio, uel communi ligamento; Habet et genu propriam carti-
laginem paulò duriorem neruo, quæ ad eius commissuræ firmitatem
conducit. Ab oris prædictæ cartilaginis undiq; nascuntur quædam
ligamenta ipsam alligantia cum tibia, & fœmore. Nectuntur etiam
inter se tibia, & sura superne per ualidum ligamentum; quòd ossa hæc ab
exteriori parte circumdat: nectuntur & in longitudinem tenui, & lato
ligamento, quale illud est, quod cubitum cum radio alligat, habet at
fibras obliq; à tibia ad suram tendentes. Hoc præterq; quod tibiam cum
sura astringit, priores musculos à superioribus separat, & robur addit illis
qui inde incipiunt. Ex ligamentis ad pedem attinentibus alia transuersa
sunt, quæ aditum præbent chordis aliquorum musculorum, alia et conferunt
ad ossa pedis alliganda; alia talum muniunt, & chordas aberrare non
lib. v. t. iii. δ. t. ii. λ. sinunt. [17] Primum ex transuersis residet à priori parte pedis, nectitq; tibiam,
& suram, atq; aditum præbet chordis quàm pluribus sub ipso transeuntibus.
lib. v. t. iii. υ. [18] Secundum nascitur ab interno malleolo, & in os calcis inserit, similiq; os-
sa inter se uincit; quàuis at simplex uideatur, triplex tamen est, tres anulos con-
stituens, à quibus tegitur sinus, per quem transit chorda; per eum enim
qui prope calcem est, fertur chorda illius musculi qui flectit secundum
articulum pollicis, per secundum qui iuxta primum est, fertur chorda il-
lius musculi, qui flectit tertium articulum quatuor digitorum: per tertium
lib. v. t. ii. Σ. transit chorda quinti musculi mouentis pedem. [19] Tertium ligamentum
transuersum pertinet à sura ad calcem; uincitq; hæc duo ossa inter se; sed quia
tegit duos sinus ibi insculptos, prohibet ne elabantur chordæ septimi, & oc-
taui musculi pedem mouentis, cum per eos transeunt. Resident in inferio-
ri parte digitorum pedis ligamenta quædam transuersa, perinde atq; in dig-

manus

manus. & præter hæc complura alia: primum, quod latum est ueluti ligamenta aliarũ iuncturarũ à tibia ad suram pertinet: quas ab imo intersecuit, & alterum quod similiter tenue, & latum est, adstringit tibiam, & suram cum thalo; tum quatuor alia necte-tia quatuor latera thali cum totidem ossibus. quæ cum ipso commit-tuntur: ex quibus quædam os undiquè complectuntur, quædam in-ter ossa inseruntur; nam primum ab exteriori latere thali inci-piens, finitur in interiorem partem processus tibiæ, quæ duo ossa in-ter se uincit. secundum simile est primi, & ab extremo latere pariter residet; tertium, quod ualidum est, & cartilaginosum, incipit ab in-feriori parte ossis thali ad radicem suæ cerricis, quà iungitur cum osse calcis, in quod desinit inter duo latera, per quæ committitur cum thalo; quartum a radice cerricis thali, & inseritur in scaphoides iuncturam iun-cturam ambiens, et duo hæc ossa interse astringens: his quatuor ali-ud tenue ligamentum accedit, membranæ modo, quod commissuram totam thali cum calce circundat; aliud præterea ualidum, quod à ceruice ossis thali tendit ad os cyboides: aliud item quod durum est, & cartilagineum alligat calcem cum cyboide sesam commissuram amplectens. Nectuntur etiam ossa in prima parte pedis, non secus atq; in prima palmæ parte, per quædam ligamenta dura, & cartila-ginosa, quæ etiam ad scaphoides pertinent. Habet præterea prima pars pedis ab imo ualidum, ac proprium ligamentum, quod non so-lum circundat ossa, sed inter ipsa inseritur, atq; arcte adstringit: at ligamenta tarsi, & digitorũ pedis illis respondent quæ in manu. Cæterum sectio ligamentorũ facilis est, quam aggredi potes uel statim musculis neglectis, uel ijsdem prius artificiosè sectis; ubi autem memoriter teneantur, nullo negocio scalpello inueni-entur.~

De ratione

Preparatione parandi scheleton. c. XIII.

Quæ hactenus exposita sunt de ossibus, cartilaginibus, ac ligamentis, recognosci debent in cadaueris sectione quæ nobis proposita est: qua ratione tractari possint, ut singula deprehendantur; nunc exponendum superest. sunt qui cadauer cuisceratum, atq; excarnificatum in arcam ligneam compluribus paruis foraminibus pertusam cum multa calce recondant: quã arcã funæ ad ripam alligatam in rapidum flumen demittunt; ut ibi usq; ad decimũ diem maneat; inde exemptum cadauer cultris repurgant; relinquentes articulos suis ligamentis astrictos; quod deinde soli exponunt, ut æstu ligamenta succescant, et articules in suo situ naturali continuant. Hic apparatus sordidus, molestus, ac difficilis est, neq; patefacit appendices, sinus, processus, asperitates, cartilagines, ligamenta, et cætera quæ in ossibus animaduertenda proposuimus. Quamobrem alij humata cadauera effodiunt, quæ tumulo sordida sunt, sed eadem terra qua purgantur, ligamẽta, cartilagines absumunt: neq; fieri potest ut non perdantur complura ossa ex paruulis; ita ut magis idonea sint cadauera, quæ ex sepulchris in quæ pluuia penetrare possit, post aliquos annos extrahuntur: nam integra restãt ossa, purgata; cum reliquæ partes putredine fuerint absumptæ: sed cũ duriora euaserint, non facile perforantur; ut filis inter se nexa scheleti componant, sic enim uocant compagem omnium ossium inter se iunctorũ. Præstat igitur ossa, cartilagines, ligamenta intueri recentis cadauere, quod cuiscerandum est, et à cæteris partibus purgandũ: ita ut sola relinquantur ossa, cartilagines, ligamenta: quæ articulatim secanda sunt, atq; inspicienda. Primo itaq; capitis uertex in orbem secta excidendus, ut eximi cerebrũ possit, dein maxilla à capite separanda, caput à uertebris cernicis; cæ abscissis quæ in thorace sunt, atq; ea rursus à uertebris lumborũ: cæ uero ab osse sacro, tũ scapulæ ab humero, ac angulo; cubitus, ac radius, et inter se, et ab humero, ac manu: post hæc coxarũ ossa et inter se, et ab ossibus femorũ: hæc à tibia; sed tibia, et sura, et inter se, et à femore, ac pede seiungenda. Relictis interim cartilaginib.

quibus abducuntur. nam aliae quae sinibus inhaerent, et solis ligamentis nectuntur removeri debent, ac certo ordine super asserem posita asservari. manus vero et pedes prope ignem suspendi diutius oportet dum siccescant, singulis eorum ossibus naturalem situm retinentibus. resolvendum et os coccygis ab osse sacro: ac similiter servandum. caetera ossa quae inter se disiuncta sunt ut ad diuturnum tempus inspicienda serventur: munda effici debent. quobrem coquenda sunt in magnum lebetem, plenum aqua. ita ut tegant. Bulliat aqua hic plures horas, ubi ossa duriora sunt. pauciores, ubi magis tenera, tamdiu autem ferveat ut cultro separari possint aliae partes quae ipsis inhaerent: nam si ulterius ferveat, appendices ab ossibus resolventur. interim vero detrahenda spuma est. et quod pingue supernatat, auferendum: ossa quae sic ferbuerint proiecta priori aqua, altera rursus pura, et calida abluenda sunt et linteo detergenda, ac siccanda: quo fiet, ut purgentur et munda reddantur. Possunt quae sic munda sunt, seiuncta servari in arca longiori, ut liceat, ubi res postulat, exquisite unumquodque perpendere. Siquis malit componere scheletum, ut omnia simul iuncta intueatur, singula perforabit terebra, aut et subula, cum tum molliora sint. et filo inter se nectet. vel ferreo, ut grandiora, vel aeneo, ut quae magis minuta sunt: quod filum ne abrumpatur, igne prius molliet: cartilagines vero, quas servari iussimus, iterum in suam sedem collocandae sunt, atque alligandae, ut articuli sinibus exquisite respondeant. Paretur itaque lignea basis, in cuius medio rotundum ferramentum defigatur. quod cadaveris longitudinem aequet; hoc qua parte inseri in os sacrum debet, latius sit, et tenuius, ita ut in vertebras defigi, et ad spinae figuram inflecti possit. His ita praeparatis, calx unius pedis super basim ponatur; ubi et cum thalo, et cum caeteris ossibus pedis concinne iam dicto filo nectatur. Deinde cum pede tibia, ac sura; femur cum tibia; et patella cum utroque; rursus cum femore coxa: atque haec cum osse sacro, cui illigatum fuerit os coccygis: idem fieri debet in altero crure: sacrum autem os defigi prius in iam dictum ferramentum debet, ac ne ultra os coxarum descendat; mora aliqua, ut clavo in ferramentum ibi perfora-

ibi perforatum defixo, sustineri debeat. Deinde uertebræ, humbor, tum thoracis, postremo ceruicis ordine in ferramentum defigendæ, quibus caput accedere debet cum maxilla alligatum, ne circa ferramentum uertebra, aut caput soluat, sed cuncta immobilia maneant, ligneis cuneis demissis efficiendum: adijciendæ tum costæ singulæ, & cum suis uertebris, cum osse pectoris, atq; inter se alligandæ: tum manus ossa, & inter se, & cum cubito, & radio nectenda, sicuti cubitus, & radius cum humero, & humerus cum scapula, hæc cum iugulo, & costis alliganda; sic enim simul coniungentur ossa omnia, & componet σκελετόν, quod ubi opus sit, nobis singulorum ossium naturam patefaciet.

57.

FINIS SECVNDI LIBRI ANATOMES

LIBER SECVNDVS

TABVLA PRIMA. SECVDA. ET TERTIA.

Ossium quæ antè exposita sunt singulorũ imagines sex sequentibus tabulis repræsentant, in quibus complures notæ cernuntur, quid sibi singulæ velint subijcimus ordine à prima, secunda, & tertia tabula, quas simul iungentes, 1.2.3. signabimus.

A 2.3. Sutura coronaria.

B. 2.3. sutura Lambdois.

C. 3. Sutura sagittalis, quæ est in longitudinem calvariæ.

D 2.3. commissura temporũ squamosa.

E. 2.3. os Bregmatis, seu occipitij.

F. 1.2.3 os frontis.

G. 2.3. os occipitij

* ♃ 2. Ossicula aurium.

δ. 2.3. os temporũ.

ε. 2. Processus styloïs

ζ. 2.3. Processus mamillaris

Ι 1.2.3. Processus à lateribus ossis sphenoidis.

Η. 2. Pars ossis temporũ lapidem referens.

θ. 2. Processus ossis sphenoidis similes alarũ vespertilionis.

F. 1.2.3. os iugale.

G in malis & maxilla dentes quatuor incidentes, duo canini, duo molares.

H. 2. os hyoides.

I K L M N. In tribus figuris dorsum ostendunt ab I. ad K. cervix, à K. ad L. vertebræ thoracis ab L. ad M. vertebræ lumborũ, ab M. ad N. os sacrum, sub N. os coccygis.

O. 1.2.3. Os pectoris.

P. 1.2.3. Mucronata cartilago, in tribus tabulis 1.2.3.4.5.6.7.8.9.10.11.12. costæ.

Q 1.2.3. Iugulum.

R 1.2.3. Scapula.

Λ. 1.2.3 Processus sublimior scapulæ, Acromion.

Μ 1.2.3. Processus anchiroïs scapulæ

S. 1.2.3. os humeri.

T. V. X. 1.2.3. cubitus

Y. Radius

V. 2. Posterior processus cubiti

Ξ. 1.2.3. Processus cubiti styloïs.

Z. Ζ. 1.2.3. Prima palmæ pars.

Τ. 1.2.3. Palma.

Δ. Δ. 1.2.3. Digiti.

Θ. Ο. 1.2.3. Os ilium.

ϖ. 1.2.3. os coxæ.

Ϙ. 1.2.3. os pectinis.

S. 1.2.3. Cartilago nectens ossa pectoris

Λ. 1.2.3. Os femoris.

Τ. 1.2.3. Processus externus femoris.

υ 1.2.3. Processus minor femoris.

Ξ. 1.2.3 Patella genu.

Π. Σ. 1.2.3. Crus à genu ad pedem.

φ. 1.2.3. os tibiæ

Ψ. 1.2.3. os suræ

φ. χ. 1.2.3. Appendices tibiæ & suræ, seu musculi φ. externus, χ. internus.

Ω. 1.2.3. os tali.

a. 2.3. os calcis.

b. 1.2.3. os scaphoides.

c c. 1.2.3. Prima pars pedis, seu tarsus.

d. e. f. Tria ossa in prima parte pedis

g. Quartum os, quod cyboides est.

h. h. 1.2.3. Planta pedis, quæ quinq; ossib' coalescit

i. i. 1.2.3. Digiti pedis.

k. 1.2.3. Ossa sesamoidea.

ſ. ſ. 1.2.3. Processus maxillæ

m. 2. Nectium ossiculum auris.

n. 1.2. Primum foramen quarti ossis malarũ.

o. 1.2.3. spina ossis ilium.

p. 1. Prima commissura malarũ.

q. q. 2.3. Processus à lateribus vertebrarũ lumborũ.

r. r. 2.3. Processus vertebrarũ posteriores.

Processus

s.s. 2.3. Processus vertebrarū superiores.
t t. 3 Processus vertebrarū inferiores.
u u. Angulus cartilaginū ubi iūgunt'ur costis.
x. 1.2.3. Humeri superior appendix.
y. 2. Humeri inferior appendix, & proprie tuberculum exterius.
z. 2.3. Appendix cubiti
i 2.3. Appendix radij apud p.am palmæ partē.
2. 1.2. Appendix radij propè cubitū.
3. 1.2. Processus anterior cubiti
4. 1.2. Pars posterior cubiti, q dicit'ὠλέκρανον
5 2.3. Trochlea in imo humero.
6 2.3. Impressio, seu sinus imi humeri.
7. 1.2.3. Appendix imi femoris.
8. 1.2.3. Appendix tibiæ propè genu.
9. 1.2.3. Appendix suræ propè genu.
10. 1.2.3. Processus styloeis cubiti
11. 12. 13. 1.2.3. Ossis ilium spina.
14. 2. Processus inferior ossis coxæ.
15. 2.3. sinus inferior ossis coxæ.
15 16. 3. Caput inferius femoris.
17. 1.2.3 Cervix ossis femoris.
18. 1.2.3. Caput ossis femoris.

ANATOMES

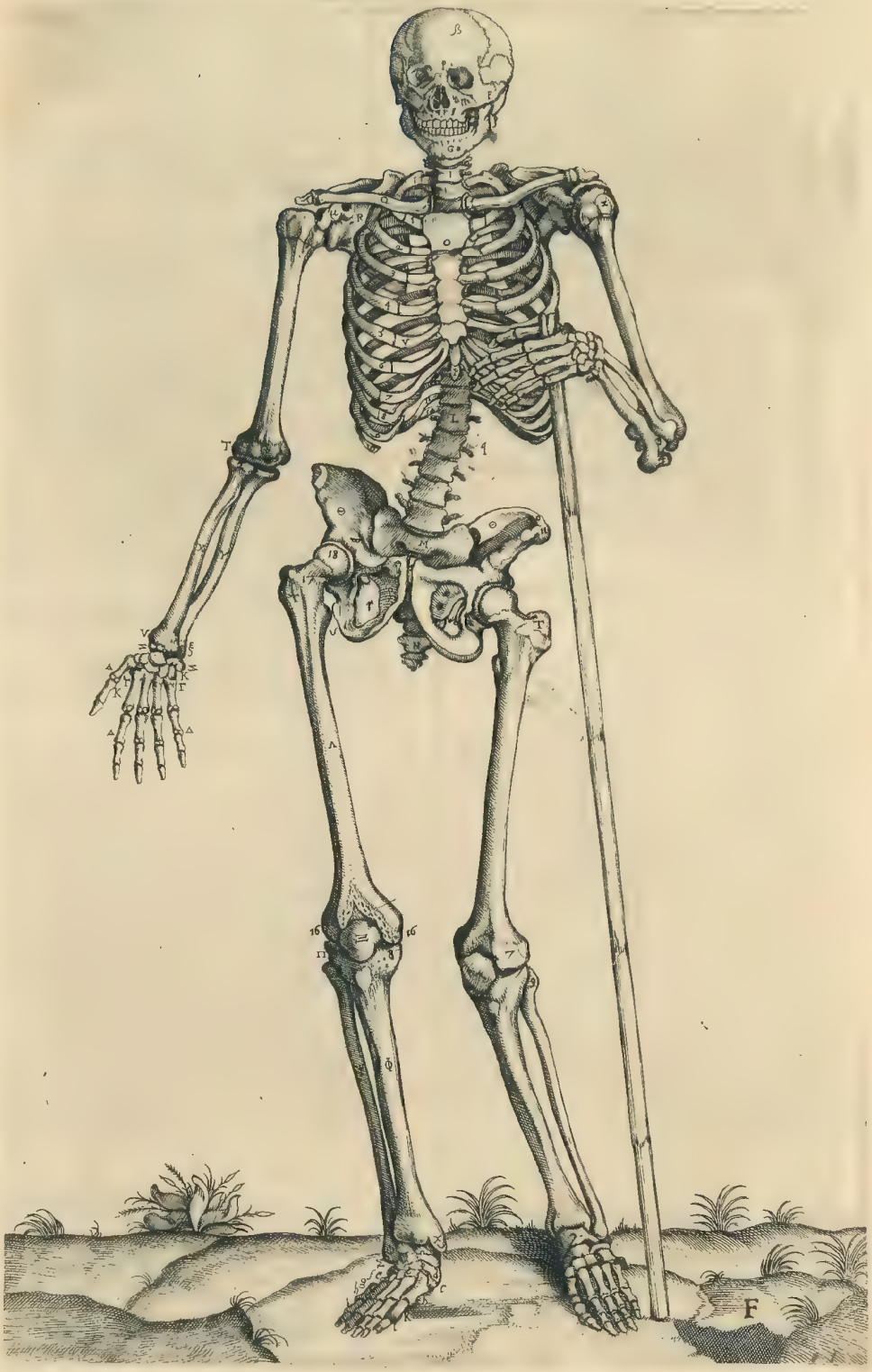

Vel Valverde T. I. Lib. I.

ANATOMIES.

TAB. II.

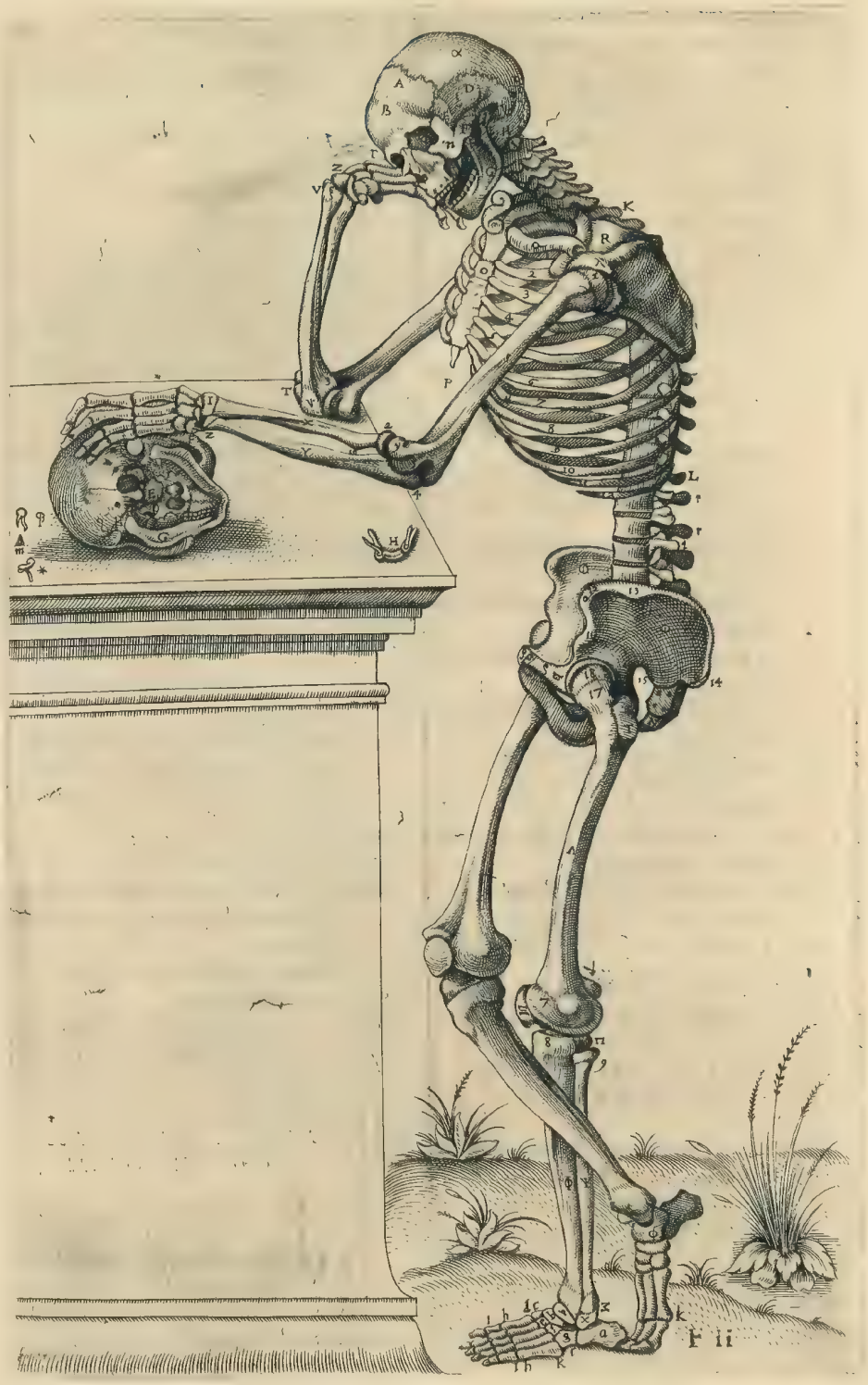

Tabula II. Libri I.

ANATOMES

TAB. III

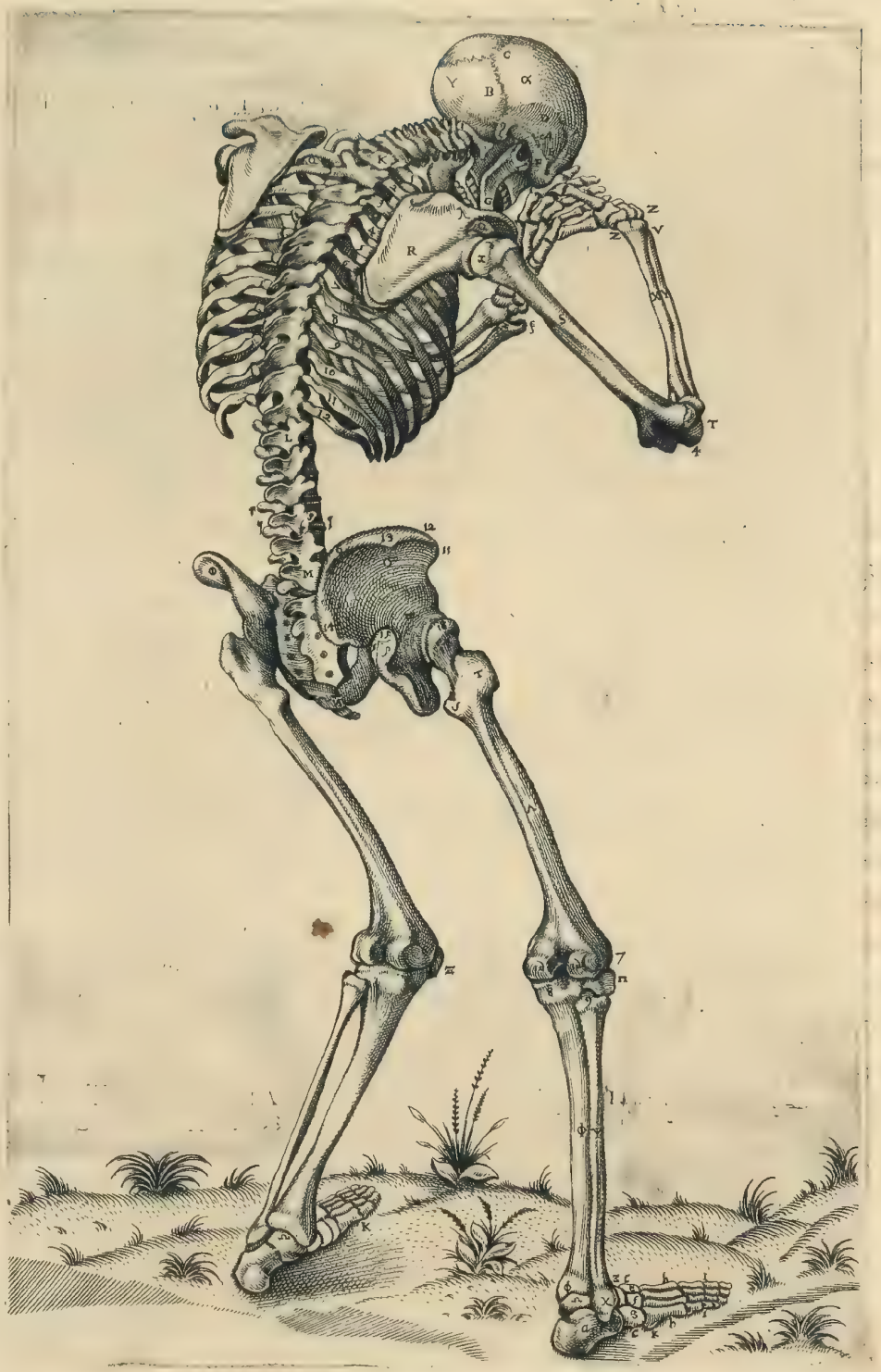

Tabula III. Libri I.

LIBER SECVNDVS

TABVLA QVARTA. FIGVR. I.II.III.IIII.& V.

Ex quinq figuris prima naturalem capitis formam ostendit, tum commissuras, & foramina, ad hæc mala, & maxillam, & ideo notantur literis; alios capitis habitus varios monstrant, ucq literæ exquantur. ergo in prima notatur

I.II.III.IIII.V.

A B Sutura coronaria.
C D Sutura lambdois
E Sutura sagittalis.
G C Spaciũ inter cõmissurã lambdoidem, & squamosã.
I Os uerticis ab uno latere.
K Os uerticis ab altero.
L Os frontis.
M Os occipitij.
N Os temporũ.
O Maior processus ossis sphenoidis
Q Q Q Primum os malarũ.
* Processus, qui auget cauum temporũ
R R R Asperitas à qua nascẽ mus temporu, maxilla claudens
S S Quartum os malarũ.
V Processus primi ossis malarũ efficiens os iugale,
X ductus cum alt. processu notato litera X
Z Commissura ossis iugalis.
a a Commissura ossis sphenoidis cũ osse temporũ.
b Sinus soĩs ossis sphenoidis & frontis
c Cõmissura ossis sphenoidis, & quarti malarũ
g Cõmissura cõis ossis frontis, primi malarũ, & sphẽ
h Processus latus maxillæ, & locus in quẽ insẽr.
k Processus mamillaris
l Maxilla.
m Locus ubi iungũr rami commissurã separatis ossa malarũ ab osse frontis.
n Secundum os malarũ.
o Foramen auris.
p Tertium os malarũ
q Quintum.
r r Secunda commissura malarũ.
s Primum foramen malarũ
ſ Processus acutus maxillæ
t t Primum foramen ossis frontis.

FIGVRA VI

Repræsentat figura sexta caluariæ partem inferiorem sine maxilla; notant autem in ea.

C C Fines lambdoidis suturæ
F Pars squamosæ commissuræ
M M Magna portio ossis occipitij
N N Pars ossis temporũ
P P Quatuor inferiores processus ossis sphenoidis notati 2.3.4.5
2.3.4.5
O O O Os sphenoides
Q T Primum os malarũ.
S A Quartum
V X Os iugale.
Y Commissura ossis iugalis
d Cõmissura cõis ossis sphenoidis, & primi malarũ
e Cõmissura cõis ossis sphenoidis, & quarti malarũ
f Cõmissura cõis secundi, & quarti ossis malarũ
g Cõmissura cõis ossis frontis, & malarũ.
h Sinus in quem inserit maxilla.
i Processus spheis.
k Processus mam. millaris.
l Capitula, seu tubercula in osse occipitij.
m m n n Comm. lãbdoidis cap. ta apud m. è quibꝰ foramẽ occipitij
q q commissura cõis ossi sphenoidi, & ossibus malarũ
r r Sextum os utriq malarũ
s Linea quæ ab osse temporũ ad aures tendit
ſ Asperitas ossis temporũ, & processus spectans versus cõcam lineã ossis occipitij, & sphenoidis, ubi è tertiũ foramen commune
Z Septimum os malarũ.
t t Secundum foramen commune malarũ.
u Pars aspera ossis occipitij
x Foramen auris.
y Secundum foramen ossis temporũ.
z Primum foramen ex communibus.

o. Tertium foramen huius oris supra hanc
... & quartum, quod maius e infra.
π. Quartum os malarꝯ.
2. Foramen per quod exit spinæ medulla.

FIGVRA VII. & VIII.

Hæ duæ figuræ ostendunt maxillam, septima à priori parte, octaua à posteriori.

A. i.2. Processus maxillæ, qui iungit' cũ malis.
B. i.2. Cervix huius processus.
C. i.2. Processus maxillæ in quẽ inser' tpꝰ mlus.
D. 2. Asperitas in quã inserit' musculus, qui in ore latitat.
E. i.2. Asperitas in quã inser' massitr mtas.
F. 2. Foramen ramulo tertij paris nervorꝯ cerebri iuiam præbens
G. i. Foramen ex quo prædictus ramus egredit'
H. 2. Tubercula quædam, in quæ inserũt' mſli. maxillam mouentes. ab ijsdem tuberculis oriunt' etiam nonnulli musculi linguæ

ANATOMIES

TAB. IIII. 63

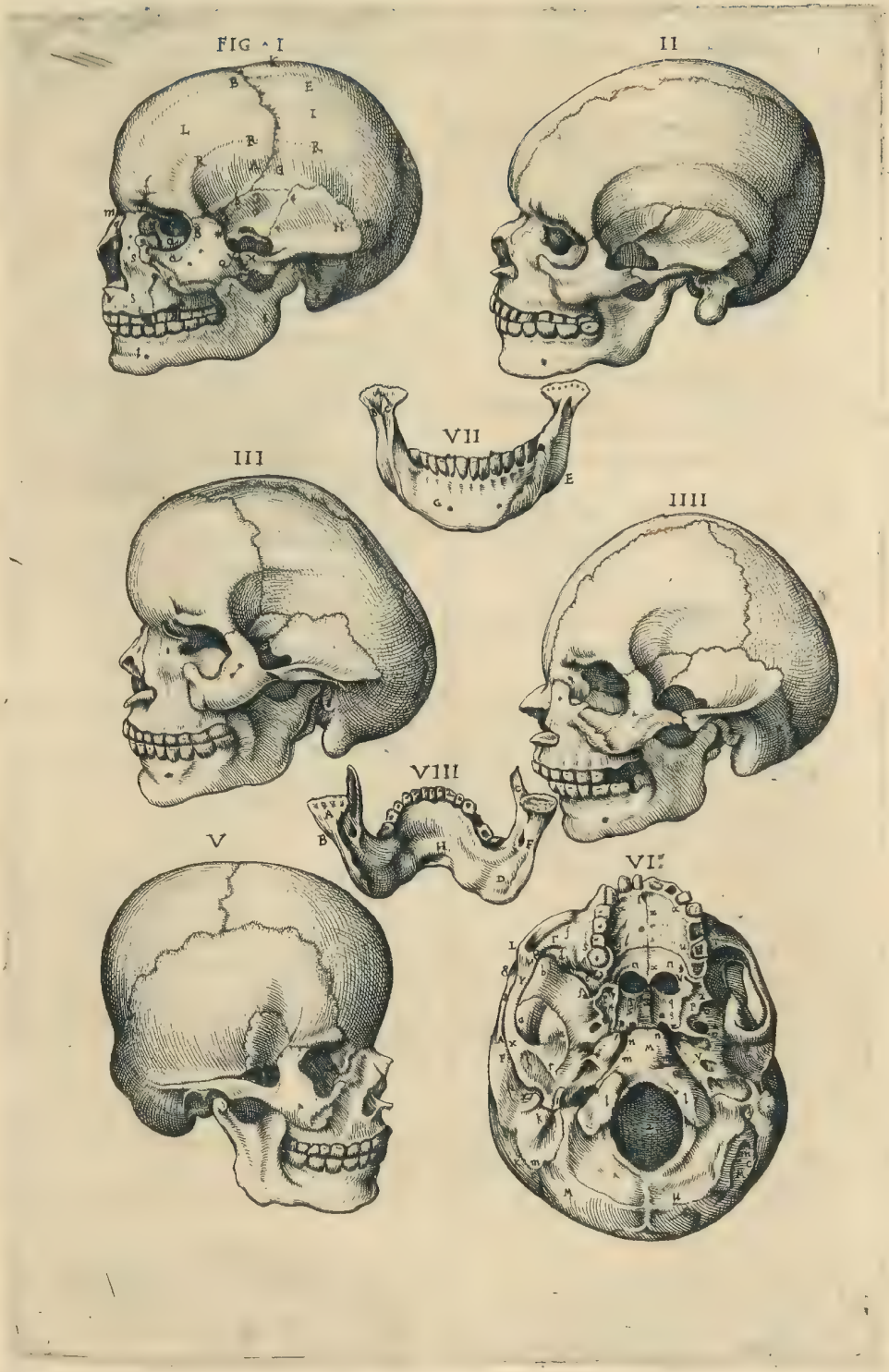

Tabulæ IV. Libri I.

LIBER SECVNDVS.

TABVLA QVINTA Fig. I. II.

His duabus figuris ostendit' interna pars caluariæ.

Γ. Γ. 2 Commissura coronaria.

Δ. Δ. i. 2. Commissura lambdois.

Θ. Θ. i. 2 Commissura sagittaria.

Λ. Λ. i. 2. Commissura squamosa.

Ξ. Ξ. i. Portio commissuræ lambdoidis.

Π. i. Linea coniungens cap. commis. lābdoidis.

Σ. Σ. i. 2 Commiss. cōes ossis sphen. & ce[illegible]

E i. Primū foramen ossis sphenoidis.

F i. Sinus in quos inserit' commune corpus neruorū, per quos fert' uidendi facultas ad oculos.

G. i. Secundum foramen ossis sphenoidis.

H. i. Tertium.

I. i. Quamplura foram. in osse ithmoide.

K i. 2. Foramen in osse frontis.

L. i. Rima, cui dura cerebri mēbrana illigat'.

M i. Sinus, quę inser[illegible] glandula p[illegible]

N. i. Radix cōis ossis tempoꝝ, & occipitij.

O. i. Per hunc paruū, atq; obscurū sinū transit pituita, quā à glandula excipi diximus.

P. i. Extremus sinus.

Q. i. Quartū foramen ossis sphenoidis.

R. i. Quintum.

S. i. Sextum.

T. T. i. 2. Paruuli sinus in osse caluariæ ad uenas duræ cerebri membranæ excipiendas.

X. X. i. Quintū foramen ossis tempoꝝ.

Y. i. Foramen cōe ossis tempoꝝ, sphen. & occipitij.

a i. Foramen auris.

b i. Foramen cōe ossis occipitij, & tempoꝝ.

d i. Secūdum foramen ossis occipitij.

e i. Primū eiusdē, per quod transit spinæ medulla.

g i. Quintum.

h. h. i. i i. Duo sinus i osse occipitij, posteriores cer. excipientes.

k. i. Linea in medio hoꝝ sinuum.

f. f. 2 Sinus in osse caluariæ procedens à fine huius lineæ usq; ad processū ossis ithmoidis notatum in prima figura litera n.

m. i. Portio nuperdicti sinus in osse frontis cōspicua.

FIGVRA III.

Ostendit hæc fig: os spheneides unà cū ithmoide, q̄ cerebrū respiciunt: effracta at̄ est portiuncula medię spheneide, ut euidentius pes eius sinus, & for. appareat.

A. A. Os ithmoides.

B. Sublimior huius ossis processus.

C. D. Duo maximi sinus in osse spheneide.

E. Septum, dirimens duos nuperdictos sinus.

F. Foramen in alt. duoꝝ sinuum in nares penetrans.

G. Sinus in humiliori parte septi diuidentis duos maximos nuperdictos sinus. Quod reliquū est forami declaratū est in prima huius tabulæ figura.

H. Processus inferiores ossis sphenoidis, qui alas uespertilionis imaginem referunt.

FIGVRA IIII.

Refert quarta fig: magnam portionē ossis tempoꝝ, quod medium diuisū est, ut se ostenderent tū ossicula, tum membranæ in auribus latitantes.

A. A. Portio foraminis ad internas aures penetrantis.

B. Membrana in hoc foram. transuersè collocata.

C. Primū auris ossiculū malleolū referens.

D. Ramus ex quinto pari neruoꝝ cerebri.

E. Ramulus, qui à nuperdicto neruo deriuatus, exit ex foram. cæco diuidit' in musculū crotaphitē.

I F. Alter ramus ab eodem quinto pari, qui ex caluaria egredit' per foramen, p quod aures petens uena [illegible]

G. Diuisio q̄rti nerui à cerebro i cauū foraminis auriū.

H. I. Rotūdus sinus, in cuius p. parte situm est alterū ossiculum notatū l̄ra I.

K. K. Sinus quidam in internis auribus.

L. Prior ps p. ossiculi, quod à cæteris partib. sepatū est.

M. Posterior pars eiusdem.

N. Prior pars secundi ossiculi.

O. Posterior.

R. Tertium ossiculum auris.

LIBER SECVNDVS. 64

P Prior pars trium auris ossiculorũ, q̃ simul iuncta est.

Q Posterior.

FIGVRA .V.

Ostendit hæc fig: omnes tum malarũ, tũ maxillarũ unius lat⁹ dentes euulsos, ut clarius cor̃ radices paterent.

A.A. Malarũ dentes.

B.B. Maxillarũ dentes.

1.2. Duo priores dentes.

3. Vnus ex caninis.

4.5.6.7.8. Quinq; molares dentes.

C. Pars dentiũ molariũ superior.

D. Pars dentium superior.

E. Vnus ex molarib. apertus, ut sinus æternus appar.

FIGVRA .VI.

Referunt hæ tres fig: septem uertebras cerui cis p.ª à priori parte, tertia à posteriori, sta à latere.

A.B. 2.3. Posteriores uertebrarũ processus bipartiti.

C.C. 2.3. Sinus in sublimiori parte processuum, qui sunt à lateribus primæ uertebræ.

D. 1.2.3. Lig.tũ primæ uertebræ amplectens dentem secundæ notatum D.

E.E. 1.2.3. Processus à lateribus primæ uertebræ.

F. 2.3. Asperitas quam spinæ loco habet à poster.ri parte primæ uertebræ, quam notat et hæc M.

G. 2.3. Posterior processus septimæ uertebræ idinis?

H.H. 1.2.3. Superiores. processus uertebrarũ cerui cis.

I.I. 1.2. corpora uertebrarũ.

K. 1.2. Duo proprij processus à latere uertebrarũ cerui cis, utrig; unus prope sub.ª parte uertb.ræ

L.L. 1.2. Duo similiter proprij cerui cis uertebrarũ processus ab inferiori parte.

M.N. 1.2. Inferiores cerui cis uertebrarũ processus.

O. 1.2. Ferram.ª processus quæ à latere uertb.ræ

FIGVRA .VII.

Ostendit' his duabus fig: os hyoides, prima à priori parte, una cũ eius processib.ª qui cũ processu stiloide ossis tpũ nectunt, 2.ª a posteriori deptis processib.

A.B. 1. Prior pars maioris ossiculi ossis hyoidis pri- * prior at A. & B. notant lineam * tuberculum,

C. C. sinũ, quæ in hoc ossiculo deprehenduntur.

D. 2. Posterior pars maioris ossiculi nonnihil deprehensa.

E.F. 1.2. Humiliora lat.ª ossis hyoidis, 1.ª cũ medio ossiculo 2.ª unâ o. referunt.

G. 1.2. iunguntur hac parte humiliora hæc latera cum primo ossiculo.

H. 1.2. Apex humilioris lateris qui linguæ processui cartilaginis scutiformis guttiuus

I.K. 1.2. Rotunda superiora, & teniora latera ossis hyoidis.

L.MN. 1. Tria ossicula superiori lateri ossis hyoidis adnexa.

ANATOMIE

TAB. V.

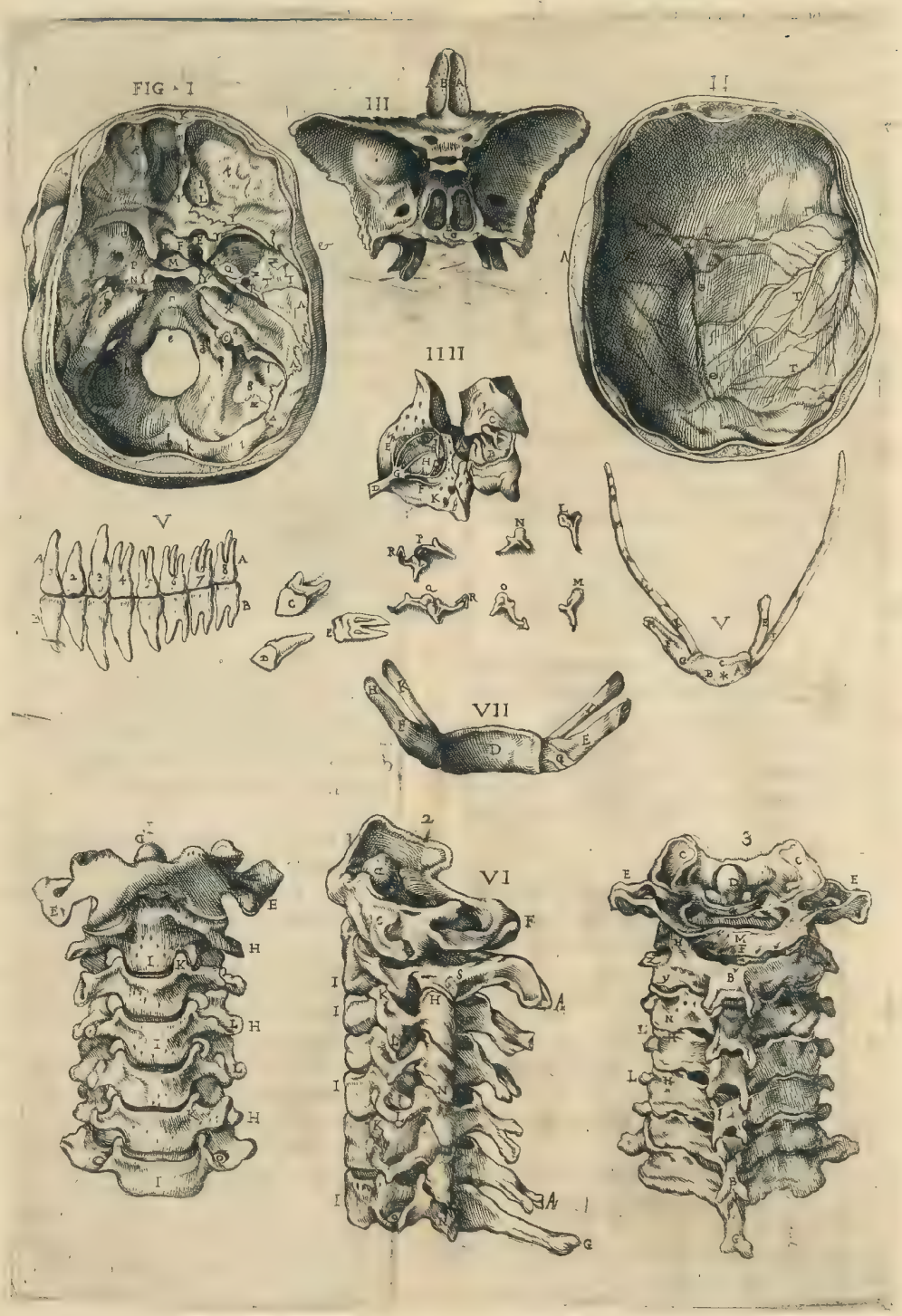

Tabula V. Libri I.

TABVLA SEXTA. FIG: I.

R Refert hæc fig: totã spinã cũ osse sacro, & coc̃yge.

A. B. Cervix cuius septem uertebræ notantur septẽ numeris ab A. ad B.

C. D. Duodecim uertebræ thoracis.

E. F. Quinq; lumborũ uertebræ.

G. H. Os sacrum, quod sex uertebris continetur.

I. K. Os coc̃ygis, quod tantũ quatuor uertebris continet.

I. L. Corpora uertebrarũ: scire at licet, quod in una uertebra notat, idẽ in singulis intelligendũ

M. M. Processus, qui sunt à lateribus uertebrarũ

N. N. Processus inferiores uertebrarũ

O. O. Superiores

P. P. Posteriores

Q. Q. Q. Foramina, per quæ exeunt nerui à medulla.

R. R. Cartilago, quæ inter uertebras sita est.

FIGVRA II. III.

Repræsentant hæ duæ fig: os sacrum, cum osse coc̃ygis; superius à priori parte, inferius à posteriori: tertia ostendit os coc̃ygis liberum ab osse sacro.

A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. 1. Notantur his decem literis decem uertebræ sub ultima lumborũ, sex quidem primi, ad os sacrũ, reliquis os coc̃ygis.

L. L. M. R. i. 2. Processus qui sunt à lateribus harũ uertebrarũ & proprie LL. notant latiorẽ partẽ processus secundæ uertebræ R. tuberculũ processus, qui est à latere quintæ uertebræ

N. N. O. O. P. Q. φ. 2. Sinistrum latus ossis sacri, in quo os ilium inseritur; proprie at N. N. monstrat oblongum sinum in anteriori parte huius lateris. P. Q. φ. cum, qui in posteriori parte situs est. O. O. lineam, q̃ hos duos sinus dividit. Præterea in posteriori sinu P. notat sinui insculptũ in sublimiori parte, Q. in inferiori. φ. lineã, quæ superiorẽ ab inferiori dirimit

S. i. 2. superior processus à latere sinistro primæ uertebræ ossis sacri

T. 2. Sinus, in sublimiori, ac posteriori parte superdicti processus, in quo recipit tuberc. tã

V. & X.

V. X. 2. Labra supdicti sinus, proprie at V notat labrum anterius X. in priã, & secunda fig: posterius.

Y. i. 2. commissura inferiorũ uertebrarũ processuum, ossis sacri, cũ superiorib' secundæ q̃ in multis apparẽt, illi, quã effecũt ijdẽ processus in lumborũ nerũ

=. i. 2. Commissura processuũ, qui à lateribus sunt primæ & secundæ uertebræ ossis sacri

a. i. 2. Tuberculũ sextæ uertebræ ossis sacri, quod iungitur cum primo coc̃ygis

b. b. i. 23. Ligamentũ cartilaginosum, quod collocatum est inter uertebras ossis coc̃ygis

c. 23. Cartilago in qua degenerat os coc̃ygis.

d. d. Posteriores processus ossis sacri

e. f. g. h. i. k. 2. Notant hæ liæ in umbra foramen ossis sacri, per quod transit spinæ medulla

i. 2. 3. 4. 5. 6. i. 2. Notantur his numeris foramina, per quæ exeunt nerui à medulla.

FIGVRA IIII.

Referunt hæ tres fig: scapulã, i. ã à priori parte, ii. ã à posteriori, iii. ã latere. continet scapula triangula fig. a cuius maius latus progr in posteriori parte ab ad Z. p. x. minus i sup. ã Z ad A. p. a. medii i priori as

A. B. i. 2. Sinus in quem caput humeri inseritur, proprie at in secunda fig: A. ostendit sinus partẽ superiorem, & angustiorem, B. superiorẽ, & latiorem. In prima fig. A. notat elatiorem partem huius sinus, unde oriunt' duo ligamenta propria huius artũ & exterius initiũ musculi flectentis cubitũ.

C. D. i. 2. scapulæ cervix, & proprie C. demonstrat medium processus interni scapulæ.

E. F. f. i. 2. internus scapulæ processus. E at proprie notant tuberculum, quod coniungi cum regula E. appendicã in summo processu f. asperitate, à qua oritur ligamentum, quod in acromiũ inseritur,

G. H. 2. Radix, sive initiũ spinæ scapulæ.

K. 123. spina scapulæ, & propriæ ab H. ad K. notat processus acromiũ, cuius appendix notat K.

spinæ.

L. spinæ pars crassior, i2.

L. i3. sinus, in quem os iugulí inseritur.

MM M. M. Deprimit scapula hac parte, ut costis cedat.

N. O. 3. Profundior pars anterioris scapulæ sedis respondens G & H in secunda fig.

P. 3. ora ab anteriori scapulæ parte effincta.

p. 3. Hoc loco prior pars scapulæ angustior reddit, ut inde initiu ducere[t] teres brachij minus.

Q. 3. Sinus in anteriori lat[e] scapulæ, unde oritur secundus musculus cubitum extendens.

S. 2. Ora in exteriori parte prioris lat[is] scapulæ.

T. 2. Sinus ex quo maximam sui initij portionē ducit teres brachij musculus.

V.V. 2. Hac parte scapulam nonnihil ab exteriori parte sinuata efficit ora prioris lateris. id. n. ossis, quod est inter duo V.V. est id quod inter G. & H. tenuius, & solidius est.

X 23. Appendix maioris lateris scapulæ iuxta spinæ initium

Y. 123. Appendix inferioris anguli scapulæ.

Φ. i. Pars superioris anguli scapulæ, nonnihil uersus priorem partem prominens.

Z. i23. sublimior angulus maioris lateris scap[æ]

a. i3. Semicirculus in superiori latere scapulæ.

b. c. 23. Sinus in exteriori scapulæ sede inter spinā, & superius latus, propriè at b. notat tenuiorem, & laciniam scapulæ partē, c. parvulū foramen, per quod transeūt uenæ scapulā nutrientes.

FIGVRA V.

His tribus fig: ostendit sinistrū os iugulí, p.[a] à priori & superiori parte, 2.[a] à posteriori, 3.[a] ab inferiori.

A i23. Caput, quod cum osse pectoris committit

B. i. Huius capitulí primus angulus.

C. i23. Secundus angulus.

D. i23. Tertius.

E. i23. Linea assurgens in priori anguli parte, è regione primi anguli notati lra B.

F 3. Media iugulí pars tenuior, solidiore & teri rotūda.

G. 23. Linea assurgens in humiliori iugulí sede & propriè asperitas ad radicē huius lineæ.

H I 12. Hac parte iugulū progrediēs uersus sublimiorem processum scapulæ latescit, & à superiori sede notata lra. I. usq[ue] ad K. curuatur.

H. i3. Asperitas non mediocriter sinuata in anteriori iugulí sede.

L. M. 3. Asperitas sinuata in parte latiori inferioris lateris iugulí.

N. 3. Hac parte iugulum aliquantisper asperū consicit, ut et propè M. Naser ab hac asperitate sig[to] quod inserit in interiore scapulæ processu.

O. 23. Gibba pars iugulí, & propriè o notat tuberculum. hoc loco assurgens.

P. 3. Asperitas in inferiori iugulí sede, q[æ] terminat quà cum sublimiori processu scapulæ committit.

Q. i23. In tertia notat tuberculū, quod cū supdicto processu coniungitur, in prima, & secunda loco ubi dictum tuberculum situ est.

FIGVRA VI.

Referunt hæ duæ fig: os sinistrum humeri, prima à priori, secunda à posteriori.

A B C. i2. Ossis humeri caput ex appendice effinotū, quod cum scapula nectitur.

D. E. i2. Tuberculum exterius capitis, seu appendicis, cui inhærent ligamenta huius articuli, & propriè D. ostendit partē priorē, E posteriorē.

F. G. i2. Sinus, iterū tuberculū diuidens ab externo.

H. I. Diuidit hic sinus exteriorē sedē appendicis hūeri, & propriè H. ostendit eam sinus portionem, quæ est in appendice. I. quæ in ossis cruuitie.

K L M. 12. Trochlea in imo huēro propriè at K notat trochleæ sinū, L. & M. latera.

N. i. sinus in anteriori huēri sede supra trochleam.

O. 2. sinus in posteriori humeri parte sup trochleā, in quem inserit posterior cubiti processus.

P. i2. Exterius humeri caput, quod cū radio nectit.

Q. i 2. Linea hoc loco assurgens.

R. 2. Sinus quarto brachij neruo iter præbens.

S. 1 2. Interior sinus humeri caput

T. 1. Sinus in priori latere interioris capitis, perquē transit nerus manum petens.

V. 2. Sinus in exteriori sede interni capitis, perquē fertur quintus nerus, manu similiter petens.

X. Y. Z. 2. Posterior pars ossis humeri, & propriè x demonstrat sublimiorē sedem non nihil sinuatā. z. hūiusce assurgēte, y sinu [illegible] brachij nerui iter

a. b. c. d. 1. Anterior pars ossis humeri, & propriè a. cōdit sedem eius eminentiorē, b. c. inferiores partes, q̄ sunt à latere b eminēcioris. præterea a. b. c. nō tant inferiorē ossis humeri partē nō nihil sinuata, d. uero sublimiorē aliquātisp assurgētē.

e. 1 2. Asperitas. propè prius latus ossis humeri.

f. 1. Altera asperitas in priori parte ossis humeri prof. sinu, p quē transit exterius initiū primi musculi cubitum flectentis.

FIGVRA VII

Repræsentant hæ duæ fig: cubitū, & radiū dextri lat.[is] prima ab interiori parte, secunda ab exteriori.

A. B. 2. Pertinet spacium inter A & B. à cubiti rictura ad primā palmæ partē, & proprie A signat partē uersus cub.[itū] B uersus p.[am] palmæ p.[tem]

C. 1. Anterior cubiti processus, qui inserit in sinū inculptū à priori parte ossis humeri sup trochlea, & proprie C. monstrat huius processus sedē exter.[e]

D. 1 2. Processus cubiti posterior. & propriè sedes iter.[ior]

E. 1 2. Cubiti sinus, in quē trochlea inseritur.

L. 1. Nonnullæ asperitates in radice iter.[ior] processus cub.[iti]

M. 1 2. Radij cervix

N. 1 2. Caput radij, quod inseritur in sinū trochleæ tum in media sede exter.[ior] cap.[itis] imi humeri

P. 1 2. Cubiti cervix.

Q. 1 2. Caput imi cubiti

R. 1 2. styloris cubiti processus

T. 1 2. cartilago, quæ occupat maiorē partē commissuræ radij cum prima palmæ parte, & proprie in prima fig: notat huius cartilaginis portionē quæ oritur à radice sinus insculpti in appendice radij

V. 1 2. Sinus tum in osse, tū in appendice cubiti p quē transit chorda secundi musculi extēdentis primā palmæ partem.

X. Y. Z. Triangulus in excarne, ac gibba cubiti sede, cuius apex notat z.

a. a. 1 2. Prima linea cubiti

β. 1. Secūda cubiti linea, & proprie portio, q flectitur uersus cubiti cervicem

c. c. 1 2. Tertia cubiti linea

d. 1. Latus cubiti inter prima, & secundā lineam.

e. 2. Latus inter primam, & tertiam.

f. 1. Latus inter secundam, & tertiā

g. g. 2. Linea in latere notato lrā e.

h. i. 1. Nexus cubiti cū radio, proprie at h cōiungit quæ spectat, ad humerū eam, quæ prope primam palmæ partē sita est

k. k. 1 2. Spacium medium inter cubitū, & radium

n. 1. Interior sedes intimæ appendicis radij

p. 2. Exterior

q. 1 2. Processus asper, prope radij cervicem

r. 1 2. Acuta linea sin long. radij, quā cubitū spectat

ſ. ſ. 1. Internū latus nuper dictæ lineæ.

t. t. 2. Externum

u. 2. Asperitas ad insertionē minoris mouentium radium sinistrorsum

x. y. z. 1. sinus radij recipiēs p.[am] palmæ partē, & proprie demonstrat tuberculū aliquātisp assurgens, ac sinum in duos dividens.

α. 1 2. Elatior sedes ab pendicis radij augēs sublimiā partem sinus in quē prima palmæ pars sinistrorsum prominet hæc sedes magis q styloris proces.[sus] cubiti.

γ. δ. ε. ζ. H. 2. Notat hæ sedes simul iunctæ cōmissuram appendicis radij, & p γ ostendit primū sinū huic sedi insculptum, δ secundū, ε & ζ tertiū. H. quartū.

ϑ. 2. Sinus ossis cubiti, & radij.

FIGVRA VIII.

Ex his duabus fig: prima refert manū ab interiori latere, secunda ab exteriori

2.3.4.5.6.7.8. i.2. Octo ossa primæ palmæ partis, quorum quodlibet in sua sede conspicitur, eorumque nomina sumuntur a notis quibus insignita sunt.

I.II.III.IIII. i.2. Quatuor ossa palmæ, quæ similiter a notis quibus describuntur, nomen habent.

A.B.C. i.2. Tria ossa digiti pollicis.

D.E.F. i.2. Tria ossa indicis, quæ similiter in alijs digitis apparent.

N. i.2. Osiculum ab exteriori latere commissuræ octaui ossis primæ palmæ partis, et illius palmæ, quod minimum digitum sustinet.

O. i. Processus octaui ossis primæ palmæ partis nonnihil prominens in interiora.

P. i. Processus ~~octaui~~ [...] ossis primæ palmæ partis unde oritur ligamentum, quod inseritur in octauum os notatum litera O.

Q. 2. Sublimior appendix ossis plantæ sustinens digiti indicem, quæ committitur cum sexto, et primæ quinto ossi primæ palmæ partis.

R. i. Appendix humilior eiusdem ossis palmæ quæ capitulum exigit, quod inseritur in sinum ea de causa insculptum in primo osse digiti indicis.

S. i.2. Medium spacium inter os palmæ, quod indicem, et illud quod medium digitum sustinet, id quod et de cæteris ossibus palmæ intelligere licet, ut in spacijs, ita in commissuris.

T. i.2. Duo ossa sesamoidi, quæ apparent in interno latere secundi articuli magni digiti; in prima figura conspicitur interius osiculum in secunda exterius

V.V. i. Duo ossa sesamoidi in prima commissura digiti indicis.

X. i. Aliud sesamoides osiculum exilius in secundo digiti indicis articulo.

Y. i. Aliud sesamoides osiculum in tertia magni digiti commissura. Apparent et eadem ossicula in cæteris digitis, non secus atque in indice, quæ nullis insignita sunt notis

FIGVRA IX.

Ex ijs duabus figuris, prima ostendit tibiam et suram a priori parte, altera a posteriori.

A.B. i.2. Sublimior appendix tibiæ et proprie in secunda figura monstrat commissuram huius appendicis.

C. i. Superior appendix suræ

D. i. Inferior tibiæ appendix.

E. i.2. Humilior appendix suræ

F.G. Sinus in quos inseruntur capita imi femoris.

I.K. 2. Tuberculum hos sinus diuidens, quod conijcitur in sinum inter duo capita imi femoris.

V. 2. Superior commissura tibiæ cum sura.

X. 2. Inferior.

Y. i.2. Medium spacium inter tibiam, et suram.

Ξ. i.2. Hoc loco sura aliquantisper in interiora reflexa, ab exteriori parte fit caua, ab interiori gibba.

a.b. i. Prior pars tibiæ cui illigantur musculi crus tedentes.

P. i. Humilior tibiæ appendix interiorem malleolum constituens, et proprie processus huius appendicis

l. i. Asper sinus in humiliori sede imæ appendicis tibiæ: unde ligamentum cartilaginosum procedit ad ceruicem ossis tali.

m. 2. Sinus iter præbens tribus chordis ad plantam pedis tendentibus.

o.p. 2. Suræ pars excarnis

q.q. 2. Sinus suræ per quem transeunt septimus, et octauus musculus pedem mouens.

r. 2. Sinus in humiliori appendice suræ, a quo ligamentum oritur talum petens.

ſ.ſ. i. Primus suræ angulus.

t.t. i.2. Secundus.

u.u. i.2. Tertius.

x.x. 2. Primum latus suræ, et propemodum eminens linea unde oritur musculus pollicem digitum extendens

α.α. i. Secundum latus suræ.

β.β. 2. Tertium.

γ.γ. i. Primus angulus tibiæ.

δ.δ. i.2. Secundus.

ε.ε. i.2. Tertius.

ζ. i. ~~Pr~~ Primum latus tibiæ.

η. i. Secundum.

θ. 2. Tertium.

κ.κ. 2. Aspera linea in tertio latere tibiæ, cui illigatur musculus, qui in poplite latitat

FIGVRA X.

Repræsentant hæ duæ figuræ sinistri pedis ossa; prima a superiori, altera ab inferiori latere.

Γ. i.2. Os tali
Δ. i.2. Os calcis.
Θ. i.2. Os scaphoides.
i.2.3.4. ii.2. Quatuor ossa tarsi.
ii. iii. iiii. v. i2. Quinq; ossa plantæ.
Λ. Ξ. Ossa digitorũ pedis.
c. 2. Posterior pars ossis calcis.
d. e. 2. Interior pars eius de ossis, & propriè e. ostendit sinũ, per quẽ transeunt chordæ pedis plantam petentes.
f. g. i. Exterius latus ossis calcis; propè ad g. notat huius lateris partẽ, p quã transeunt chordæ septimi, & octauj musculi pedẽ mouentis
ζ. H. 2. Inferius latus ossis cyboidis, & propè H sinũ ostendit, qui iter præbet chordæ septimi musculi pedem mouentis
μ. i2. Osticulũ sesamoides, quod positũ est ab exteriori latere commissuræ ossis cyboidis, cũ eo osse plantæ, quod è regione minimi digiti situm est
v. v. i.2. Media spacia inter ossa plantæ
ξ. ξ. i2. Capitula ossiũ plantæ, quæ cũ primis digitorũ ossibus nectunt
ϖ. 2. Sinus cuj illigat' septimus pedẽ mouẽs.
ϱ. 2. Processus ossis plantæ minimi dig.ti sustinentis, in quẽ inseꝛ septimus musculus pedem mouens
s. τ. υ. i.2. Tria ossa digiti indicis, q̃ et in alijs digitis conspiciũt, præter pollicẽ, qui tantũ duobus continet' notatis ϕ. χ
ψ. ω. 2. Duo ossa sesamoidea, subeo osse plantæ quod magno digito præponitur propè commissuram eiusdem.
*. 2. Osticulũ in secundo articulo magni digiti. Reliquorũ digitorũ ossa sesamoidea, nullis insignunt' notis, cũ p se satis appareant.

TAB. VI.

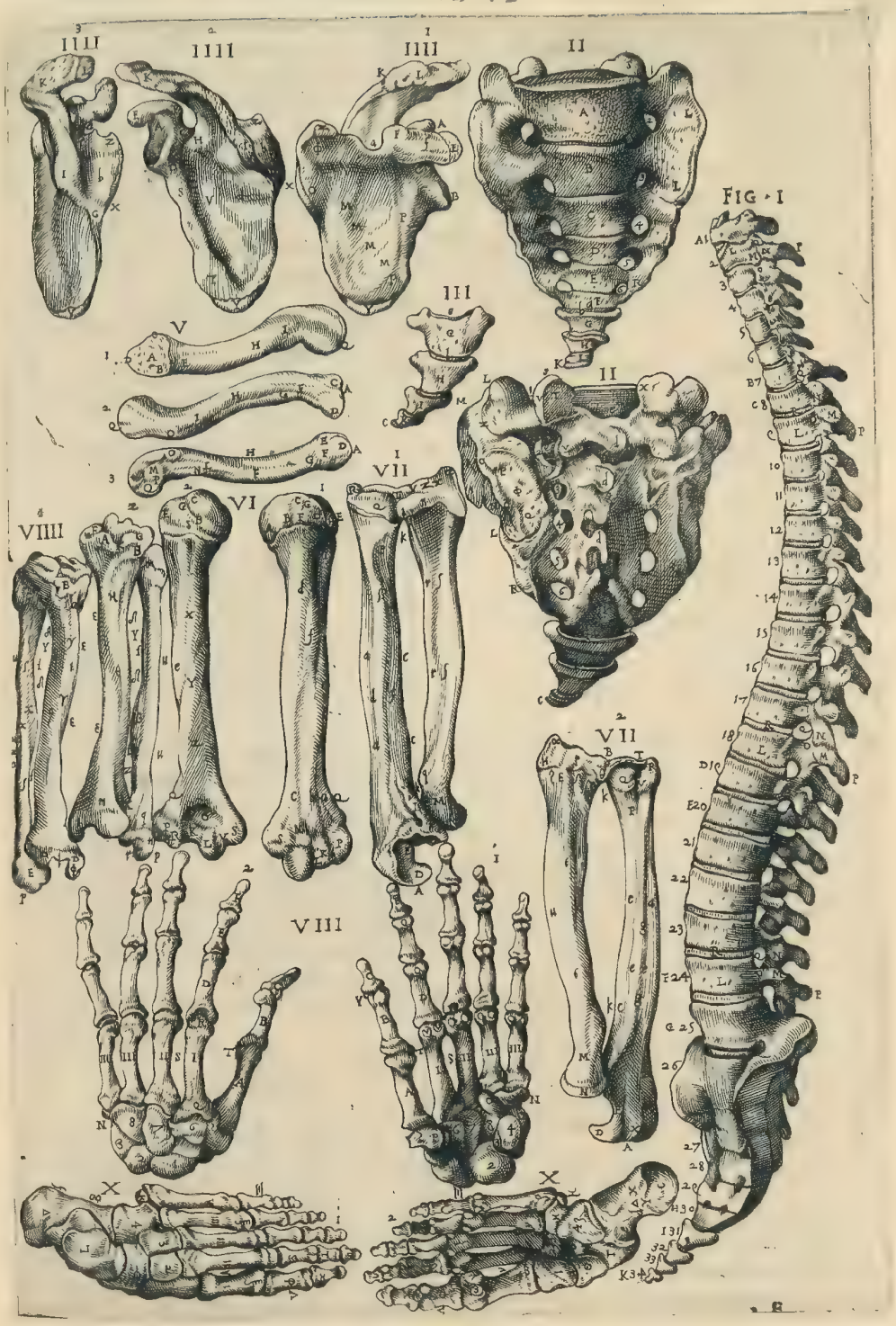

Tabulæ VI. Libri I.

ibi perforatum defixo, sub hunc ei debet, deinde uertebræ lumbos, tum thoracis postremo cervicis, ordine inferramentum defigendæ: quibus caput accedere debet cum maxilla alligatum. Ne circa ferramentum uertebræ cum capite uoluatur; sed cuncta immobilia maneant, ligneus cuneis demissus efficiendum: a dissecandaq; tum costæ singulæ, et cum suis uertebris, cum osse pectoris, atq; inter se alligandæ, tum manus ossa et inter se, et cum cubito, et radio nectenda; sicuti cubitus, et radius cum humero, et humerus cum scapula: hæc cum rugulo, et costis alligandæ, sic ut simul coniungentur ossa omnia, et componetur σκελετὸς, quod ubi opus sit, nobis singulorum ossium naturam patefaciet

FINIS SECVNDI LIBRI ANATOMES.

VIDI VIDII DE ANATOME LIBER TERTIVS. QVI EST DE VENIS, NERVIS, ET ARTERIIS.

De neruis, in uniuersum C. I.

Quum de simplicium partium sectione primum tractandum esse statuerimus, persecuti in superiori libro ossa, cartilagines, ligamenta, ad neruos aggredimur; quorum naturam prius in uniuersum speculatim sectione inuestigantes exponentes docebimus. In uniuersum igitur nerui latine, graece νεῦρα appellantur corpora quædam alba, solida, tenera, quo modo sunt ligamenta, de quibus egimus: tum chordæ in quas musculorum fines degenerant et canales illi, per quos spiritus animalis à cerebro singulis corporis partibus distribuuntur, atq; ea propriè nerua sunt de quibus nunc agimus. Communis omnium munus unum est quod sentiant, sani sint, per quos impertitur spiritus animalis à cerebro, qui sum et sensus et motus uoluntarij unum distribuat duplex quæq; neruorum series existimari potest quòd nec sentiendi unum dumtaxat impertiat nec etiam mouendi. Alij enim ad sensum dumtaxat referuntur, uelut qui ad uisum, auditum, gustatum, qui ad tactum cutis, uentriculi pertinent: alij non solum sentiendi, sed etiam mouendi facultatem afferunt, uelut qui ad musculos feruntur, qui simul cum facultate mouendi motu uoluntario impertiunt etiam illum sentiendi sensu tactus. Substantia neruorum similis est illius partis unde oriuntur; cerebri nempe delicati, et medullæ spinæ. Qui oriuntur à cerebro, cerebri substantiam repræsentant, coactam, ac densiorem: qui oriuntur à medulla medullæ similiter substantiam densam, et coactam; concreuerit enim frigore, et in nerues degenerat: sunt autem cerebrum mollius est, quàm medulla, ita nerui, qui à cerebro oriuntur, molliores sunt, quàm qui à medulla. Ex iis qui à cerebro proficiscuntur, molliores sunt qui à priori parte, quàm qui à posteriori. Ex iis qui à medulla, molliores sunt qui à superiori, quàm qui ab inferiori: omnes autem siue à cerebro, siue à medulla ducantur; quanto breuiores sunt, tanto molliores: quanto longiores sunt, et magis recedunt à sua origine, tanto duriores euadunt; præsertim ubi attingunt partes siccas, uelut ossa. Nerui molles ad sensum accommodantur; cum facilius admittant

mittant species obiectorũ: duri ad motum, cum mollidiores sint: circumdãt autem duplici tunica, et tenui, et dura, qua innolũti tam à cerebro, q̃ à medulla deriuantur: quamobrem triplex substantia in neruis ostenditur: interna, quæ mollis est, et nerui propria: media, qua ad tenuem membranã refertur, neq; nimis mollis, aut dura est. Si neruum trãsuersim secãs, videbitur interna eius substantia ex fibris, seu filis composita, solida tñ ac sine foraminibus manifestis: nam nerui, qui uidendi facultatem præbet, substantiam magis habent raram, q̃ perforatam. Figura omnium teres est; magnitudo respondet magnitudini partium quibus distribuuntur; præsertim illorũ qui motui inseruiunt, nam qui sensui, non solum proportione magnitudinis partium distribuuntur; sed etiã pro facultate sentiendi magis, uel minus exquisita: ubi opus fuit acriori sensu imperatis sunt nerui crassiores; ut oculis, cordi, ventriculi; ubi minori, exiles ut intestinis. Quod attinet ad numerũ neruorũ; septem paria oriuntur à cerebro, totidem à medulla: ex quo colligitur neruorũ initium; cum alij oriantur à cerebro, alij à medulla: neq; n. à corde, aut dura membrana producuntur, ut nonnulli uoluerũt, quæ ad modum suo loco ostendemus: sed à qua parte cerebri, et medullæ quilibet nerus oriatur, cui parti, et quo itinere distribuatur, apparebit, ubi singulos persequemur. ad quos iam accedimus.

Nerus, qui à cerebro oritur: C. II.

A cerebro igitur nerui oriuntur septem à dextra, totidem à sinistra parte, et id circò septem paria nominantur: q̃ q̃ tertium, et quintum par duplex deprehenditur: ita ut nouem paria numerari possint, quibus decimum adiũgũt, qui instrumenta olphactus neruos esse existimant: sed cũ hæc magis sint processus quidam cerebri, q̃ nerui; cumq; rami tertij, et quinti paris proximi ad tertium, et quintum par refrãgãtur, omnes ad septem paria reducũtur. primum, et secundum par oritur à basi cerebri anteriori, reliqua quinq; à principio cerebri medullæ prius q̃ ex caluaria prodeat.

Primum par fi. ii G.

Primum par neruorũ oritur à priori parte cerebri ad basim, unde processus

2. t. i. fi. i. ii. F

illi emanant, 2 qui sunt instrumenta olphactus. Est autem nerui hic nervus et mollissimus, et crassissimus, etiam si conferatur cum reliquis neruis totius corporis: nam si quis in vrachio, aut crure crassiores sunt, non simplices sunt, sed coagmentati ex pluribus. Fert interq obliquus introrsum supra sinistrum, sinistrum

3. t. i. fi. i. H.

dextram partem inclinat: itaut ia vnum cõeant, et quadratum 3 quoddam corpus efficiant. sed paulo post rursus diducuntur, et dexter ad dextrum, sinister ad sinistrum oculum tendit. per foramen ossis cuneiformis, * atq ita in basim oculi inseritur, neq in plures ramos deriuatur, sed latescens, atq extenuatus conuertitur in telam, 4 quae, quia retis formam refert, ἀμφιβλη-στροειδης graece nominatur. adeo ãt mollis est, ut si simul cogatur, cerebri substantiam representet: amplectitur haec dimidiam partem, posteriorem videlicet, intrei humoris. Huiusmodi igitur est natura primi paris neruorum cerebri; qui quamuis πόροι ὀπτικοὶ à ueteribus nominentur, nullum tñ habent foramen manifestum.

* Notatur hoc foramen in pictura calvariae lĩa. E. t. v. fi. i

4. t. i. fi. i. ii. i.

5. t. i. fi. i. ii. K.

Secundum 5 par neruorum nascitur à latentibus basis anteriorem cerebri, paulo magis uersus posteriorem partem: est ãt tenuius. et durius, utpote quod nõ pertineat ad sensum, sed ad motum; distribuitur enim oculorum musculis: exit ãt per calvariam, una cum uena et arteria, ex foramine ossis cuneiformis. *

* Notatur hoc foramen in pictura calvariae lĩa. G. t. v. fi. i.

6. t. i. fi. ii. M. lib. v. fi. xiiii. i

7. t. i. fi. i. ii. i. lib. v. fi. xiiii. i.

Tertium 6 nervorum par duplex initium habet; alterum plenius, alterum 7 tenuius, et durius: quod plenius, oritur à latentibus cerebri paulo magis uersus posteriorem partem, q primum, aut secundum par iam dictum. Sed magis adhuc uersus posteriorem partem nascitur, quod tenuius: incipit. n. ad initium medullae, rectq per inferiorem cerebri partem procedens, per idem foramen exit, per quod exire secundum neruorum par diximus. Inde in quatuor ramos distribuitur, quorum 8 primus per adipem oculorum transiens, per illud foramen ossis, qd ad superalia situm est, exit, et musculis frontis distribuitur; 9 Secundus descendit per foramen quarti ossis malarum, et in multos ramulos diductus,

8. t. i. fi. ii. N. lib. ii. i. iiii. H.

9. t. i. fi. ii. O.

musculis

musculis impertitur mouentibus superius labrum; et gingiuis, quæ superiores dentes continent. Tertius[x] exit per commune foramen tertij, et quarti ossis malæ, sub angulo oculi interno, et in cauum nasi penetrans, ibi finitur. Quartus[xi], qui ex reliquorum trium tenuissimus est, per rimam exit, sitam inter os cuneiforme, et malas, ab externo latere oculorum; ubi interna parti musculorum temporis imp̃titur. At crassius[12] initium tertij paris, quod aliquanto magis uersus anteriorem partem incipit à lateribus cerebri: exit per foramen illud cuneiformis ossis: * inde ramum[13] profert capreoli modo intortum; qui subinde durior fit, dum coniugatur cum duobus ramis[14] quinti paris; cum quibus confusus, musculos temporis, et illis qui maxillam circumducunt, tum cuti, et reliquis musculis faciei impertitur: sed postea initium hoc tertij paris protulit iam dictum ramum, ultrius descendens alterum[15] profert, qui ad gingiuas tendit; et antequam ad linguam perueniat, alium[16] rursus, qui transit per musculum in ore abditum; ingrediturque per foramen ab interna parte maxillæ; et ultrius procedens, cuilibet denti sui lateris ramum impertit, donec exeat per foramina à lateribus menti, ubi distribuitur etiam per labrum inferius. Reliqua[17] pars crassioris initij procedit ad radicem linguæ, ubi et eius melamentum efficit, quo sapores percipimus, et aliquos ramulos transmittit ad partem eius internam.

Quartum[18] par neruorum tenuius est, et durius, nascituraque paulo posterius quam tertium: et ultrius progrediens, coniungitur cum tenuiori ramo tertij paris: utraque autem exit per idem foramen *; diuiditurque per tunicam[19] palati; ita ut ex quarto pari et ramulo tenuiori tertij, uideatur unum dumtaxat effici par, ad idem munus.

Quintum[20] par neruorum paulo crassius quam quartum oritur in medio spacio inter exitum medullæ ex caluaria, et eius initium: incipit autem à multis ramis, qui simul iunguntur; transeuntque per foramen * in osse temporis, quod in cochleam serpit; sicque in cauum auris in telam degnat, quæ est instrumentum audit. Idem quintum par duos alios ramulos profert, quorum[21] unus coniungitur cum ramulo illo[22] ex neruo tertij paris, quem capreoli modo intortum diximus; et

t.i.fi.ii.PP.

t.i.fi.ii.Q.

t.i.fi.ii.M.

Notatur hoc foramen in pictura caluariæ litera.Q.

V.fi.I.

t.i.fi.ii.R.

t.i.fi.ii.b c.

t.i.fi.ii.S.

t.i.fi.ii.T.

t.i.fi.ii.YY.

t.i.fi.i.ii.Z.

Notatur hoc foramen in pictura caluariæ litera.V.

i.fi.Z. inferius.

t.i.fi.i.ii.a.a.

V.fi.ix.M.

xiiii.L.

Notatur hoc foramen in pictura caluariæ litera.a.t.

t.i.fi.i.ii. b.

t.i.fi.ii.R

musculis temporū, ac faciei distribuitur. Alter ramus exit per paruum foramen
in osse temporis; tenditq; ad eum musculum, qui in ore abditus maxillam cum-
23.t.i.u.d.lib.v. ducit, et ubi ad priorem partem huius musculi peruenit, per buccas distribuit.
fi.xiiii.l. Nascitur et apud principium quinti paris tenuis[23] alia radix, et durior: alligato
interius, quæ descendens preter cancriformē, impertit musculo abdito nerū, et
musculo temporis. Ius ii ut ualidior ut. quinq; rames nerueos obtinet: primus
ad radicem tenuiorem septi paris refertur: secundus ad crassiorem, Tertius,
et quartus ad radicem crassiorem quinti paris: quintus ad tenuiorem simi-
24.t.i.fi.iii.c. liter quinti paris.
lib.v.fi.ix.n.

Sextum[24] par nerueū incipit paulo magis uersus inferiorem, ac posteriorem par-
tem à multis radicibus quæ in unum par coeunt: quod transit ex foramine
25.t.i.fi.iii.f. communiter pertinente ad os temporis; et occipitij, * ubi at ex caluaria exijt, sta-
* Notatur hoc fora- tim ramum[25] producit, qui in musculos occipitij, et in secundum qui scapulā
men in pictura caluariæ tra.C. mouet, diuiditur: procedens ãt iungitur[26] cum septimo pari; ita ut ipse adiuncto
t.v.fi.i. 26.t.i.fi.iii.v. crassius[27] efficiatur ad latus gutturis. Inde aliquos ramulos[28] impertit musculis
27.t.i.fi.iii.o. gutturis duobus uidelicet, qui ex posteriori rede gulæ orti inseruīt lateribus
28.t.i.fi.ii.g. scutiformis cartilaginis gutturis duobus item ad tria cartilaginis baum
citis, duobus tandem ex illis, qui primam cartilaginē cum secunda comittit.
Tum per latera gutturis descendit. una cum arteria caretheide, et uena iugu-
lari interna, ad initium cauæ thoracis: ubi acsi bipartitus esset, insignem ra-
29.t.i.fi.iii.h. mum[29] transfert ad anteriorem sedem radicis costæ primæ thoracis; et sub mē-
30.t.iii.fi.ic.ic brana costas succingente. Inde per radices reliquarū costarū procedēs[30] miscet
cum aliquibus ramulis nerueis, qui à medulla spinæ orti feruntur ad spacia
media inter costas. Statim ãt ubi grandis hic ramus exit ex septo transuerso,
31.t.ii.fi.ii.k.k. diuiditur in partes alimento inseruientes, ut mox subijcimus. Paulo infra
grandem ramum iam dictum, nascuntur à sexto ramo aliqui ramuli[31] qui
feruntur ad septimum musculum caput mouentem, ortum ab osse pectoris,
et iugulo; et desinentem in processum caluariæ mammillæ similem. Iidē

ramuli

ramuli feruntur ad musculum innominatum os hyoides, et ad illum qui ab osse hyoide natus tendit ad primam cartilaginem gutturis. His ramis ita productis, sextum par nerueorum in cauum thoracis ingreditur: ubi nerus dexter, latera uersus interiorem partem tres ramulos profert, sed interdum duos, uniuersi sub altero: qui siue duo, seu tres in unum nerum coeunt. Transit hic sub arteria, quae ad dextrum brachium fertur; unde uersus reuertitur, innexus dextro lateri asperae arteriae per membranam quae tendit usque ad dextrum latus gutturis: inhaeretq; glandulae dextri lateris gutturis; inde in multos ramulos deriuatur, qui sui lateris musculis distribuit, guttur claudentibus. At nerus sinistri lateris, ubi in cauum thoracem ingressus est, inferius descendens, similiter uersus interiorem partem tres ramos profert, unum post alterum; interdum duos tantum: qui sub arteria ex corde descendente statim in unum coeunt. hic circa eam reuolutus sursum reuertitur, innixus sinistro lateri asperae arteriae per membranam: diuidituraq; in musculos gutturis non secus quam dexter: appellantur recurrentes ambo hi nerui, qui sursum reuertuntur ad musculos claudentes guttur, et uocem effingentes: sub quorum initio mediocres aliqui ramuli proferuntur. à sexto pari neruorum, qui ad membranam cordis, et pulmonis feruntur; à ramis at sinistri nerui ramulus oritur qui cordi distribuitur. Reliqua portio huius sexti paris utring à dextra à dextro, sinistra à sinistro latere descendit, et gulae per membranam laxiorem illigatur. Inde utraq in duos ramos diuiditur; qui ita obliqui feruntur, ut dextri ad dextrum; sinistri ad sinistrum gulae latus pertineant. Quatuor hi rami una cum stomacho septi transuersi penetrat, cui nullum ramum impertiunt; sed diffusiuis ramis complectuntur, primo uentriculi os contexunt, tum priorem ac posteriorem uentriculi partem amplectuntur. A illis at ramis qui dextrum ramum latus oris uentriculi contexunt, gradior ramus deriuatur, qui ad inferius uentriculi ostium progreditur: interim ramulos aliquot distribuens, et priori, et posteriori parti uentriculi. Idem sub

45.t.i.fi.ii.x.lib iii fi.xi.r. inferiori ostio [45] uentriculi uenæ parte infæcius, ad iecoris caui progreditur; et in iecoris inuoluchrum diuiditur. Restant ex sexto pari nerui, expenendi

46.t.i.fi.ii.h. 47.t.i.fi.ii.i rami illi grandes [46] quos ad radices costar. [47] et media ipsar. spacia iuncti, nerius à medulla spinæ diducti pertinere, et per septum transuersum traseuntes

partibus alimenta inseruientibus distribui diximus. Ergo ubi iuxtà cum magna

48.t.i.fi.ii.y. arteria ex septo transuerso egrediuntur, dextri ternas profert propagines. quar. prima [48] inferiori membranæ omenti iungitur; et per ipsam descendens in aliquot

49.t.i.fi.ii.z. ramos desinatur; qui distribuuntur dextræ parti [49] eiusdem membranæ, et colo

50.t.i.fi.ii.α. intestino, quod ab ea quasi à mesenterio comprehenditur. cui, et tenuissimus ramus [50] impertitur primo intestino, quod duodenum appellant: et inferiori

51.t.i.fi.ii.β. Tum alius [51] longe crassior ad superiorem membranam omenti pertinet. Reliqua

52.t.i.fi.ii.* portio primæ propagis iam dictæ [52] in iecoris caui, et fellis uesicæ diuiditur.

53.t.i.fi.ii.γ. Secunda propago [53] in dextrum renem, et pinguedinis inuoluchrum inscritur.

54.t.i.fi.ii.δ. Tertia propago [54] grandior utraq; iam dicta dextræ parti mesenterij, et intestinis

55.t.i.fi.ii.sub.δ. ibi alligatis impertitur. Sub prædicta triplici propagine quod reliquum est, [55] gra-

56.t.i.fi.ii.ε. diosus rami dextri lateris ex septo transuerso descendentes, uesicæ, [56] et utriq; etiam

57.t.i.fi.ii.ζ. in fœminis impertitur. Sinister ramus grandior, eodem fere modo ac dextri distribuitur; transfert. n. propaginem [57] ad inferiorem omenti membranam, quæ atq;

58.t.i.fi.ii.θ 59.t.i.fi.ii.ι. ad renem pertineat, duos impertit [58] surculos, qui similiter distribuuntur inferiori membranæ omenti, et colo intestino, quà uentriculum attingit. Impertit et ramos [59] uentriculi fundo à latere sinistro, et superiori membranæ omenti. Inde et prima

60.t.i.fi.ii.κ. propago [60] in renem se inscrit, tenues quosdam ramos sinistro uentriculi lateri impertiens. Secunda propago [61] ramos distribuit mesenterio, et intestinis sui lateris. Tertia [62] tra-

61.t.i.fi.ii.λ. 62.t.i.fi.ii.μ. dit ad renem sinistrum. Quod reliquum est ex hoc sinistro ramo grandiori, ad sinistrum uesicæ, [63] atq; uteri latus progreditur. Cæteri, ab illis propaginibus, quæ ad me-

63.t.i.fi.ii.ν. sentrium pertinent, ramuli interni cum uenis, et arteriis seminis materiam deferentibus ad testiculos deferuntur.

64.t.i.fi.ii.ν. lib.v.fi.ix.xiiij. 65.t.i.fi.ii.ξ. Septimum [64] par nervor. ut durius est, ita ex duriori parte oritur; [65] ex medulla uidelic.

paulo

72.

ex paulo superius q̃ ex caluaria exeat. Incipit aũt à multis initijs scirnetis, qui deinde utring̃ in unum nerum conuertũtur. egreditur hic per foramen ossis occipitis. vbi ex caluaria prodijt, ramulos transfert uersus processum styloidem, et iunctus cum nerno sexti paris sui lateris, usq̃ ad radicem linguæ pregredit, ramulos multos distribuit musculis linguæ ossis hyoidis, ac gutturis: inde in unum coit cum nerno sexti paris, ut ipsum efficiat crassiorem.

Enarratis septem paribus neruor. à cerebro ortis; proximum est, ut ad reliq̃ pergamus, quæ deriuantur à medulla spinæ posth̃ ex caluaria excessit. Natura in hanc prouenit, ut neruos impertiret singulis fere corporis partibus capiti subiectis, quas necesse erat, aut neruis carere, et ideirco expres esse sensus, et motus; aut neruos accipere à cerebro, qui cum partibus compluribus graciles distribui debeant, iter minime tutum fecissent: quamobrem opus fuit neruor. initio propinquiore; cuiusmodi est medulla spinæ; quæ ab ossium medulla plurimum dissidet, nam hæc humidior est, et pinguior effincta, ad madefaciendã, atq̃ alendã ossa, sine ullo consortio cum neruis, sine inuolucheis, sine nenis, atq̃ aeteriis insignibus: at medulla spinæ non ad alendum, sed ad neruos producendos instituta est, propter quos maximum habet consortium cum musculis. Tegitur membranis; uenar. et arteriar. non exilium est particeps; substantiamq̃ habet non adipis, sed cerebri similem; paulò tamen duriorem: quanto aũt magis descendit, tanto durior est, et duriores neruos profert. Membranæ quibus tegitur, sunt illæ duæ, quæ cerebrum inuoluunt; una interna, tenuis, uasa continens; altera externa, durior; quibus inuoluta ex caluaria pregreditur. Tantum hoc est discriminis; quòd hæ duæ membranæ in cerebro medium spacium relinquunt; per quod arteriæ mouentur: in medulla ubi non est eiusmodi motus, simul iunguntur; Sed præter has duas, tegitur extrinsecus medulla, terna membrana ualida, neruosa, ac dura; ut defendatur, neq̃ abrumpi possit: cum motis

uertebris plurimum flectitur, ea non eget cerebrum quod caluariæ ossa, quibus
1 t. i. fi. iiii — includitur, non moueantur: quemadmodum uertebræ, quibus medulla conti=
2 t. i. fi. iiii ad H — netur. Progreditur[1] medulla cum exit ex caluaria, simplex per uertebras cer=
3 t. vi. lib. i. fi. 2 — uicis usque ad dimidium thoracis[2] ubi in plures fibras, quasi in chordas diui=
ditur, quarum singulæ ex foraminibus inter[3] uertebras exeuntes uertuntur
in neruos duriores: donec ad finem ossis sacri peruentum fuerit: ubi me=
4 t. i. fi. iiii. ab A ad B — dulla in neruos iam absumpta desinit: sunt autem neruorum paria quæ a me=
5 t. i. fi. iiii. ab B ad C — dulla oriuntur, triginta, cum septem deriuentur a uertebris ceruicis;[4] du=
6 t. i. fi. iiii. ab E ad F — odecim ab ijs quæ in thorace,[5] quinque ab ijs quæ in lumbis,[6] sex ab osse sacro;[7]
7 t. i. fi. iiii. ab F ad G — scire tamen licet, ubi os sacrum ex quinque ossibus constat, non sex, sed quinque
paria produci ab ea medulla, quæ in eo continetur: præterea quinque ultima
8 t. i. fi. iiii. H. — paria duplicia esse; cum partim a priori parte, partim a posteriori utrinque
prodeant: extremam uero medullam[8] appellari a non nullis neruum sine
pari: Hæc de medulla in uniuersum: nunc sigillatim perpendendi sunt
nerui, qui ab ea proferuntur, sumpto initio a ceruice, unde septem initia ori=
ri diximus: quorum primum, et secundum a duplici initio incipit, nam si a
simplici inciperet, cum crassius esset, læderetur a commissura uertebrarum,
et maiori foramine imbecillius os redderet primarum duarum uertebrarum, quod
tenuius fuit: hæc ut natura uitaret, tam primo, quam secundo pari neruorum ceruic=
cis, duplex utrinque initium effinxit, unum a priori parte, alterum a posteriori:
ubique autem dextri nerui ad dextram partem, sinistri ad sinistram feruntur; quod
9 t. ii. i — perpetuo accipiendum est, nisi eorum ductum alio modo proposuerimus.

Primum[9] igitur par neruorum, ~~ex neruorum~~ exit ex foramine insculpto in osse occipitij,
x t. iii. F — et prima uertebra duplici initio, et utroque tenui; ~~uno~~ a parte priori, altero a
xi t. ii. H — posteriori; Posterius[x] initium musculo distribuitur, qui a transuerso processu primæ
uertebræ, et aliquarum sequentium ortus, scapulam attollit. Anterius,[xi] quod graci=
lius est, ita ut non semper appareat, iuxta latus teretis ligamenti dentiformem
processum secundæ uertebræ astringentis, in musculos fertur, qui a priori
uertebrarum

uertebrarũ sede incipiunt, et primum par numerantur inter dorsũ mouẽtes.

Secundum par exit à medulla, inter primam, et secundam uertebrã similiter duplici initio: quorũ quod posterius est, licet gracilesit, crassius tñ est, q̃ quod anterius educitur q̃ per latera ſpinæ, secundæ uertebræ, ubi in duplicem ramum inæqualem diuiditur; quorũ qui crassior est, à priori parte ad posteriorem tẽdit, quà inter se coeunt musculi, utrinq̃ ceruicis partem posteriorẽ occupãtes, ibiq̃ mixtus cum tertij paris neruorũ ramo, in auor redditur, et per medium dictorũ musculorũ procedens, rursus uersus anteriorem partẽ reuertit; atq̃ ad caput ascendit, ubi in multos ramos deriuatur, ad capitis cutem. Tenuior impertitur initijs tertij, et quinti paris musculorũ mouẽtiũ caput. Anteriũ uero initium secundi paris, à lateribus exit inter primam, et secundam uertebram; tendensq̃ ad latera radicis illius processus, quem dentiformem secundã uertebra exigit, ad primum par musculorũ caput mouẽtiũ fertur.

Tertium par ex communi foramine secundæ, et tertiæ uertebræ à medulla emanat; statimq̃ in duos ramos diuiditur; quorũ posterior retrorsum fertur, flectitur, ac inter musculos cernicem extendentes; hoc est inter septimũ, et octauum par musculorũ dorsi; deinde sub secundo pari musculorũ mouẽtium caput abditus, ad secundæ uertebræ ſpinam progreditur; indeà coitu musculorũ posteriorem ceruicis partem occupantium prodiens, fertur per latera ceruicis ad musculum, qui ex carnosa membrana constitutus, buccas mouet. Prior ramus in quatuor partes diducitur; quarũ prima, primo, et secundo musculo ex dorsum mouentibus distribuitur: secunda declinis procedit ad quartum par neruorũ cerucis, ubi cum eius ramulo mixta in p.tos musculos finitur. Tertia ſursum procedit, coniungiturq̃ cum ramo posteriorẽ initij secundi paris ad cutem uerticis pertinente. Quarta impertitur musculis, qui transuersis uertebrarũ processibus nexi, cernicem in latera mouent, et illi qui à transuersis processibus cerucis ortus, scapulã mouet.

Quartum par egreditur à medulla inter tertiam, et quartam uertebram, et

31 t ii m v

perinde ac tertium in duos ramos diducitur, quorũ posterior[31] procedit uersus
spinam, sub musculis ibi existentibus, quibus aliquot ramos impertit. unde
32 t ii m x. inter musculos utriusq; lateris cernicis descendens, fertur ad musculũ latũ,
33 t ii y ac tenuem, qui buccam mouet, et maxillam. Prior[32] ramus in tres diuidit,
34 t ii p primus[33] coniungitur ex[eũ] ramo ix tertio paris, qui[34] distribuitur musculis
35 t ii a sub aspera arteria collum flectentibus. secundus[35] fertur ad musculos, qui
uertebrarũ lateribus inhærentes, cervicem in latera mouent, at ad illum,
36 t ii b qui à transuersis processibus uertebrarũ cervicis ortus scapulam attollit.
37 t ii c Tertius[36] longe tenuior descendit, et coniunctus cum ramo quinti paris[37] fer-
tur ad septum transuersum.
38 t ii s

Quintum[38] par à medulla egreditur inter quartam, et quintã uertebram;
et perinde ac tertium, et quartum in duos ramos diuiditur: quorũ poste-
39 t ii m c rior[39] torquetur uersus spinam, et eodem modo distribuitur: ac posterior ra-
40 t ii m d mus quarti paris: sed prior[40] ramus quinti paris, statim ramulum[41] imp̃tit
41 t ii a b n n s. musculis flectentibus collum. deinde altiorem[42] profert, qui cum ramo quinti
42 t ii e quarti, sexti, et septimi paris mixtus, crassiorẽ effectus[43] in septũ transuer-
43 t ii n fert ex 6 et m. sum distribuitur. Idem prior[44] ramus quinti paris deinde aliquot ramos[45]
44 t ii m r impertit musculis scapulam attollentibus, et unum[46] et cuti superiectã mus-
45 t ii m r culo brachium attollenti: reliqua pars prioris rami sub musculo brachiũ
46 t ii m g p attollente abdita, statim ubi peruenit ad cervicem scapulæ, in duos inæ-
quales ramos diuiditur. Prior[47] procedit sub commissura humeri cũ scapula,
47 t ii m h ramulumq; impertit illi parti musculi attollentis brachium, quæ incipit
à iugulo, et sublimiori processu scapulæ: cuti uero tm̃ parvulum ramũ
48 t ii i i distribuit, qui iungitur cum uena externa brachij. Posterior[48] ramus hui-
us quinti paris, qui crassior est, ramum transfert ad musculum, qui à
scapula ortus finitur in os hyoides; transitq; per sinum, qui in cervicis sple-
ciem in sublimiori scapulæ parte inspicitur; iunctusq; cum uena, et arteria,
statim profert alium ramum, qui tendit ad musculum collocatũ in sinu,

inter

inter spinam scapulæ, et latus eiusdem superius. Impertit et musculo attollenti brachium; qui nascitur à sublimiori processu scapulæ, et à iugulo; impertit 49 et cuti tegenti partem externam brachij; transiens per exteriorem partē extremi musculi, brachium attollentis.

Sextum 50 par ex medulla exit inter quintam, et sextam uertebram; et similiter atq; alij in duos ramos diuiditur: quorū posterior 51 fertur ad musculos cervicē mouentes, et caput; et ad nonnullos eorū qui mouent thoracem. Prior 52 producit imprimis ramum, 53 qui iunctus cum ramo quarti, et quinti paris, fertur ad septum transuersum; deinde procedens coniungitur cum duobus sequentiū paribus neruorū; 54 et mutuò ab illis disiunctus, et cū ijsdem coniunctus neruos efficit, qui per brachium feruntur. Nascit et à sexto pari ramus 55 qui descendit ad partem scapulæ cauā, et aliquos ramos impertit musculis scapulam attollentiū.

Septimum 56 par deriuatur à medulla exiens per commune foramen sextæ, et septimæ uertebræ: mixtumq; cum ramo sexti paris fertur ad brachiū maxª ex parte: proficiscuntur. n. nerui brachij à quinto, sexto, et septimo pari neruorū cervicis, et à primo, et secundo thoracis. Deriuatur à septimo pari neruorū cervicis interdum ramulus ad septum transuersū; sed perpetuo ramus, 57 q ad spinam procedens, impertitur musculis sitis in posteriori parte cervicis, et lato musculo buccas mouenti. Hactenus de musculis neruis, qui à cervicis uertebris oriuntur; nunc de illis, qui à uertebris thoracis.

Primum 58 itaq; par neruorū qui à medulla thoracis oriuntur, exit ex foramª inter septimā cervicis uertebram, et primam thoracis, collocato eodem modo, ac quinq; paria proxª dicta: similiterq; in duos ramos statim diuidit; quorū posterior 59 tenuior est, et inter musculos ibi uertebris adnatos abditus, retroversum ad spinam pergit, ramulum impertiens musculo illi; qui à pª costa ortus in transuersos cervicis uertebrarū processus, tendit et cervicem in latus inclinat, sed magis in partem priorem. Impertit et alios ramos musculis illis q cervicem, et caput in posteriora mouent; ea at portio huius posterioris

rami, quæ septimæ uertebræ cernicis spinam attingit, fertur uersus partem
externam; et rursus à spina discedens, diuiditur partim in inferiorem sedem
musculi secundi scapulam mouentis, partim in cum musculi, qui scapulæ
60. t. iii. x basi inseritur, et ipsam ad dorsum trahit; partim tertiũ ex mouentibus
thoracem. At ramus anterior longe maior, iungitur cum non parua portione
61. t. iii. y septimi paris neruorũ thoracis cernicis, et secundi thoracis: fertur q̃ ad
brachium cum illis mixtus: excepta una propagine, quæ ab inferiori pte
antrorsum transfert: hæc per primæ costæ longitudinem fertur usq; ad
summum os thoracis, ramulosq; impertit musculo illi, qui à iugulo ortus, cum prima costa nectitur. Finitur hæc propago in illos musculos, qui
à summo osse pectoris orti, sursum progrediuntur; partim ad processum
capitis mammillæ caput imitantem: partim ad hioydes, et os gutturis
cartilaginem scutiformem; quibus musculis impertitur et ramus à sexto
62. t. iii. z. a pari neruorũ cerebri, et à propagine secundi paris neruorũ dorsi. Ab hoc p.o
pari neruorũ thoracis, cum ad alam accedit, à posteriori parte ramuli
deriuantur, in cauam scapulæ regionem.

63. t. ii. g. Secundum par inter primam, et secundam thoracis uertebram ex me-
64. t. iii. 5 dulla egreditur: ramumq; præterens in posteriorem partem diuisum, si-
65. t. iii. ê. mulatque primum non paruam deinde portionem adiungit primo
pari, sed quod eius reliquum est, per primum interuallum costarũ
66. t. iii. 2. 3. 4 ad pectus progreditur, et in musculos ibi inhærentes distribuitur
uig. al. 20.

Reliqua decem paria, quæ à medulla ex uertebris thoracis prodeunt,
fere eadem ratione progrediuntur; statim enim atq; ex lateribus
uertebrarũ orta sunt, in duos ramos æquales diducuntur; quorũ
graciliores retrorsum ad spinam intendunt, et abditi inter musculos
dorsum, ac thoracem mouentes, uertebris inhærent, et aliquos ramu-
67. t. iii. ii. H los cuti, quæ dorsum tegit, impertientes. At rami grandiores in an-
68. t. i. ii. teriorem partem feruntur; ramulumq; impertiunt illi ramo, qui ex

sexto

sexto pari neruorũ cerebri sub membrana succingente, ad costarũ ra-
dices inseritur. Junguntur hi rami anteriores cum uena, et arteria
transeuntq; per sinum in singulis costis ab inferiori, atq; interiori
sede insculptum; atq; in longitudinem costarũ procedit ad partẽ
anteriorem. qui pertinent ad costas ueras ramulos transferunt
musculis thoracis; qui ad spurias, musculis abdominis.

i ii 20. 21. 22. 23. 24. Ex quinq; lumborũ uertebris exeunt à medulla quinq; neruorũ paria[69],
quæ fere eadem ratione distribuuntur, atq; illa quæ ex thorace dixi-
mus oriri: à singulis enim diducuntur rami, qui in posteriora, &
qui in anteriora tendunt; atq; illi quidem qui in posteriora[70], sub mus-
culis abditi ad uertebrarũ spinam pertinent, unde ramulos impar-
tiunt et cuti, et musculo, qui brachium ad dorsum in inferiora mo-
uet: qui in anteriora, distribuuntur musculis abdominis; proprie
autem à secundo pari deriuatur ramulus[71], qui cum arteria mãm
seminis deferente iunctus, fertur ad testem sui lateris, ubi hic non
recipiat propaginem, quam interdum recipere solet ab illo ramo
sexti paris neruorũ cerebri, qui ad costarũ radices inseritur: hic
enim ramus solet augeri ab anterioribus ramis primorũ trium pa-
rium[72] neruorũ ex uertebris lumborũ prodeuntium; nam ab illis pa-
ribus quæ ab inferioribus uertebris lumborũ exeunt, non pauci
rami crutibus impertiuntur.

iii. 25. ad 30. A basse sacro sex neruorũ paria[73], ex medulla oriuntur; quorũ primum
[74] inter imam lumborũ uertebram, et primum os sacri ossis exit inde
atq; illa, quæ à uertebris lumborũ prodeunt; ubi ad egressum est simi-
liter distribuuntur atq; illa: nam ramus[75] ad posteriorem partem ten-
dens, impertitur musculis certis ab osse ilium. atq; illi etiam qui femur
mouet; unde non parua portio impertitur cuti, clunes operienti. At ra-
mus anterior[76] miscetur cum neruis qui feruntur ad uesicam; aliquã tamen

portionem transfert per interiorem sedem ilium ad musculos abdominis, et ad illum qui ab interiore ilium sede natus, foemur mouentium

77 ... septimus numeratur. Reliquorum quinque parium[77] ex osse sacro prodeuntium propria ratio est, singula enim priusquam[,] ex ipso osse egrediantur, ab utroque latere gemina deprehenduntur: ita ut à singulis neruus utrinque duplex feratur, unus in anteriorem partem, alter in posteriorem. Qui in posteriorem, distribuitur musculis occupantibus posteriorem partem, ~~ilij~~ ilium, et sacri ossis: qui in anteriorem, uariè diuiduntur; nam tres superiores pertinent ad crus; duo inferiores ad musculos ani, ad uterum, atque eius ceruicem; in uiris etiam ad ceruicem uesicæ, et penem.

De neruis qui ad brachia, et crura feruntur. C IIII.

1 t ii iii. u.u.5.6.7.

2 t ii 8.9.

Expositis neruis, qui à medulla spinæ oriuntur, operæ prætium est eorum ductum, atque iter describere, qui inde brachijs, et cruribus impertiuntur. Brachium igitur sex neruis continetur; qui[1] oriuntur à quinto, sexto, et septimo pari neruorum à medulla in ceruice contenta deductorum; et à[2] primo, ac secundo pari illorum, qui à medulla sita in uertebris thoracis oriuntur: Rami ab omnibus his deducti inter se coeunt; dein separantur, ac rursus iunguntur; ita ut retiformem plexum efficiant; nec facile discernas, qui neruus, ad quam brachij partem feratur. Primus[3] tamen brachij neruus deriuatur ab illo ramo[4] quinti paris neruorum ceruicis, qui impertitur ad scapulæ spinam, musculo brachium attollenti: finitur itaque primus brachij neruus in cutem brachij diuisus, ab extremo latere paulò sub medio longitudinis; sed profert etiam ramulum ad externam, posterioremque cubiti sedem, quà humeri articulum complectitur; cutj enim hanc partem integenti distribuitur; in progressu perindè atque alij nerui qui ad cutem feruntur; fulcitur membrana carnosa, atque adipe multa includitur: diuisusque in tenues fibras, membranam cũ

3 t ii iii π π t iiii R.

4 t ii iii i

cute

cute ualide connectit. Reliqui quinq; nerui per alam ad brachium ten=
dunt, et in plures ramos diuiduntur in hunc modum.
9.t.i. II 9.0. Secundus[5] enim à plexu illo retiformi, quem constituunt nerui ad latera
uertebrarum, principium sumit, nec constat proprie à quo neruo; ingreditur
brachium sub anteriori musculo cubitum flectente; qua parte duo eius
initia inter se iunguntur; ibi nimirum, ubi inseritur musculus qui ad=
ducit brachium ad pectus, et ille, qui ipsum attollit. Subijcitur ergo se=
cundus neruus anteriori musculo flectenti cubitum; et sub interiori eius
9.t.ii.ss capite, orto à processu scapulæ anchiroide abditus,[6] ramulum impertit
utriq; capiti eius musculi: hic ramulus deorsum tendens dilatatur uersus
7.t.ii.ψ. posteriorem partem eiusmodi musculi, interdum et ramulum[7] profert,
9.t.ii.Γ.t.iiii.γ. qui cum tertio neruo coniungitur uersus priorem partem cubiti sub p.o
musculo ipsum flectente; in progressu ab externo latere ramulum[8] q.o
distribuit capiti musculi illius, qui ortus ab osse humeri, ad primam
palmæ partem illigatur radio, ipsumq; pronum efficit. sed ubi ad cu=
biti flexum peruenit, iuxta externum latus chordæ musculi anterioris
9.t.ii.Δ.t.iiii.a. cubitum flectentis, ad carnosam membranam ductus, ad cutem dissi=
patur, in duos ramos diuisus; quorum gracilior,[9] ac superior, cum exterio=
ris uenæ ramo, iuxta radium, ac mediam cubiti longitudinem, uersus
cubiti appendicem progreditur ad cutem in treis ramulos diuisus q.orum
.t.ii.Δ. inferius præcipuus[x] excedens appendicem radij inferiorem, et secundum pollicis ar=
.t.ii.Θ.t.iiii.b ticulum pertinet: At ramus crassior[x1] et humilior in duas propagines
12.t.ii.Λ. sub media uena diducitur; quarum quæ sublimior[12] est, oblique procedens,
sub cute relicta uena ascendit uersus radium ad internum lati inferi=
oris musculi cubitum flectentis, usq; ad primam palmæ partem. Altera
.t.ii.Ξ. propago,[13] quæ humilior est, sub cute magis oblique fertur deorsum, q; initium
.t.ii.Π mediæ uenæ; et in duos præcipuos ramos diuiditur; quorum unus[14] per radij,
.t.ii.Σ. alter[15] per cubiti regionem fertur ad primam palmæ partem, et inde in pal=
mæ cutem distribuit.

16.t.ii.iii.τ.t. iiii.τ. Tertius[16] brachij neruus qui ad brachium fertur, secundo humilior est,

17.t.ii.υ. sed similiter oritur à plexu neruor' rectiformi, et per alam progre-
diens, ramum[17] transfert inter musculum, qui brachium ad pectus
adducit, et illum, qui brachium attollit. diuiditur̄ in cutem quæ
tegit hor' musculor' latera. qua inter se iunguntur ubi ad hu-
merum accedit, latet sub musculo anteriori flectente cubitum, cr
18.t.ii.φ. simul cum secundo neruo deorsum pregredicns, ramulum[18] impertit
capiti musculi posteriori cubitum flectentis. At ubi tertius adiunctæ
19.t.iiii.χ. ramo secundi auctus est, distribuit ramulum[20] cuti à parte anteriori;
20.t.ii.χ. inde ad cubiti flexum accedit æquali interuallo in pregressu dis-
tans à secundo, procedit autem non per mediam regionem, sed p
interiorem magis ad anteriorem sedem inferioris capitis humeri;
21.t.ii.43.t. iiii c.t iiii χ.t iii 44. t.iiii.d. quam regionem ubi superauit, deriuatur in multos ramos,[21] qui
una cum ramis deductis à quinto neruo diuidun̄tur in musculos
22.t.ii iii.φ. t iiii.c interiorem cubiti sedem occupantes.

Quartus brachij nerus[22] à plexu rectiformi similiter incipit, sed alior'
longe crassissimus est. latet at̄ similiter ac tertius, et cum ipso in bra-
23.t.iii.ψ. chium fertur, iunctus cum arteria, ac uena interna, multos ramu-
los[23] impertiens musculis cubitum extendentibus, sed prius q ad dimidia
brachij longitudinem pertineat, uergit oblic̄ deorsum ad os humeri,
24.t.iii.Ω.t. iiii.f. procedit̄q inter hos cr musculos cubitum extendentes. Vers̄ antiq̄ pe-
nitus reflectatur; ramulum[24] transfert inter musculos cubiti extē dē-
tes; et posteriorem ex flectentibus eundem: hic in interna brachij
sede in cutem diuiditur; fibras partim sursum, partim deorsū profe-
25.t.iii.32.t. iiii.g. rens; ipse uero truncus per posteriorem humeri partem conuersus,
paulatum tendit ad externam, ubi deriuatur ramus,[25] qui ex alteris
partibus emergens, inter musculum exteriorem ex ijs qui cubitum ex-
tendunt, et caput oblongi musculi radium pronum efficientis distri-

buitur

77.

buitur cuti externam cubiti partem tegenti. Idem truncus cum primum
externus humeri tuberculum attingat, sinui innititur in posteriori eius
sede insculpto; inde tuto sub musculis progreditur, sed statim atq; ad
cubitum peruenit, ramum[26] profert, qui sub cute ad primam palmæ par-
tem procedit; unde complures ramuli deriuantur ad externam cu-
biti sedem. Idem truncus deinde in duos[27] scinditur similiter abdi-
tos, quorū superior[28] per radium, humilior per cubitum progreditur.
Tendit autem proprie superior inter superius latus illius musculi,
qui duplici chorda primam palmæ partem extendit, et externus atq;
inferius latus longi musculi radium pronum efficientis, sicq; ramu-
los illis musculis impertiens ad primam palmæ partem progreditur;
ubi sub transuerso ligamento ab exteriori parte transit, qua parte
transit etiam chorda bipartita musculi primam palmæ partem ex-
tendentis: ibi autem in duos ramos diuiditur,[29] quorū unus duplici
ramulo in externam pollicis regionem diuiditur; alter in duos ramu-
los scinditur; quorū unus ad externam indicis sedem duplici sede ra-
mulo pertinet; alter simplici ad internum latus externioris partis me-
dij digiti. At humilior[30] bipartiti trunci pars statim ramum[31] imperit
musculo extendenti digitum indicem, medium, et eum qui inter me-
dium, et minimum est; inde alium ramum musculo extendenti di-
gitum paruum, atq; alium musculo extendenti primam palmæ
partem; in uimen autem ramulum transfert cuilibet musculo exijs
quæ a cubito oriuntur. reliqua pars[32] huius nerui ad primam palmæ
partem finitur, diducta in ramulos, qui iunctura distribuuntur.

Quintus brachij nervus oritur a plexu nervorū rectiformis, et cum quarto
iunctus per brachium integer, nullum impertiens ramum cuiq; parti
fertur inter exteriorem musculum extendentem, et posteriorem flectentē
cubitum, per internam brachij sedem abditus, dum contegat internam

26 t. iii. 33. t. iiii. h.
27 t. iii. 34. t. iiii. i.
28 t. iii. 35. t. iii. k k.
29 t. iii. 36.
30 t. iii. 37.
31 t. iii. 38.
32 t. iii. 42.
33 t. ii. m *. t. iiii. m.

humeri tuberculum, ad cuius posteriorem sedem sinuatam reflectitur, et pari serie distribuitur cum tertio neruo, qui transit per anteriorē sedem tuberculi humeri; utriq; cum ramos præbet musculis, internā cubiti partem occupantibus; qui ab interiori tuberculo humeri à cu-

34 t ii iuxta 43 t iiii c ii.

bito, et radio nascuntur; profert igitur ramum,[34] qui radio inhæres fertur intra musculos flectentes secundos, et tertios articulos digitorū iunctus cum uena, et arteria hac parte transeuntibus; et sub ligam^to^ transuerso ad primam palmæ partem progreditur, ac primo profert ramum, qui in duos diductus, interiori parti parui digiti impertit utrinq; unus; deinde alium, qui et ipse bipartitus pertinet ad digitū, qui inter medium, et minimum est, atq; alium tandem, qui ad exteriorem partem interni lateris medij digiti progreditur. Nascit

35 t ii 46 t iiii t.

ab eodem quinto neruo à parte externa, circa dimidium radij ra-mus,[35] qui progreditur inter musculum inferiorem extendentem cubitum, et inferiorem flectentem uersus partem exteriorem: diuisus aūt in tres ramos distribuitur externæ parti digiti medij, minimj, et eius qui inter utrumq; est; Torpescunt hi digiti, ubi cubito ualide innitimur, quartum ac quintum neruum comprimentes.

36 t ii 48 48.

Sextus brachij neruus[36] nascitur à fine plexus retiformis, et per alam trāsiens sub cute usq; ad internum tuberculum ossis humeri procedit, multos ramulos distribuens cuti; in progressu aūt ubi ad dictum tuberculum peruenit, statim scinditur in plures ramos, qui partim supra, partim infra ramos internæ uenæ feruntur, sed omnes simul coeunt, sub cute in longitudinem cubiti, non longe à prima palmæ parte; ubi in anteriorem brachij partem diuiduntur.

Cruris uero nerui quatuor sunt, nascunturq; à plexu similiter retifor-

37 t ii 57 60 66 71 t iiii y g m.

mi, ut nerui brachij, sed longe maiori: fit eiusmodi plexus ex neruis qui à medulla oriuntur, iuxta iuncturam[37] trium inferiorū uertebrarū

lumborū

78

lumborũ, tum ab illis qui per primum foramen ossis sacri, & per tria
inferiora egrediuntur. Horũ quatuor nervorũ magnitudo inæqualis
est, et uaria distributio; primus, et tertius tenuis est, secundus crassior,
licet ipse quoq; tenuis sit, sed quartus longe crassior q̃ tres superiores
etiam simul iuncti. Oritur primus[38] à superiori parte plexus ischiadi-
mis, qua parte anterior ramus tertij paris nervorũ à lumbis prode-
untium iungitur cum quarto, et sub peritoneo ad femur descendit,
inhærens musculo lumborũ, et externo latere chordæ sexti muscu-
li mouentis femur: ubi ãt ad os peruenit, ramulum[39] producit, qui
descendit per cutem à priori parte femoris uersus exteriorem, prope
genu; Ipse latet inter musculos, ramumq; unum impertit primo,
alterum septimo, alium nono mouenti cruris, & iuxta situm duorũ
primorũ musculorũ dictorũ, usq; ad finem uersus genu obliq; des-
cendit.

Secundus nervus,[40] ex iis qui cruris mouent, nascitur infra primum, è regi-
one tertiæ, et quartæ uenæ iunctura' uertebrarũ lumborũ, & sub pos-
teriori parte peritonei transiens cum uena, et arteria per inguen trans-
euntes, ad femur descendit, ubi latum ramulum[41] profert, qui ab ex-
terna parte usq; ad magnum digitum progreditur, iunctus ubiq; cũ
uena quæ per inguen transit; procedit ãt per internam partẽ femo-
ris, et cruris, sub cute, usq; ad pedem,[42] in itinere nonnullos ramulos
cuti impertiens; quorũ præcipuus[43] fertur ad priorem partem genu,
scessus in multos, qui per ipsum distribuuntur. Truncus[44] deinde abditus
cum uena, et arteria, per musculos transit occupantes interiorẽ partẽ
femoris, et per quintum mouentem cruris, cum quo simul deorsum
fertur; inhærens interno latere nono musculi mouentis cruris, desi-
nitq; perinde atq; primus, priusq; ad genu perueniat, sed in itinere
ramulos impertit membranulis, quibus obducuntur uenæ & arteriæ.

2 t ii 57. 4. iiii. c.

38

39 t ii. 58. t iiii. a.

39

40 t ii. 60. t iiii. y.

40

41 t ii. 61. t iiii. δ. δ.

41

42 t ii 62.

42

43 t ii. 64.

43

44 t ii. 64. t iiii ε.

44

45 t ii 66. t iiii ℈.

Tertius neruus [45] ex mouentibus crus nascitur post secundum è regione iuncturæ quartæ, et quintæ uertebræ lumborũ sub peritonæo, transitq; sub septo musculo femur mouente usq; ad foramen ossis pubis, per quod transit ad femur; sed ante ramulos imperit nono, et decimo musculo mouenti femur, et musculis qui ab osse pubis orti colem mouent. Postea infimus descendit non secus ac duæ priores iterum, ramulumq; [46] distribuit cuti tegenti interiorem partem femoris, quod reliquum eius est, partim [47] peruenit ad secundum musculum mouentem crus, partim [48] ad illam partem quæ musculi mouentis femur, quæ nascitur ab osse pubis.

46 t ii 68. t iiii H

47 t ii 70 t iiii d.

48 t ii 65.

49 t ii iii 71. t iiii i.

Quartus neruus [49] ex iis qui feruntur ad crus post tertium oritur, producitur at ab ultimo lumborũ neruo, et ab anterioribus ramis trium sequentium. Hic inter omnes corporis neruos non solum crassimus est, sed et durissimus, et nalidissimus, cum à fine dorsi oriatur, descendatq; per sinum, eius causa in posteriori parte ossis coxæ insculptum. Statim at à posteriori parte ramum [50] profert, qui aliquatenus procedens abditur sub primo musculo mouente crus, unde prodiens aliquot ramulos imperit cuti tegenti imam partem inguinum, deinde alios tertio, quarto, et quinto musculo mouenti crus, et quinto mouenti femur; quibus derivatis descendit inter musculos occupantes posteriorem partem femoris iuxta os, usq; ad diuidendum ipsum, ubi at ramum distribuit illi parti quarti musculi mouentis crus, quæ nascatur à medio osse femoris: deriuantur ex ab hoc aliquot ramuli [51] ad eutem tegentem femoris partem posteriorem, ipsa medium. Descendit deinde quartus nerus ad genu inter duo capita ossis femoris, a parte posteriori utrinq; ramulum [52] imperiens tribus p.ris musculis mouentibus pedem, qui nascuntur à prædictis femoris capitib.9 deinde ibi in duos [53] inæquales ramos diuiditur, qui per crus descendunt; quotquot at nerui infra genu distribuũt, ab hoc deriuãtur, illo [54] excepto, qui nascit à secundo neruo cruris, progreditq; per interna parte femoris et cruris.

50 t ii 72.

51 t ii 73

52 t ii 75 t iiii o c

53 t ii 76.

54 t ii 61

exterior

Exterior ramus[55] tenuissimus est, procedit{q} uersus eam partem quæ sub-
pernè tibia committitur cum sura, ramum[56] in itinere proferens, qui sub
cute ad thalum, et exteriorem partem pedis peruenit, sed in itinere ramos
multos distribuit cuti has partes tegenti; abditur[57] deinde inter septimum,
et octauum musculum mouentem pedem, sexto[58] inhærens, qua parte
alium ramum[59] exigit, qui sine aliquo ordine diuiditur in cutem tegen-
anteriorem partem cruris; quod reliquum est huius extremi rami, trans-
iens inter musculos, ut diximus occupantes priorem partem cruris, ipsi{q}
aliquot ramos impertiens, inhæret ligamento in longitudinem nectenti
tibiam cum sura; ipsum{q} in dimidia parte perforatum ramulo,[60] qui cum
alio uerue ramulo[61] ab interiori ramo huius quarti nerui orto iungitur,
et cum chordis extendentibus digitos sub transuerso ligamento transit
ad pedis tarsum, ubi sub chordis abditus quosdam ramulos distribuit
superioribus lateribus digitorum; penus{q} tamen ad dictum ligamentum per-
ueniat, ramulum[62] impertit cuti ipsum tegenti. Ramus[63] interior des-
cendit per posteriorem partem cruris, abditus inter quartum, et quin-
tum musculum mouentem pedem, et inter illos duos qui nascuntur à
tibia, et digitos flectunt; ramulum{q}[64] profert, qui iungitur cum illo
ramulo exterioris rami, à quo perforari diximus ligamentum illud,
quo tibia, et sura in longitudinem inter se nectuntur; inde sub trans-
uerso ligamento descendit inter os calcis, et thalum ad plantam pe-
dis, à parte interna; ibi{q} musculis fulcitur; et utri{q} lateri inferiori
digitorum parvum ramulum impertit: Hactenus de neruis.

55 t.ii.77.t.iiii.m.
56 t.ii.78.78.t.iiii.s.
57 t.iiii.T.
58 t.iii.Z
59 t.ii.79.t.iii.v.
60 t.iii.82.
61 t.ii.80.t.iii.9.
62 t.ii.85.
63 t.ii.81.81.t.iiii.p.
64 t.ii.82.

LIBER TERTIVS.

TABVLA PRIMA.

Neruor, uenar, & arteriar, quæ omnia hoc libro exposita sunt imagines sigillatim exponere aggrediemur, sumpto initio à neruis, quor prima fig: ostendit toti cerebri innexa & membranis solutum, ut cerebrorsus pateat initiu tum neruor, tum spinæ medullæ, aliq ex caluaria prodeat: altera fig: demonstrat initium neruor à dextro latere tantu, una cum eor ductu. Scire at licet ex sequentibus notis alias inseruire primæ figuræ, alias secundæ nonnullas utriq, id quod ostendemus his notis

A A 1·2 Cerebrum anterius

B B 1·2 Cerebrum posterius

C C 1·2 Mammillares cerebri processus

D 1 Origo spinæ medullæ.

E 1·2 Spinæ medulla, cum primu ex caluaria progredi incipit q̃rta ẽ prope p̃mã uertebra cernicis

F 1·2 Diffractus organa

G 1·2 Primus par neruor cerebri, in prima at fig: G notat initiu similiter nerui, male ductu ad oculu

H 1 Qua iungitur uteri nerui primi paris.

I 1·2 Oculi tunica in qua primi par nerui desinat.

K 1·2 secundum par nerui

L 1·2 Tenuior radix tertij paris

M 1·2 Crassior.

N 2 Ramulus à tenuiori radice tertij paris in malas desinatus.

P P 2 Ramus ab eadem radice in nasi membrana diuisus, quam notat P. inferius

Q 2 Ramus ab eadem radice ad tempora pgredies.

R 2 Ramus crassiores eiusde paris radices, caprioli modo intortus.

S 2 Ramus qui ab eadem crassiori radice ad radices dentiu molarium superiorũ & eorũ gingiuas tendit

T 2 Ramus ab eadem radice ad maxillã pgredi.

V 2 Ramuli à nupdicto ramo desinati i labiu supi?

X X 2 Ramuli ab eodem similiter ramo desinati ad radices dentiu inferiorũ

Y Y 2 Magna portio maioris radicis tertij paris quæ per lingua distribuit.

Z 1·2 Quarti par neruor cerebri secunda tamen fig Z inferius ostendit membrana palati.

a 1·2 Quintum par neruor cerebri ad aures procedens

q 1·2 Sexto quinti paris tempora petens.

b 1·2 Ramus à priori parte eiusdem quinti paris, qui iungitur cum ramo notato lra R

c 1·2 Ramulus ab eodem quinto pari, qui per cecum foramen eius tempor ingrediens, iungit cu ramo notato G

d 1·2 Nerulus qui prope quinti par enatus, desinat in musculos maxillam mouentes

e 1·2 sexti par neruor cursus ductus, ac diuisio manifeste perspicitur in secunda figura.

f 2 Ramus à sexto paris desinatus, qui distribuit musculis posteriorem cernicis partẽ occupantibus

g 2 Alij rami ab eodem sexto pari, qui tendunt ad musculos gutturis

h 2 Ramus ab eodem sexto paris qui ad radices costarũ sui lateris inseritur.

i 1·2 Quædam neruor portiones, quæ inter costas procedentes iunguntur cũ ramo sexti paris.

k 2 Rami a sexto pari neruor cerebri, qui distribuuntur musculis, qui orti à sublimiori parte ossis pectoris, & singuli sursũ tendunt.

l 2 Rami ab eodem sexto pari, qui nerui recurrẽtis dextri lateris constituunt notatum lra. m.

m

n 2 Rami qui sinistrum nerui recurrentis efficiunt, notatum lra. p.

p

q 2 Rami ab eodem sexto pari ad membranas tendẽtes

r 2 Rami ad cordis tunicam pertinentes circa 3 nerui cordis a sinistro in latere decurrãti.

s 2 Portio ab eode sexto pari ad uentriculum pgrediens, quæ in duos ramos diuiditur, quorũ qui a latere dextro situs est, tendit ad sinistrũ latus oris uentriculi, qui à sinistro ad dextrũ.

t 2 Distributio sexti paris per os uentriculi, et partes propinquiores.

u 2 Ramus qui ad dextrũ latus oris uentriculi tendit, descendit ad superiorẽ eius partẽ, usq; ad eosdem circuitus

LIBER TERTIVS

... partes ... conspicit

γ 2. Primus ramus, qui ad musculos inter costas progreditur

ζ. 2 Ramulus a superdicto ramo tendens ad dextru latus, inferioris membranæ omenti, & ~~ad~~ colum intestinum

η 2 Alter ramulus ab eodem ramo pertinens ad duodenu, & ieiunum intestinum.

θ 2. Ramulus, qui ad dextru latus fundi uentriculi progrediens, ramulos impertit uentriculo & exteriori membranæ omenti

* 2. Ramulus, qui ad iecur, & uesicā bilis proficiscit.

γ 2 Ramus dextrum renem petens

δ. 2 Ramus ad dextrum latus mesenterij procedens, & ad eiusdem lateris intestina

ε 2. Nerui petentes dextrum latus uesicæ.

ζ. 2 Primus sexti paris ramus qui ad radices costarum sinistri lateris inseritur

θ 2. Duo ramuli à superdicto ramo deriuati, q absumunt in inferiorem omenti membrana & coli intestinu, quā uentriculū subit

η 2. Nerui ad lienem tendentes.

†. 2 A superdicto ramo, quā ad costarum radices inser neruus deriuat, qui ad sinistrum latus fundi uentriculi progrediens, ramulos impertit uentriculo, & exteriori membranæ omenti.

κ. 2 Ramus ad sinistru mesenterij latus procedēs.

λ 2 Ramus sinistru renem petens.

μ. 2 Rami ad sinistrum uesicæ latus tendentes.

ν 1.2 Septimum par neruorum cerebri

ο 2. Ramus a 7° pari, ~~...~~ [qui duos] in tos ortos a processu styloide ossis temporis.

ξ 2 Quā septimum par coniungitur cu sexto.

π 2. Complures ramuli à sept° pari, qui pluribus ... distribuunt linguæ, ossis hyoidis & gutturis

1. 2. 3. Tria foram. in p.a fig: quorum duo utrinque unū iter præbent duab. art. carotidib. ad duos uent. cerebri te... deſtib. tertiu uia præbet pituitæ, q à 3° uet. ad pelui & glandula exprimit.

FIGVRA. III. 80

In prima, & secunda fig. satis exposita sunt septem paria neruorum cerebri; ad faciliorem tamen doctrinā tertia addita est fig: quæ neruos recurrentes, unà cū aspera arteria, & magnæ arteriæ portione repsentat

A Initium magnæ arteriæ à dextro cordis uentriculo qui duos exigit ramulos, quos coronarias arterias uocāt

B Truncus magnæ arteriæ descendentis

C. Eiusdem ramus sinistru brachium petens.

D. Truncus magnæ arteriæ, qui usque ad iugulū ascēdit.

E. Portio magnæ art.æ ad dextrum brachium tēdens.

F. Dextra arteria carotis

G. Sinistra

H Aspera arteria.

I K Duo rami in quos scindit aspera arteria.

L. Guttur.

M. Glandulæ utrinque à lateribus gutturis.

N Truncus sexti paris neruorum cerebri dexter.

O. Sinister

P. Rami dextri trunci, qui sursū flexi, sub ramo art.æ dextrum brachium petentis in unū coeunt.

Q Dexter neruus recurrens

R. Rami sinistri trunci, qui sursū flectunt sub magna arteria descendente.

S. Sinister recurrens neruus, qui unico interdū ... principio

FIGVRA IIII.

Repræsentat hæc fig: totam spinæ medullam

A. Medullæ initiu quà à basi cerebri initiū ...

B. C. Hoc loco medulla à cerebri substa differre incipit, ... fiꝗmentū simul cuncta diuidit, & proprie propè B.

3. 4. 5. 6. 7. Nerui, qui à medulla cerebri oriunt, antequam ex cal... aria prodeat, & proprie neruorum initia.

D. à B. ad D. in sinistro lat. cōtinet portio medullæ ceruicis, tum septē nerui, qui ab ea oriuntur.

E. à D. ad E. in sinistro latere, & à 7 ad 19 in dextro continet medulla ... tum duodecim neruorum paria, quæ ab ea deriuantur.

F. ab E ad F. sinistri lateris cir. 19. ad 24. dexteri ostenditur medulla uertebrarum humoris, in quibus nerui paria quatuor prodeunt.

G ab F ad G. sinistri lateris cir. 24. ad 30. dextrorsum tota medulla ossis sacri, in sex paria nerueos ipsius exeunt. Septima nerueos paria à spinali medulla oriuntur.

H Finis medullæ, quæ ingreditur os coccygis

TAB I.

FIG. I

II

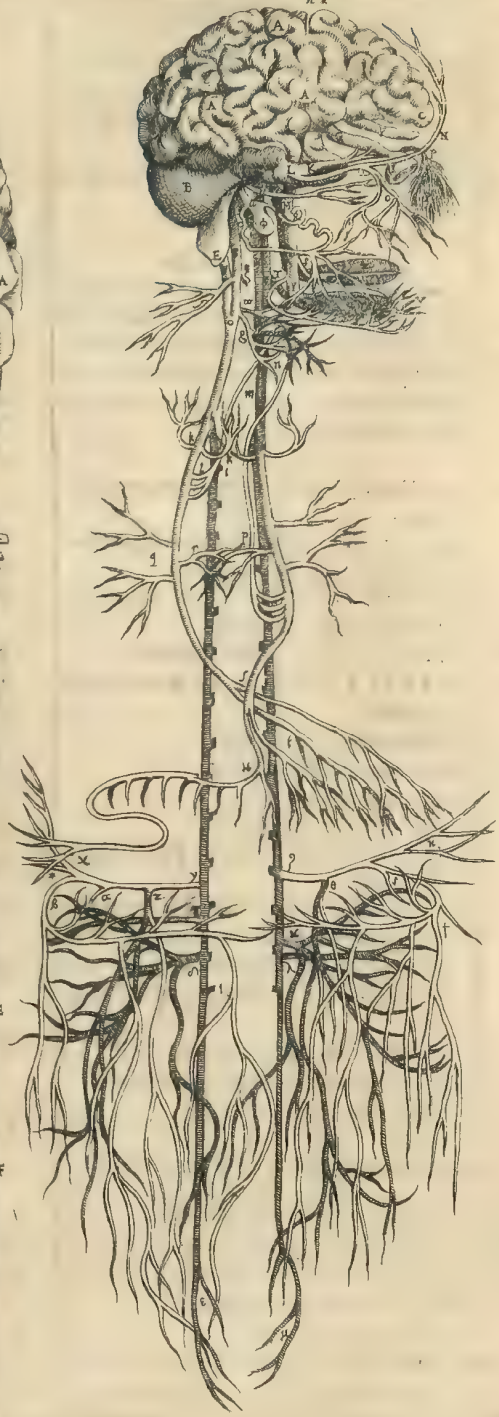

III

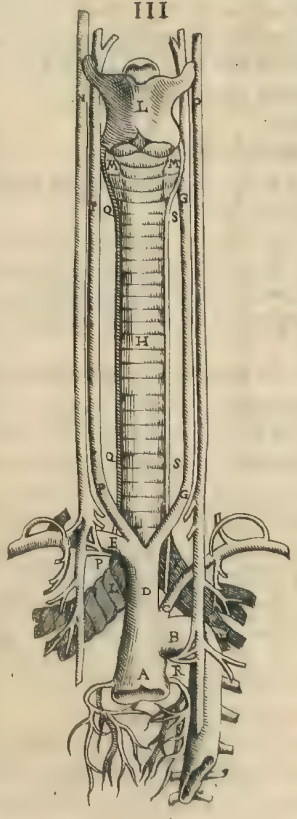

IIII

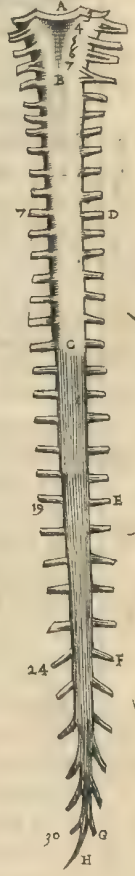

Tabula I. Libri VII.

TABULA SECUNDA & TERTIA [TAB]

Ex his duabus fig: prima ostendit priorem partem uertebrarum, altera posteriorem.

A 1.2 Quà primum medulla uertebras ingredit.

1.2.3.4.5.6.7. 1 Septem uertebræ ceruicis, una cū neruis inde exeuntib.

8.9.10.11.12.13.14.15.16.17.18.19 1 Duodecim thoracis uertebræ

20.21.22.23.24. 1 Quinq; lumborum uertebræ.

25.26.27.28.29.30 1 Sex uertebræ ossis sacri

B. 2 Prima ceruicis uertebra.

C 2 Prima uertebra thoracis

D 2 Prima lumborum uertebra

E 2 Principiū ossis sacri

F 2 Posterior ramus primi paris neruorum ~~cerebri~~ medullæ

G 1.2 Processus posterioris rami primi paris [illegible] ramus, qui pergens ad processū qui est à lat. primæ uertebræ distribuit nonnullis musculis caput mouentibus

H. 1 Anterior ramus primi paris.

I 2 ~~Maior~~ ramus posterior secundi paris. et precipuè minor

K 2 Maior

L 2 Communis [illegible] ex ramo tertij paris [illegible] in 1.a fig. lra s. et ramo secundi paris notati K.

M 1.2 [illegible] posterioris rami secundi paris [illegible] cutem ceruicis & uerticem capitis.

N 1 Anterior ramus secundi paris.

3 1 Tertium par neruorum

O 1.2 Posterior ramus tertij paris, qui reflexus uersus spinā secundæ uertebræ ceruicis abait inter musculos hanc sedem occupantes, dū perueniat ad spinæ apicem, unde inter m[uscu]los utrinsq; lateris descendens obliq; uersus latera procedit, quē ductū seruāt & re[li]qui posteriores rami neruorum usq; ad 24.m par.

P 1 Prior ramus tertij paris quadripartitus, p.a pars in prima fig: notat Q secunda in utraq; R quæ iunguntur cum ramo quarti paris notato Y. tertia pars in prima fig. notatur s. quæ iungit cū ramo secūdi paris notato K. quà L descripsimus in sexta fig: quarta pars predicta divisionis notat in utraq; fig: lra T.

4 1 Quartum par neruorum

V 1.2 Posterior ramus quarti paris

X 1.2 Prior ramus eiusdē [illegible] in prima fig: notatur Y quæ in unū coit cum prima pars prioris rami tertij paris notata R secunda pars in

a b. eadem fig: notat a. tertia b: quæ iungit cū ramo

c. quinti paris notato c.

5 1 Quintum par neruorum

c 1.2 Posterior ramus quinti paris

d 1.2 Prior ramus à quo deriuat ramulus [illegible]

e 1 Ramulus prioris rami quinti paris, qui max.a ex parte neruum septi transuersi constituit

f 1.2 Truncus prioris rami quinti paris inter m[uscu]los ad summum humerum progrediens.

t t 2 Ramuli supradicti trunci tendentes ad musculos qui scapulam attollunt

g 1.2 Ramus eiusdē trunci diuisus incentē humerū amplectentē, & in primū musculū mouētē brachiū

h. 1.2 Paruus ramulus eiusdē trunci notati f qui inserit in musculum attollentem brachium, quà hic orit à iugulo, & summo humero.

i. i 1.2 Ramus eiusdē trunci, qui inserit in musculū attollentē brachiū, quà hic oritur à spina scap[ulæ]

6 1 Sextum par neruorum.

k. 2 Extremus ramus sexti paris

l. m 1 Prior ramus sexti paris, & propriè ramulus neruum septi transuersi constituens

n. n. 1.2. neruus septi transuersi ex tribus ramis constitutus [illegible] l. e. m.

o. o 1 Diuisio dicti nerui per septū transuersum.

p 2 Ramus sexti paris, qui tendens ad cauā scapulæ sedem, in multos partitur ramulos.

q 1.2 Iungit hic ramus sexti paris cū propinquiore mus & prop.e q. notat parte, quæ brachiū petit

7 1 Septimum par neruorum

r 2 Extremus ramus septimi paris

s 1.2 Iungit hic [illegible] septimi par cum propinquis neruis brachium petentibus

t. t. t 2 Rami septimi paris, uel ut rectius dica, brachium petentis, notandi lra T. tendunt hi ad musculos

LIBER SEXTVS.

qui hanc sedem occupantes scapulã & brachiũ mouẽt

8. 1 octauũ par neruorũ à spinæ medulla orientiũ & primum thoracis

ω 2 octauus posterior ramus octaui paris

χ 1.2. Licet hoc loco octauus par ex septimo, unde nonnulli rami ad brachium decurrunt

ψ. 1. Ramus octaui paris procedens iuxta superiorẽ partem primæ costæ usq; ad os pectoris

ϡ ϡ 2. Complures ramuli octaui paris, qui est quartus brachij nervus, diuidunt hi in propinquos mꝰculos

9 2. Nonum par.

β. 2. Posterior ramus noni paris.

δ. 1. Prior ramus eiusdem & propriè ramulus ad primam costam procedens

ζ. 1. Ramuli eiusdem noni paris, qui impertiunt musculis hanc partem occupantibus

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 1 Nerui paria à 9. ad 20. quæ inter costas prodeuntia, eundẽ ductũ ferè omnia retinẽt.

ιι ιι 1 Dicti nerui rami, qui inter costas precedentes iungunt, ramo sexti paris nerui cerebri, qui ad costarũ radices progreditur.

ϗ ϗ β 1 Dicti nerui rami, qui inter costas procedentes, tendunt ad propinquos musculos magis tamen apparent à latere sinistro ubi duo ii ostendunt ramos, qui impertiũt musculo adducenti brachiũ ad pectus.

κ κ 1 Rami pertinentes ad humiliorem partem p. musculi mouentis brachium

λ λ 1 Nerui ramuli, qui obliq; descendunt ad musculos abdominis

μ. μ. 1 Rami petentes musculum flectentem brachium deorsum ad posteriora

ν. 1 Rami qui ad mammas procedunt.

ο. ο. 1 Rami decimi octaui, & decimi noni paris, qui tendunt ad sextum musculum mouentẽ femur

π π 1 Primus brachij nervus, qui diuidit in cutem tegentẽ exteriorem brachij partem

ϱ. 1. Secundus nervus brachiũ petens.

ς. ς. 1. Ramus nupdicti nerui, qui tendit ad musculũ flectentem cubitum. ς2.

I 1 2 Tertius brachij nervus, magis at dissert hi nerui, q̃ secundum naturam, facilioris doctrinæ gratia

υ. 1 Ramus huius tertij nerui, qui ad cutẽ progr. inter mꝰculos adducentes brachiũ ad pectus, & q̃ ipsũ attollit

φ. 1 Ramulus tertij nerui tendens ad initium ultimi musculi flectentis cubitum.

χ 1 Alter ramulus tertij paris, qui in anteriorem brachij cutem absumitur

ψ. 1. Iungit hoc loco tertius brachij nervus, cũ secundo, q̃is sæpius dictũ est, tertium à secundo augeri.

ω 1 Secundus nervus, qui postq̃ cum tertio iunctus est, ad brachium tendit

Γ 1 Ramulus secundi paris nerui, qui progredit ad initiũ longioris musculi cubitũ extendentis

Δ. Δ 1 Ramꝰ secũdi nerui, qui usq; ad primã palmæ partem radio inhærens sub cute progreditur ad exterius latus primi articuli magni digiti.

ε 1 Ramus secundi nerui paulo crassior prædicto ramo

Λ Ξ qui statim in duos scindit, notatos Λ Ξ

Π Ξ. 1 Duo ramuli, qui à ramo notato Ξ per brachiũ usq; ad palmam procedunt.

Φ. 2 Quartus brachij nervus

Ψ 2. Rami quarti nerui, qui tendunt ad musculũ flectentẽ brachium

Ω. 2. Ramus quarti nerui, qui impertitur cuti tegẽti posteriorem brachij partem, et cubitum

32. 2. ~~Idem ramus eundẽ, qui ad cutẽ brachii ab exteriori~~

33 2. Alius ramus procedens ad cutem tegentem exteriorem brachij partẽ à cubito ad manum

34 2. Diuisio quarti nerui, quæ accedit ad exterius tuberculum ossis humeri

35. 2. superior ramus prædictæ diuisionis ~~ramuli~~

36 2. Ramus qui ab hoc superiori ramo deriuati tẽdit ad exterius latus magni digiti, indicis, & medij

37. 2. Inferior ramus prædictæ diuisionis, qui perpetuò procedit cubito inhærens

38 2. Ramuli huius inferioris rami, qui diuidũtur musculis extensis ab exteriori capite ossis humeri.

LIBER SEXTUS.

39·40·41. 2· Rami eiusdem inferioris rami, qui iuxta os cubiti procedens impertiuntur initijs triu[m] musculoru[m], qui secundu[m] long[itudinem] ossis cubiti oriunt[ur].

42. 2 Finis prædicti inferioris rami

*· 12· Quintus brachij neruus

43· i· Diuisio tertij & quinti nerui brachij in musculos interiore[m] brachij partem occupantes

44 i Ramus tertij nerui qui iuxta radiu[m] procedens impertit interiori lateri magni digiti indicis. & medij

45 i Ramus quinti nerui qui iuxta cubitu[m] procedens ramulos impertit interiori lateri minimi digiti proximi & medij

46 i Alter ramus quinti nerui, qui tendit ad exteriore[m] sede[m] dig[i]ti minimi, proximi, & medij.

8· i·2· Sextus brachij neruus.

47 i Finis sexti nerui prope primu[m] palmæ partem

48·48· i· Ramuli huius sexti nerui, q[ui] impertiu[n]t[ur] brachij cuti

20·21·22·23·24. i· Quinq[ue] neruoru[m] paria deriuata à medulla q[uæ] in lu[m]bis.

49·49· i· Ramus uigesimi paris, qui ad teste[m] p[er]gi[t] una cum arteria seminis materia deferente.

50·50· i· Diuisio neruoru[m] lumboru[m] in musculos abdominis.

51· i· Rami neruoru[m] tendentium ad musculos abdominis, qui impertiunt musculo adducenti brachium ad lumbos.

52·52· 2 Posteriores rami neruoru[m] qui in lumbis in prima m[utilatione] fig: rami qui respondent 20·21. & 22· ij sunt, quos augere diximus ramum sexti paris neruoru[m] cerebri, qui ad radices costaru[m] inserit[ur]. Horu[m] et non nulli inseruntur in sextu[m] m[uscu]lum femur mouente[m]; rami qui respondent 23 & 24· impertiunt musculis hanc dorsi partem flectentibus.

25·26·27·28·29·30· i· Sex neruoru[m] paria ab osse sacro prodeuntia, At ramuli, qui prope neruos apparent, tendunt ad uesicam uterum anum.

53· i· Rami q[ui] orti à p[rimo] neruo ossis sacri tendu[n]t p[er] ex[terio]re[m] regione[m] ossis coxæ, ad m[uscu]los, q[ui] inde oriu[n]tur.

54 2· Ramus eiusde[m] primi nerui procedens ad exter[iorem] sedem ossis coxæ, tu[m] ad m[uscu]los, & cute[m] tegente[m] clunes.

55 2 Alius ramus eiusdem nerui propinquos musculos petens

56 i·2· Finis medullæ spinæ

57 i Primus neruus ad femur tendens

58 i Ramus huius nerui, qui ad cutem finitur

59 i Alter ramus primi nerui ad m[uscu]los tendens.

60 i Secundus neruus femoris.

61 i Ramus secundi nerui, qui sub cute procedens p[er] inter[iore]m fem[oris] sedem ad pedem progreditur

62· i· Diuisio huius rami in pede.

63· i· Ramuli superdicti rami, qui diuidu[n]t[ur] in cute[m] inuoluente[m] priorem partem genu

64 i Portio secundi nerui cruris inter m[uscu]los procedens

65 i Ramus huius portionis petens quintum musculum mouentem femur

66 i Tertius neruus cruris

67· i· Ramus prædicti nerui, qui distribuitur m[uscu]lis occupantibus foramen ossis pubis

68· i· Alter ramus eiusdem, qui ad cutem tendit

69· i· Portio tertij nerui, qui abditur inter musculos

70 i Præcipuus huius portionis ramus qui insertus secundo musculo crus mouenti.

71· i·2· Quartus, ac maximus neruus cruris.

72· i·2· Ramus dicti nerui, qui diuidit[ur] fere i[n] tota[m] cutem tegente[m] posteriore[m] parte[m] femoris

73· i· Rami eiusdem nerui, qui distribuu[n]t[ur] m[uscu]lis ortis ab appendice ossis coxæ.

74. i Ramus quarti nerui, qui tendit ad quartum musculum crus mouente[m], q[ui] à oritur à femore dein ad cutem tegente[m] posteriore[m] femoris partem usq[ue] ad poplitem.

75· i· Rami eiusdem nerui, qui progrediunt[ur] ad musculos ortos à capitibus imi femoris.

76· i· Diuisio quarti nerui in duos impares ramos, quæ fit inter capita imi femoris prope poplit[em].

77. i Exilior, et exterius truncus diuisionis prædictæ.

LIBER TERTIVS

78 78. i. Ramus exterioris trunci, qui diuidit in cute occupantem exteriorem partem cruris

79. i. Alter ramulus qui imperat cuti tegenti priorem partem cruris

80. i. Maior, crassior ramus, supra dictæ ramuli

81. i. Ramulus rami tendentis ad cutē obuoluentem posteriorem cruris sedem.

82. i. Ramus exterioris trunci, qui cum ramo interioris coniungitur

83. i. Diuisio maioris rami in interiorem pedis regionem

84. i. Portio rami notati 74. quæ ad plantā progr.

85. i. Ramus maioris trunci eutem petentis, qui priorem partem tarsi amplectitur

86. i. Alter ramus eiusdem trunci, qui sub cute ad pedis plantam progreditur

ANATOMIES.

TAB. II. 84

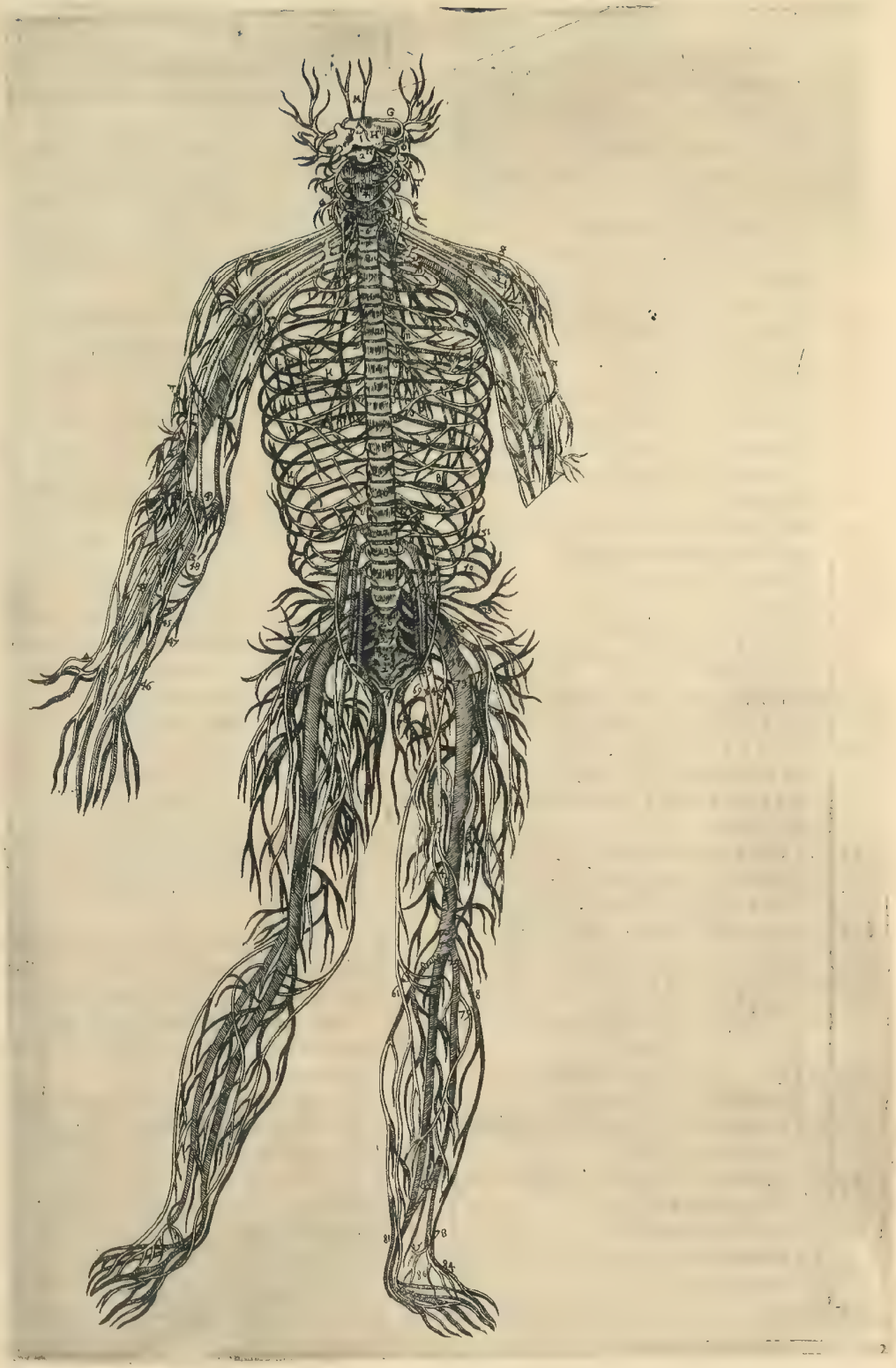

Tabula II. Libri VII.

ANATOMES

TAB: III

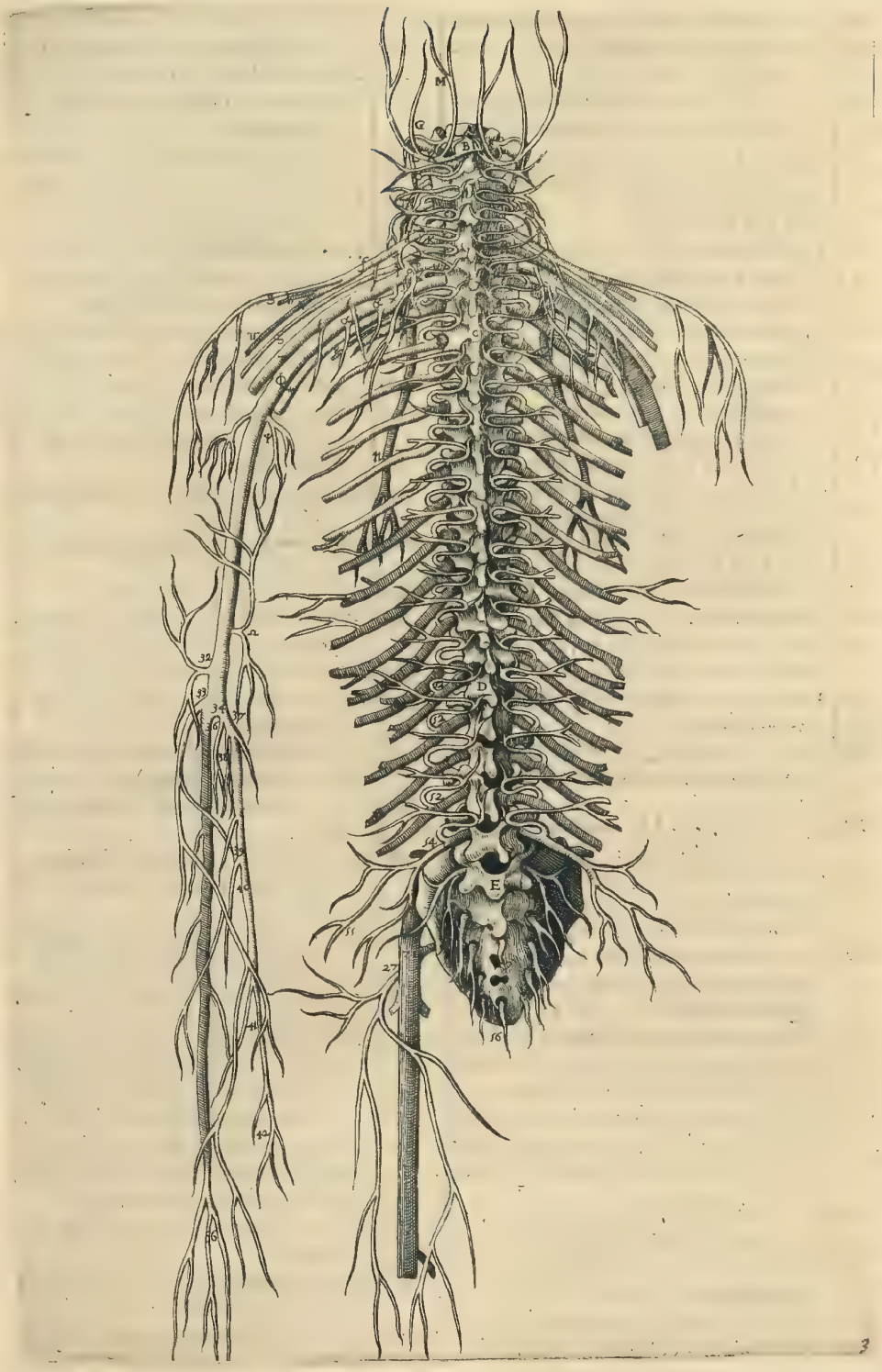

Tabula III. Libri VII.

TABVLA QVARTA FIGVRA I.

R Repræsentat hæc fig: spinæ, unà cum inferiori cerebri sede, ac siquis pedibus innixus progrederet caput ad exteriora, id quod fœtum est, ut eui-dentius initia nervor' cerebri appareant

A B C Basis cerebri ab uno tantum latere. & propriè A notat ~~prope nares~~ partem illa mammillas referente Eâ quæ ingreditur sinum insculpti à processibus, qui sunt à latoribus ossis sphenoidis

C ostendit posteriorem ~~brachij~~ cerebri partem

D D Sectionis cerebri

E Sectionis effectus organon

F Dextri nervus primi paris.

G Quà in unũ coeunt nervi primi paris.

H Oculi tunica, in quâ nervus primi paris desinat.

I Secundum par nervor' cerebri.

K K Minor radix tertij paris

L Major eiusdem.

M Quarti par nervor' cerebri

N Exilior radix quinti paris

O Crassior eiusdem.

P Membrana, in quam maior portio quinti nervi ~~conuertitur~~ intra aurem.

Q R Rami maioris radicis quinti paris. & propriè R ostendit eâ quæ per propriũ foramen egredit.

S Sextum par nervor' cerebri

T Septimum. Horũ omnium ductus conspicitur in secunda fig: primæ tab:

V Origo medullæ spinæ à media cerebri basi.

O Quà medulla ex caluaria egreditur.

1 2 3 4 5 Ostendunt hâ notæ vertebras dorsi, septem priores eas quæ in cervice & declinem inferiores quæ in thorace, quinq; sequentes quæ in lumbis; reliquæ sex, quæ in osse sacro collocatæ sunt. Sunt in universa triginta numerentur, unde triginta nervor' paria oriuntur, à qualibet vertebra unum, ut in hac fig: apparet, & luculentius in secunda tabula.

P Sinister nervus septi transversi ... ex quinto quinti & sexto paris nervor' ... Hæc fig: ... declarat ostendit

Q Ramus quinti paris nervor' cervicis qui brachium ad cutem tegentem summum & ad musculum attollentem brachium

R Primus brachij nervus, unà cui ramus ad cutem tendentem

S Secundus brachij nervus una cum ramis pertinentibus ad musculum subinum flectentem

T Tertius nervus unà cum ramis qui distribuuntur cuti tegenti priorem brachij partem.

V Ramus ab hoc tertio nervo tendens ad ulnarem musculum flectentem cubitum.

X Portio secundi nervi quæ cum tertio nectitur

Y Ramus secundi nervi qui progredi ad ... maioris musculi radium pronum efficiens.

Z Divisio secundi nervi in duos insignes ramos

a Minor ramus qui radio inhæret ad magnũ digitum

b Crassior ramus, qui statim bipartitur.

c Rami tertij nervi qui distribuit' musculis ... interiorem brachij sedem à cubito ad manum.

d Ramus tertij nervi qui super radium procedit ramulos impertit magno digito, indici ...

e e Quartus brachij nervus. & propriè in ... tratur ramos, qui diuidut' in tres extendentium ...

f Ramus nervi qui impertit' internæ cuti cubiti

g Alius ramus eiusdẽ nervi tendens ad ... & posteriorẽ brachij cutem.

h h Alius ramus tendens ad exteriorem cubiti ...

i Divisio huius quarti nervi prope cubiti ... cum humero.

k k Ramus ab eodem quarto nervo derivatus, qui ... radium procedens, aliquot ramulos impertit ... iori lateri digiti pollicis, indicis, & medij.

l l Alius ramus eiusdem quarti nervi ... & usq; ad primam primæ partis ... exteriori parte ramulos exigit.

m. Quintus brachij nervus

n. Duos quasi nervi in musculos ortos ab exteriori capite imi humeri.

o. o. Ramus quinti paris, qui prope cubitu procedit aliquot ramulos transmittit ad latus interius minimi digiti, proximi, ac interdum medij.

p. Aliquot ramuli eiusdem rami, qui ad exteriore manus partē procedit, abeodē et nonnulli ferunt ramuli ad parmi digiti, proximi, & medium

q q. Sextus brachij nervus, una cū ipsius progressu inter cutem

r r. Nervi, qui inter costas procedunt.

s. Rami horū nervorū qui in transversū feruntur

t. t. Ductus nervorū ad musculos costis superiectos.

u u. Nervi, qui iungūtur cum ramo sexti paris nervorū cerebri, qui ad costarū radices pertinet.

x x. Rami nervorū qui à lumborū nervibus oriūtur qui pertinent ad mīos lumborū, & abdominis.

y. Ostendit truncū nervuli, qui in pluribus hoīmibus ad testiculum pervenit.

z. Rami petentes sextum musculū manūs femoris

& Primus nervus anteis.

α. Ramus primi nervi ad cutem accedens.

β Alter ramulus primi nervi qui intra ac abditur

γ Secundus nervus cruris

δ. δ. Nervus secundi nervi, qui per interiora cruris, sub cutē pregreditur usq; ad pedem.

ε. Alter ramus secundi nervi tendens ad mīos occupates anteriorem partem femoris.

ζ. Tertius nervus cruris.

η. Ramus tertij nervi qui impūt inter cutē, tem.

θ Alter ramulus eiusdem ad musculos tendens.

ι. ι. Quartus nervus, cuius initiū ratis patet.

κ κ. Divisio, & progressus alteriorū, & humiliorū nervorū, qui à medulla sacri ossis oriunt.

λ finis medullæ spinæ

μ. Rami quarti nervij cruris, qui procedūt ad musculos tibiæ cruris, & appendicis eius pedis.

ν. Alter ramus quarti nervi cruris, qui finit in cutē tegente posteriorē femoris partē ultra dimidium ipsius.

ξ. Ramus, qui primò fert ad quartū musculum mouentem eius dem ad cutem exteriorem femoris usq; ad poplite.

ο. Rami qui pertinent ad musculos ortos a magnis capitibus imi femoris.

π ϱ. Parvi quarti nervi in duos truncos, quorum maior notatur π minor ϱ.

ς. Ramus minoris trunci ad cutē procedens, abext.ᵘˢ latere cruris, usq; ad minimū digitum.

τ. Alter ramus qui prope cutem inter musculos progreditur

υ. Ramulus tendens ad cutem anteriore cruris

φ φ. Ramus maioris trunci, qui fertur ad interiorem cutem cruris usq; ad pollicem

χ. Alter ramus qui impertitur cutī tegenti posteriore cruris partem.

ψ. Alius ramus maioris trunci, qui transiens p hīg tu tibia, & suna in longitudinē avtringit, pertinet usq; ad digitos pedis

ω. Reciqua portio maioris trunci, quæ ad plantā pedis inter tibia, & os calcis procedens, singulis digitis ramulum impertit.

FIGVRA II.

Repræsentat hæc fig: plexum nervorū, [illegible] costam perficitur, a quo derivant nervi [illegible] petentes; hic plexus in omnibus hominibus nō eodem modo habet, sed ut plurimū differt, eūdem tamen ubiq; dactu, & progressum retinens.

A. Portio quinti paris nervorū cerebri inicis, qui primus est brachij nervus.

B. Secundus brachij nervus.

C. Tertius.

D. Quartus, qui hoc loco orit in posteriori parte

5. 6. 7. 8. 9. Radices nervorū iuxta incisa resecta, tum nervij brachij in aditu ad brachiū resecti.

à communi ramo quinti, & sexti paris, ramulum accipit à coi ramo octaui, & noni

E. *paris notato E: unde reliqui nerui oriantur, satis apparet in proposita fig:*

F *Quintus brachij neruus.*

G. *sextus brachij neruus, qui euidentior est in septima fig:*

87

TAB. IIII.

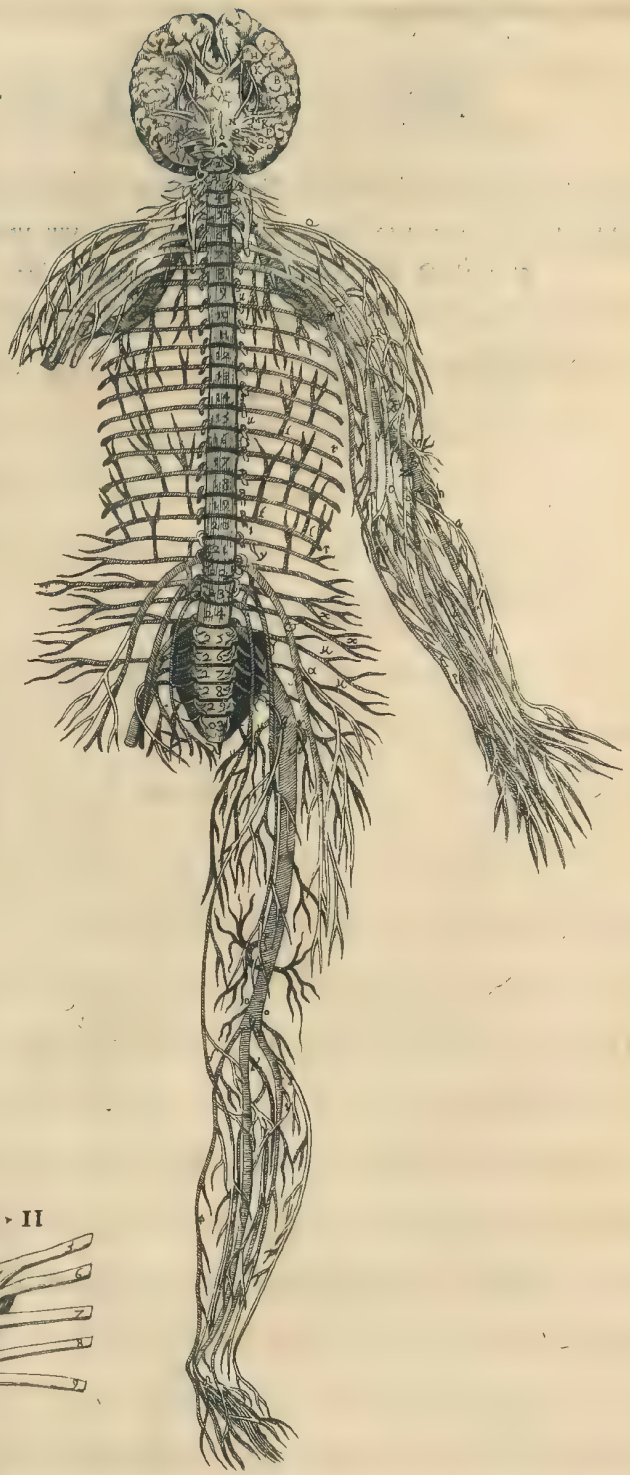

FIG. II

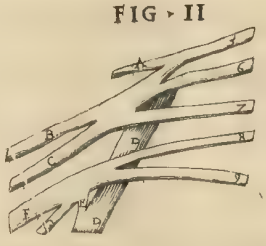

Tabula IV. Libri VII.

De venis C. V.

Inter communes partes, quæ in uniuersum corpus distribuuntur, non solum nerui sunt, sed etiam uenæ; quas græci φλέβας dicunt; signt at tam φλέβες apud græcos, quam uenæ apud latinos canales, et qui à corde originem ducunt quos alioquin arterias uocant, et qui à iecinore, quos proprie uenas, seu φλέβας nominant: de utrisque nunc agemus, et primo de uenis proprie dictis, tum de arterijs. Sunt igitur uenæ quasi canales, per quos sanguis à iecinore in omnes corporis partes distribuitur; ita ut earum proprium munus sit ferre sanguinem, sicuti arteriarum spiritum uitalem, neruorum spiritum animalem in uniuersum corpus. Quamobrem in omnibus animalibus sanguine præditis effinctæ sunt, ut sanguinem contineant, et conseruent, qui alioquin liquidus est, et efflueret, ac uitiaretur: aptantur uenæ ad succum afferendum in uentriculo concoctum ad iecur; aptantur et ad ea quæ superant; ut illæ per quas serum sanguinis à renibus attrahit; ne at ociosum maneat quod in ipsis continetur. Habent quoque uim concoquendi; sed habeant necne facultatem generandi sanguinem dubium est; cum Galenus in ea re controuersus uideatur, alibi enim id concedit, alibi negat: profecto si uenarum substantiam intueamur, quæ alba est, et ex semine confecta, asseremus eas non magis procreare sanguinem posse, quam neruos, aut ligamenta, cum albæ sint, et idcirco album, ac sibi similem reddant succum, neque ullo pacto efficere rubrum ipsum ualeant, atque in sanguinem conuertere; sed magis quod rubrum est, in album mutare; idque euidenter demonstrant uasa seminis, quæ cum alba sint, sanguinem in album conuertunt. Ubi autem Galenus mutari succum à uenis in sanguinem uoluit; declarauit id fieri ope iecinoris, quod proximis uenis uim suam impertit, illis nimirum, quæ à porta in mesenterium, et intestina deriuantur; per quas transiens succus concoctus ad iecur, conuerti in sanguinem incipit, et aliquam mutationem.

nouem acquirit à uenis beneficio ieiunoris impertientis ut diximus uim sanguinis effectricem, et naturalem spiritus uenis quà ab ipso deducitur, et præsertim uicinis. Sunt at uenæ expertes sensus, nam si earū substantiam dumtaxat secetur, minime dolet, sed adiunctas habet arterias, à quib⁹ per parua foramina spūm sanguinem hauriunt, sicuti arteriæ à uenis sanguinem, mutuis n. foraminibus inuicem iunctæ aperiuntur: contractenim uenæ sanguinem crassum, multum, sed paucum spiritui, cōtrà arteriæ exiguum sanguinem, & plurimum spiritum, ac tenuissimum. Iunguntur itaq; arteriæ ubiq; cum uenis. Venæ tñ interdum sine arterijs reperiuntur, in illis nimirum partibus, quæ minori egent spiratu, cuiusmodi est cutis, ambiens uniuersum corpus, cuius modi ēt sunt partes frigidiores, ueluti ossa, maior ēt facultas inest maioribus uenis, minor minoribus, ad quod minime usu uenit neruis, nam exiguus neruus interdum uim maximam habet: sed satis de munere uenarū; uenio ad earū constitutionem, ad ipsum max^e habilem, et primò ad materiam, deinde ad formam. Materia, seu substantia qua uenæ continentur, simplex tunica est, ex semine confecta, membranæ non dissimilis, intus cana canalium more, quam formam si spectes, refferes uenam inter partes multiformes; sed si substantiam dictam, inter simplices; q̄ q̄ non ita simplex est, ut nō cōtineat triplici fibrarū genere. habet enim rectas ad attrahendum, obliquas ad continuendum transuersas ad expellendum. Similes ēt sunt fibrarū, quas in musculis uidemus; q̄q̄ hæ uoluntario, illæ naturali motui inseruiunt: distenditur uenarū tunica cum impletur; deinde cum exinanitur, quod tenuis sit; non tamen æquabiliter in uniuerso corpore. sed in uenis ieiunoris tenuissima est. ut facilius per ipsam ieiunoris substantia possit succum sibi similem cradere: in alijs partibus minus tenuis est, quæ magis à p^io recedunt, ut magis

ab iniurijs defendatur: ubi tamen ut diximus, tenuis est, ut sangui-
nem fundere possit ad singulas partes nutriendas. Iam uero simplex
est uenæ tunica, non tamen ubiq; sed ubi defenditur musculis, aut
alia parte ambiente, nam aliæ quæ uel proximæ cutis sunt, uel sup
dura aliqua parte, ut ossi transeunt, neq; alicui parti immurmurant,
sed suspensæ procedunt, statim à uicinis membranis inuolucrũ
sibi sumunt; quo obuolutæ firmiores transeunt: pulmonis uena
duplicem tunicam habet, ne thoracis motu læderetur, sed stabilis ma-
neat, et contineat sanguinem illum tenuem; ubi uenæ satis aliqn
tutæ sunt, commodior fuit unica dum taxat tunica, ac tenuis, ut
melius sanguinem impertiret proximis particulis. Quod attinet ad
formam; uenarũ figura rotunda est; nam hæc max. capax est, ma-
ximeq; defenditur ab iniurijs. Magnitudo uenarũ respondet magni
partium, ubi eiusdem generis sint; nam ubi alterius, minoribus par-
tibus interdum maiores uenas largita est natura; quod illis euenit,
quæ plurimum alimenti absumunt; ut ijs quæ assidue mouentur,
calidæ sunt, ac molles, ueluti pulmoni; contrà partes quiescentes
frigidæ aliæ, ueluti ossa, minus alimenti absumunt, et ideirco mi-
nores uenas obtinuerunt, pro magnitudinis proportione. Cor, quia
durum sit, ob calorem ingentem, plurimum alimenti absumit, &
ideirco uenis grandioribus nutritur. Renes uenas latas habent
non quod plurimum alimenti postulent, sed quòd pecas sanguine
alliciant. Numerus uenarũ maior est, q; ut exprimi possit; terna
tamen præcipua numerantur, à quibus deriuantur aliæ omnes, una
cum uena porta, quæ à cauo ueanoris per uentriculum, intestina,
lienem, mesenteium, omentum progreditur, altera est quæ ap-
pellatur cana, oriturq; à gibba parte iecinoris, et in uniuersum
corpus distribuitur. Tertia à dextro uentriculo chordis fertur ad

pulmonẽ.

pulmonem, quam arterialem nominant. his adiici potest quæ in foetu ab umbilico ad cauum iecinoris peruenit, quam tamen omittemus, cũ in lucem editis non amplius fungatur munere uenarũ. quod spectat ad situm; posuit Aristoteles cor, ut arteriarũ, et neruorũ ita et uenarũ initium, sed constat sanguinem produci in iecinore et inde in uenas, (iecinore, arterias) à corde, neruos à cerebro. Intelligo at oriri uenas à iecinore, nõ quòd fiant ab ipso, aut ex eius materia, (fiunt n. à natura ex semine simul cum iecinore) sed quòd inde initium ducant; est enim iecur ueluti truncus, cuius radicibus respondent uenæ, quæ ad portam perueniunt; ramis at illæ quæ deriuantur à caua. quo pacto at rami tam à porta, q̃ à caua deducantur, et unde in singulas corporis partes uenæ deriuentur, nunc dicendum superest, sumpto initio à uena porta.

De uena porta C.VI.

1 t. i. fi. 1. A. A. A. A. A. 2 t. iiii. fi. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 3 t. iiii. fi. 1. B. Nascuntur à cauis partibus iecineris undiq; tenues[1] uenulæ, quæ in interiorem partem uersus medium progrediuntur; ubi simul iunctæ crassiores fiunt, donec in quinq;[2] ramos uertantur, qui ab interna parte uersus dorsum in unam uenam[3] coeunt, quæ porta appellatur; quòd per ipsam, quasi per portam feratur alimentum ad iecur: hæc statim atq; ex iecinore prodit, obliqua descendit uersus sinistrum latus; et (4 t. iiii. fi. 1. CC.) ab anteriori parte duos ramulos[4] profert admodum tenues, qui in ceruicem uessicæ fellis inferuntur; ipsamq; complexi atq; in paruulos ramulos scissi in eius tunicam ab exteriori parte diuiduntur. Ab eadẽ (5 t. iiii. fi. 1. D. lib. iii. fi. xiii. xiiii. c.) priori parte uenæ portæ aliquanto infra deriuationem p. ramulorũ deriuatur crassior alius ramus[5] uersus dextrum latus, qui in ostium inferius uentriculi inseritur; et nonnullos ramulos impertit parti eius exteriori uersus dorsum; inde aliquantum per descendens uena porta (6 t. iii. fi. 1. E.) in duos truncos scinditur inæquales, minor[6] ad sinistrum latus fertur, (7 t. iii. fi. 1. G.) maior[7] ad dextrum. * qui ad sinistrum, statim duos ramulos profert, (8 t. iii. fi. 1. H. 9 t. iii. fi. 1. I.)

* Atq; hic statim initio duplicem ramum profert, quorũ u. p. superiorẽ omenti membranam fert ad fundũ uentriculi, ubi in plures ramulos diuidit a ... primo ad intestinum duodenum et prim. ieiuni: deriuatur uterq; hic ramus interdum nõ à dextro trunco sed à tota uena porta, priusq; in dextrum, et sinistrũ diuidat: horũ igitur *

8.t.iii.fi.i.L.

unum[8] à parte dextra, ad inferiorem omenti membranam, et ad ea

9.t.iii.fi.i.K.

partem coli intestini quæ inde transit alterum[9] à sinistra qui in

aliquot ramulos diductus progreditur ad dextra parte uenirem

uersus dorsum; et ulterius deinde aliquot ramulos à dextro latere

x t.iii.fi.i.N.

imperit glandulis mesenterij membranis omenti contentis tan

minor truncus obliq descendens insignem uenam[x] profert a sinis-

xi.t.iii.fi.i.oo.

tro latere, quæ uersus dorsum sub uentriculo procedens ipsi inse-

ritur, maximaq est inter omnes eius uenas utraq at ramum[xi]

in multos diuisum imperit posteriori parti uentriculi, quà

12.t.iii.fi.i.P.lib. iii.fi.xiii.d.

dorsum attingit, unde per eandem uentriculi partem ascedes

superius eius os[12] amplectitur, circa quod reflectitur uersus partē

posteriorem, ramulos utraq profrens; qui partim descendunt

13.t.iii.fi.i.R. t.v.fi.iii.g.

per uentriculum, partim ascendunt ad gulam, quà cum richiali

ore committitur. sed et ramulum[13] profert a parte dextra, qui per pos-

teriorem partem oris uentriculi descendens usq ad fundum, am-

plectitur os ipsius inferius in aliquot ramulos diuisus, in anterio-

rem, & posteriorem partem ipsius tendentes, huic insignem uenæ

14.t.iii.fi.i.s. t.v.fi.iii.h.

quam à minori truncu perte à sinistro latere oriri diximus, alte

similis respondet, quæ à sinistro latere orta deorsum fertur ad in-

15.t.iii.fi.i.t. v.fi.iii

ferierem omenti membranam; sed statim atq a trunce recessit,

in duos ramos[15] scinditur, ualde inter se diductos, qui uersus in plu-

rimos ramulos diuiduntur, descenduntq ad inferiorem mem-

branam omenti, et ad colum intestinum, quà per hanc cum deor-

16.t.iii.fi.i.TT.

so nectitur, quasi per mesenterium; minor truncus, postq ab eo

deriuatæ sunt uenæ iam dictæ, diuiditur in duos ramos,[16] atq hi

17.t.iii.fi.i.aaaa.

in alios duos, et hi uersus in alios, ac deinceps in multos, qui inferiori

membrana omenti fulciti, ad interiorem lienis partem feruntur.[17]

Cæterum ramus, qui ad inferiorem lienis partem progredit, prius q

in tot

18 t iii fi i v

in tot ramulos diuidatur, uenam profert, quæ duobus ramis per inferiore
omenti membranam distribuitur; à ramo ét sublimiori priusq; in liené
19 t iii fi i x x y distribuatur propago nascitur; quæ proxime respondet, et ad dextrã
in fundum uentriculi à parte sinistra progreditur; multosq; ramulos tũ
tum uentriculo, tum superiori membranæ omenti impertit; à ramo
20 t iii fi i z. etiam qui ad inferiorem lienis partem fertur, alia propago nascitur,
quæ proximæ respondet, et ad dextram uentriculi partem uergit;
utraq; ãt tam dextra, q; sinistra propago multos ramulos profert ver-
sus priorem, et posteriorem uentriculi partem; multos etiam dis-
tribuit omento, à parte priori; interdum etiam euenit, ut tam à
superiori, q; ab inferiori ramo ad lienem tendente, nascat alia uena
parua, quæ in uentriculum inseritur cum alijs uenis, à quibus neq;
21 t iii fi i G. colore neq; distributionis modo dissidet; At grandior, ac dexter
22 t iii fi i b bb. truncus ad intestina pregreditur; statim ãt ubi omentũ attingit
in tres ramos 22 diducitur, qui in ramulos q; plurimos inter mesẽterij
membranas scissi posteriorem intestinorũ partem mesenterio ne-
xam complectuntur; ieiuni uidelicet, tenuis, cæci, et coli etiam à
dextro latere, ubi cum ileo cohæret, ac renibus iungitur. In quot ãt
ramos diuidantur difficile est explicare, præsertim cum non
23 t iiii fi i d eodem modo habeant in omnibus. A tertio ramo qui impertit
sinistro latori mesenterij, oritur uena 23 insignis, quæ inseritur
in eam mesenterij partem, quæ cum dorso nectit intestinum
colum, pertinetq; à liene ad intestinum rectum, inde alios ramu-
los profert ad eam coli partem, quæ à sinistro latere uentriculi
ad intestinum rectum procedit; idem tertius ramus à sinistro
24 t iii fi i d d. latere grandior obliquè procedit inter duas mesenterij mẽbranas,
transitq; sub colo usq; ad initium 24 recti intestini; et inferiori eius
parti multos ramulos distribuens ad anum peruenit, quæ undiq;

25. t. iii. fi. i. e. multis ramulis[25] complectitur. Tres prædicti rami licet in intest[a] gracilibus diuidantur, ramis penè infinitis, plures tamen impertiunt, quàm crassioribus; quanto enim intestina magis accedunt ad uentriculum, tanto pl[ur]ibus uenis continentur, à quibus iecur magis succũ attrahit, q[ue] ab inferioribus. Uena igitur porta hoc pacto distribuitur præcipue ãt ad id constituta est à Natura, ut per ipsam, tamq[ue] per canalem feratur succus concoctus ad iecur: sed & alimentum, quo nutriuntur intestina, mesenterium, omentũ, uentriculus lien: quod etiam in reuere reuundat crassum, p[er] eam fœturad lienem; et quod in liene, ad imum recti intestini, ubi uenæ sanguinem fundunt melanc[h]olicum.

De orig[e] uenæ cauæ à iecinere, & eius progressu ad partes superiores. C. VII.

Vt à uena cauã iecinoris parte undiq[ue] oriuntur rami qui uenã portã constituunt, ita à gibba qui cauam tendunt bi in uniuersa uersus medium, ubi inter se paulatim iunguntur; ita ut tandem ex pluribus paruis fiat una magna uena, quæ à superiori iecinoris parte uersus dorsum prödiens, leniter impressa[a] est in substantia iecinoris; per quam si stilus demittatur, à superiori ad inferiorem partem penetrare possit, nullibi iecur attingens: hæc non statim diuiditur in duos truncos, quemadmodum magna arteria cum ex corde exit, neq[ue] grandior est ad lumbos, q[ue] usq[ue] ad cor; sed uno perpetuo trunco sursum, et deorsum procedit: agemus ante de eius processu ad partes superiores, deinde ad inferiores. Superior igitur pars uenæ cauæ ascendens p[er]forat dextrum latus[2] septi transuersi: transitq[ue] per partem, quæ ibi proxima est inuolucri cordis, ubi aliquot ramulos[3] profert, qui partim in septum transuersum, partim in chordis inuolucrum diuiduntur; at ubi hanc partem[4] superauit, inclinat aliquantisper primò uersus latus dextrum, deinde uersus

1. t. iiii.

2. t. ii. lib. ii. s.

3. t. u. c.

4. lib. iiii. fi. v. D.

sinistrum,

sinistrum, et iuxta summam partem dextri lateris chordis magno ostio patet in sinistro suo latere; quod respondet dextro uentriculo chordis, sicq; dextra ala chordis committitur cum priori parte uenæ cauæ; sed à posteriori parte eius, insignis ibi derivatur ramus, qui procedens uersus partem chordis posteriorem, ac sinistram, quasi corona amplectitur eius basim, aliquot ramulos impertiens cordi uniuerso usq; ad mucronem: hi tanto crassiores sunt, quanto propositus ramus unde nascuntur, crassior est; quam ob rem crassiores sunt à latere sinistro, q; à medio inter utrunq; uentriculum: proposito ramo interdum alter respondet, sed minor, qui oritur à priori parte uenæ cauæ; et per priorem cordis partem fertur, ubi uena cava ~~ex corde~~ excessit, atq; eius immolucro, fit aliquanto tenuior; et sursum fertur tendens super magnam arteriam, nō proxime super dorsum; statim ubi pulmones lateris dextri, ac sinistri per uenas, et arterias inter se coniunguntur, uenam gradē à dextro latere profert, quæ à tertia thoracis uertebra statim descendit, per dextrum latus iuxta corpora uertebrarū thoracis, donec aliquot lumborū uertebras attingat: appellatur hæc uena sine comite; cum nulla ipsi respondeat à latere sinistro; profert uena sine comite ramos aliquot, qui nouem costis inferioribus, inter quas feruntur, alimentum præbent: pertinent ad inter costas uenas, usq; ad cartilaginem; sed inter spurias ultra cartilaginem progrediuntur ad musculos abdominis: et in progressu aliquot ramulos uicinis partibus impertiunt; derivantur et ab eadem uena sine comite parui alij rami per quos alimentum fertur uertebris, medullæ, et musculis, apud quos transeunt, tum alij qui in septū quod thoracem in longitudinem diuidit, iuxta dorsum inseruntur, interdum etiam uena sine pari ramum alium producit, qui in plures

ramulos diuiditur in spacium inter tres primas costas, et membranam, q̃
eas succingit, ad nonam ẽt thoracis uertebram, oriuntur interdum à uena
sine coniuge ramu aliquot, qui uertebris, cæ partibus quæ iuxta sunt dis-
tribuuntur. Sed reuertamur ad uenam cauam; quæ postq̃ uenam sine
coniuge protulit, ascendit ad guttur, fulcta membranis thoracem diuide-
tibus, & glandulis quæ ibi sitæ sunt; ex utrisq̃ n fit quasi stabilimentu
ad deriuationem ramor̃, qui inde deducuntur, siquidem uena cava ibi
xi.t.ii.H. primo in duos xi grandes ramos partitur, à quibus oriuntur uenæ omnes
per quas fertur sanguis ad caput, ad brachia, et ad musculos aliquot
supra umbilicum. Ab utroq̃ duor̃ ramor̃ statim atq̃ inter se deductis
12.t.ii.K. sunt, nascitur interdum ramus 12 unus ualde tenuis, qui descendes iux-
ta radices costar̃ usq̃ ad testam aliquot ramulos impertit spacio medio
nunc inter binas costas, nunc inter ternas, q̃q̃ hic ramus interdum ex
cava proficiscitur, primq̃ diuidatur in duos grandes ramos iam dictos.
plerusq̃ tamen non reperiuntur, quod spacia media inter primas costas
13.t.ii.L.lib.ii. t.vi.a.lib.iiii. f.i.K. alimentum alliciant à uena sine coniuge uel à priori parte uenæ cauæ
quæ diuidi incipit in duos truncos, utrumq̃ nascitur uena 13 quæ interdu
etiam oritur à ramis grandioribus uenæ cauæ iam diuisæ, interdum
etiam non duplex uena, sed una inde nascitur, quæ diuiditur in duas;
utraq̃ ãt undecunq̃ oriatur, uersus sublimiorem partem ossis pec-
toris descendit utrumq̃ ab ipso latere, procedensq̃ sub ipso pectoris osse,
iuxta costar̃ cartilagines multos admodum ramulos impertit membra-
nis thoracem dividentibus: descendunt igitur ad spacia inania
cartilaginum, septem primar̃ costar̃, et ramos distribuit musculis tegentibus pectus; tum aliquot ẽt mammillis egredit deinde utraq̃
14.t.ii.M. à suo latere, iuxta cartilaginem scutiformem, et per musculos rectos
abdominis usq̃ ad dimidiam 14 ipsor̃ partem progredit, aliquot ramulos uici-
nis locis impertiens, quor̃ præcipuus usq̃ ad uentriculi os procedes descendit

apud

92.

apud fines cartilaginum costarũ, diuiditurq; in uenulas capillorũ modo tenues, ita ut uix sensui subijciantur; At ubi ad iugulum tripartita est iam uena cana, grandis uterq; ramus[15] tendit uersus brachium sui lateris, sub iugulum, iuxta primam costam, usq; ad alam, quòcum peruenit, et non ante (ut nonnulli uoluerunt) diuiditur in duos ramos: Verùm à sublimiori parte utriusq; grandioris rami, prinsq; diuisus ex thorace prodeat, nascitur uena[16] non exigua, quæ obliqua uersus posteriorem partem ascendit, usq; ad processus à lateribus uertebrarũ thoracis cervicis, musculis ibi existentibus, et medullæ ramulos impertiens; dein utriusq; ascendit uersus posteriorem partem caluariæ, iuncta cũ arteria,[17] transitq; per transuersos processus uertebrarũ cervicis, et tandem per foramen occipitij; statim at atq; in caluariam penetrauit, distribuitur in sinũ duræ[18] membranæ iuxta suturam lambdoidem. Ab eodem grandi ramo utriusq; lateris, prinsq; ex thorace prodeat, altera uena[19] nascitur à posteriori parte, quæ per musculos thoracis cervicis inferiores, et sublimiores thoracis, et per musculos capitis distribuitur: perforat deinde secundum musculum ex mouentibus dorsum; atq; inde transit uersus alam prope glandulas, duos ramos profrens; quorũ qui à priori parte[20] nascitur, tendit per musculos aboſse pectoris, et costis usq; ad brachium, et scapulam; et in mulieribus usq; ad mammillas; qui à posteriori[21] distribuitur per musculos occupantes sinũ scapulæ, multosq; ramos ducinis musculis impertit; interdum et uenulam transfert ad musculum demittentem brachium ad partem posteriorem. transfert et parvos ramulos ad glandulas, et membrannulas alarũ, atq; internam brachij partem. At ubi uterq; grandis ramus ex cauo thoracis egreditur, uenam[22] producit, quæ cum aspera arteria iuncta ascendit aliquot ramulos impertiens tam ipsi, q̃ membranulis proximis: uocatur hæc abijs qui anatomen profitentur, uena iugularis interna; ascendit

autem cum arteria carotide usq; ad cerebrum, sed in progressu ramulos
aliquot distribuit superiori parti musculor̃ occupantium uertebras
cervicis à priori parte; tum membranis sextum cum septimo pari ner-
23.t.iii.fi.ii.A. uor̃ cerebri in cervice alligantium. statim uero ubi ad caput[23] pruenit,
24.t.iii.fi.ii.C. diducitur in duos ramos: maior[24] uersus partem posteriorem progr.
uxta calvariam; in cuius canum ingreditur per foramen unde
25.t.iii.fi.ii.F exit sextum par nervor̃ cerebri. Minor ramus[25] relinquit arteriam
carotidem. et sursum ascendit in canum calvariæ per foramen inscul-
26.t.iii.fi.ii.n. ptum uxta illud. unde exit tertium. et quartum par nervor̃ cerebri.
sed prius̃ distribuatur per duram membranam, ramulum[26] profert,
qui transiens per transversum foramen ossis tempor̃, commune huic
venæ, et ramulo ex quinto pari nervor̃ cerebri, pergit ad foramen
27.t.ii.T auris. Post derivationem venæ jugularis internæ, ab eodem grandio-
28.t.ii.b. ri rame versus humerum derivatur alia venæ; quæ statim atq; ortus est, ramum[28] impertit cuti à posteriori parte cervicis, et musculis
subeæ sitis; in quos multis ramulis dividitur; quo ramo derivato
pregreditur infra cutem, et latum, ac tenuem musculum movente
buccas à lateribus gulæ usq; ad fauces: atq; hæc est, quæ jugulare
externam vocant. et clamantibus, aut anhelitum cohibentibus ma-
nifeste apparet; atq; aliis aliomodo distribuitur; sed in transitu ramu-
29.t.ii.x. los aliquot impertit, tam cuti, q̃ minis musculis; atq; ubi ad fauces
30.t.ii.y. pervenit, sub maxilla apud aures pars[29] eius fertur ad musculos ei9
31.t.ii.y. internos: quod reliquum est[30] cuti impertit, et musculis faciei ac tem-
por̃; tum regionis[31] post aurem, ac totius capitis, pars quæ nos ingredit
ibi dividitur, ubi sunt tonsillæ, quibus aliquot ramulos impertit, aliq;
etiam, sed grandiores, glandulis, quæ juxta sunt, musculis ossis hyoidis,
linguæ, atq; omnibus partibus asperæ arteriæ, et faucium: sed maximus
32. apparet sub media lingua in longitudinem. inter ramos ipsius[32] sub linguam in longitudinem fertur, et in varios ra-

mulos

93

33 rnulos dissipatur. Ab eadem parte quæ in os ingreditur, nascitur uena, quæ in caluariam introat, per id foramen, quod est in osse temporis à posteriori parte iuxta processum mammillæ capitulum referente; sed aliquot ramuli et impertiuntur tunicæ palati, et interuis naribus unde aliquæ uenulæ nascuntur, quæ similiter in caluariam penetrant; atq; una quidem per foramen, per quod egreditur secundum par nerui cerebri; atq; hæc in duram membranam diuiditur, alia per maxim foramen inter ea quæ sunt in occipitio osse capitis; atq; ipsa quoque in duram membranam diuiditur; ab his nenulis, cum in caluariam penetrant, deriuantur aliquot ramuli ad oculos, qui pertinet usq; ad cutem frontis. Altera 34 pars iugularis externæ, quam tendere diximus ad cutem, et musculos faciei, ac totum caput; hoc pacto progreditur, statim enim atq; ad regionem post aures uenit, ubi maxillarem malis coniungitur, aliquot glandulas attingens ibi cõstitutas, ubi diuidenda est; diuiditur in duos ramos, quorum unus 35 tendit ad buccas, et cutem tegentem cartilaginem nasi, ac frontem. Alter diuidit in alios duos, quorum unus 36 progreditur per tempus sui lateris, alter 37 post aures per cutem occipitij. Illi at rami qui per caput, ac faciem distribuuntur, ab uno latere coniunguntur cum ramis alterius lateris, ex quibus simul iunctis uena fit, quæ in fronte media 38 apparet; ab iis ramulis uenæ etiam deriuantur capillorum modo tenues, quæ ad cerebrum pertinent per aliquot foramina caluariæ, ut mix appareat; sed ut hæ ab externa parte ad internam penetrant, ita aliæ ab interna transeunt ad externam. Idem grandis truncus ab utroq; latere pius usq; ad alam peruenit, et in duos diuidatur; à sublimiori parte ramulum 39 profert, qui in musculos occupantes posteriorem partem ceruicis, et in cutem eos tegentem diuiditur.

De venis que per brachium feruntur CVIII.

Grandior utriq; ramus, postq; à uena cana iuxta iugulum diductus ue-
1 t i i ii a a nas iam propositas protulit, uersus brachium progreditur: et in duas ue-
2 t i ii m m nas diuiditur: quarū sublimior, et exterior uena capitis, interior: et in-
terior uena cenoris uulgo nominatur, de quarū progressu per brachiū
nunc tractare operæ pretium iudicamus. Ergo uena capitis statim ut
3 t i ii d d ad summum humeram pernenit, prinsq; sub musculo brachium
attollente abdatur: aliquot ramulos cuti impertit, quorū præcipui
non solum per ea distribuuntur, sed in quibusdam mulieribus trans-
seunt etiam usq; ad mammillas, et aliquot ex illis uenulis efficiunt,
quæ insidæ in ipsis apparent: quibus ramulis deriuatis, abdita mus-
culo attollente brachium, progreditur inter internum eius latus, et chor-
dam ualidam illius musculi, qui brachium ad pectus adducit: apud
quorū fines emergens, descendit tecta membrana carnosa uersus ex-
4 t i fi i f t ii f ternum brachij latus, transitq; iuxta externum latus primi inusti
4 t i fi i e e e t ii e e e mouentis cubitum impertitq; aliquot ramulos cuti, et priori parti
5 t i fi i f t t ii f dicti musculi, qui partim recti partim transuersi descendunt, dū
interdum iunguntur in interna parte brachij, cum ramis ueniæ ce-
6 t i fi i f t ii f cinoris. Quum primum at capitis uena ad cubiti iunctura accedit,
7 t i fi i t ii g modo in duos modo in tres ramos diuiditur, in alijs æquales, in alijs
inæquales: horū primus qui plerisq; deest, uersus externam brachij
partem descendit, et e regione cubiti finitur, diuisus in aliquot ramu-
8 t i ii h los sub initijs musculorū flexorum secundæ, et tertijs articulos
digitorū: alter ramus maior est, hic ubi iam deriuatus est, obliquè
descendit uersus internum latus, usq; ad cubiti iunctura, ubiq;
9 t i fi i i t ii t mediam regionem aliquantisper progrediens ultra cubiti iunctura
x t i fi i t t ii a iungitur cum altero ramo, qui (ut mox diximus) à uena iecinoris
xi t i fi i t t ii i ortus, simul cum hoc uenam constituit, quam communē, siue me-
diam appellant. Tertius ramus ascendit super secundū musculum

mouentem

mouentem radium, & paulatim obliq descendens, apud dimidiam ra-
dy partem uersus cubitum flectitur, ubi aliquot uenulas, et ipsi, et cuti, q^a
tegitur, impertit; tum descendens uersus appendicem cubiti ad primam
palmæ partem miscetur cum ramo iecinoris, ita ut ex utroq fiat unus
ramus grandior, qui per primam palmæ partem transiens, et aliquot ra-
mulos sine ordine profferens prope minimum digitum, & eum qui prox^s
est, peruenit, ubi uenam producit, quam saluatellam appellant; atq
ita finitur diuisus in digitum paruum, et eu qui paruo proximus est.

Vena iecinoris cum primum alam superauit, in brachium ingreditur, con-
dita inter musculos humeri os amplectentes, præcipueq inter priorem
partem primi musculi extendentis cubitum, et posteriore partem chor-
dæ musculi adducentis brachium ad pectus, inter partem posteriorem
musculor flectentium cubitum, in progressu aliquot ramulos profert
ad initia musculor extendentium cubitum, e regione illar uenular q
feruntur ad glandulas: sed et paulo infrius à posteriori parte grandiore
ramum producit, à quo derivantur uenæ aliquæ ad cutem, et externa
brachij partem. Ab exteriori deinde parte uenæ iecinoris oritur insi-
gnis alius ramus, qui obliquè descendit per posteriorem brachij partem,
inter os, et musculos cubitum extendentes, usq ad externum tuberculi
humeri, ibi at ingreditur sub initium musculor ab ipso tuberculo nas-
centium; quibus aliquot parvos ramos impertiens descendit p posterio-
rem partem cubiti cum quarto nervo ad brachium pertinente: hos ig
ramulos profert iecinoris uena, priusq detegatur hoc est usq ad musculi
adducentem brachium ad pectus. ibi at in duos truncos quasi æquales diducetur,
quor unus semper rectus procedit iunctus cum arteria, et nervo ad bra-
chium pertinente: descenditq inter duos musculos flectentes cubitum iux
ta commissuram aliquot ramulos et illis impertiens: et membranis
quoq tegentibus nervos. At postq ex cubito diducitur q excessit, statim

22 t.v.f. abscondi incipit inter musculos mouentes digitos, diducituꝝ in duos
ramos 22 parꝫ inuicem recedentes; qui aliquot ramulos impertiunt musculis,
apud quos transeunt, dein unus cubito, alter radio inhærentes progre-
diuntur usq; ad primam palmæ partem; & unà cum chordis horꝫ
musculorꝫ sub transuersum ligamentum ex prima palmæ parte ex-
23 t.v.g. cedunt, diuidunturq; in internam partem digitorꝫ in hùc medium
Ramus 23 qui radio inhæret, distribuit duos ramulos pollici, et unũ
indici, sed qui cubito; sed qui cubito, duos paruo digito, totidem proxº.
24 t.ii.r. et unum medio ab hoc & derriuatur parua uena diuisa in mos
manus posteriores. alter ramus 24 minime abditus progreditur, sed
sub cutem procedit uersus tuberculum ossis humeri, et paulo supra
commissuram cubiti diuiditur, perinde ac uena capitis dum peruenit
25 t.i.ii.t.u. ad sublimiorem partem tuberculi ossis humeri; 25 paulò supra cubiti
commissuram in duos ramos diuiditur; quorꝫ prior descendit sub
26.t.i.u.x. cutem usq; ad dimidiam cubiti commissuram, et nunc paulò supra,
27 t.i.ii.h. nunc paulò infra coniungitur 26 cum ramo 27 uenæ capitis, ita ut ex
28 t.u.u. utriusq; uena fiat. quam communem, seu mediam diximus nerari.
Posterior ramus, 28 qui inde derriuatur, ubi uena iecinoris propè tubercu-
lum humeri interius diuiditur, multos ramulos impertit descendẽtes
29 t.ii.xx. sub brachij cutem à parte inferiori; inter quos unus 29 insignis descẽdit
30 t.ii.l. per humiliorem partem cubiti uersus extremam regionem, iuxta pam
31 t.i.n.y. palmæ partem. qui iungitur 30 cum ramis uenæ capitis. Abeodẽ poste-
riori ramo alius 31 nascitur, qui per posteriorem cubiti partem transiens.
32 t.ii.z. inferius. Nascit. et alius &c. aliquantisper ad partem posteriorem cubiti, sub cutem descendit, cum
33 t.ii.z. supus. aliquot ramuli distribuuntur interniæ partꝫ brachij, cum quibus iun-
gitur insignis alia uena 33 orta à ramo illo uenæ iecinoris, qui communẽ
constituit. interdum ãt rectà tendit usq; ad primam palmæ partẽ,
interdum circumiens miscetur cum alijs ramis. hinc desinit in pam

palmæ

palmæ partem, sed partim recti, partim transuersi, partim obliqui, nunc
95.
communes, nunc seiunctis distribuuntur per cutem manus internæ & interdum sub cute feruntur, interdum inter hanc, et membranam carnosam; ex his ramis, [34] qui ad radicem pollicis procedunt, cum aliis ramis [35] iunguntur nascentibus à uena communi, et in extremam pollicis partem diuiduntur. Nam communis uena [36] cum primùm constituta est, obliq; descendit uersus superiorem partem brachij donec super radicem [37] transiens aliquot ramulos sine ordine profe rens, pergat ad exteriorem brachij partem, ubi sub cutem progreditur usq; ad dimidiam appendicem cubiti, [38] repræsentatq; figuram literæ Λ. cuius ramus sublimior [39] ramulum impertit uersus interiorem regionem ad primæ palmæ partem usq; ad radicem pollicis, qui miscetur cum aliis [40] ramis ad eum locum pertinentibus. At ramus humilior [41] ad indicem, et medium digitum extendit; interdum etiam ad paruum, ubi in multos ramulos diuiditur: illud at ignorare non oportet, quòd uena, quæ inter pollicem, et indicem apparet, non à uena capitis; quæ inter medium, et proximum uersus minimum, non à uena iecinoris, sed utraq; à communi profluscitur; sed aliis hominibus alia est uenarum distributio tam per manum, q; per brachium: neq; eadem prorsus in omnibus. Hactenus de progressu uenæ cauæ supra iecur; qua at ratione inferioribus partibus distribuatur, nunc subijciendum est.

Vena igitur caua postq; ex posteriori parte iecoris educta est, recedit ab eo uergens uersus partem dextram, [2] ramulumq; [3] impertit à sinistro latere illi inuolucro crassiori, quod à peritonæo ortum sinistrum renem uelat. Huic ramulo alter respondet à latere dextro, sed in plerisq; dexter renis inuolucro uenula [4] impertitur; deinde ata non à uena caua sed ab ea quæ [5] inde procedit ad internum renem; per quam sanguinis serum

attrahit; quibusdam tamen contra usu uenit, quibus uena pertinet ad inuolucrum sinistri renis, non à cana oritur, sed ab ea, per quam ren sanguinis serum allicit, quæ at ad dextri renis inuolucrum pergit, à dextro latere uenæ cauæ proficiscitur. Postq; uena cana ad medium dorsum peruenit, iuxta primam lumborum uertebram duas grandes uenas uenæq; unam profert, ad renem sui lateris appellant at emulgentes, quòd renes serum sanguinis per ipsas emulgeant, atq; alliciat: oriunt autem à cana, non in eadem regione exquisitæ; sed una sublimior altera humilior. dextra plerunq; sublimior est, sicut et dexter ren ad quem pergit; sinistra humilior, sicut et sinister; raro n. contra res habet. Vtraq; statim atq; ad renem sui lateris peruenit, bipartita per eius substantiam mirabili artificio distribuitur. serum à sinistra emulgentis inferiore parte circa medium suæ longitudinis uena oritur, quæ procedit supra peritonæi partem tegentem lumborum musculos, cui aliquot ramos impertiens, obliq; descendit uersus dextrum latus, super dextrum canalem, per quem ureina ad uesicam descendit; fertur at usq; ad os sacrum; inde ad os pubis ascendit, apud inguen; et peritonæum circumdata, ac primo præterea secundum, et quartum musculorum uentris, supra os pubis exit per sinum, ea de causa ibi insculptum. Ilium circuitus quosdam efficiens, uaricum modo, ad sublimiorem testis partem peruenit, et aliquot ramos interno eius inuolucro, sed longe plures eius substantiæ impertit. Huic uenæ ad sinistrum testem pertinenti interdum, sed raro altera adiungitur, orta à sinistro latere uenæ cauæ paulo infra initium uenæ emulgentis; ita ut ex utraq; fiat una, per quam seminis materia transit ad testem. At uena, quæ ad dextrum testem renem progr. non ab emulgente oritur, sed à priori parte uenæ cauæ, paulo infra originem emulgentis uersus dextrum latus. incipit autem aliquantisper assurgens, et rotunda, sed eodem modo progreditur ad dextrum testem,

6 t. ii. θ. 1. lib. m. fi. xix. a. b. fig. xxi. xxii. m. n.

7. t. ii. λ. lib. iii. fi. xix. e. fi. xxi. x.

quamuis ea nonnulli sub peritonæo ferri uelint

* t. ii. v.

8. t. ii. μ.

testem renem

I

tem, atq; eam, quam ad sinistrum ferri ostendimus. Cateri utraq; 96
utrinq; procedit tunica cum ramo qui à magna arteria x tendit ad tes-
tem; iuxta cuius superiorem partem ex uena, et arteria quoddam cor-
pus efficitur: unde materia seminis in testis substantiam transfert,
à posteriori at parte uas xi oritur, per quod semen iam confecti ad colem
defertur; hæc ratio est uenarum in maribus ad testem pertinentium;
eadem etiam est et in foeminis, eo excepto quod fulciuntur membra-
na reassoribus: & priusq; ad testes perueniant, diuiduntur in duas partes,
quarum una membranis quibusdam ceassioribus, et cornibus uteri uer-
sus fundum impertitur; altera iungitur cum arteria ad testem pinete,
inseriturq; in testem sui lateris, non extra uentrem, sed in cauo ipsi,
iuxta uteri latus, ubi capreoli modo serpens, ad eius cornu finitur.
uena caua præter ramos qui ad testes feruntur, multos ramulos xii pro-
fert, à posteriori parte uersus uertebras lumborum, quibus inhæret: pene-
trant hi ad medullam spinæ, per foramina illa unde exeunt nerui;
aliquos etiam impertit musculis, qui uertebris insident, unde alij
deriuantur, qui in gyrum progrediuntur ad ilia, et aluntur musculos
uentris, per quos transeunt. Sed cum ad sacrum os accessit, xiii arteriæ ma-
gnæ substernitur, ne ab ipso lædatur, et statim in duos truncos æqles
deriuatur; quorum unus ad dextram, alter ad sinistrum eius progredit;
ita ut Λ. græcã figuram repræsentet. Ab exterue latere utriusq; trunci ue-
na xiiii nascitur grandior; quam ulla alia ex ijs quas ad lumborum uertebras,
aut uentris, & lumborum musculos ferri diximus. Hæc transuersa progr
super lumbos, aliquot ramulos impertiens ipsis, tum musculis uentris,
ac peritoneo: uterq; truncus obliq; descendit uersus partem posteriorem,
aliquot ramulos xv impertiens ipsis foraminibus ossis sacri, descendensq; dimi-
ditur in duos ramos xvi inæquales; quorum xvii interior, qui et tenuior est in alios
duos partitur: hæc xviii qui exterior est, uersus exteriorem partem procedit, trás-

uersè inter os sacrum, et os coxæ, unà cum neruo maxime grandi ex
ijs qui ad crus feruntur; plures ât ramulos transfert ad musculos ortos
ab externa parte summæ coxæ, et fœmur mouentes, et ad illos ẽt qui
oriuntur ab ima parte coxæ, ita ut posterior pars commissuræ fœmo-
ris cum coxa, et cutis inguinum ab eiusmodi ramulis alatur: sed in-
19 t ii v. terior ramus [19] ab interiori parte aliquot ramos præter foraminibus
20 t ii ψ. ossis sacri: tum alios maiores [20] musculis ani, et cuti, quæ iuxta est
unde constituuntur capita aliquot uenarũ sanguinem fundentium;
21 t ii x. hæmorroidas græci dicunt sed paulò ulterius procedens alium ramũ
profert [21] qui in maribus ad uesicam à suo latere progreditur, diductusq;
in multos ramos per ceruicem uesicæ, & colem distribuitur: in fœmi-
nis uero opperitur crassiori membrana, et aliquot ramulos uesicæ im-
pertit; sed multò plures fundo uteri sui lateris; quorũ nonnulli ad
uteri ceruicem perueniunt. Reliqua pars huius interni rami progredi-
22 t ii ω. tur ad os pubis, descendensq; propaginem profert, quæ cõcim, arcuem
quandam uenam [22] efficit, iuncta cum altera propagine à grandiori,
23 t ii g ex terius g t ii x atq; externo ramo trunci [23] proposita derivata dein per peritonæum tra-
sit, ac per decimum musculum mouentem fœmur; egrediensq; per
sinum ossis pubis à parte sublimiori, et membranam ibi existentem,
ac nouum musculum mouentem fœmur; abditur in fœmore aliquot
g t ii χο. ramulos impertiens initio secundi musculi mouentis eius. ô initio quin
et octaui mouentis fœmur, unde aliquot ramuli [9] deriuantur, usq; ad
24 t ii iuxta ei. cutim apud inguina: sed præter hos, ab eodem externo ramo alius [24] oritur,
qui ad coxam fertur, et eius caunum alit; deinde dimditur per fœmur,
raro eius dimidium excedens; præcipua tamen propago propositi ra-
25 t ii iuxta χ mi, quam distribui diximus per quintum musculum mouentem fœ-
26 t ii 2. mur; iungitur [25] cum alio ramo, [26] qui à grandi ramo externo iam dicto
27 t ii g ex terius ad cutis proficiscitur: externus hic, et grandior ramus [27] ex trunco uenæ

caua

cauæ deriuatus oblique descendit uersus crus, et priusq͂ ex peritoneo procedat, non mediocrem uenam 28 transfert ad partem superiorem; quæ per peritoneum ascendens, uersus priorem partem uentris aliquot ramulos peritoneo impertit; procedit at per priorem partem uentris dũ perueniat ad rectum musculum sui lateris; ubi peritoneum, et transuersum musculum penetrans, ad rectum musculum pertinet, aliquot ramulos impertiens alijs musculis uentris: sed paulo supra umbilicum 29 in multos ramulos diuiditur; qui extrema illarum uenarum attingunt, quas a iugulo sub osse thoracis descendere ad rectos musculos uentris manifestum est: ab his consortium proficisci existimat inter uterum, et mammas.

ad crus ...antibus. C — Vtraq truncus uenæ cauæ descendentis, atq ad lumbos, ad figuram literæ Λ. bipartitæ deorsum descendens iuxta os sacrum in duos ramos 1 inæquales scindit, quorum interior, 2 qui minor est, ab exteriori parte insignem uenam 3 profert, q ad posteriorem partem coxæ fertur; et aliquantisper procedit per fœmur. at idem interior ramus, per foramen ossis pubis transiens usq ad dimidium fœmoris ab interna parte progreditur musculis per quos tran[sit] et ramulos impertiens. At exterior, 4 qui grandis est, et ueluti truncus reliquarum uenarum omnium ad crus pertinentium; quum primum e peritoneo egreditur, procedit uersus inguen, per superiorem partem ossis coxæ, qua descendunt sextus, et septimus musculus mouentes fœmur; tenditq per anteriorem partem fœmoris, aliquanto interius nullo musculo tectus; transitq per sinum, quem in inguine constituunt primus musculus cruris, et octauus mouens fœmur; ubi pluribus glandulis superiectus, aliquot uenas profert, quarum prima 5 quæ interior est, et insignis progreditur sub cute per internam partem fœmoris genu, cruris, usq ad thalum: a parte interna, ubi supra pedis tarsum descendens distribuitur uarijs partibus; iungiturq cum alijs uenis, quas fieri ad hanc partem ostendemus; procedit at fere in omnibus corporibus eodem

modo usq; ad thalum; deinde plecunq; supra, interdum infra thalum
transit. uarie etiam distinguitur per tarsum, & digitos pedis; miscet'
enim interdum cum alijs ramis; et ad digitum paruum, et eum qui
paruo proximus est tendit interdum uero ad magnum, et eum qui ma-
gno proximus est. uarie etiam distribuitur in uno, atq; altero pede
Rami autem, qui ab ea deriuantur, dum per eius descendit, uix unq;
eodem ordine progrediuntur; quos omnes interea tum et subiectos mi-
proficiscantur; fere in sublimiori, atq; interiori parte femoris duos ra-
6 t ii A mos profert, unum minorem, 6 qui pergit uersus interiorem partem, inter
7 t ii Ξ anum, et tibiæ peroneum, et os femoris, alterum maiorem 7 ab exterio-
ri parte, qui progreditur per femoris partem priorem, & exteriorem sub cu-
te, diuiditurq; in plures ramos perinde atq; interanus: dein cum peruenit
8 t ii Π ad dimidium femoris, aliquot propagines exigit, inter quas una 8 transit
ad primum musculum mouentem eius: at ubi uersus genu flectitur, duas
9 t ii Σ alias 9 profert paruas, et æquales; una tendit uersus genu, alt' uersus po-
plitem q q hæc interdum deest, interdum adeo tenuis est, ut uix appareat;
quod præcipue euenit, cum ea quæ ad genu tendit, maior est; dein cum
x t ii φ per eius tendit, x aliquot ramos impertit, et priori, et posteriori parti, q
inter se iunguntur. Ab externo grandi ramo, quem ueluti truncum
xi t ii Ω esse diximus uenæ tendentium ad eius, è regione iam descriptæ uenæ
grandioris, nascitur ab extrema parte uena parua; xi quæ tendit uersus
exterius latus: distribuiturq; per cutem tegentem priorem partem co-
xæ, et musculos ibi sitos. Sed grandis ramus postq; abeo deriuatæ sunt
duæ propositæ uenæ statim abditur inter musculos femur amplexantes,
12 t ii i uenamq; 12 impertit, septimo, et nono musculo mouenti eius; à qua deriuat'
13 t ii 2 rami aliquot ad cutem, sed ulterius procedens uenam 13 aliam maiorem pro-
fert, quæ diuiditur in quintum musculum, mouentem femur; et aliquot
ramulos præbet octauo musculo mouenti eius: multas etiam alias uenas

distribuit

distribuit musculis ferè omnibus fœmur amplectentibus, inter quas ma- 98.
xima [14] iungitur cum fine illius uenæ, [15] quam transiré diximus p foramen
ossis pubis, et descendere usq; ad medium fœmur; quam adeo longam
efficit, ut usq; ad genu pertineat: idem grandior ramus exterior deinde
obliq; descendit per os fœmoris, uergens aliquantisper ad partem pos-
teriorem nonnullos ramulos proferens ualde tenues; qui diuiduntur in
membranas tegentes præcipuos neruos cruris; quibus deriuatis, ulte-
rius descendens duas uenas ab exteriori parte uersus posteriorè profert,
unam superiorem, [16] alteram inferiorem, [17] quæ simul iunguntur, sed à su-
periori paulo anteq; cum inferiori iungatur, deriuantur complures rami,
qui uersus superiorem partem [18] distribuit procedunt, et in cutè diuidũt;
aliqui etiam uersus inferiorem, sed paruuli; tota at uena, quæ ex sup-
iori, et inferiori simul iuncta conficitur; postq; protulit aliquot ramu-
los, sublimiori parti fœmoris rectà descendit per medium poplitem, ad
musculos posteriores cruris, quibus aliquot ramulos [20] sine ordine impertit;
alios nimirum rectos, alios obliquos, alios transuersos; alios item, qui cum
contingere ramo iuneti crassiorem unum efficiunt; à qua uenarũ multitud.e
proficisci uarices solent in posteriori parte cruris: sed postq; hos ramulos
protulit, quibusdam usq; ad talos [21] descendit, atq; ibi finit; aljs miscetur
cum aliquib9 ramulis; qui per priorem cruris partem procedentes, eo perue-
niunt, unde illa transit; dein progreditur apud talum ab externa
parte, et sub cutem superioris partis pedis, ubi finitur. Sed quod reliqui
est, grandis, atq; extremi rami, descendit per os fœmoris serpens, ita ut
cum ad genu [22] peruenit, transeat inter duo capita, quæ in imo ipsius sunt
à parte posteriori, ubi in duos inæquales ramos scinditur; interior, [23] qui
multo tenuior est, ramulos aliquos præbet musculis ijs, qui collocati sunt in
posteriore partes cruris, et ex ijs qui in priore, prima, et secundo mo-
uenti cruris, simulq; aliquot ramulos [24] transfert ad interiorẽ partẽ cruris:

25.t.ii.12. At ubi ad appendicem tibiæ peruenit,[25] et aliquot ramulos cuti impertiuit, sub thalum flectitur; et per interiorem partem pedis tendit usque ad magnum digitum, ubi in cutem diuiditur; q̃ q̃ idem ramus interdum nascit inter os calcis, et tibiam, et per plantam pedis fertur ad digitos. Atex-
26.t.ii.13. terior ramus[26] huius partitionis ad poplitem grandior est; statim autem in
27.t.ii.16. duas uenas diuiditur; quarum maior[27] procedit per musculos occupantes posteriorem partem cruris, rectaque descendens inter primum, et secundum, præterea inter quartum, et quintum musculum mouentem pedem; tum inter eos qui digitos flectunt, à crure ortos. ligamentum interdum attingit, quo tibia cum sura nectitur; et in itinere semper ramos profert musculis,
28.t.ii.17 per quos transit: quorum nulli, aut pauci ad cutem perueniunt. Cum autem ipsa
29.t.ii iuxta 8. genu ad dimidium cruris[28] peruenit in duos ramos separatur quorum interior tendit ad commissuram ossis tibiæ, ac thali; ubi ramum[29] distribuit descenditque simul cum chordis musculorum obliquè uersus plantam pedis, inter calcem, et tibiam sub musculo flectente secundos articulos digitorum, duosque ramos magno digito impertit; totidem proximo, et unum medio: interdum nullo ramulo impertito inter calcem, et tibiam, distribuit
30.t.ii.18. in omnes digitos pedis: Exterior ramus[30] iuxta suram progreditur; cumque ad finem ligamenti peruenit; quo tibia, et sura inter se nectuntur, ramum[30] profert, qui per id ligamentum transiens, fertur ad pedem unà cum chordis ad ipsum tendentibus, per partem cruris priorem aliquot ramulos impertiens musculis torquentibus digitos uersus partem exteriorem, et aliquot cuti tegenti tarsum. post hæc tendit ad plantam, unà cum chordis
31.t.ii.14. septimi, et octaui musculi mouentis pedem; distribuiturque per digitum paruum.
32.t.ii.15. Restat exterior, ac minor ramus[31] externi rami, ex diuisione illa quam iuxta poplitem fieri diximus: hic ad superiorem fibulæ appendicem[32] fertur, et uersus exteriorem, ac posteriorem partem cruris procedens, multos in itinere ramulos proferens, uicinis partibus ad externum malleolum

pergit,

pergit, ubi in pede cum aliis ramis mixtus, finitur superficietenus; fa-
ciens uniuersum iter iam dictum. Quamuis autem uenarũ eruer, ac
pedis progressus magna ex parte talis sit, qualem descripsimus; inter-
dum tamen alijs hominibus, alio modo se habet. Hactenus de uenis.

De arterijs in uniuersum C. XI.

Canalibus, qui à iecinore, alij respondent qui à corde orti in uniuersũ
corpus diuiduntur, utrq; at̃ græce φλέβες, uena latine à ueteribus
dicuntur; q̃ q̃ hi à iunioribus tam græcis, quàm latinis simpliciter
arteriæ nominantur: sicuti asperæ arteriæ quæ in pulmonibus con-
tinentur, à ueteribus arteriæ simpliciter dictæ. Vt at̃ sanguis per uc-
nas fertur à iecinore ad totum corpus alendum; ita per arterias à
corde spiritus cum sanguine tenuiori, qui uitalem facultatem om-
nibus corporis particulis impertit. Cæterum uenæ maxima ex par-
te præstant usum canalis; quis aliquid etiam conferant ad perfi-
ciendum sanguinem, quem accipiunt; sed arteriæ præcipuum hũt
munus; per quod dilatantur, et contrahuntur; sicq; tuentur calidũ
innatum, quo uita continetur. Calidum enim cum assiduè alat̃
adeò increscit, ut absumat alimentum præparatum, atq; ita defi-
ciat, nisi remittatur; remittitur autem perspiratu, quo et fuligo
detruditur, et noua materia frigidior allicitur: perspiratum præs-
tant motus arteriarũ, quæ cum contrahuntur, ueluti fuliginem ex-
ustam depellunt; cum dilatantur, attrahunt aerem frigidiorem:
singulæ autem corporis partes perspiratum obtinent ex arteryis,
excepto corde, et cerebro; nam hoc à nauibus, illud à pulmone benefi-
cium consequitur: quis cerebro arteriæ etiam suppeditent uitalem
spiritum; ex quo conficitur animalis: attrahunt autem arteriæ, &
depellunt ab omni parte in omnem partem; per eas n. conspirant
omnes partes inter se. Cæterũ arteriæ, quæ cordi uicinæ sunt, ueluti
quæ per dorsum ascendunt, aut descendent, ex corde hauriunt aerem

frigidiorem: sed quæ uicinæ sunt cuti, ambientem aerem attrahunt, q̃ cẽ à cute, et à corde recedunt, attrahunt à uenis, cum quibus iunguntur sanguinem tenuiorem: vterq; arteriarũ motus, dilatatio scilicet, et contractio à corde proficiscitur, unde oriuntur; ita ut unà cum ipso dilatentur, et contrahantur; neq; enim mouentur quasi cauo mortua, atq; extracta ex se ipsis, ut existimauit Philotimus, et Praxagoras, qui pulsum à palpitatione minime distinxerunt; arteria enim intercepta, aut extracta non pulsat, cauo extracto palpitat, neq; dilatatur etiam quasi inanima instrumenta, quòd implcantur, ut uoluit Erasistratus, sed implentur, quòd dilatentur; sicut implevi uidemus quæ cum q̃ dilatantur; attrahunt enim ex uicinis partibus primò materiam leuiorem, deinde eam, quæ minus leuis est; ut arteriæ primo spiritum: deinde sanguinem tenuiorem. Proposito uero nervi respondet arteriarũ constitutio; sive substantiã spectes, sive formam. Substantia duabus tunicis continetur; quarũ exterior similis est tunicæ uenarũ; sive robur, sive crassitudinem spectes: distinguiturq; fibris aliquibus rectis, aliquibus obliquis, sed transuersis nullis. Interior crassior est sexcuplo, ut tradidit Herophilus, q̃ tunica uenarũ; atq; adeò dura, ut à quibusdam cartilaginosa nominetur. Hæc transuersis fibris dumtaxat distinguitur; et in intima superficie cuticulam quandam præsefert, non secus q̃ uentriculi, aut intestinorũ tunica) telæ araneari non dissimilẽ; quæ à nonnullis non pars interna, sed tertia iudicatur; quibusdam autem corporis partibus externa tunica membrana circundatur tenui à proximis sedibus diducta, quod euenire etiam uenis diximus ut in ima septi transuersi regione, à peritonæo, et in summa à membrana costas succingente. Forma arteriarũ ita habet; intus cana est, et canalis modo pervia, ut spiritui, et tenuiori sanguini aditum

præbeat

præbeat ad omnes corporis partes: duplex uerò tunica, qua tegitur, 100
multis parvis foraminibus distinguitur; per quæ spiritus, ac tenuis
sanguis penetrare possit, et tum allici, tum detrudi: habent et extre-
mæ arteriæ ora, sicut et extremæ uenæ; quæ se mutuò contingunt,
atq; ubi res postulat, aperiuntur, ut utræq; ex se mutuò attrahant
quod utile est. Quod ad magnitudinem attinet, minores sunt art.
q; uenæ; quòd partes frigidiores minus egeant perspiratu, q; alimento,
et ideo minores arterias postulant, q; uenas: Facultas tam uenarũ, q;
arteriarũ magnitudini respondet, non sic nervorũ, cum sæpe nervus
parvus magnam afferat vim sentiendi, ut qui mollis sit, et à cerebro
oriatur. Sunt etiam arteriæ numero paucriores, q; uenæ; et quia ptes
frigidæ veluti ossa, carent arteriis; et quia partes externæ, veluti cutis,
satis perspiratu fruuntur, sine arteriis, quæ in aere uersentur; aliqn
iunguntur ubiq; uenæ arteriis; ita ut ubi uena sit, arteria quoq; re-
periatur; ex ea enim coniunctione fit, ut sibi communicent utilem
materiam, et ut membranæ, quibus uenæ, cum ceteris partibus nec-
tuntur, arteriis quoq; sint communes. Idem præterea iter faciunt, cũ
singulis partibus corporis distribuuntur; excepto cerebro, quod à su-
periori parte uenam, ab inferiori arteriam accipit; id quod necess.
fuit, ut spiritus, qui sursum, et sanguis, qui deorsum suopte nutu
ferretur, commodius in omnes partes cerebri diuideretur. Deinantur
tam uenæ, q; arteriæ à proximis truncis, ut tutiores sint; sign autem
à remotis diducuntur, id factum est à natura ob maiorem aliqua
necessitatem. Vèr; arteriæ in itinere, quod faciunt iunctæ cum ue-
nis, altiorem situm obtinent, magisq; recedunt à cute; et in musculos
ingrediuntur; quò fit, ut carnosis nusq; appareãt in cruce, nisi in tarso
pedis; sic autem abditæ magis defenduntur; id quod necesse fuit, cũ
maiori periculo exponantur, si uiolentur, q; uenæ; sed quod arteriæ

erigo sit ipsum cor. iam supra ostendimus. est enim corpus cruciatu truncus, cuius radices sunt arteriæ pulmonis; rami uero illæ arteriæ quæ à magna profectæ in totum diuiduntur.

De arteria magna ascendente CXII.

Magna igitur arteria à sublimiori parte sinistri uentriculi cordis initium sumit rotundum, durum, et quasi cartilaginosum. statimq; orta postq; excessit ex tribus membranis prohibentibus ne spiritus et sanguis à magna arteria reuertantur in cor, duos profert paruos ramos, unum à dextra parte, qui paulo crassior, et longior est. alterum à sinistra: hi coronæ modo undiq; ambiunt sublimiorem partem cordis, unà cum uena, quam ea de causa coronariam appellant. ab ijsdem deriuantur tenues ramuli complures, per cor descendentes. inter quos minus tenuis ille apparet, qui collocatus est in parte lateri, ac crassiori cordis. un septum nascitur, quod duos eius uentriculos diuidit. His duobus ramis deriuatis, ascendit magna arteria à medio sublimioris partis cordis sub truncum uenæ quam arteriale appellant; per inuolucra cordis, ac protinus in duas partes inæquales diuiditur: quæ grandior est, descendit. sed de hac postea agemus: quæ minus grandis, ascendit inter asperam arteriam, et uenam cauam, et inter membranas septi thoracem in longitudinem diuidentis; statimq; à latere sinistro ramum grandem producit, qui obliquè ascendit uersus primam costam eius dem lateris; nullum ramulum proferens donec pulmoni inhæreat, nexusq; cum septo thoracem in longitudinem diuidente ad primam costam peruenit: ibi at duos ramos exigit, unum ab inferiori parte, alterum à superiori. Qui ab inferiori, per radices costarum transiens, ramulum impertit cuilibet medio spacio, inter quatuor primas costas; à quorum quolibet alij duo nascuntur, qui ad spinæ medullam pertinent, et musculos ea parte scapulæ inhærentes. Qui à superiori, maior est, obliquè at ascendens iuxta septimam ceruicis uertebram transit per foramina

transuer-

1. t. lib. iiii. fi. vi. o fi. v. H. t. iiii. A
2. t. iiii. BB.
3. lib. iiii. fi. vi. o. tranit sub. s.
4. t. iiii. 1 lib. iiii fi. vi. R.
5. t. iiii. V.
6. t. iiii. D.
7. t. iiii. E.
8. t. iiii. F.

transuersorum processuum, et superiorum uertebrarum ceruicis; ubi aliquot [10] ra=
mos profert, qui ad medullam penetrant per foramina, unde exeunt ner=
ui; aliquot etiam qui distribuuntur musculis sitis in posteriori parte ceruï=
cis. Deinde usq; ad occipitium ascendit unà cum uena, cum qua per fora=
men à posteriori parte ceruicis in caluariam ingreditur. Ab eodem
9 t IIII G. lib. IIII. fi. II D. grandi ramo, quem obliq; uersus primam costam diximus ascendere,
alia arteria [9] nascitur, quæ similiter ascendit, sed magis obliquè uersus
partem priorem; perueniensq; ad summum os thoracis, nectitur à
suo latere cum septo thoracem in longitudinem diuidente; sicquè
obliq; descendit per latus ossis thoracis, iuxta eam partem ubi cartila=
gines cum ipso committuntur. Idem autem iter facit, ac eodem modo
diuiditur, ac uena, quam descendere diximus sub os thoracis: et ex
eius cauo egredi iuxta cartilaginem scutiformem; ac super rectum
musculum uentris sui lateris ferri. Idem igitur iter facit arteria
x t IIII T proposita, cui ab inferiori parte altera arteria [x] respondet, non secusq; uena: uena. [x]
per has maximum consortium est inter uterum, et mammas. Gran=
dis ramus, postq; ab eo deriuata est præcedens arteria, proximè posita,
ulterius obliq; procedit uersus brachium, et priusq; ex cauo thoracis
xi t IIII H. prodeat, cum incipit egredi ex secundo musculo mouente dorsú aliam
arteriam [xi] producit insignem; quæ usq; ad occipitium ascendens diuidi=
tur in musculos in posteriori ceruicis parte collocatos, cuti nullum ra=
mulum impertiens. Exit tandem grandis ramus ex cauo thoracis, et
12 t IIII I. primam costam superans obliq; uergit ad alam, ubi à posteriori parte
13 t IIII K. mediocrem ramum [12] profert, qui distribuitur per musculos posteriorem
scapulæ partem occupantes; deinde alium [13] à posteriori parte aliquãto
minorem, qui ad iuncturam tendit humeri, cum scapula; et apud sũ=
mum humerum diuiditur in multos ramulos; quorum unus iungitur cũ
uena humeri, anteq; exeat ex musculis. Profert et aliquanto inferius

14. f. iiii. L. alium ramum[14], qui in multos ramulos diductus, distribuitur musculis
thoracis: exigit et multos alios ramulos, qui ad glandulas alarũ feruntur
15. f. iiii. M. & post hos alium[15], qui per latera thoracis descendens inseritur in musculũ
6. f. iiii. N. trahentem brachium deorsum. Quod reliquum est grandioris rami[16] progr̃
per brachium cum uena illa, quam iecinoris uenam nominaui dixiũs,
abditurq; inter musculos humerum mouentes, et aliquot ramulos impertit
tum internæ parti musculorũ amplectentium humerum, tũ membranis
17. f. iiii. O. inuoluentibus musculos hac parte transeuntes. Deinde paulatim descendit,
ramulumq; [17] profert à posteriori parte ossis humeri, ubi nectuntur mus-
culi cubitum extendentes pergitq; usq; ad tuberculum externum humeri,
et ibi cum uena iunctum abditur inter chordas musculorũ; et inter
18. f. iiii. P. P. musculos flectentes cubitum quibus aliquot ramulos impertit, post hæc
uergit uersus cubiti commissuram à parte priori, cui utrinq; ramum[18] dis-
tribuit, transitq; apud finem secundi musculi flectentis cubitum, adeò
detectum, ut eius pulsus tactu deprehendatur. Tum descendit abditũ
inter musculos flectentes secundos articulos digitorũ; et eum qui tertios
19. f. iiii. Q. mouet quatuor digitorũ ubi in duos ramos diuiditur; quorũ unus iuxta
cubitum, alter iuxta radium progreditur. Ille qui iuxta radium[19] est,
20. f. iiii. R. tangitur à nobis, cum arterias tentamus, ramulum[20] at profert propè
primam palmæ partem, qui sub chordis musculorũ extendentiũ pollicẽ,
fertur ad exteriorem partem manus; distribuiturq; inter musculos, qui
sunt inter primum pollicis os, et illud palmæ cui index digitus inhæret;
sed postq; hunc ramum protulit, transit per primam palmæ partem ab
interiori regione sub transuersum ligamentum, ubi in tres ramos diuidit,
perinde ac neruus, et uena ibi existens: ex his ramis primus, et secundus
bipartitur: tendit primus per latera interioris partis pollicis; secũdus
21. f. iiii. T. per latera interiora indicis, tertius[21] integer fertur ad internã partem
22. f. iiii. S. medij digiti. At ramus[22], qui per cubitum progreditur usq; ad primam
palmæ

palmæ partem similiter tendit adeò abditus inter musculos, vt non perſeferat pulsum; nisi aliquibus locis admodum gracilibus; transiens autē sub ligamentum transuersum sub primam palmæ partem, et sub membranam manus duos ramulos [23] impertit paruo digito, et tertio proximo; atq; vnum medio ab externo latere; [24] aliquos etiam interdū musculis sitis ab externo latere illius oſsis, quod in palma situm eſt, è regione parui digiti. Hoc igitur pacto finitur grandior ramus, quē produci diximus à sinistro latere arteriæ ascendentis, cum ex corde exit.

Quo grandi ramo producto, magna arteria ascendens, recta paulò superius [25] tendit iuxta asperam arteriam, dum perueniat ad glandulas prope guttur subtractas, ibi autem priusq; ex cauo thoracis exeat, in duos ramos diuiditur. sinister, [26] qui gracilior eſt, grandis tamen aliquantis per sinistrorsum nergens fertur aliquas sursum cum interna uena iugulari iuxta sinistrum latus asperæ arteriæ: uocatur autem hic ramus à uetcribus arteria καρωτὶς dexter. [27] qui craſſior eſt, similiter sursum ascendit, et statim atq; primam costam dextri lateris attingit, grandem ramum [28] profert, similem illi, qui sinistro brachio distribuitur. Ab hoc enim similiter deriuantur rami ad internalla costarū, ad transuersos proceſſus uertebrarū cernicis, ad pectoris os, ad posteriores musculos in collo sitos; ita ut eodem modo demiq; in brachium, & manum diuidatur: sed quod reliquum eſt grandioris, ac dextri rami, iuxta dextrum latus asperæ arteriæ ascendit, efficiturq; καρωτὶς arteria dextri lateris. Vtraq; at tam dextra, q; sinistra καρωτὶς cum fauces attingit, in duos scinditur ramos, [29] quorū grandior: atq; interior [30] fauces subit: ramulosq; [31] gutturis musculis impertiens, ad caluariæ basim properat, et priusq; in eam ingrediatur, [32] in duos impares diuiditur ramos: quorū maior [33] cum nulla uena iunctus ingreditur in caluariam per foramen ossis sphoenoidis, situm iuxta sinum glandulæ recipientis pituitam

g. t iiii. inter T. et *.
q. t iiii. T.
p. t iiii. V.
o. t iiii. X.
n. t iiii. Z.
m. t iiii. Y.
l. t iiii. a.
k. t iiii. d.
i. t iiii. e.
h. t iiii. f iii. B.
g. t iiii. f iii. L

34·t·iii·fi·ii·s.
35·t·iii·fi·ii·r. cerebri, statim autem cum ingreditur duos ramulos profert, unus[34] ad cauum
narium tendit, qui in extremum nasum diuiditur; alter[35] in latus sinistrű
36 t·iii·fi·ii·u·u· duræ cerebri membranæ multipliciter scinditur sed postq̃ hos duos ramos
37·t·iii·fi·ii·æ. protulit, rursus diuiditur: in anteriora uergens in duos ramos,[36] qui deinde
38 t·iii·fi·ii·x· in unum[37] colliguntur, quamuis interdum non duplex diuisus, et postea
coniunctus, sed simplex procedat; insignem autem ramum[38] ad oculum, &
tempora transmittit. per foramen unde exit secundum par neruorũ cerebri.
Reliqua eius pars duram cerebri membranam perforat, et partim ad si
39·t·iii·fi·ii·β. nistram cerebri membranam,[39] partim ad sinistrum cerebri uētriculű
40·t·iii·fi·ii·y. ascendit,[40] ubi plexum quendam efficit sed alter ramus[41] ex hac arteria cű
41·t·iii·fi·ii·t.
42·t·iii·fi·ii·c· ad caluariam peruenit, diuisus fertur unà cum uena[42] in posteriora
43 t·iii·fi·ii·φ. iuxta caluariæ basim, et ramum[43] musculis ceruicis, atq; illis qui siti
sunt in anteriori sede uertebrarũ iuxta primæ ac secundæ uertebræ inter-
uallum præbet; dein in caluariam penetrat, per foramen unde exit sex-
44·t·iiii·b. tum par neruorũ cerebri At ramus[44] ille arteriæ carotidis sinistræ, qué
in diuisione ad fauces graciliorem, exterioremq; esse diximus, genis, ac
45·t·iiii·e· buccis ramulum[45] profert penitus latitantem, tum in duos ramos partit,
46·t·iiii·g· unus[46] fertur ad sinistrum tempus; alter[47] iuxta posteriorem partem auris sinis-
47·t·iiii·h· træ, ubi etiam pulsus tactu percipitur.

De Arteria magna descendente. CXIII. Exposito ductu magnæ arteriæ ascendentis, proximum est, ut ad eãdé
descendentem accedamus superinsidet hæc[1] uertebris; et utrinq; à lateri-
1·t·iiii·1. bus ramos[2] distribuit interuallis octo costarũ inferiorũ, qui ueras costas
2·t·iiii·k·k·fi·iii·A·A· usq; ad cartilaginem sequuntur; sed in spurijs ultra progrediuntur ad la-
3·t·ii·G·G exeunt ab F·F· tera abdominis, à quibus ramuli aliquot ad spinæ medullam feruntur,
atq; ad musculos uertebris; thoraciq; superiectos, non secusq; à uena[3] sine
coniuge ipsa uero arteria uertebris aliquantisper uersus partem sinistrã
4·lib·ii·t·vii·fi·ii·m innitens, deorsum tendit,[4] et ex cauo thoracis egreditur, quà septű[5] ad unde-
5·lib·ii·t·vii·fi·ii Δ· cimam eius uertebram spectat; statimq; sub septo transuerso utrinq; unű

profert

profert ramum[6], qui in plures sectus in posteriorem sedem septi iuxta uer-
tebras progreditur; et sublimiori septi parti, quà septo adnascitur, ramos
impertit: post duos iam dictos ramos magna arteria à priori parte unum
profert truncum[7], qui distribuitur in uentriculum, iecur, uesicam fellis,
lienē, omentum, duodenum, et colum intestinum. in hunc modum · cum pⁿ
ꝑ decurratus est, fulcitur superiori parte inferioris membranæ omēti, &
in duos ramos[8] diuiditur propè æquales, horū qui paulò gracilior est, dextror-
sum tendit, alter sinistrorsum: qui dextrorsum* uenæ portæ innixus ad
cauum iecoris tendit, in itinere autem ramum[9] impertit inferiori mem-
branæ omenti, et colo intestinō; dein à superiori parte alium ramulum[x]
uentriculo præbet, qui diuiditur in posteriorem eius partem, quà spec-
tat ad dorsum; dein ex humiliori parte, cum ad iecoris cauum pergit,
duos profert ramos, unum[xi] duodeno intestino usq; ad initium ieiuni;
alterum[12] paulo ampliorem, qui uergit ad dextram sedem uentriculi, et su-
periori membranæ omenti illigatur, superneq; diuiditur in priorem, &
posteriorem partem uentericuli; infernè alios ramulos distribuit superiori
membranæ omenti. quod superest huius dextri rami[13] duos tenues ramulos
bilis[14] uesicæ impertit, et in ramulos aliquot sectum ad iecinoris cauū termi-
natur; non admodum in eius substantiam penetrans. At ramus, qui sinis-
trorsum[15] progreditur, et modicè crassior est, inferiori membrane omēti, &
glandulis quæ iuxta sunt, inuititur; connunctusq; cum uenæ portæ ramo,
in tot, quot ille diuiditur: à superiori (at enim) parte arteriā[16] præbet uentriculo,
quà dorso innititur; quæ primùm ramum[17] profert uterinq; posteriori pti
uetriculi; dein sursum ascendens[18] uenæ portæ modò, superius os uentriculi ꝙsi
corona cingit, ramulos[19] distribuens tam uentriculo, q̄ gulæ, quà cum uentri-
culo iungitur; inter quos unus à superiori parte dextrorsum uersus inferiorē
progreditur ad inferius ostiū uentriculi, ramulos in itinere imperiens alteri,
et posteriori parti uentriculi: dein sinister ramus aliam arteriam* diffundit

6 tmus f
7 tum fi. n. m
8 t. iiii. fi. ii. n.
n. t. v. fi. iii. f.
9 t. iiii. fi. ii. n.
g. iiii. fi. ii. o. r.
x. m. e.
xi. fi. ii. p. t. v.
fiii. h.
12 t iiii. fi. ii. q.
13 t iiii. fi. ii r.
14 t iii. fi. ii. s.
15 t. iii. fi. ii. t.
16 t iiii. fi. ii. u.
17 t iii. fi. n. x.
18 t iii. fi. n. y.
19 t iii. fi. ii. z.
* t iii. fi. ii. a.
* t iii. fi. ii. 6.

in inferiorem omenti membranam. hæc paulo post initium in duos ramos
diuiditur, ualde inter se diductos, et multos ramulos distribuit tũ inferiori
membranæ omenti, tum colo intestino. his deriuatis, sinister ramus magis
adhuc sinistrorsum ducitur, et perinde ac uena cum qua iungitur, in duos
ramos diuiditur, atq; hi rursus in alios, dum recta in lienis cauũ multis
ramulis ingrediatur. sed ab humiliori ramo prinsq; in lienem perueniat,
plerumq; ramulus in membranæ omenti distribuitur. producitur et ab eade
arteria prinsq; in lienem ingrediatur, ramus qui superiori membranæ om.
innixus dextrorsum uergit ad uenticuli fundum, et in sinistra eius sede
tam à posteriori, q; à priori parte diuiditur, ramulum impertiens supiori
membranæ omenti. Nascuntur et alij ramuli a ramis ad lienem pertinen-
tibus, qui ad sinistrum uenticuli latus pergunt, non secus q; illi, qui oriũt
à uenis ad lienem pertinentibus. sed magna arteria paulo infrius, à
priori parte arteriam unam exigit, pluribusq; ramis diuiditur uenę portæ
modo in ieiunum ileum, et eam partem coli, quæ à ieiunoris cauo ad dex-
trum renem pregreditur. A qua eadem magna arteria paulo infrius uterinę
una deriuat. quæ in renem sui lateris diuiditur. obscures admodum ramu-
los impertiens crassiori tunicæ ipsius. aliquanto at infra initium dextræ ue-
næ materiam seminis ad testem ferentis, oriuntur binæ arteriæ a magnę
arteriæ anteriori parte, quæ ad testes seminis materiam simtr afferũt,
hæ initio coniunctæ sunt, sed dextra dein super uenam cauam trasiens,
dextræ uenæ ad testem tendenti innititur, donec pubis os superans,
et ex uentris cauo exiens cum uena misceatur ad initium testis:
eodem et modo sinistra arteria cum sinistra uena coniungitur. In
fœminis hæ arteriæ eodem modo ac uenæ distribuuntur; siquidem altera
pars ipsarũ in testes, altera in uteri fundum diuiditur. Rursus paulo
inferius à priori parte magnæ arteriæ, alia arteria deriuatur, in hu-
miliorem mesenterij sedem, quæ in colum intestinum à liene usq; ad

rectum

20 t.iiii.fi.ii.t.v.fi.iii.

21.t.iiii.fi.ii.dd.

22 t.iiii.fi.ii.y.

23.t.iii.p.ii.ε

24.t.iiii.fi.ii.z.

25.t.iiii.fi.ii.m.

26 t.iii.fi.i.ii.z

27 t.iii.fi.ii.H.θ.iii.v.fi.x.i.x.xxi.a.b.m.n.

28.t.iiii.fi.ii.ii.c.

29.t.iiii.fi.ii.λ.

104

30 rectum fœtur, et in ipsum quoq; rectum distribuitur: sed à posteriori sede magnæ arteriæ, quà cum vertebris iungitur, rami 30 utrinq; deriuantur ad singulas lumborũ vertebras, qui ad spinæ medullam, & ad musculos ibi sitos pertinent: sunt autem hi rami et magnitudine et itineris inter se similes, excepto uno, 31 qui utrinq; multo crassior prodit ad musculos vertebris inhærentes, et transuersus per peritonæum, atq; abdominis musculos ad uentris latera procedit. Hactenus magna arteria ad lumbos subijcitur sinistro lateri uenæ cauæ, ut ab eadem defendatur, sed cum sacri ossis initium attingit, ne ipsius contactu lædatur, uenæ superijcitur; ubi ex osse sacro excessit, rursus uenæ subijcitur, ut ab ea muniatur; in duos autem grandes truncos 32 separatur, ita ut hæc Λ. inuersæ imaginem referat. Respondent hac parte rami arteriarũ, ramis uenarũ, si tenues quosdam ramulos 33 excipias, qui ab humiliori parte arteriæ, quà primum in duos truncos diducitur, deorsum tendentes fulcri ossi sacro, per ipsius foramina penetrant ad spinæ medullam, et ad posteriorem partem sacri ossis; interdum etiam ita insignes sunt, ut ramulis undeantur ad anũ capita uenarũ sanguinem fundentia. Uterq; at truncus, 34 tam dexter, q; sinister, paulò post, q; à magna arteria deriuatus est, in duos grandes ramos diuiditur, quorũ interior 35 exteriori tenuior est, et statim in duos partitur ramulos; unum internum, alterum externum; externus 36 simul cum uena transuersus progreditur, quà os sacrum, et os coxæ inter se debiscunt, et pluribus ramis in musculos coxæ inhærentes diuiditur. Internus 37 mariibus uesicæ fundo, ac ceruici, et coli ramulos distribuit, ac non nullos etiam ano: fœminis uero grandior apparet, et in inferiorem partem fundi uteri multis ramulis diuiditur, et simul etiam in uteri ceruicem, et uesicam. Reliqua pars 38 interioris rami deorsum tendens arteriam 39 accipit; quæ utrinq; ab umbilico iuxta latera fundi uesicæ

30 r iiii. fi. i. y. u.

31 r iii fi i. ss. sup.

32 r iiii. fi. i. vv.

33 r iii fi. i. ξ.

r. i. fi. i. inter

34 r iii fi. i. vv.

35 r iii fi. i. ξ.

36 r iiii fi. i. o.

37 r iii fi. i. π.

38 r iii fi. i. s.

39 r iii fi. i. ss.

in ipsum ramũ inseritur, sed excedatur, et inarescit ijs qui iam in lucem sũt editi,
dein idem interior ramus non secus q̃ uena, quæ cum ipso iungitur, tendit
40 t iiii fi i ubi s per foramen ossis pubis, et prius q̃ ipsum transeat, ramulum 40 accipit ab exte-
riori ramo deriuatum, ita ut maior fiat, sicq̃ pubis foramen egreditur, &
ad musculos id foramen occupantes, et ad alios, qui à pubis osse initiũ sum-
unt, pertinet, non secus ac uena, quæ transit per foramen ossis pubis: hic
tandem interior ramus cum ad medium longitudinis fœmoris finitur,
41 t iiii fi i ω coit 41 cum ramulo 42 qui deriuatur ab exteriore, ac grandior ramo cæ pe-
42 t iiii fi i Ψ tente, ad quem iam accedimus. Exterior 43 igitur ramus, ac grandior utrius q̃
43 t iiii fi i vi trunci supra os sacrum deriuati per inguen in cæs descendit, et antrũ q̃ ex
44 t iiii fi i τ peritoneo excat, propagimem 44 illi sursum præbet, quæ ad rectum musculũ
abdominis sui lateris accedens, transuersos ramulos proximis partib⁹
utrinq̃ impertit, dein sursum ad umbilici regionem properans, in ram-
45 t iiii fi i ℨ. os scinditur qui cum ramulis arteriæ à 45 summo pectore descendentis iun-
guntur, et consortium efficiunt inter mammillas, et utrũq; ide exterior
ramus, cum iam descendens ad cæs peritoneum superauit, ramulũ
46 t iiii fi i ω ad 46 pubis ossa, quæ inter se committuntur, transmittit, qui exiguus e,
neq; cuti impertitur. Vtitur at arteria in cæsce propugnaculo uenæ,
* t iiii fi i χ et ramos * musculis distribuit antriorem fœmoris partẽ amplexãtib⁹
47 t iiii fi i Ψ cuti uero nullum: Ab eodem externo grandi ramo alius 47 ducitur, qui
in quintum fœmur mouentem musculum, et in eos qui interna fœmoris
48 t iiii fi i ω sedem occupant, usq; ad genu frequentibus ramis distribuitur; quorũ ex-
trema iunguntur 48 cum extremis illius arteriæ, quæ per pubis ossis fo-
ramen ad cæs diximus pertinere. Ipse at grandis ramus ab inguine
deorsum procedens iuxta fœmoris os ita conuoluitur, ut inter duo mus-
culorum fœmoris capita in poplite consistat; ubiq; at cum uena coniũgẽ
cæssione ad cæs tendente. Vicissim ubi per posteriorem partem fœmoris
49 t iiii fi i τ descendit, ramos 49 profert musculis ibi collocatis, quæ cum uenis uersus po-

plitem

poplitem procedunt. Cæteri ipse grandior ramus in poplite recondituꝛ, ubi ramum [50] utrinq; profert ad latera genu; sed postq; ex poplite excesſit, ab exteriori latere ramum [51] profert, qui iuxta suram procedens, inter septimũ & octauum musculum mouentem pedem abditur, et in reliquos qui anteriorem tibiæ partem occupant, distribuitur, ramulos impertiens ultra dimidium longitudinis cruris. Ipse deinde inter capita duorũ primorũ musculorũ pedem mouentium tendens; tum inter quartum ~~quo~~ et duos, qui flectũt ultimos digitorũ articulos, et quintum pedem mouentẽ absconditur, nec recedit à ligamento illo, quod in longitudinem tibiam cum sura alligat; interior [52] inter tibiæ os, et sura calcem ad inferiorem pedis partem ~~pt~~ progreditur, unà cum chordis musculorũ ad inferiorem pedis partem pertinentibus; in itinere at ramulum [53] transfert ad eam regionem, quà tibia cum thalo iungitur; in pedis uero planta, inter musculos flectentes secundos quatuor digitorũ articulos; et chordas flectentes tertios articulos, in duos ramos [54] scinditur; unus tendit ad digitum ~~inter medium, et mi~~ partim ad indicem, partim magnum; uersus in duos alios ramos diuisus: alter ad inferiorem partẽ medij digiti procedit. Exterior ramus, [55] quem sub media tibia deriuari diximus, similiter ad plantam pedis tendit, sed inter os calcis, et suram unà cum chordis septimi, et octaui musculi mouentis pedem; ramulum [56] illi commiſſuræ distribuens, et minimo digito, atq; illi, qui minimo proximus est, impertitur; sub thalo alium ramum [57] maiorem distribuit, qui diuiditur in musculos magnum digitum ad latera uertentes, et ~~in~~ tres proximos uersus partem externam, ubi pulsus manifestè deprehenditur: scire tñ licet, ut uenarũ ita etiam arteriarũ non eandem esse per cruꝛ, et pedem in omnibus distributionem.

De distributione uenarũ et arteriarũ in caluariam tractat. C. XIIII.

Ex ijs quæ ante proposita sunt de uenis, et arterijs, colligitur, quot, et quæ in caluariam ingrediantur, sunt autem utrinq; sex uenæ, et tres arteriæ; Prima uena illa est, quæ per foramina transuersoꝛ processuũ uertebraꝛ

ceruicis transit. Ingreditur autem per foramen, quod in posteriori parte occipitij utrinq; est, quà caluaria cum primis uertebris committitur. secundam, et tertiam uenam præstant duo rami interni uenæ iugularis externæ, quorum alter crassissimus est, si cum cæteris ramis in caluariam penetrantibus conferatur. ingreditur autem in caluariam per id foramen, unde exit sextum par neruorum cerebri, aliquot ramulos impertiens priori parti duarum primarum uertebrarum ceruicis, alter autem qui gracilior est, per id foramen in caluariam penetrat, quod situm est iuxta eam partem, unde exit tertium, et quartum par neruorum cerebri. quarta uena per illud foramen ossis sphenoidis exterua, quæ permeat in caluariam per foramen situm in osse occipitij, ad finem suturæ lambdoidis. Quinta uena per illud foramen ossis sphenoidis in caluariam ingreditur, unde exit secundum par neruorum cerebri. sexta uero per id, quod in octauo osse caluariæ maximum est. Per arteriam ascendit una cum uena prima per foramina transuersorum processuum uertebrarum ceruicis, et per idem foramen, per quod ipsa, in caluariam penetrat. secunda, et tertia sunt duo rami arteriæ carotidis, quorum unus ingreditur una cum secunda uena per foramen unde exit sextum par neruorum cerebri: alter sine uena comitante penetrat in caluariam per foramen, quod in osse sphoenoide situm est, iuxta sinum, ubi continetur glandula pituitam excipiens. Hæ igitur sunt uenæ, et arteriæ, quas in caluariam penetrare diximus; sed qua ratione deinde distribuantur, nunc dicendum superest. Inde ab initium summemus quod dura membrana, quæ tenuem cum cerebro complectitur, quibusdam locis duplicatura sinus efficit, in quos nonnullæ ex iam dictis uenis, atq; arteriis ingrediuntur; et à quibus ramuli deriuantur, qui per tenuem membranam penetrantes, ad cerebri uentriculos feruntur. sinus dicti quatuor sunt, primus, et secundus ~~sunt~~ unus à dextro, alter à sinistro latere occipitij: incipiunt ~~at~~ à finibus lambdoidis suturæ, et ossi ibidem inhærentes

inhaerentes, progrediuntur usq; ad eam sedem, ubi duo latera lamdoidis
inter se cocunt, ubi dexter sinus cum sinistro coit, et maiorem quédam
sinum efficit, qui quasi torcular, seu lacus ΛΗΝΟΟ appellatur; ab hoc lacu
duo alij oriuntur sinus, similiter à dura membrana duplicata constitu-
ti, alter longior est, qui sub caluariam, et proprie sub suturam, quá sagit-
taviam dicunt, antroesu progreditur usq; ad occipitium os caluariæ, ubi
instrumenta ophthalmactus diducuntur. Alter à lacu iam dicto discedens,
rectà tendit ad priorem cerebri partem, nihil ascendens, aut descendens,
donec ad eas cerebri partes perueniat, quæ clunes repræsentat. Deriuat
ab his sinibus rami ad duram, et tenuem membranam cerebri; à primo
enim, et secundo illi oriuntur, qui tendunt ad duram membrana tegente
posteriorem partem cerebri; ipsamq; separante à priori. A tertio sinu multi
utrinq; et rami proficiscuntur ad tenuem membranam tegentè complexantem
utrámq; partem anteriorem cerebri; qui in ramos nalde tenues
diuiduntur; nascuntur et à parte inferiori huius tertij sinus rami aliquot,
qui distribuuntur per eam partem duræ membranæ, quæ dextrum cere-
bri latus separat à sinistro. A sublimiori parte eiusdem tertij sinus, aliqui
etiam ramuli tenuissimi deriuantur; qui cum nenis ascendentibus, et per eas
ingredientibus in caluariam, foraminibus ad eum usum institutis coniuge-
xeunt et à quarto sinu complures nenulæ inter se similes, statim enim
ut ad eas cerebri partes quæ clunes repræsentant perueniunt, aliquot ramules profert,
à parte sublimiori, duræ membranæ quà dextram cerebri partem à sinis-
tra diuidit: à quibus alij quoq; in progressu suo lateri decurrunt ad duram
membranam cerebrum posterius amplectentem: in itinere etiam dum perueniat
ad instrumenta ophthalmactus, hic quartus sinus aliquot ramulos distribuit
sublimiori parti duræ membranæ. Nascuntur ex eodem à lateribus duæ alie
uenæ, utrinq; una; quæ supra cerebri partem callosam per totius latus capi-
tis procedit. In transitu ét aliquot ramulos distribuit tenui membranæ

dextra per dextram partem sinistra per sinistram pregreditur. Rursus
ab inferiori parte quarti sinus iuxta eam cerebri regionem, quæ testium
imaginem refert, uenulæ aliquot nascentur: quæ distribuuntur per te-
nuem membranam cerebrum amplectentem: harum nonnullæ reflexæ
feruntur per superiorem cerebri partem, nonnullæ per inferiores ad latera
tus, tendunt inde ad eam cerebri partem, quam testis repræsentare dixim⁹
et in inferne uentriculo rei misentur, complexu uenarum, et arteriarum.
A fine huius quarti sinus, atq; à parte humiliori, qua cerebrum testiū
imaginem refert, uena nascitur, quæ recta progreditur super glandula
cou similitudinem referentem; testibusq; innixa sub tegmento tertij ue-
triculi cerebri; quod quia testudinem refert, χελωνοειδὲς nominatur; in
uentriculos inferiores diuisa ad priorem partem tertij uentriculi ur-
inq; pregreditur ubi plexum refert, qui à similitudine corij inuolu-
cri fœtus χοριοειδὲς nominatur. Hinc uena postq; incæpit, membranu-
læ aliquæ illigantur, quæ à tenui cerebri membrana oriuntur, ipsos uenæ ra-
mulos amplectuntur, et plexu eiusdem sustinet: quibus ab utrinq; uena
simplex pregrediatur, ubi tamen ad uentriculos peruenit, in multos
tenues ramulos diuiditur: qui mox iuncti, modo separati retis speciē
efficiunt. His ita constitutis, de quatuor sinibus, qui ex dura membrana
effecti uenarum munere funguntur, non magno negocio nunc ostendemus
quia hæc sex uenæ, et tres quatuor arteriæ propositæ in caluariam distribuantur.
Prima uena, et prima arteria, quam ascendere per transuersa foramina
uertebrarum ceruicis posuimus; et in caluariam ingredi per id foramen, quod
utrinq; est in osse occipitij, quà cum primis uertebris committitur; finit
in sinum lambdoidis sui lateris, secunda uena cum secunda arteria in
caluariam ingreditur; arteria subito cessat; sed uena fertur ad sinum
ad lambdoidem sui lateris, ad quem fertur etiam à suo latere quarta ue-
na; tertia uena, quam à iugulari interna oriri diximus, transmittit

ramulum

27 t. iii. fi. ii. f. a. a

28 t. iii. fi. ii. h.

29 t. iii. fin. y.

30 t. iii. fin. y.

31 t. iii. fi. ii. S

32 t. iii. fi. ii. m. & i. uersus k.

ramulum [33] ad aurem, qui transit per foramen ossis temporis, cõe huius ramulis alterius ex quinto nerui par; cum primũ dat in caluariam penetrauit, cum dura membrana iungitur; et multos ramulos [34] illi distribuit, quæ inferiorem cerebri partem à suo latere amplectitur. Ex his alij [35] deducuntur ad tenuem membranam, non secus atq; illi, qui à quatuor similibus propositis deriuantur. Inter alios ramulos, quos hæc uena profert, unus per ipsam [36] ascendit ad tempora, et usq; ad uerticẽ, illi multos inhærentes ramulos impertiens. quinta uena eodem modo per duram mẽbranã distribuitur, ingressa in caluariam per foramen ossis sphoenoidis, unde exit secundum par nerui. sexta [37] uena, quæ per maximũ foramen octaui ossis auris instrumenta elapsa tactus in caluariam penetrare diximus, eodem et modo distribuitur. superest tertia arteria, [38] quæ statim atq; ingressa est in caluariam per proprium foramen, diuiditur in duos ramos tenues, [39] et tenues crassos. [40] Ex tenuibus, exterior [41] stapedi iungitur cum tertia uena, cum qua distribuitur per duram membranam. Interior [42] per proprium foramen tendit ad canum nasi, [43] et in eius extremum diuiditur, ubi pulsus sentitur. Crassiores rami * postq; aliquantulum ascenderunt cranio innuxi, uersus priorem partem procedunt; ubi rursus iunguntur. [44] ac deinde diuidũtur in duos ramos [45] inæquales. minor [46] penetrat ad cerebrum. per foramen unde exit secundum par nerui, et aliquot ramulos impertit interna parti musculi temporis: maior [47] ascendens permeat duram membranam apud glandulam, quæ pituitam excipit; ac deinde in duos ramos diuiditur, q. [rum] unus [48] multis ramulis diuiditur, in tenuem membranam amplectitur cerebrum: alter [49] tenuetus cum membranula orta à tenui membrana cerebri, diuiditur in multos ramulos, ubi plexus retiformis est in anteriori ventriculo cerebri; inde retrocedit uersus partem posteriorem, [50] ubi ramum accipit à quarto sinu ex dura membrana: reuertitur rursus ad priorem, ubi cum crassiori rami [51] à fine quarti sinus deducto miscetur;

ita ut tandem plexus efficiatur choroides tam a dextro q̄ a sinistro late ex ramo tertiæ arteriæ, et ex ramo quarti sinus simul mixtis; neq deprǣhēditur in humanis cadaueribus, rete illud mirabile a Galeno descriptum, quod fortasse in belluis uiderat iuxta glandem cerebri pituita excipiētē sed satis de uenis, atq arterijs cerebri

De Arteria uenali, & uena arteriali.

C.XV.

Egimus hactenus de uena caua; de uena magna porta; de arteria magna, superest nunc ut tertiam uenam explicemus, quam arterialem et alterā arteriam quam uenalem dicunt. Orditur[1] proposita uena a sublimiori p̄te uentriculi[2] cordis, ascenditq per dextrum latus asperæ arteriæ, statimq in duos ramos[3] diducitur qui ad pulmones feruntur, unus a dextra parte altera sinistra: uterq aūt eodem modo in duos ramos partitur; & hi rursus in quatuor, sicq deinceps maiores in minores: donec uterq ramus diuidatur a suo latere in totam pulmonis substantiam: habet uena hæc duplicem tunicam[4]; non secusq arteriæ; et eiusdem crassitudinis, atq idcirco dicta est arterialis: est enim uena, quatenus uenarū more sanguinem distribuit ad alendum pulmonem; sed quod ad tunicam spectat, naturam retinet arteriarū; et idcirco dicta est arterialis: duplex autem, et crassior facta fuit eius tunica; partim ut contineat tenuiorem sanguinem, quo alitur pulmo; partim ut resistat, neq comprimatur motu thoracis, et pulmonis.

Arteria[5] uenarum sumit a sublimiori parte sinistri uentriculi cordis, & in pulmones distribuitur in duos ramos[6] diuisa; ac deinde in plures, non secusq uena arterialis; sed tunicā habet simplicem[7] uenarū modo, atq idcirco appellata est uenalis; cum alioquin sit arteria continens spūm, seu aerem, qui a pulmonibus fertur ad sinistrum uentriculū cordis; sed utrum cum aere sanguis per hanc arteriam feratur, dubium est. Veteres solum aerem per ipsam ferri dixerunt asserentes, si inca reperiatur aliquid sanguinis, in cadauerum sectione; id non contineri

ibi secundū

1. t. iii. fi. iii.
2. lib. vi. fi. vi. i. fi. viii. c. D.
3. t. iii. fi. iiii. D.
4. t. iii. fi. iii. C. B.
5. t. iii. fi. iii. lib. vi. fi. v. G. f. ix.
6. t. iii. fi. iiii. K. L.
7. t. iii. fi. iiii. I.

ibi secundum naturam, sed ui quadam in illam expruni dum bestiæ 108
interimuntur. Recentiores asserunt sanguinem in ea secundum naturam
contineri; quod oculis se deprehendisse aiunt, cùm aperto thorace uiuentis bes-
tiæ, et educto sanguine ex corde secto, ipsam deinde arteriam uenalem
diuiserunt: inuenisse enim in ea sanguinem se affirmant; quem censent
non potuisse à corde in ipsam exprimi. Addunt, si cor exprimere sanguinẽ
cogeretur; faciliorem uiam habiturũ per magnam arteriam; existimãtq;
in pulmone arteriam hanc haurire sanguinem à uena arteriali; atq; ip-
sum ferre ad sinistrum uentriculum cordis, qui alioquin nihil inde
dextro sanguinis accipere posse: sed uteumq; res habeat, constat art.ª
hanc uenalem simplicem, esse ac tenuem tunicam habere uenarũmq;
id quod natura molita est, ut prompte, ac facile in pulmone aerem, qui
per asperam arteriam fertur exhauriet, atq; ad cor deferret. sed satis
de uenis, & arteriis. ~

TABVLA QVINTA. ET SEXTA.
FIGVRA. I. & II.

Expositis nervis, sequuntur venæ, quarum duæ primæ figuræ hominem nudum exponunt, a cute, & adipe [illegible] cutem pertinent [illegible] venam cauam [illegible] ostendit a cæteris corporis partibus resolutã, ut evidentius pateat [illegible] licet ad [illegible] doctrina [illegible] prædictarũ operæpretiũ esse quartam, & quintam tabulã quinti libri inspicere, sed quoniam ex sequentibus notis nonnullæ inseruntur omnibus figuris prædictis, notabimus [illegible]

A. A. A. 3. Radices venæ cauæ, quæ hac a iecinore pgredit.

a. 3. Alia radix eiusdem, quæ a cauo hepatis pcedit.

B. 3. Truncus venæ cauæ [illegible] & septũ transuer.

C. 3. Ramus [illegible] ex duobus, qui [illegible] venæ cauæ [illegible] pertinent ad septum transuersũ ex quibus nonnulli ad cordis tunicam derivantur

D. 3. Orificium venæ cauæ, quã cum corde comittit, [illegible] dex. [illegible]

E. 3. Vena coronaria, quæ coronæ modo latiorem cordis sedem ambit, multos ramulos deorsum transmittens per substãm cordis usq; ad eius [illegible]

F. F. 3. Vena sine coniuge cuius finem notat i. a. G.

G. G. Rami venæ sine coniuge nutrientes musculos collocatos inter costas

H. 3. Partitio venæ cauæ in duos ramos apud iugulu.

I. 3. Vena brachium petens, quæ ante eius ingressu bipartitur.

K. 3. Ramus huius venæ, qui tribus superioribus costis sui lateris alimentum præbet

L. 3. Vena, quæ sub osse pectoris procedens dividitur in

M. 3. Finis nuper dictæ venæ rectũ abdominis musculũ sui lateris.

N. N. 3. Vena, quæ penetrans per foramina transuerses [illegible] cervicis, & calvariam ingrediens duræ cerebri membranæ impetitur.

O. 3. Vena, quæ pertinet ad musculos occupantes anteriorem cervicis partem, & pect. sublimum

P. 13. Vena quæ distribuitur musculis tegentibus [illegible] [illegible]

Q. 2. 3. Vena, quæ [illegible] musculis interiorem scapulæ partẽ occupantibus, & iis qui prope sunt, ubi et rami deprehenduntur pertinentes ad glandulas alares, quorũ unus est [illegible]

R. 1. 2. 3. Ramus, qui per latus pectoris descendens impertitur sui lateris musculo flectenti brachium deorsum versus posteriora.

S. 3. Vena iugularis interior, [illegible] asperæ arteriæ, & nervis hac parte transeuntibus

T. 1. 2. 3. Vena iugularis exterior

V. 1. 2. 3. Divisio prædictæ venæ in duos truncos

X. 1. 2. 3. Interior ramus venæ iugularis externæ progreditur ad os, musculos ossis hyoidis, & deinde calvariã ingredit in duos ramos divisus

Y. Z. 1. 2. 3. Exterior ramus, qui ad faciem accedit, & Z. demonstrat eius rami apicem, qui ad frontem

9. pertinet, 9 ramũ ostendit, qui prope internum oculi angulum procedens, iungit in media fronte

æ. te cum ramo venæ alterius lateris. æ [illegible] tat, quæ ad tempora ascendit

✳. ✳. cũ quæ post aures procedit; quod reliquũ est distributionis harũ venarũ in capite, in fig. venarũ cap. patet.

a. a. 1. 2. 3. Vena cephalica, & brachij exterior, cuius principium notat 3ª in tertia fig. secundũ a in cæteris tribus fig: notat quã primũ ad cutẽ accedit.

b. 1. 2. 3. Ramus, qui exiens a superiori parte teres, priusq; dividat, fertur ad musculũ posteriorem cervicis partem occupantem

c. 1. 2. 3. Ramus venæ cephalicæ, qui [illegible] scapulæ sedem procedit, partim [illegible] partim sub cute progrediens

d. d. 1. 2. 3. Alius ramus, qui ortus a cephalica [illegible] [illegible] latitet, distribuit primo musculo attollenti brachiũ, & cuti ipsũ tegenti

Ramus

LIBER TERTIVS

e. e. e. i. 2. 3. Ramuli uenæ cephalicæ, qui diuidunt in brachij cutem exteriorem, & priore sede inst[illegible] brachium flectentis

f. i. 2. 3. Diuisio uenæ cephalicæ in tres ramos, interdum maiores, interdũ minores quorũ primus procedit sub musculis cutis ab exteriori

h. [illegible] tendens ad cubiti iuncturã, committit cum ramo uenæ, quã

t. iecinoris appellant notato lrã t. Vbi ex utroq

α. simul iunctis fit uena, quã communẽ uocãt,

i. tertius obliq sup radium procedens usq ad exteriorẽ brachij sedem, cuti ramulos impertit

k. quorũ præcipuus pertinet ad cutẽ tegentem posterius latus commissuræ imi humeri, cũ uo ad primã palmæ partem accedit, committit

x. cum altero ramo uenæ iecinoris notato x.

s. locus ubi coeunt, notatur s. communis hic ramus alimentum præbet primæ palmæ parti, & palmæ, quã minimum digitum respiciunt, unde complures etiã rami ipsi minimo digito impertiuntur.

m. i. 2. 3. Vena, quam iecinoris appellant.

n. i. 2. 3. Ramus huius uenæ qui impertit initys musculorũ extẽdẽtium cubitũ.

o. i. 2. 3. Ramulus ad dictos musculos accedens, et cutem posteriorem brachij.

p. 3. Insignis ramus, qui obliq descẽdẽs ad inferiore brachij sede uersus externũ tuberculũ imi humeri, & ramulos impertiens [illegible] qui [illegible] progreditur per externã brachij parte, unã cũ quarto neruo ipsi[illegible]

q. 3. Diuisio uenæ iecinoris in duos ramos quorũ q notat q. q. abditus perpetuo procedit unã cum [illegible]

r. i. 2. 3. Alter ramus [illegible] iecinoris constituens, qui perpetuo [illegible]tem procedit in plures ramos diuisus.

s. i. 2. 3. Ramus à [illegible] iecinoris parte

uena procedens, qui distribuit cuti tegenti [illegible]orẽ brachij sedem partim posteriorem

t. i. 2. 3. Ramus anterior diuisionis uenæ iecinoris, qui prope internũ tuberculũ imi humeri conspicit, & obliq ad commissurã imi humeri procedens, [illegible] coeat cum ramo uenæ cephalicæ [illegible] communẽ totius corporis uenã constituit notatam litera α.

u. 2. 3. Posterior ramus uenæ iecinoris, quæ prope internum tuberculum imi humeri diuidit, à quo multi ramuli deriuantur

x. x. i. 2. 3. Ramus posterioris rami nuper dicti, qui per [illegible]riorem cubiti sedem procedens, usq ad primam palmæ parte in progressu ramulos uicinis partibus impertit, & proprie unũ, qui coit cum uenæ cephalicæ ramo conscendente primam palmæ partem prope paruum digitum.

y. i. 2. 3. Vena quæ pertinet ad cutẽ [illegible] cubiti sede.

z. z. i. 3. Complures uenæ in interiori brachij parte, et nonnullæ ad cutem palmæ pertinentes, supius [illegible] iecinoris notate t. [illegible] eiusdem [illegible]mos demonstrat, qui orti à ramo notato x. x petunt brachij parte interiori

q. i. 3. Communis ramus ex uenulis [illegible]

α. i. 3. Vena totius corporis, siue communis

β. i. 2. 3. Distributio communis uenæ iuxta [illegible] prope prima [illegible]

γ. i. 3. Exterior ramus nuper dictæ [illegible] [illegible]

δ. interiori eius lateri notatum δ.

ε. i. 3. Alter prædictæ diuisionis ramus [illegible] [illegible] dig. & eũ qui inter minimum & [illegible] est

ζ. 3. Portio uenæ cauæ humiliores corp. ptes nutriens

η. 3. Vena ad pinque renis membrana pertinens

θ. 3. Dextra emulgens uena.

LIBER TERTIVS

1. 3. sinistra

ꙩ. 3. Ramulus qui a dextra emulgente profectus distinguit [illegible] membrana

λ. λ. 3. [illegible]

3. [illegible] uena [illegible]

ξ. 3. Rami qui a uena caua oriunt secundum tota lumborum regionem

3. Diuisio uenæ cauæ inter duos [illegible] qui [illegible] [illegible]

ϖ. 3. Ramulus qui per lumbos peritoneum et mus[culos] abdominis [illegible]

ς ς 3. Diuisio [illegible] ramo

τ τ 3. Exterior ramus [illegible] superatura qui diuidit musculis occupatibus [illegible]

υ. 3. [illegible] ramus uenulas [illegible]

φ notatas φ

ψ. 3. Alij ramuli ex exteriore ramo prædicto.

ω. 3. Vena, quæ ab exteriori ramo prædictæ diuisionis orta, iungit cum uenis [illegible] rami prope ossa pubis

ει. 3. Prædicta uena, quæ transiens per foramen in [illegible] exteriorem summi femoris.

ρ. 2.3. Ramus qui deriuatus a uena per foramen ossis pubis penetrante tendit ad femoris sedem interiorem.

X 3. Communis ramus ex nuperdicta uena et

2. ramo maioris uenæ, q ad crus ptinet, [illegible] 2

Γ. 3. Vena q ad rectu abdominis musculum pertinet.

Δ. 1.3. Ramus uenæ crus petentis, qui coti, [illegible] nis partibus ramulos distribuit.

Θ 1.3. Primus ramus uenæ ad crus tendentis, qui per interiorem cruris [illegible] digitos pertinet.

Λ. 1.3. Ramus prædicti rami, qui ad interiore [illegible] progreditur.

ξ ξ ξ 1.2. Rami uenæ q in tertia fig: notat lra ξ.

S 1. Rami mammas petentes, qui deriuant [illegible] notata in tertia fig: litera 1

Ξ. 1.3. Ramus uenæ notatæ Λ. tendens ad extremum femoris latus

Π. 3. Ramulus eiusdem uenæ, qui [illegible] [illegible] mouenti crus.

Σ 2.3. Ramulus eiusdem uenæ [illegible] teriorem genu partem pertinet

Φ. 1.2.3. Diuisio uenæ Θ. in multos ramos [illegible] cruris partem [illegible]

Ψ 1.3. [illegible]

Ω. 1.3. Ramus maioris uenæ crus petentis, qui [illegible] femoris procedens, [illegible] cutem, et musculos ipsa occupantes.

G. G 1.2 Ramuli uenæ sine coniuge, notati [in] tertia fig: litera G.

1. 1.2.3. Ramus qui pertinet ad septimu, et nonu musculum, ac cute tegente exteriore femoris [illegible]

2 3. Insignis uena, quæ distribuit quinto musculo femur mouenti.

3. 4. 2.3. Ex his duobus ramis constituit uena, quæ musculos posteriore femoris sede occupantes [illegible] ramulos [illegible]

5 femur tegente notatos 5 [illegible]

6. notata 6 sub cute descedit ad poplite, et posteriorem cruris partem multis ramulis

7. cutem diuisa, quà 7 situm est

8. 3. Ramulus crassioris uenæ, qui per internum latus cruris procedit.

9. 3. Diuisio crassioris uenæ q [illegible] inter duo capita imi femoris

10. 3. Interior ramus prædictæ diuisionis, q [illegible] exteriore cruris sede occupantibus, diuidi[tur]

11. in cutem eiusdem notatam 11.

12. 1.2.3. Portio exterioris rami, q p posteriore internum malleoli sede descedes, ad externu latus pedis [illegible]

13. 3. Exterior ramus diuisionis nup dictæ q [illegible] duos ramos [illegible] [illegible]

14. notat. 14. & ramulũ ad externũ malleolũ.
15. transmittit notatum 15.
16. 3. Ramus interior, qui inter tibiã & surã procedẽs quã inuicẽ dehiscunt, in duo similiter ramos partit, quo in cõspicit[illegible] pero inter tibiã & os calcis progr. alter inter os calcis, & surã.
18. 3. Venula interioris rami prædicti, q inter tibiã & suram progrediens, sub earũ lig. ad supiorem pedis partem iungit cũ alijs uenis hac trãseuntib.
19. 3. Distributio uenarũ ad digitos pedis.

FIGVRA .II.

Repræsentat hæc fig: uenæ cauæ truncum, per iecinoris substantiã à posteriori parte trãseuntẽ à summo ad imum diuisum ac apertũ, ut origo ipsius à corde pateret.

A.A.B.B. Ramj à iecinore procedentes
C.C. Ramj à iecinore tendentes ad uenã cauã.
D. Truncus uenæ cauæ perforans septi trãsu.

FIGVRA .III.

Ostendit hæc fig: ductus fibrarũ tunicarũ, quibus uenæ continentur.

A. Fibræ transuersæ.
B.C. obliquæ.
D. Rectæ.
E. omnes fibræ simul iunctæ.

ANATOMES.

Tabulæ I. Libri VI.

ANATOMES

TAB: VI.

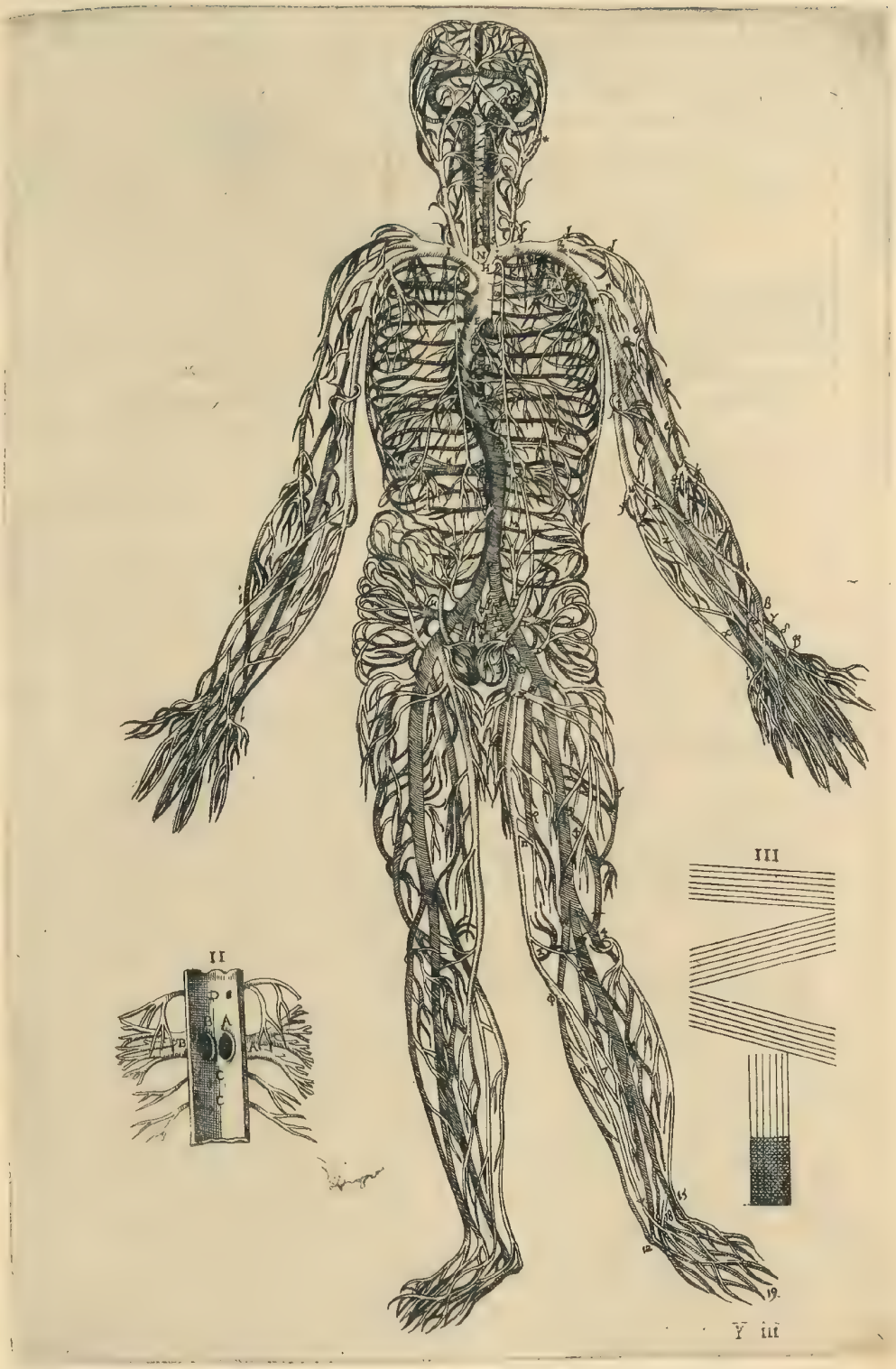

Tabula II. Libri VI.

TABVLA SEPTIMA FIGVRA I.

[illegible] ac diuisio uenæ portæ in omnes [illegible]

[illegible]

A A A A A · Referunt hæ notæ iecinoris figura, una cum duobus ramis uenæ portæ, quæ per ipsu diuiduntur

1 2 3 4 5 Quinq. principa. rami in quos par [illegible] iecinoris substantiæ accumbunt

B. Truncus uenæ portæ cu primu ex hepate egredit.

C C Duo ramuli bilis uesicæ impertiti

D Vena posteriorem fundi uentriculi partem [illegible]

E Diuisio uenæ portæ in duos truncos, quoru sinister &

F G superior notat F. dexter & humilior G.

H Vena sinistrum latus fundi uentriculi petens, quæ ramulos etiã impertit dextro lateri exterioris me- [illegible]

I Vena, quæ ad duodeni intestinũ pertinet, & ieiunum

K. Vena quæ ad dextrum latus posterioris uentriculi sedis procedit.

L. Vena, quæ ad dextrum latus interioris membranæ omenti procedens, ramulos impertit colo intestino hac parte transeunti.

M. Ramus sinistri trunci, qui ad interioris ~~membranæ~~ omenti glandulas pertinet.

N. Insignis uena, quæ inter dorsum & uentriculum

O · O. delata, unum utrinq. ramu profert notatu O. qui in posteriorem uentriculi sedem inseruntur. dein prædicta uena uersus stomachũ ascendens,

P Q. circa ipsum reflectitur, ubi P. & Q

R. Ramus uenæ amplectentis os uentriculi qui per eum obliq. procedens ipsius fundo ramulos impertit. dein ulterius procedens distribuit priori, & posteriori sedi eiusdem.

S. Mediocris uena q impertitur interiori omenti membranæ, & colo intestino, quã uentriculum attingit.

T T. Ductus sinistri trunci, cum primum ad lienem accedit.

V. Vena quæ in sinistrũ latus interioris mebrã omenti diuidit, quã seorsum notandam [illegible]

[illegible] propriã at [illegible] fig. T notat truncu, à quo [illegible] V uenam ipsam.

X X. Ramus sublimioris uenæ lienem petentis, qui [illegible] uentriculi lateri impertit.

Y [illegible] ramus eiusdem uenæ.

Z Vena, sinistru latus fundi uentriculi petens, quæ plures producit ramulos ad uentriculũ, et exteriorem omenti membranam pertinentes.

a a a. Ostendunt hæ notæ ductum uenarũ per lienis substantiam, tum eiusdem figuram.

b · b · b Prima diuisio dextri trunci uenæ portæ in mesenterium [illegible]

c. Vena, quæ colo intestino impertitur, quã cũ recto [illegible]

d · d. Eadem uena, quæ sub recto intestino procedens [illegible] les profert qui [illegible] amplexantes [illegible] orificia sanguinem fundentia, hæmorroi[illegible]

Ad faciliorem doctrinam huius primæ fig. conferat [illegible] x.ª xj.ª xij.ª xiij.ª xv.ª quinti libri, & huius [illegible]

FIGVRA II

Repræsentat hæc fig: uenas, & arterias capitis ab [illegible] latere tantum, sumpto initio ab ipsis, quã primu in caluariam ingrediuntur.

A. Vena iugularis interior, priusq. caluariam [illegible] diatur.

B. Arteria carotis.

C. Prima uena caput petens.

D. Secunda.

E. Tertia.

F. Quarta.

G. Quinta.

H. Sexta.

K. Prima arteria caluariam ingrediens.

I. Secunda.

L. Tertia.

M. Primus, & dexter sinus duræ cerebri membranæ

N. Secundus, & sinister.

O. Quã primus, & secundus sinus inuicẽ [illegible]

P · P. Tertius duræ membranæ sinus.

Primus

Q Finis tertij sinus qui [illegible] [illegible] ostendit

R Quartus duræ membranæ sinus

S S. Ramuli qui a primo, & secundo sinu prodeuntes, distribuunt duræ, & tenui cerebri membranæ

T T Rami qui à tertio sinu profecti tenui mebranæ impertiuntur

V V Rami qui ab inferiori latere tertij sinus exorti prodeunt ad duram membranam falcem referentem

X X Ramuli qui à sublimiori sede tertij sinus prodeuntes miscentur cum quibusdam ramulis, qui per sagittalem commissuram calvariam penetrant

Y Y Ramuli qui à superiori latere quarti sinus enati impertiunt duræ cerebri membranæ posterius cerebrum in duo dividenti.

a a Ramuli qui à dextro latere quarti sinus derivati prodeunt ad duram, & tenuem sui lateris membranam.

b Ramus, qui à fine quarti sinus productus, nectitur secundum totam longitudinem [illegible] duræ membranæ falcem referentis, nonnullos etiam ramules transmittens à superiori parte notatos c c c

d. Rami qui à fine quarti sinus enati, unus à dextro, alter à sinistro latere tenui membranæ superijciunt, quæ callosum corpus contegit secundum longitudinem primorum duorum ventriculorum cerebri.

f. Ramus, qui à quarto sinu procedens, distribuit tenui mebranæ posterius cerebrum obvolventi

g. Ramulus, qui à prædicto ramo derivatus, & cerebri [illegible] [illegible] dextri ventriculi sedem [illegible] diens, iungit se arteria ascendente notata y

h Alter ramulus qui ab eodem prædicto ramo [illegible] versus posteriora progreditur in multos ramulos divisus, qui ad duram & tenuem membranam prodeunt

i. Præcipuus [illegible] ramus [illegible] qui [illegible] cerebri corpus subiens, progreditur ad inferiorem tertij ventriculi sedem

k Divisio præcipui rami in alios [illegible]

m. ventriculum pertinet notatur l, qui ad sinistrum

n Ramulus tertiæ venæ in calvariam penetrantis, qui [illegible] pertinet

o o. Duræ membranæ sig. in quam tertia capitis vena distributa iungitur cum ramo tertiæ arteriæ notato y

p p Aliquot ramuli [illegible] [illegible]

q Divisio tertiæ & maxillaris arteriæ [illegible]

r. Ramus tertiæ arteriæ quæ cum capitis vena [illegible] maximus

s Ramulus tertiæ arteriæ in calvariam [illegible]

t Ramulus a [illegible] [illegible]

u u. Duo præcipui rami tertiæ arteriæ qui in unum coeunt, qui α inscriptus est.

x Ramulus qui ab hoc communi ramo derivatus ad oculos pertinet.

y. Duo rami in quos communis superdictus ramus partitur, quorum qui notatur 8 in alios sursus dividitur ad tenuem membranam pertinentes qui y demonstrat plexum notatum δ.

γ Ramus secundæ arteriæ capitis, qui [illegible] musculus [illegible]

FIGVRA III.

Notat hæc fig. divisionem venæ, quam arteriam vocant, à pulmonis substantia resolutæ, cuius orificium patens est, ut eius tunicæ appareant, quæ notantur 1, 2, 3.

A Qua vena hæc à dextro cordis ventriculo procedit.

B. Intima tunica crassior in hac vena quam in reliquis.

C Tunica media tunicæ arteriarum respondens

D E. Partitio huius venæ in duos truncos, [illegible] pulmonis [illegible]

F G G. Ductus et progressus venæ vasorum per substantiam pulmonis

FIGVRA IIII

Ostenditur hac fig. ductus arteriæ venalis a pulmonis substantia denudatæ.

H I. Cuius unus arteriæ [illegible]

K L. Divisio ipsius propria

M M M M. [illegible]

FIGVRA V.

Demonstrat hæc fig. umbilici uena, quæ recentiores [illegible] [illegible] sunt.

A. *Qua uena hæc ab umbilico procedit*

B. *Quo iecur ingreditur.*

TAB. VII.

Tabulae III. Libri VI.

TABVLA OCTAVA. FIG. I.

Repræsentat hæc fig. tota arteria magna truncis corporis partibus resoluta, quæ à corde proficiscitur, ut in sequenti tabula uidere licet.

A Origo magnæ arteriæ à sinistro cordis uentriculo.

B. B Duæ coronariæ art. sublimiorē cordis parté ambientes.

C Distributio magnæ arteriæ in duos truncos.

D Arteria obliquè ascendens ad primā sinistri lateris costam.

E. Ramus, à quo arteriæ deriuant ad quatuor superiorū costarū interualla.

F. Ramus, qui per foramina transuersorū processuū uertebrarū ceruicis procedēs, i caluaria penetrat.

G. Ramus, qui sub osse pectoris descendens, ifernis abdominis mus. et ijs, qui inter costas siti sunt.

H. Ramus pertinens ad musculos posteriorem ceruicis partem occupantes.

I Arteria quæ interiori scapulæ distribuitur.

K. Arteriæ ramus ad comissurā summi humeri progrediens.

L. Arteriā tendens ad mus. priorē pectoris sedem occupantes.

M. Ramus, qui per pectoris latus descendens, ifertur mus. ducentibus brachiū deorsū, propriè āt inter L. et M. ramulus emergit ad glādulas alarū pertinens.

N. Magna arteria, quæ unà cū interiori uenæ iecinoris ramo brachiū ingrediens, ramulos impertit musculis os humeri amplexantibus.

O. Ramus nuper dictæ arteriæ, qui unà cum quarto brachij neruo per exteriorem sedem ossis humeri procedit.

P. P. Ramuli eiusdem arteriæ, qui ad iuncturam imi humeri perueniunt.

Q. Ramus art.^{a} qui radio inhærens ad manū descēdit.

R Ramulus, qui à prædicto ramo deriuatus ad manū progredit. inter primū os pollicis, et illud palmæ quod ad indicē spectat.

S Ramus qui cubito inhærens distribuitur interiori manus sedi.

*. Ramulus procedens ad exteriorē sedē illius ossis palmæ, quod ad minimū digitum pertinet.

T Progressus arteriæ per manum, et digitos.

V. Maior truncus magnæ arteriæ, qui ad iugulum

X. ascēdens, in duos impares ramos scindit, quorum sinistra carotide arteriam constituit, dexter

Y. os thoracis partit, quorum qui notat Y. art. dextri bra-

Z. chij constituit, qui uero z. dextra art. carotidem.

a. Diuisio carotidis arteriæ in duos ramos quorum in-

a. b terior notat c. exterior d. b. propriè exterior ramus qui ad exteriore capitis partem pertinet.

c Ramus interior ad linguā et fauces pertinens.

d. Portio huius arteriæ, quæ caluariā ingressa in duos ramos diuidit, quorum qui ad sinistram tenuis membranæ procedit, abcisus est, in propria capitis fig: satis expositus.

e Ramulus exterioris rami, qui inter musculos faciei progreditur.

f Diuisio exterioris rami arteriæ carotidis propriè,

g. cuius anterior ramus g notatus, ad tempora

h. cute fert, posterior notatus h. post aurem

ter sub cute progreditur.

i. Truncus magnæ arteriæ super dorsum [illegible]

k k. k. Rami, qui utrinque pertinent ad octo inferiora [illegible]

l. Arteriæ septi transuersi.

λ. Arteria quæ ad inferius latus mesenterij [illegible] colū, liene, usque ad sinistrū renem progreditur.

μ. μ. Rami, qui ab arteria magna secundum lumborum longitudinem prodeunt.

ν. ν. Diuisio arteriæ magnæ iuxta os sacrum [illegible] eadem notæ, ramulos, qui ab inferiori parte deriuati ad os sacrum perueniunt.

ξ Interior truncus nuperdictæ diuisionis.

o Exterior ramus interioris trunci, qui [illegible] mus. occupātib. exteriorē sedē ossis ilium.

π Interior ramus eiusdem qui ad uesicam et [illegible] uterum tendit.

ρ. ρ Arteriæ, quæ ab umbilico oriuntur utrinque.

ς Reliqui interioris trunci notati ξ. quod per [illegible] foramina

foramen ossis pubis ad femur procedens [illegible]

ω. [illegible] arteria [illegible] ubi [illegible]

T. Altera ex arterijs ad rectos abdominis musculos ascendentibus

υ. Ramulus, qui prope pubis os progrediens in colem diuiditur.

φ. Truncus arteriæ ad crus tendentis.

χ. Ramulus prædictæ arteriæ qui impertit musculis anteriorem femoris partē tegentibus.

ψ. Ramus, qui distribuit quinto musculo femoris & reliquis interiorem femoris sedem āplexātibus.

Γ. Ramus qui diuidit posteriorib. musculis femoris

Δ. Δ. Ramuli ad genu tendentes, quo loco etiā magna arteria abdita sub poplite procedit.

Θ. Præcipua, ac max.a cruris arteria per eiusdem exterius latus descendens.

Ξ. Ramus qui pertinet ad musculos surā āplexātes & proprie ad septimū, & octauū mouētē pedem.

Σ. Ramus, qui inter os calcis, & internū malleolū ad inferiorem pedis sedem progreditur.

Π. Art.a quæ interdū inter os calcis, & exteriorē malleolū trāsiēs, pertinet simulr ad inferiorē pedis sedem

Φ. Ramuli tendentes ad cōmissurā tibiæ cū calce.

Ψ. Arteria ad superiorē pedis sedem procedens.

Ω. Diuisio arteriæ in pede.

FIGVRA II.

Truncus arteriæ magnæ à septo transuerso ad exortū arteriarū seminis pertinens, qui in integra fig. inter l. & g. situs est, differunt at, quod hic duæ conspiciantur radices cum in integra fig: una tantum, ut in pluribus sit.

m. Origo arteriæ seminis materiā ad testē deferētis.

n. Dexter ramus.

o. Ramulus ad interiorē omenti mēbranā ptin.

p. Arteria quæ prope fundum uentriculi à dextro latere uersus dorsum tendit.

q. Ramus ad duodenum pertinens intestinū [illegible] initium.

r. Ramus, qui ad dextrū latus uentriculi accedens ramulos exteriori omenti mēbrāæ distribuit.

s. Arteriæ uesicā fellis petētes

t. Arteriæ ad iecur pertinentes

u. Arteriæ ramus, qui ad liené progredit.

x. Ramus, qui per posteriorē uentriculi partē usq ad os eius procedit.

y. Ramuli qui ad uentriculū tendunt, quà dorsū respicit

z. Ramus, qui os uentriculi coronæ modo cingit

α. Ramus ab exteriori latere uentriculi fundum amplectens

β. Insignis art.a ad inferiorem omenti membranā & colum intestinum procedens

γ. Ramulus ad interiorem omenti membranā, à sinistro latere procedens.

δ. δ. Arteriæ ad lienem tendentes.

ε. Rami ad sinistrum latus fundi uentriculi, & exteriorem omenti membranā pertinentes

33. Ramuli qui ab arterijs ad lienē tendentibus deriuati impertiuntur sinistræ uentriculi sedi.

ζ. Ostendit in prima, & secunda fig. art. ramus qui interiori mēbranæ omenti distributus ramulos impertit ieiuno intestino [illegible] ab hepate, usq ad sinistrum renem.

η. Arteria ad dextrū renē progrediens.

θ. Arteria quæ sinistrū ingreditur

ι. Art.a seminis materiā deferens ad dextrū testiculū

κ. Art.a seminis materiam deferens ad sinistrū.

FIGVRA III

Ostendit hæc fig: magnæ arteriæ portionem, ut euidentior fiat origo ramorū, qui inter costas procedunt.

ANATOMES

TAB. VIII.

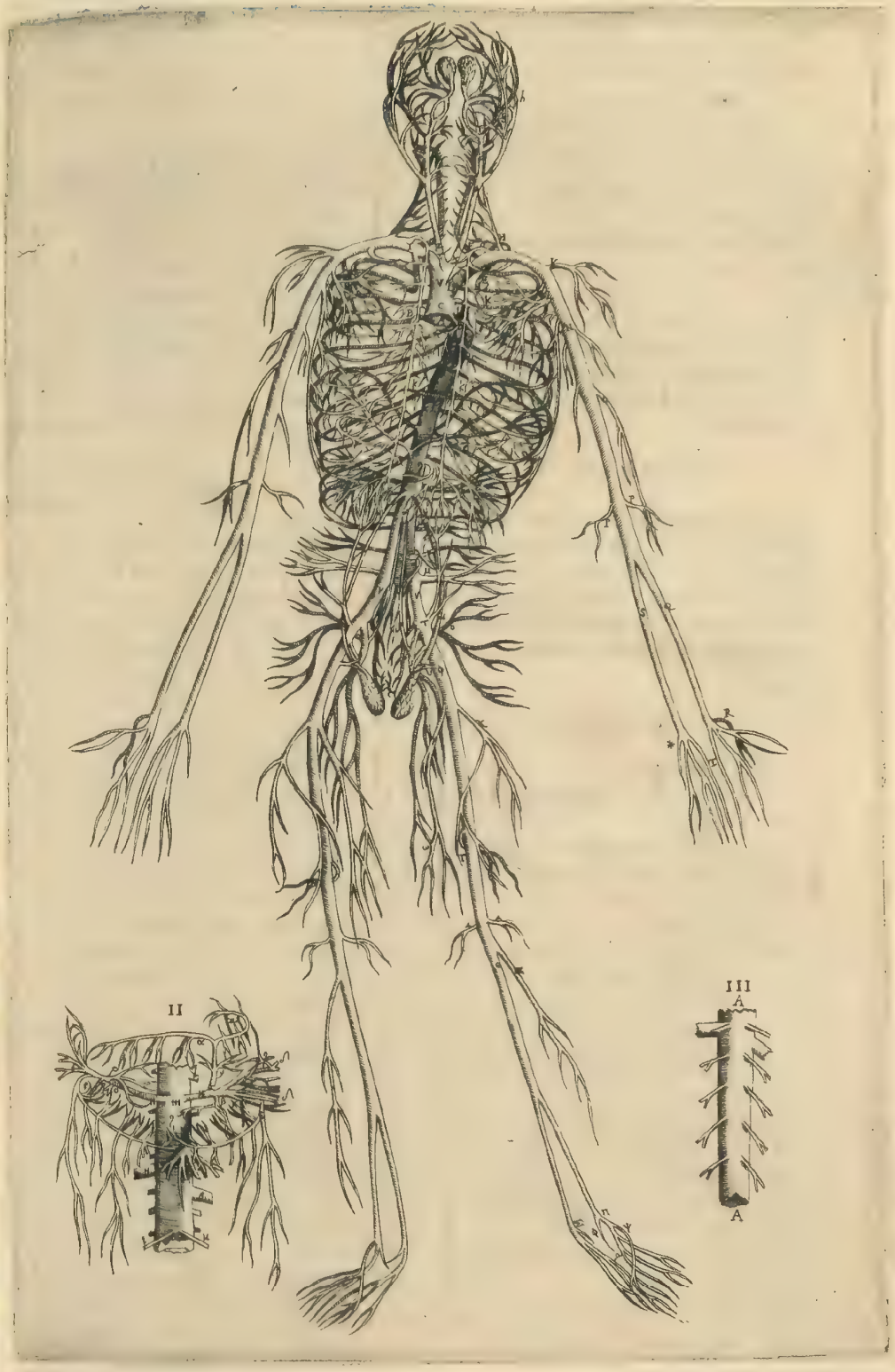

Tabula IV. Libri VI.

LIBER TERTIVS

TABVLA NONA

Repræsentant hæ figuræ arteriã magnã unà cum uena caua, id quod factũ fuit, ut uideamus quà simul iunctæ procedunt, quà inuicem separant.

A. A. A. Septum transuersum.

B. Portio pericardij quà septũ transuersum respicit.

C. Cor proprio loco situm.

D. D. D. D. Quatuor pulmonis portiones.

E. Aspera arteria.

F F. Insignis portio exterioris lobi iecinoris, quæ euidẽtior in quarta fig: apparet ubi duo F F.

G G. Sima pars iecinoris.

H. Bilis uesica.

O. Caua pars lienis.

P. Anterior dextri renis sedes.

Q. Sinister ren.

S. In sept.ª fig: ostendit uesicã maris, in octaua fem.ᵉ

T. Truncus uenæ cauæ inter cor & septũ transuersum.

V X. Latior cordis sedes, ad quam à magna art.ª & uena caua; art.ª & uena coronaria procedunt.

Y. Cordis mucro.

Z. Ram: uenæ & art.ᵈ coronariæ cordi impertiti.

a. Quà uena caua ad dextrũ cordis uẽtriculũ progredit.

b. Dextra cordis auricula.

c. Apex auriculæ sinistræ.

d. Truncus uenæ, quà arterialẽ appellant.

e. e. Ductus art.ª uenalis, & uenæ arterialis, per sinistrũ latus, priusq̃ ad pulmones accedat.

f. Magnæ arteriæ truncus.

g. Magnæ arteriæ truncus descendens.

h. Sinister ramus magnæ arteriæ ascendentis, qui sinistro brachio impertitur.

i. Præcipua prædicti rami portio, necnõ eiusdem diuisio in duos truncos inæquales, carotidas arterias constituentes. quorũ dexter notat k. sinister l.

m. Arteria dextri brachij.

n. n. Transeũt hac parte nerui septi trãsũersi, quorũ initiũ satis patet.

o. Origo uenæ sine coniuge cuius ductus in pri... huius tabulæ fig: manifeste depictus ... nã in tertia à pulmonibus tegitur.

p. Diuisio uenæ cauæ ad iugulum, ubi utrinq̃ p. uena orit, quæ sub osse pectoris ad ... progr. cuius ductus in secunda fig ostẽdi... sinistrũ latus. q. notatũ iungi debet initio ... uenæ quæ in x.ª fig. eadem nota insignit...

*. Dextrũ * notatũ iungi debet initio eiusd... næ, quod in x.ª fig: sitũ est inter z. & m...

r. Aliquot uenarũ initiũ q̃ superiorib.ˢ costis alim.ᵗᵘ ...

ſ. ſ. Vena, quæ per foramina transuersorũ proc... uertebrarũ ceruicis penetrans, finit unà ... in secundum sinum duræ cerebri mẽbr...

t. t. Primus sinus duræ membranæ.

u. u. Secundus.

x. x. Tertius.

y. Quartus.

z. Vena iecinoris.

α. Vena cephalica.

β. γ. Ramorũ trũci ad priorẽ pect.ⁱˢ sedẽ, & dextrũ pe...

δ. Vena iugularis interior.

ε. Diuisio uenæ iugularis interioris.

ζ. Vena iugularis exterior.

η. Ramus prædictæ uenæ ad ceruicem progr...

θ. Portio prædicti rami post aures tendens ...

ι. Portio eiusdem rami ad uerticẽ capitis ...

κ. Portio eiusdẽ rami, ad frõtẽ, et faciẽ pertin...

λ. Portio eiusdẽ ad 2.ᵐ sinũ duræ cerebri mẽbr. pen...

μ. Duo ramuli eius rami quẽ notauimus η. qui ... uariam ingrediunt.ʳ unus per os ethmoides ... foramen secũdo neruorũ pari exitũ præb...

ν. Nonnullæ ex sequẽtib.ᵘˢ notis in dextro lat.ᵉ ... quib.ᵘˢ ν. monstrat portionẽ art.ª ad caluariã ... q̃ ramũ profert, qui unà cũ uena iugulari ... ramulos impertit fronti, faciq̃, & regioni ...

ξ. Ramus art.ª carotidis, q̃ ad p.ᵐ sinũ duræ ...

ο. Propius huius art.ª ramus, p... caluariam ingrediens

π. Ramulus eiusdē qui ad naū pertinet.

ſ Ramus ad sinistrū latus duræ cerebri mēbranę perueniens.

τ. Rami art.ę carotidis, quos cęlet rete mirabile cessus

υ. Ramus oculos petēs

φ Ramus accedens ad tenuē mēbranā cerebri basim obuoluentē.

χ Plexus nō absimilis chorio p.o fœtus inuoluero.

ψ. Sextū par neruorū cerebri a bscisū, quia uoxta arteriā art.ā descendit

ω. ω. Neruus recurrēs dextri lat.is

i Sinister truncus sexti paris neruorū cerebri

ı Dexter recurrēs nerus

3. Nerus qui cordi implet

4. Vena ad posteriorē ceruicis, et occipitij sedē p tines

5. Vena ad posteriorē scapulæ partē pueniēs.

6. Vena alimentū deferens cubiti brachiū inuoluēti

7. Vena cephalica, q̄ hoc loco sub cutē procedēs incipit

8. Ramus dictę uenę ad cubitis latus cubiti structurā perueniens.

9. Ramus uenā cephalicā cōm totius corporis uenā constituens.

a. Ramus eiusdē uenæ, qui cum radiū, et exterius latus cubiti sinecturā procedens, usq̄ ad cubiti appendicē, et p.m palmā partē, iungit cū ramo uenæ ieiunoris notato lra p. impletq̄ digito minimo, et proximo.

b. Ramus uenæ ieiunoris, qui distribuit cutī tegēti priorē, et posteriorē brachij cutē.

c Ramus procedens ad musculos cubitū extētēles.

d. Ramus, q̄ una cū quarto brachij nerno ad exterius latus cubiti sinecturā descendit

e. Diuisio uenæ ieiunoris in duas

f. f. Truncus uenę ieiunoris, qui una cū art.a abditus, per brachiū procedit

g. Ramus prædicti trunci, qui propè cubitū procedens, ramulos impertit magno digito indicāti, et medio.

h. Ramus art.ę impeditæ, qui ad exteriorē manus partē pertinet inter pollicē, et indicē.

i Ramus trunci, quē abditū p brachiū procedere diximus, qui propè radium progrediens impletur digito minimo, proximo, et medio.

k. Tertius uenæ ieiunoris, quē cubitē descendere dixim.us

l. Ramus nuper dictæ uenæ, qui cęlem totius corp.is uenā constituit, q̄ notat. m

n. Diuisio cōis uenæ.

o Ramus cōis, q̄ ad palmā procedit ab alijs nerui ramulos assumens.

p. Ramus uenæ ieiunoris, q̄ propè cubitū descendens, cōfluxus ad cutē ramulos trāsmittit.

π. uoq̄ sine cū ramo uenę cephalicę cōmittit, ubi π

q q. Vena, q̄ p inferiorē brachij sedē, et palmā p tinent.

ſ. ſ. ſ. 7.8 Vena, q̄ ab umbilico ad ieiunū progrediens ūmigrat cū uena q̄ in 4.ā fig. similiter notat ſ.

r. 7.8 Vmbilicus

t 7.8 canalis p quē educat urina à uesica fœtus.

u. u. u. u. 7.8 Arteriæ q̄ ab ūbilico in magnā art.am inseruntur.

ε. Nerus q̄ q̄ uentriculi nerus derivatus, tendit ad cana ieiunoris sedem

Sed sicut 3.ā fig.ā respondent uena porta, una cū arteriis, et portione posteriorū membranæ omenti q̄ uentriculi fundo substernit, nec nō sienē, una cum uenis, et arteriis p mesenterium discurrēntib.

s. r. q. τ. Iungr hæc fig.ā decimę, quia s. r. q. τ. gēt lrās deprehendūt, quæ sibi in utraq̄ fig.ā respondent.

s s. 3.io. canalis, qui à uesica bilis ad duodenū intest.m pertinet.

τ. 3.io Truncus uenę portæ

υ 3.io Arteria quę una cū nerulo ad ieiunū procedit.

φ 3.io Arteria quę una cū nerulo ad bilis uesicā progredit

χ. 3.io. Vena ad bilis uesicā pertinentes.

ψ. 3.io Vena, ac art.a q̄ ad posteriorē uētriculi sedē propè ipsius fundum inseruntur.

ω 3.io. Vena ad uētriculū peruenięns, quia gibba pars eius dextro dorsi lat.i respondet

ı 3 Vena, q̄ una cū nerno, et art.a distribuit uētriculi fundo à latere dextro

b 3 Primus truncus diuisionis uenæ portæ.

c 3 Alius

d 3 Vena, q̄ una cū art.a diuidit p totū fere duodenum intestinū.

e 3 Vena, et art.a q̄ dextrā sedi inferiorē mēbranæ omenti distribuunt.

f. f. 3 Radix arteriæ q̄ impletur ieiunoni, uentriculo, sienī, omento, et bilis uesicę.

g 3 Vena, et art.ę os uentriculi coronę mō ábientes. ad quod euidentius demonstrat 3.ā 3.ū sibi tab.

h 3 Vena, et art.a ad inferiorē omenti mēbranā et duodenū intestinū, quæ cū uentriculo necnitur, pertinentes.

i i 3 Glandulę, q̄ hoc loco diuisæ uenis fulcri uicē præbent

k 3 Vena, q̄ tendit ad sinistrū latus inferioris mēbranæ omenti

l 3 Vena, ac art.a sienē petentes

m. m. n. n 3 Vena, et art.ę q̄ à ramis ad sienē tendentibus deriuatæ ad uentriculū p̄tinent, quarū præcipuę q̄ ad sinistrū latus fundi uentriculi accedunt, notant n.

o. o. o. 3 Venæ, et art.ę ad intestina procedentes.

p. p. 3 Truncus præcipuę art.ę ad intestina tendentis

q. q. 3 Exilior art.a quæ ad intestina progreditur.

r. r. 3 Glandulæ omenti prædictis uenis fulcri præbentes.

ſ · 3 · Foramē septi transuersi qua aditū p̄bens cedit
eadē lra sinū hoc loco in hepate effinctū

t · 3 · ligamentū, quod cecur alligat septo transuerso.

u · 10 · Magna arter. septū transuersū alligans, notat
eadē lra arter. ramū in dextro septi transuersi lat.

x · 10 · Truncus uenæ cauæ

y · 10 · sinister ramus, q ad eam renis eius lateris
ramea pertinet

α · 10 · Vena, et arter. dextrū renē petentes.

β · 10 · Vena ad pingue dextri renis tunicā procedens.

γ · 10 · Vena, et arter. sinistrū renē adeuntes

δ · 10 · Vena, q ad sinistrū testem māam sem. defert.

ε · 10 · Vena, q dextro testiculo sem. māam suppeditat

ζ · 10 · Origo arteriarū seminis māam deferentiū

η · η · 5 · 10 · Qua uena, et arter. seminis inuicē coeūt, propriè
at in quinta fig. ostendit sinistrū testiculū

ι · propria tunica inuolutū, qua notat hic ι

κ · 5 · Musculus testibus annexus

λ · 5 · Qua uena, et arter. sem. ex peritoneo elabun.

μ · 5 · Plexus ex uena, et arter. constitutus, ac uarices
representans

ν · 5 · sinistri testis membrana

ξ · ξ · 5 · Canalis semen deferens ad coles

ο · Qua prędictus canalis pubis os conscendit

π · 5 · Qua dictus canalis deorsū reflectit

ρ · 5 · Qua canalis uenæ lat. iungit cū canali alte-
rius ad ceruicē uesicæ

φ · 5 · Prędictorū canaliū insertio

χ · 5 · glandulæ ceruicis uesicæ, in quas dicti sem.
canales inserunt.

ψ · ψ · 5 · Canalis urinæ, et seminis coles

ω · ω · 6 · 7 · 8 · Musculus uesicæ ceruicē amplectēs
coles, una cū duobus ex quibus cōficit corpoib.

a · a · 6 · 7 · Vena, et arter. ad lumbos uertebras tendentes,
et musculos ipsos amplexantes

b · 10 · Diuisio uenæ cauæ et arter. magnæ ad os sacrū

c · 10 · Ramuli arter. p foram. ossis sacri penetrantes

d · 10 · Diuisio sinistri trunci prędictæ diuisionis

e · 10 · Ramulus inferioris ramj huius diuisionis
qui ad clunes procedit, et intos ossi ilium illigatos

g · 10 · Portio arter. ab umbilico descendentis, cuius
origo in vij. et viij. fig. cōprehendit

h · 10 · Portio exterioris ramj diuisionis nup dictæ
q cū alia interiori portione coniungit

i · 10 · finis interioris ramj, qui penetrās p fora-
men in osse pubis, impetit musculis occupātib.
interiorē sede ossis coxæ.

k · 10 · qua ramj, tam uenæ, q arter. inuicē coeūt

l · 2 · 10 · Ramulus exterioris rami usq ad ūbilicū
progrediens

m · Vena quæ p interiora femoris, et cruris
sub cute usq ad pedem descendit, multos
in itinere i[illegible]tibus ramulos cōp̄tiens.

n · 10 · Ramus, qui sub cute procedit ad interiu
latus ossis coxæ.

o · 10 · Vena, q impertit cuti, et mūtis exteriorem
femoris sedem amplexantibus.

p · 10 · Vena quę pergit ad mūtos femoris anteriora

q · 10 · Iungit hoc loco predicta uena cū ea, quæ
descendit p foramen ossis pubis.

r · 10 · Qua max.a cruris uena circa femur reflec-
tit.

ſ · t · 10 · Ramj, qui ad mūtos posteriorē femoris sed.
occupantes, et cute usq ad suram feruntur.

u · 10 · Diuisio prædictæ uenæ intra poplite, hi
rami qui impertiunt musculis ortis à ca-
pitibus imi femoris.

x · 10 · Præcipua prędictæ diuisionis uena, q cuti
exteriori cruris usq ad pedem impertitur

y · 10 · Vena et art.a q suræ inhęrētes procedunt

α · 10 · Minor ramus prędictæ diuisionis, qui
[illegible] in cutem interiorē cruris usq ad
digitos pedis.

β · 10 · Ramus prędicti ramj qui pergit per pos-
teriora cruris usq ad calcem

γ · 10 · Ramus maioris truncj, qui usq ad tarsum
et digitos pedis procedit, inter musculos
priorem cruris sedem occupantes.

δ · 10 · Reliquū maioris truncj, quod per poste-
riores musculos cruris inter tibiam, et sura
ce usq ad pedem descendit inferiorj[illegible]
digitorū ramulos impertiens.

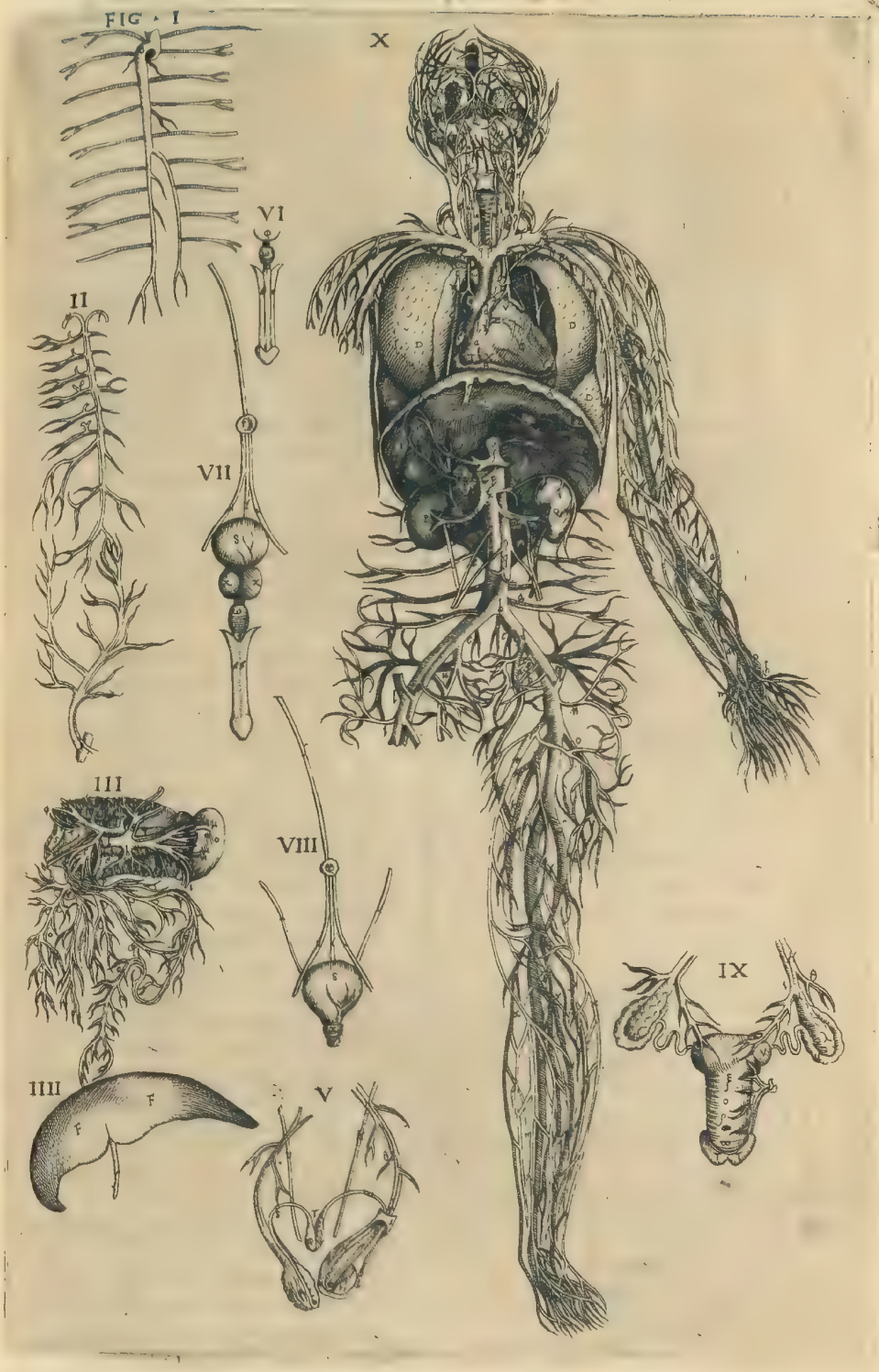

Tabula V. Libri VI.

De sectione neruorum, uenarumque, et arteriarum per membra C.XVI.

Distributio neruorum, uenarumque, et arteriarum in omnes corporis partes abunde in hoc tertio libro exposita est. sed qua ratione et in humanis cadaueribus, et in belluis sectione deprehendatur, quod præcipue nobis institutum erat, nunc dicendum superest. Imprimis igitur diligenter considerare oportet quæ de harum partium distributione hactenus tradita sunt, deinde pictura earundem ante oculos posita ad sectionem ueniendum, quæ non difficilis erit. quo pacto autem in uentre, thorace, capite administranda sectio sit, tunc sigillatim exponemus, cum quinto, sexto, et septimo libro de his partibus agemus: nunc qua ratione in brachijs, et cruribus sectione inquirere neruos, uenas, et arterias oporteat, enarrandum proponitur.

A summo igitur humero ad pollicem usque scalpello rectam lineam duces, ita ut carnosa membrana inuiolata, cutem duntaxat diuidas; quam diductis labris in uniuerso brachio, et manu, ita leniter resolues, ut unà cum neruulis, ac uenis adipem super carnosa membrana relinquas, siquid in resoluenda cute occurrat, præcides; qua resoluta, super membrana tegête musculum attollentem brachium, neruulos, ac uenulas inspicies, simul cum primo neruo brachij, qui per externam eius sedem super carnosam membranam progreditur. Spectabis deinde ramum tertij nerui, qui inter musculum attollentem brachium, et eum, qui idem ad thoracem adducit, ad carnosam membranam a priori brachij parte procedit, sed à posteriori iuxta inferiorem partem externi lateris neruorum ramulos uidebis; à quarto neruo brachij ad carnosam membranam deriuatos, et simul etiam ramum, quem quartus neruus præbet externæ parti cubiti. Discernes et distributionem sexti nerui brachij super carnosa membrana; deprehendes et exitum uenæ internæ, quam cephalicam nominari diximus ad externum latus musculi brachium attollentis, et ramulos quos partibus, quæ iuxta sunt, impertit; donec cubiti iuncturam attingat, ubi ramum inuenies, qui obliquè deorsum à cephalica uena ad cõis constitutionem descendit, et alium sinist

qui iuxtà

qui iuxta radium per posteriorem partem usq; ad parvum digitum feretur, ramulum ex uena iecinoris accipiens. Ille uero ramus, quem cephalica (raro tamen) ad sublimiorem partem iunctura cubiti transfert, etiam sine sectione apparet. Intuebereis et uenæ iecinoris partem illam, quæ sub media longitudine brachij ad carnosam membranam ascendit, unde ramus deducitur ad communem uenam efficiendam. Discernes et alios ramos, qui à iecinoris uena per inferiorem, atq; interiorem cubiti regionem ad primam palmæ partem feruntur: poteris et communis uenæ ductum inspectare intuitus ramulos, nervi secundi brachium petentis, cum primum in cubiti iuncturam ad carnosam membranam egreditur, ramum, item quo ad veteri nervi, qui per extremam cubiti partem ad manum usq; progreditur; aliquo pacto et nervi apparebunt, qui ad digitos pertinent, quos præstat tunc perspicere, cum cor à initia usq; ad digitos resolueris. Vbi iuncta hæc diligenter animadverteris, membranam hactenus inviolatam, cum adiunctis venis, ac nervis à subiectis musculis separabis; deinde musculum, qui brachiũ ad pectus adducit à partibus quibus illigatur, usq; ad finem resolues, sicut et illum, qui brachium attollit, et primum, et secundum ex illis qui scapulam movent. Post hæc jugulum à summo humero separabis, et musculum illum auferes, qui à pectoris osse, et jugulo ad procerum in osse occipitij mammillam referentem, alligatur; auferes et eum, qui à scapula tendit ad os yoides; et eum qui à prima costa transversis processibus vertebrarũ cervicis inseritur. In detrahendis musculis non est quod diligentia utaris, ne violentur; quandoquidem nunc non musculorũ, sed nervorũ, venarũ, et arteriarũ distributio sectione investigatur. Detractis igitur musculis ad latera vertebrarũ cervicis evidenter se ostendent nervorũ cervicales, quorũ plexum, iter, ac divisionem per brachium persequeris. Occurret tibi primo nervus, qui musculo brachium attollenti præcipue distribuitur; dein secundus; et tertius, quorũ ductum facilius deprehendes, si

capita musculi anteriorem cubitum flectentis ab ea parte separes, à qua incipiunt, ita ut ipsum resolvas usq; ad finem. Inspicies tunc non solum secundi, et tertij, sed quarti, quinti, et sexti etiam progressum per brachium, præterea arteriæ, et venæ iecoris, ac cephalicæ ingressum in brachium, observabisq; iter uniuscuiusq; id quod facile succedet in secundo, tertio, quarto, et sexto nervo usq; ad cubiti iuncturam. Iam quarto versus externum humeri tuberculum retorquetur; neq; se ostendit nisi musculos cubitum extendentes obliq; dissecueris. Sic nervi progressum interiores musculis dissectis. Ubi autem quartum nervum ad externum latus cubiti iuncturæ diduxeris, et ramos quos in progressu profert, perpenderis, musculos ab externo humeri tuberculo ortos a suo initio resolues, ramos quarti nervi aspicies illis musculis impertitos. Persequeris et eam partem, quarti nervi, quæ posticos indices, ac medij digiti extimæ regioni ramulos impertit, musculum observans, qui duplici chorda in primam palmæ partem inseritur. Inquires et aliam partem quarti nervi quæ per cubitum pergreditur ad primam palmæ partem, ramulos impertiens musculis ab externa cubiti regione incipientibus. Ut autem reliquum tertij, et quinti nervi, ac ramum venæ iecoris abditi, progressumq; arteriæ per brachium, et manum deprehendas, resolues capitum interq; ab interno humeri tuberculo incipientia, sicuti tibi prompte occurrent, in anteriori cubiti sede sublato autem musculo flectente secundos articulos quatuor digitorum, viâ ibis eorundem ductum, usq; ad primam palmæ partem, videbis et portionem quinti nervi ad cubitum pertinentem, quæ per posteriorem partem inferioris tuberculi humeri fertur ad cutem, sub medio in longitudinem ramum ipsi impertit, qui in exteriora vergens, ramulos distribuit externo lateri minimi digiti, et duorum proximorum. Hunc autem facile discernes, cum superficie tenus propè feratur. Quod reliquum est quinti, et ductum tertij perspicies, ut transeuntem ligamentum

ad primam

ad primam palmæ partem ab interiore sede perficias, & tenui scalpello uenã, arteriam, atq; eos neruos ad extremos usq; digitos persequaris:~

Vt per brachia, ita etiam per crura uenas, neruos, & arterias inuenire sectione oportet: ducatur itaq; scalpellus recta per cruris ad magnum digitum pedis; ita ut cutem solam diuidat; carnosam uero membranam unà cũ adipe, neruulis, ac uenis minime attingat; sic dempta cute, inuenienda sunt initia quatuor neruorũ ad crus pertinentium; quod fiet si nerui ex lumborũ uertebris, & sacro osse prodeuntes obseruentur: ubi ãt ad crus quatuor neruos deduxeris, inspicies ramos primi, carnosæ membranæ ab exteriori femoris regione impertitos; inspicies et in anteriori ramum secundi nerui carnosæ membranæ similiter impertitum; simul etiam uenam obseruabis, quæ per interiorem partem cruris una ad pedem cum ramulo ipsius rami progreditur: Tertij uero nerui ramum carnosæ membranæ distributũ inuenies, si inguen diligenter inspectes; sed ut quarti nerui ramum ad carnosam membranam pertinentem reperias, primum musculum femur mouentem ab osse ilium, à sacro, à coccyge usq; ad finem separare oportebit; sic enim et eum ramum, et truncum inuenies, unde deducitur; inquires etiam sine sectione ramum quarti nerui, qui carnosæ membranæ ad imum femur iuxta poplitem distribuitur; tum quarti nerui ramulos per carnosam membranam, una cum uenis ad tibiæ cutem tendentes. Reuersus deinde ad inguina, primi nerui ductum scalpello inquires, sectis musculis, à quibus abditur; id quod ut secũdi, et tertium requiras, similiter facies. Cum tertio autem neruo, ramos uenæ, et arteriæ, qui per foramen in osse pubis egrediuntur, inuenire etiam oportet; uenam uero, et arteriam grandiorem ad femur tendentem deprehendes, sectis paulatim musculis, & ipsorũ ramis obseruatis, qui per femoris os reterquentur, ubi ad poplitem una cum quarto neruo procedunt. Venæ quoq;, arteriæ, et nerui diuisionem

ad poplitem, atq; iter per crus, & pedem inspicies, musculis et ligamētis uarie pręcisis. sed satis de uenis, neruis, et arterijs. proximo libro pergemus ad musculos. ~

FINIS TERTII LIBRI ANATOMES.

VIDI VIDII DE ANATOME LIBER QVARTVS, QVI EST DE MVSCVLIS.

De Musculis in uniuersũ C.P.m

Ossa, cartilagines, ligamenta, nerui, uenæ, arteriæ, quæ hactenus persecuti sumus, quis figuram multiformem præseferant si substantiam tamen, atq; officium spectes, habentur inter partes simplices: musculi, qui nunc nobis propositi sunt, non modò figuram, sed munus etiam, & substantiam habent partium multiformium; neq; possunt inter simplices referri; nisi quatenus concurrunt ad membra componenda. Appellantur autem græce μῦς, & latine musculi, à figura murium, quam abscisis pedibus cæteris dicuntur ob eandem, ratiõe à latinis lacerti; atq; ab aliis pisces, similiter à figura quam referunt; sed fabricata est natura, ut instrumentum sint motus uoluntarij; quicquid enim in corpore nostro ad libitum mouemus, id per musculos agimus, neq; uoluntarium motum sine musculo reperias, sicut nec musculum, qui facultatem non habeat eiusmodi motus, (inde motus dici debeat) qui in palma sub cute sensum, duritiem, et carentiam pilorũ affert: alioquin motus expers: coniungitur cum motu uis sentiendi quæ tractantur, spũs enim, qui à cerebro per neruos fœruntur; ad musculos, ut mouendi, ita quoq; sentiendi facultatem afferunt, ai non propterea dicuntur musculi instrumenta sensus, sed motus; quod illæ aliis chãpribus insit; hic tantum musculis, quo nomine inter instrumenta animalia numerantur. Habet musculus in mouendo unum uectis, extremus musculus extremo uectis respondet, sicut neruus manui; quod enim neruus per se efficere non potest, efficit per musculum, ut manus per uectem, cui mouere se grauiorem molem tentat; id ãt quod à musculis mouetur; plerunq; os est, cui inseruntur ad articulos; mouetur tamen et cartilago, ut in gutture: præterea lingua, labra, cutis in fronte, & facie, q̃ q̃ mouent interdum musculi se ipsos dumtaxat, quemadmodũ qui siti sunt ad anum, et cervicem uesicæ; sed siue aliud, siue seipsos moueant, tunc agunt, cum contrahitur: uersus sua initia; nam distentio, quam in musculis inspicimus, affectus magis est, q̃ actio; ui enim tunc trahuntur, ab oppositis musculis

contractis; quibus sectis, non amplius tenduntur. consistit igitur musculor̄ actio in contractione uersus sua initia; in contractione inq̄ non simplicitr; sed uoluntaria; siquidem à scytre fit contractio pr̄ter uoluntat̄, quæ non est actio musculi. curuantur autem dum contrahuntur mſi, et tensi magis sentiuntur, neq̄ cum secedere in anteriorem partem possunt. cum non cedat, et dura sit, maxima ex parte musculis subijciuntur ossa, et cartilagines, et ideirco continuo curuantur, ac gibbi fiunt, tensiq̄ magis sentiuntur ubi tamen subest mollis, atq̄ mucosa cum, quemadmodum in thorace, sed magis adhuc in uentre, musculi cū contrahuntur, non curuantur, aut gibbi fiunt. aut tensi, sed cani deprehenduntur; et laxi; ergo cum uersus sua initia contrahuntur, & breuiores fiunt. præstant motum uoluntarium, si recti sint. rectum, si obliqui, obliquum, et omnino simplicem; qui tamen orbem obuoluuntur, articulum circumagunt, uelut qui pertinet ad femoris articulum cum coxa: unus itaq̄ musculus unum præstat motum; ubi plures motus sint, ibi et plures musculi. quemadmodum in lingua; membra at flectuntur à musculis intrinsis, porriguntur ab extrinsis, cum contrahuntur: flexus magis secundum naturam est q̄ porrectio; et summa porrectio magis aliena, q̄ summus flexus; ubi at membra suspensa, atq̄ imobilia habentur. tunc musculi oppositi contrahuntur; et cum æquè ualeant, membrum neq̄ flectitur, neq̄ porrigitur; sed in eodem statu continetur; si imbecilli sint nequeunt sustinere membrum, ita ut naturali grauitate deorsum feratur; quod in tremore accidit. Actio hæc, cum scilicet musculi oppositi pariter contrahuntur; et membrum sustinent sublime, q̄ quies appareat, motus appellari debet, dicitur at tonicus, quod in eodē tenore membrum seruet; ex contrario distentio musculor̄, qui ab oppositis trahuntur, licet uideatur motus, debet censeri quies, cum otiosi tunc sint: sed satis de officio musculor̄. Compositio, siue materiam,

siue

sine formam spectes, officio maximè respondet; materia sunt primò partes ipsorũ, deinde substantia, ex qua illæ componuntur; musculorũ partes sunt medium, et extrema; medium à similitudine quã repræsentant, neuter appellatur; extrema sunt initium, et finis, quorũ natura melius explicabitur, si ad substantiam, ex qua constant, accedamus. Est ãt hæc multiplex, tegitur enim membrana musculus à ligamento producta, siue ad initium, siue ad finem ipsius: sub hac continetur nervus, ligamẽtũ, caro, uena, arteria, adeps. Nervus præcipua musculi pars est, per quã obtinẽt uim mouendi; impertitur n. motus uoluntarius à cerebro per nervos instrũmotus, non secus q̃ uis sentiendi instrumentis cuiuslibet sensus. Sed q̃m nervus mollis est, & ideireo non satis firmus, ac stabilis ad mouendum, atq; appræhendendum, adiunxit natura ligamentum, q̃d, cũ nervo mixtũ, mediam quandam materiam efficiat, quæ et firma sit, et motui prædita; ut autem ligamentum, et nervus inter se misceatur cum uena, diinduntur in tenues fibras, sicq; facile inter se miscentur, non tamen æquali portione, sed quilibet musculus nervum longe graciliorem ligamento obtinuit, max.ª n. portio ligamenti est, mediocris nervi, & quibusdam etiam exilis; ita ut uix depræhendi possit. Inseritur nervus uel in superficie, uel in partibus altioribus; plerisq; tamen musculis à principio, quibus dã infra; nõnullis ut septo transuerso iuxtà medium; nullibi tamen ad finem, sicuti inseri uenam, et arteriam uidemus; dici ãt debet musculi caput, nõ unde oritur, sed ubi accipit nervum, per quem suum munus exequitur: ligamentum initio in fibras diducitur; quæ statim ubi nervo occurrunt, cum eius fibris confunduntur; ita ãt confuse diducuntur interse, ac rursus cõeunt ad finem, seu chordam, quæ si transuersa præcidatur, specie lig.ti magis, q̃ nervi refert; neq; enim uelut nervus præcisus, fumis modo ex fibris composita uidetur, sed quasi ligamentum in unum coacta, ut dẽm est in compositione musculorũ, longe minor est huius portio, quàm illius.

Cæterùm fibræ in quas diuidi ligamentum, ac neruum diximus; max.ª ex parte in musculi longitudinem ducuntur, ac rectæ sunt, q.ᵇ alijs contrà latitudinem sequuntur, et transuersæ sunt, alijs etiam obliq.ᵉ siue ascendentes, siue descendentes. Triplex fibrarū genus reperitur in musculis abdominis; nam recti rectis habent, transuersi transuersa, obliquæ siue ascendant, siue descendant, similes; cum simplici msto simplex motus tribuatur; unum quo.ᵈ fibrarū genus tribuitur; per quas suum officium facit; quibusdam tamen uarijs fibris datis sunt ob multiplicem motum. nam qui brachium ad pectus adducit, alias habet supernè deorsum, quasdam infernè sursum uersus extrorsa ductas, quæ prope finem decussantur; ita ut ad figuram literæ X. aliæ alijs insidant. Secundus etiam ex qs qui scapulam mouent, quasdā prorsus supernè deorsum, quasdam infernè sursū peruersas, at lat.ᵉ musculus, qui constat ex carnosa membranā, rectis, transuersis, et obliq.ᵉ continetur quæ duo initia habent, duo et fibrarū genera obtinuerunt, aguntq.ᵉ ac si duplices essent, nam pro fibrarū ductu fit motus: si musculus totus aliàs sit, et caput in medio habeat, uelut septum: transuersa fibræ undequaq.ᵉ ductæ contrahuntur uersus medium: fibris nerueis, ac ligamentosis obducta est caro, quasi fulcrum, ac stabilimentum ne uiolentur; ac ueluti propugnaculum aduersus frigus, et calorem: replet caro et media spacia inter fibras, quæ alioquin in uentre musculi inania essent; sunt qui existiment, à carne obducta fibris non usum dumtaxat, sed ipsum mouendi munus præstari, non secusq.ᵃ misceri officium à sua carne, aut sensū à propria substantia, ut uisum ab humore chrystallino; sed siue nerno, siue carni præcipuè tribuēdum uideatur mouendi munus, referri debet ad totum instrumentum, nempe ad ipsum musculum, qui quatenus contrahitur, motum præstat; at materia, ut quam diximus, ex ligamēto, nerno, et carne, maximè idonea est, quæ contrahatur; q.ᵒ rem si initium

præcidas

123

prædidas, contrahitur uersus finem, si finem uersus principiũ, si utrunq; utrinq; contrahit, & media conglobat. Venæ ãt, et artẽ ŏibus mẽbris imptiũt, et ad alimẽtum, et ad perspiratum: sed quibusdã euidentes, quibusdã obscuræ, inserunt. has natura alijs ad principiũ, alijs ad mediũ, alijs ad finẽ, prout cõmodius fuit, et tutius. Non carent ẽt adipe mlõrũ fibræ ex toto, sed in pingui homine ipsis adiuncta est, illis præsertim qui ad clunes sunt; catenas autẽ confert, quatenus eas illinit, ac madefacit, prohibetq; ne nalido motu inarescant; qui assidue exercentur, hanc absumunt, ita ut nulla appareat. His ita constitutis de musculorũ substã, ad eorũ partes reuertor; initiũ, mediũ, finẽ. Incipiunt musculi ŏes à ligamento, cum quo plerũq; coniungũr nerrus, quisut ante dictum est) non semper initio, sed interdũ infra, interdũ et ad medium musculi inseritur: sed ubicunq; inseratur nervus, initiũ modo simplex est, modo multiplex; modo latum, modo angustũ, modo teres, modo dep̃sũ, modo cum ligamento apparente, modo cum obscuro. At musculi uelter ibi est, ubi assurgit ob carnẽ diuulsis fibris obductam; id quod præcipue accidit medio musculo. interdum in caput in medio est, uelter undiq; ut in septo transuerso. sunt in uentre mlõrũ quorundam partes aliquæ albæ, carnis expertes, id quod usu uenit rectis musculis abdominis, quorũ rectæ fibræ nõ sũt obductæ perpetua carne; sed quibusdam locis albæ deprehenduntur. Finis mli maxima ex parte chorda est, siquidem fibræ, nerui, ac ligamenti in uentre mli inter se distantes ad finem rursus cõeunt, & corpus quoddã efficiũt albũ, sine carne, membrana inuolutũ, mediũ, inter nerũ, et ligamẽtũ; nã neq; ita molle est, neq; sentit ut nervus, neq; ita durũ est, et sẽsu caret ut ligamentũ; longe tñ magis accedit ad nãm ligamẽti. q̃ nerui. Conficit interdũ ex pluribus mlis, chorda una, quemadmodum quæ calcem cõplectit, ex mlis sitis i posteriori parte cruris, interdum idem mlus in multas chordas desinit, ut qui digitos mouet. Differunt chordæ inter se magnitudine, cum aliæ crassæ sint, aliq; ita paruæ, ut sensum lateant; cum aliæ item longæ sint, ut illæ quæ

ab externe capite femoris ad genu perueniunt, aliæ breues ut in musculis mouentibus radiũ pronum et supinũ, latitudine, cũ aliæ latæ sunt, & membranam repræsentant, in qua diuulsæ fibræ se ostendunt, aliæ ãgustiores sunt, & teretes. Differũt, et q̃litate, quod aliæ duræ sunt, et frè cartilaginosæ, aliæ molliores. Differunt etiã situ q̃bus plerãq̃ sitæ sunt ad finem musculi, aliquæ tamen ad medium se ostendunt, sicut in musculis temporũ. Differunt tandem et partibus, in quas inseruntur; illigantur maxima ex parte ad ossa, quæ in articulis subiecta sunt, & propriè ad ipsorũ capita cartilagine illita, & frè ad eũ usum institutæ uidentur, ne caro, quæ mollis est, durum os attingat, & ut parue ossi magnus ~~articulus~~ musculus illigari possit. præterea ut locus medius leuior sit, neq̃ carnis mole obruatur: sed q̃bus ut dictum est, maxima ex parte ossibus inseruntur. inseruntur tamen nonnullæ et aliis partibus ut cartilagini ad guttur, oculo, illi tamen musculi chorda carent, qui ad linguam, colem, cerui cem uesicæ, anum testes pertinent. et aliqui etiam ex illis, qui in gutture sunt. Hactenus de materia, ex qua musculi constituũt, ueniũ ad formam

Continetur forma figura, superficie, meatibus, magnitudine, numero, situ ad quæ iam pergimus. Figura q̃bus murem, uel lacertum, aut pisciculum repræsentet, unde nomen musculos inuenisse diximus. in nullo tamen exquisite talis est. præterq̃ in ~~illis~~ iis qui pollicem, et minimum digitum ab aliis separãt. nam in plerisq̃ non ex toto in eiusmodi articulis figuram musculi repsentat, in quibusdam longe diuersa conspicitur, partim pro munere, hoc est pro parte, ad quam effingendam a natura effinguntur, partim pro loco ubi collocantur, ne aliarũ partium situm impediant. septum transuersũ totũdum est, et frè piscem raiam repræsentat, quòd tale à situ, et mouẽdis partibus maxime requiratur: musculus latus, per quem buccas à latere, ore etiam clauso, reducimus; planus apparet, et carnosa quadã

membrana

membrana uidetur magis, q̃ musculus, miscetur enim cum cute substantia musculi, ita ut separari non possit, id quod & in fronte, planta, palma cuenit; musculi qui inter costas, sunt figuram habent costis similem, intrinsecus cauam, extrinsecus gibbam; sunt et nonnulli quinq̃ laterum, ueluti secundus mouens brachium, et secundus ex mouentibus thoracem; alij quadrati ut tertius, qui scapulam, et primus qui radium mouet; ille qui anum, & ille qui uesicæ ceruicem claudit, annuli figuram repræsentat, efficit uaria figuram musculorũ initium, quod interdum simplex est, interdum multiplex; et finis, quem similiter uarium proposuimus, ubi de chorda egimus. pleriq̃ at musculi solidi sunt, sine foraminibus; aliqui tamen perforati, ut septum transuersum, per quod & gula transit, et uena cana, et art: magna; tum musculus ani, & uesicæ, qui anulum repræsentat. ille item qui à prima thoracis costa ad ceruicis uertebras pertinet, per quem uena, et art: ad brachium permeat: adde et eos qui inter costas sunt, per quos uenæ, nerui, & arteriæ transeunt ad musculos thoraci insidentes; pone etiam in pforatis possunt musculi, qui chordas exigunt flectentes secundos articulos digitorũ, eiusmodi enim chordæ longius foramen habent, per quod egrediuntur aliæ ad tertia ossa digitorũ pertinentes. Magnitudo non minus uaria est q̃ figura, siue latitudinem, siue longitudinem, siue crassitudinẽ spectes; quidam n. grandes sũt, quidam parui; maximus omnium est quintus, qui femur mouet, in longitudinem eius pregrediens; ille item magnus est, qui ex femur similiter mouentibus, primus numerat; tum septimus, et octauus mouens cœus, et quartus inter pedem mouentes: minimi sunt qui in gutture ad basim tertiæ cartilaginis siti sunt; illi item qui primam cartilaginem gutturis iungunt cum secunda; reliqui eos medij sũt inter maximos & minimos: respondet ubiq̃ magnitudo musculorũ magnitudini partium, quæ moueri debent. Humerus maioribus musculis mouetur, q̃ cubitus, & femur q̃ humerus: respondet et dignitati motus, quo fit ut oppositi

musculi eiusdem membri non semper æquales sunt magnitudinis, sed illi ma-
iores, quor̃ motus maior est, et magis necessarius. Numerũ musculor̃ per-
sequemur, cum sigillatim ad unamquamq; partem accedemus; in uniuer-
sum ãt Auicenna tradit, quingentos, et uiginti musculos in toto corpore
nostro reperiri. Inter ueteres, auctores, qui Anatomen professi sunt, non
conuenit de numero musculor̃ singularũ partiũ; et idcirco ẽt totius cor-
poris; neq; inirem, nam seu capita, seu fines, seu uentres, seu fibras, seu nu-
mus tandem ipsor̃ intuearis, unus musculus, ut plures, uel plures, ut unus
numerandi uidebuntur. Incipit idem musculus à pluribus capitibus, ex
multis ossium processibus, unde multi putarunt uideri, quis uentre, chor-
da, numus, genus fibrarũ simplex sit, finis eiusdem musculi nõ sẽp
unus est, sed multiplex, ita ut plures chordas exigat; quã non solũ in
diuersas partes, sed etiam in contrarias, ut in dextram, sinistrã, priorẽ,
posteriorem, superiorem, inferiorem feruntur; ad quas si respexeris, iu-
dicabis unum quasi multos; ex contrario ubi duo unam, et eandem
chordam exigant, ut qui in manu uersus pollicem inserunt, quasi unũ
censebis illã uero qui chordas ad quatuor digitor̃ articulos transfert
non simplex sed quadruplex existimabitur. Eadem ratio est uentris,
cum idem musculus interdum uarios uentres repræsentet, quẽadmodũ
recti abdominis, ita ut qui simplex est, uideatur multiplex; ẽx con-
trario multiplex ubi uentrem simul iunctum habeat, simplex appare-
bit, uelut duo illi, qui à summo osse pectoris nati desinunt in os ỹoides.
Fibræ cum interdum alio modo procedant, in eodem musculo, multipli-
cem ipsum esse demonstrant; quod illi euenit, qui brachium ad pectus
adducit, in quo fibrarũ ductus diuersus deprehenditur. At si innus
attendas, cum eidem motui plures musculi interdum inseruiant, ut
unus iudicandi uidebuntur. ẽx contrario etiam simplex musculus
multiplex iudicabitur, ubi uarias fibras habeat, et si non diuersum

motum.

motum, certe eundem diuerso modo præstet, quamobrem nihil mirum est, si Anatomes professores de musculorũ numero inter se dissentiunt: sed non multum interesset, si simplex, ut multiplex, aut multiplex ut simplex numeretur, modo nihil prætermittatur ex ijs, quæ ad substantiã, formam, munus ipsorũ pertinet, siquis tamen sequi rei naturam se existimans uelit, ad actionem, ac mouendi munus in musculis numerandis animum intendere, atq; Aristotelem imitari, qui partes multiformes, actionibus inter se distare noluit, non secusq; simplices, affectibus, & qualitatibus quibusdam; ita ut multiformes diuersæ dig debeant, [tur] diuersum officium faciunt; musculos diuersos existimabit, qui diuersum motum præstant: sed cum ad eundem, ut ante ostensũ est, plures interdum concurrant, præceptio Aristotelis de indicandis diuersis partibus multiformibus, ex diuersa actione, ad mꝰos minime accommodatur; neq; mirum, quandoquidem musculi sunt instrumenta imperfecta, et in compositione membrorũ quæ instrumenta perfecta sunt, uim habent materiæ, & partium simplicium differunt instrumenta muneribus, ut pedes à manibus; quòd hæ ad prehendendum, illi ad ambulandum destinentur; musculi, cum sint instrumenta imperfecta, ad eundem motum plures aliquando necessarij sunt; ut quod unus per se non potest, alterius auxilio perficiatur: nulla igitur ratio, nulla uia satis firma uidetur, ad musculorũ numerum statuendum, nisi multa simul spectemus; quemadmodum Hippocrates, qui cum salutem, aut interitum prædicimus, non unum duntaxat indicium, sed complura conferri uoluit; ex quorũ collatione id quod futurum est colligatur; quemadmodum et Galenus, qui cum crisis non uno die, sed pluribus efficitur inquirens cui illorũ maximè tribuenda sit, plura intuetur; ut eandem accessionis
~~eadem~~ accessionis, principium et finem ipsius, illi enim diei crisim tribuit, in quo plura ex prædictis concurrunt. Nos igitur in discernendo numero

musculos, non motum duntaxat intuebimur, sed initium, finem, seu uentrem, ac fibrarum ductum: quibus omnibus perspectis, cum unum censebimus musculum, in quo plura ex ijs concurrent unum reddentia: contra plures existimabimus eos, in quibus plura cernimus non unum, sed multos præstituta hac de numero; longius fortasse à par. sint. Restat situs, qui sine initium, sine finem, sine ductum inspicias, ille est, qui maxime ad munus exequendum, & ad aliarum partium positionem pertinere uidetur, atq; ideireo uarius: oriuntur aliqui musculi ab osse, sicut illi qui mouent femur, & crus; aliqui à cartilagine: ut illi qui mouent guttur; alij à membrana aliqua dura, ut musculi oculorum, ani, cervicis uesicæ; aliqui à membranis inuoluentibus chordas musculorum, ut illi qui quatuor digitos manus uersus pollicem adducunt, alij à ligamentis, ut illi qui flectit primum articulum pollicis in manu, et mouent digitos pedis in partem exteriorem; alij ab aliquo musculo, ut a co qui ad anum, ille qui amplectitur cervicem uesicæ; alij à nulla parte initium sumere uidentur; uelut musculi lati, seu membranæ musculosæ in facie. Differunt et in modo nascendi: nam aliqui à pluribus ossibus nascuntur, ut primus qui mouet thoracem, primus qui uentrem; primus qui brachium; reliqui ferè omnes ab uno solo, siue à processu, siue ab alia parte ipsius. Finiuntur nisi non semper ad extremum ossis cui alligantur, sed interdum ad medium, uelut duo illi qui radium pronum, & supinum mouent. Inseruit autem alij in cartilaginem, sicuti musculi gutturis, palpebrarum, nasi; alij in cutem, ut qui ad labia; alij in membranam, ut qui in oculis; alij in alias partes, ut qui ad colem; anum, cervicem uesicæ, aliqui præterea in simplici fine, alij in duplici, alij in multiplici: omnes at ad eas partes intendunt, ad quas diriguntur eorum fibræ. At uentres non semper in medio est; sed interdum ad extrema: cæteris partibus superiacent musculi ossibus. In temporibus subiecti sunt; ubi sinum insculptum habent, non secus qui in oculis;

alij

alij siti sunt in superficie, ueluti qui ex carnosa membrana constituuntur, alij penitus abditi sunt, ut qui in poplite latitat, et qui iuxta foramen ossium pubis feruntur, atque illi etiam qui sub gula conduntur. situm tandem rectum, obliquum, aut transuersum obtinent musculi prout expeditius fuit, et ad munus, et ad tutelam, atque aliarum partium positionem. Hactenus de musculis in uniuersum; perpendamus nunc sigillatim eos, quibus singulæ partes continentur.

musculis faciei … C II

Sumemus initium à facie, et musculis qui in ipsa uersantur, siue ad frontem, palpebras, oculum, nasum, genas, labra pertineant, siue ad maxillam. in fronte igitur à ueteribus describitur unus musculus, qui non aliud est quam membrana carnosis fibris aucta, quæ à fine capillorum superne descendunt ad internos angulos oculorum lunata figura crassiores autem in medio sunt, in extremo tenuiores; huius musculi officium est supercilia attollere; et eatenus ad oculorum apertionem conferre. Recentiores non unum musculum, sed duos esse affirmant utrinque unum, qui media fronte inter se iunguntur. hoc uel ex eo comprobant, quod si unus transuersus præcidatur, decidit supercilium ab eo latere, neque potest amplius aperiri; quod argumentum non satis firmum est, nam etsi unus tantum sit, adeo magnus, ut ad utrunque latus pertineat præcisis fibris ab ea parte. læditur tantum motus supercilij illius lateris, sed siue simplex, siue duplex sit. constat ex membrana, fibris (ut diximus) carnosis aucta, à fine capillorum ad supercilia, et angulum oculi internum, in lunatam figuram tendentibus: adeo autem cum superiecta cute illigatur, ut separari uix possit, existimeturque à non nullis cutis ipsa musculosa; quod tamen aliter habet, nam substantia musculi non ad cutem, sed ad membranam pertinet, neque cum cute confusa est, ut in labro; sed tantum ualide illigata, nulla, aut exigua admodum adipe interiecta; quod alijs partibus non accidit, in quibus cutis ob intercedentem adipem, facile à subiecta membrana separatur

I A

Habent etiam palpebræ suos musculos, qui terni in utraq; numerantur: bini ab inferiori palpebra utriq; oriuntur: b unus per internum angulum procedit, & aliquid accipit etiam à supercilio sui lateris, inde conuertit' uersus palpebram superiorem, ad cuius medium desinit, & latori fine inseritur à sue latere in cartilaginem ad oculi tarsum: c alter per angulum extremum fertur ad superiorem palpebram, in cuius medio comungit' cũ prius dicto, ita ut propter fibrarũ similitudinem unus et idem uideatur: insertq; similiter in cartilaginem ad finem palpebræ huius: deorsũ trahitur palpebra tota ob cartilaginem cui nectuntur: seq; diuidit oculus, q̃ q̃ ille qui per internum angulum oculi fertur, non modo deorsũ, sed simul & uersus supercilium, unde aliquid motum sumit trahere palpebrã uidetur: d tertius musculus, qui continet palpebram diximus, oritur à membrana carnosa iuxta musculum frontis, finitq; in palpebra superiore, neq; oculũ attingit, cuius officium est simul cum musculo frontis, ac supercilij palpebram attollere, atq; ideirco oculum aperire.

Oculor' musculi * ab alijs quinq;, ab alijs septim ponuntur: constat at oculum & recto motu moueri sursum, deorsum, atq; in latera, et circumuolui, id qd ad uidendi facilitatem necessarium fuit qui septem musculos ponunt, q̃tuor recto motu præesse arbitrantur, orti à nerue secundi paris, et à superiori, inferiori, dextra, et sinistra parte duræ membranæ inuoluentis nerũ, p̃ quem fertur uidendi facultas, tum ad corneam tunicam oculi iuxta uidẽ recta linea inseruntur: hi contracti uersus suum initium, oculum adducũt, & ita rectum motum præstant: circumduci uero oculum aiunt à duobus alijs musculis: quorũ alter à nerue secundi paris neruor' cerebri, et dura membrana oritur è regione minoris anguli, & in humiliorem oculi sedem iuxta ividem, in duram membranam inseritur, alter à nerue secundi paris, et dura membrana simuliter nascitur; è regione maioris anguli, & in duram tunicam à superiori oculi parte, nerueso, ac tenui fere obliq;,

inserit

b. t.i c. t.xv. fi. xv c.

c. t.i d. t.xv. fi. xxc.

d t.xv. fi. xxb

* fi. viii t. iii. fi. i. & xviii.

inseritur. Conferunt hi duo musculi non modo ad circum ducendũ oculum, sed etiam ad mouendum sursum, & deorsũ. Ex fine horũ sex musculorũ conficitur tunica, quæ oculum à posteriori parte obuoluit, inter corneam, siue duram tunicam, et eam quæ album oculi constituit. Figura omnium sex musculorũ simul conum repræsentat; cuius apex ad initium est in longitudinẽ nerui præbentis facultatem uidendi; sed basis quà inseruntur ad corneã. Ponunt præterea septimum musculum, qui per se coni figuram repřẽtat, quam ab alijs sex simul repræsentari diximus; cuius apex ad neruũ simt pertinet ut basis ad corneam. oritur hic ab eodem initio, sed paulo anteri⁹ q̃ sex priores, & magis propè oculum ipsum; estq; totus carnosus; ambit at neruum, per quem uidendi facultas fertur, inde paulatim latescit, dũ posteriorem oculi partem attingat, cui in orbem inseritur. intricata àt multa adeps est, inter ipsum, et priores sex, quibus subijcitur; tum inter eũdem, et neruum, cui inhæret. uerùm q̃uis unus numeretur à quibusdam, in duos uel tres diuiditur; existimant aliqui eius officium eße retinere oculum in sua sede, id quod abundè præstant alij sex, et commodius, cũ ad os propius accedant, et membranæ ipsum obuoluenti pluribus fibris illigentur. quamobrem magis hic uidetur ad reliquos motus conferre, q̃ten⁹ has, uel illas fibras tendit, aut laxat, prætereaq; quod regit, ac munit neruum, quem amplectitur. Cæterũ qui in oculo quinq; dumtaxat m̃los numerant; septimum qui sub alijs neruum amplectitur, tantùm in belluis inueniri aiũt, quæ prona terram spectant, & ideò egent hoc musculo, ne permittat oculum elabi; humanis àt oculis nullus talis musculus se ostendit, duo ẽt obliqui, quos diximus oculum circumagere, nullos esse in oculo asserũt; at neq; nĩos etiam arbitrantur cum satis(iquunt) circumagatur oculus ab alijs musculis, uicißim contractis, nam dum ab alijs in alias partes distrahitur, simul ẽt circumuoluitur. Ex quinq; àt musculis quos in oculo numerãt, quatuor oriri aiunt à dura membrana obuoluente neruum, unum à superiori

ri xxii H·
ii.

parte, alterum ab inferiori, tertium, & quartum à lateribus; finiriq; ad iridem; ubi tunicam efficiunt, quæ posteriorem oculi partem amplectitur ab his cum uersus sua initia contrahuntur; tradunt oculum rectis motibus mouere sursum, deorsum, in latera, cum [illegible] statim post autem su- [illegible] omnes mouentur oculum circumagi. Quintum oriri aiunt a carnosa membrana, et inseri in partem oculi inferiorem, ita ut oculum sursum contrahat. Difficile [illegible] iudicium interponere, illud constat, in homine septimum illum musculum neruo obuolutū non reperiri: sex alij aperte depræhenduntur, sed prout uarie secantur, ita plures, uarie, aut pauciores recensentur

f ridtiie **M**ouentur extremæ nares à quatuor musculis: nascuntur duo priores à p.[10] nasi apud angulum internum oculi utrinq; unus. descenduntq; donec in cartilaginem sui lateris inserantur adeò at euidentes sunt; ut mirum sit g rih tna quo pacto à quibusdam non fuerint aduersi. Reliqui duo nascunt à gena utrinq; unus, qui in externam foraminis partem à suo latere inserũtur. omnes at quatuor aperiunt foramina nasi, sed priores cum uersus suum contrahuntur initium, ea etiam attollunt. clauduntur foramina nasi à labro superiori, quod patet, quia si hoc habeatur immobile, illa manet aperta, neq; necessarij sunt alij musculi, à quibus claudantur; nam duo qui à non nullis ponuntur ad extrema foraminũ, non sunt uere musculi, ut nonnulli existimant, neq; partes illorũ musculorũ qui ad labra feruntur; sed magis portio membranæ carnosæ.

h t i r **B**uccæ etiam quatuor musculis mouentur; priores duo, utrinq; scilicet unus ualde lati sunt, tenues, ac neruosi: incipiunt at non prope processus illos, qui in osse temporũ, mammillarũ capita repræsentãt (ut nonnulli uolũt) nam ibi nondum conuersus est musculus in membranã carnosam, sed magis uersus partem anteriorem ad maxillæ angulum, dein ad scapulas descendunt, & per iugulum transeunt ad os pectoris, et ibi inter se per membranam

branam carnosam iunguntur per guttur ascendentes usq; ad labrum su
perius, inde transuersi per mediam faciem redeunt ad maxillæ angulu,
unde oriri diximus: in quibusdam etiam adeò ascendunt, ut aure mone-
ant. vterq; quatuor habet latera, unum transuersum à principio supe-
rioris labri ad angulum in maxillæ uersus aurem; alterum ab hoc angulo
ad summum humerum. Tertium à summo humero ad os pectoris ſm
supra, partim infra iugulum progreditur. Quartum ab osse pectoris ten-
dens dit ad mentum; quod interius latus cum interno latere musculi
commungitur: intercedente tamen membrana carnosa, ita ut euidenter
distinguantur; hic igitur est ductus priorũ duorũ musculorũ, qui non
ab osse oriuntur, sed à membrana carnosa, quæ quòd fibræ carne ob-
ducantur, quòdq; in eam inserantur rami neruorũ prodeuntes ex
musculis subiectis, in musculos degenerat; sequuntur hi ductum
fibrarũ, quæ à principio ossis pectoris usq; ad medium iugulum recte
ferè ascendunt, inde usq; ad summum humeri obliq; sursum ferũtur;
præsertim cum ad ipsum ascendunt; euidenter autem se ostendunt hæ
fibræ tam in ceruice, q; sub mento, & propè aures, sed cum pertinent ad
labrum inferius, ita inter se miscentur; ut nullo modo distingui possint.
Nunus propositorũ musculorũ, & aperire inferius labrum, adducereq; ad
latera una cum superiori, conferreq; ad motum earũ partium faciei, quas
non mouent musculi frontis, nasi, aut palpebrarũ; sed præcipuum eorũ
officium uidetur maxillam aperire. Alij duo qui buccas mouent, nascũt
à malis supra gingiuarũ radices. utrumq; unus, quarũ ductum seqntur
suo initio: deinde per buccas feruntur ad maxillam similiter propè radicẽ
gingiuarũ: sunt autem nerueosi intexti multis, ac uarijs fibris carne obduc-
tis, occupantq; eam buccarũ partem, quam inflamus; quaiuè in ore te-
gitur membrana tenuissima, adeò inhærente, ut nullo pacto distingui
queat. hanc partem hi musculi dimouent uersus sua initia: cæteri

IMTVE

tota faciei cutis, genis exceptis, præter musculos prædictos innectitur membranæ carnosæ, quæ in musculum conuertitur, & ad eius motum confert. In genis quibus hæc non uertitur in musculum, cutis partim sequitur motum partis inferioris, partim superioris. Accipiunt hi buccarij musculi utrinq; duos nerues quorum unus exiens per foramen maxillæ diuiditur in labrum superius, alter exit ex concauo oculi, & ad genas progreditur. Continentur & labia quatuor musculis, qui primoq; ad ea pertinent, euidenter distincti se ostendunt, sed postea ita confunduntur, ut discerni nequeant: admodum enim confusa est tota substantia labiorum. Cingit membrana carnosa,

R. T. H. et musculis, & carne quadam laxiore. collocantur hi R quatuor musculi à lateribus. duo ad superius labrum, totidem ad inferius: nascuntur superiores utrinq; a uxus gena carnoso initio, descendunt q; aliquantisper obliq; uersus partem priorem; dum utriq; inseratur in principium labri à suo latere. Reliqui duo, qui ad inferius labrum pertinent, aliquanto breuiores sunt, sed latiores: nascuntur utrinq; unus ab inferiori parte maxillæ, inde obliq; ascendunt uersus priorem partem; ac lato fine à suo latere inseruntur usq; ad medium labij, omnium quatuor fibræ apparent initio diductæ, deinde ita intrò coëunt, ut cum ad labrum pertinent, aliæ super alias excedat, ualdeq; intrò se & cum labiorum cute misceantur. Efficiunt hi musculi sex diuersos motus in utroq; labio, duos rectos, quatuor obliquos. Rectos quidem, cùm extrema mus, cum os claudimus, aut cum per externas fibras foras, aut per internas intrò labia compellimus. sed obliq; motus quatuor in utroq; latere fiunt, uno musculo agente, & altero consentiente; nam si dexter agit, et sinister consentit, attollitur pars dextra labri obliq; sinistra uerò pendet. Ex contrario si agat sinister; sed præter hos, superiori labro ut ualidius moueatur, ab utroq; latere inseritur unum caput illius musculi, quem diximus à gena ferri ad foramen nasi, et ipsum simul attollere, atq; aperire.

Maxilla mouetur; cum malæ immobiles manent; motus in ea triplex ap-

pauet,

paret, unus superne, alter inferne; tertius cum circumagitur; hos motus utrinq. præstat quatuor musculi; qui cum ad mandendum oẽs cõducãt, μασσητῆρες à græcis nominantur: q. q. proprie μασσητῆρες dicuntur duo primi, utrinq. unus; qui in latera ipsam mouent, ac circumagũt; ad quos primùm accedimus. oritur ergo utrinq. neruoso, ualido, atq. amplo initio

Δ t μασσητὴς musculus à gena iuxta suturam, qua maximum malarũ os dentes continens committitur cum eo quod externũ oculi angulum, & partem ossis iugalis priorem constituit: pertinet hoc initiũ usq. ad aurem, aliquid etiam assumens in itinere ab inferiori parte ossis iugalis: facile at depræhenditur; si pollicem inter auris radicem, et maxillam admoueas; medium uerò digitum ad buccam; in interiorem partem oris ipsã impellens; comperies enim sic externam superficiem massiteris; quam tactu etiam dignosces, si clauso ore ipsum pollice, atq. indice ualide comprimas; tunc enim durum sentietur; primum initium huius musculi neruosum est, & id ẽt quod assumit ab interiori parte ossis iugalis; nam quod situm est exteriori parte eiusdem, magis carnosum est, ut reliquus musculus, qui deorsum uergit, dum maxillæ posteriorem partem inferne amplectatur, in quam fine partim neruoso, partim carnoso ualide inserit, ubi quædam tubercula sunt inæqualia: redditur in fine angustior, ita ut quasi triangulus uideatur, cuius basis ad longitudinem ossis iugalis sita sit, ex lateribus uero unum à gena pertineat, ad imæ maxillæ inæqualitatem: alterum ab aure ad eandem maxillæ inæqualitatem pertineat: hic autem angulus, quem duo latera constituunt, adeò obtusus est, ut quasi quartum latus paruum eiusdem musculi uideat, quo fibræ terminatur, atq. in unum iunguntur, quæ à basi incipiunt, inter se diductæ, et recta ad hunc angulum progrediuntur. secundus musculus, quod p

riiii. r. os tẽporis procedat, κροταφίτης græce nominatur: oritur at ab osse uerticis, frontis, & tempor̃ sui lateris, initio lato semicirculi spẽm referente paulò

supra commiſſuram temporũ. Deſcendens ãt craſſior efficitur, carnoſus, crãi: gustus, præcipuè cum peruenit ad os iugale. implet in eamum, quod ſubipſo continetur, et à ſuperiore eius parte initium aliquod aſſumit, inde cum maſ: sitere adeo iungitur, ut ambo unum efficere uideantur. Inuoluitur hic membrana adeò craſſa, ut liuidus appareat. deſcendens deinde inter cõ= miſſuras oſſium capitis. et malarũ, finitur tandem in brenem chordam, ualidam, nerueſam, et adeò latam, ut proceſſum acutum maxillæ, in quẽ ualidiſſimè inſeritur, totum amplectatur. Finiuntur in hanc chordã fibræ ipſius omnes in unum conuenientes. Huius muſculi officium eſt maxillam claudere, quod q̃ ualidè efficiat, illi oſtendunt, qui grauia pondera dẽtib⁹ gestant. Tertius muſculus maxillam mouens in ore abditur, ſumit ãt initium à cauo, quod apparet in proceſſu oſsis ſphenoidis, alã refrente, ex quo cauo cum exit, magnus fit, carnoſus, craſſus, eius propè figuræ quã in maſsitere deſcripſimus. inſeritur uero lato fine in poſteriorem partẽ maxillæ, uerſus interiorem, ubi minus lata eſt, & ſinum habet, in quo recipitur. Munus huius muſculi eſt. unà cum duobus prioribus maxillã claudere, ſed maſsiteres cum contineãtur mutis, & prioribus, et poſterio: ribus, cum prioribus agunt maxillam in priorem partem, cũ poſterio: ribus in ~~priorem~~ poſteriorem, ita ut mandendo cibo inſeruiãt, quo ſpec: tant aliquo modo, et crotaphitæ cum has, uel illas fibras contrahunt, aut laxant. Præterea maſsiteres ope eorũ, qui abditi ſunt in ore, maxillã compellunt ad latera: nam ubi maſsiter à latere dextro contrahatur, & qui abditur in ore à ſiniſtro, torquetur maxilla ad dextram, ſicut ex contrario ad ſiniſtram. Supereſt quartus maxillæ muſculus, qui utrinq̃ naſcitur à ſti loide proceſſu oſsis temporũ, neruoſo, ac latiore initio, ſed ſtatim carnoſus, ac tenuis efficitur ad mentum progrediens, ſub qũ inſeritur iunctus cum muſculo alterius lateris, qua parte ima ma: xilla aſpera eſt, et paruis tuberculis inæqualis. Munus eius eſt apire/

os.

n. t v t vi. d

o t v. h. i. t. im. o t vi. i.

os. Habet autem, non secusq; ille, qui inseritur in oshyoides, hoc proprium, quod inter principium, & finem neruosus efficitur, ac tenuis, ita ut duplex esse uideat; id quod natura molita est, ut minus spacij occuparet in ceruice: hæc de musculis faciei

Musculis ossis hyoidis, linguæ, gutturis C.III. — Oshyoides, quod supra guttur collocatum esse diximus, cum de ossibus agerem, quatuor utrinq; musculis mouetur: [a] Primus, qui ualidus est, oritur lato, & carnoso initio à superiori parte ossis temporis, uersus interiorem; ascéditq; supra asperam arteriam, & primam cartilaginem gutturis; eandem ubiq; magnitudinem referens, dum inseratur in partem anteriorem ossishyoidis, quam mediam carnoso fine complectitur. Iungitur autem in itinere cũ coniuge musculo alterius lateris, linea in longitudinem ducta: distinguitur uterq; inter asperam arteriam, & guttur, quadam nota, ita ut duplex uideatur, quis re uera simplex sit; fuit aũt à natura institutus, ut oshyoides deorsum traheret, & non nihil uersus exteriora, id quod obscure facit, & tũc præsertim cum oshyoides nimis sursum attrahitur à superioribus mũlis præterq; quod & primam cartilaginem gutturis, et asperam arteriam tegit, ac munit. [b] Secundus musculus utrinq; è regione primi supernè collocatur; nascitur enim à maxilla sub mento, descendensq; angustior redditur, dum ossihyoidi à parte anteriori iuxta primum alligetur, attollit autem sursum oshyoides aliquantò uersus exteriora. [c] Tertius musculus tenuis, & rotundus utrinq; nascitur à processu stiloide ossis temporis paulò infra quartum musculum maxillæ; finiturq; iuxta primos duos in ossehyoide; ubi ipsius processus, & quasi latera cum medio osse iũgunt, effixit hunc natura ut rectum seruaret oshyoides, ne conuerteret in lat' & unà aliquantisper attolleret, traheretq; in partem posteriorẽ. [d] Quartus musculus longior est, & tenuior, in medio neruosus, non secusq; maxillæ. sumit aũt utrinq; initiũ carnosũ à sublimiori parte ossis scapulæ, & propriè ad eius ceruicẽ, atq; ad radicẽ ossis anchiroidis; abditurq; sub secundo

Margin notes: a. ta. F. IIII. C. I. ... 5 — b. I. V. N. Q. — c. ... F. I. IIII. R. — d. I. V. A. G. I. IIII. ... IIII. D. I. II. R.

musculo scapulæ, tum obliquè ascendit sub primum musculum capitis à quo adeo comprimitur, ut magis nerueus reddatur, ac tenuis; sed statim ubi ex eo excedit, carnosus iterùm euadit dum ad oshyoides perueniat, & in illâ ipsius partem inseratur, in quâ inseri tertium musculum diximus. Venit ad oshyoides, præter quatuor musculos, quibus ab utroq; latere mouetur, duo alij utrinq; pertinent, qui ad guttur, quod mouent, magis referri debent, q̃ ad ipsum. Nascitur unus utrinq; ab ima parte ossis hyoides, & per latera primæ cartilaginis gutturis rectâ procedit ad humiliorem partem eius, in quâ sua latitudine inseritur: Alter similiter utrinq; fere rotundus, tenuis, atq; omnino carnosus, nascitur à media parte interna ossis hyoidis, inseritur q̃ ad radicem epiglottidis: sed agemus de horum munere, & unà de reliquis mitis gutturis, si prius eos, qui ad linguam pertinent, exposuerimus, quorum nonnulli ab ossehyoide oriuntur.

e. t xvi. fi. p^e & iii K F

f t xvi fi ii & iii K

Lingua multiplices, ac uarios motus obtinet, partim à fibris, quibus uarijs tota distinguitur, partim à quinq; musculis, quos ab utroq; latere habet. Horum primus crassus est, ac rectus, oritur autem à medio sublimioris partis ossis hyoidis, initio aliquantulum carnoso, & laxo, deinde ulterius procedens finitur ad radicem linguæ, ut ipsam contrahens colligat uersus partem interiorem. Secundus nascitur à lateribus ossis hyoidis, ad processum styloidem ossis temporum pertinente: sed interdum non à superiori, sed ab inferiori, (latere) id quod præcipuè accidit, cum superius cartilaginis, aut ligamenti naturam refert, quemadmodum sæpe in fœtibus uidemus. Ab utrouis latere nascatur, progreditur aliquatenus transuersus, deinde utrinq; inseritur in latus linguæ: contrahit at linguam uersus partem interiorem, & aliquantisper in inferiora; cum utrq; agit; at ubi unus agit, alter consentit, trahitur lingua ad latus agentis. Tertius similiter carnosus, & quodammodo crassus nascitur à processu styloide, ossis temporum, et ad radicem linguæ terminatur, ubi desinit secundus.

g. t xv fi. xxvi D D

h. t xv. fi. xxiiii xxv. E

i. t. xv. fi. xxiiii E

cum

cum utrinq; hic musculus contrahitur, linguam adducit intrò uersus partē
superiorem; at ubi unius lateris dumtaxat musculus contrahatur, lingua
simíliter sursum attrahit, sed ab uno latere dumtaxat; k quartus incipit
ab interna parte lateris maxillæ iuxta radicem dentium molarium, lato
initio, & aliquantisper neruoso; inseritur q; sub lingua à latere, fine adeo
lato, ut pertineat à ligamento linguæ ad eam partem, ubi duo primi
finiúntur: demittit hic cum agit, eam linguæ partem, quæ aperto ore se
ostendit, ab uno latere, uel ab utroq;, prout ab uno, uel ab utroq; agitur.
l. Quintus oritur ab ima maxilla sub mento, ubi ossa inæqualitatem illa
faciunt; inde aliquantisper ascendens uersus fauces, fertur, dum lato fi-
ne in linguæ radicem inseratur; promit autem hic linguam ab utroq;
latere; quis non duplex, sed simplex à non nullis existimetur; qui putat
ab eo comprimi linguam, siue rectà, siue à lateribus; pro fibris agentibus.

Guttur, quod præcipuum uocis instrumentum est, dilatatur, astringitur, ap-
itur, clauditur; quos motus præstant niginti musculi, duodecim proprij,
octo communes: communes illi appellantur, qui ab alia parte orti, ut
ab osse thoracis, ab ossehyoide, à gula, gutturi illigantur: proprij uerò
qui non ab alia parte oriuntur, sed ab una ex trib° cartilaginibus,
quibus guttur continetur, ad aliam feruntur. Communes sunt octo, quor;
m. duo primi, qui incipiunt ab infiriori latere ossishyoidis, lati, carnosi, muneti
inter se descendunt; dein aliquantulum diducuntur, donec utrq; à suo
latere lato, & carnoso fine, perinde ac principio ad inferiorem ptem
primæ cartilaginis terminentur, nectuntur autem inuicem ad latus primæ
cartilaginis per fibras, per quas etiam inter se illigantur. constituti ad
sunt à natura, ut primam gutturis cartilaginem à posterioribus separet,
& sursum attrahant; ad hoc; finem n. duo alij eiusdem fere latitudinis
in primam cartilaginem inseruntur, qui nascuntur ab interiori pte
ossis thoracis prope iugulum carnoso, & angusto initio, inde per guttur

k. xv. fi. xxiiii. c. xxv. G.

l. xv. fi. xxiiii c. xxv. H H.

m. xvi. h. i. & ii. fi. v. p.

n. xvi. fi. v. G.

paulatim latescentes, dum in primam cartilaginem firmantur, ascendūt; cum inferiores partes comprimant, & deorsum trahunt, simulq; aliquid astringant asperam arteriam, nec patiantur quicq; reduplicari, aut plu-
o. t. xvi. fi. v. ii. iii. iiii. v. L. rimum dilatari. His quatuor communibus musculis gutturis duo alij accedunt transuersi, utrinq; unus, nascuntur aūt à posteriori parte gulæ secundum longitudinem, qua spectat ad dorsum, inde transuersi procedunt toto itinere gulæ inhærentes, continuéq; carnosi fiunt, & latescūt, dum in latera primæ cartilaginis pertineant, quæ in posteriorē ptem attrahunt, et ita ad secundam cartilaginem adducunt ut singula quoq;
p. t. xvi. fi. v, & vi. L. & guttur coarctent. His rursus duo alij accedunt, rotundi ferè, qui nascuntur à media parte interna ossis hyoidis, & in radicem epiglottidis terminantur; depræhenduntur autem in bobus; in hominibus non ita euidenter. Eorū munus est epiglottida cibo potuq; depressam rursus attollere. Erigitur enim hæc, dum illi ad sua initia uersus os hyoides cōtrahūt. at non opus fuit oppositis musculis epiglottida deprimentibus, cum satis cibi, & potionis grauitate deprimatur. Ex proprijs quatuor p^{orū} hec
q. t. xvi. fi. i. & iiii. N. fi. v. o ratio est: bini ab utroq; latere breues, lati, tenues, carnosi in priori pte gutturis uersus lateraq; siti sunt, sicut unus alteri insidat, nascūtur ab ea parte secundæ cartilaginis, quæ primæ subiecta est carnoso initio, finiuntq; in humiliorem partem primæ. Fibræ superioris obliquè descendunt antrorsum ad partem secundæ cartilaginis, quæ anteriori gutturi respondet; inferioris uero contra ascendunt similiter obliq; quo fit, ut superioribus inferioribus insidant ab utroq; latere in figuram literæ X. Horū munus est, primam, & secundam cartilaginem inter se adducere ad claudendam tertiam; et guttur ipsum. Verū scire licet interdum non reperiri duos prædictos musculos æqualis magnitudinis ab utroq; latere, sed unum utrinq; crassiorem, & deinde alterum paruum, qui oritur à media linea secundæ cartilaginis, & per ipsius longitudinē obliquè descendit

132

descendit, dum inseratur in inferiorem processum primæ à suo latere. faciunt hi eundem motum, quem illi. Aliorũ quatuor qui secundã carti-
xvi. fi: vi. & vii. P laginem cum tertia committunt, duo, unus utrinq; ad posteriorem partem secundæ cartilaginis pertinent, quà gulam attingit; carnoso autem initio incipiunt, et rectà ascendentes latiores fiũt, dũ neruoso fine cum radice tertiæ cartilaginis nectantur, quà cum secũda coniũgit, sinuatur at secunda cartilago utrinq;, ut sedem utriq; mũo prædicto pbeat.
xvi fi: vii. & viii. R Reliqui duo utrinq; unus iam propositis adhærent. nascuntur at carnoso principio ab ea parte secundæ cartilaginis, quæ ad primã spectat, et eius humiliorem, recipit ~~sedem~~ processum, inde obliq; ascendunt, dũ inseratur in uniuersam partem tertiæ cartilaginis, quam priores musculi nudã reliquerunt. Tertia cartilago ab utroq; latere extrorsum ad posteriora du-
xvi fi: vi. & vii. V. citur rectà quidem à primis duobus, obliq; ab alijs, atq; ita aperitur. Duo item alij tertiam cartilaginem cum prima coarctant, utrinq; unus, lat9 carnosus, qui ex medio primæ cartilaginis in longitudinem ab iteriori parte nascitur. triplici principio ita distincto, ut quis simplex sit, triplex uideatur; ascendit deindẽ obliq; dum inseratur in anteriorẽ partem tertiæ cartilaginis. cuius latera diducit, & idcircò lingulam mediam adeò coarctat, ut non permittat aerem exire. Tantã autem uim hĩt ut cum cohibere spiritum uolumus, resistat omnibus musculis, qui thoracẽ contrahendo ipsum expellere contendunt. Euidenter apparent hi in ~~gutture~~ gutture hu-
xvi fi vi & vii. P. mano, quis negent aliqui se cõsuq; perspicere potuisse; Postremi uero duo ad basi tertiæ cartilaginis siti sunt, utrinq; unus, quà guttur cum gula, et tertia cartilago cum secunda committitur; oriuntur at prope primã cartilaginẽ à radice tertiæ, per quam sursum feruntur usq; ad medium, ubi duæ ipsius partes interse nectuntur, ibi ergo desinunt, se mutuò contingentes, latioresq; sunt, & crassiores, q̃ initio: sunt item breues, exterius pyri modo rotũdi, intus tertiæ cartilagini illigati, quam in unum cogunt eius latera astu-

gentes; quo nomine iugulam claudunt, quæ gemina est, id quod minime facere possent, si simplex esset.

De musculis humeri, cubiti, et manus C IIII.

Vt musculi scapulæ capitis [illegible] remouere, qui brachium mouent. Incipiemus autem ab illis, [illegible]

a [illegible] L.

primus [illegible] [illegible] septimæ et octauæ costæ [illegible] iugulo uersus os pectoris: qua autem incipit a iugulo magis carnosus est, qua ab osse thoracis, [illegible] pectoris [illegible] sep. timæ et octauæ costæ prope [illegible] et neruosus procedit: post hac [illegible] magis procedit carnosus, et crassus, subindeque angustior redditur, donec ualida, neruosa, breui, sed tamen lata chorda propemodum inseratur in [illegible] humeri [illegible] ad interiorem partem uersus priorem. Fibræ initij [illegible] quamuis ualde lati sit, non admodum se ostendunt, atque oculis subijciuntur, ob finem maxime angustum; quæ ducuntur à iugulo, descendunt, quæ à cartilagine septimæ et octauæ costæ, ascendunt; ita [illegible] in mutuo occurrunt ualde decussentur illæ fibræ, quæ ab osse pectoris transuersæ feruntur, neque ascendunt, neque descendunt. eò autem omnes spectant, ut humerum ad pectus ~~descendunt eò at omnes spectant~~ ut humerum ad pectus adducat, quod munus per se præstat musculus hic unus, ac simplex; quis ob tria initia triplex iudicatur, cum solæ agunt eius fibræ, quæ à iugulo ducuntur, humerum ad pectus adducunt paulo sublimius, cum illæ quæ à cartilagine septimæ et octauæ costæ, paulo inferius, cum quæ ab osse pectoris, recta uersus ipsum: omnes

omnes autem simul agentes humerum stabilem seruant ad pectus adductū. Aparet totus hic musculus à priori parte carnosus ab initio ad finem; à posteriori priusq̃ finiatur neruosus, ac liuidus: præsefert etiam quinq̃ latera inæqualia: primum pertinet à medio iugulo ad summum os pectoris; secūdū amplectitur totum latus internum. tertium à mucronata cartilagine sursum ascendit obliq̃ uersus alam, cuius priorem oram efficit; quartum in longitudinem humeri qua chorda inseritur; quintum ab hac parteq̃[a] inseritur ad medium iugulum, unde incipere ipsum diximus.[6.] Secundus similiter ualde carnosus est, & plura initia habet inter se iuncta, adeò ut uideatur ex pluribus compositus, oritur autem à media longitudine iuguli uersus humerum; iuxta initium primi musculi; tū ex cōmissura summi humeri cum iugulo, & tota scapulæ spina initio neruoso; prædictorũ' ossium eminentijs inhærente. statimq̃ carnosus efficitur, & crassus assurgit, sed paulatim in trianguli formam coarctatur, seu līæ Δ. un δελτοειδὴσ appellatur: desinit tandem in chordam latam, neruosá ualidam. quæ in humeri latitudinem multo post ceruicem eius capitis. modice, obliq̃ inseritur à priori parte deorsum in posteriorem paululum uergens; Ex tribus autem eius lateribus, primum à medio iugulo deorsum per summum humerum ad scapulæ spinam. ac basim progreditur: secundum à iugulo deorsum ab interiori parte, qua cum latere externo primi musculi committitur, pertinet usq̃ ad humeri regionem, quà inseritur. Tertium externum est, quod à basi scapulæ, unde incipit spina, ducitur usq̃ ad eam partem humeri. in quam inseritur. ex tribus lateribus, pri.m maximum est, reliqua duo minora: habet autem uarias fibras, sicut & uaria initia, illæ, quæ à spina scapulæ incipiunt, tendunt obliq̃ uersus partem priorem; quæ à summo humero, recta descendunt; quæ à iugulo; obliq̃ feruntur ad partem posteriorem: omnes ~~autem~~ cum perueniunt ad finem musculi, inter se confunduntur: solus at humerum attollit

...t ii. M t. iii
...t. iiii. Z. t. v. Y.
...IXL. t. X. Δ.

sed ad varias partes, pro uario fibrarũ ductu: illæ quæ à iugulo ducuntur, attollunt uersus priorem partem cernicis, & faciem: quæ à summo humero rectè quæ à spina scapulæ, uersus posteriora rectus carnosus & exassus est atq; aliquando rotundus, & cum cæteris humeri commissuræ ẽssent oritur at carnoso initio ex inferiori angulo basis scapulæ: & nonnihil & ex ipsa basi, sed magis ab inferioris costæ externa, gibbaq; parte propè angulum basis; recedit deinde à scapula iuxta medium longitudinis inferioris costæ ipsius: & modicè sursum ascendit in priorem partem, dum perueniat ad os humeri; in quod ualida, lata, ac breui chorda finitur, eadem regione, qua primus, qui scilicet humerũ ad pectus adducit, cui contrarium motum hic præstat, cum illum adducat attrahat ad scapulas, uersus partem inferiorem. Quartus nascitur a spina illarũ uertebrarũ dorsi, quæ à sexta thoracis uertebra ad medium saeui ossis pertinet, initio membranã modo tenui; ascenditq; obliq; super musculos thoracẽ mouentes, donec ad partẽ costarũ superiorem perueniat, quæ in dorso uersus posteriora prominet; ibi at carnosus, & exassus efficitur; sed ulterius procedens paulatim angustior redditus extremorem eram sinus alæ constituit finiturq; ualida, lata, & breui chorda in humeri os inter chordam primi & tertij musculi: latera terna habet inæqualia; quod longius est, obliq; ascendit ad humeri à saeuo esse uersus priorẽ partem, usq; ad finẽ costarũ spuriarũ; alterum ab esse saeuo ad sextam thoracis uertebrã iuxta fibrarũ rectitudinem pertinet. Tertium, quod breuissimum est, incipit à posteriori processu sextæ uertebræ thoracis, procedensq; per angulũ scapulæ inferiorem obliq; ascendit ad humerũ, subaltius cernice in longitudinem lata, ualida, ac breui chorda inseritur inter finem primi, & tertij musculi: eius fibræ quæ à saeuo esse ducunt, magis rectæ procedũt, & longiores sunt, reliquæ subinde breuiores reddũtur, et eatenus magis transuersæ, quatenus à subbimiori parte initiũ sumũt; profecisse uarietas fibrarũ, ut in aliis

musculis

musculis, ita in hoc à latitudine principij: mouet át brachiũ ad inferiorẽ partem uersus posteriorem, magis aut minus, prout supiores, uel inferiores fibræ aquunt. Quintus ualde carnosus est, incipitq; à basi scapulæ, & sinum qui inter eius spinam, et superiorẽ costam interiectus est, implet, cui ualide inigatur [illegible] at peruenit ad sublimiorem partem ceruicis scapulæ pergit in partem anteriorem; transitq; sub ualido ligamento summũ humerũ cũ [illegible] scapulæ alligante & in anteriora procedens, lata ualidaq; chorda ad commissurã humeri cum scapula procedit; in cuius ligamentu inseritur. Est át oblongus, à superiori parte gibbus, ab inferiori repsentat figuram illius sinus in quo continetur. officium eius est humerũ uersus posteriorem

xvii. T t viii. H partem attrahere, & simul aliquantisper attollere. f sextus ualde carnosus ex basi scapulæ [illegible] x [illegible] scapulæ [illegible] occupat, redditurq; angustior ad scapulæ formã: donec ad commissurã perueniat, in quam lata chorda ad semicirculi speciem inseritur: superius latus adeo quinto musculo inhæret, ut ex utroq; uideatur confici unus: sed proprie hic humerũ

x T t II I t / viii M. t x. Q. / xii T attrahit [illegible] posteriora [illegible] g. Septimus est carnosus ex basi scapulæ, cuius exteriorẽ partem, quæ sub spina est, occupat, [illegible] angustior fit ad scapulæ formam, x quæ [illegible] proxime dictorum circumflatur: cuius officium est humerũ circũducere: proprie át hũ postremi conuertere eundem aliquantisper in posteriora.

Cubitus pars brachij est inter humerũ, & manum: flectitur át, & extenditur, redditur prona, & supina: id quod quatuor musculi efficiunt: flectitur át à

viii. z t iiii. t / [illegible] viii. O. / viii R. t ix. Q. / x t. t xi. y. duobus, h quorũ prior ualida, & distincta initia sumit: unũ prorsus neruosum, & rotundum à sublimiori parte ceruicis scapulæ iuxta labrũ sinus [illegible] caput [illegible] partem prorepit ditur ad ligamentum transuersum commissuræ humeri cum scapula, per sinum insculptum à priori parte ceruicis capitis humeri: alterũ partim neruosum, partim carnosum longe latius, cuius pars neruosa, quæ crassa

x dũ finiat lata, ac breui chorda ad imaginẽ semicirculi in exteriorẽ partem ligamẽti commissuræ humeri,

est, & fere rotunda: oritur ab interiori sede extremi processus anchiroidis scapulæ, sed carnosa, quæ lata, & tenuis à reliquo processu anchiroide usq; ad [illegible] tamen separatæ sunt, sed simul connectæ descendunt per os humeri, cui non prius adnascuntur, q̃ sub cervice eius capitis, ubi duo iã dicta [illegible] inter se coeunt, ad unum musculum efficiendum, ubi enim carnosa pars illigatur ad ossis asperitatem, adeo longe, & valide capite, ut fere per se musculus videatur, qui ãnchiroide processu scapulæ natus humerum attollat. Dein totus musculus etiam ab esse humeri seiũgitur carnosus, ac teres apparens ex lacertosis, ac gracilibus, etiam secundum naturam habentibus, ascendit q̃ super subiectum muscu[illegible] desinit in crassam, & rotundam, & validam chordam, quæ supra cubiti iuncturam procedens subiecto musculo inhæret, & paulum latescens inseritur in internam radij partem modice prominentem, & inæqualem: ubi non nihil etiã nectitur cum ligamento eius iuncturæ. Alter qui cubitum flectit, priori subijcitur, ac penitus carnosus est, & uersus finem multo latior, nascitur autem à priori parte ossis humeri ad medium longitudinis, ubi inseritur primus musculus qui humerum attollit, & ille, qui eumdem ad pectus adducit; initium autem sumit carnosum, latum, duplex, partim uersus externum, partim uersus internum latus; quod uersus externum, sublimius oritur, quod uersus internum paulo humilius: duo hæc initia nudum relinquunt medium os humeri à priori parte, sed paulo post coeunt in unum musculum, carnosum, amplum, præsertim quanto magis descendit; tanto enim validior fit: ubiq; autem ossi humeri illigatur, dum lato, & carnoso fine inseritur à priori parte in ligamentum huius iuncturæ, & in appendicem tam cubiti, q̃ radij nonnihil ultra

ipsam

ipsam, ita ut torum quendam repræsentet, utriusquè propriq
musculi fibræ rectæ ab initio ad finem progrediuntur, atque
id circo eundem semper motum præstant, rectà nimirum flectunt
cubitum in neutram partem inclinantes. extenditur nerò cubitus
à duobus musculis, quorũ primus duplex initium habet, unum
ualidum, amplum, neruosum, quod ex interiori costa scapulæ propè
eius cernicem, ubi sinus est, nascitur, & inde paulo post carnosum
efficitur; rectàq; descendens ad posteriorem humeri partem, procul
ab ipsius cerunce illi adnascitur, iuxta finem musculi illius, qui humc-
rum ad posteriora uersus interiora trahit, ubi cũ hoc alterũ initiũ com-
miscet carnosũ, ita ut unus musculus efficiatur, qui per mediũ poster-
ioris partis humeri, inter externum, & interiũ latus procedit, pri carnos,
parti neruosus, dũ ad interiũ latus post. processus ossis cubiti perueniat,
cui adnascit. sũt qui hunc unum non tãq; simplicẽ à duplici ortu p.
sed tanq;
duplicem numerent. pertinet etiam ad extendendum cubitum alter musculus
qui à cerunce humeri, & proprie ab eius capitis radice nascitur rectà paulatim
deorsum descendens per posteriorem partem uersus latus externum ossis humeri,
cui ualidissimè inhæret, carnosusq; hac parte redditus, descendit usq; ad dimi-
dium longitudinis humeri, ubi cum prox. dicto adeo miscetur, ut uix distingui
possit, quis fibræ utriusq; rectà per se à principio ad finem progrediant. inserit
hic in posteriorem processum cubiti ab externo latere; sed ex chorda tã huius, q;
illius qui proximè positus est, tertia quædam efficitur, quæ tegit totũ posteriorẽ
cubiti processum, cui inuitimur; magisq; neruosa est in medio, q; à lateribus. mu-
nus utriusq; musculi sit rectà cubitum extendere in neutra parte inclinatum.
Inter motus cubiti non solum flexum, & perrectionem numerauimus, sedet pronũ
& supinum. cum cubito at manus quoq; prona, & supina redditur; id quod fit
motu tãtũ radio, nam alterũ os quod in cubito continet, et propriè cubiti ex nõia-
tur, tantum flectitur, & extenditur; pronum uerò, et supinũ eatenus efficitur,

k. v. t. iii. ix.
l. iii. p. i. x. xiii.
m. viii. u. t. v. vi
n. vii. s. t. xvii. N.
o. x. a

p. viii. o. t. ix. s. t.
q. xi. v. t. xiii. C

quatenus cum radio ducitur: proprie igitur radius mouetur, à quatuor musculis,
duobus externis à quibus resupinatur, duobus internis à quibus pronus redditur.
Ex iis quatuor unus internus, alter externus imo, reliqui duo summo radio illi
gantur: unus similiter internus, & alter externus; proponemus ante qui imo,
m. t vii x t viii s deinde qui summo humero illigantur. Primus sit internus carnosus, qui pro-
pe primã palmæ partem situs est: oritur hic ab externo latere cubiti, & recta
transuersus procedit ad internum latus imi radij, in quem inseritur. respectat
autem quatuor latera æqualia; estque in medio crassior, quam à lateribus, ita ut puluilli
usum præstet chordis flectentibus digitos. Fibras uero habet, quæ rectæ à prin-
cipio ad finem tendunt, & ideirco trahunt imum radium in partem inferiorẽ,
n t i d t iij. t iii. z t iiii æ. t v k t vi λ. t vii y t ix x. t x. c. t xi. h. et ee nomine pronum efficiunt. Secundus sit externus imo radio similiter il-
ligatus, à priori, situ, figura, & magnitudine differens; sumit. n. initiũ latum,
& carnosum ab externo latere ossis humeri post medium longitudinis uer-
sus cubiti iuncturam, unde latus, & ualidus descendit inhærens externo la-
teri quarti musculi primam palmæ partẽ extendentis, de quo suo loco tractabi-
mus. sed cum peruenit ad imum radij, in chordam latam membranæ modo
degenerat quæ illigatur superiori parti appendicis imi radij, uergensque aliquantisper
in partem internam; trahit hic musculus inferiorẽ partem imi radij in partẽ
externam, & eatenus resupinat. sequuntur nunc alij duo musculi, unus internus
o t i c t ii f t iii v t iiii ; t v i t vi x. t vii ç t viii ? t. xiii. f. alter externus summo radio illigati. Internus à radice incipit interni tuberculi
ossis humeri, & ab interno latere ossis cubiti; ibique cum radio coniũgitur ualido, & carno-
so capite. deinde obliquè per internũ latus radij tendit, cui paulo ante mediũ longitudinis
illigatur fine similiter carnoso. a quo aliud caput nascitur neruosum, quod pergit uersus
medium longitudinis radij, cui ab externo latere inseritur, ubi asperitas est, ea
de causa effincta. hic musculus radium in interiora contrahens pronũ efficit.
P. t x λ t xii Δ t xi: m t xiii h Alter musculus superior figurã, & situm retinet nunc proposito non dissimilem.
incipit autem ab externa parte ligamenti circumdatis iuncturam cubiti, & partim
etiam à posteriori cubiti processu; inde ascendit uersus priorem partem, dum

in

in radium inseratur, prope locum ubi desinit chorda tertij musculi, q̄ q̄ chorda hu:
ius minus neruosa sit, & lata: contrahens aūt superiorem radij partem, obliq; in
exteriora ipsum resupinat. sed satis de musculis cubiti, pergamus ad manum.

Manus tribus partibus continetur; prima palmæ parte, palma, & digitis: quarū
musculos enarraturi, à quatuor illis incipiemus, qui ad primam palmæ partē
potissimum pertinent, licet in palmam quoq; inserantur. Mouetur prima palmæ
pars, & cum ipsa tota manus duplici motu, siquidem curuat, & porrigitur; nā
motus pronus, & supinus, ut ante dictum est, ab illis musculis efficitur, qui radiū
conuertunt, cum quo nō modo cubitus, sed tota etiam manus resupinat, & prona red:
ditur. Ergo ex quatuor musculis primā palmæ partē mouentibus, duo interni sunt,
a quibus curuatur; duo externi, à quibus porrigitur. Ex internis, r unus ab interiori
ii z r ii · α · t · Σ I V ✻ · t · iii · z · tuberculo ossis humeri propè cubitum initium sumit partim carnosum, partī
neruosum; descenditq; per internum latus ossis cubiti, usq; ad dimidium ferè illi⁹
partis, qua innitimur, cum scribimus; eiq; supernè illigatur uersus cubiti
iuncturam, infernè uerò paulò ante primam palmæ partē degenerat in chor:
dam ualidam: aliquantisper rotundam; progreditur licet iuncta cum non:
nullis fibris carnosis, usq; ad primam palmæ partem, ubi neruosa penit⁹
effecta, quarto eius ossi, & primo palmæ artē illigatur; neq; transit sub transuer:
so ligamento, sed tantum communi mēbra:a cūm musculorū inuoluit.
s · A t ii · g · t · iiii · t iiii · c · Alter internus nascitur similiter ab interno tuberculo ossis humeri prope cubitū
non longe a proximè posito. inde procedit aliquantulum transuersus iuxta
latus superius primi musculi, à quo digitos flecti ostendemus, cui maxa ex
parte subijcitur radio inhærens. & priusq; ad primā palmæ partē perueniat,
uertitur in chordam rotundam, quæ ibi non desinit, sed transuerso tm̄ ligato
astricta ultra ipsam progrediens, per internam partem inseritur ad radicē
illius ossis palmæ, quod è regione indicis situm est; id quod euidenter deprehē:
des, si detrahas musculum a [illegible]ducentem pollicem digitum ab indice, & duos qui
flectunt primum articulum pollicis. Reliqui duo musculi siti sūt in parte

t t ii γ t viii λ t x q

extrema, quem unus oritur à radice externi tuberculi ossis humeri apud initium illius musculi quem dicemus extendere paruum digitum, à cuius et posteriori processu aliquid assumit: tum descendit ad inferiorem partẽ exterioris regionis cubiti inter musculum flectentem primam palmæ partẽ, & illum qui extendit paruum digitum, dum prope primam palmæ partem accedat, ubi degenerat in chordam rotundam, quæ sub transuerso ligamento trãsit per sinum appendicis cubiti, iuxta latus processus styloidis; inde super p.am palmæ partem progreditur; paulatim latescens, dum illigetur illi ossi palmæ quod ad paruum digitum spectat. Alter initio latiore oritur ab osse humeri paulo supra externum tuberculum ubi acuta linea assurgit non lõge à cubito; inde carnosus efficitur; proceditque per radium usque ad dimidium longitudinis: quo cum peruenit in ualidam chordam degenerat, quæ statim partitur in duas ferè rotundas, magis tamen latas, quam crassas; descendunt ambæ per radium paululum inter se haerentes usque ad appendicẽ, & per sinum in ea insculptum sub ligamentum transeunt magis inter se diductæ, dum in ossa palmæ finiantur; una in id quod ad indicem; altera in id quod ad medium digitum spectat. Externi igitur primam palmæ partẽ cum reliqua manu pariter extendunt, interni flectunt, si simul ambo agant; sed si alter dumtaxat, eandem in suum latus inclinat.~

u t i c t ii T t m b. t. ix. υ. t. x. f. t xi λ t xii c

Sed ut ad palmam ueniamus; mouetur hæc quoque cum in parte interna contrahitur à membrana tenui neruosa, in quam degenerat chorda illius musculi qui rotunde & neruose initio oritur ab interno tuberculo ossis humeri prope cubitum: statimque carnosus, & crassus euadens progreditur, usque ad longitudinem dimidium cubiti; ubi iterum extenuatur; desinitque in chordam tenuem, quæ paulatim latescit usque ad palmam; per quam tota fertur (excepta prominentiori parte, quæ maximo, & quæ minimo digito respondet) dum perueniat ad radices digitorum, ubi finitur in internum latus cuiusque eorum. In quibusdam cum non inueniatur propositus

x t i π k t u h t m γ t m λ

musculus

musculus: nascitur hæc membrana uel à chordis duorũ musculorũ flectentium pri-
mam palmæ partem, quæ iunctæ latescunt prinsq; ad ipsum perueniant, uel à
transuerso ligamento interno primæ palmæ partis. effinxit aũ ipsam natura
non ut palma sine pilis seruaretur, aut acriorem sensum retineret, sicut non-
nullis placuit; nam è regione postici, & minimi digiti, & ad latera digitorũ ubi
ea non est, non propterea nascuntur pili, aut deciderentur sensus acuis: sed
ad astringendam internam palmam, ut melius quæ uolumus comprehenda-
mus. Ab externo latere huius membranæ nonnunq; paruus admodum y. mus-
culus reperitur quadratus, ortus ab eo qui paruum digitum ab alijs separat;
inseritur hic usq; ad dimidium à principio palmæ in latus extremum propo-
sitæ membranæ. eius officium est membranam hanc extendere, cum palmã
aperimus. Alia uero substantia quæ sub cute, & super propositam membranã
iacet, ubi ea est, in palma interna tota ad radices digitorũ non omnino carnis
materiam retinet quemadmodum musculus, sed alba est modo cerebri, aut
adipis nerueæ, continet in se multa capita neruorũ, & quasdam uenas; ita
ut media reddatur inter carnem, et adipem duriorem: præbet autem usũ
pulpillis nerueis, per quos interna manus acri sensu prædita est; prohibet
etiam ne chordæ, quæ digitos flectunt, comprimantur, ictu palmæ ualido-
que, & superficiem implens ossium manitatem, quod efficit, ut quæ uolu-
mus facilius manu attingamus. Tertia pars manus pertinet ad digitos
qui tenduntur, curuantur, et in latera uertuntur; quos motus præstant
in uniuersum musculi uiginti octo: horũ z. primus rotundus est, & magno
initio aliquantulum nerueus ortus ab interiori parte interni tuberculi ossis hu-
meri sub origine illius musculi, quem diximus membranam palmæ produ-
cere, tum duorũ musculorũ flectentium totam manum, & superiorib⁹ ex illis
duobus qui radium prenum efficiunt: postea descendit latescens uersus
medium radij, & cubiti; nonnihil utriq; inhærens; inde ulterius procedens
fit ex toto carnosus, ac rotundus propè primã palmæ partem, ad quam prinsq;

pag. t.iiii. 3

8 t u o r

perueniat. diuiditur in quatuor partes carnosas, quarum quælibet extenuatur,
& neruosa redditur dum uertatur in chordam rotundam. Inuoluuntur omnes
quatuor simul membrana lubrica, transeuntque per interiorem regionem primæ
palmæ partis sub ligamentum transuersum, quod ubi excesserunt, progre:
diuntur, dum perueniant ad secunda ossa digitorum, in quæ latiores & tenuio:
res effectæ inseruntur: minores quidem in minora, maiores in maiora. chordarum
enim magnitudo ossium magnitudini respondet. at dum transeunt per
prima ossa digitorum, excipiuntur ligamento transuerso, quasi fornice, quod
pertinet ab uno latere ossis ad alterum, ut tutiores sint: sub ipsis etiam transeunt
chordæ illius musculi, quem mox subijciemus: ibi autem nulla parte inhærent,
sed solutæ tantum prohibentur in latera conuerti. Verum antequam ad secundum
os digitorum perueniant, singulæ finduntur, ut sua rima aditum faciant
chordæ musculi, ad quem accedimus: illud ante adijcientes, quod munus
iam dictarum chordarum est flectere secundum os quatuor digitorum, recta uero
a. t. vi. z. t. vii. c primam palmæ partem, ubi illæ inter se iunguntur. Secundus primo sub:
ijcitur, cuius initij exigua pars proficiscitur ab interno osse humeri sub origine
primi, reliqua uniuersa oritur à radice prioris processus cubiti, per quem
coniungitur cum osse humeri; ab eiusmodi autem initio profectus ex toto car:
nosus & rotundus efficitur perinde ac primus, pergitque usque ad dimidia longitudine
inter iuncturam cubiti, et manus, atque in itinere arcte ibi cum cubito nectitur,
unde oritur neruosa illa membrana, quæ medium spacium inter radium, &
cubitum complet. post hæc ulterius uersus manum tendens aliquanto angustior
perinde ac primus, diuiditur in quatuor partes carnosas, quæ priusquam ad primam palmæ
partem pertineant, degenerant in quatuor chordas neruosas, eo crassiores
chordis primi musculi, quo hic est crassior illo: inuoluunt autem membrana ual:
de lubrica, humida, rubra magis quam aliæ membranæ, subiecteque chordis primi mus:
culi per interiorem regionem primæ palmæ partis sub transuersum li:
gamentum transeunt, tum ueluti chordæ primi æqualiter inter se di:

ducunt

ducuntur, rotundæq; & chordis primi æqualiter subiectæ singulæ feruntur ad digitum, ad quem spectant. alligantur autem per totum primum os cum chordis primi. sed cum perueniunt ad secundum, exeunt per rimas, quas in illis esse declarauimus: & sub ligamento tegente partem internam nullo pacto illigatæ pergunt ad tertium os, in quod inseruntur. Munus huius musculi est flectere tertium articulum quatuor digitorum. Tertius musculus ualde distinctus est à secundo musculo, chordamq; habet inuolutam alia membrana, quis à quibusdam existimetur tertius pars secundi, cui quinq; chordas tribuunt: oritur hic initio carnoso, & rotundo ab osse cubiti prope sinum, in quo caput radij recipit; dein per radium in longitudinem progreditur, à quo ubiq; aliquod initium assumit, sed præsertim à neruoso ligamento, quod implet spacium inter cubitum, & radium. atq; hoc pero progr. super sublimius latus secundi musculi, cui nullibi illigatur, præterq; ad cubiti iuncturam: at ubi ad primam palmæ partem peruenit, in chordam rotundam degenerat propria membrana lubrica inuoluta: transit hæc per internam regionem primæ palmæ partis sub transuersum ligamentum, & per sinum ossis, quod in prima palmæ parte spectat ad radicem pollicis, ad quem conuertitur; abditaq; ~~transit~~ fere inter chordam flectentem primum os pollicis, & illam quæ flectit secundum, sub cuius ligamentum permeat ad tertium, cum quo aliquantulum latescens ualde nectitur. Flectit propositus musculus tertium pollicis articulum. Ex tribus igitur musculis proxime dictis, primus flectit secundum articulum quatuor digitorum. secundus tertium articulum eorundem, sed tertius tertium pollicis. Restant illi qui prima quatuor ossa digitorum, et qui secundum pollicis flectunt; sunt autem numero tredecim: duo enim flectunt primum articulum, ita ut bini ad singulos digitos perueniant; sed tres flectunt deinde secundum articulum pollicis. ex ijs autem qui primum flectunt, illi qui ad quatuor priores digitos pertinent, fere penitus carnosi sunt, rectaq; procedunt in longitudine

ossium palmæ, quibus inhæret, dum è regione ad digitos perueniat, ubi in latera primorum ossium inseruntur ex duobus ât qui feritur ad parvum digitum, unus nascitur nitro carnoso ab externo latere ossis palmæ, quod è regione eius est, prope primâ palmæ partem, cum qua etiâ nectitur; inde recta procedit usq; ad primi os parui digiti ubi uertitur in chordam latiorem, quæ inseritur in latus eius externum, nonnihil infrà in interiora. Alter nascitur ab interno latere eiusdem ossis, quæ proceram imaginem diximus, similiter prope primâ palmæ partem ab ipsa, & quod ei proximum est, progreditur semper carnosus, dum primum os parui digiti attingat: ibi autem desinit in tenuem membranam, quæ in internum latus eiusdem primi ossis inseritur. Vtrumq; musculi cum pariter agunt, officium est parvum digitum flectere: sed ubi alter duntaxat, aliquantisper obliq; uersus latus suum, id quod aliorum quoq; musculorum commune est, qui inter ossa palmæ collocantur; duo enim musculi inter quælibet duo ossa reperiuntur, ijs urgent ât in interna palmæ parte, non in externa. Ex tredecim musculis nunc proximè propositis tres flectunt secundum articulum pollicis, quos paulò post subijciemus, hi primum articulum cuiuslibet digiti: iamq; expediti sunt hi in quatuor digitis. Restant tãtum illi duo, qui flectunt primum articulum pollicis: nascitur unus ad primam palmæ partem, superiùs à transuerso ligamento; ibi ât per totum internum latus carnosus procedit, dum inseratur in primum os pollicis prope secundum: flectit ât primum articulum pollicis: huic subijcitur alter qui minor est, ortusq; ex eodem ligamento transuerso ad primam palmæ partem, è ex eo osse, quod ibi sibi sustinet primum os pollicis, in quod inseritur citra dimidium longitudinis: flectit hic partim primum os pollicis, partim hunc digitum ab alijs reducit. Tres adhuc supersunt exponendi, quos diximus flectere secundum articulum.

[illegible] hi situ ualde a propositis differunt, cum non recti aut
1 obliqui sed ferè transuersi ad serendum pollicem ferantur. primus lato in-
itio, & aliquantisper intorto incipit ab eo osse palmæ quod est e regione me-
dij digiti paulo infra ipsius capitulum quod recipitur in sinu primi os-
siusdem medij digiti. deinde infra ascendit carnosus, atque angustus, donec
[illegible] membranæ [illegible] inseratur in [illegible] latus secundi
2 ossis pollicis. secundus post hunc oritur uersus primam palmæ partem initio
[illegible] lato neruoso, ab eodem osse spectante ad medium digitum, a quo prim[illegible]
[illegible] aliquid etiam assumit ab eo osse palmæ quod spectat ad digitum medio
[illegible] uersus minimum [illegible] ad mediam
3 partem internam secundi ossis pollicis. Tertius post secundum magis adhuc
[illegible] primam palmæ partem similiter initio lato incipit a radice illius
ossis, cui in palma nititur digitus qui inter medium, & minimum est, ind[e]
proficiscitur uersus pollicem, donec in internum latus eiusdem ossis inserat
nonnihil uergens ad partem priorem. Flectunt propositi tres musculi cum
[illegible] secundum articulum pollicis [illegible]
[illegible] uersus indicem [illegible] secundus uersus [illegible]
tertius uersus eum qui inter medium & minimum est flectendo ad [illegible]
[illegible] de sex [illegible] musculis [illegible]
IX.1.2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tres partes breues, & carnosas, aliquando etiam in quatuor, quæ non ualde
inter se diducuntur, sed inuoluuntur una, & eadem membrana, cum qua
carnosis, ac tenuibus fibris nectuntur; singulæ at cum à musculo separant[ur]
in chordam degenerant, & simul transeunt per sinu[m] radij, quà cum cu-
bito committitur; ubi transuerso ligamento ad eum usu[m] parato omnes

inuoluuntur; at ubi ex eo excesserunt, ad primam palmæ partem perueniũt,
& subinde magis diductæ perguñt singulæ ad digitum, qui è regione est, la-
tiores[illegible] & tenuiores effectæ alligantur ad radicem primi ossis digiti indicis,
medij, ac proximi; raro enim his accedit quarta chorda, quæ ferat ad pui,
extendunt at recta in longitudinem primum articulum illius digiti ad
quem perueniunt. secundus extendens ualde tenuis, & longus inhæret in-
feriori latere proximè dicto in longitudinem radij, & cubiti; nascitur autẽ
ab exteriori tuberculo ossis humeri inter initium proximè positi, & illius,
quem dicemus inseri in os palmæ ad paruum digitum spectans: sed cum
ad primam palmæ partem peruenit, in duas chordas partitur, quæ per si-
num communem radio, & cubito transeunt eorũ ligamentis inuolutæ;
ulterius uero progressæ diducuntur, ita ut una ad paruum digitum; altera
ad ei proximum tendat: in cuius primum os ab interno latere uersus
posteriorem partem inseritur in tenuem membranam degenerans; in-
[illegible] paruum digitum fertur. [illegible] tribu-
it Galenus uim separandi hos duos digitos ab alijs, sed cum recta eius chor-
dæ incedant, uidetur magis eos extendere, quàm abducere: duobus musculis ex-
tendentibus digitos iam dictis tertius accedit, decimus nonus in numero
eorũ qui digitos mouent, qui initio carnoso, & lato oritur à cubito post dimi-
[illegible] procedit ad [illegible] appe[illegible]
prope primam palmæ partem, ubi diuiditur in duas partes carnosas adeo
distinctas, ut ex uno duo musculi efficiantur: nam superior pars consti-
tuit musculum uigesimumprimum, de quo paulo post agemus: inferi-
or hunc ipsum musculum de quo nunc agimus; quæ transuersa ascẽdit
ad radium; sed paulo ante diuiditur in duas chordas, quæ simul iuncta
& inuolutæ ligamento, per sinum transeunt ea de causa insculptum in
radio; inde statim inter se diducuntur, sublimior pergit uersus indice
inferior uersus medium digitum [illegible] inseritur in latus externum

primi ossis sui digiti aliquantis per uersus partem posteriorem, interdum utraq;
chorda inseritur in indicem, q̃ q̃ chordæ nunc propositorũ musculorũ interdum
in plures ramulos diuiduntur, qui ad duos secundos digitos pertinent, aut sine ullo ordi
ne inter se confunduntur. Coniungit hic musculus pollicem cum alijs digitis, & separat
indicem, & medium à pollice, ut transuersarũ chordarũ situs demonstrat. Vigesimũ
ualde breuis, & ualidus oritur à principio quarti ossis palmæ carnosus, descen:
ditq; per latus externum eiusdem ossis uersus palmam internam, ad mucis
figuram, & neruosa, ac tenui chorda finitur in externum latus parui digiti; se:
parat autem paruum digitum ab alijs. Vigesimus primus est illa pars, quam
diximus deriuari à decimonono: oritur ergo ad dimidium longitudinis ossis cu:
biti, à parte externa propè ligamentum, quo cubitus, & radius inter se nectun:
tur; tum obliq; fertur uersus radium; sed priusq; ad appendicem perueniat,
propè primam palmæ partem degenerat in chordam quasi rotundam, quæ
tegitur eodem inuolucro, quo quartum musculum extendentem primam
palmæ partem tegi diximus, & per eundem sinum transiens inseritur in
longitudinem lateris pollicis, quod indici respondet. Vigesimussecundus initio
lato oritur à cubito paulo supra proximè positum, ascenditq; transuersus supra
radium, deinde diuiditur in duas partes inæquales, quæ se contingunt, quasi
essent duo musculi: quæ sublimior est, carnosa aliquantisper procedit, dein
conuersa in chordam, ferè rotundam, inseritur in externum latus illius
ossis, quod in prima palmæ parte sustinet digitum pollicem: quæ inferior
est, paulo post diuiditur in duas partes carnosas, quarũ utraq; conuertitur
in duas chordas, quæ simul cum chorda sublimioris partis iam dictæ tra
seunt eodem ligamento inuolutæ per ipsum appendicis radij. sed postq; ex
cesserunt primam palmæ partem ex duabus chordis inferioris partis una
inseritur in radicem primi ossis pollicis ab externo latere, altera per totum
pollicem progreditur in longitudinem, illi inhærens tenui, & lata mem:
brana: propriè autem illigatur in latus internum ipsius, à radice secundi

L IIII n ix b

L III c t ix x o t xi n

xxi z

ossis ad finem tertij. Aptantur etiam uigesimusprimus, & uigesimussecundus
cum simul agunt ad extendendum pollicem. sed [illegible] uigesimus secundus
aliquantulum spacium [illegible] digitis [illegible] uigesimum primum [illegible]
ducit ad eosdem, ita ut possint numerari hi duo musculi inter eos, qui di=
gitos extendunt, & eos qui ad latera mouent. Supersunt sex musculi, quorum
r. t. in 1. t. iiii. c. duo pollicem, quatuor reliquos digitos ad latera mouent. Primus ex ijs qui
pollici inseruiunt, ordine uigesimus tertius, nascitur ab interno latere il=
lius ossis, quod in prima palmæ parte sustinet pollicem initio neruoso,
sed statim carnosus redditur; proceditque ad secundum os pollicis, cui te=
nui, & lata membrana illigatur; liuidus autem conspicitur; quod crassiori mē=
brana tegatur; idem cum duobus subiectis qui flectunt primum articulū
pollicis, efficit eminentiam, quam in palma ad pollicis radicē tangimus:
ea uerò de causa effinctus est, ut reducat pollicem ab indice, et uigesimo=
[illegible] primo efficiendi socio. Alter similiter inseruiens pollici, ordine uigesimusquar=
tus, nascitur initio carnoso ab interna parte illius ossis, quod in palma sus=
tinet digitum indicem; progrediturque in longitudinem ipsius, dum fine
carnoso illigetur toti lateri externo primi ossis pollicis, & chordam latā
transferat ad radicem secundi. Fibræ eius aliquo pacto transuersæ à
prima palmæ parte ad pollicem feruntur, per quas ipsum iungit cum
t t VI [illegible] indice, quo confert etiam uigesimusprimus. Reliqui quatuor, uigesimus=
quintus uigesimus sextus, uigesimus septimus, & uigesimus octauus, tenues
et carnosi inhærent quatuor chordis, singuli singulis, illius musculi quem
flectere diximus tertium os quatuor digitorum; nascuntur autem non ab osse,
ut alij musculi ferè omnes, sed à membrana prædictas chordas inuoluēte,
dum sub transuersum ligamentū per sinū internū primæ palmæ partis
transeant; procedunt deinde singuli inhærentes interno lateri harū
chordarum, donec inserantur in internum latus radicis illius digiti, ad quē
pertinent: ascenduntque dum iungantur chordis extendentibus digitos

Alunius

Munus eorum est quatuor digitos ad pollicem adducere, & partim etiam extendere: ex uiginti igitur et octo musculis qui digitos mouent, sexdecim ipsos flectunt, quatuor extendunt, octo ad latera mouent.

...usculis mo... ...ue capu... ...ae et tertiu... iV ...tv y

Mouetur scapula sursum, deorsum, antrorsum, retrorsum, prout & brachium quod non circumagitur ut ipsum. Præstant hos motus quatuor musculi, quorum primus oritur à secunda, tertia, quarta, & quinta costa, interdum etiam à sexta, priusque in cartilaginem uertatur; initio lato, diuiso in multos quasi digitos singulis costis adnexos; inde proficiscitur uersus partem posteriorem; subindeque angustior redditur & crassus, dum finiatur in latam chordam, mediam inter carnosam, & neruosam, quæ internæ parti processus anchiroidis scapulæ illigatur, ubi magis neruosa efficitur; eius uero fibræ procedunt à principio ad finem inter se diductæ, & cum omnes simul agunt, rectà scapulam ad pectus adducunt, sed si superiores dumtaxat, sursum magis; si inferiores, deorsum. Secundus nascitur ab inferiori parte ossis occipitij uersus aurem; ubi sinus apparet, & propriè à medio spacio inter foramen occipitij; per quod exit spinæ medulla, & aurem; inde per posteriores processus uertebrarum descendit iunctus cum musculo alterius lateris, usque ad octauam uertebram thoracis quatuor in latera præfert, quorum primum in osse occipitij transuersum est, tenue, carnosum tamen, æquatque latitudinem initij. secundum descendit per spinam uertebrarum ceruicis, usque ad octauam toracis, ubi cum musculo alterius partis coniungitur. Tertium incipit à sinu in osse occipitij, ubi desinit primum, & obliquè descendens peruenit ad summum humerum. quartum à ceruice scapulæ, quod apud iugulum est, ad octauam uertebram thoracis descendit aliquo pacto circumflexus; totus autem musculus carnosus est, excepta ea parte quà iungitur cum musculo alterius lateris ad dorsum, & qua summum humerum attingit in latiori parte iuguli. Fibræ quod latum sit initium,

...ux Γ Δ. t. ii. L. ...t iiii. G. t. iiii. d

uarie modo ducuntur; nam quæ ab occipitio, & cervice nascuntur, obliq; descendunt uersus humerum, donec ad spinam scapulæ perueniant, præterea ad summũ humerum, atq; ad caput inguli, & eo magis trãsuersæ sunt, quo inferius initium obtinent, dum perueniãt ad fine cervicis qua parte omnino transuersæ sunt, quæ at oriunt à uertebris thoracis, pariter ascendunt uersus humeros, & eo magis transuersæ sunt, quanto magis ad cervicem ascendunt, ita ut æq; transuersæ sunt, atq; illæ quas diximus per cervicem descendere ostendit propositus fibrarũ ductus huius musculi munus esse scapulam contrario motu monere: sursum scilicet, & deorsum, prout descendunt, uel ascendunt, unicus tamen apparet musculus sine diuisione aliqua manifesta.

c t vi u. t vii k t viii l. t x. xi. c t xii. g. t xiii q

c Tertius oritur à processibus latere primæ, tertiæ, quartæ, & quintæ uertebrarũ cervicis, adeò ut habere uideatur duo initia separata, cum non alligetur processibus secundæ uertebræ, à quibus tamen fibrã quoq; profiscitur. Initia hæc cum intervallis musculos exeunt uertebras cervicis complectentur iunctaq; tenuem & uialidũ musculũ constituunt, sed paulo magis latum, q; crassum; qui carnoso fine inseritur in internam, ac sublimiorem partem basis scapulæ, quã

d t x. h t.

d sursum attrahit, in priora, ad latera cervicis. Quartus, tenuis, latus, undiq; carnosus incipit à quinta, sexta, & septima uertebra cervicis, & à posterioribus processibus tuum primarũ uertebrarũ thoracis, finitq; ad basim scapulæ, cui fere uniuersæ illigatur, fine lato, & carnoso, no secus q; initio; subijcitur autem secundo, ita ut detracta cute supra et infra scapulam eius extrema se ostendant. Fibræ in eo à uertebris dorsi obliq; descendunt, usq; ad basim scapulæ, quã retrorsũ, aliquãtisp; sursum attrahunt. Constat igitur ex quatuor musculis scapulam mouentibus, p^m ipsam attrahere in partem priorem, sursũ, uel deorsũ pro fibris agentibus: secundũ sursum, et deorsũ similiter pro uarie-

tate

tate fibrarũ, tertium sursum, & antrorsum ad latera cervicis, quar-
tum retrorsum, & aliquatenus sursum

Caput & per se mouetur, & motu cervicis, per se quidem cum flectitur, in an-
teriora, cum extenditur, in posteriora: motu cervicis cum conuertitur
ad latera, & nonnihil etiam in priora, et posteriora: qui musculi hos
motus præstent, nunc tempus est recensere, sumpto initio ab ijs, qui per
se caput mouent. sunt autem hi quatuordecim, septem ab utroq; lat⁹
Primus nascitur à spina quintæ, quartæ, tertiæ, & primæ uertebræ thora-
cis; magis tamen quintæ, longiori initio, quod cum primum à quinta
uertebra recedit, acutum ascendit paulatim latescens, ita ut cum
ad tertiam, & secundam uertebram thoracis accessit, æquet latitu-
dinem processuum, qui ab earũ latetibus siti sunt; quã latitudinem
retinens, ascendit aliquid etiam assumens a spina quinq; posteriorũ
uertebrarũ cervicis, sed cum excedit tertiam uertebram, recedit à mus-
culo alterius lateris, cum quo ante iungebatur; paulatimq; diductus
inseritur in os occipitij transuerso fine, atq; adeo lato, ut æquet spaũ
quod est inter latus musculi externum, et aurem uel inter internũ
& sinum in occipitio excalptum spacium illud quod inter dextrum, &
sinistrum est musculum, ubi diducuntur, trianguli spẽm rẽpsentat;
quam repræsentat et uterq; musculus, sed latera habet inæqualia. Pr⁹
ualde magnum procedit per medium dorsum; secundum huic æ̃le
per medium dorsum par. ex tertio n; tertium, quod ualde parũm est,
est ipse finis transuersus, per quem inseritur in occipitium. Ascendit
cuius fibræ obliq; à spina inferiorũ uertebrarũ uersus processus, qui à late-
ribus sunt superiorũ donec omnes simul ossi occipitij innascantur; par⁹
aut nihil laterũ processibus illigatũ. Cum agit uterusq; lateris musc⁹,
caput recta ad medium extenditur, sed si alterius dumtaxat, uertitur uer-
sus ipsum. secundus acuto principio oritur ex medijs processibus laterũ

Galen. lib. xii. E
Vesal. lib. iii. A. c. v. c.

quartæ & quintæ uertebræ thoracis, statim at carnosus redditur figura lacerti imitatus, sed cum peruenit ad ceruicem, conuertitur in chordam rotundam, atq; inde carnosus euadit, dum inseratur in medium occip.m ipse autem medius tenuior est, perinde atq; ille qui in axillam monet,

g. t. xiii. C. D. sed prius inseratur in occipitium, duos alios secum assumit, et nonnihil etiam carnis, quibus augetur. unus enim ei accedit ortus à spina septimæ uertebræ ceruicis, initio nerueso, & rotundo, ascendens, carnosus efficitur, & cum secundo, qui nunc nobis propositus est, in medio occipitio

h. t. xiii. E. F. finitur. h. accedit & alter qui incipit ab extremis processibus latere secundæ, & primæ uertebræ ceruicis initio partim nerueso, partim carnoso; precedens q; aliquantisper in partem priorem, carnosus magis, & latus efficitur, dum arcte illigetur illi processui ossis temporis, qui mamillæ capitulum imitatur. utrinq; his musculis magna copia carnis subiecta est, quæ orta à processibus latere uertebrarum ceruicis, obliq; ascendit uersus spinam, dum ad occipitium pertineat; eius fibræ ascendunt obliq; ab exteriori parte in interiorem. Ex ijs ergo omnibus constitutus utrinq; secundus musculus cuius munus est attollere caput, ueta ubi ab utroq; latere agat, sed ubi ab uno tantum, caput in ipsum

i. t. xiii. A. D. conuertitur. Tertius ualde tenuis incipit à spina secundæ uertebræ ceruicis, initio non ualde nerueso: dein recta ascendit; non ita tn ut non magis separetur à musculo alterius lateris ad finem, q; ad initium: inseritur autem rotundo capite in os occipitis; attollit hic caput uersus posteriora, ubi simul agat cum musculo alterius lat.is

k. t. xiiii. F. G. sed ubi solus, circumuertit. k. Quartus tertio subijcitur, similemq; formam, & substantiam obtinet; Nascitur ueto initio carnoso, et tenui, à latere illius tuberculi, quod prominet à posteriori parte primæ uertebræ ceruicis. Jungitur initio cum musculo alterius lateris, sed in progressu aliquantisper diducuntur: ita ut separati inseranturin os

in os occipitij, conferunt autem ad attollendum caput. Quintus carnosus est, longus, rotundus, nascaturq; ab osse occipitij, apud extremū latus quarti, & obliq; descendit, dum inseratur in extremos processus latero/ primæ uertebræ cernicis. Sextus eiusdem figuræ est, cuius proximè positus, sed oritur à spina secundæ uertebræ cernicis, & obliq; paulum ascendens illigatur processibus lateru/ primæ uertebræ cernicis. Ex tertio autem, quinto, & sexto musculo triangulus utring; repræsentatur, cuius primus angulus est in medio occipitio, alter apud processum posteriorem secundæ uertebræ, tertius iuxta triangulum alterius lateris: habet nim quintus, & sextus musculus circumuertendi primam uertebram cernicis supra secundam, & ideirco etiam caput; sed eum tantum agunt, qui à dextro latere sunt, uertunt primam uertebram cernicis retrorsum ad sinistrum; qui à sinistro, ad dextrum. À sex igitur propositis musculis mouetur caput in partem posteriorem, supereſt septimus qui ipsum mouet in priorem; nascitur at à medio, & sublimiori parte ossis pectoris, & à iugulo: ab utroq; principio profect⁹ efficitur aliquanto crassior, q; latior, & fine carnoso, crassoq; inseritur in processum illum ossis temporis, qui mammillæ capitulum repræsentat, quem totum complectitur. Siue præterea licet, inter illud initiū, quod ab osse pectoris, & illud quod à iugulo sumit septimus musculus, sinum triangulæ figuræ deprehendi, non tantum in cadauere, sed & in homine etiam bene ualente; sed iungitur deinde imū pri.ⁱ cum altero, ita ut unum musculum constituat, quem diximus mouere caput in partem priorem, attrahit enim ipsum dorsum, aut collum moueat, siue immobile maneat, uerum ubi agat musculus unius lateris tantum, caput uersus illud demittit circum uertitur ubi utroq; uicissim. Præter quatuordecim musculos iam enarratos, alij q; ad motum capitis pertinent, abditi sub aspa arteria, qui nascuntur

à corporibus omnium uertebrarum ceruicis, et quatuor primarum thoracis: quibus
in transitu illigantur. Alii inserunt in os occipitij, à priori parte foraminis
per quod descendit spinæ medulla. sed hos mox subijciemus inter musculos dor
p. t. viii. c. t. xiij. A. si, cum flectunt superiorem partem capite immobili. cum quibus alios quatuor
adijciemus, qui utrinque siti sunt à lateribus ceruicis quam mouent. sequuntur mus=
culi pertinentes ad dorsum. hoc est ad motum uertebrarum ceruicis, thoracis, et
lumborum. et simul et ad sacrum os quas partes omnes dorsi nomine significabimus.
Mouet dorsum totum cum extenditur. cum curuat. cum ad latera ducitur.
ijdem motus proprie et pertinent et ad lumbos quorum uertebræ seorsum
mouentur. et non tantum simul iunctæ cum ijs quæ ad thoracem. Horum motu=
um uarietatem monstrat et commissuræ uarietas, et situs diuersus interque
q. t. vii. c. D. t. viij. A. B qui octo utrinque deprehenduntur: primus nascitur à latere quintæ uerte=
bræ thoracis. ubi costa insinuatur, principio carnoso, tenui, acuto, ita ut
trianguli angulus uideatur. inde oblique ascendit ultra dimidium
quartæ uertebræ thoracis. hunc ductum sequuntur quædam fibræ à posteriori parte uersus
priorem oblique ascendentes usque ad tertiam uertebram ubi adiungitur musculus dexter cum
sinistro. ita initio inter utrumque tota uertebræ crassitudo interiecta est, sed paula=
tim deinde inter se adducuntur, dum perueniat ad priorem partem primæ uertebræ ceruicis
in qua acuto et neruoso fine utrinque desinit in tuberculo huius uertebræ innascitur,
et aliquantulum et ossi occipitij. apud foramen per quod medulla spinæ descendit. Hic
musculus à nonnullis ut multiplex recensetur. flectit rectà ceruicem in partem
priorem. et idem et caput, ubi utrinque agat; sed ubi ab uno latere, in illud; quod
r. t. v. vi. q. t. vii. q. t. viii. c. t. xii. N. fibrarum figura aperte demonstrat. secundus initio carnoso oritur à superiori, et
exteriori parte primæ costæ, quam totam à uertebra ad cartilaginem occupat, ita
ut latum sit. Ab hoc principio ita orsus latior ascendit, sed paulatim angustior red=
dit, et paulum innectitur cum processu primæ uertebræ, quod cum ip=
sam attingit terminetur in angulum acutum; habet enim trianguli speciem.
Primum latus à uertebra ad cartilaginem per longitudinem costæ progreditur,

secundū

secundum recti per longitudinem cernicis; tertium oblig à cartilagine primæ costæ ad primam thoracis uertebram, sicq; à priori parte in posteriorem ascedit, est etiam hic musculus perforatus, ut exitum præbeat uenæ, quam iecinoris appellant, & arteriæ ad brachium tendenti. Habet at officiũ commune cum

xiii. H. tertio, ad quem iam aggredimur. Tertius incipit à radice processus, qui est à latere sextæ uertebræ thoracis propè spinam, ascendensq; aliquod etiam initium accipit ab alijs quinq; uertebris thoracis; ita ut paulatim ualidus, & crassus efficiatur, dum arctè illigetur exteriori parti processus, qui est à latere septimæ uertebræ cernicis, & non nihil etiam nectatur cũ exteriori parte processuum à lateribus aliarq; uertebrarũ cernicis, sed minus primæ q; aliarũ. Habet tam secundus q; tertius musculus uim circumagendi cernicẽ; si agant qui ad dextram, circumducant uersus ipsam, si ad sinistrã, uersus sinistram; quod si secundus, & tertius ab uno latere simul agant, recta trahitur cernix ad ipsum: si secundus consentit, & tertius agit flectitur cernix transuersà in partem priorem; si secundus agit, &

xii. xiii. & xiiii. o tertius consentit, in posteriorem. r. Quartus nascitur à radice spinæ septimæ uertebræ, & reliquarũ thoracis, suprà succedentium; non quidem à lateribus, sed ubi inter se iunguntur; sed statim ubi peruenit ad septimã uertebrã cernicis, latus, & ualidus abeà initium accipit, q; à reliquis thoracis quid: quod & fibræ quas à uertebris thoracis sumit, simul iunctæ inserũt in spinam septimæ uertebræ cernicis: Tum ascendit subinde, aliquod initiũ sumens à radice processuum, qui sunt à lateribus reliquarũ omniũ uertebrarũ cernicis, dum inseratur in totã humiliorem partem spinæ secundæ uertebræ unà cũ musculo alterius lateris. Fibræ ipsius q; nascuntur à processibus, qui à latere sunt, obliq; ascendunt uersus partem interiorẽ, dum inserantur in spinam superioris uertebræ. Attollit hic musculus cum utrinq; agit, caput rectà, sed cum ab uno latere uersus ipsũ. Musculi

i. vii. & viii. E. i. xii. & xiii. I hactenus dicti mouent collum, & simul etiam caput. Quintus inuitio crasso

& carnoso incipit à superiori, atq; interiori parte ossis coxæ uersus posteriorem, è regione primorũ processuum ossis sacri, à quo aliquid etiam assumit. Inde angustior redditur: ascendit, nq; ad duodecimam costam, in cuius inferiorem partem carnoso fine inscritur: inhæret ãt dũ ascendit, interno suo latere internæ parti illorũ processuum, qui sunt à lateribus uertebrarũ lumborũ; tum lateribus uertebrarũ iuxta foramina unde nerui exeunt. Ex quatuor uero lateribus huius musculi primũ est eius initium, quod ab osse coxæ pertinet ad os sacrum: secundum progreditur per lumborũ uertebras: tertium in longitudinem duodecimæ costæ: quartum ab hac ad extremum latus inibi ad partem scilicet superiorẽ ossis coxæ. Fibræ eius obliq; ascendunt ab exteriori parte in interiorẽ: sed quæ nascuntur ab osse sacro, finiuntur in ultimam uertebram lumborũ; quæ sequuntur deinceps in superiores: hic musculus cum utrinq; agit, recta lumbos flectit, uersus partem priorem: sed ubi ab uno latere, uersus ipsum flectit. Ergo hic solus utrinq; lumbos, uertebras thoracis à nullo proprio musculo flectuntur: sed duo musculi recti abdominis, & ad has, & ad eas quæ in lumbis uersantur, flectendas conducunt. X. sextus longiss. est inter omnes musculos corporis: quandoquidem à fine ossis sacri pertinet ad primam uertebram thoracis: quo in aliquibus ulterius etiam ascendat; nascitur ãt à fine spinæ uertebrarũ sacri ossis, & reliquarũ, quæ in lumbis sunt, nerueso, tenui, & ualido initio sumit & alind principii similiter ualidum, sed carnosum, & acutum à parte illa interna ossis coxæ, quæ magis uergit in exteriora, q; latera ossis sacri. Inde ascendens magis carnosus efficitur, ac rotundus, & à posteriori parte lenis: habet latere externo processibus, qui sunt à latere uertebrarũ lumborũ: qui ãt pertinent ad duodecimam thoracis uertebram, multò angustior euadit usq; ad primam eiusdem; sed in transitu singularũ, quæ intersectæ sunt, spinæ illigatur: illigatur & arctius processibus, qui sunt à latere eorũdem per

chordas

X. SEXTVS LONGISSIMVS

chordas annuli figuram referentes, quæ ex anteriori eius parte prodeuntes, simul iniiciuntur, & processibus, qui à latere sunt, & costis quæ cũ processibus committuntur. Ascendunt eius fibræ ab interna parte obliq in externam; quod si utring agat, rectà attollit, atq evigit lumborũ, atq thoracis uertebras; si ab uno latere tantùm, uersus ipsum. septimus subijcitur proximè posito, inuitum uerò habet, quod pertinet à medio longitudinis ossis sacri usq ad eam partem, qua iungitur cum osse coxæ. latescit deinde ascẽdẽs dum perueniat ad processus laterũ quintæ uertebræ lumborũ, ubi latissimus est; inde rursus ascendit inhærens processibus, qui sunt à latere aliarũ uertebrarũ lumborũ, cui acuto fine illigatur. In toto itinere à principio ad finem progreditur iunctus cum musculo alterius lateris, amboenim interniis lateribus se contingunt, tantum dehiscunt, quantũ est crassitudo ligamenti spinæ. Ascendunt fibræ ab inferioribus partibus obliq uersus interiorem, & ex transuersis processibus inferiorũ uertebrarũ, & spinæ radicibus ortæ, in latitudine posteriori superiorũ uertebrarũ inseruntur. Extendit hic musculus, ubi utring agit rectà eam dorsi partem, q̃ inter eius initium, & finem sita est: sed ubi ab altero latere obliq uersus ipsum trahit, octauus exit ab undecima uertebra thoracis, & ascendit usq ad primam toto itinere complectens spinæ uertebrarũ thoracis. Ex toto autem carnosus est, & multis ualidis fibris distinctus, sed ad duodecimam uertebram thoracis ipse perinde ac septimus tenuis est, sed postea ascendens paulatim crassescit, dum perueniat ad spinæ quintæ uertebræ thoracis, ubi crassior euadit. sed sursum tendens rursus extenuat, ita ut non appareat crassior ad primam, q̃ ad undecimam spinam uertebrarũ thoracis. Implet etiam in itinere spacia inter spinas, procediteq iunctus cum musculo alterius lateris, solo intercedente ligamento, quo spinæ superioris, & inferioris uertebræ inter se illigantur. Fibræ hoc magis rectæ sunt, q̃ in alio musculo dorsi, ideircò rectà ipsum mouet in

neutrũ latus inclinans; iungit ergo uertebras, quibus inhæret, & eatenus dorsum extendit, ope aliorũ musculorũ, qui præditi sũt eodem munere.

[illegible] VII pect. VI. Id totum, quod inter iugulum & septum transuersum duodecim costis utrinq; continetur, & pectus, siue thorax dicitur; duplici motu, nã & dilatatur, & contrahitur: dilatatur quidem cum costæ sursũ ducuntur, contrahit. cum dorsum. Vbi autem sursum ducuntur, ad se mutuo accedunt, & magis propinquæ fiunt: at ubi deorsum, inter se recedunt. ita at cõmittũt cum uertebris thoracis, ut in superiorem, & inferiorem partẽ attrahi possint, & eatenus propinquæ fieri, aut recedere. scire at̃ licet, cũ ascẽdunt, ac propinquæ fiunt, simul et in exteriorem, ac posteriorẽ partem ferri. At cum descendunt, & à se recedunt, in priorẽ, atq; interiorem impelli; sed duplex dumtaxat ex carũ motu sequitur effectio in thorace, dilatatio nimirum, & contractio, quibus opus est ad perspiratum, & caloris conseruationem; per dilatationem attrahimus aerem frigidum; per contractionem expellimus calidum. quot autem, & quibus musculis, & quo pacto eiusmodi motus præstetur: nunc exponendum superest. Numerantur, fere ab omnibus musculi octuaginta nouem. quadraginta quatuor à parte dextra, totidem à sinistra: & unus communis utriusq;, uidelicet septum trãsuersum. de quo agemus, ubi de quadraginta quatuor utriusq; lateris enarrauerimus. ex quibus quatuor utrinq; ad abdomen referuntur, sed conferunt etiam ad motum thoracis, ut infra trademus. sex præterea utrinq; pertinent ad thoracem triginta quatuor ad spacia, quæ inter costas sunt; aggrediamur primo ad sex, qui non sunt proprij alicuius spa-

a. t. iiii. b. t. v. cij, sed communiter ad thoracem pertinent. horũ primus carnoso initio oritur ab inferiori, atq; interiori parte iuguli, quæ ad primam costam spectat, in quam carnoso fine inseritur, quà cum osse pectoris committitur; est autẽ ualde breuis, sed latus, tenuis et ex toto carnosus. Ducuntur eius fibræ à iugulo, à cuius longitudine incipit obliq; & quasi transuersæ antrorsum

dum

dum inserantur & in superiorem partem primæ costæ, & in os pectoris, quà hoc cum eius cartilagine committitur: attrahitur ab hoc musculo prima costa sursum uersus partem posteriorem, atq; ideò dilatatur pectus. 6. Secundus magnus est, & oritur carnoso initio ab interna parte basis scapulæ, unde sup costas pergens, latescit, & aliquando tenuior fit, dum inseratur in tertiam, quartam, quintam, sextam, septimam, & octauam costam, & interdum in nonam ad medium longitudinis, prinsq; in cartilaginem degeneret; exigit cum inseritur quosdam processus, quasi digitos, qui sub sexta costa cum similibus processibus primi musculi abdominis in serræ ꝓpem cõmittuntur. Reliqua pars musculi præter hos processus costis supeijcitur, trahit hic costas in partem posteriorem, & eatenus thoracem dilatat.

Tertius incipit à spina trium inferiorũ uertebrarũ cernicis, & primæ thoracis; initio nerueso, tenui, lato, descendit q; in priorem partem super primum par musculorũ mouentium caput, & super aliquot alios mouentes dorsum, & pectus, ubi q; autem efficitur carnosus, & latus, post q; transijt primum par musculorũ mouentium caput, sed cum primam costam attingit, nonnihil uersus latus conuertitur, in tres quasi digitos ꝓtinus, qui feruntur ad spacia inter costas, quibus inhærent. d. Quartus nascitur unà cum musculo maxime lato ex ijs qui dorsum mouent, à posteriori parte ossis sacri, & ab ea parte ossis coxæ, quæ magis in exteriora prominet, q; os sacrum; inde ascendit inhærens processibus à latere uertebrarũ lumborũ, unà cum duodecimo musculo mouente dorsum; cum quo ita ualde nectitur, ut à quibusdam eius pars existimetur; cum primum accedit ad duodecimam uertebram thoracis, adeò ab eo seiungitur, ut uideat inde initium sumere: postea obliq; ascendit aliquatenus uersus partem exteriorem; & quasdam profert chordas rotundas, quæ illigant tuberculis decem primarũ costarũ, paulò antea q; inserantur in processus à latere uertebrarũ; sed usq; ad harũ chordarũ initium procedit totus carnosus, desinit q;

ad primam fere uertebram thoracis; interdum tamen eius chordæ pertinet
ad processus latiz septimæ uertebræ cernicis, non minus q; ad tuberculacest-
arz; ibi autem chorda nerueosa penitus est. & tenuis, nam ad undecimam,
& duodecimam costam adhuc nerueosa manet. Vnus efficit est costas decem
e t x i . a ad ducere, atq; ideirco pectus contrahit. Hic quintus oritur primopio lato,
ac tenui à spina undecimæ, & duodecimæ uertebræ thoracis, ac etiam
ab aliquibus lumboz, transuersusq; procedit super aliquot musculos
mouentes dorsum, & super quartum mouentem pectus; fereq; progredit
antrorsum recta; sed ut ex propositis musculis excessit, cum costis nectit,
ac redditur crassior, carnosas quasdam fibras accipiens, finitur tan-
dem partitus sicuti in tres digitos, qui nonæ, decimæ, & undecimæ costæ
illigantur, multo prius q; cartilagineæ fiant, qui ne committuntur in
serrit speciem cum similibus precis eo primi musculi abdominis. tra-
hit hic costas, quibus inseritur uersus partem posteriorem, & catenus
f t . v i i i . b . thoracem dilatat. f Sextus situs est in cauo thoracis, pertinetq; per totu
internum latus ossis pectoris, ad longitudinem costarz integrarz, qui-
bus inhæret adeo latescens, ut extremo latere fere pertineat ad radi-
cem costarz. Habet autem tria latera trianguli modo, sed inæqualia;
duo admodum longa, unum breue; quo autem tenuis sit, undiq; carno-
sus deprehenditur. Fibræ eius transuersæ procedunt super os pectoris
uersus partem posteriorem quamobrem cartilagines costarum se adduc-
cit, & ad os pectoris, quo nomine thoracem astringit.

g t . v i . u . x . t . v i i i . E . E . E g Inter costas utrinq; diximus præterea siti esse musculos triginta
quatuor, ad quos iam aggredimur. cum duodecim costæ undecim me-
dia interualla constituant, sex inter integras, quinq; inter spurias, col-
locantur in quolibet interuallo quinq; inferiorz duo musculi, unus in-
ternus, alter extremus, & ideirco in omnibus decem in uniuersu, at ex
superiora interualla integrarz costarz singula quatuor musculos

continent,

continent, & ideirco in uniuersum uigintiquatuor. ex quatuor musculis
unusquisq; internalli huius à uertebris incipientes antrorsum tendũt
usq; ad eam partem, ubi costæ in cartilaginem degenerant, unus exterꝰ
alter internus; huius à cartilagine ad os pectoris, unus similiter internus,
alter externus. At quem ductum singulorũ fibræ obtineant, perpẽdere
oportet, ut motum, quem præbent, intelligamus. exteriorũ qui ad
spacia spuriarũ costarũ pertinent; fibræ ab ima parte superioris costæ
ad summam inferioris obliq; descendunt, à posteriori parte uersus
priorem; ita ut incipiant à superioribus, & desinant in inferiores,
quas sursum adducunt. At internorũ musculorũ qui in ijsdem spacijs
spuriarũ costarũ siti sunt; fibræ à summa parte inferioris costæ ad imã
superioris obliq; ascendunt similiter uersus partem priorem, ita ut ex-
ternorũ fibris subijciantur ad figuram lit. X. quamobrem incipiunt
interni musculi ab inferioribus costis, & desinunt in superiores, quas de-
orsum trahunt; & eatenus thoracem arctant. eadem ratio est internorũ &
& exteriorũ musculorũ in spacijs costarũ integrarũ à uertebris usq; ad eã
sedem, ubi in cartilaginem degenerant; sed deinusq; ad thoracem interni
musculi incipiunt ab inferioribus costis, & feruntur ad superiores, ~~ut ex-~~
terni à superioribus, & feruntur ad inferiores. qua ratione mutetur
à natura fibrarũ ductus in priori parte ubi costæ in cartilaginem uer-
tuntur, difficile est inuestigare; illud tantum constat, quod costæ à uer-
tebris usq; ad partem cartilaginosam progrediuntur obliq; descẽdentes
in partem priorem. At cartilagines ipsarũ in priorem similiter tendens
non amplius deorsum feruntur, sed ad os thoracis obliq; ascendit. ex his
musculis, qui fibras habent descendentes sursum attrahunt costas &
eatenus dilatant pectus siue extimi, siue interni sint: ex contrario
qui ascendentes; nam costas deorsum trahunt, & eatenus reddũt pect⁹
angustum. hoc quod & rationi consonum iudetur, & à Galeno traditũ

est, à recentioribus anatomes professoribus non accipitur: existimant
n siue sursum, siue deorsum costæ trahantur, siue ab internis, siue ab
externis musculis, ad se mutuo accedere, & eatenus reddere thoracem an-
gustum; quæ sententiæ non subscribo: siquidem cum adducuntur, in-
feriores ad superiores, dilatatur thorax & non contrahitur: ut quilibet
secum deprehendere potest. sed cum superiores ab inferioribus attrahũt,
deorsum, pectus tunc redditur angustius.

b.t.vii.a. Septum transuersum commune ipsi musculum maximus cum dextræ
q̃ sinistræ pars thoracis. differt autem à reliquis totius corporis, quòd
latus sit, rotundus, & principium habeat in medio, ubi valde tenuis est, &
neruos accipit à quarto, quinto, & sexto pari, & spinæ medulla ad cervicem
prodeuntium. Ab hac initio tamq̃ à centro fibræ in orbem undiq̃ ducũt
ad finem musculi, qui partim in mucronatam cartilaginem thoracis,
partim in extremas cartilaginum quatuor inferiorũ costarũ, & in totã
cartilaginem duodecimæ carnosus inseritur: ad finem uò ultimarũ cos-
tarũ iungitur cum secundo, & quarto musculo abdominis & lumbi illius q̃
recti ad undecimam uertebram tendunt, non inserũt in ipsã, cui tegat
à magna arteria, & à sexto musculo mouente femur; sed quasi ligam.tu
utring efficiunt ad latera arteriæ paulatim angustiores redditæ, sub-
terq̃ quam penetrant, dum longo fine innascantur aliquibus uertebris
lumborũ detectis: pars septi quæ nerueosa est præcipuum exigit ascendẽtẽ
in priora: contrà quæ carnosa est, descendit; Tegitur septum uniuersum
duplici membrana; à superiori costa parte, ea, quæ costas succingit; ab in-
feriori, peritonæo. habet & duo foramina, unum in medio aliquantisper
uersus partem dextram, per quod transit truncus uenæ cauæ, cui qua
valde uectitur, per duas membranas à quibus tegitur. Alterũ foramen
aliquanto magis descendit ultra dimidium sinistrorsum. exit per hoc
gula cum duobus vasis ex sexto pari neruorũ à cerebro prodeuntium

præter

præter duo foramina apud undecimam thoracis uertebram sinú quendá efficit ex fibris quas ibi connexi diximus in duo ligamenta, per quæ descendit sinûm magna arteria, & finis uenæ illius, quæ sine pari orit à caua. Attrahit septi transuersum mucronatam cartilaginem, & extrema spuriarú costarú sursum, & introrsum uersus suum imitium, quod in medio esse diximus, & eo nomine claudit inferiorem partem thoracis, quá occupat costæ spuriæ, sed dilatat reliquam partem ipsarú retrorsum; quas constat à posteriori parte inter se diduci, non secus q̃ sextam, & septimam thoracis, quarú cartilaginibus illigatur; quòd si dum aërem attrahimus, ad latera manus admoueamus, percipiemus contractionem à priori parte, dilatationem à posteriori.

Musculos igitur thoracis octuaginta nouem, quos proposuimus abundè persecuti sumus. Nunc tantum superest ut ex ijs quæ dicta sunt summatim colligamus, quo pacto inseruiant respirationi, ad quam constituti fuerunt à natura. Constat respiratio ex attractione aëris, quam inspirationem, & expulsione, quam expirationem uocamus. Inspiratio fit, cum thorax dilatatur; expiratio cum contrahitur. Quamobrem quicunq̃ musculi thoracem dilatant, ad inspirationem pertinent, quicunq̃ contrahunt, ad expirationem; sed cum ùteaq̃ & naturaliter fiat, & cum quadam ui; plures musculi concurrunt ad eam, quæ fit cum ui, q̃ ad eam quæ naturaliter. In naturali respiratione dilatando thoraci sufficit septum transuersum dumtaxat, sed in ea quæ fit cum ui, thorax necesse est contrahatur, non tantum à septo transuerso sed etiam à primo, secundo, tertio, quarto ex musculis thoracis communibus, quos retulimus: præterea ab illis qui inter costas siti, fibras habent superne deorsum tendentes: hi autè sunt externi in quinq̃ inferioribus spacijs; sed in sex superioribus à posteriori parte usq̃ ad cartilaginem costarú; externi à priori, hoc est à cartilagine usq̃ ad os thoracis, interni. Expirationem naturalem satis præstat per se

gravitas thoracis; qui relaxato septo transuerso descendit. & ita contrahitur: sed ubi cum ui expiramus, concurrunt ad eum contrahendum musculi, qui siti inter costas fibras habent ab inferiori parte sursũ ascendentes: huiusmodi sunt inter spurias interni. inter integras à posteriori parte usq; ad cartilaginem similiter, interni: sed à priori, à cartilagine scilicet ad os thoracis, externi: eodem spectant quartus ac sextus ex communib⁹ thoracis et musculi abdominis; nam primum par premit inferiorem partem pectoris. secundum, & tertiũ deorsum trahens costas, ualde pectus claudit; quartum contrahit costas in partem interiorem, & aliquot etiã premit. aliquid etiam, obscure tñ, ad expirationem conferre uidentur ptes scapulæ & humeri; quibus omnibus agentibus maxima cum ui contrahitur thorax, & expellitur aër: siquando at contracto, non redditur, sed retinetur, prohibent exitum duo parui musculi, qui tertiam cartilaginem gutturis cum prima iungentes, ipsum claudunt, & adeo ualidi sunt, ut renitantur omnibus musculis thoracem contrahentibus.

De motu abdominis, uentre, colis, am testiũ, CVII.

a t. i & t. iiii o t. viiii. p.

Abdomen quatuor utrinq; musculis mouetur per omnia paribus. duo obliq; sunt, tertius rectus, quartus transuersus; sed ut sigillatim de unoquoq; agamus. Primus, [a] qui extrinsecus nobis occurrit alijs superiectus obliq; descendit; oritur enim à sexta costa, dependetq; etiam à septima, & octaua, per quosdam processus digitos imitantes; qui committuntur in serræ speciem, cum similibus processibus secundi musculi thoracem mouentis. dein progreditur per reliquas costas. & per anteriorem ptẽ uentris ad ilia obliq; descendens. & tandem cum osse pubis illigatur ualida chorda, ac ueluti membrana. [b] secundus obliq; ascendens situm habet primo contrarium, ita ut super ipsum insidat ad figurã literæ x. ducit enim originem per carnosam membranam ab osse ilium, & obliq; super quartum abdominis musculum qui transuersus est, tendem superijcitur extremis quatuor musculis costis nothis. & finit' i chordã

b. t. iiii ii. t. v a t. xi a. b.

latam.

latam, quæ tertio musculo superiecta cum chorda primi similiter lata ita
iii. n. t. v. a. coit, ut nix possit separari. c Tertius rectus est à latere situs in longitudinem
ventris, pertinetq; à pectoris osse supra mucronatam cartilaginem ad os
pubis, sed ducat ne principium ab osse pectoris, an ab osse pubis, hoc est,
ascendat ne an descendat, inter professores anatomes non parua est
controuersia. & Galenus ab osse pectoris ortum inseri in os pubis existimat,
recentiores contra ab osse pubis ortum terminari in os pectoris asserunt, ea
ratione adducti, quod chorda, & finis musculi necesse est intelligetur pi-
cuiusmodi non est os pubis, & idcirco uerisimile existimant ibi esse prin-
cipium recti musculi, finem uero in osse pectoris, quod deorsu ab eius-
modi musculo trahitur; sed eadem ratio est primi obliq descendentis,
cuius chordam similiter inseri diximus in os pubis. Tertius igitur
siue ascendat, siue descendat, ab osse pectoris pertinet usq ad os pubis,
totus carnosus, exceptis lineis tribus transuersis ad digiti latitudinẽ,
quæ albæ sunt, & neruosæ, duabus scilicet supra, una infra umbilicũ,
in quas fibræ musculi terminantur; efficiunt hæ, ut hic musculus ma-
gis uersus uentrem contrahatur. Iungitur autem cum musculo alte-
rius lateris ad os pubis, ita ut coire cum ipso uideatur; sed quanto ma-
iv. t. v. i. a. gis ascendit, tanto magis ab eo recedit. d Quartus transuersus est, orit
autem à superiori parte ossis ilium, & à processibus uertebrarũ q
ibi sitæ sunt, repræsentatq; initio membranam magis, & ligamẽti,
q musculum, sed progressu fibris auctus in musculum conuertitur,
& cuiusq costæ nothæ extremo ab interna parte cohæret: uerum in
anteriori parte fibris distinctus in latam chordam finitur, quæ
pertinaciter cum subiecta membrana peritoneo inhæresci; sed in
progressu cum recto musculo rectum angulum efficit. His quatuor
musculis ab imo latere abdominis, totidem ab altero respondent,
per omnia pares, ut diximus. Vnusquisq at habet fibras similes,

rectis rectas transuersis transuersas, obliquus obliquas, qui cum duplex sit, descendens, & ascendens, dati sunt huic ascendentes illi descendentes, quo fit ut omnes omni fibrarũ genere prædicti sint, & ubi singulæ ad sua inuita contractæ suo munere fungũtur alius tota astringatur undiq; compressa, uiq; ubi uolumus expellat quæ superant, & molesta sunt, seu nomine, seu derectione; habet enim utrunq; uiam; sed ut cum uolumus, magis detrudat, per inferiorem, q; per superiorem, effici septum transuersum, qd cogit descendere quæ à musculis abdominis comprimuntur, cum suppressæ ambitu descendit; sed horũ musculorũ compressu utimur etiam ad partum edendum, ad uocem, atq; efflatum; sed præter hos in alios quoq; usus præstantiũ musculi abdominis cum & subiecta uiscera muniant, & ad coctionem conferant, quibus abunde expositis, tempus est ad alios transire, qui ab his ad uesicam feruntur.

Vesica q...anscuis per transuersas fibras expellat, per obliquas retineat, obtinet tamen musculos ad utrumq; munus conferentes; ut cum uolumus, reddere urinam, possimus; etiam si uesica nullam ex ipsa molestiam sentiat, & uersus suppremere cam ualeamus, cum à uesica distenta, aut iritata detrudit, conducunt igitur ad ejiciendam urinam, cum uolumus, musculi abdominis, præterea duo alij pari, qui ab ipsis oriuntur, & propriè à rectis, ubi in os pubis illigantur, qui obliq; deinde sursum feruntur, & simul iuncti iuxta lineam albam, quæ in longitudine abdominis est, cum uesicæ fundo cõmittuntur, quam comprimunt, ubi reddere urinam uolumus: hos significare uoluit Galenus, cum scripsit portionem musculorũ abdominis, quæ uesicæ insidet, ad detrudendã urinam pertinere.

e. t xvi. fi. xvii. N.

Vel musculus qui etiam inuita uesica, (ut ita loquar) cum

uolumus

uolumus, urinam supprimit, unicus continetur intra cernices, ubi glandula quædam est, quam quasi anulus amplectitur in orbem: crassior autem est ab inferiori parte, q̃ à superiori, fibrasq̃ in orbem habet, ut cum libet retinere urinam, cervicem uesicæ astringat, & claudat; hic ubi quiescit, permittit urinam exire; sed cum statim rursus contrahitur, confert ad eam detrudendam, quæ extra uesicam in canali retinetur. Idem musculus & in fœminis reperitur, similiter ad cervicem uesicæ; quã nulla intexecta glandula uniuersam in orbem complectitur, dum in collum uteri desinat. sed in fœminis tanto tenuior apparet, q̃ qui in marib⁹, quanto longior est, totam enim ut diximus cervicem ambit. Recti intestinum in imo clauditur à musculo perinde ac cervix uesicæ, cum retinere deiectionem uolumus aliegum ab intestinis expulsam: sed sup̃ hunc duos alios habet, à quibus sursum attrahitur. cum in deiectione illi musculorũ ab omnis expulsum est, ita ut tribus musculis con-
xvij. xix f. tinc atur. f Duo superiores lati sunt. tenues, & non admodum carnosi, aut rubri: incipiunt autem non ab ossibus, sed a ligamentis, quæ ab osse sacro, & coxæ, atq̃ ab inferiori parte peritonei proficiscuntur. inde ambo, utrq̃ à suo latere descendunt, ad rectum intestinum, in cuius externam tunicam inseruntur. adeoq̃ lati sunt ut non solum ipsam amplectantur: sed aliqua etiam ex parte illigentur in manibus ad radicem coxis; in fœminis ad radicem uteri. Horũ unus, ut antè diximus, est rectum intestinum ex sua sede expulsum sursũ attra-
xvij. xix. E here, & in eandem restituere. Duobus his i musculis tertius subijcitur rotundus, quasi anulus, perinde atq̃ ille qui claudit cervicẽ uesicæ, illinitur totus pinguj quodam humore, minusq̃ carnosus est, q̃ duo superiores, sed crassior superne, q̃ infrne: amplectitur enim extremum recti intestini usq̃ ad externam cutem, qua cum ipso mixta confundit nõ secusq̃ cum labro, illigatur autem a priori parte

per quandam fibras. foeminis cum ceruice uteri, maribus cum ceruice uesicae, & cum cole etiam per duos musculos quos ab hoc ad colem pertinere ostendemus. a posteriori cum quatuor paruulis ossibus ad finem sacri ossis. a lateribus cum ligamentis quae a sacro osse ad coxam procedunt. at neque paruus est, ut nonnulli existimant. cum eius longitudo duorum digitorum latitudinem aequet, quo fit, ut cum ob fistulam extremus abrumpitur, adhuc tamen suo munere fungatur, cum dissectionem ad limitum retineat ob reliquam partem quae integra seruatur. fibrae eius in orbem procedunt, & ideirco contractae anum claudunt.

Colem ut proxime ostendimus a musculo anum claudente duos musculos accipit, sed & duos alios ab osse pubis. duo qui a musculo ani & [illegible] proprie ab anteriori eius parte incipiunt, similes sunt illis, qui ab osse pectoris tendunt ad coxendices: nam proximi sunt & lateribus interius se contingunt. ascendunt autem sursum ad colem, in cuius inferiore partem inseruntur, quasi digitis complectentes illa corpora ligamenti similia, ex quibus coles constituitur, & in quorum medio canalis residet. Sed alii duo nascuntur utrinque unus ab appendice ossis pubis paulo infra corpora, quae colem constituere diximus. horum initium carnosum est, & gracile, sed oblique sursum procedens uertitur in musculum, qui carnosus semper manens in cole, sui lateris corpori non procul ab osse pubis alligatur. Ab his quatuor musculis mouetur coles motu uoluntario, & nonnihil etiam erigitur; sed duo priores conferunt etiam ad aperiendum canalem, ne conniueat, ubi uel semen, uel urina eiicitur.

Habet etiam uterque testis musculum, a quo & suspenditur, & nonnihil sursum trahitur: oritur autem utrinque a membrana peritoneo inuoluente uenam, & arteriam tendentem ad testem; nam membrana haec

cum

cum primum ex ampliori sinu uentris egreditur, crassa efficitur aueta fibris carnosis, & ita uertitur in musculum, qui descendit semper inhærens membranæ tegenti testem usq; ad eius finem, ubi & ipse, & membrana nectitur cum uase semen ad colem deferente, nullibi uero testem attingit. Habet & mulierũ testes musculum substantia, situ, & figura similem, ea enim peritonæi pars, quæ ad efficiendam externam uteri tunicam tendit, crassior redditur aucta quibusdam fibris carnosis, & ita in musculum degenerat, qui ab ossis coxæ oblq; descendit ad uterũ.

Restant musculi eius membri, qui à coxa pertinet ad digitos pedis: eius nominatur, in tres ãt partes diuiditur; suprema femur; sine femen dicitur, in media & eius commune nomen totius membri proprie sibi uendicat, & dicitur etiam tibia à grandiori osse quo continetur: ima uero appellat pes; quæ partes seorsum suis musculis mouentur nunc nobis propositis: sumemus initium à superioribus: ab ys uidelicet qui femur in coxæ cauo receptum mouent; quamq; non nulli ex anatomes professoribus, non iniuria etiam ab illis qui tibiam mouent, ordiantur: quod superiecti sunt alijs. Femur itaq; extenditur, flectitur, in latera ducitur, & in priorem, ac posteriorem partem circumagitur ope decem musculorũ; uel si magis placet quatuordecim, nam & quintus in tres diuiditur; & duo, qui decimi partes existimantur, possunt per se in hoc musculorũ numero censeri. Ex ijs decem, quinq; primi femur extendunt: qui & multi sunt, & ualidi, ac magni, ob pondus quod attollere debent, quamobrem Hippocrates femur multa carne contineri tradit. Horũ quinq; primus statim detracta cute occurrit adeo crassus, ut clunem efficiat, incipit autem lata admodum, & carnoso initio ex ima posteriori parte spinæ ossis coxæ, qua uersus os sacrum magis prominet, quamq; aliquid sumit etiam à superiori parte eiusdem spinæ, aliquid etiam ab osse coccygis, & ab imo ossis sacri uersus partem posteriorem, ubi dexter lateris musculus attingit musculum sinistri. Ex omnibus

ergo hic initijs tanquam ex semicirculo ortus obliquè descendit supra commis-
suram femoris cum coxa. ubi gracilior, et angustior redditur, dum in
latam, et ualidam chordam finiatur, quae obliquè procedit ad magnum
processum femoris. cuius exteriori parti illigatur. incipit autem illigari
paulo infra summitatem dicti processus uersus partem priorem. tum
deorsum in posteriora modice descendens ad radicem processus longa
linea in posteriorem partem femoris inseritur. fibrae uero descendunt
v t x Σ t u y iiii v. t ix t xii c obliquè in partem anteriorem. b. Secundus primo magna ex parte subijcit.
ortus autem carnoso initio, a tota illa priori, et superiori parte spinae A
ossis coxae a qua non duxit originem primus. aliquid etiam sumit à
dorso ossis coxae, cum primus ab eo recedit. ita ut huius quoque initium
referat semicirculum statim atque ortus est à posteriori parte subster-
nitur primo. tum obliquè descendit in partem exteriorem. super com-
missuram femoris cum coxa. e cuius regione chordam exiget mem-
branae modo latam, sed ualidam. quae inseritur in sublimiorem partem
maioris processus femoris. eumque compraehendens ex parte eius an-
teriori, cum lata sit. et transuersa illigetur. Fibrae descendunt super-
ne deorsum. et priusquam finiantur cum fibris primi. quibus subijciuntur.
speciem efficiunt latinae literae x. ipse autem nullibi aeque carnosus
c t x: Σ est. atque ubi recedit ab osse coxae. Tertius tanto minor est secundo, quanto
secundus primo, totus autem iacet sub secundo, nascitur enim ab osse
coxae initio lato, carnoso, crasso. in speciem semicirculi. tum obliquè
descendit, a priori parte inhaerens ligamento quo uincitur commissu-
ra femoris cum coxa, paulatimque angustior redditus, conuertitur in
latam. et ualidam chordam, quae inseritur in summitatem maioris pro-
cessus coxae, quem complectitur. apparet hic musculus in omnibus ho-
minibus liquido, praesertim in ijs, qui robusti sunt, in quibus liquido
etiam inspicitur ea pars secundi, quae huic superiecta est, regitur enim
membrana

membrana crassiore, per quam nectitur quoq; valide cum primo musculo qui in hominibus similiter robustis lucidus apparet: non sic in pinguib⁹ nam & in mulieribus adeò circumdatæ sunt adipe eius fibræ, ut adeps indicatur fibris distincta. quartus totus etiam ferè lucidus est. & rotundus, nasciturq; initio evasso, & carnoso, non à summo ossis coxæ, sed à lateribus trium inferiorum (vertebrarum) costarū ossis sacri, quæ non commituntur cum osse coxæ, & ab interna sede earundem, ita ut non multum distet initium huius musculi utrius lateris ab initio alterius à parte interna, rectà deinde extrorsum transuersus tendit ad maiorem processum femoris, paulatim coartatus, sed priusq; ad os coxæ perueniat, degenerat in chordam rotundam, quæ in posteriorem, ac summā partē maioris processus femoris inseritur. quintus maximus est interoes musculos totus corporis, oritur autem ab osse coxæ, præsertim ab inferiori eius parte, ubi appendix est, cuius eam partem occupat, huius musculi initium, quam relinquunt tertij, quarti, & quinti musculi tibiam mouentis initia eidem appendici illigata. sed huius qui nunc propositus est, initium ab ima parte eius appendicis pertinet usq; ad commissuram ossium, quæ ad pubem est, totum uero carnosum inspicatur, quamq; ab ea parte, quā succedit initijs trium dictorū musculorū, fortis nerueus est, intus carnosus: ab eiusmodi igitur initio orsus quilibet musculus fertur à posteriori parte deorsum in longitudinem per parum processum femoris ad lineam acutam, atq; asperam, quæ in posteriora deorsum pregreditur sub eiusdem processus radice in quam lineam totus finitur, excepta ea parte quæ magis interna est, siquidem hæc descendens recto fibræ interno tuberculo tibiæ circa eius illigatur. præter hanc partem igitur totus musculus simul iunctus finitur: simul etiam iunctus incipit, ac procedit, ita ut merito unus ac simplex existimari posset, sed potius ut duplex, potest & ut triplex haberi, si

& ad lineas spectes in eo depressas. & ad ductum fibrarum diuersum diui
ditur itaq. in duos linea quæ in posteriori fœmore internam partem distin
guit ab externa, & non ut quidam scribunt posteriorem à priori. Internus
musculus ille erit, quem finiri diximus in internum imi fœmoris tubercu-
lum. Externus, qui desinit in lineam asperam. atq. auctum sub paruo pro
cessu fœmoris terrij. externus hic rursus in duos distinguntur a linea quæ
in eo depressa cernitur. quorum magis internus cernitur incipit a com:
missura ossium ad pubem. & obliq. descendit in minorem processum fœ-
moris ad cuius radicem nectitur cum initio lineæ eius acutæ, atq. asperæ,
quam diximus. habet autem fibras transuersas quæ a priori parte
in posteriorem progrediuntur. at magis externus incipit ab ima parte
appendicis coxæ. & fibras exigit paululum obliquas. desinit autem in
posteriori fœmore in fine eiusdem lineæ asperæ acutæ. sed satis de quinto
& de alijs quatuor mouentibus femur. pergemus ad sextum. si ante
prædictorum quinq. officium exposuerimus. constituti sunt a natura om-
nes quinq. ut in superioribus ostensum est. ad extendendum femur, &
simul ut aliquid etiam conferant ad eundem motum in latera. & circu:
ductionem. id quod in hunc modum præstant. Primus cum totus con:
trahitur. recta femur extendit, neq. in aliam partem inclinat, sed si
magis uersus supernus, aut inferius initium contrahatur. uersus il-
lud quoq. femur adducit. secundus pariter femur extendit, sed si:
mul ipsum adducit ad partem exteriorem; & caput eius impellit in ca:
uum ossis coxæ. Tertius, & quartus extendit femur, nonnihil sursu
attrahit. sed quartus ipsum in exteriora aliquid adducit, tertius in
posteriora magis: Vterq. autem circumducit, sed multo imbecillius,
q. illi quos subijciam ad circumagendum instructos. Quinti musculi
pars interna quæ rectas fibras habet crus rectum continet, & terræ
affigit, ac cum pede insistimus. femur distendit. externæ at partis

interna

interna porro, præterq́ quòd idem præstat, flectit etiam in interiora ext[a]. ucro femur in interiora trahit, & aliquatenus sursum colligit. His quinq; musculis extendentibus femur terni succedunt flectentes: quorũ primus sextus habebitur inter femur mouentes. initio at carnoso incipit à lateribus undecimæ, ac duodecimæ uertebræ thoracis, tum primæ, secundæ, & tertiæ lumborũ: sed cum primum ortus est, rotundus efficitur, obliq; descendens in partem posteriorem per interna partem ossis coxæ, ubiq; carnosus usq; ad hiatum, quæ ossis coxæ priorem partẽ à posteriori diuidit, ibi enim in chordam ualidam, & rotundam uertitur, quæ descendit, & flectatur cum subhumiori parte musculi processus femoris: sed in transitu fertur super ligamentum situm in osse pubis: ea de causa sinuata: quo fit ut non lædatur huius musculi chorda ab acuto processu ossis, nec dum contrahitur recedere à suo loco possit. Septimus nascitur initio carnoso ab omni parte interna ossis coxæ, uelut à semicaulo, & paulatim angustior euadens crassescit, ac teres fit, sicq; transit sinum superioris partis ossis coxæ, manens carnosus diem prope paruum processum femoris perueniens, in rotundam chordam degenerat, quæ in humiliorem processus partẽ inserit prope finem primi. octauus uidetur aliquo modo pars quinti, nisi diligenter inspiciatur, nascitur enim tato, & carnoso initio a tota linea diuidente ossa coxæ priorem partem à posteriori, pertinetq; suo initio ad semimissura ossium in pube: dein obliq; admodum descendit uersus partẽ posteriorem, carnosq; manet dum per chordam latam, ac teretem illiget interno latere ossis femoris, & regione muneris processus usq; ad dimidiam longitudinis femoris. Flectunt sextus, septimus, & octauus femur, & ad aliud alterius lateris adducunt, nam sextus sursum ualide illud attrahit, & flectens in interiora ducit, ad quod magis adhuc facit septimus: octauus, licet & ipse aliquantulum femur flectat, magis tamen septimus in interiorem partẽ adducit. A musculis ergo flectentibus, & tendentibus, femur quoq; in lat[a] mouetur.

i.t.viii.?.t.xiii. a.t.xiii.e. Nonus lacertus, et carnosus est, obliquus autem in exteriorem descendit, imo ut foramen quod in osse prope pubem est, totum ab externa parte operiat, tum descendit propter totam externam partem cervicis femoris, et conversus in validam ac latam chordam terminatur in sinu maioris processus femoris e regione cervicis et capitis eius. Huius officium est circumducere femur in partem

k.t.x.e.t.xi.o.t. xii.a.t.xiii. interiorem. Decimus ergo foramen totum quod in osse pubis est, ab interna parte tegit, multoque validior est, atque insignior nono: incipit at a linea ossis coxae, prope eam sedem, qua cum eo committuntur vertebrae sacri ossis, incipit etiam et ab interna parte ossis coxae, usque ad commissuram, quae in pube est, quod initium totum carnosum est et tribus lineis distinguitur, occupatque totam internam partem ossis coxae usque ad pubem, inde paulatim musculus angustior fit, ita ut non excedat sua latitudine spacium, quod est inter processum acutum ossis coxae, et partem posteriorem appendicis eiusdem, per hoc spacium egreditur hic musculus quasi per canalem, sed statim atque os attingit, dividitur in tres chordas, quae latae incipiunt, angustiores tamen redduntur in ipso sinu, qui a duabus lineis prominentioribus in tres sinus dividitur, per quos singulae chordae transeunt, sed cum primum inde exeunt, in unam coeunt quae inseritur in sinum maioris processus femoris apud sinum, ubi finem nonum musculum diximus. Inter hos, et dictas chordas intersecta est valida membrana pingui humore oblita quae pubis loco est, et ad motus facilitatem conducit. At duo alii, unus a superiori, alter ab inferiori parte sinus, decimum musculum complectuntur, cuius partes censentur, prohibentque

l.t.xi.e.t.xii.s. t.xiii. f. m.t.xii.s.y. ne possit ex suo loco excedere. Unus quoque oritur a processu acuto ossis coxae, inhaeretque superiori lateri decimi musculi a principio ad finem. Alter incipit ab eodem processu, et pariter carnosus est, haeretque inferiori lateri eiusdem decimi musculi a principio ad finem. Uterque cum finit una cum decimo in sinum maioris processus ossis femoris, confert uterque ad movendum femur, oritur tandem ab interna parte ossis coxae, ubi decimus

musculus

musculus situs est caro quædam quæ descendit usq; ad femur, & includit marsupij modo tres dictas cordas decem musculi quæ inclusæ tendunt ad maiorem processum ossis femoris, in cuius sinu illigantur: sed satis de decem musculis mouentibus femur, qui numerari quatuordecim possunt, si & quintum, & decimum diuidas in tres, quemadmodū nup declarauimꝰ.

Quod inter femur, & pedem est, crus, & tibia nominatum, duplici tantum motu ad genu mouetur immobili femore, cum flectatur, & extendatur; quod si moueatur ad latera, id non fit femore immobili; neq; n. commissura ossium ad genu alteri motui insigni aptatur, q̃ flexui, & porrectioni; potes etiam ubi nelis periculum facere; deprehendes enim immobili femore, crus nix ad latera moueri. Musculi ergo cruris mouentes, aut flectunt, aut extendunt iuncturam genu, quod si aliquid contrahant ad motum in latus, magis efficiendi socij sunt, q̃ effectores; numerantur in uniuersum decem: quorū primus oritur initio tenui, & magis nerueso, q̃ carneso ab anteriori parte spinæ coxæ; paulo at̃ post initium carnosus ex toto euadit, & ita latus ut duplo maior sit in eo latitudo, q̃ crassitudo. tum oblīq; descendit per interna partem femoris usq; ad dimidium longitudinis ipsius, inde rectā progreditur, dum perueniat ad internum tuberculum in imo eiusdem: nam ibi aliquantulum in priorā uergit, illigaturq; primæ lineæ tibiæ, per tenuem, & rectam chordam, quam profert cum uergere incipit ad partem anteriorem. Attrahit hic musculus sursum crus uersus inguen alterius lateris, id quod facit ope musculorū mouentiū femur, quibus præcipue tribui debet eiusmodi motus; neq; n. adeo tenuis musculus per se præstare ipsum posset. Secundus initio lato, & penitus carneso oritur in longitudinem à cartilagine, quā ossa ad pubem inter se committuntur, ibiq; ortus iungitur cum musculo alterius lateris, sed postea angustus fit, crassus, & carnosus, & paulo

minus latus q̃ crassius, ita ut prope rotundus videatur. inde per interna
partem femoris descendit, & paulatim ita angustus redditur, ut cum
peruenit ad internum tuberculum imi femoris, uertatur in chordam
valde rotundam, quæ desinit apud finem primi musculi, cuius posteri
ori parti inhæret. uidetur hic in mulieribus gracilibus magis nerua
sum ligamentum, & asperum q̃ musculus; mouet at unum eius neruus
alterum, ope tamen musculor̃ flectentium femur in partem inte-
riorem. Tertius incipit intra crassus, & tenuis, una cum alijs ab humilio-
ri parte appendicis ossis coxæ, qua innominatum cedentes, descendit q̃ de-
orsum aliquantulum per obliq̃, & totum carnosus redditur, ac prope rotun-
dus, cum multo crassior q̃ initio. transit etiam per posteriorem partem fe-
moris, ac per unum quinti musculi paululum obliq̃, dum perueniat
ad posteriorem, seu interiorem tuberculi femoris apud genu, ubi tenuior, & ro-
tundus euadens, conuertitur in chordam rotundam, quæ uergens in pri
priorem, inscribitur propè finé duorũ iam dictorũ musculor̃ magis in ex-
teriorem. sed magis & ascendens inhærens interne huic tibiæ, flectit
a tertio musculo eius, sed aliquantulum in interiora. Quartus initio
angusto incipit ab eadem appendice ossis coxæ à qua tertius, sed mol-
lior, & durior, nascit at apud latus externum muti nom musculi
aliquantulum sub ipso abditus, tum descendens, & carnosus effectus mus-
culi formam acquirit, magis q̃ tertius, sicq̃ peruenit usq̃ ad dimidium
longitudinis femoris per posteriorẽ eius partem, nonnihil uergés in exte-
riorem, deinde redditur tenuior, & nerueosus ab extrema parte, ita ut uideat
degenerare in chordã, accipit tamen ab interna parte carnem ortã
ab interna femoris, quasi initium alterius musculi: ex utroq̃ enim
conflatur unus crassior, qui descendit dum inseratur per validam
chordam in acutum processum, quem eius causa exigit sublimior appẽ-
dix suræ: flectit at recta cruris, ita ut in nullam partem inclinet, q̃s

situm

situm habeat obliquum. Quintus oritur ab appendice ossis coxæ à prin^o tertij. & quarti: oritur at nerueosus. & ita manet fere^q ad dimidium longitudinis: nam tunc carnosus euadit, descenditq; per posteriorē pte^m femoris usq; ad posteriorē tuberculi eius interni à genu, quā ubi excedit, nertitur in chordam rotundā, quæ inseritur in internū latus proceris plis tibiæ, prope locum ubi finiri diximus chordam primi, secundi, & tertij musculi; non tamen descendit chorda huius, ut tertij, paulo enim progreditur ultra tibiæ appendicem; & aliquando in ea finit: habet hic musculus sinum liuidum à principio ad finem, per quem transit tertius, sed huius officium est flectere cens, id quod facit & tertius cum similem situm obtineat. Sextus oritur à priori parte spinæ ossis coxæ, prope sedem unde oritur primus: hic autem initio angustus, & carnosus est; sed statim lacerti modo latescit, descendens nerrus iunctura^m fœmoris cum coxa; ubi iterū angustus euadit, & priusq; perueniat ad maiorem processum ossis fœmoris, nertitur in tenuem, nerueosā, & ualde latā membranā, quæ complectitur primo parte^m musculorū amplectentiū iunctura^m fœmoris cum coxa, deinde contegit totum femur, quam cutis, dum ad poplitem accedat, ubi in internam partem appendicis tibiæ inscrit: ea membrana qua tegi priorem, atq; interiorem partem fœmoris diximus, ualde tenuis est, & tanto tenuior, quanto magis accedit ad latus internū ipsius, sed à parte externa fœmoris euidenter crassa, & ualida, ita ut referat chordas aliorū musculorū; habet & fibras, quæ rectè descendūt, iungiq; cum chordis aliquot musculorū extendentium eius; amplectit ite^m ocs musculos, qui per femur transeūt, quos non finit suo loco exire, non secusq; membrana quæ inuoluit omnes musculos à cubito ad manū tendentes. Septimus initio latus, & nerueus incipit à radice magni processus fœmoris, quam totam undiq; circundat, deinde carnosus, & crassus efficitur, recedensq; ab ose transit super octauū musculum, cuius occupat totū latus externū,

& cum eo plurimum ex priori. & posteriori parte foemoris fere at totus car
nosus est, usq. ad patellam genu, ubi uertitur in latam chordam quae unà
cum chorda octaui. & noni musculi amplectit patellam, inseriturq. in priore
partem tibiae. At chorda quoq. sexti musculi coniungitur aliqua ex parte cum
chorda septimi. imò contegit totam eius partem externam. nam cum posterio
[illegible] ri coniungitur quartus musculus: cum priori nonus. octauus complectitur
[illegible] uniuersam latitudinem ossis foemoris, excepta linea à posteriori parte, in quâ
[illegible] inseritur quintus musculus ipsum mouens; & excepta una, & posteriori parte
eiusdem. ad radicem tuberculorum prope genu; nascitur at initio neruoso à cer
uice ossis foemoris: sed antequàm perueniat ad minorem processum ipsius, efficit
carnosus. unitq. partem sui initij ab hoc processu ita ut uideatur habere
duplex initium, à quo ortus ita foemoris os complectitur; ut in posteriori parte
latera fere se contingant. sed quanto magis descendit. tanto magis efficitur car-
nosus & crassius, usq. ad patellam genu, ubi aliquantulum assurgens efficit uel-
uti semicirculum carnosum. a quo proficiscit lata chorda. quae patellam co-
tegit. est autem totus in longitudinem è regione semicirculi crassius; minus
tamen ea parte qua subijcitur septimo musculo; quis & ipsa quoq. carnosa
sit. sed cum assurgat in longitudinem eius foemoris à priori parte octauus
musculus. ab externa septimus: restat inter utrumq. sinus longus, ac humidus,
x t iiii [illegible] quem implet nonus musculus ad quem pergimus. Incipit hic principio te-
[illegible] nui & neruoso, tuberculo sito in priori parte coxae è regione caui illius. in quo
x y t xvii recipitur foemur; inde carne auctus in figuram piscis. aut lacerti, rectà.
xvi [illegible] descendit, tum uersus partem priorem uergens. aliquanto latior efficitur;
prope medium longitudinis foemoris, transitq. per sinum, quem effici diximus
à septimo, & octauo musculo. & paulatim angustior fit. ac multo prius, quàm
perueniat ad genu degenerat in membranam tenuem, latam, cuius in
terna pars illita est, pingui humore, qui prohibet ne inhaerescat ossi foemoris.
haec super patellam genu progreditur, ubi magis latescit. inseriturq. cum
chordis

chordis septimi, & octaui musculi, non tantum tamen cum illis, quantum illæ inter se confunduntur; nam magno negocio auelluntur: fit ergo ex septimo octauo, & nono musculo chorda una lata; cui adeo patella inhæresceit, à parte externa, ut uidcatur ab ea proficisci; at ubi patellam transyt, mixta cum aliis chordis, redditur angusta; sicq; inseritur in priorem partem tibiæ, non procul a genu. xi unus huius musculi, & trium superiorũ, est recta cruris extendere. Decimus ualde paruus, & carnosus situs est sub genu in poplite, ubi tegitur abillis musculis, qui à tuberculis ossis femoris oriũtur ad posteriorem partem cruris. sumit initium decimus musculus ex posteriori parte à grandi, & ualido ligamento, quod in externo latere genu nectit femur cum cruce: habet at initium ita latum, ut tegat posteriorem partem genu; sed statim carnosus efficitur; & uersus interná partem, iuxta os descendit, sicq; efficit paulo magis longus, q; latus: neq; ni longius pregreditur; sed paulo infra appendicem tibiæ in priori parte inseritur: æquat finis latitudinem musculi: uergitq; obliq; ad latus internũ posterioris partis tibiæ, cui magna ex parte illigatur. nam exigua nectit cum ligamentis genu. femur uero nullibi attingit, quod attinet ad mun? cum & parvus sit, & non habeat rectum situ, non uidetur idoneus ad flectendum crus, quod ei tribuit Galenus, aliquid tamen confert ad adducendum uersus partem exteriorem. id quod deprehendere licebit, si utraq; manu femur immobile reddens, adducere cruris in alterutrum latus conaris. aliquid enim proficies; id quod acceptum referre debes magis huic musculo, q; reliquis intimus ad eum motum idoneis.

Pes mouetur perinde ac manus, cum flectitur, extenditur, ducit ad latera, hos motus præstant nouem musculi quorũ primus orit à radice ultimi tuberculi ossis femoris intrio, si unitatem spectes, amplius, si substantiã, duplex: quidem pars eius sublimior, & interna lata est, & carnosa, humilior, & extrema, penitus neruosa est, & lunda, sed paulo infra poplitem, ex

utraq; efficitur unus musculus ualde carnosus, et crassus qui priusq; ad dimidium longitudinem tibiae perueniat, angustior redditur, et minus carnosus desinit cum in chordam quae tantum in medio carnosa est porrigit hic per posteriorem tibiae partem a latere interno. Nam ab externo porrigitur

B [illegible]

Secundus musculus, qui ab externo tuberculo imi femoris incipiens ad crus descendit, eo modo quo primus, nam hic externum, primus internum latus posterioris cruris implet, sed non multo post initium, ambo simul iunguntur per quasdam fibras neruosas, cum quibus tanto magis miscentur, quanto magis descendunt, et tandem ex utroq; fit chorda una communis, diutius tamen carnosus manet primus, q̃ secundus. miscetur communis haec chorda cum subiecta chorda quarti musculi; ita ut usq; ad calcem nullo pacto queat separari; nam ex utraq; rursus una communis fit, quae a posteriori parte in imum calcem inseritur.

C [illegible]

Tertius initio rotundo, carnoso, ac tenui incipit ab externo tuberculo imi femoris, et paulo post latescit, ita ut propriam musculi figuram acquirat, sed sub poplite rursus efficitur tenuis, uertiturq; in chordam ualde tenuem, quae non secus q̃ musculus descendit sub duobus primis, et quarto superiecta declinis fertur obliq; dum perueniat ad internum latus chordae, a duobus primis musculis confectae; ubi misceri incipit cum chorda quarti; tum descendit ad internam partem calcis, cui innascitur.

D [illegible]

Quartus maximus est inter omnes, qui sub genu sunt, adeo n. amplus est, ut occupet posteriorem cruris sedem; nascitur autem neruoso, et ualido initio a posteriori parte commissurae tibiae cum sura; tum aliquantisper descendens adeo latescit, ut superet latitudinem tibiae et surae: minus uero crassus est, q̃ latus; na semper latior fit usq; ad dimidium longitudinis cruris, per cuius posteriorem partem fertur. uerum ibi rursus paulatim angustior fieri incipit, dum prope calcem accedat, ubi uertitur in chordam quae ualidissima fit, et crassa, adiecta chorda primi, et secundi musculi; illigatq; ut ante dictum

est

est in posteriorem partem calcis, quae ob hanc causam aspera et cava est, quia calcar a posteriore parte ultra crus prominet. quartus musculus qui in toto interiore cruris latere, cum in chordam usque perpetuam, [illegible] in cavum [illegible] inseratur, quo fit ut medium quoddam spatium relinquat in triangulo spatium. Quintus similiter situs est in posteriori parte cruris, sub duobus quos diximus flectere digitos pedis, inhaeretque [illegible] tibia [illegible] totum [illegible] tibia [illegible] carnosus apparet, et latus latitudinem retinet usque ad inferiorem tibiae appendicem, ita ut tegat a posteriori parte membranam, qua nectitur sura [illegible] partem posterioris tibiae; sed ei membranae innascitur a latere interno surae per totum progressum, unde robur acquirit. Et cum inferiorem tibiae appendicem attingit, fere aeque latus servatur. ibique a latere interno chordam profert, quae ibi carnis expers evadit. deinde fertur ad imum illius processus, qui est in posteriori parte appendicis tibiae sub malleolo interiori [illegible] transversum ligamentum est, quod elabi chordam hanc non patitur; cum obliqua tendit ad partem pedis inferiorem, ubi deinde subjicitur omnibus musculis eam partem pedis occupantibus: dum valide illigatur in inferiorem sedem illius ossis plantae, quod proximum est ossi cuboidi, et processum habet [illegible] musculi [illegible] chorda igitur quinti musculi ab altero eius latere profiscitur, ita ut musculus [illegible] Ceterum ex eorum numero, qui ligamento ad malleolum continentur, sunt enim inter calcem et malleolum [illegible] et tria ligamenta, ubi transeunt et continentur chordae quarti musculi et [illegible] qui flectunt digitos, et huic quinto superiacti sunt. Sextus superiectus est in anteriori parte cruris aliis omnibus musculis, nascensque similiter ab anteriori parte, qua sura et tibia interiunguntur: habet enim initium acutum ab

utrinq. et à ligamentis quæ inter se nectuntur. dum latus fit magis'q crassius. sed antequam progrediatur ultra dimidium suræ angustior euadit. uertiturq. mul=to supra pedem in chordam rotundam. quæ sub transuerso ligamento. quod inter imam tibiam. et suram est descendit ad internam partem pedis. tran=situq per paruum sinum quem efficiunt ligamenta ossium nectentia prima ossa pedis. et proprie iuxta os scaphoides. dum perueniat ad internam parte illius ossis plantæ. quod situm est è regione magni digiti. ubi'q inseratur in sinum. qui ad initium huius ossis à parte interna inspicitur. Coniungit hic musculus ab utroque latere. externo latere lineæ acutæ. quæ in tibia pro=minens uergit in partem interiorem. ut cedat partim huic musculo. partim illis. qui sub ipso siti sunt. coniungitur'q ab externo latere à principio ad finé

[illegible] cum septimo musculo mouente pedem. ad quem nunc aggredimur. Septim⁹ ergo initio angusto. neruoso. et neruoso incipit ab externa parte superioris ap=pendices suræ. et à ligamentis ipsam cum tibia nectentibus: ibi aût nascitur, ubi quartus musculus tibiam mouens inseritur: non longo aût progressu suræ, innascitur hic musculus. sed ab ipsa recedens. tendit supra caput octaui mus=culi pedem mouentis; apparet'q externa sede liuidus; interna, quà alios mus=culos attingit. rubicundus. et carnosus: à lateribus. liuidus. et carnosus. et talis progreditur paulo ultra dimidium longitudinis suræ recta decliuis, q.q. in exteriori parte non ita exquisite carnosus est; magis tamen carno=sus est à lateribus. q in medio, ubi in chordam degenerat sub dimidio longi=tudinis suræ. fit hæc paulatim obliq uersus partem posteriorem suræ: neq amplius externum eius latus tegit. sed in posteriore partem uergens, externum malleolum relinquit. procedit enim per sinum inferioris ap=pendicis suræ. tecta'q eo ligamento. quod à sura ad calcem et talum protenditur, deorsu ducitur uersus partem posteriorem plantæ, ubi tecta est p sinu cooperta pingui humore. et tenui membrana. ita ut tandem inserat in radicem il=lius ossis plantæ quod è regione magni digiti situm est. ubi ei asperitas est.

est. ubi hæc chorda illigatur, quamq; illigatur interdum ad radicem illius os-
sis tarsi, quod spectat ad medium digitum. in transitu at per sinum cervicis
durior fit, & cartilaginosa. octavus qui totus iacet sub septimo, excepta pri-
ori parte. nascitur sub appendice suræ superiori, ab externa parte versus
anteriorem. ex toto carnosus, suræq; perpetuo inhærens, sub septimo descendit
sed ultra dimidium longitudinis suræ, desinit in chordam rotundam, quæ
non secus q̃ chorda septimi deorsum vergit versus posteriorem partem suræ.
non tegitur chorda hæc à chorda septimi, sed in priorem partem prominet,
hæret anteriori lateri eius, tum transit per sinum in posteriori parte imæ
appendicis suræ, ubi transverso ligamento circumdatur, inde rursus in pri-
ora descendens, illigatur duplici fine processui illius ossis plantæ, quod
cum cyboide nexum, parvum digitum sustinet. Nonus nascitur iuxta
dimidium cruris à parte externa quarti musculi, qui in priori parte cru-
ris collocatus, extendit quatuor digitos pedis. incipit at initio carnoso, ita
ut non videatur aliud q̃ caro; tum descendens ad superiorē partē pedis, de-
generat in chordam, quæ sub transverso ligamento procedit, & in planta p̃
quasdam fibras nervosas cum subiectis musculis miscetur; sed bipartitus
tandem inseritur in superiorem partem ossis, quod sustinet parvum digitū;
ibi at finitur, ubi hoc os cum cyboide committit: sunt qui putent hunc mus-
culum numerandum esse inter eos, qui digitos extendunt, cum ab illis nascatur,
& in ipsos desinat, sed cum in nullum ex ossibus ad digitos pertinentibus insera-
tur, magis referendus videtur inter eos qui pedem movent, ad quos proprii
munus iam pergere tempus est. primus ergo, secundus & quartus, qui in poste-
riori parte cruris unam communem chordam efficiunt, calcem attollunt
& reliquum pedem [illegible]: quo spectat etiam quintus, qui calce
attollens [illegible] idem præstat tertius ad
[illegible] motum ~~præstant~~ cient, cu
[illegible] imum pedem recta versus genu attollentes, efficiant, ut calci insistamus.

Existimant nonnulli etiam hi qui illi in ipsum agunt, pedem in eis inveniri
Rotant digiti qui in pede permanent atque in manu tenduntur. flectunt moventur
ad latera quamque magnus digitus in pede non tribus, sed duobus tantum
articulis continetur quorum primus eodem modo flectitur ac primi articuli re
liquorum digitorum. id quod magno digito manus minime non usu venit. qui cum flec
titur non recta deorsum vergit. sed ad reliquos digitos accedit quibus non flec
tantur superponitur. In universum igitur digitorum pedis primi articuli aut
flectuntur aut recta procedunt. aut in alteram partem mediocriter inclinant.
At secundus articulus magni digiti secundus item, et quatuor tertius reli
quorum quatuor tantum recta flectuntur, et recta extenduntur neque vergit in
alterutrum latus. id quod evenit etiam digitis manus. ut de utriusque par
K·F· XIIII· O tis motus similis est. ita et musculorum ratio. Ergo inter musculos pedis pri
mus incipit initio partim nervoso. partim carnoso ab inferiori parte ossis
calcis et proprie ab eius tuberculo. quo homines innituntur: sed cum primum
ortus est. totus carnosus efficitur et paulatim latescit. valideque haeret toti illi
substantiae carnosae quae in planta est. superiacitque latiori membranae res
pondenti illi quam in manus palma esse diximus: atque excedit dimidi
um longitudinis pedis. dividitur in quatuor partes carnosas, quarum singulae
in singulas chordas conversae recta ducuntur ad radicem secundi ossis di
giti illius ad quem spectant. lateribusque toti ossi illigantur. sed transeunt
per totam longitudinem primi ossis cuiuslibet digiti sub ligamento transuer
so, et finduntur ut aditum praebeant subiectis chordis; id quod similiter
evenire diximus illi musculo manus, qui flectit secundos articulos quatuor
digitorum. idem facit nunc propositus musculus in pede. qui flectens qua
tuor secundos articulos. tangit quantum potest summos digitos cum calce.
Differt tamen hic musculus ab illo qui in manu. quod brevior est. latior et
tenuior. neque nascatur a crure, ut ille a cubito. Sequuntur nunc secundus
et tertius qui flectunt secundum articulum magni digiti et tertium reliquorum

quatuor

quatuor: subijciuntur$_{\beta}$ quarto musculo mouenti crus, & quinto, cuius figuram,
& magnitudinem imitantur. Nascitur$_{L}$ ramulus à posteriori parte commissu-
rę tibiæ cum sura prope genu: inito carnoso, quod augetur à sura, iuxta quã
progreditur hic musculus; sed dein supra tertium musculum, qui proxime
sequitur, & sub maximo, ex ijs, qui sunt in posteriori parte cruris, trãsiens,
latescit, usq; ad finem cruris, ubi à parte interna uertitur in chordam,
rotundam, quæ paulo supra se extendens, fertur sub transuerso ligamẽto,
per sinum eius causa factum in interna parte calcis, ubi recipitur talus;
sed cum primum ex hoc sinu, & ligamento excessit, obliqua fertur per plantã
inter chordas musculor$_{\gamma}$ flectentium primos articulos digitor$_{\gamma}$, & alior$_{\gamma}$, qui
quatuor digitos ad maximum adducunt: indeq; ultrius progressa, transit
per totum primum os pollicis sub ligamento dum inseritur in secundum
eius articulum. Vere$_{\beta}$ ab hac chorda deriuatur in media planta ramulus,
qui miscetur cum aliquibus chordis reliq$_{\gamma}$ musculi; non fertq; ad flectendum
tertium articulum digiti minimi, & medij$_{\gamma}$ tertius similis est quinto mouenti
pedem, cui superiacet: descendit autem cum secundo proxime dicto, magis
tamen tergit ad posteriorem, cum plus complectatur ex tibia, q$_{\beta}$ ex
sura. manet etiam uelut$_{\beta}$ uterq; latus, dum peruenit prope calcem, ubi
ab interna parte retundum chordam profert, quæ sub transuerso ligamẽto
transit per sinum medium inter duos utriusq; transuersos: mox ad plantã
peruenit, sub chorda secundi musculi longissima fit; tendiq$_{\beta}$ ab interna
parte magis uersus exteriorem q$_{\beta}$ chorda secundi: sicq; in quatuor chor-
das diuidit: quar$_{\gamma}$ una aqua$_{\beta}$ pertinet ad tertium os digiti, & cuius re-
gione sita est, sed transit per rimam, quam diximus esse in chordis
primi musculi: ita pedem non secus atq; manu tres musculi propo-
siti flectunt secundos, & tertios articulos digitor$_{\gamma}$ pedis; primus secundi
quatuor digitor$_{\gamma}$, secundus secundum magni digiti, tertius tertios
quatuor$_{\gamma}$ digitor$_{\gamma}$. Hos terminos decem alij adijciuntur, respondent ut illis,

qui velli... sunt in palma manus, quam in planta [illegible] nuntur, sed uidentur aliquo modo caro plena fibris ducta in longitudine plantæ [illegible] in radicem quinq; digitorum omnium, ita ut ad singulos bini [illegible] ni [illegible] utrinq; lateris unus [illegible] utrinq; [illegible] est [illegible] articulum illius digiti, cui illigatur, quibus [illegible] dicimus quartum, qui in priori parte cruris situs est, sub [illegible] pedem mouente. nascitur autem initio neruoso à tibia, [illegible] sub genu [illegible] carnosus, & descendens ad medium cruris, proficit, carnem ex qua fieri diximus neruum musculorum [illegible] qui pedem mouent. tum descendit per priorem partem [illegible] dum, propè [illegible] ligamentum peruenerit, quod [illegible] diximus, ad primam partem pedis, ubiq; conuertitur in chordam, quæ per hoc ligamentum, quasi per annulum transit, ubi primum unde prouenit excesserit, diuiditur in alias quatuor chordas, quæ rectà tendunt [illegible] ad quatuor digitos exigue quibus illigantur, atq; ad extendendum inseruiunt. Decimusquintus situs est in priori parte cruris paulo sub proxime dicto, & partim usq; latus eius internum, oritur autem à latere externo tibiæ, quà membrana incipit, eam cum suã contingens, initio carnosus, tum descendit eidem membranæ inhærens per totam ipsius longitudinem aliquantulum uergens in exteriora, dum in chordam conuertatur, quæ transit sub transuerso ligamento usq; ad radicem pedis in priori parte, & rectà tendit dum innascatur uniuersæ longitudini pollicis. habet autem rectà extendendi pollicem ad neutram partem inclinans. Decimussextus super plantam iacet, nasciturq; à ligamento, quod astringit os cyboides cum calce initio carnoso, inde totus musculus aliquantulum procedens, caro tantum uidetur, tum obliq; tendens [illegible] priorem partem, ad radicem digitorum diuiditur in quatuor partes [illegible]

quæ

[illegible] quaelibet nascitur chorda, quarum prima [illegible] in internum [illegible] polli= [illegible] [illegible] [illegible] secundum parvum di= gitum non [illegible] ad hoc musculo chorda, nisi ubi in quinque [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] nam hic musculus potest in maiore. sed [illegible] dexte= ram, ut [illegible] numeratur, [illegible] digitis in [illegible] R [illegible] decimus septimus situs est in externo latere pedis; nascitur [illegible] nervoso a [illegible] a latere externo; sed paulo post [illegible] carnosus, [illegible] quirit [illegible] musculi [illegible] per= veniat apud parvum digitum; [illegible] chordam [illegible] quae [illegible] in [illegible] [illegible] digiti; per hanc diducitur parvus digitus ab alijs; ita ut quinta chorda [illegible] praestet, quae plerumque deest decimo sexto. S decimus octavus residet in interna parte pedis in longitudinem, [illegible] figuram musculi servat, nascitur [illegible] ligamentis [illegible] carnose, dum latescit, dum usque ad [illegible] pedis pertineat, [illegible] angustior redditur, [illegible] in chor= dam rotundam, quae illigatur externo lateri primi articuli pollicis, quem diducit ab alijs digitis. [illegible] adhuc quatuor musculi, quatuor digitos in internum latus ducentes, qui [illegible] perinde atque in manu quatuor [illegible] flectentibus [illegible] articulos digitorum. differunt tamen ab ipsis, quod non in eadem nascuntur [illegible] [illegible] chordas, sed ab externa parte ligamentorum [illegible] ossa pedis, a quibus incipientes [illegible] in quatuor parvos musculos. quorum quilibet [illegible] ab interno latere in radice digiti illius ad quem spectat. [illegible] igitur musculi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed satis de musculis tam ad inter= nas, quam ad externas partes corporis attinentibus.

Pergamus ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] prima [illegible] cuius musculum aperire duplici ratione licet. una [illegible] cutem una cum carnosa membrana [illegible] quae [illegible] [illegible] altera [illegible] cutem una cum substantia musculi a carnosa membrana [illegible] [illegible] utramque autem

dema.

deinde duos alios musculos ad superius labium attinentes, & illorum capita huc, atque illuc attrahens munus facile percipies: detrahes deinde a genis musculum alæ quoque nasi, & superiori labro communem; tum internam narium membranam, resoluens musculum, qui alam mouet, internum, siquis est, facilius deprehendas. sed cum ad maxillæ musculos accedis, ab illis incipere debes, qui in temporibus siti sunt. Capiteque in latus conuerso, grandiori scalpello iugale os ab ossibus malarum, ac temporum excides. sic facile perspicies musculum crotaphitam, & initium illius, quem masseterem nominauimus. resolues enim ab osse caluariæ crotaphitam musculum, & ab ossibus malarum, ac deorsum attrahes: ut chordam ipsius inspicias: quæ in acutum maxillæ processum inseritur. inspicies & quo pacto in ore cum masseter commiscetur. post hæc masseterem a maxilla detrahes. cuius officium facile intelliges si detractis omnibus membranis solam eius chordam maxillæ illigatam relinquas. deprehendes enim maxillam ab ipso tam in latera, quam in priorem, & posteriorem partem, & non nihil quoque sursum adduci. detrahes etiam oris tunicam a maxilla, ut musculus, qui in ore abditus est, se ostendat. reperies post hæc musculum, qui os aperit interno mento illigatum; qui versus processum eiusdem continuatur.

Sed ut musculos ossis hyoidis incidas, capite in posteriora pendente ceruici lapidem aut lignum perpolitum subiicies, cuique utrinque una cum subiectis glandulis hac parte excisis, paruo scalpello sectionem moliens obliquos, & latos musculos, quos tertio & quarto loco numerauimus, a maxilla usque ad os hyoides resoluens, tum eorum quos primo & secundo loco posuimus initia separabis a pectoris osse, & ab illis qui suspensi sunt, a pectoris osse ad gutturis cartilaginem scutiformem tendentibus, quos inuiolatos relinquere oportet, non secus quam illos, qui a pectoris osse, ac iugulo ascendunt ad processum in osse occipitii mammillam referentem. post hæc quintum, & sextum ossis hyoidis musculum summis digitis, aut paruo scalpello a uicinis partibus, usque ad stilum referentes processus persecutus, eorum initia resolues. At septimum, & octauum a uicinis

iungens usq; ad scutiformem cartilaginem. Perspectis diligenter quæ
musculis propositis, ducenda scalpello linea est, per palati tunicam, &

fauces

[illegible] [illegible] una cum gula extrahas, deinde [illegible] continuati
[illegible], quintum, & sextum musculum qui ex [illegible] parte qua ad
[illegible] cartilaginem scutiformis tendunt, diligenter scalpello [illegible]
ad [illegible] [illegible], et deinde ad septimum & octauum [illegible]
[illegible] ad [illegible] gutturis [illegible] [illegible]
[illegible] considerauerus, & [illegible] sectionem [illegible] sumens initiu
à quatuor qui nectunt secundam cartilaginem gutturis cum prima,
transuersaq; sectione externum musculum à scutiformi cartilag.
separabis, deinde interiorem à secunda: detractis à guttur quatuor
musculis primam cartilaginem cum secunda illigantibus: processu
primæ cartilaginis à secunda resolues: primamq; in peiorem partem
inclinabis, ut duos inspicias musculos, qui tertiam cartilaginem cum
prima uinciunt, nonum scilicet, & decimum: dein primam cartilag.
adimes à reliquis duabus; deinde ad quatuor, qui tertiam cum secūda
nectunt, perges; eorūq; initia à secunda cartilagine resolues, & ad tertiā
cui inseruntur, deduces, & tandem undecimum, & duodecimū auferes
qui siti sunt in basi tertiæ cartilaginis, sic facile poteris sectis princi-
cipijs, & finibus relictis, uniuscuiusq; uim deprehendere.
Sequuntur musculi ad humerum attinentes, quos sitos à thorace scapulis &
abdomine, ac dorso detracta, cadauer aut super mensam collocabis
aut ex trabe suspendes, prout commodius iudicabis: deinde scalpello
lineam à medio pectore usq; ad pubis os, per membranam carnosā
duces: & alteram rursus à pubis osse transuersam iuxta coxæ ar-
ticulum ad spinam ossis sacri, ac tertiam à summo humero usq;
ad dimidium longitudinis brachij quibus lineis ductis famulo
membranam carnosam, aut unguibus apprehensam, à thorace,
abdomine, dorso, scapulis, auelles, cauens ne adipem pro carne accipias,
rubore deceptus quem cadauer resupinatum contrahit: ubi mēbranā

[illegible]

totum à corpore trunco [illegible] ad primum muscu-
lum accedes, qui brachium ad pectus adducit; cuius initium à iugulo, & osse
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ipsum musculum dimi-
& altera deinde iuxta occipitium per quam musculi initium inde resoluat,
ubi incipit quod si buxeum scalpellum externis musculi lateribus subijcias, &
sursum, deorsumque agas, facile ipsum à subiectis separabis usque ad finem, ut ad
alterum pergere possis, quo humerus attollitur. nempe ad secundum: hoc itaque
initium à spina scapulæ, à summo humero, & à medio iugulo scalpello dimi-
di debet. dum totus resoluatur usque ad finem, ubi transuersus in humerum
inseritur. inde pendentem hunc musculum diligenter examinabis; tum ad
eum uenies, qui humerum deorsum trahit. quartum uidelicet, quem in
spinæ longitudinem unde incipit scalpello diuides & hamulo apprehensum,
aut digitis buxeo scalpello, à subiectis musculis resolues, cauens ne ipsos
laceres. sequitur deinde alius tertius uidelicet. qui humerum in posterio-
rem partem adducit; cuius initium ab inferiori costa scapulæ resoluendum
est. post hunc secabis illum qui à scapulæ gibbo ad ligamentum comissuræ
humeri pertinet. septimum scilicet. & eum qui in scapulæ cauo situs simi-
liter ad ligamentum fertur: hoc est quintum. internum uero scapulæ mus-
culum, qui humerum circumagit. sextum scilicet. non licebit intueri pri-
usque scapulæ os à iugulo separaueris; tunc enim prompte se ostendet.

Ab humeri musculis, ad eos qui in brachio & manu sunt, transibis; à quibus
cutem primum cum carnosa membrana detrahes; idque commode præstabis, si

si per

super externam radij; ac pollicis partem scalpello ita alte lineam duxeris, ut cutem cum membrana carnosa diuidas. dein aliam ad utriusque digiti latus, quae manus cutem internam ab externa diuidat, ut ima cum brachij cute detrahi possit, relicta illa, quae manum internam tegit. sed cum ad primam palmae partem ueneris, transuersa sectione brachij cutem separabis ab ea quam in internam manu relinques, ut latescentem chordam in interna manu perspicias, et musculum in longitudinem eius. Quamobrem a prima palmae parte ad internum humeri tuberculum scalpello utrinque a lateribus chordae ac musculi lineam duces, ita ut initium cum toto musculo separes, digitis subiectis, tum scalpello acuto cutem a palma, et digitis separare uteris, transuersa linea ducta ad primam palmae partem, sic quoque autem adimes cum carnosa membrana latam chordam relinques, inspicies adipem chordae innatum. Inde ad internam cubiti partem reuersus, duos separabis musculos, qui primam palmae partem flectunt, iuxta quam extrema horum musculorum subiecto buxeo scalpello separari debent, deinde usque ad internum humeri tuberculum resolui, ita ut initio utrinque secto quod reliquum est, aut pendere sinas, aut excidas. Statim at primus sese offeret ex ijs qui digitos mouent; hunc solis digitis a subiectis separabis; quatuor eius partes carnosas, quae ante primam palmae partem sunt, intuitus: dein ualido scalpello transuersum ligamentum praecides; summa diligentia ne chordae uiolentur, quod fiet, ubi aciei uersus ligamentum spectet; sic et chordas quatuor digitorum a transuerso ligamento praeciso solues, inspiciens quo pacto in digitos finiantur, et secundum articulum flectant, atque aditum praebeant chordis, quae flectere tertios articulos debent. Primo musculo diligenter perspecto ad secundum aggredieris, qui tertium articulum quatuor digitorum flectit, cuius initium, quod cubiti ligamentum est, resolues, et quatuor eius chordas in prima palmae parte attollens, reliquum ab ijs qui proximi sunt separabis; Caue tamen ne paruulum musculum singulis chordis illigatum uioles, prosequeris dein has chordas, quae per rimam chordarum primi musculi transeunt

ad tertium articulum quatuor digitorum sic itaque resolutum secundum musculum
pendere a digitis uiderisque, ad tertium accedes. quem ubi ab initio a radice separato scal-
pello persequeris usque ad tertium pollicis articulum, ubi per se ligamento tantum
aliis digitis primus exuatur. Hoc musculo ademto alterum uidebis qui primam pal-
mae partem tangit, finitque in illud os palmae quod ad medium digitum spectat:
supersunt in interna parte duo musculi qui brachium pronum efficiunt.
hi cum citra sectionem conspicui sunt, ad externos peruenies. ubi superne hos sex
tandem chordas continentia, quae tam in prima manus parte uidentur. secabisque
chordas singulas usque ad finem. postea illum externum attolles, qui minimum
digitum in externa abducit, unumque ab externo humeri tuberculo resecto musculum
usque ad chordae finem scalpello persequeris, itaque in alterum facies qui paruum
digitum praecipue distendit. His sectis tertius in conspectum ueniet initia,
quae à cubito in exteriorem unum sub aliis per fissuram tollet. illud autem quod
inferius est, et ad primam palmae partem accedit magis, inspicies à quo
musculus oritur, qui indicem et medium digitum à pollice remouet, hunc
itaque secabis usque ad digitos tum reliquos duo principia resolues, similiterque
ad digitos. restant in externa parte duo qui brachium resupinant, qui
citra sectionem euidenter se ostendunt. hos ab initio ad finem separabis,
dein ad manus musculos perges, ex quibus quatuor exiles se ostendunt,
inhaerentes chordis flectentibus tertium articulum digitorum: post hos illum
resolues, qui pollicem digitum ab indice remouet: tum duos qui primum,
et tres qui secundum pollicis articulum flectunt, diligenter spectabis; dein
eum qui pollicem ad indicem adducit; supersunt octo, qui primos quatuor
digitorum articulos flectunt. quos digitis inter se diuersis facile comperies,
reuerteris deinde ad musculos cubitum mouentes; et primo ad duos, qui
flectunt: prioris initium resolues à sublimiori parte ceruicis scapulae, et
à ligamento commissurae humeri, ita ut ipsum persequaris usque ad cu-
biti commissuram, in cuius ligamentum inseritur. deinde alterius similiter

qui

qui flectit, carnosum initium à priori parte humeri diuides, & reliqui musculi scalpello persequeris, usque ad iuncturam cubiti, & ligamentum quo nectitur, atque appendicem iam radij, quam cubiti, in quam inseritur. dein perges ad priorem extendentem, quem ab inferiori costa scapulae, perueniesque ad posteriorem cubiti processum, in quem inseritur; eadem ratione & alterum extendentem scalpello persequeris, qui à ceruice capitis humeri ortus, in posteriorem cubiti processum ab externo latere inseritur. [illegible]

Sequuntur musculi scapulam mouentes, quorum primus scapulam ad pectus adducit, cuiusque initium [illegible] scalpello [illegible] debet, ut [illegible] musculo à thorace, usque ad [illegible] processum separato, attrahatur, [illegible] quem [illegible] scapulam [illegible] attollit, partim deorsum [illegible], resolui debet ab [illegible] unde oritur, [illegible] à ceruice, à spina scapulae, à summo humero, ac [illegible] scapulae [illegible] & [illegible] à spina octauae thoracis uertebrae in qua [illegible] finitur. [illegible] sectionem aggredieris [illegible] quod à [illegible] uertebrae [illegible] [illegible] [illegible] usque ad superiorem angulum basis scapulae [illegible] quibus incipit, separari debet sectione [illegible] in quam inseritur.

Venies deinde ad eos qui [illegible] primo [illegible] musculum ex thorace [illegible] qui à spina uertebrarum [illegible] ortus, in superiores costas inseritur, [illegible] enim primo caput mouentium par, quod [illegible] commode [illegible] scalpellum à latere [illegible] usque à subiectis musculis [illegible] sectione [illegible] longitudinem [illegible] usque ad occipitium, in quod desinit. deinde ad secundi paris incisionem perges [illegible] usque ad occipitium [illegible] tertij, cuius initium à spina secunda uertebrae ceruicis diuides, ut totum usque ad occipitium [illegible] qui subiectus est [illegible] nam hoc deinde à prima uertebra separandum est, & usque ad [illegible] scalpello resoluendum. Accedes deinde ad quintum, quod ab occipitio

ut septi

ut septo libero [illegible] sed ut superiori sui parte intueamur, preciderε ab osse thoracis cartilagines, per quas costæ committuntur utrinque oportet; deinde mucronatam cartilaginem sinistra manu attollere, & septum ab ea resoluere, tum [illegible] os pectoris a cadauere resoluendum est, & a septo [illegible] quia separari debent, ut ipsum septum, una cum suis ligamentis exemptum, ac super mensa collocatum inspiciat, quo facto ad pect⁹ os, quod auulsum erat, [illegible] ut sextum musculum inueniamus, quem in longum à latere eius peruenire diximus. Hac sectio, [illegible] qui in undecim spacijs inter costas siti sunt, [illegible] decem musculos reperiemus binos in [illegible] externum, cuius fibræ à superiori costa ad inferiorem [illegible] alterum internum, cuius fibræ contra ab inferiori [illegible] at in sex internallis superiori [illegible] externus, alter internus [illegible] in cartilagine eodem modo fibras habent, externus ascendentes, internus descendentes, atque in internallo [illegible] in cartilagine ductas habent [illegible] externus, alter internus, contrario modo [illegible] in internis descendunt [illegible] id quod sectione, quæ nullum postulat artificium, nullo negocio deprehendetur.

Conferunt ad motum thoracis, musculi quoque abdominis, ad quos nunc [illegible] subiecta [illegible] musculo qui brachium dorsum trahit. membrana [illegible] membrana [illegible] descripta [illegible] in alterum latus conuertendum. ut prompte a lumbis ad medium abdomen [illegible] manu [illegible] deinde scalpello a sexta costa [illegible] obliqui descendentis separandum; scalpellus tamen à reliquis costis uersus dorsum, & super-

[illegible]

[illegible] ad membranam [illegible] peritoneo, acuto admodum scalpello separand[us], [illegible] ut numquam [illegible] possit; sed semper portio aliqua ipsius [illegible] cum peritoneo iuncta relinquatur.

A musculis abdominis ad eos transibis, qui ab eis ad vesicam feruntur. Oriuntur n[amque] a recto musculo ossis pubis duo parvi musculi, quorum initia inde resolves, et eos deinde persequens scalpello [illegible] lineam albam, ubi inter se iunguntur, usque ad fundum vesicae, in quo desinunt. Hi musculi, qui tamen [illegible] [illegible] vesicae amplectuntur, [illegible] marem, aut feminam [illegible] vesica [illegible]. [illegible] cum eis alterum rectum intestinum, invenitur ad musculum, qui [illegible] amplectitur, quam illi duo, qui a ligamentis ossis sacri [illegible] descendunt utrinque a suo latere ad rectum intestinum, in cuius extremam tunicam [illegible]. Reperiuntur etiam cum colon detrahitur duo [illegible] qui ab osse pubis, et a musculo recti intestini [illegible] ad colem ascendunt, in cuius inferiorem partem finiuntur, cum quibus alios duos inspicies, qui ab appendice ossis pubis [illegible] ad colem procedunt; secto enim initio reliquum musculum scalpello usque ad finem persecabis. Postremo musculi duo utrinque unus ad testes pertinentes [illegible] membranam quae [illegible] ad testes tendentia involvit [illegible] fibris carnosis [illegible] sive in maribus, sive in feminis, cum ad testium sectionem venies, facile hos musculos secabis.

Exposita sectione eorum musculorum, qui in priori parte siti sunt, tempus est ad eos transire, qui in posteriori, atque in dorso pertinent ad vertebras cervicis, thoracis, lumborum, et tandem ad os sacrum. Sunt autem utrinque octo; quorum primus scalpello separandus est a latere quintae vertebrae [illegible], unde incipit, et deinde obliquo persequendus ultra dimidium quartae vertebrae usque ad tertiam, ubi adhaeret cum musculo alterius lateris, et tandem ad priorem partem primae vertebrae [illegible] [illegible] finitur. Inde veniendum est ad secundum, cuius initium a superiori et exteriori parte primum [illegible] separandum est, ut musculus ab [illegible] partibus [illegible] usque ad latera vertebrarum cervicis,

ubi terminatur ad primam vertebram [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vertebra thoracis prope spinam, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
thoracis, unde separari debet, usque ad [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], in quo se
[illegible] incipit [illegible] a radice spinae usque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] unde scalpello [illegible] [illegible] debet, [illegible] [illegible] [illegible]
à [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] usque ad [illegible] partem
spinae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] à superiori usque
interiorem partem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. unde scalpello se-
parari debet [illegible] usque ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] usque ad primam vertebram thoracis, in qua
finitur, similiter scalpello [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] longitudinem [illegible] [illegible] [illegible] separari debet. tum [illegible] [illegible]
qua os sacrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] usque ad spinam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] separandus à [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unde [illegible] [illegible] scalpello usque ad
primam in quam [illegible] [illegible] [illegible] spatii, quod spina complet [illegible]-
tur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], finem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lacerabit

Restant musculi [illegible] qui ad femur [illegible] [illegible] [illegible]: decem igitur ad
femur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] E
carnosus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et ab imo ossis sacri et
[illegible] [illegible] [illegible] (ex semicirculo) à quibus partibus p[illegible] separandus est
ducto [illegible] scalpello usque ad magnum [illegible] femoris, et ad partem
[illegible] [illegible], in qua finitur. [illegible] secundus ab illa [illegible]
parte spinae [illegible] [illegible] à qua non [illegible] primus: tum à [illegible] eiusdem
[illegible] [illegible] in [illegible] spatium, unde primum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad exteriorem partem commissurae femoris cum coxa, et
tandem ad sublimiorem partem maioris processus femoris [illegible] finitur

Tertius

Tertius etiam ab ossecoxæ unde oritur separari debet, & à ligamento, quo vincit commissura femoris cum coxa. usq; ad maiorem processum femoris, in latere quo finitur. Inde transiens ad quartum oportet, cuius initium separandum est à lateribus trium inferiorum vertebrarum ossis sacri, scalpello deinde extrorsum ducto usq; ad maiorem processum femoris in quem inseritur. Quintus, qui maximus est inter musculos totius corporis, diuidi primo debet iuxta suam appendicem coxæ unde incipit usq; ad commissuram ossium pubis, inde desoluendus à paruo processu femoris, usq; ad radicem eius in qua pars huius musculi externa finitur, nam interna interno tuberculo eius femoris alligatur. Sextus oritur à lateribus undecimæ & duodecimæ uertebræ thoracis, tum primæ, secundæ & tertiæ lumborum, unde primo separari debet, scalpello deinde obliq; ducto in partem posteriorem, per interna aut partem ossis coxæ, usq; ad lineam quæ priorem partem eiusdem à posteriori diuidit, & inde usq; ad sublimiorem partem ossis femoris, ubi finitur. Septimus à parte interna ossis coxæ oritur, unde separari debet, ducto deinde scalpello ad paruum processum femoris, in cuius humiliori parte finitur. Octauus oritur à tota linea diuidente priorem partem ossis coxæ à posteriori, usq; ad eo commissuram in pube: unde separandus est, ducto scalpello usq; ad internum latus ossis femoris è regione mineris processus: finitur enim ad dimidium longitudinis femoris. Nonus ab externa parte ossis pubis, unde proficiscitur separari debet, & ab externo foramine cui superiacet: deinde ab externa parte cruris femoris, usq; ad sinum maioris processus in quo finitur. Decimus oritur ab interna parte ossis coxæ, quà uertebræ ossis sacri cum eo commutantur usq; ad pubem, unde primo separandus est, ex eo sinu extrahendus: qui est inter processum acutum, ossis coxæ, & partem posteriorem appendicis eiusdem, ubi in tres chordas diuiditur, quæ deinde in unam coeunt, quam persequi scalpello oportet usq; ad maiorem processum ossis femoris, ubi terminantur. A lateribus autem huius decimi musculi hærent, duo parui musculi, utring; unus;

qui oriuntur, ab acuto processu ossis coxæ, unde resoluendi sunt usque ad sinum maioris processus ossis femoris in quo una cum decimo musculo finiunt, adest et caue quod decimi musculi tres dictas chordas marsupij modo includit quia excidere oportebit. Tibia, hoc est totum quod ab imo femore ad pedem pertinet, decem musculis continetur: quorum primus ab anteriori parte spinæ coxæ separandus est, scalpello deinde ducto per internam partem femoris usque ad dimidium longitudinis ipsius, inde recta usque ad interiorem tuberculum imi eiusdem femoris, ibi enim aliquantulum in priora uergere debet usque ad tibiam ubi finit. Secundus resolui debet a cartilagine qua ossa ad pubem inter se committuntur, dein ab interna parte femoris et [illegible] tuberculi ipsius usque ad tibiam ubi desinit iuxta finem primi. Tertius incipit ab [illegible] parte ossis coxæ, quia sedentes innitimur, in tertio separari debet, et deinde a posteriori parte femoris, atque internum tuberculum apud genu usque ad tibiam, ubi desinit apud finem duorum prædictorum. Quartus ab appendice ossis coxæ ubi iuxta latus externum noni musculi incipit resoluendus est, tum deorsum scalpellus ducendus per posteriorem partem femoris [illegible] externum, et [illegible] internam etiam, ubi quasi nouum initium accipit, usque ad processum sublimioris appendicis [illegible] finit. Quintus similiter oritur ab appendice ossis coxæ sub principio tertij, et quarti, [illegible] resoluendus est, scalpello ducto per posteriorem partem femoris et tuberculi eius interni, usque ad interiorem latus prioris partis tibiæ, finit enim prope eam partem, ubi desinit primus secundus et tertius, quis minus descendat huius chorda quam tertij, quæ progreditur ultra appendicem. Sextus separandus est a priori parte spinæ ossis coxæ unde orit: scalpello deorsum ducto uersus iuncturam femoris cum coxa, et ad maiorem processum femoris ad poplitem atque ad internam partem appendicis tibiæ. Septimus a radice magni processus femoris, quia undique magno initio circundat, separet; dein a latere externo octaui musculi a patella genu, et usque ad priorem partem tibiæ, ubi finit. Octauus orit a ceruice ossis femoris, unde resolui debet scalpello ducto ad minorem processum, et a posteriori parte deorsum

ad patella

ad patellam genu. Nonus resoluendus est à priori parte coxæ è regione cum unde incipit, tum per medium longitudinis femoris scalpello ducto secundus à sinu, quem efficit septimus, & octauus musculus usq; ad patellam genu, in quam inseritur: mixtus cum chorda septimi, & octaui. Decimus, qui additus est sub genu, tunc incidi debet, cum nerui sunt duo mouentes calcem: oritur autem ex posteriori parte grandioris ligamenti in externo latere genu, & paulo infra appendicem tibiæ, in priorem partem inseritur: præsertim ad latus internum tibiæ. Vndecimus musculus mouetur, quod à radice interni tuberculi rmi femoris unde incipit resoluendus est, tum a tibiæ posteriori parte ex latere interno; nam ab externo progredit secundus musculus, qui incipit ab externo tuberculo femoris, unde similiter resolui debet, separandi & interse sunt primus, & secundus; nam non multo post initium, inter se iunguntur: utriusq; uo chorda simul confundit, una cum chorda quarti musculi, quam persequi scalpello oportet, usq; ad calcem in quem inseritur. Textus incipit ab externo tuberculo rmi femoris, & sub poplite tendit, unde separari debet, scalpello obliq; ducto ad internum latus chordæ ex duabus primis, et quarta commixtæ. Quintus, qui maximus est ex his quæ sub genu apparent, à posteriori parte commissuræ tibiæ cum sura, unde proficiscitur dimidi æbet, & à posteriori parte tibiæ per quam fertur; usq; ad chordam primi, & secundi musculi iam dicti, cui qua confunditur. Quintus, quia tibiæ os dehiscere à sura incipit, & per posteriorem partem descendit, unde resolui debet scalpello inde ducto ad sinum processus illius, qui est à posteriori parte appendicis tibiæ sub malleolo interno, & inde usq; ad inferiorem scalem musculosi plantæ, quod proximi est cyboidi, ubi finitur. Sextus nascitur ab interiori parte, qua fibia, & tibia inter se iunguntur, per dimidium cruris progreditur ad pedem, & sub transuerso ligamento tendes peruenit ad internam partem illius ossis plantæ, quod situm est è regione magni digiti, unde reseluj debet scalpello à principio ad finem ducto. Septimus incipit ab externa parte superioris appendicis suræ, & à ligamentis ipsa cui

tibia nectentibus, et usque ad dimidium suræ declivis recta progreditur unde separari
debet, ducto demum scalpello oblique versus partem posteriorem. unde in qua un=
git cum chorda, et per summum appendicem suræ [illegible] ad talum usque ad radic
illius ossis plantæ quod e regione maioris digiti situm est. ubi finitur. octavus
iacet sub septimo. nascitur que ex appendice suræ superiori ab externa parte versus
anteriorem et per posteriorem [illegible] descendit versus dimidium longitudinis suræ
unde separari debet [illegible] scalpello [illegible] qua descendit versus
posteriorem partem suræ [illegible] per [illegible] appendicis [illegible] transverso
ligamento [illegible] in plantam descendens alligatur processui illi
ossis plantæ quod cum ossibus [illegible] parvum digitum sustinet. Nonus dimi=
dio [illegible] fibula [illegible] incipit et descendit ad priorem partem pedis
sub transverso ligamento [illegible] in planta cum [illegible] musculo miscetur. et
bipertitus inseritur in superiorem partem ossis quod e regione parvi digiti situm
est. ubi enim finitur ubi [illegible] communitur [illegible] a
principio per universum hunc processum usque ad finem duci debeat. Restant
digitorum musculi inguinali [illegible] quorum primus incipit ab inferiori parte ossis calcis,
et propter ad [illegible] tuberculum [illegible] habetque toti substantiæ carnosæ quæ
in planta est et cum [illegible] dimidium pedis. dividitur in quatuor chordas
quæ ducunt ad radicem secundi ossis [illegible] digiti ad quem spectant: finduntque
ut aditum præbeant [illegible] chordis ad tertios articulos pertinentibus.
Quamobrem non difficile est primum hunc ab initio usque ad chordarum finem
separare secundus a posteriori parte commissuræ tibiæ cum sura prope ge=
nu oritur, et per suram progreditur super tertium. quem proxime [illegible]
in posteriori autem parte suræ vertitur in chordam, quæ fertur sub tran=
verso ligamento ad internam partem calcis. et inde oblique transit ad primi
os pollicis. et in secundo finitur sed in media planta ramulum profert qui
miscetur cum chorda tertii musculi ad quem accedere oportet secundo prius
separato per scalpellum a principio ad finem. Tertius similis est, quinto

quem

quem meuere pedem possumus, cui superjacitur. descendit autem cum secundo proxime enarrato. sed magis uergit ad partem superiorem, plusq; complectit ex tibia, q; ex sua inde tendit ad calcem, ubi in chordam progreditur; quæ sub transuerso ligamento transit, & ad plantam procedens, in quatuor chordas separatur. quarum unaquæq; pertinet ad terrtum os digiti, è cuius regione sita est. transitq; per rimam, quam diximus esse in chorda primi musculi. igitur à principio ad finem persequi scalpello non difficile erit, quibus sectis, sequuntur decem alij, qui in longitudinem plantæ implent spacia quinq; digitorum. ita ut duo ad unum quemq; pertineant. uidentur tamen magis raro quoddam confusa, q; musculi distincti, quos secari post tres prædictos oportet. ut ad decimum quartum accedas, qui nascitur, ubi tibia cum sura iungitur sub genu, & descendit ad medium cruris, per priorem partem, & prope ligamentum transuersum, iuxta primam partem pedis; tum diuiditur in quatuor chordas quæ recta tendunt ad quatuor digitos è regione. Apparet igitur quo pacto ductus a principio ad finem scalpellus debeat. Decimusquintus oritur à latere exteriore tibiæ, ubi incipit membrana quæ ipsam cum sura nectit; tum descendit ei membranæ inhærens tota longitudine aliquantulum uergens in exteriora, & sub chordam uergit, quæ transit sub transuerso ligamento situ ad radicem pedis in priori parte, & recta tendit ad pollicem, cui tota alligatur; ducet igitur scalpellum ab initio ad pollicem per iter iam dictum. Decimussextus qui plantæ supervectus est. nascitur à ligamento quod astringit os cyboides cum calce, & obliq; descendens ad maiores digitos, diuidit in quatuor partes: quarum prima inseritur in internam partem pollicis; secunda in indicem, tertia in medium, quarta in eum qui sequitur; nix enim reperies quintam partem, quæ ad paruum digitum pertinet: hunc igitur scalpello à principio ad finem similiter separabis. Decimusseptimus nascitur à tuberculo sito in osse calcis à latere exteriore, unde progreditur,

apud paruum digitum in cuius primum os inseritur. ita ut prompte totus sepa-
rari possit. Decimusoctauus nascitur à ligamentis ossis calcis ē[t]nali. ē latere q;
ad dimidium pedis progreditur. ubi rursus angustior effectus uertitur in
chordam quae finitur in externo latere primi articuli pollicis. quo resoluto
supersunt quatuor musculi qui mediantibus quatuor chordis flectentibus ter-
tios articulos digitorum. nascuntur at ab externa parte ligamentorum necti-
tium ossa pedis, ē inseruntur in internum latus radicis digiti ad quem spectant
Hęc de sectione musculorum. quam licet etiam alia parte moliri. ut scilicet
primo chordā seu extrema musculorum separentur. deinde scalpellis usq; ad
initia ducatur. sed satius est primo initia resoluere ut unius cuiusq;
chorda adhuc illigata efficacium deprehendatur. quod facile fiet, si resoluti
initium in manibus attrahamus. Sunt qui alio ordine ad musculorum secti-
onem accedant. quod sic existiment magis immobiatos singulos serua-
ri; sed modo omnes reperiant parū interest.∼

FINIS QVARTI LIBRI ANATOMES:-

LIBER QVARTVS 170

TABVLA PRIMA.

Ostendit prima tab. quarti libri à priori parte hoïem à cute, adipe, uenis, quæ ad eum pertinet, & membrâ carnosa, præterq; ubi hæc in mus uenit denudati

A Frontis musculus.

B Temporis musculus

C Musculus claudens superiorem palpebram.

D Alas nasi aperiens musculus

G Anterior ossis iugalis sedes.

H Musculus superioris labri, unâ caput naso trasmittes.

I Initium massiteris musculi.

Γ Latus musculus, qui ex membrana carnosa compositus ad motum maxillæ confert, & nonnihil etiã ad faciem; unum eius principium est ab osse usq; ad dimidium zygoli, cuius fibræ ascendunt usq; ad M, alteru ab altero zygoli dimidio, & à summo humero obliq; ascendit usq; ad O

K L spacium inter dextrum, & sinistrũ musculũ

P Musculus brachii attollens, qui tantu in dimidia sui parte cõspicit

Δ Musculus brachii pectori adducens

R Membrana huius musculi, quæ cum primo abdominis musculo committitur

S Prædicti musculi pars carnosa, quæ à cartilaginibus sextæ, & septimæ costæ initiũ ducit

Q Finis eiusdem musculi

V Musculus deorsũ brachiũ flectens

ζ η Insertiones secundi musculi pectus mouentis

Θ Primus abdominis musculus, qui una cũ alterius lateris musculo ipsum totum occupat, cuius initiũ uenustiat nota, quæ finem secundi pectus mouentis ostendebat, linea quæ est ab x ad x notat latera, quibus hi inuicem nectuntur.

X Solis à cute liberatus

Y Seminis canales.

F Testes, carnosa membrana obuoluti

Ξ Primus musculus cubitũ flectens

α α Secundus

β Musculus, qui cubitu extendens erat à priori scapulæ latere

ε Musculus, qui in duas chordas degenerans, primã palmæ partem extendit.

δ Musculus radium resupinans

ι superior musculus ex radium promi efficientibus.

Λ Secundus musculus flectens primã palmæ partem

ſ h cuius initium notatur ſ finis h.

Π Musculus latum manus tendinem efficiens cuius

ı k origo notat ı quo uero i chorda cõuerti incipit k.

H Portio tendinis xx primi musculi, qui ad primam palmæ partem, et uigesimi secundi, qui ad digitum pollicem inserit digitos mouent

o Os primi pollicis articuli excarne

p q Duo hoc loco musculi apparent, quorũ qui inscribit p in primã palmæ partem inserit, qui q in duas degenerat chordas, una primo pollicis articulo nectit, altera reliquis eiusdem articulis

Σ Primus musculus ex flectẽtib⁹ eius, cuius origo notatur ſ chorda t finis chordæ u.

ſ t u

2 Finis secundi musculi eius mouentis.

3 Finis tertij musculi eius mouentis

φ sextus musculus eius mouens, cuius principium notat x: quod uero ubi carnosus esse desinens uertit in membranam toti femur aplexantẽ, quæ nõ nihil uisoluta est, ut euidentior fieret.

α Nonus musculus ex mouentibus eius.

S octauus.

γ Portio sexti, & septimi tibi femur mouentis in glandẽ quæ equinã.

ζ Octauus musculus mouens femur

ε Secundus ex mouentibus eius

ſ H Excarnis tibiæ pars, uerũ n. proprie notat sesamũ malleoli

ψ sextus musculus pedem mouens, cuius origo notat ψ quã in chordã desinat x finis ζ

λ Septimus musculus pedem mouens

μ Linea musculi magni digitũ extendentis

ν Musculus reliques quatuor digitos extendens.

ξ Musculus magnu digitũ à reliquis abducens.

♃ Transuersu ligamentum ad pedis tarsu
quod ab altero latere reflexum est

♄ Deude nom musculi pede mouentis

☽ Primus musculus pedem mouens

☉ Quartus

♀ Chorda tertij musculi pedis mouentis

☿ Musculus mouens tertium articulum quatuor
digitorum

☾ Quintus musculus pedem mouens

TAB I.

Tabula I. Libri II.

TABVLA SECVNDA.

Vt prima fig. hominē à prior parte ostēdebat. sic hæc à latere

a. Alter ex musculis frontis
b. Primus musculus superioris palpebræ
c. [illegible]
d. [illegible]
A. Tempor. musculus
B. Osiugale foramen quod ad huius finem se effert est auris meatus
C. [illegible]
D. Buccaru musculus. qui a malis prenatus in maxillam finitur
E. Sinister musculus maxillæ ad os hyoides tedens.
F. Musculus ab osse pectoris in hyoides insertus.
G. Lentus gutturis communis musculus. q à summo [illegible]
H. Glandulæ post aures
I. Primus capitis musculus.
K L. Dimidiu secundi musculi mouentis scapulā
M. Primus musculus brachiu mouens.
N N. Secundus musculus cubitum mouens.
O. Musculus qui ab inferiori scapulæ latere prenatus. cubitum extendit
P. Musculus ex cubitum similiter extendentibus à superiori scapulæ latere [illegible]
Q. Hac sede duo nuper dicti musculi in unu coeūt, maximeq. exuberāt propter tertiu musculum cubitum extendentem. ipsis substratu
R R. Posterior cubiti processus. in quem musculi cubitu extendentes inseruntur.
S. [illegible]
T. Bicornis intus prima palmæ partem extendens
V. Musculus proprius ex paruu digitu tendentibus
Y. Inferior musculus. ex p^a palmæ parte tedentib^9
b c. Duo musculi quorū superior b notat ad prima palmæ parte inserit, inferior c insculptus duas edit chordas; una ad primi pollicis articulum, altera ad reliquos duos
1.2.3.4.5.6. ligamētu transuersum in exteriori sedē imi cubiti [illegible]

tendunt sinus. in quos ligamētū illud [illegible]
d. Musculus magnum digitum indici adduce[ns]
c. cuius chorda notatur litera c.
Ex posito sinistri brachij notis ad dextru ag[illegible] in quo N P S T. a. b. c. d. e. 4. 5. 6. idem [illegible] significant sequentes uero notæ proprie [illegible]
Z. Z [illegible]
f. Superior musculus ex radium pronū [illegible]
g. Superior musculus ex flectentibus p^a palmæ [illegible]
h. Musculus lati manus tendinem consti[tuens]
i. [illegible] brachium circumuerti[t]
k. Musculus qui brachiu retrorsum, [illegible] etiam deorsum flectit
r. l. m. n. Musculus brachiu deorsu flectens.
Δ. Musculus brachium pectori adducen[s]
o o. o. Capita musculi [illegible] superiores sectas digitorū modo inserit[ur]
p. p. Origo primi abdominis musculi.
q. Primus musculus mouens crus.
r. sextus.
s. Tertio noni
t. septimus.
u. Primus musculus femur mouens.
x. Maior ossis femoris processus.
y. Portio conspicua secundi musculi [illegible] mouentis; reliquā tegit primus femu[illegible] tertius mouens. et sextus ex mouentibus [illegible]
α. Quartus musculus mouens crus
β. secundus.
γ. Tertius
δ. Quintus
ε ζ. Quintus musculus mouens femur
η. Octauus ex mouentibus crus
θ. κ. Externus tibiæ pars, & proprie θ. superio[rem] appendicē extendit. κ inferiorem, qu[illegible] ternum malleolum constituit.
λ. Primus musculus pedem mouens. [illegible]
μ. Secundus musculus pedem mouens.
ν. Gracillimus tendo à tertio musculo pedē mouente enatus.

ξ Tertius pedem mouens musculus

ϖ. Musculus flectens tertios quatuor digitos articulos

ϟ Portio quinti musculi pedem mouentis

, Transuersum ligamentum ab interno malleolo ad os calcis pertinens

τ Musculus magni digiti à reliquis abducens

υ Ligamenta communia musculo flectenti secundos quatuor digitorum articulos, quod lati mamus tendinis uicem in planta gerit

φ Sextus musculus pedem mouens.

χ Septimus.

ψ Octauus

ω Musculus quatuor pedis digitos extendens, eius finis bipartitus notatur Ω

ΔΔ Transuersum ligamentum cœ tibiæ et suræ.

ϑ Tertius musculus magnum pedis digitum extendens

Ξ Inferior appendix suræ externum malleolum constituens

Σ Transuersum ligamentum à tibia ad os calcis pertinens

Π. Musculus minimum digitum à reliquis abducens.

TAB.II.

Tabula II. Libri II.

LIBER QVARTVS.

TABVLA TERTIA

Depingit hæc fig: hominem à priori parte detracta membrana carnosa, è musculis ex ea constitutis.

A. Glandulæ post aures.

B. Musculus à maxilla in os hyoides insertus

C. Musculus ab osse pectoris ad os hyoides pertinens.

D. Musculus à superiori scapulæ latere ossi hyoidi illigat

E. Septimus capitis musculus ab osse pectoris et inguinum processu exoritur mamilla relicta carneo fine inseritur

G. Secundi musculi scapulam mouentis pars

H. Hac transeunt venæ iugulares inter quas latuit musculus ossis hyoides notatus litera

I. [illegible]

K. Tertius musculus brachium attollens

L. Musculus brachium ad pectus adducens

M. Pectoris os carne.

N. Pectus tertij musculi brachij

O O. Capita secundi thoracis musculi

P P. Initium primi abdominis musculi

Δ Δ. Recti abdominis musculi

Q. Primus musculus ex flectentibus cubitum

R. Interior & carnosa pars prædicti musculi sub ala reposita

S S. Secundus musculus [illegible]

T. Primus cubitum extendens musculus

V. Superior ex iis qui radium prenum efficiunt.

X. Musculus palmam manus flectens

Y. Musculus lati manus tendinem producens à cuius lacertis ostendit musculus flectens secundos quatuor digitos articulos

Z. Musculus flectens primam palmæ partem.

a. Musculus radium resupinans

b. Musculus extendens prima palmæ partem.

c. Duo musculi, quorum unus chorda transmittit ac illud os primæ palmæ partis quod magnum digitum sustinet, alter in duas partitus, unam primo pollicis articulo, altera secundo, ac tertio transmittit.

d. Tendo musculi adducentis magnum digitum ad indicem

e. Tendines, qui exteriori lateri digiti indicis alligat

3 4 5. Transversa ligamenta in extremo sedis primæ palmæ partis

h. Musculus contingens initium pollicem cum [illegible]

i. Musculus abducens magnum digitum ab indice [illegible] ius latere situs est musculus flectens primum pollicis articulum.

k. Musculus ad extensionem lati manus tendinem [illegible]

l. Membrana carnosa testes ambiens

m. Inguinum glandulæ.

n. Septimus musculus femur mouens

o. Initium sexti.

p. primus musculus mouens eum

q. secundus

r. Sexti cuius superior pars carnosa musculum ab eo dimanata sursum reflexa est.

s. Secundus musculus femur mouens

t. Septimus eius mouens musculus

v. Nonus

x. Octauus

y. Tendo quarti

x y. Tibiæ sedes excarnis.

z. sextus pedem mouens musculus

α. Musculus quatuor pedis digitos extendens.

β. Nonus musculus pedem mouens

γ. Tendo musculi pollicem extendentis

δ. Transuersum ligamentum in anteriori sede tibiæ, quatuor impressionibus intus iuxta prædictis

ε. Externus malleolus

ζ. septimus pedem mouens musculus.

η. Secundus.

θ. Primus

ι. Tendo quarti

ιc. Tendo tertij

λ. Musculus extendens tertios articulos quatuor superiorum digitorum.

μ. Pectus quinti musculi pedem mouentis.

ν. Transuersum ligamentum ab interno malleolo ad os calcis pertinens.

ξ. Musculus magnum digitum in exteriora flectens.

ϖ. Musculus digitum pollicem ad alios adducens

TAB. III.

Tabula III. Libri II.

LIBER QVARTVS

TABVLA QVARTA.

Repræsentat hæc fig: complures resectos, ac pendentes musculos, necnon alios detectos, qui in præcedentib' latebat; id quod fiet usq ad octauā fig: du ossa denudet

T Tempori musculus, cuius origo notat A B C

D Exterior ossis iugalis sedes

Δ Masseter musculus

E Alteru ex principijs huius musculi à malis enati.

F Alteru principium eiusdem ab aure incipiens, totum at initiu simul pertinet ... E F

G inferior sedes insertionis eiusdem musculi

H Neruus qui à maiori radice tertij paris neruor: cerebri transit ad ... musculum ...

I Alter ... culus eiusde nerui, qui ad superius labrum procedit

K Nasi cartilago in qua os eius lateris degenerat

L Alæ nasi.

M. Buccaru musculus à malis in maxilla insertus

N. Musculus inferioris labri proprius

O Portio musculi maxilla deorsum trahentis

P sedes ossis hyodis propria

Q Musculus qui à processu stiloidi ossis tempori enatus hyoidi illigatur

R. Musculus à maxilla ortus ... in os hyoides insertus.

S T Duo musculi ab osse pectoris ad hyoides procedentes

V. V Musculus à superiori scapulæ sede ad hyoides pertinens

ϑ septimus musculus ex mouentib' caput. duobus

X Y constans principijs notatis X Y

Ξ. ... musculi finis

a ... excarnis ... sedes

b F... secundi musculi mouentis scapulam

c. Vena iugularis exterior cum quibusdā brachij neruis.

d Primus musculus ex mouentibus thoracē. qui à iugulo enatus ... in primam costam insertus

Ξ Anterior pars secundi musculi brachij

e f g Eadem anterior ... ... repræsentas

Finis prædicti musculi, qui notatur in sinistro

Q T brachio Q T ipse uerò musculus à suo fine

Δ K L R pendet, notatus Δ K L R.

1 Pectoris os excarne

2 3 4 5. Secunda, tertia, quarta costa, reliq sine notis patet.

k Primus musculus scapulā mouens.

l Secundus thoracem mouens

m Portio musculi brachiū deorsū ducentis.

n Finis recti abdominis musculi.

o Primº abdomⁱˢ mtus resectus, ac i posteriora reflexus

π Secundus abdominis musculus circūdatus ab o...

p p Portio primi abdominis musculi albæ abdominis lineæ annexa, propriè at inferius. p. penis ... ostendit, ad pubis os dissecti, cuius duo ... circuli duo ipsius sunt corpora, tertium ... collocatus canalis est seminis et urinæ ...

r Seminis canalis

ʃ Testiculi musculus.

t Primus musculus cubitū flectens.

q Humeri os

u Musculus cubitū extēdes ortus ab iferiori scapulæ ...

x secundus musculus cubitū flectens.

y superior musculus radiu pronum efficiens.

z Longior musculus eorū qui radium resupinant

β Musculus flectens secundos articulos ...

Ξ Musculus flectens primam palmæ partem ...

Y δ initium notat Y. finis δ.

ε superior mtus flectens prima palmæ p̄te ...

ζ Mtus primu articulu minimi digⁱ in exteriori ...

η. Mtus paruū digⁱ à ceteris abducens, à proprio pendens

θ Transuersu ligᵗᵘ in interiori sede primæ palmæ ...

ι Præcipuus, ac maxᵘ mtus flectens pᵐ pollicis articulū

κ Musculus magnum digiti ab indice abducens.

λ Musculus latū manus tendine constituens ... mis digitis pendet

μ secundus musculus ex femur mouentibus.

ν. Primus

ξ Exterius latus ossis coxæ.

ο Maior summi femoris processus

φ. Nonus musculus crus mouens, cuius origo notatur

c π. c. o tendinis initiū π; qⁿ cū alij tendinib' ...

ς septimus musculus ex mouentibus femur

τ Octauus.

υ Sextus

φ. Quintus.

χ Secundus ex mouentibus crus

ψ Octauus.

ω Septimus

2 primus

3 sextus.

4 . 5 6 sextus mtus pedē mouens à suo fine dependens

7 Septimus

8 9 Excarnis tibiæ pars, à cuius extᵒ latᵉ sextus musculus pedē mouens ablatus est. q at interni malleoli ...

Ψ. Musculus extenden: quatuor digitos pedis ... inscribit ... sedē ostendit, unde neruus pedē

Ω mouens ... notatur Ω

12 Diuisio p̄dicti musculi in quatuor tendines q̄ quatuor digiti extenduntur.

13. Diuisio musculi noni pedem mouentis in duas chordas

14. Musculus magnu digitu pedis extendens.

15. musculus Octauus ex mouētibus pedē. . 16. secundus.

TAB IIII

Tabula IV. Libri II.

TABVLA QVINTA.

A Foramen exitu præbens ramo tertij paris nervorum cerebri ad musculu frontis.
B Temporis musculus
C D Magna hoc loco deest portio ossis iugalis, ut toti musculi temporis cu masseter notato D appareat
E Foramen viam præbens ramo tertij paris nervorum cerebri ad labrum superius.
F Buccarum musculus a malis in maxilla procedens.
G Ab utroque latere huius litteræ nervu trasceut ad labium inferius, a superiori sede lavri spongiosa substantia extenditur
H I Musculus maxillā deorsum trahens.
K Portio primi musculi caput mouentis, ac ab osse pectoris, in processu ossis temporis mammillam referentem inserti
L Os hyoides
M Primus ac secundus linguæ musculus ab hyoide enatus
N Gutturis cartilago scutiformis
O Musculus ab osse hyoide in scutiformem gutturis cartilaginem insertus
P Musculus ab osse pectoris eidem cartilagini illigatus, à cuius lateribus deprehendit uena iugularis interior unà cum arteria
* carotide, & sexti pari nervorum cerebri notati *
Q Anterior sedes asperæ arteriæ.
R S Musculus ossis hyoidis à superiori scapulæ latere enatus.
T Portio secundi capitis musculi.
V Tertius musculus mouens scapulam
X Tertius mouens dorsum.
Y Iugulum ab osse pectoris auulsum.
Z Primus musculus thoracis iugulo appensus.
a Summus humerus
b Anchiroides scapulæ processus.
c Quartum huius articuli ligamentu.
d Primu ligamentu teres, à summo processu anchiroide ad priore sede extremi capitis humeri tedens
e Secundum ligamentu teres à superiori sede acetabuli scapulæ ad extremu similiter humeri processum progrediens.
f Primu, & secundu ligamentu hac parte coeuntia, unu ueluti transuersu componunt ligamentu iter præbens initio primi musculi cubitu flectentis notati 3.
g Os pectoris, cui utrinque septé primarum costarum cartilagines nectuntur.

h Prima costa
Γ Primus scapulæ musculus cuius initium
i k l i k finis l
m Musculus ab inferiori scapulæ latere costis illigatus
Δ Rectus abdominis musculus cuius ... notat n nervorum o à quo ferè totus producit, a q ad p iungit eu musculo ... lateris, propriè autem q notat quà obliquorum membrana transuersis nectitur
r finis rectorum musculorum
n s Albæ inscriptiones trāsuersi sectis musculi
ſ x Portio musculi obliq ascendentis, qua ... superijcitur notato y
π Obliquæ ascendes musculus ab abdomine
β Portio canalium seminis
γ Anterior pars primi brachiu attollētis in ext...
δ Eiusdem musculi finis
ε Nerui ex carne apparens inter duo initia primi musculi cubitum flectentis notati 3.
ζ
η Musculi cubiti extensoris ... ab inferiori
θ . θ Summus musculus ex cubiti flectentibus.
ι Superior musculus radium pronum redd...
κ Longior musculus radium mouens.
λ . μ Musculus flectens seda ossa quatuor digitorum ... cuique notat λ quæ uero in chordas ...
v ξ Transuersum ligamentu in interiori ... mæ palmæ partis diuisum, ac utrinque ... reflexum: propriè at v primum musculum ... strat extendenté primu pollicis articulum ... musculum flectentem primum ... ... in extuber...
o Tendines secundos quatuor digitorum flectentium
ς Chordæ musculi flectētis 3tium magni digiti articulum
* Musculus radio exporrectus, flectens primam palmæ partem
s Secundus musculus femur mouens.
τ Caput summi femoris quod in cavo ossis coxæ ...
υ Maior summi femoris processus
φ Septimus musculus ex mouētibus femur
χ Sextus
ψ Octauus.
ω Quintus.
Λ septimus eius mouens musculus, cuius initiu notat ... quà uo eius chorda, cum chordis octaui ...
3 + committitur 3 quà insevitur ... octauum

Π. Ξ. octauus. proprie autem Π notat sinu cui non⁹
5. insidebat q hic à suo fine dependens incubit s
6. Secundus eius mouens m̄tus à suo fine dependens.
Σ. tertia arcio m̄tis iterata praeterq abextrãite pollice
Φ. Musculus magnum digitu extendens, cuius te-
7. do notat 7
8 septimus musculus pedem mouens
9 octauus.
Ψ. Carnea moles in superiori pedis parte reposita,
quae quadripartita, quatuor edit chordas pol-
lici & tres prox^{os} dig^{tes} in exteriora ducentes.
Ω. Musculus quatuor digitos pedis extendens
ꝯ. ...ctus cum portione noni notati hic &

TAB. V

Tabula V. Libri II.

LIBER QVARTVS

TABVLA SEXTA.

Sexta fig: caput in posteriora reflexum, et maxillam in summo mento diuisam, ac utrinque in latera diductam ostendit.

A. Ostendit hac parte insertio musculi temporis in processum maxillae cuius ostensionis gratia resecta est portio inequalis ossis

B. Acutus maxillae processus

C. posterior maxillae [illegible]

D. Musculus [illegible] lateralis

E. Vua palato appensa

F. Glandulae amygdalis similes

G. lingua, post quam epiglottis deprahenditur

H. Plexus [illegible] musculorum caput e [illegible] mouentium

I. Musculus [illegible]

K. Tertius musculus scapulam mouens

L. Glandulae a lateribus gutturis

M. [illegible]

N. [illegible]

O. Tertius musculus mouens ~~scapulam~~ dorsum

P. Primus

Q. Secundus

R. secundus thoracis musculus

S. T. Tertia costa cum sua cartilagine

V. Musculus inter tertiam et quartam costam

X. Musculus inter praedictarum costarum cartilagines.

a. Vena et arteria sub osse pectoris ad abdominis musculos deorsum tendentes

Δ. Transuersus abdominis musculus

b. Nexus musculi oblique ascendentis cum transuerso prope rectum

c. Asperitas in connexu musculorum oblique ascendentium cum transuersis

d. Qua uasa seminis egrediuntur

e. Vena et arteria per rectos abdominis musculos cum internas partes excurrentes.

f. Alter ex musculis rectis ossi ~~pectoris~~ pubis appensus.

g. Spina ossis ilium carne nudata.

h. Superior scapulae angulus in quem tertius primus musculus inserto notatur K.

i. Summus humerus.

k. Quintus brachij musculus

l. Anchiroides scapulae processus.

o. Primus musculus cubitum flectens, cuius externum initium ortum ab ora

m. acetabuli scapulae caput humeri recipientis notatur m.

n. internum uero in altero brachio n ostendit partem neruo-

o p. sam o carnosam, quae duo initia in unum coeunt, ubi p.

q. Qua praedictus musculus in chordam uerti incipit.

r. Vltimus musculus ex flectentibus cubitum.

s. Musculus qui ab inferiori latere scapulae ortus cubitum extendit

λ. Latior musculus ex ijs qui radium mouent, cuius superior

t u. ior pars conspicua notatur t finis uero u.

x. Superior musculus ex resupinantibus radium.

Ξ. Musculus flectens tertios quatuor digitorum articulos cuius

α. initium notat α qua uero in quatuor carnosas scinditur

β. partes β.

γ. Tendo praedicti musculi flectentis medium medij digiti articul[illegible]

δ. eiusdem musculi alter chorda secundum articulum eiusdem dig[illegible]

ε. Musculus flectens tertium articulum quatuor digitor[illegible]

ζ. ζ. Quatuor musculi quatuor digitos ad pollicem adduc[illegible]

H. θ. Musculus flectens tertium pollicis articulum.

κ. Maior ex flectentibus primum magni digiti articulum [illegible]

λ. Minor, qui sub maiore latebat.

μ. Musculus primum parui digiti articulum [illegible] ora mouens. Tuberculum uero ante dicti musculi [illegible] tium apparens cubiti sedes est, ualidum [illegible] ligamentum ad primam palmae partem.

ν. Tertius musculus femur mouens

ξ. Superior processus summi femoris.

ο. Septimus femoris musculus.

π. Sextus.

ς. Octauus.

ς. Quintus

Π. Octauus femur mouentium musculus [illegible]

T. feri femoris os amplectens, cuius origo [illegible] proprie autem π sinum huius musculi [illegible] neruum cruris musculum recipientem.

υ. Octaui musculi portio carnosa dimidium glob[illegible]

φ. Septimus musculus femur mouens a suo [illegible]

*. Patella genu.

X Ψ. Tertij quarti musculi crus mouentis a femoris [illegible] pronata, proprie autem ψ posteriorem ostend[illegible] appendicem ossis coxae exortam.

Ξ. Tibiae os excarne, et proprie ligamentum [illegible] et suram quam inuicem deuiseunt int[illegible]

ω. Externus malleolus, et surae pars excar[illegible]

φ. Septimus pedem mouens musculus, cu[illegible]

2 s. notatur 2 qua uero in chordam eueh[illegible]

4. Anterior, et carnosa praedicti musculi pr[illegible]

3. Posterior.

Ψ. Octauus pedem mouentium musculus to[illegible] sub septimo reconditus.

6. Praedicti musculi chorda uersus posteri[illegible] ni malleoli parte reflexa.

Ω. Musculosa caro magnum digitum et [illegible] in exteriora mouens.

7. Septimus musculus magnum digitum ex[illegible]

8. Musculus minimum digitum in exteriora [illegible]

9. Secundus musculus ex mouentibus pol[illegible]

X. Musculus flectens magnum digitum [illegible] teriora.

TABVLA SEXTA

Tabula VI. Libri II.

TABVLA SEPTIMA.

Est hæc magis in posteriora [illegible] uersum in conspectum [illegible].

A. Vua palato appensa.

B Corpora quarundam uertebrarum ceruicis.

C D Primum par musculorum dorsi.

E F Portio gulæ sub aspera arteria recondita.

* Vena iugularis interior, cum arteria carotide, & sexto pari neruorum cerebri.

G Alter ex musculis secundi paris dorsi.

H Tertius musculus scapulam mouens.

I Quintus ex mouentibus brachium

Γ K Sextus, cuius finis notat K reliquum ad totum scapulæ [illegible]

L L Secundus musculus thoracem mouens

M Tertius ex brachium mouentibus

N N. [illegible]

O [illegible]

P [illegible]

Q Superior musculus radii pronum efficiens

R [illegible]. Anterior musculus ex flectentibus cubitum

S Radius

T Cubitus.

V Ligamentum [illegible]

X Inferior musculus radium pronum efficiens

Y Y Longior musculus [illegible] resupinans

a. Alter musculus flectens primum os pollicis

1.2.3. Tres musculi magni digiti flectentes

b. Musculus flectens tertium pollicis articulum

c. Musculus flectens tertios quatuor digitorum articulos, quem sedulo intueri licet, nam illius chordis nectunt tendines adducentes quatuor digitos

d pollici, quorum qui indicem mouet d insculpitur post quem reliqui satis apparent, deprehenduntur chordæ secundos quatuor digitorum articulos flectentes, quarum quæ ad indicem spectat, notatur

e f e. quæ uero tertium eiusdem articulum flectit, f

g h Nuper dictorum musculorum fines.

Δ Δ Septi transuersi, cuius neruosus circulus notatur in septo appenso

k l m n k l m n. quod reliquum eius est circumambiens pars eius carnosa censet.

o p. Duo septi transuersi uincula, in corpora uertebrarum lumborum inserta

q Dimissio septi transuersi, qua uertebris incumbit magnæ arteriæ, & uenæ sine coniuge cauiem

r Foramen gulam admittens

s Foramen uenæ cauæ aditum præbens

t. Sextus musculus [illegible]

u [illegible]

λ Septimus femoris musculus

γ Sacrum os cum quibusdam neruis ab eius medulla prodeuntibus

α. Octauus femoris musculus

β Quintus

γ Octauus musculus eius mouens

δ. Carnea moles pollicem, & tres proximos digitos in interiora flectens.

ε. Musculus magni digiti ab aliis abducens

TAB VII.

Tabula VII. Libri II.

TABVLA OCTAVA.

Repræsentat hæc fig. cadaueris, reiecto osse pectoris, dorsũ cũ costarũ cartilaginib. ut m̃ũ inter costas cõspiciat.

AB. Primum par musculorũ dorsi.

C. Alter ex musculis secundi paris.

D. D. Exteriores musculi inter costas.

E E. interiores.

F. F. Secundus musculus thoracem mouens

G. Sinistra scapula excarnis, ex sua sede dimota.

H. Musculus brachiũ circumagens ẽtiam scap. scapas

I. Tertius scapulæ musculus.

K. Sextus musculus brachiũ mouens

Γ. Vltimus musculus cubitũ flectens cuius superius initiũ

L. M N notat L. inferius. & exterius M. finis N

O. Radius

P. Cubitus

Q. Portio tendinis primi musculi cubitum flectentis

R. Superior m̃lus thorace pronũ efficiens a sua dpẽdis fine

S. Inferior musculus radiũ pronũ efficiens cuius ...

T V. ligamẽtũ nectens cubitũ cũ prima palmæ parte

X. Musculi secũdũ magni digiti articulũ flectentes

Δ. Octo musculi inter quatuor ossa palmæ.

Y. Musculi primũ os magni digiti in interiora ducens.

Θ. Sextus musculus femur mouens. cuius initium

a b inscribit a. quã in chordam degñar incipit b

Λ. Septimus femoris musculus

Ξ. Octauus.

Ξ. Nonus dorsi musculus

Π. Sacrũ os unã cũ neruis ab eius anteriori sede prodeũtib.

Φ. Quintus femoris musculus ẽ prior pars eius anterior

c. Posterior pars eiusdem

d. Prior ossis pubis sedes excarnis

Ψ. Non.° femoris m̃lus. replens priore p̃te foramẽ ossis pubis

Ω. Chorda septimi musculi cruris notati g. & octaui

g h. i notati h. & noni notati i

k. Genu patella

l. Octauus cruris musculus

m. Prior tibiæ pars à musculis liberata

n. Prior suræ sedes musculis nudata

o. Ligamentũ inter surã & tibiam

✱. Septimus & octauus musculus pedem mouentes

φ ψ. notati in sexta tab. l̃ra φ ψ

p q. Primus & secundus musculus ex mouentib. pedem

r. iungit hac parte chorda supradictorũ musculorũ

ſ t. cum chorda quarti similiter pede mouentis notati ſ. t. propterea ſ. chordæ originẽ demostrat

u. Portio musculi flectẽtis tertios quatuordig. articulos.

x. Portio quinti musculi pedem mouẽtis.

y. Pes ab omnibus musculis denudatis, relictis tm̃ uinculis ossa continentibus

α. ossis pectoris posterior seu interior pars

1 2 3 4 5 6 7 septem ueraꝝ costarũ cartilagines, quæ ad pectoris pertinent

S. Sextus musculus thoracem mouens T

TAB. VIII.

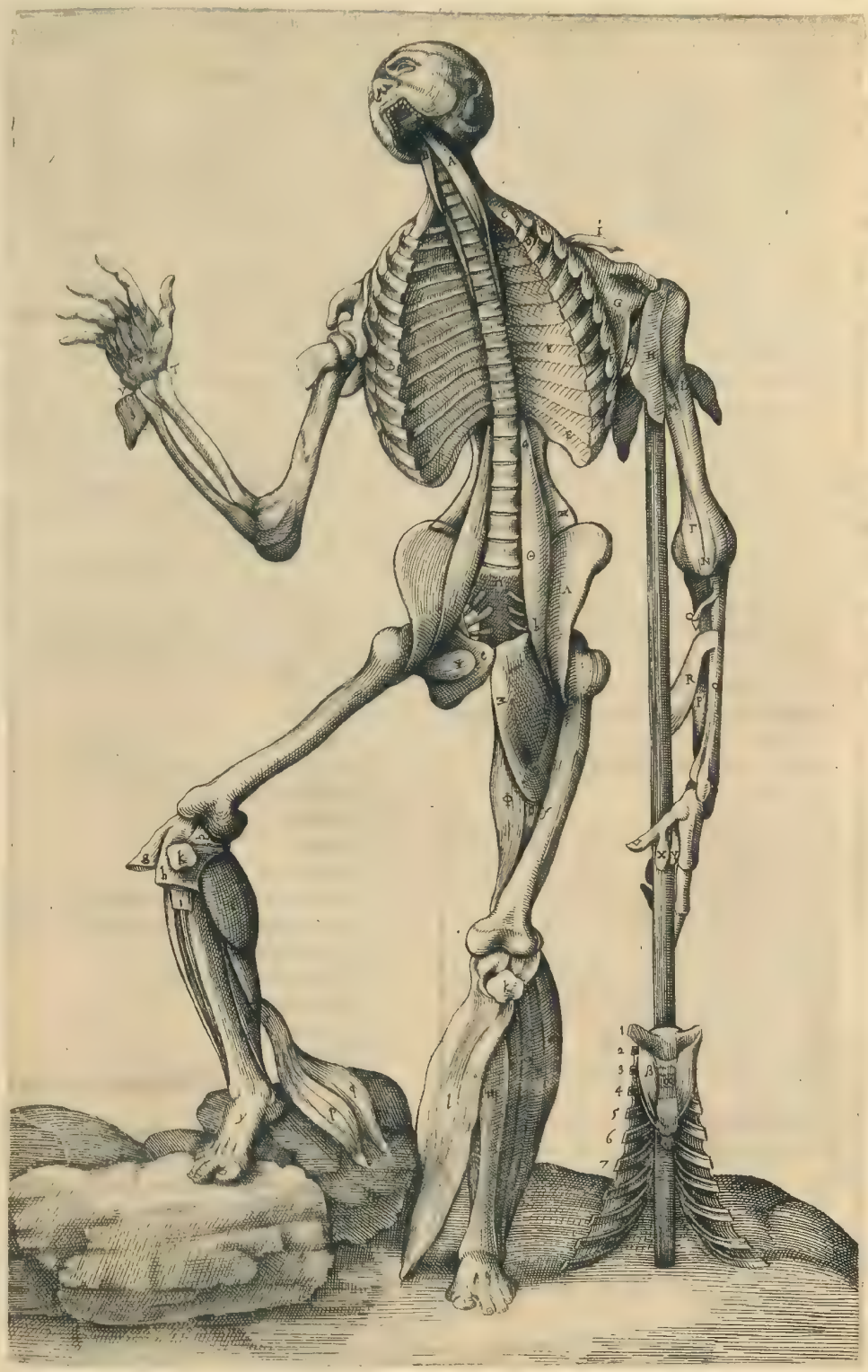

Tabula VIII. Libri II.

LIBER QVARTVS

TABVLA NONA.

Refert nona fig: cadauer à posteriori parte à cute dilipe[illegible] membrana carnosa et mlis ab ea productis libera tum; resectoq; transuerso lig.te in p.a palmæ parte

A [illegible]

B Os iugale.

C Masseter musculus. prope quem aure cu[m] [illegible] [illegible]

D Primus capitis musculus

Γ Δ. Secundus musculus mouens scapulā. cuius initiu[m]

E F ab osse occipitij prenatum notat E F. quod uero ab apice spinæ omnium uertebrarum ceruices usq;

E G. ad nonam thoracis enascit. inscribit E G.

H I. Finis prædicti musculi alligatus spinæ scapulæ [illegible]

* Membrana prædicti musculi semicirculum quodam modo constituens.

K. Iungunt hac parte uertebræ thoracis cu[m] uere [illegible]

L Secundus musculus [illegible] mouens

M. Quintus

N [illegible]

O Quartus.

P. Portio primi abdominis musculi

Q. Musculus [illegible]

R Vltimus musculus [illegible]

S Musculus ab humeri ceruice enat. cubitu[m] extendens

T Musculus ab inferiori lat.e scapu.le ort[us] intr[a] cubitu[m] extendens

V Posterior cubiti processus excarnis

X Musculus radium resupinans

Y Altus in duas prius chordas prima palmæ p[ar]te extendens.

Z Altus extendens dig.tu[m] indice[m]. medium, et proximum.

a. b. cuius orige notat a quã uero desinit esse carnosus b

e Musculus paruum digitum extendens

Λ Musculus extendens primam palmæ partem

c d. cuius initium notatur c finis d.

Ξ Musculus in octauu[m] os primæ palmæ partis desinens. ipsamq; flectens.

ß Portio musculi latu[m] manus tendine effingentis

ς Ex ijs duobus musculis alter tendinem ipsius ossi primæ palmæ partis dig.ti pollicis destineb alter singulis magni digiti articulis singulos tendines offert.

f Musculus pollice[m] uersus indice[m] mouens.

g Musculus pollicem ad indicem prox.e adducens.

h Musculus magnu[m] digitu[m] à reliquis abducens.

Π. Primus musculus femur mouens. qui [illegible]

i k. lius i k l m n. quarũ i k principiu[m] ostendit [illegible]

k l a spina ossis coxæ. k l. ab imo osse sacro et osse coc

m cigis. quà cu[m] musculo alterius lat.us iugit. m. sup

n. iorem insertionis sedem demõstrat, n. iferiore[m]

o. Secũdus femur mouẽs musculus, magna ex par[te] sub primo reconditus.

p Sextus cuius musculus qua ubi carnosus [illegible]

q nit. notatur q

r Septimus

s Quartus

t Tertius

u x Quintus. cuius portio notat x

y Secundus

τ Primus

β Octauus

γ Noni portio

ζ Poples uiam præbens max.o totius corporis [illegible] [illegible] uena et arteria

ε Primus musculus ex mouentibus pedem.

ϑ Secundus

η Septimus.

ϑ Octauus.

ι Notat portioni suræ excarni, et externu[m] m[alleolum]

κ Portio noni musculi pedem mouentis.

λ Musculus paruu[m] digitu[m] à cæteris abducens

μ Portio chordarũ noni pedis musculi, quæ [illegible] digitos extendunt.

ν Internus malleolus

TAB. IX

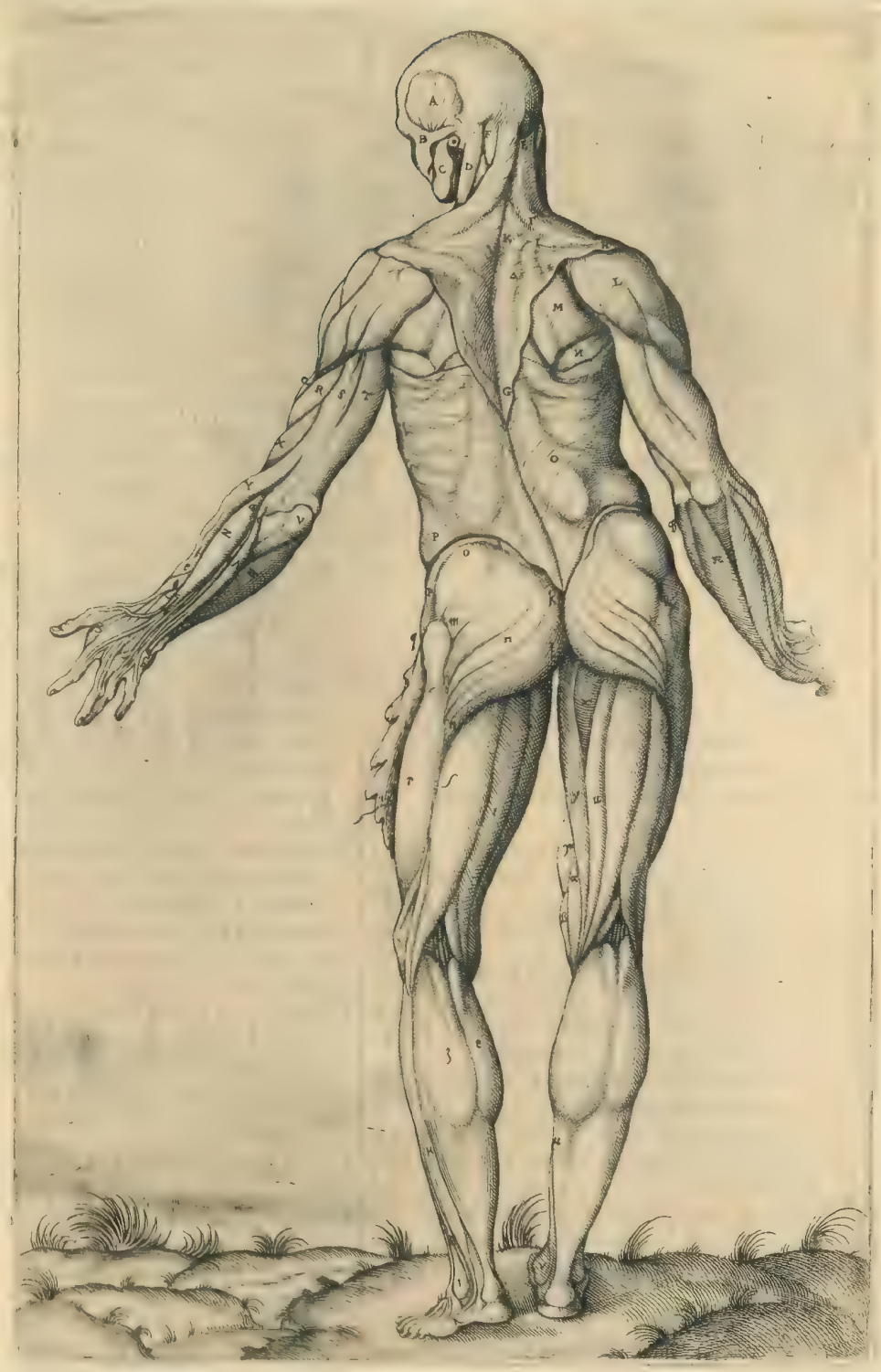

Tabula IX. Libri II.

TABVLA DECIMA

Deest in priori fig. totus secundus scapulae musculus una cum suo coniuge, reliq. a suis finib. dependent.

A Alter ex primo pari musculorum capitis
B. B Alter ex secundo
C Tertius musculus scapulam mouens
D Os inguli
E Tertius musculus thoracem mouens
Γ G Quartus scapulae musculus notatus G.H.I.K.
L Quintus humeri musculus.
M Scapulae spina, et summus humerus
Δ Secundus musculus ex mouentibus humerum
N O P cuius posterior sedes notat N O P
Q sextus
R Tertius
Quidam ex musculis dorsum mouentib. et thoracis
Θ Quartus humeri musculus cuius initiu pertinet
S.T.V. ab S ad T.V uero sedem ostendit qua inseritur
X X porteone, qua ab osse coxae ...
Y [illegible]
Ξ Portio primi ... musculi
a Musculus ab humili ... scapulae latere enatus cubitum extendens
b Musculus a ceruice summi humeri ortus cubitum similiter extendit
c Portio alterioris musculi cubitu extendentis
d Portio posterioris similiter extendentis
e Longior musculus radiu resupinans
f Musculus bicornis primā palmae parte extendes
g Membraneum ligamentu summu radium uno ... nectens
h h Cubiti os excarne
Musculus primā palmae parte flectes ipsius octauo ossi illigatus.
Λ.Ξ Π Tria musculorum initia a cubito enata, quorum p. notat Λ minor, et ex resupinatib. radiu. secus Ξ musculus bipartitus in duas chordas notatas k.l quarum k tendine trasmittit ossi plate
k magnu digitum sustinenti. l no humiliore
l parte ostendit simile bipartita, quarum q notat
m n m. primo pollicis ossi illigat, quae n secunde et tertio; musculi no initium insigniti p.π
o p. rursus in duas diuidit partes notatas o.p. quarum sublimior tribus pollicis articulis illigat, humilior digito indici, et medio inter
q Musculus prima palmae partem unico tendine extendens, ab eius octauo osse dependes
r Praecipuus musculus palmā extēdens ...
s Alius digitu ... medium et proximum extendens

ι Musculus magnum adducens digitum ad indicem
Σ Secundus femoris musculus, cuius origo sem...
u x Y culum referens notat u et x, finis y.
α Imi femoris exterior processus
β Quartus musculus ex femur mouentibus
γ Ligamentu pertinens a transuerso processu uertebrae ossis sacri ad acutu ossis coxendicis
δ Ligamentu a superdicta sacri ossis sede in ... re ac elatiorem appendicis ossis coxae
ε Decimus femoris musculus
ζ Quartus eius petens neruus ad poplitem
H ϑ quorum insignior inscribit H. exilior ϑ.
κ Primus femoris intus, qui qua parte ... modo inhaeret, notatur λ
μ Septimus cruris musculus
φ ν Tertius, cuius origo notat ν, qua in chorda incipit ξ, finis in prima fig. inscrib...
ξ
ψ Quartus cruris musculus
ϖ ϖ Quintus
ς Portio quinti femur mouentis musculi
ς Secundus cruris musculus
T Portio octaui musculi ex mouentibus ...

Tabula X. Libri II.

TABVLA VNDECIMA.

A A S Sinister musculus primi paris caput mouentis
B Secundum par musculorum capitis
C Tertius scapulæ musculus
* Musculus maxillam deorsum ducens
D Iugulum.
E. Musculus ossis hyoidis à scapula dependens
F Tertius ex mouentibus thoracem
G. quartus musculus humerum mouens
THI. K. Sextus, cuius initium pertinet ab H. ad I. finis notat K
L. Tertius.
M N O. secundus, cuius dimidia, & posterior pars antrorsum reflexa est, totus atque simul fig.[a] constituit ad pedes primæ fig. reposita. cuius sublimior sedes notata A. B. C. musculi principium ostendit, humilior D. insignita finem. quod reliquum est latera censent.
P. Superdictus musculus humero appensus
Q. Quartus thoracis musculus
R Musculus ex sexto pari mouentium dorsum.
S Alter ex octauo pari eorundem
T T Duæ costæ iam dictæ
V Exterior musculus ex iis qui inter costas siti sunt
X Secundus thoracis musculus
Δ Quintus.
a b Origo secundi abdominis musculi à spina dorsi
c Quartus humeri musculus ab insertione depedem.
e d Musculus cubitum extendens, cuius initium notat d
e fugit hoc loco superdictus musculus cum 2.º cubitum extendente.
f. notato f ita ut inuicem distingui nequeant
g Secundus musculus cubitum flectens
h h. Longior musculus radium resupinans
A. Musculus bicornis primæ palmæ parti extendens, cuius initium incumbit i. qua uero chorda producitur incipit k. finis l
k. l.
m. Breuior musculus radium resupinans.
n. Radius.
o. Cubitus, in horum medio commune corum deprehendit ligamentum.
Ξ. Secundum ex tribus principiis, quæ à cubito oriuntur,
p. ac p quidem illius principii pars est, quæ chordam
q. ad primam palmæ partem transmittit, q. tendo magni digiti primo articulo illigatus, quæ uero secundo,
r. & tertio eiusdem digiti inserit, incumbitur r.
ſ. Musculus adducens digitum pollicem ad indicem
Π. Tertium ex principiis à cubito ortis, cuius pars digito
t. indici, & medio illigata notat t. quæ uero ad
u magnum digitum pertinet, u.
Σ. Tertius femoris musculus, cuius origo notatur
x. y. z. a. x. y. z. finis a. quod uero circa musculum prædicti apparet, dorsum est, ossis ilium à primo, & secundo femoris musculo denudatum.

φ Quartus femoris musculus, qui ubi in chordam ...
℘ incipit, notatur ℘
γ Superior & exterior femoris processus
δ Secundus femoris musculus
ε Septimus ex mouentibus crus
H Ligamentum ab osse sacro ad acutum ossis coxæ processum ...
θ Decimus femoris musculus ab interno latere ...
ι κ pubis reflexus transiensque inter duos musculos notat ...
λ Origo tertii musculi cruris.
μ Initium quarti.
ψ Quintus cruris musculus cuius principium ...
ι ξ ξ uero sinum huius musculi ostendit, quem ... similiter musculus occupat
ο Principium chordæ quinti musculi cruris.
Ω Portio quinti femoris musculi
ϋ Posterior prædicti musculi portio
ζ Sedes eiusdem anterior, propterea in ζ. anteriorem ... priorem portionem, Ω. posteriorem ostendit.
ϖ Quartus cruris musculus ab ipsius parte ... neris os producit notatam ϱ. dependens
ϱ
ς Sextus à suo fine dependens.
T. Portio octaui.

TAB: XI

Tabula XI. Libri II.

TABVLA DVODECIMA.

Γ Sinister primi paris musculorum capitis, cuius principium notat A. finis B & C: D vero ostendit quà
A.B.C.D. hic à coniuge sibi musculo diduci incipit.

E. Quà internum huius musculi latus finitur.

F. F. Alter ex musculis secundi paris capitis

G. Tertius musculus ex mouentibus scapulam.

H. H. Quartus musculus humerum mouens

I. Summus humerus excarnis

K. L. Quartus thoracis musculus & proprie K [illegible] ostendit, L vero quà à longissimo dorsum mouenti musculo non amplius pertinaciter hæret.

M. M. Prædicti musculi chordæ.

N Vndecimus dorsi musculus.

O. Decimus quintus

P. Gibba scapulæ sedes excarnis.

Q. Sextus musculus ex humerum mouentibus à suo fine dependens.

R Tertius

S. Secundus thoracis musculus

T. Musculus ab humiliori scapulæ lat. enatus cubitum extendens.

V. Primus musculus cubitum extendens qui dependet quà cum interno iungitur.

X. Tertius

Y. Secundus cubitum flectens musculus.

Θ Musculus radium resupinans, cuius initium notatur a. finis vero b.
a b

Δ Alter musculus radium resupinans cuius initium inscribitur c. finis d.
c d

e Neruosa portio musculi supercilius radium pronum efficientis

f Radius

g Cubitus

h Sig. radium, & cubitum nectens, quà inuicem dehiscunt.

i k Commissura cubiti, & radij cum prima palmæ parte, & proprie sinus tum inter prebetes musculi digitorum

l. Prima palmæ pars.

m Os palmæ sustinens digitum minimo proximum quo etiam modo reliqua palmæ ossa habent.

. Musculus magnum digitum indici adducens.

. Musculus bicornis primam palmæ partem extendens, qui ab insertione dependet.

p. Non exigua musculi transuersi abdominis portio.

q. Posterior ossis ilium sedes excarnis

r Caput ossis femoris, acetabulum ossis coxæ subiens & proprie r. ligamentum ostendit ipsum articulationibus.

s. Ligamentum ab osse sacro ad acutum ossis coxæ processum pertinens.

t. Tertius femoris musculus a suo fine dependens.

u. Quartus similiter ab insertione dependens

x. Gradior ac exterior femoris processus.

r Portio decimi musculi femur mouentis reflexa ad sinum insculptum in osse ilium; cuius reliqua portio notat in fig: xvi. r.

B. Musculus qui ab acuto ossis ilium processu enatus super decimum nuper dictum progreditur.

Y. Alter musculus super decimum similiter transiens

Ξ Quintus femoris musculus, & proprie posterior eius portio. hic duplici principio ab appendice ossis ilium exorit cuius neruosi principium notat δ carnosi ε

ζ posterior praedicti musculi portio valde carnosa & muris figuram referens

η Chorda huius posterioris portionis interiori capiti femoris illigata.

Σ. Anterior prædicti musculi portio, quæ quà [illegible] est, notat Σ. quæ autem posterior Π.
Π

ϑ Septimus musculus cruris.

κ κ. Octauus.

λ. Sedes inter duo capita imi femoris

μ. Quartus cruris musculus ab insertione dependens proprie at μ. notat principium ab osse coxæ [illegible] ν vero principium quod à femore oritur.

ξ. Quintus femoris musculus

φ Primus pedem mouens musculus.

ψ. Secundus, cuius initium carneum notatur ϖ. neruosum ϱ.
ϖ. ϱ.

T Quà prædicti duo musculi in unum coeunt.

ς. Quà prædicti musculi carnosiores fieri incipiunt.

υ. Chorda prædictorum musculorum

ω. Initium tertij musculi pedem mouentis, cuius initium cruri notat ~~latina lit.~~ ϑ

TAB. XII.

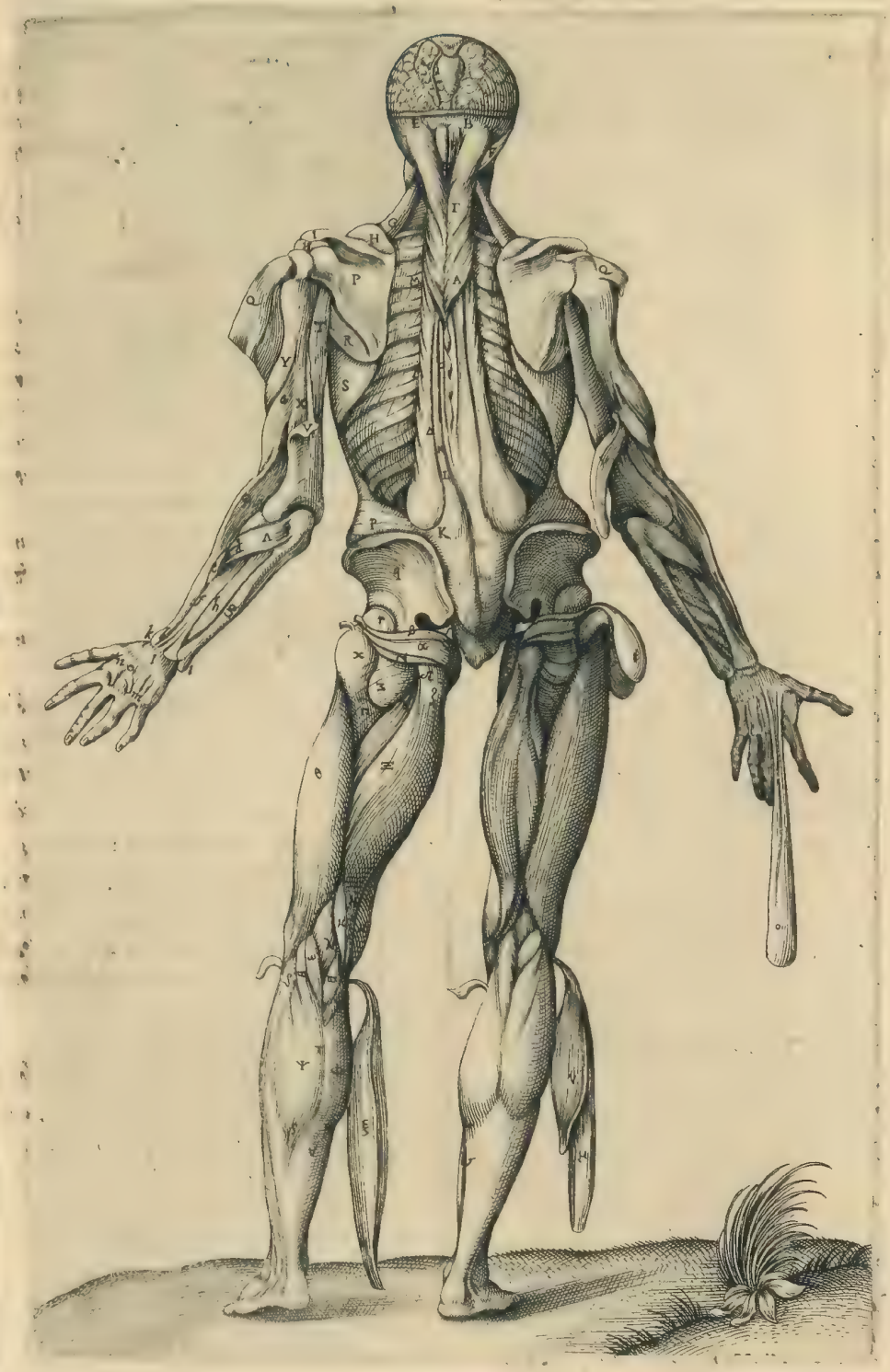

Tabula XII. Libri II.

LIBER QVARTVS

TABVLA DECIMATertia.

A.B.C D.E.F.G. Alter ex secūdo pari musculorū cap. proprie autem A. principiū ostendit à quinta, & quarta vertebra thoracis enatū. B. quā neruosus esse incipit. significat & B musculum, qui à spina septimæ ceruicis vertebræ enatus, miscet cum musculo notato A. quā C inscriptum est. D. utriusq. musculi insertionem ostend. E. sinistri secūdi paris musculum, cuius finis inscribit F. carnea moles G G.

H Quintus dorsi musculus.

I Portio sexti

K Decimus quintus.

Γ. L M [illegible] L tendines M M. finis M superius

D Nonus dorsi musculus

O O. Quartus thoracis

P P Costarū tubercula ad insertione quarti musculi dorsi effincta.

Q Tertius scapulæ intus.

R Posterior scapulæ sedes excarnis.

S T Secundus thoracis musculus

V Tertiū ligamentū articuli summi humeri proprium.

X Quintus humeri musculus ab insertione depēdes.

Y Os humeri excarne

a [illegible]

b. c. d Musculi cubitum extendentes, proprie at b. eū ostendit, qui ab humiliori scapulæ latere exorit, c eū qui à ceruice humeri, d. eum qui à med.º linea.

e Radius

f g Inngnior ex musculis radiū in pronū agētibus, cuius finis proprie notat g.

h Exilior musculus radiū resupinās ab insertione dependens

i Cubiti os.

k Ligamentū radiū & cubitū quā inuicē dehiscunt in longitudine connectens.

1. 2. 3 Tres musculi secundū magni digiti articulū flectentes

l Musculus primū pollicis articulū flectens.

m Os coxæ excarne.

n Os coccygis similiter excarne.

o Ligamentū ab osse sacro ad acuti ossis coxæ processum pertinens.

p Caput summi femoris.

q Grandior summi femoris processus.

r Decimus femoris musculus à suo fine dēpēdēs.

ſ. t. u. Prædicti musculi tendines ad os coxæ r flexi.

x y. z. Carnosa moles uaginæ modo decimū femoris musculū includens proprie. ſ. x superiorē ostendit sedem. y mediam. z. inferiorem.

α. Portio noni femoris musculi

β. Finis sexti.

γ. Finis septimi, qui unà cū sexto ad minorem summi femoris processū terminat.

δ. ε. ζ Octauus cruris musculus uniuersū ferè femoris os ambiens.

η. ε. Aspera linea in posteriori ossis femoris sede, cui quintus musculus femur mouens illigat. notatus Ξ Π Σ ac interiori summi femoris processui appensus, cuius posterior sedes proprie notat Ξ. anterior Π Σ.

φ. ζ Tertius musculus ex mouentibus pedē, cuius tendo notatur ζ.

H. H. Musculus in poplite latitans.

ψ. θ Quartus pedem mouens musculus, cuius initiū notatur θ. q.ª uerò committit cū chorda duorū primorū musculorū pedem similiter mouentium inscribit κ. eius finis, cui chordę

κ

λ. primi, secundi, & quarti illigat, insignit λ.

μ. Tibiæ os excarne, unà cū nō exigua portioē interioris capitis imi femoris

ν. Tendo octaui musculi pedē mouentis.

Ω. Exectū eius ad pedes integræ fig.ᵉ ut facilius plantæ pedis notā deprehendant.

ϖ. Membraneū lig.ᵗᵘᵐ sati manus tendinis uicem in planta gerens

ς. Musculus magnū digitū à reliquis abducens.

Π. Primus et secūdus musculus ex mouentibus pedē qui in integra fig: ab insertione dependet. in execto crure propriā obtinent sedē

ν. Tendo tertij musculi pedē mouentis.

φ. Portio quarti, qui in itegra fig. notat ψ.

χ. Cōis chorda ex primo, 2.º et 4.º pedis musculo proprie tn χ sinū ondit inter priorē huius chordę sedem, et posteriorē musculorū hic sedē occupantium.

ψ. ω. Tibiæ os excarne

✱. Conspiciunt hoc loco portiões musculorū posteriorē cruris sedem occupantiū, exceptis tribus primis pedem mouentibus.

TAB XIII

Tabula XIII. Libri II.

8.

TABVLA DECIMAQVARTA

Repræsentat hæc fig. cadauer sine brachijs.
A B Tertiu par musculorum cap. ab insertione dependens.
C. Processus ossis temporis mamillam referens. et in
integra fig. et in subiecta caluaria ad quam
D sequentes notæ D E F G referunt. quarum D.
processum demonstrat a latere primæ uertebræ cer-
uicis
E Spina secundæ uertebræ ceruicis
F G. Quartu par musculorum capitis
H. I. In integra fig: quintu par musculorum capitis
K L. Sextum
M. Portio tertij musculi mouentis scapulam
N. Tertius dorsi musculus.
O. Septimus.
P. Nonus.
Q. Vndecimus a suo fine dependens, et R. sinu ordi-
R gra decimitertij insculptum; ipsius autem prin=
S cipium inscribit S
T V X Decimus tertius cuius ortum proprie insignit T. V.
finis X. quod et decimiquinti initium demonstrat qui
Y a. notat Y. cuius initium sub septimo reconditum notat a.
b. b. Ossium pubis foramina membrana opta
c. Sextus femoris musculus ab insertione dependens.
d. Septimus
e. Nonus femoris ossi appensus
f g. Duo musculi a suo fine pendentes inter quos transit deci=
mus femoris musculus.
r. h i Musculus in poplite latitans. cuius initium notat h.
finis i.
k k Septimus musculus pedem mouens.
l m Chorda octaui musculi pedem mouentis cuius finis
proprie inscribit m.
n o. p q Quatuor musculi in unum tendinem coeuntes, pro=
prie tamen n. o. duos primos pedem mouentes os=
r tendunt, p. tertium. q. quartum, r. quo tendo 4. inserit.
Δ Dimidium ossis inter crura integræ fig.ª
∫ Latum pedis ligamentum a digitorum finibus pedem.
t Musculus magnum digitum ab alijs abducens a suo
fine dependens.
u. Musculus paruum digitum a ceteris abducens, ab
insertione dependens.
θ Musculus flectens secundos quatuor digitorum
articulos, cuius initium ab osse calcis enatum
x. α insignit x. quam uero in 4or partit tendines α.
ß Carnosa moles minimum digitum flectens, atque in re=
secto crure a suo fine dependens.
Λ. Λ Λ Musculus flectens secundum magni digiti articulum.
cuius origo in sinistro latere notat γ. quam uero
ab interno latere tendinem producit. δ. qui tendo in
carnosa musculi substantia aliquousque inceperat, iuxta
e. in utraque autem pedis planta, prædicta chorda
notat δ.

Z Ξ. Ξ. Musculus flectens tertios quatuor digitorum
articulos, cuius initium subterit musculo in
poplite latitanti supra 3. uero prædicti musculi
tendinem demonstrat. qui ab interiori ipsius
carnosæ sedis parte enatus. in quatuor se-
tat chordas in pedis planta non inscriptis cernit
x. x Portio quinti musculi pedem mouentis
λ. Musculosa caro, quæ quadripartita inhæresit
chordis flectentibus tertios quatuor digitorum
articulos: huius carnis munus est digitos ad pollicem
adducere: proprie tamen chorda quæ ad magnum
μ. ν. digitum pertinet. notat μ. quæ ad indicem ν.

TAB. XLIIII.

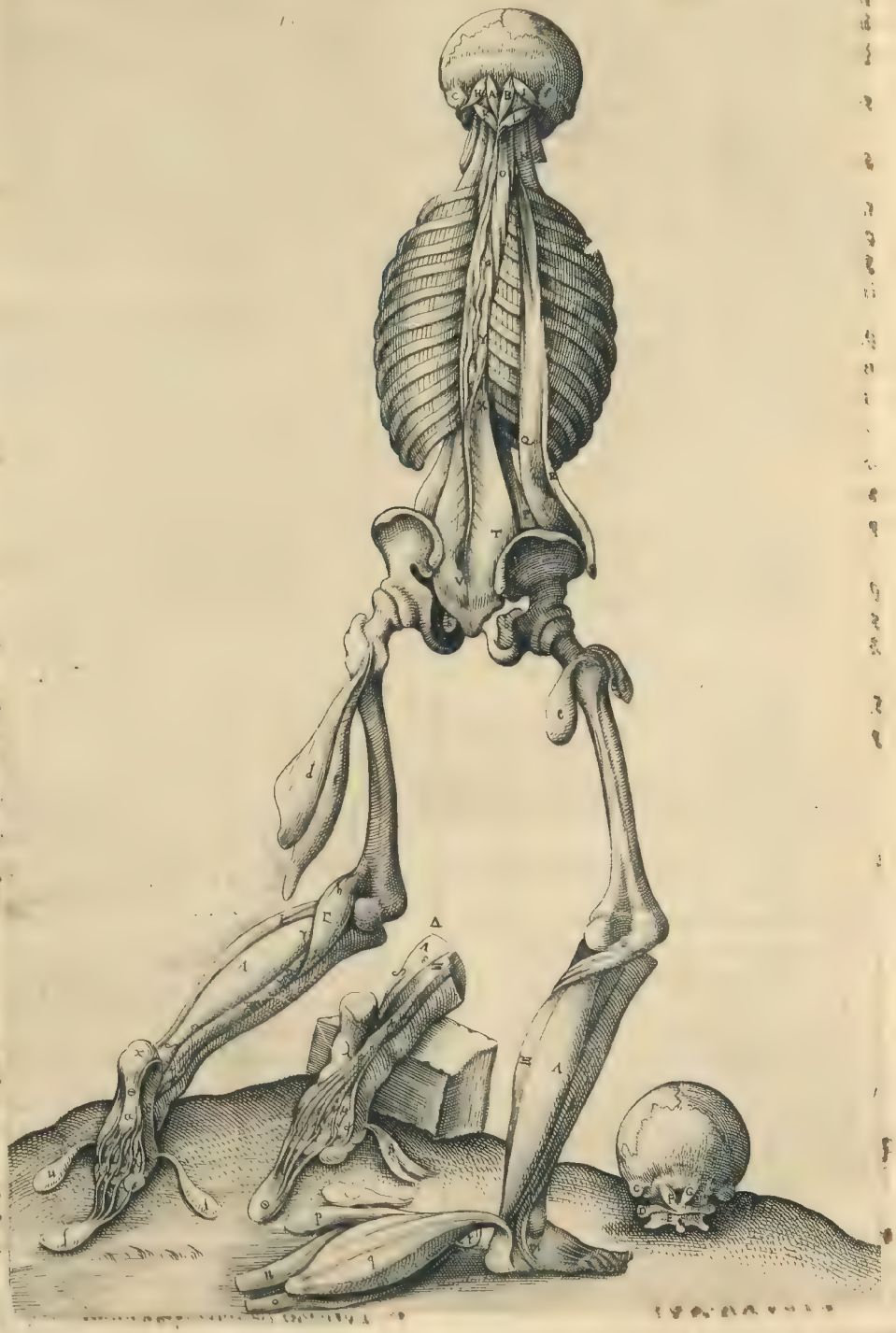

Tabula XLIV. Libri II.

TABVLA DECIMAQVINTA.

Seruant hæ duæ fig.ᵉ eandem effigiē, ac similiū cæt. xviii.ᵉ fig.ᵉ illæ succedunt, quæ ibidē notauimus D.

A. 1. Tibiæ os.
B. 1. Sura.
C. 1. Musculus ī poplite latitans ab insertione ōpedem.
D E. 1. Quintus mūs pedem mouēs, cuius origo notatur propriē D. finis E.
F. 1. Sinus iter præbens tendini musculi flectentis secundum magni digiti articulum.
G. 1. Sinus iter p̄bens tendini musculi flectentis ter tios quatuor digitorū articulos.
H. 1. Septimus musculus pedem mouens.
I. 1. Octauus.
K. 1. Sexti finis.
L. 1. Congeries musculorū flectentiū primos quatuor digitorū articulos.
M. 1. Ossa sesamoidea ad p̄mum magni dig.ⁱ articuli reposita.
N. 1. Musculosa moles, singulis quatuor digitorū flexuris latentibus impertita, ac digitos ad pollicē adducēs, quæ ab insertione dependet.
O. 1. Musculus secundū magni dig.ⁱ articulū flectēs.
P. 1. Musculus flectens tertios quatuor dig.ᵒʳᵘᵐ articulos.
Q. 1. Portio tendinis secundum magni digiti articulum flectentis.
R. 2. Os tibiæ.
S. 2. Sura.
T. 2. Membranosū ligamentū tibiæ, & surā quā inuicē debiscunt connectens.
V. 2. Septimus pedem mouens musculus.
X. 2. Hac sede chorda septimi pedis musculi cubosse cyboide reflexa, ac latescēs illigat ossi plantæ magni digiti sustinentis, ubi inscribit Y.
Y.
a. 2. Octauus musculus pedē mouēs, cuius finis
b. notat b.
1. 2. 3. 2. Tres simus ī posteriori tibiæ sede insculpti, qui musculorū ad inferiora pedis tēdentium, & propriē p. 1. trahit chordā quibus mūs pedem mouentis: per 2. chordā musculi tertios quatuor digitorū articulos flectēs: p. 3. chordā musculi secundi magni digiti articulū similiter flectentis.
c. 2. Quintus mūs ex mouentib⁹ pedē à suo fine ꝯpedes, ac in p.ᵐ cruce notatus D. E. cuius finis hic
d. inscribit d.
e. 2. Musculosa subter à suo fine depedēs, cuius ope flectūt primi quatuor digitorū actus.

FIGVRA XVI.

Representat hæc fig: pedē, cruſ, femur, ab interno latere, unà cū osse ilij, & sacro.

A. Os sacrum.
B. Ossis sacri sedes, q̄ cū dextro osse ilij nectebat.
C. Ligamētū ab osse sacro ad appendicē ossis coxę ꝓpinēs.
D. Os pubis sinistri lateris.
E. Os coccygis.
F. Quartus cruris pedis nervus.
G. Decimus femoris mūs triplicatus, cuius partes notat E F G.
I. Portio secundi femoris musculi.
K. Portio septimi.
L. Primus cruris mūs, cuius tendo notat M.
M N O. Scindus, cuius initiū propriē notat N O. chorda simile M.
P. Pertinacula nervi.
Q. Octauus.
R. Tertius, cuius tēdo ut & p. & scdi simile notat M.
S T. Quintus femoris musculus, cuius posterior pars notat propriē S. alterior T.
V V. Quintus cruris musculus.
X Y. Tibiæ os excarne, propē in Y interni notat malleoli.
a. Primus pedis musculus.
b. Secundus.
c. Tertij tendo.
d. Quartus.
e. Quintus mūs flectēs tertios q̄tuor digitorū articulos.
f. Portio quinti musculi pedis.
g. Chorda sexti.
h. Chordæ musculorū digitos extendentiū.
i. Musculus magnū digitū à reliquis abducēs.

FIGVRA VII.

Conspicit hæc fig: femoris os excarne, unà cū quibusdā cruris ligamentis.

A B C D. Os femoris, propē in B summi femoris caput insinuat, quod in sinū ossis coxæ ea de causa insculptū inscritur. C D. imi femoris duo capita.
E F G. Os tibiæ, propriè tamen F. elatiorē indicat tedon appendicis ipsius, à qua lig.ᵐᵉⁿᵗ oritur notatū X. ꝯ sinū inferioris appendicis tibiæ. iter præbente cōplurib⁹ chordis musculorū priorē pedis partē occupantiū.
H. Internus malleolus.
I. Os suræ.
K. Externus malleolus.
L M N. Quartus pedis musculus, cuius chorda propriè inscribit M. sed N. portionē tēdinis indicat. p.ᵐ & secundi musculi.
O. Teres ligamentū femur ossi ilij nectens.
P P. Ligamentū coxendicis articulū ambiens.
Q. Ligamentorū portiones à maiori summi femoris processu prōdeuntes, q̄ in musculos abeuntes præsertim in septimū cruris.
R. Portiones ligamentorū à minori summi femoris processu in octauū cruris musculū absumptæ.
S S. Membranosū ligamentum totum genus articuli
. abiens excepta patella.
T. Proprium genu ligamētū ab eius lat.ᵉ externo
V. Alterū genu proprium ligamētū ab ipsius simile exteriori latere.

Ligamētū.

X Ligamenti à processu ossis tibiæ notato F adossemoris pertinens
Y Sinculu cupiore suræ sedē ei tibia coniungens
Z Sinculū eādem ossa ab inferiori sede astringens
a Membranosu ligamentu prædicta ossa, quæ mutuo dehiscunt, in longitudinē colligans
b c Ligamēta anuli modo amplexantia tendines intorū ad tarsu pedis tendentiū, quorū ligtorū mu aptu est, ut facilius eorū sig: deprehēdat
d Ligamentū, quod aborse tibiæ in calcē inserū applectit intorū chordas hac ad inferiorem pedem transeuntiū
e Ligamentu quod à sura ad calcē exporrectū tendines cohinet, hac ad inferiora pedis tendentes
f Cartilaginosū ligamentu ab interno malleolo ad interiora talj pertinens
g Cartilaginosū ligtū curuū, et talū simul astringēs

FIGVRA XVIII

Representat hæc fig: quodāmodo mtj structurā.
A Inter has notas nervi portio deprehēdit, q̄ in multos scindit ramos, ubi A inscripti cernit
B Hoc modo nervj mtj ingrediunt cōpositionē
C Ligtū aborse constructionē musculj ingrediēs
D Longissimus nervus, et ligamenti ad musculum efficiendū
E Hac sede maxā est fibrarū diuisio, q̄ musculj corpus constituunt
F Concursus fibrarū ad mtj tendinē cōponēdum
G Chorda quæ movendæ parti illigatur

FIGVRA XIX

Refert hæc fig: fibras humeri cubitj, et manus à carne seiunctas, unà cū quarto brachij nervo, ut musculorū fabrica pateret
H Summi humeri caput
I Quartus brachij nervus
K Initiū musculi cubitū extendentis, ortū à radice capitis summi humeri
L Principium alterius musculi cubitū extendentis ab inferiori latere scapulæ enati
M Quā quartus brachij nervus duobus musculis cubitū extendēbus ramulos impertit
O Posteriōr summi humeri processus
P Quartus brachij nervus cōspicit quā posteriorj cubi exteriōris tuberculi imi humeri thecis ramos ifert musculis inde prodeuntibus
Q Initiū ultimi musculi cubitū flectentis
R Origo longioris mtj radiū prenū efficientis, quum appendice radij prope pām palmæ ptē includit
S Brevioris mtus prima palmæ ptēm extendēs
T Alter pām palmæ partem extendens mtus illigatus ossi palmæ minimū digitū sustinentj
V Musculus cubito inhærēs, ac pām palmæ ptē flectēs
X Musculus digitū indicē, medium, et pollicē extendens
Y Musculus minimum digitū extendens
Z Carnosa portio mtj, qui inter chordas diuisus unā ad os primæ palmæ partis magnū digtū sustinens trāsmittit, alterā ad primū os pollicis tertiæ, ad secundū et tertiū
a Altus magnū digitū adindicē adducens

FIGVRA XX

Ostendit hæc fig: tres propōs musculos palpebrarū.
A Internus oculi angulus
B Tertius musculus supiore palpebrā attollens
C Portio primi musculi palpebras mouentis
c F Initiū primi, et secundi palpebrarū, mtj quorū finis nō cernitur F

FIGVRA XXI. XXII. XXIII

Absentant hæ fig: oculū mtos p.ā quidē in propria sede repositos, 2.ā à fine pendentes, dempto adipe, q̄ inter eos vita erat, tū q̄ nemo visui ad hærebat. Cornea oculū ab anteriori parte deptis mtis, et palpebris, ostendit.
A 1 2 3 Anterior oculi sedes
B 1 2 Nervus p quē à cerebro defert uidēdi facultas ad oculum
C D E 1 Duo musculi oculi in sua sede collocati
F G 1 Adeps inter musculos
H I 2 3 Duo huiusmōdi iores musculi oculi
L M 2 3 Sublimiores
N 2 Quintus oculi musculus

FIGVRA XXIIII. XXV. XXVI

Vigesimaquarta fig: linguā unā cū eius mtis à ceteris corporis partibus segatā ondit, XXV.ā cadē representat, elevato tertio, et septimo mto, ut primus, et nonus cōspiciat, XXVI.ā cadē sim long.ē divisā, ac ab eorum mtis resolutā ondit
A A 1 2 3 Linguæ portio ate sectionē branchiorū cōspicua, ovi soluta membrana ipsi toti ori gulæ, asperæq̄ arteriæ communj.
B B 1 Portio prædictā membranā ab ore sem maxillā longitudinē resoluta. Scire tū licet eā linguæ portionē, quæ cuspidi linea vita est, eadē membrana obuolui, q̄ infra, minime.
C 1 Portio eiusdē membranā à palato unā cum lingua resoluta
D D 1 2 primus linguæ musculus
E 1 2 tertius
F 1 2 Quintus
G 1 2 septimus
H 1 2 Nonus
I 3 ligamentū cui linguæ fibræ sem log.ē illigāt

K 3. Ductus fibrae dextri corporis linguae

L 3. Ductus fibrae sinistri

FIGVRA XXVII.

Demonstrat hac fig. primā & secūdā vertebrā cervicis, à posteriori sede unà cū earū lig.^{tis}

A B C Prima vertebra cervicis secundae annexa, preque dt A B. sinus ostendat capita ossis occipitii excipientes & post^{ius} proc. que loco spine est

D D E F G Secunda cervicis vertebra

E E E Membranosum lig.^{tum} p.^a vertebrā alligans

G Corpus secundae dentiforme processu praeditus notatu H

H

I Lateralis ligamentum à processu dentiformi ad os occipitii pertinens

K Transversum lig.^{tum} processū dentiformē invicem continens

FIGVRA XXVIII.

Duas hac fig. thoracis precedis vertebras cū earū ligamentis ostendit

2 Superioris vertebra cartilago

1 Eiusdē appendix

3 Cartilagineū lig. utriusq vertebre appendices intercedens

5 Inferioris vertebra appēdix

4 Cartilago appendicē vertebrā corp. coniungens

FIGVRA XXIX.

Ostendit hac fig: rectū intestinū unà cū suis mlis.

B C Duo musculi intestinū sursū trahentes.

D Musculosa substantia adnata; in feminis ad infima pudendi parte adnexam. ostendit preterea penis vena duos penis musculos hic latitantes

E Circularis musculus finē recti intestini astringens

TAB XV

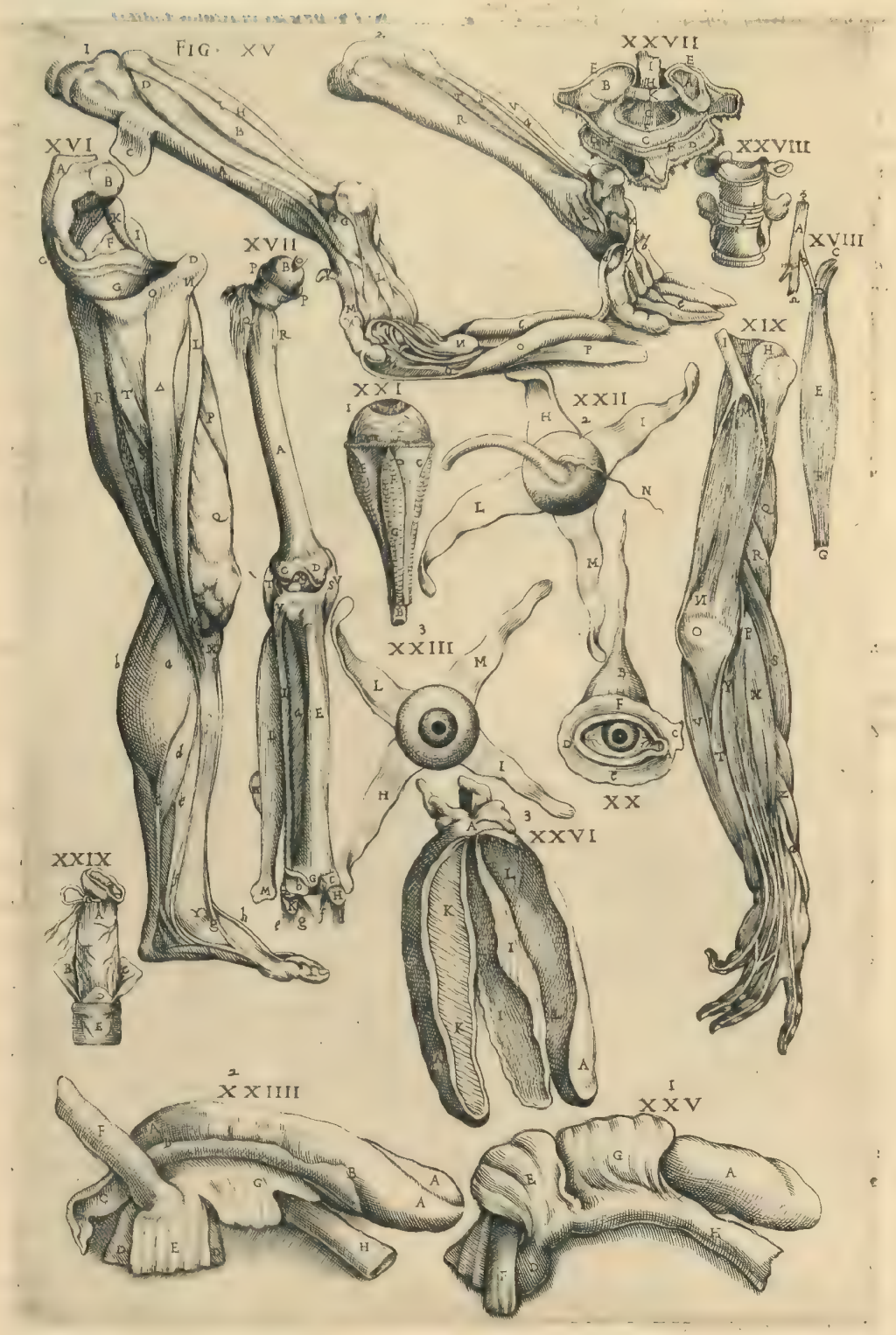

Tabula XV. Libri II.

TABVLA DECIMASEXTA

Ostendunt tredecim p[rim]e fig[ur]e gutturis co[m]positione, prima anteriore sede ossis hyoidis gutturis, aspere art[er]ie cu[m] aliquibus ex communibus musculis gutturis ostendit

Secunda eadem o[mn]ia à dextro lat[er]e refert, resecta tantum aspere arterie portione

Terna eandem à posteriori sede indicat.

Quarta anteriore gutturis parte cu[m] asp[er]a arteria portione ostendit. dempto osse hyoide cum musculis ab ipso, et pectoris osse, ac gutturis cartilagines tendentibus. seruato in quinto, ac sexto musculo ex co[mmun]ib[us] glandis

Quinta eadem à sinistro latere demonstrat.

Sexta toti guttur à posteriori parte ostendit. dempta aspera art[eri]a, quia, et communibus ipsius musculis.

Septima guttur à dextro latere refert. resecta epiglottide, et m[uscu]lis p[rim]a cartilagine secunda alligantibus infer[i]ori dein prima cartilaginis processu a secunda resoluto: p[rim]a[que] ita à secunda diducta est ut internu[m] ac posterius prime cartilaginis latus facile conspici queat.

Octaua eadem est cum septima. resectis tantu[m] musculis rectis ex quatuor tertia cartilagine secunde magis detecta alligantibus.

Nona liberata est a nunc dictis musculis, tu[m] à quatuor secunda cartilaginem tertia iungentibus. illis tm servatis, qui tertiam cu[m] prima connectunt.

Decima fig: anteriore gutturis parte refert, dempta p[rim]a cartilagine. seruatis musculis ipsa tertia alligantib[us].

Undecima epiglottide ad posteriora gutturis reflexa ondit.

Duodecima inferiore gutturis sedem, qua cu[m] asp[er]a art[eri]a committitur, refert

Decimatertia epiglottide magis ostendit quam cae superiores demonstrant.

A. i. 2. 3 Os hyoides à proprijs ligamentis resolutu[m].

B. i. 2. 3 Inferius ossis hyoidis latus, quia cu[m] superiori p[rim]e cartilaginis gutturis astringitur.

C. 2. 3. 4 sup[er]ior prime cartilaginis processus nuper dictus.

D. i3. superius ossis hyoidis latus à r[e]cta fig: ibi resectum

E ubi E inscriptu[m] est.

F. i2 Musculus ab inferiori sede ossis hyoidis in inferiore prima cartilaginis insertus

G. i 2. Musculus à superiori latere ossis hyoidis ad inferius secunde cartilaginis pertinens; qui in p[rim]a fig: ab utroq[ue] lat[er]e se ostendit in secunda a sinistro tantu[m].

H. 2. 3. 5 Asp[er]a arteria

I. i2. 3. 4. 5. Musculus à posteriori sede asp[er]e arteria ad latus prime cartilaginis insertus.

K. 2. 3. 4 Duo m[uscu]li ab osse hyoide ad epiglottide p[er]tinentes.

L. 2. 3. 4. 5. 6. 11. Epiglottis

M. 2. 3. 4. 5. Glandula ad latera aspera arteria, prope gutturis radice collocata.

N. i. 4. Musculus à p[rim]a cartilag[ine] ad secunda procedens, q[ui] exterior est, has duas cartilagines colligans.

O. 5. Musculus à secunda cartilagine in prima insertus qui interior est has duas cartilagines astringens.

P. 6. 7. Musculus à posteriori et inferiori sede secunde cartilaginis ad tertia pertinens.

Q. 8. 9. Propria p[re]dicti musculi sedes

R. 7. 8. Dexter musculus à latere secunde cartilaginis in tertiam insertus.

S. 8. 9. Sinus secunde cartilaginis, in quo superior prime

T processus insertus, notatus ita T.

V. 6. 7. Musculus tertie cartilaginis lateri sede occupans, qui in sept[im]a ab uno tantum latere conspicitur.

X 9. Sinus tertie cartilaginis p[ro]ducto m[uscu]lo cedens.

a. b. 7. 8. 9. 10. Musculi qui à tota long[itudine] prime cartilaginis orti in tertia inseruntur.

c 11. Superior epiglottidis sedes.

d. 12. 13. Inferior.

e e. 12. 13 Duo sinus utrinq[ue] unus, qui clausa epiglottide in humiliori ipsius sede conspiciuntur

f. 13 [illegible] in medio epiglottidis apparens, [illegible] ipsa primum [illegible]

g. i. 2. 3. 4. 5. 6. 12. 13. Anterior prime cartilaginis sedes.

h. 6. 7. 8. 9. posterior

i. i. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 12. 13 Anterior 2[ae] cartilaginis sedes.

k. 7. 8. 9. 11. 12. 13. Posterior.

l 2. 3. 6. 7. 8. 9. 10. 11 Tertia cartilago

FIG. XIIII. XV. XVI. XVII. XVIII. XVIIII.

Ex ijs fig[ur]is xiiii[a] pene depsis testiculis representat.

Decimaquinta ossa ilium ex carnia ostendit, quibus penis omni femoris, una cu[m] ani, et penis m[uscu]lis appensa est.

Decima sexta colem transuersi sectu[m] refert, ut eius substa[nti]a, et nexus, cu[m] canali seminis, et urine co[mmun]i appareat.

Decima septima pene, et uesica indicat, ut euidentius musculus ceruicis ipsius se ostendat.

Decima octaua pene refert ipsius canali, usq[ue] ad co[mmun]i ueniere diuiso refert et gladulas asseruando semini idoneas.

Decima nona pene secundu[m] ipsius longitudine diuisu[m] refert, ut ductus art[eri]e p[er] ipsius substa[n]tiam discurrentis in co[n]spectu ueniat.

A B i. 2. 3. 4. Duo penis corpora, quor[um] initiu[m] in secunda et

C C quarta fig: notat C. C.

D i. 2. 3. 4. Glans penis.

E. E. 3. Fungosa, et subatra corpor[um] penis substantia

F 3. Musculus penis corpori connexus, et neruosa substa[n]tia ipsa amplectens.

G i. 2. 3. 5. Canalis seminis, et urine canalis

H. I. i. 2. Primu[m] par musculoru[m] penis, in xv[a] fig: p[ro]pria sedem obtinentiu[m], in xvi. à prin[cipio] pendentium.

K. L. i. 2. Secundu[m] par in xv[a] fig: in sua sede locatu[m], in xvi[a] à fine dependens.

M. 0. i. 2. orbicularis m[uscu]lus ani claudens.

N. 4. Musculus uesice ceruice amplectens

O. O. 2. Membrana foram[en] ossiu[m] pubis occupans.

P. 2. Teres ligamentu[m] ab osse coxe ad caput summi femoris pertinens.

(esua

Q. 4·5· Vesica·
R. 4·5· spongiosū corpus, uasa semen ad colem deferentia excipiens.
S. S· 4· Portiones canaliū urinā à renibus ad uesicā deferentiū
T·T· 4· Portiones canaliū semen ad colē d̄ferētiū.
V. 5·6· Altera ex arterijs penis substantiā impertiti.

FINIS TABVLAR. QVARTI LIBRI.

ANATOMES

TAB: XVI.

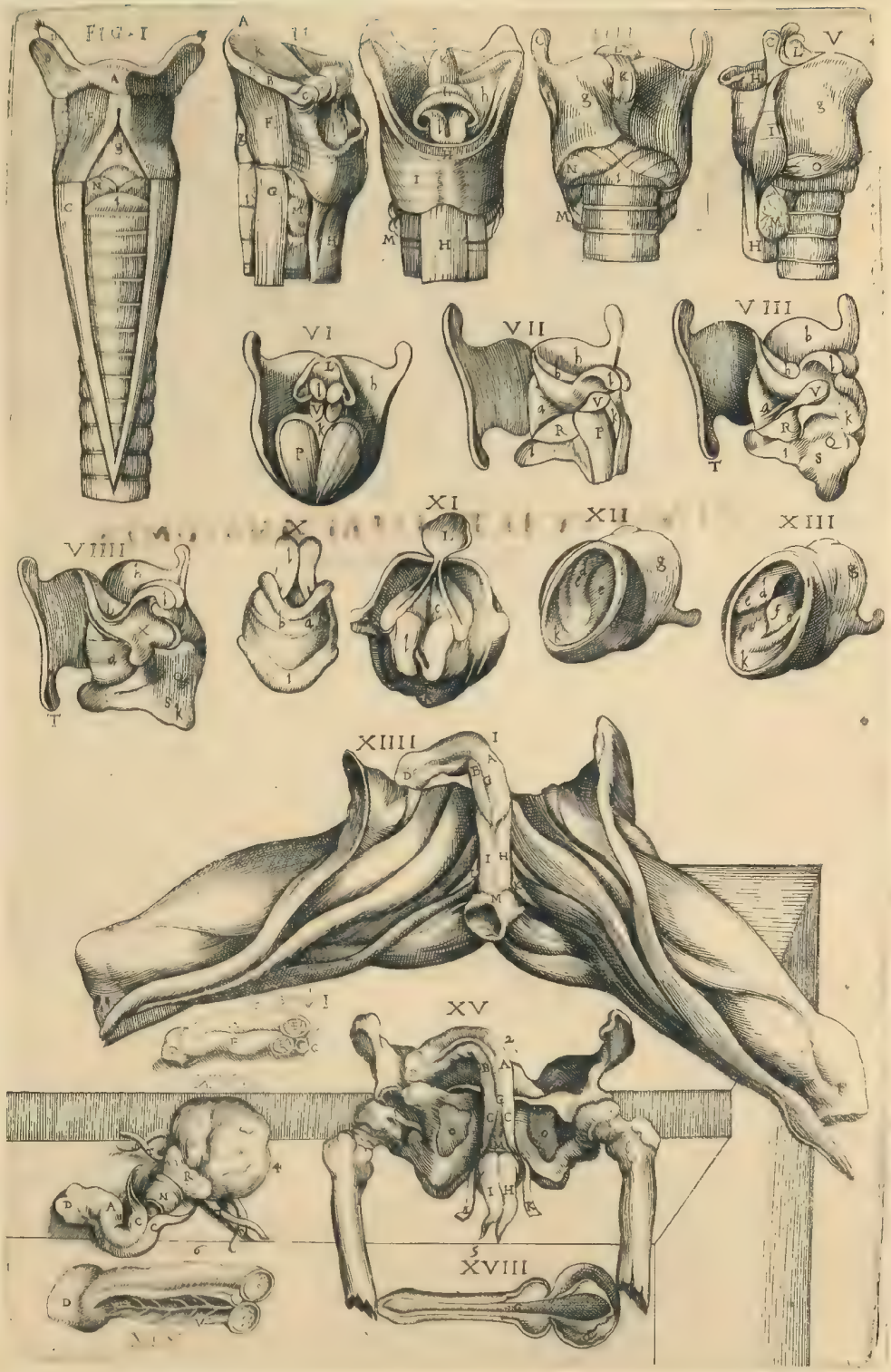

Tabula XVI. Libri II.

FINIS QVARTI LIBRI ANATOMES

VIDI VIDII DE ANATOME LIBER QVINTVS: QVI EST DE VENTRE.

Doctrinam ut simpliciter sine quadam anticipatione quam graeci πρόληψιν quasi praenotionem nominarunt; ita definitam, ac distinctam, sine confusa, ac perceptam sumere non licet, necesse ei est quasi siluam confusam comparare, et plurimarum rerum uarietate primo animum complere, deinde easdem distributim percipere, cum confusa longe facilius assequamur, quae autem minus distincte comprehendimus, posterius non ita magno negocio discere, atque electe intelligamus. Quamobrem in ea doctrina quae tradit partium multiformium nostri corporis cognitionem, ante uniuersum corpus unum sub aspectum ponendum est; cum ut totum notius sit quam partes in quas deinceps lineamentis dumtaxat sine sectione extrinsecus ductis distinguendum est primo in grandiores deinde in minores; quae ubi confuse fuerint perceptae, distincte deinde adhibita sectione sunt aperiendae, eo ordine quem Arist. primo libro de partibus animalium docuit; ut scilicet maxime compositas primum tractemus, ac subinde minus, donec ad minimum compositas, ac fere simplices uentum fuerit: nam sic quae prima susceptione confuse cognita fuerant, distincte deinde intelliguntur. Propositum igitur cadauer in theatro primo in maximas partes; tum in minores, ac tandem in minutas particulas sine sectione ductis lineis distinguetur. singulas autem expedit suo nomine appellare, quas si proferre liceret, cum in medicina commemorantur non opus esset nominibus, a quibus tamquam a signis notarentur; quod quia non licet, necessaria sunt ut autem in aliis disciplinis, ita in hac quae nobis proposita est (quod recte monuit Rufus Efesius) addisci initio debent. quamobrem principio exponemus quod nomen inuenerit quaelibet externarum partium nostri corporis, tam apud graecos quam apud latinos, ut non solum quae a nobis, sed quae ab aliis etiam auctoribus traduntur facile pateant, ne uerborum ignoratio rebus afferat obscuritatem. sed tempus est ad diuisionem aggredi, qua nonnulli tripartita utuntur. comparant .n. nostrum corpus arbori; quam separant in radicem truncum, ramos: simile faciunt radici in corpore nostro caput, trunco thoracem, ramis membra, ut crura, et brachia; sicque hominem conferunt cum arbore uniuersa: capillosque respondere existimant radicum fibris; sed longe aberrant, respondent .n. radicibus non capilli, sed uenae

quæ e uentriculo et intestinis, quasi e terra radices succum alliciunt ex cibo qui in=
gestus fuerit: magis aũt trãsfferẽda ẽ similitudo ut ueteres fecerũt. aũ aĩalib⁹ ad stirpes
q̃ cõtra: notiores n. nobis sũt partes aĩalium q̃ eorũ quæ nascunt̃ e terra. Relicta g.ᵗ hac
partitione perscrutemur alias. Aristoteles animalia quadripartito secat: in li=
bro n̄ de iuuentute et senectute tres partes necessarias ponit. unam, qua su=
mitur alimentum, alteram qua se emittunt ea quæ ex eo superãt. tertiã, me=
diam inter utramq̃. quas iis perfectis omnibus animalibus necessarias statuit,
addidit membra quæ quibusdam n. sunt data. ut crura ad ingressũ ita ut diui=
sio sit quadripartita. In primo aũt libro de historia aĩalium proprie corpus hu=
manũ et quadripartito separat in caput collu. thoracẽ ac mebra: ita ut eædem
ferè partes sint in utraq̃ diuisione sed paulo secus partitæ ac distributæ. tantũ
n. in hac secunda collum addit thoracem uero quẽ in priori diuiserat in duas,
tamq̃ unam enumerat. Nobis aũt aptior et utilior illa prior uidetur. quæ non
facta est fortuito ac temere cũ ad munera partium dirigatur: collum n. quod
in secunda tamq̃ pars à thorace separata proponitur, cũ thorace cõprehenditur;
q̃n quidem guttur. et aspera arteria quæ ibi cõtinetur ad ipsum referuntur. se=
cemus g.ᵗ totum corpus humanum in quatuor partes: in caput thoracẽ, uẽtrem,
et membra brachia uidelicet et crura quæ quarto loco in hac distributione en=
umerantur. Caput, ubi sumitur alimentum. est domiciliũ aĩalis facultatis. tho=
rax uitalis uenter n̄alis q̃q̃. Aristoteles oẽs tres in thorace collocauit. Hanc g.ᵗ par=
titionẽ secuti unam q̃q̃ ex propositis partibus in suas particulas diuidemus, et q̃
uerbo tam a gẽcis. q̃ à latinis appellatæ fuerint. significabimus. siqua aũt minus
euidentia uidebuntur. ueterũ auctorũ testimonio comprobabimus.

Caput igitur. quod κεφαλὴ græce uocat, complectitur id totũ quod supra collũ est; teste
et Aristotele p.º libro de historia animalium, ubi ipsũ diuidit in suas partes; et Ga=
leno. tertio libro De decretis Hippocratis. et Platonis: hoc totũ à latinis appellatur
caput: ueluti cum dicunt caput à ceruicibus abscindi. Bipartito autem diui=
ditur: in partem scilicet, quæ capillata est, et partem quæ sine capillis: illam

nominauit

nominauit. Aristoteles κρᾶνιον. Hippocrates uero κεφαλήν, communem eum nomen suum effecit, quemadmodũ in libro qui inscribitur περὶ τῶν ἐντὸς κεφαλῆ τρωμάτων idest de uulneribus capitis, non quidem totius, sed eius dumtaxat partis, quæ capillata est; nam alterius partis uulnera nõ prescribit in eo libro: ubi et frontẽ uidetur excipere a balys partib⁹ capillatis. Apud latinos cadẽ pars capillata et nomen capitis meruit, nã caluaria, quæ uidet̃ κρᾶνιον significare, magis accipit̃ pro subiecto osse, q̃ pro tota parte, ubi nascunt̃ capilli; q̃q̃ uerba quibus notat̃ ossa, ut tibia, cubitus, iugulum, usitata sunt; iactant̃q̃ in omni uolumine ad notandas partes totas, et non sola ossa. Alt.ª pars capitis quæ capillis uacat, appellata est à græcis. πρόσωπον, à latinis facies, et multus. Porrò eam, quæ capillata est, partiũt̃ tã medici, q̃ philosophi in anteriorẽ, posteriorẽ, mediã, et latera. Anteriorem, quę tenuiusª est, græci dicunt σκέψιν, latini sinciput, quod uerbũ magis mutuantur, cum de belluis agunt, q̃ cum de hominibus. Plautus uero cum dixit, Non tibi sanũ est sinciput, uniuersum caput, uel potius mentem significare uoluit. Quamobrem latine uel sincipitis nõe utimur, uel eã circũscribemus, dicentes, id quod à fronte, usq̃ in uerticẽ est: quẽadmodũ Cornelius Cælsus octauo libro, capite primo. Mediam partem græci κορυφήν, latini uerticem, aut summum caput appellãt. Posteriorẽ græci ἰνίον, latini occipitiũ uocãt. Alª græci κεφαλάφουν, latini tempora dixerũt. Secunda pars ex diuisione capitis quam capillorũ expertem posuimus, facies nimirum, secat̃ in superiorem, mediam, inferiorẽ, et latera. Superior, quæ græce Μετώπου, latine frontis nomen obtinuit, sub sinciput incipit, ubi pili desinũt; et ad oculos terminat̃: cuius extrema, quæ pilosa sunt, ὀφρύες græce uocãtur: latine supercilia; ducto uocabulo quod sint supra palpebras, quæ oculos nũcupant. Spaciũ inter hæc, quod pilis caret, μεσόφρυον græce uocat̃; latine circũscribitur his uerbis; scilicet, medio spacio inter supercilia. At media pars uniuersa nomen nõ habet; maxª tamen ex parte uidet̃ pertinere ad malas; sũt aũt malæ apud latinos, quæ superiores dentes continent: quas significat græcũ uocabulũ γνάθους, et γένυς, addita tñ particula ἄνω, idest supra; quibus uocabulis adduxit

naturales quoque et obscoena tam in mare quam in foemina graece αἰδοῖα nominantur. ad quarum latera in flexu sunt inguina, quae βουβῶνες graece dicuntur. In mare autem genitale ipsum latine pubes et coles graece καυλός, sicut eius extremum a forma quam habet latine glans, graece βάλανος appellatur. Cutis vero qua tegitur πόσθη quam ex recentioribus latinis nonnulli praeputium nominarunt. Cum cole nectitur scrotum ὄσχεον graece dicitur, quod non aliud est quam folliculum quo includuntur testes, qui graece tum δίδυμοι, tum ὄρχεις nominantur. At foemineis genitali- latini nomen imposuerunt et vulvam et loces, graece κόλπον et ὑστέραν; eorum ore veluti ala ac labia graece dicuntur πτερυγώματα, quod inter haec prominet νύμφη. Inter anum autem et genitales partes tam in viro quam in foemina pannit erecta graece περίναιος nominatur. Sed satis de priori parte thoracis totius. Pergamus ad posteriorem quae latine tergum et dorsum, graece νῶτον vocatur, cuius superiores partes utrinque latine scapulae sive scoptula, opta graece ὠμοπλάται dicuntur. In media vero parte et spina, totum sub scapulis usque ad finem costarum vocatur μετάφρενον, sub quo utrinque sunt lumbi, graece ψόαι dicuntur. his subsunt clunes, πλουτοὶ graece vocantur, sunt autem prominentes et carnosae partes aptae ad sedendum superiecte coxarum articulis. In medio est anus seu podex, qui graece ab annulo δακτύλιος, a barbaris ane a stringendo σφιγκτῆρος nomen invenit.

Quartum et ultimum ex divisione totius corporis fuerunt membra quae graece κῶλα nominant, quae in brachia. Dextera dispiciunt brachia a iunctura scapularum, cum humero pertinet usque ad imos digitos manuum, vocant graece χεῖρας, secant autem tripartito in humeros, cubitos et manus summas. At partes in quas dividunt brachia ὦμοι graece, latine summi humeri dicuntur sicut ipsorum pars ex qua capreolus ἀκρώμιον, notat. Ubi vero ex ea parte quae a iunctura cum scapulis ad eam quae cum cubito est, fecit βραχίων graece dicunt. hanc non nulli brachium latine appellari credunt, decipiuntur autem cum latini brachium appellent membrum totum a summo humero ad imos digitos, ut eius partem quae infra cubiti iuncturam est, quam et cubitum

cubitu dicut, ut gci πῆχυν, q q et cubit. et πῆχυσ significet ex duobus ossib quae ibi cotinet id quod infri est, sicuti κερκὶσ latine radius, id quod supi. cubiti uero iunctura que media est in brachio, uocat gce ἀγκών, cuius posterior ps qua innitim dicit ὠλέκρανον. seq 3a ps totius brachij, nempe man. q a gce dr ἀκροχεὶς qsi extremum brachiu, fallunt at qui iterpretat extremam manu, neq n signat totu brachium lat man sicuti χεὶρ gce, qua obre notat ἀκροχεὶρ lat extremum brachiu qd e man, neq adijcienda est uerbo man ptricula illa extrea, na sic notaret digiti qui sut extrea man tripiuto n diuid is in p palma pte qua καρπὸσ qua gce uocat. et palma quam μετακάρπιον, siue θέναρ, et digitos quinq qui δάκτυλοι gce noiat. Hoz max lat dr pollex, gce ἀντίχειρ, qui iter hunc & mediu est lat index gce λιχανὸσ. medi deinde μέσοσ tu παραμέσοσ qui post medium et tande μικρὸσ paruus, siue minimus. ungues at in quos digiti a posteriori pte finiut, ὄνυχεσ gce nominat. Crura restat, quae duo membra ab inguinib ad imos pedes descedut, σκέλη gce uocat. costat at ex tribus ptib quaz supreā a coxae articulo que graeci ἰσχίον nominant, usq ad genu ptinet, dr at lat femur, siue fe me gce μηρὸς. genu at iunctura est quae a priori pte γόνυ gce dr. a posteriori uo ἰγνὺσ lat poples. sca ps cruris a genu ad pedem noen κνήμης apud gcos duxit ab osse maiori qo cotinet ita appellato, un et apud latinos hauit tibiae noen, quis a Cornelio celso noie toti appellet cruris, ita ut quod coe e sum efficiat. uocat at ab anteriori sede gce ἀντικνήμιον, et κρέα. a posteriori γαστροκνήμη. latini uo posteriore ei sede sura dicut, quis eo uerbo magis notet ei os exteri q. posterior ps quae qsi uenter carnosa prominet. Terminat sca haec pars ad origine pedis. ubi extrea ossiu ipsi promineutia utring conspiciut, dicta σφυρὰ gce, lat malleoli. Cum his comittitur talus qui gce noiatur ἀστράγαλοσ. Inde gr incipit pes qui gce ποὺσ appellat, cui posterior ps πτέρνα gce, lat uocat calx. sed p usq ad digitos gce noiat ταρσόσ, et ~~ει~~ στῆθος ut eius subiecta ps τέλμα, lat planta. Postremi in pedibus sunt digiti, queadmodu in manu. Hactenus de enumeratione, et nominibus partium externarum. q totius corporis, quae in hominis specie picta magis illuminabuntur.

Representat hæc figura hominem à priori parte, ut eius externæ partes se ostendant, quarum unaquæque quod nomen tam apud Græcos, quam apud Latinos inuenit, aperiemus.

A. Caput: id quod supra collum est. κεφαλή
α. Anterior pars capitis à fronte in ... βρέγμα
b. Vultus siue facies: diuiditur in superiorem, mediam, inferiorem et latera
α. Superior: frons. μέτωπον.
1.1 supercilia ὀφρύες
2 spatium quod inter supercilia pilis caret. μεσόφρυον
β. Media pars. Malæ. ...
1.1 Oculi ὀφθαλμοί
Palpebræ uel ... βλέφαρα
Pars palpebrarum pilosa. ταρσοί
Nigrum oculi pupilla κόρη
Circulus inter album et pupillam ἶρις
Anguli κανθοί
2. Nasus ῥίς.
3 Genæ μῆλα
4. Os στόμα
Labia χείλη
5.5. Buccæ. γνάθοι
T. Inferior pars Maxilla γένυς σιαγών
Mentum γένειον
ΔΔ. Latera
&& Aures ὦτα
υ.υ. Fibræ aurium λοβοί
B. Collum αὐχήν et τράχηλος, sed proprie
α. Superior pars ubi guttur dicit αὐχήν
γ. Ima pars. Iugulum σφαγή, κλεῖς
C. Pectus, et thorax a iugulo ad inguina θώραξ
sed proprie ad mucronatam cartilaginem ubi incipit
a. b. uenter: habet autem à priori parte quod στῆθος dicitur
notatum. a. medium, quod στέρνον, notatum b. latera
c. c. quæ πλευρά notata. et in quibus mammæ
d. quæ μαστοί notatæ. d. et earum capitula quæ θηλαί
α. notata similiter α.
D. Venter à priori parte pectoris ad inguina γαστήρ, et κάτω κοιλία.
a. Abdomen ἐπιγάστριον.
α. Præcordia ὑποχόνδρια.
β. Vmbilicus in medio ὀμφαλός.
γ.γ Ilia à lateribus λαγόνες, et κενεῶνες.
δ. Pars sub umbilico ἦτρον.
ε. Pubes, pecten, ubi genitalia. κτείς. ἐπίσιον. ἐφήβαιον. ἥβη

... [illegible] ... αἰδοῖα.
β. Inguina βουβῶνες.
... [illegible] ... καυλός.
... [illegible] ... βάλανος
Cutis quæ tegit præputium ποσθή
... [illegible] ... ὄσχεον
1. 1. Testes. ὄρχεις
F. F. Brachia ... [illegible] ... χεῖρες
a. a. Humerus: à scapula ad cubitum. βραχίων
α. α. summi humeri. ὦμοι
... pars suprema. ἀκρώμιον
b. b. Cubitus: ab humero ad manum πῆχυς
c. c. cubiti iunctura ἀγκών
d. d. Manus uel extremum brachium. ἄκρα χείρ
α. α. Prima palmæ pars καρπός
β. Palma. μετακάρπιον. θέναρ.
δ. δ. Digiti δάκτυλοι
1. Pollex ἀντίχειρ
2. Index λιχανός.
3. Medius μέσος.
4. Inter medium, et minimum. παράμεσος
5. Minimus μικρός.
*. Vngues ὄνυχες.
G: G. Crura ab inguinibus ad imos pedes. σκέλη
a. a. superior pars: proprie femur. μηρός
α. α. Genu iunctura à priori parte. γόνυ
b. b. Tibia: à genu ad pedem κνήμη.
a. a. Anterior tibiæ pars. ἀντικνήμιον
γ. γ. γ. Malleoli σφυρά
δ. δ. Talus ἀστράγαλος
c. Pedes πόδες
α. Calx πτέρνα
β. β. Tarsus στῆθος. ταρσός
γ. Planta. πτέρνα

Tabula originalis eiusdem manus ac illae.
Cod. 31. P. III.

Quèadmodũ superior figura hominẽ à priori parte ostendebat, ita hęc à posteriori: in qua. A. ΔΔ ΣΣ. oo. in capite. FF. aa. ββ. cc. dd. ææ. ϑϑ. in brachijs: ee. in pectore: gg. aa. bb. yyy. cc. δδ. ϑϑ. y. δδ. et y. in cruribus idem ac in superiori signant. restat ut

A	A	Pars capillata. propriè Caput. ab Arist: dicit. ab Hipp:	κεφάλιον κεφαλή.
S		Media pars capitis. Cervex	κοσοφη
y		Posterior. occipitium	ἰνιον
S		Posterior colli pars. cervix	τραχηλος.
E		Dorsi. lergũ.	νῶτον.
a	a	scapulæ, uel sceptula ejus.	ὠμοπλαται
	b	Spina. media ps dorsi.	ῥαχις
c	c	A scapulis ad fine costarũ.	μεταφρενον
d	d	Lumbi	ὀσφυες.
e	e	Clunes	πλοῦτοι.
	f	Anus seu pedex	δακτύλιον ab
		anulo: ab actione astringendi.	σφιγκτης.
S		Poplis. Genu pars posterior.	ἰγνύς
S		Sura	γαστροκνήμη

Tabula originalis est praecedens

De methodo qua utendum est in ostendenda natura partiũ quę secantur C.II.

Quæ uero confuse tradita sunt de partibus nostri corporis, nunc ordine quem ante proposuimus sigillatim explicare aggrediemur: si methodũ, qua in unumcuiusq; natura attingenda utendum erit, ante aperuerimus. Finis enim anatomes (ut inter initia diximus) est, naturam singularum partium nostri corporis patefacere, ita ut recognoscantur, sicut de ipsa percepta fuerunt absolute; cum habeat unusquisq; signum per quod proposita res significatur: quam uelut morbi natura prius absolute enarrata recognoscatur in homine per signa, ita natura singularum partium nostri corporis per anatomen. Oportet tamen ipsius notitiam exquisitè habuisse propterea nempe in ante desanitate singularũ partium; quam adquidem in recognitione per anatomen solummodo attingenda est, quemadmodum in superioribus dictum fuit: hocãt ut iniacuum ratione fiat, reuocare in memoriam oportet, naturam artificiosam esse, spectarecq; in suis operibus perinde atq; artifices ad duo, ad finem instituendum et ad ea per quæ perficiatur. Eadem duo in singulis partibus perscandis partiuntur, finis uidelicet, et compositio corporis ad ipsum habilis. Est autem finis utilitas, quam afferunt singulæ partium actiones. Has igitur sigillatim necesse est explicare, at non omnium partium sunt actiones, sed tantum multiformium. nam simplices usum aliquem præstant: natura ut ad actiones, ita quoq; ad usus in fabrica nostri corporis spectauit, tamq; ad finem. Quamobrem in incidendo unumcuiusq; partis uel actionem uel usum, operæ pretium est enarrare; quamuis hæc magis per uiuas bestias quàm per cadauerum sectionem inuestigentur. tamen et dum hæc etiam secatur, commemoranda sunt, uel ea de causa ut diiudicetur quàm appesita fuerit compositio cuiusq; partis ad suum munus perfungendum. Exposito fine ad alterum transeundum est ad compositionem scilicet idoneam, per quam ille perficitur.

Ac ne recedamus a proposito artificum exemplo, quæcunq; componunt opera ad institutum finem opportuna, et materiam idoneam postulant, et formam opportunam: utriusq; habilitas dum secamus ostendenda est: primò quæ ad materiam, deinde quæ ad formam attinet omnium instrumentorum. Materiam igitur præbent his, ubi minora fuerint, partes simplices, ubi maiora, partes minores, quemadmodum digiti manui, et fibræ pulmoni aut ieiunori. Ergo cum maiora instrumenta inciduntur; pro materia ostendenda sunt minora, ex quibus tamq; ex partibus tota componuntur, sunt autem hæc minora non simplicia; sed multiformia, quorum mat.ª similiter indicanda est. continetur hæc partibus simplicibus, quarum una, quæ propria est illius instrumenti potissimum actioni præest, cum cæteris, quæ communes sunt etiam aliorum præbeant usum dumtaxat, et habilitatem ad agendum: per eas enim aut defenditur instrumentum ab externis iniurijs, aut nunt, sentit, nutritur, aut facilius, et expeditius suum munus exequitur: ita ut partes per eius modi usus non efficiant, sed sint efficiendi socia. Differunt partes simplices inter se qualitatibus, ut duritie, mollitia, rarit.ª densitate, per quas idoneam materiam suppeditant instrumentis ad sua officia facienda. cum materia patefaciere simul qualitates oportet, quibus prædita est, quid: quòd per has solummodo patefit est enim materia hæc quam simplices partes præbent, uere substantia composita, quæ sensum fugit; hic enim tantum cuncta et qualitates comprehendit, quæ videlicet spectator, oculis pro materia materiæ qualitates subijciat: quas maxime opportunas esse ostendit, ad cuiusq; instrumenti actionem efficiendam, ueluti mollitiem in cerebro, ad apprehendendum, duritiem in corde ad robur assidui motus, rarit.ª in pulmone, ad acrem cona præbendum, densitatem in uesicis, ad continendum; crassitudinem in uentriculo, ad concoquendum, tenuitatem in membranis, ne grauitate

onerent: cæruleum aut uiridem colorem in uuea oculi tunica ad uisum reficiendum, sed postq́ materia satis perspecta est, transire ad formam oportet et eam similiter persecando aperire, ut oculis exponatur: ex quo intelligi potest formam de qua loquimur sub accidentibus comprehendi. alioquin non percipieretur sensu: nam uera forma substantia est. ad quam natura in fabricatione nostri corporis spectauit: ad quã retulit actionem singularum partium, quas tamq́ finem commemorandas esse iam diximus. Complectitur forma quam per anatomen aperimus conformationem magnitudinem numerum, situm, et unitatem, quas omnes quasi formæ conditiones expedit accuratè demonstrare. Ad conformationem pertinet figura, debita superficiei asperitas et æquitas, caua numero, et amplitudine opportuna, quæ diligenter sigillatim attendenda sunt. figura enim alibi rotunda est alibi angulos habet. tum alibi recta, alibi flexa ut maximè res postulat; superficies alibi aspera reperitur ut in uentriculo, et utero; alibi lenis ut in faucibus et palpebris. cauа sunt quæ receptacula, uel canales, uel parua foramina quemadmodum in cute; quorum omnium moderatio certa requiritur in singulis partibus, ut egregiè suam actionem perficiant; hæc igitur animaduertenda sunt de conformatione. Sequitur magnitudo quæ non quantauis sed certa singulis aptatur, cum quæ nimis uasta sunt, aut nimis parua, minus belle suo officio fungantur. Idoneam igitur magnitudinem in singulis conuenit exponere: deinde transeundum est ad numerum, ostendendumq́ nihil superuacaneum esse nihil desideraui in instrumento quod proponitur, siue consideretur ut totum, constans ex suis partibus, siue ut compositum ex simplicibus, indicandumq́ ubi ad eandem actionem factum fuerit simplex; ubi compositũ.

ubi compositum. Ad formam refertur etiam situs, qui in sedem, et nexum singularum partium distribuitur. Sedes consideratur absolutè, uel ex comparatione; absolutè, ut antè, et ponè: ad leuam, et ad dextra: sursum, et deorsum: ex comparatione alicuius partis, ut interius, uel exterius; è regione, uel ex opposito latere: Nexui subijcitur ortus, finis, iter, transitus, copulatio, cum alijs partibus; quæ omnia animaduersoribus diligenter proponere oportet spectatoribus intuendas, neq; prætereunda etiam imitatus est, quam natura dedit singulis partibus tam simplicibus, quàm multiformibus, sine qua suo muneri minime satisfacerent. Methodus igitur in natura singularū partiū patefacienda ~~ea esse debet~~ ut in compendium adducatur, ea esse debet ut primo enarretur finis propositi instrumenti: deinde compositionis habilitas, quod ad materiam attinet, postremò quod ad formam. Quibus satis, superq; explicatis, ad uentris sectionem pergimus; hanc enim partem primo aperiendam esse demonstrauimus.

abdomen. CIII. Cum inter grandiores, et compositas nostri corporis partes, aperire obiam dictas causas primo uentrem oporteat: ut patefiant quæ in ipso sunt, necesse est secare tegumentum quo includuntur a præcordijs ad pubem. Vocatur hoc græce ἐπιγάστριον, quasi supra uentrem, latine abdomen, quo uocabulo Cornelius Celsus internam quoq; eius membranam significat; quam Galenus sexto libro De medendi methodo quasi partem ab epigastrio seiunctam commemorat; licet ipsa quoq; supra uentrem posita sit, et ideirco epigastrij pars ponenda esse uideatur. Resupinato igitur cadauere, pilis penitus abrasis, iuxta methodum proximè traditam, recensere finem primo oportet, ad quem abdomen fuit à natura procreatum: deinde considerandæ compositio ad illum assequendum maxime habilis. Factum fuit abdomen partim ut subiecta uiscera tegeret, partim ut compressum ad eor-

quae detrudenda sunt expulsionem conferret. Admiratur Aristoteles et Galenus compositionem abdominis ad eum finem opportunissimam; cum ubi ingestorum multitudine aut foetus incremento venter intumescit, extendi plurimum possit; neque enim ossibus continetur, vel ex toto ut caput vel ex parte ut pectus, sed carne et mediocri substantia quae sua crassitudine satis praebet tegumenti partibus subiectis, sua mollitie vero quam plurimum extenditur, et comprimitur; quibus animadversis veniendum est ad sectionem partium quibus totum abdomen continetur. Sunt autem primo cutis deinde adeps membrana carnosa, ac tandem musculi qui cum interna membrana coniunguntur.

Imprimis itaque umbilicus (ut integer servetur ad vasa quae in foetum inseruntur ostendenda) circumcidendus est scalpello acuto ita alte demisso, ut simul a partibus subiectis cutem universam penetret; quodein ducenda est linea una a medio pectore ad pubis ossa, altera transversa a lumbo ad lumbum per umbilicum intactum. Quod si sectio abdominis adhibetur ea de causa duntaxat ut viscera patefiant, expedita est neque ullum postulat artificium, sicuti nunc cum abdominis singulas partes una cum umbilici vasis perspicere instituimus: quamobrem ductis scalpello lineis iam dictis, quatuor se ostendunt anguli ad umbilicum spectantes. Unusquisque autem seorsum hamulo attollendus est ut cutis acutissimo scalpello a subiectis corporibus separetur; quam separationem Herophilus δάρσιν nominavit; nam et cutis graece vocatur δέρμα ἀπὸ τοῦ δέρεσθαι, quod scilicet detrahatur. Ubi autem insignis eius pars separata est, posito hamulo, sinistrae manus digitis prehendi debet scalpelloque transversis lineis ductis a subiectis partibus separari, summa cura ne violentur. Cutis autem quae sic a ventre resoluta compositio diligenter consideranda est, ut intelligamus num muneri aptetur ad quod effecta fuit a natura. Fuit autem

triplex

triplex, unum ut tegeret, alterum ut aditum praeberet, tertium ut esset tactionis instrumentum; tegit enim cutis quae sub ea includuntur omnia, et ab externis iniurijs defendit, quod suae substantiae crassitudine commode praestat, praebet aditum et aeri qui in corpus attrahitur, et ijs, quae ex tertia coctione redundantia detrudenda sunt: quem aditum praebent crebra foramina quibus distinguitur; ut autem sit instrumentum tactus, qui toto corpore fusus, omnes nimios caloris, frigoris, et aliarum rerum quae tractantur appulsus sentire possit, dati sunt ei ramuli nervorum a subiecta membrana; cum qua connectitur et per eos, ~~et per~~ et per uenas a quibus nutritur. Nam arteriae nullae ad ipsam transeunt, cum per foramina iam dicta idoneo perspiratu fruatur, et quantum sufficit spiritus uitalis accipiat ab illis arterijs quae per membranam discurrunt. Aptissima igitur est compositio cutis ad ea officia praestanda ad quae fuit efficta. Summa autem ipsius pars ἐπιδερμὶς quasi supra cutem graece nominatur quae tenuis pellicula est quasi flos cutis et sensu caret ne ea quae sub tactum cadunt sensum protinus feriant sed per hanc interiectam. Ut autem spectatoribus ostendatur separanda est a cute, id quod fit uel tenuissime scalpello duabus lineis leniter ad angulum ductis, uel excitata uesica ex aquae calidae perfusione, aut ex flamma adhibita, per quam lanij quoque solent pelliculam in suibus a crassiori cute subiecta remouere.

Detracta cute proxime sub aspectum cadit adeps quae copiosa magis est in uentre quam in alijs partibus, nam in obesis plurima reperitur, pauca in gracilibus, in his autem qui morbo pene labefacti sunt, uix conspicitur: ubi multa est scalpello auellenda est, antequam subiectam membranam attingas: prohibet enim quo minus perspici possit, id quod non facit ubi pauca est, ita ut tunc queat simul cum membrana remoueri. Expedit igitur spectare naturam adipis, quae belle eam utilitatem

praestat ad quam natura ipsam fabricata est; crassiori enim substantia uestium modo subiectas partes calefacit quatenus scilicet earum calorem retinet ac dissipari minime patitur [illegible] etiam [illegible] adfecit [illegible] partes quibus inhaerescit ueluti membranas

Est igitur inter cutem et membranam [illegible] quae [illegible] dum est ad membranam. Vocatur haec graece ὑμήν, a recentioribus autem non simpliciter membrana sed carnosa membrana, quod carnosis fibris distinguatur; Expedite autem deprehenditur in his qui graciles sunt, nam in obesis adeo cum adipe miscetur ut confundatur, neque satis perspici possit; ita ut non nulli secandi minus periti negent eam in homine reperiri: apparet enim cum adipe quidam sanguis concretus, et ueluti [illegible] pe secernunt; Aptissime autem subiecta est per uniuersum corpus, ita per abdomen collocata est membrana carnosa quae non solum subiectas partes [illegible] a membrana ad ipsam [illegible] ad quem finem fuit instituta. quod ubi ostenderis [illegible] scalpello per membranam [illegible] umbilico easdem lineas, quas per cutem duxisti, attolles hamulo similiter unumquemque angulum, et [illegible] scalpello uel solis digitis ipsam a subiectis partibus liberabis [illegible] ut cutis, quae diligentem et crebram sectionem postulat sed prompte diuellitur quod lanij nobis ostendunt in belluis demonstrant, qui ore admoto solo flatu ipsam resoluunt. Sub hac membrana alia est quae musculos inuoluit, ipsisque affixa est, quam non [illegible] sed relinquemus musculis, ad quorum sectionem iam pergimus sed prius ipsorum officium et constitutionem repetemus, ut quae subinde incidantur ab intuentibus obseruentur. Officium igitur non aliud est quam duplex illud, quod paulo supra toti abdomini retulimus siquidem abdomen maxima

ex parte

200

ex parte musculis continetur. propter quos aliæ eius partes, quas narrauimus effectæ à natura uidentur officium siquidem abdominis est, quæ subsunt munire, & comprimere ad detrahendum quæ superant. utrumq; hoc munus ad musculos refertur; quos maxime est munire cum crassiores sint, & constet ex carne plurima, quæ à calore, & frigore possit internas partes defendere. hanc utilitatem affert à carne Plato existimauit, sed contrahere, & cogere alium, ut abs uolumus expellat quæ superant, proprium est musculorum, hi enim possunt motum uoluntarium, eiusmodi uero sunt qui pertinent ad abdomen. satis in superiori libro exposuimus. ——— & qua ratione secentur;

De sectione peritoneo umbilico omento C. IIII

Membrana igitur remotis musculis et dextra tenuis quae pars abdominis sit
sine quadam ab ipso separatum, ut uoluit Galenus περιτόναιον a grae
cis nominatur, quasi περιτεταμένη, hoc est circumextensa. Quae priusq
secetur, reuocare in memoriam oportet finem ad quem facta est et con
stitutionem ad eum assequendum maxime opportunam. Finis autem ex
officio colligitur: quod duplex esse uidetur, unum ut tendatur super par
tes internas, alterum ut easdem inuoluat. utrinq enim constat ab ip
sa praestari. Utrinque autem nomine multiplicem affert utilitatem, nã
quatenus extensa est super partes internas, nonnihil eas ab externis
iniurijs defendit: sed quod maius est, prohibet ne omentum, aut intes=
tinum aliquod inter musculos aut inguina, aut scrotum deuoluatur,
non sinit uentrem, aut intestina nimis inflari, aut intumescere; tum
quasi manus comprimens ad deijciendum conducat: sed quatenus in=
uoluit, non modo munit, ac defendit, sed inter se nectit, & ad ossa
illigans firmat, quae inter inguina, & thoracem, sub se inclu=
dit omnia seu uiscera, seu canales, ut iecur, uentriculum, in=
testina, renes, uesicam, uterum, omentum, mesenterium,
uasa quae uel ad uesicam, uel ad uterum, colem, testes fe=
runtur neruos, uenas, & arterias: id quod facit etiam in
cauo thoracis membrana succingens costas, quam graeci
ὑποζωκότα nominant; inuoluit enim cor, pulmonem, &
canales omnes ibi contentos. Ad hunc multiplicem usum
obtinuit peritoneum a natura materiam, pariter ac formã
aptissimam: Materia est membrana quaedam exquisite
simplex, latae aranearum telae nullibi unquam dissimilis;
quandoquidem haec fibras non habet, quemadmodum mẽ=
branae illae habent, quae ex musculis chordis extenuatis, ac
dilatatis

[illegible] in quibus [illegible] diligentius inspiciantur apparent; quod non euenit peritoneo, cum simplicissimum sit, et tenuissimum, non tamen æquabiliter nam quibusdam partibus [illegible] [illegible] in[illegible]tum; minus quidem tenue est quà [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] vea quamuis sit substantia simplex [illegible] malibus [illegible]

[illegible] a uena caua et arteria [illegible]

[illegible] de materia, pergamus ad formam. [illegible] dempti[s] processibus laxioribus, quibus [illegible]

[illegible] non secus atq; in utre ex parte exteriori aspera est at aptius cum musculis [illegible]

i lib. iiii. t vii r.s.

est: nam ad septimi transuersum [illegible] peruium conspicitur: per [illegible] [illegible] arteria. Peruium quoq; est ad umbilicum: qua intro penetrant uasa, tum qua pervneant nerui. uenæ, arteriæ [illegible] qua item uenæ [illegible] per rectos abdominis musculos sursum feruntur, uel ad abdominis [illegible] utero matribus a [illegible] uenæ utrisq; ad anum, peruium tandem describitur a Galeno ad pubis ossa, qua transire ait uasa seminis à quib[us] testes dependent quod negat Antonius Venturinus, medicus nostri æta: tis incidendis corporibus diligentissime uersatus, ostendit enim in cada: [illegible] iungi cum testibus qui tunicam habent a chordis suorum musculorum dila: [illegible] sis fibris plurimis distinguatur simplex non est. quale peritoneum esse [illegible] tum est. non qua easdem inuoluit, ibi enim exiguum conspicitur: Idem quamuis unum, ac simplex à Galeno existimetur, quibusdam tamen [illegible]

Quamobrem.

narrauimus, conspicientur et omnia quæ de eius natura dicta sunt.
Vmbilicum autem quem hactenus intactum reliquimus [illegible]
est. continetur autem quatuor uasis seu canalibus qui tenera ætate
adhuc sunt [illegible] sed procedente tempore [illegible] &
funiculi [illegible]
plus natura animalibus in lucem editis, cum superuacanei sint, &
2 t i fi ii F nullum amplius usum præbeant [illegible] Est
unus[2] ex his canalibus ex umbilico dextra parte ad iecur: qui ex duabus
3 t i fi ii K L [illegible] componitur [illegible] continuus
per quem sanguis fertur [illegible]
[illegible] arterijs. Cons
[illegible] per quas uitalis spiritus & facultas foe
4·t·i·fi·ii·M. tui impertitur ab ipsis arterijs. Conspicitur et quartus canalis qui
ab umbilico ad uesicæ fundum procedit per quem transfertur urina
5 t i fi ii N [illegible] foetus ad umbilicum, et tandem ad [illegible]
[illegible] separatur peritoneum [illegible] ca
nalium [illegible] possint ac patescere, quod eui
dentius fiet, cum de foetu agetur.
6·t·i·fi·ii·QQ Sed satis de umbilico. sequitur omentum[6] cuius naturam patefacere
oportet ordiemur a nomine quod latini omentum, græci ἐπιπλο-
ον siue ἐπιπλοῦν quasi supernatans uocant, uidetur enim membra
nis supernatare quamquam quidem exiguis ligamentis cum [illegible]
ilei portione illigatur Est autem omentum membrana intestinis
superiecta quam ut docet Aristoteles habent omnia animalia sanguine
prædita. Fuit omentum a natura ad eum finem effectum ut cale-
faceret ac foueret uentriculum et intestina et [illegible] ad coctionem
conferret quo nomine censetur inter instrumenta ad alimentum
instituta sed eo ad alios usus abutitur natura ut [illegible]

partibus

partibus colici, nam qua parte colum intestinum super ventriculum transit omentum mesenterique [illegible] est, neque enim ibi coniungitur colum cum mesenterio [illegible] inferiori membrana omenti [illegible] aliam usum [illegible] ventriculum [illegible] cum [illegible] [illegible] quae a vena porta ad lienem ventriculum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] foetus et [illegible] proxime [illegible] partes quas diximus, et [illegible] procreationem [illegible] natura, qualis posset cuncta haec perficere [illegible] [illegible] calidam ut foveat, firmet, liget, atque [illegible] premat. Continetur enim membrana atque adipe, cum sit (ut inquit Aristoteles) membrana pinguedine referta sed multis vasis [illegible] di-tum est, duae enim tenues membranae inter se [illegible] multos ramos [illegible] includunt [illegible] [illegible] go a similitudine retis nomen invenerit. Habet autem membrana a peritoneo venas a vena porta [illegible] trunco qui [illegible] lienem remittit, ab hoc enim trunco tres venae ad omentum feruntur, una ad dextram partem, altera ad sinistram, tertia ad sinistram simul et colum intestinum, quae non semper perspicua est. Ramos etiam accipit a duabus venis quae ad inferiorem ventriculi sedem pertinent, neque ullum obtinet ramum a cava ut videtur voluisse Galenus. Caeterum arteriae quae omento distribuuntur [illegible] venis [illegible] [illegible] quae ad [illegible] lienem et vesicam feruntur. At nervi quibus omentum intexitur proficiscuntur ab illis ramis sexti paris qui iuxta costas [illegible] in ventrem [illegible] ventriculi inseruntur. Verum adeps in obesis plurima, in aliis mediocris reperitur.

TIBIARST

*i.s.fi.iiii

omenti partem prehendens sursum attolles ad humeri ossa, deinde ipsum euelles solis unguibus a dorso ipsum reuoluens, et uasa ne sanguinem fundant laqueo intercipies [illegible] tum undiq; et euulsum implebis, ut marsupij speciem quam diximus discernas.

t. i. fi. in v. ix. x: Intestinis, mesenterio, et glandula quae παγκρέας dicitur. C. V.

Evulso omento sequuntur intestina, mesenterium, et glandula παγκρέ-ας. Dicuntur intestina a graecis ἔντερα, quod vocabulum usurpat ad significandum non omnia interiora, sed tantum canalem, qui a fundo ventriculi usque ad anum progreditur. Hic ad triplicem usum conditus [illegible] alimenti ad coctionem, ad expulsionem: ad distributionem quidem ut cibi iam concocti et ex ventriculo secreti succus is, quo alimur, per venas in mesenterio sitas quasi per vias ad iecur avectus ex intestinis ali-[illegible] ea, per quae plurimae discurrunt venae, ad quem finem vehementer etiam in sinus sunt implicata, ut nulla pars cibi sit quae non attingatur a tunica et ex qua non educatur succus, quo alimur. Sed dum in intestinis continetur cibus quamvis a ventriculo fuerit confectus, aliquid rursus coctionis acquirit, mutatur enim ab interna intestinorum tunica quam attingit. Spectant tertio intestina ad expulsionem eorum, quae superfluunt, nam et expellunt, quaecunque ad anum feruntur et interim receptaculi usum praebent, [illegible] faciunt plenitudine intestina in quibus recipitur et continetur cibus postquam succus utilis maxima ex parte ab eo est secretus, quo fit ut non cogamur [illegible] versari in detectione expulsionum, [illegible] possimus negotiis incumbere. Ad hunc triplicem usum maxime apposita fuit intestinorum constitutio: constat enim ex duabus tunicis* propriis, et tertia+ communi, quae ab omento, ac peritoneo proficiscitur.

* . fi. viii. li. 1
+ . fi. viii. k.

Ex duabus autem propriis interna crassior est et carnosa magis, ut ad concoquendum conferat, externa nervosa est quae ad distentionem et firmitatem conducit. Binae autem sunt factae partim ut validius expellant, partim ut ubi una eroditur, restet altera neque intestina ex toto disrumpantur. Tertia tunica ex

peritoneo

peritoneo adiecta non modo firmitatem addit sed alligat intestina om-
nia ad spinam. fibræ autem tam in interna quam externa tunica in-
testinorum, propter [illegible] sunt atque in orbem ad expellendum ap-
tæ superpositæ sunt transversis in exteriori tunica rectæ quæ illas
iuvantur neque sinant ex vehementi nixu abrumpi. Disseruntur per
intestina multæ venæ præsertim per superiorem et tenuia quæ qua-
si radices [illegible] coeunt in unum veluti truncum nempe venam
portam ad [illegible] partem. distribuuntur et intestinis
arteriæ aliquæ, quædam in aqua oriuntur, priusque ramos renibus
impartiat. Ad singulas [illegible] intestinorum dermantur
nervuli ramis [illegible] sexti paris [illegible] quæ ad costas [illegible]
as pertinent [illegible] intestina acriorem [illegible] sensum habent et quæ
molestia sunt percipiant, atque detrudant quæ intus [illegible] ca-
nalis qui a vesica biliaria [illegible] flavam bilem affert [illegible]
[illegible] ad expellendum excitatur sed præter
[illegible] ut [illegible] ferme accedat
ad [illegible] maxime [illegible], habent enim figuram
teretem quæ maxime capax est et cui minime noceri potest. de-
[illegible] quibusdam locis propter sinus atque anfractus ad
sugum eliciendum necessarios. alia autem recta sunt ut [illegible]
itum praebeant faciliorem; alia in sinus implicita ut diutius
retineant. Interna superficie intestina lævia sunt [illegible] illita
humore ut facilius excernant quod infestum est. nam si asper-
[illegible] et [illegible] diutius retinerent [illegible]
L. vi H. fi xi s Sunt autem perforata in summo et imo [illegible] quas [illegible]
sunt. ex superiori [illegible] ea quæ concocta sunt a ventriculo
ex inferiori [illegible] quæ nulli succo penitus destituta omni-
no aliena sunt. Omnia autem simul ad longitudinem

3. fi. vi. ~~vii.~~ inter L. et I. fi. xii ab S. ad. d.

4. fi. xii. cc. fi. vi. &

5. fi. vii. L.

6. fi. v. vi. vii. IX N

haben

habere, unde coecum nominatum est: est enim velut saccus dependens. Et annexus inter ileum intestinum et colum [illegible] ita ut id [illegible] ileum in fine suo [illegible] penetret in colum intestinum per ostium sacculi dependentis; [illegible] inferior pars eius intestini [illegible] sacculum effingit.

vvi vii e vii a p. y — Annexa est coeco intestino appendix lumbrico in orbes convoluto non dissimilis. Cum coeco iungitur colum quod dextra parte dirigitur et in rectum intestinum [illegible] generat. Porro intestinorum situs muneri ad quod instituta sunt aptissimus est. nam omnia in alveo [illegible] inveniuntur inter ventriculum, unde excipere cibum possint et anum per quem detrudant quod superat. sita sunt prope [illegible] ad quas transferri succus exhiberi possint. Primum illud quod duodecim digitorum longitudinem habere dixi [illegible] flexuosum est [illegible] porta a ventriculo deducto. Ieiunum et ileum collocantur in media regione alvi proxima mesenterii centro: ubi recipere ramos complures valeant et a vena porta et ab arteria magna. Coecum quasi sacculus sub ileo situm est ut excipiat alvi reliquias [illegible] ab utili succo destitutas. Colon fertur per superiorem regionem iuxta fundum ventriculi: neque enim debuit esse propinquum centro mesenterii; cum magis

ntr y et a — ad [illegible] quae superant quam ad distribuendum quod utile est fuerit effinctum. At rectum intestinum ibi maxime collocatum

x. n. 11. — est ubi quae proxime excernenda sunt contineat. musculos autem, quibus extremum claudit, et sursum trahit una cum aliis exponemus

Cum intestinis tractandum est μεσεντέριον ita a graecis appellatum quod inter intestina medium collocetur [illegible] autem M. Tullius ipsum esse intestinum [illegible] interpretatus est medium intestinum [illegible] idem a latinis appellari lactes quo verbo vel tenue intestinum significant vel venas quae ab intestinis attrahunt alimentum ad iecur. Constat

11 fi x x y

12 fi ix x
M M

13 fi ix x 11

14 fi x N o

ieiuni atq

p x P Q ieiunum atque ilei intestinum cohereseat. Verum dextrum uero et sinistrum quod intestinum colum et rectum cum dorso nectit, dextrum quidem a dextra ilij regione, si- f x R R nistrum a sinistra. Quamuis autem medium inter intestina mesenterium collocatum sit unde nomen inuenit, [illegible] cum posteriori corporis sede coniungitur ipsaque ad dorsum alligat; cumque a peritoneo oriatur, uarijs locis ab ipso dependet pro uarijs intestinorum anfractibus cum quibus illigatur.

f T X L L Restat glandula magna praeter minores illas quibus mesenterium distingui diximus. haec παγκρέας et καλλίκρεας graece nominatur; cuius officium est firmamentum afferre uenae arteriae nervo et canali bilem ferenti, ne [illegible] sed fulcimentum habeant, ubi deriuantur molique hoc corpore [illegible] inuiolata seruentur. cedit enim glandula ita ut commode [illegible] item [illegible]. In homine quidem colorem album habet sed in canibus magis rubet. unde καλλίκρεας nuncupatur. positum autem est quo parte primum ea uasa in ramos deriuantur sub sinu ac [illegible] li inter ie- cur et lienem iuxta originem intestini quod duodenum appellatur. excipit enim eius partem ueluti fulcimentum. Huiusmodi ergo est mesenterium et glandula quae παγκρέας nominatur. Ut autem intestinorum et mesenterij naturam quam retulimus spectantibus demonstres dextera manu ad rectum intestinum [illegible] qua sacro ossi inhaeret sinistra in dextrum [illegible] lenter propelles proximam gracilium intestinorum partem: et dextram paulatim ad collum admouebis ac rectum circuitum [illegible] ad fundum uentriculi sinistra [illegible] quo cum perueneris manuum operam mutabis; sinistram enim a colo admouebis dextra [illegible] intestina modice compellens; dum uentriculi fundum et iecur superaueris, et ad regionem dextri renis perueneris ubi colum terminatur. quod sinistra modice attollens caecum demonstrabis, et utraque manu [illegible] persequeris usque ad principium ieiuni ubi continuatur cum primo intestino: dein ieiunum dextra manu complectens sinistram [illegible] et dextram uentriculi sedem

[illegible] primum intestinum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duc-
ta omnia intestina persequi descendendo usque ad rectum [illegible] musc-
[illegible] [illegible] [illegible] ventris [illegible] [illegible] [illegible] septo
transuerso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] septum transuersu
quod contractum est relaxetur relaxato [illegible] scalpello [illegible]
[illegible] thorax atque [illegible] quibus [illegible] ad sectione [illegible]
est Rectae igitur scalpello uenas et arterias quae ad [illegible] A
alligantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis suf-
fusione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] canalem qui a uesica
fellis [illegible] ad primum intestinum [illegible] [illegible] ita ut bilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] situm quibus
[illegible] [illegible] intestinum alligabis [illegible] [illegible] compulsis traiec-
[illegible] [illegible] fibras [illegible] [illegible] laqueum unum iniicies et alterum tres
digitos [illegible] [illegible] laqueum scalpello rectum intestinum praeci-
des et paulatim a mesenterio reuolues [illegible] [illegible] ipsius partem deinde colum
ileum [illegible] [illegible] [illegible] principium duobus laqueis [illegible]
atque rectum ipsum [illegible] [illegible] [illegible] sublimior proximus sit regioni qua inser-
itur canalis per quem a uesica fellis flaua bilis fertur praecides inter utrumque
laqueum [illegible] intestina a ministro abducenda curabis ut deinde [illegible]
[illegible] longitudo et latitudo quod si [illegible] melius forma comprahen-
detur [illegible] scalpello [illegible] [illegible] tunicarum substantia et fibrarum
ductus apparebit etiam qua ileum cum cocco coniungitur [illegible] membra-
brana [illegible] moram quandam efficiens ita ut deiectionem quam patit
descendere prohibeat [illegible] [illegible] quod in uesica quoque [illegible]
quae urinam a renibus recipit [illegible] ita ad [illegible] conformata [illegible]
sursum [illegible] non sinant. Tunc etiam unguibus dirimens intestinorum
tunicas ostendes [illegible] a mesenterio ortam. inuertes quoque intestina,
ut interna eorum superficies in conspectum ueniat. [illegible] [illegible] mesen-
terium

terium extrahere [illegible] uenis et arterijs quae ad ipsum feruntur
sed satius est simul cum uentriculo, iecore, liene, extrahendum relinquere

De uentriculo et gula C VI.

i. fi. i. E fi. iii. F. F. fi. xi. P. Q. fi. xiii. xiiii. xv. xvi.

Pars illa ubi esculenta et poculenta recipiuntur latine uocatur uentriculus, graece κοιλία et γαστὴρ. Est autem uentriculus ueluti officina communis ubi conficiuntur cibi, qui deinde in omnes corporis partes diuiduntur; propter quod munus alijs quoque praeditus est facultatibus ut attrahente, retinente, expellente: nam ut coctionem conficiat, ob quam praecipue fabricatus est, ipsum [illegible] prius attrahat, [illegible] complectatur, quod concoquendum est, postremo expellat quod iam concoctum, ut secreta parte utili, atque attracta a uenis, reliquiae detrudantur: Sed quod ab eo attrahitur, necesse est prius esse acceptum, at non accipitur nisi appetat animal, non appetit nisi ubi egestatis sensu ad appetendum excitatur. Quamobrem uentriculo sensum natura tribuit praeter eum concoquentem, attrahentem, retinentem, expellentem, quibus praeditus est; et quatenus reliquo corpori inseruit, et quatenus ipse quoque alitur perinde atque caeterae partes. Comperies ad haec omnia munera compositionem eius aptissimam, siue materiam siue formam intuearis. Quod ad materiam attinet eadem est uentriculi et gulae, idque merito, cum gula sit pars uentriculi, qui paulatim a superiori parte in ipsam degenerat per quam uelut per manum attrahit quod est acceptum. Intestina uero non sint pars uentriculi, materiam diuersam habent; statim enim a uentriculi [illegible] nascuntur, neque [illegible] ad aliquod ipsius munus praestandum sicuti gula, de qua paulo post agemus. Constat igitur uentriculus ex duplici tunica propria, quibus tertia additur a peritoneo [illegible] communis partium quae abdomine includuntur: omnes enim, ut tutiores sint, ea membrana inuolui diximus.

i. fi. xvi. in.

Ex duabus autem proprijs interna durior est, ut quae [illegible] asperiora innocenter ferre possit. [illegible] continuata per gulam usque ad os quod totum inuoluit [illegible] quo magis descendit ad fundum uentriculi, tanto efficitur [illegible], idque merito.

[illegible] ad eo perueniunt facta sint mitiora. Quatenus autem tuni-
ca [illegible]
[illegible] geritur. Quamobrem et [illegible]
[illegible]
xvi. [illegible]
[illegible] duris attingetur. eadem carnosa est ut suo calore ad coctionem
[illegible] obtinuit
[illegible] tunica [illegible] quor
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
xiiii. s. [illegible] 4
[illegible] cetera
glandulae ad fulciendae uasa quae ibi [illegible]
xiii. xiiii. T V. [illegible] quibus maxime [illegible] erat.
[illegible] cerebri deriuati
[illegible] quod sentire
egestatem debet. et animal ad cibum quaerendum excitare. Arte-
rias autem ex [illegible] a magna arteria quae per dorsum decē
[illegible]
[illegible] distributionis uelut intes-
[illegible] pancreas ad
[illegible] ad inferiorem [illegible]
xiiii. a [illegible] recipit ramum a uena caua. sed omnes a porta, quamuis aliter qua-
[illegible] illa

7 · fi xiiii b [illegible]

[illegible]

8 · fi xiii xiiii c [illegible]

[illegible]

9 · fi xiiii d [illegible]

10 · fi xiii fi xiiii f f [illegible]

[illegible]

11 · fi xiii xiiii g g [illegible]

[illegible]

liene peruenit ad sinistram ventriculi partem: grandior tamen por-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

bilis ad ventriculum quae redundat in liene, et ad ipsum contra-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

partem [illegible] exigit [illegible] prop-

ter [illegible] deprimitur autem a posteriori parte

12 · fi xv. h i. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] qualis in ruminantibus apparet. Est etiam ventricu-

[illegible]

transeunt quae [illegible] recipiuntur, inferius per quod excul-

quae iam confecta sunt [illegible] ubi ventriculus arctior est, laxi-

effinctum

effinctum fuit, ut facile aditum præbeat iis quæ dura, et crassa ex ore illa=
buntur. Inferius, ubi ventriculus latius patet, angustius est. quod quæ
inde transeunt confecta esse debent, non amplius crassa [illegible] ea quam=
obrem πυλωρὸς græce dicitur quasi ianitor qui cum iussus sit non
sinit per intestinorum portam permeare nisi quæ concocta sunt, et emolli=
ficata. Amplitudo autem ventriculi quamvis exigua videatur, tan=
ta tamen est, ut poculentorum, et esculentorum copiam capere ingentem
posset, cum substantiam habeat quæ plurimum distenditur. id quod
manifeste deprehendes, si [illegible] e cadavere [illegible] inflatur.
Cæterum in homine simplex fuit, et non multiplex ut in ruminan=
tibus, quod unus sufficeret iis quibus utimur conficiendis. Neque enim su=
mimus quæ magna atque [illegible] quemadmodum quæ ruminant.
Situs præterea maxime opportunus est sub musculosa cartilagine, ubi
eatenus distat a septo transverso quatenus moveri ipsum libere sinit,
et magis ad sinistrum latus quam ad dextrum vergit. [illegible] quamvis at in me=
dio collocatus videatur, [illegible] magis occupat spatium quod inter
iecur est et lienem. Distat [illegible] ut commodius possit quæ concocta sunt
depellere ad locum opportunum. [illegible] tur etiam ~~a partibus~~ [illegible] cum quibus
iungitur, ut iecinore a dextra [illegible] ac sinistra lienis, a priori ~~parte~~ versus fi=
dum omentum [illegible] ad iecur iam
obducta est, et munita a inferiori [illegible] a posteriori parte spina est cum mus=
culis, vena cava, et arteria magna: a superiori versus latus dextrum
coniungitur cum iecinore [illegible] ab inferiori
tum omento et vasis quæ per ipsum decurrunt, tum colo, et gracilibus
intestinis attingitur. quamobrem undique fovetur a partibus cum quibus
nectitur, ita ut belle conficere possit quæ ingeruntur.

[illegible]xiii. xiiii

Sequitur via quæ ab ore ad ipsum tendit. hæc græce dicitur οἰσοφάγος, quod
cibi per ipsam ad ventriculum labantur. dicitur et στόμαχος, quo

[illegible] significatur [illegible] habet quia maxime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] teneat. Constat autem ex [illegible] ventriculus, [illegible] interna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

14 fi. xiii. E E. 15. fi. xiii. F. fi. xiiii F F

[illegible] quae sita sunt ad mediam [illegible] regionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] transuersum [illegible] [illegible] [illegible] figuram [illegible] canales [illegible] in eam ventriculus [illegible] [illegible] [illegible] Quod [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] (thoracis) [illegible] ad regionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia non totum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diligenter [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

Licet autem secare ventriculum [illegible] quia cum partibus [illegible] ce continentur, postea [illegible] licet et totum ventriculum cum [illegible] relinquere, ut [illegible] [illegible] partes in thorace contentae. Ergo si [illegible] plerumque [illegible] [illegible] intestinis ac mesenterio ad ventriculum accedes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

peritoneum

peritoneum a septo transuerso, ac uentriculi initio, usque ad fundum resolues; atque inde ab haec tertia uentriculi tunica, monstrabis ortum omenti membranam superiorem, cuius portionem uentriculo annexam expedit relinquere, cum eximitur mesenterium: quo facto laqueus unus accu inijciendus est, qua uentriculus in gulam degenerat: tum alter paulo superius; medium deinde inter utrunque præcidendum est: et ita a gula uentriculus separandus. Quo manu ministri leuiter suspenso, ne uenæ abrumpantur, inferior omenti membrana [illegible] et [illegible] mesenterij origo a p[illegible] Deinde uenas, ac [illegible] [illegible] [illegible] bilis duobus locis [illegible] oportet, et inter utrunque præcidere, et uentriculum extrahere; et super scamnum collocare. Quo exempto [illegible] et uenas quæ [illegible] [illegible] tenuerunt [illegible] debis et lienis tunicam ouri ab omento, si eius portio ibi fuerit relicta. Ablatum deinde a [illegible] [illegible] ut possis capacitatem ipsius et figuram deprehendere: [illegible] aperies, atque inuertes, ut tunicarum substantiam, et utriusque ostij eminentiam, atque [illegible] [illegible] oportet, aperto [illegible] [illegible] pulmone: tunc enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuerit cum uentriculo [illegible] ab eo, aperienda erit [illegible] [illegible] antur. Sed satis de [illegible] et gula

De iecinore, uesica fellis, et liene CVII

1·fi·ii·H·H·fi·v·D·D·fi·xi·K·fi·xix·E·fi·xxi·bb·fi·xxvi·1·

P[illegible] [illegible] est ad [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
Factum autem est a natura ut sit domicilium facultatis naturalis, et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in sanguinem [illegible]
animalis partes alantur: quamobrem uenas exigit, quae in totum corpus
diuisae [illegible] ferunt: sed interim uentriculum fouet, et eatenus ad cibi
coctionem conducit, adeo ut non effinctum sit quasi παρέγχυμα ad
uenas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
sanguinem iudices complectitur uti uenas tam à porta, quam à caua di-
ductas quibus in paruos ramulos diuisis inhaeret et eatenus sanguine
[illegible], [illegible] [illegible]
inutile expellit. Vt autem melius à iecinoris substantia mutetur in sa[illegible]
[illegible] continent, [illegible] sunt hae non solum exiles,
[illegible] longe [illegible] [illegible] uenae constituuntur sunt
etiam in iecinore paruae arteriae deriuatae a ramo qui a magna arteria
ortus [illegible] [illegible] inferiorem partem iecinoris
cum [illegible] [illegible]
iecur [illegible]oluitur nasaturà peritoneo qua inferiorem partem septi à
dextro latere contingit [illegible] [illegible] per hanc
tunicam dumtaxat [illegible] neque [illegible] penetrat in internam sub-
stantiam: ut quae non egeat acriori sensu: cum instrumenta habeat
[illegible] ad depellendam ea quo[illegible] [illegible] [illegible]
neruulus ab illo ramo sexti paris neruorum, cerebri, qui pertinet ad radices
costarum dextri lateris. Ita autem [illegible] est iecur ut maxime com-
[illegible] partibus cum quibus iungitur. est enim [illegible] qua septum transuer-
sum quod cauum est attingit, contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Sed fibras in quas quasi [illegible] [illegible] nec numero nec magnitudine
aequales in omnibus [illegible] [illegible] superficies diuer[illegible] par-

tibus

2·fi·xxi·bb·fi·xvii·A·A·F·B

3·fi·xi·K·1

4·fi·xi·P·Q·

tibus iecinoris diuersa est; qua enim gibbum est et septum attingit, leuis est, inæqualis autem qua cauum est, et cum uentriculo [illegible] iungitur. Magnum autem in homine est, proportione corporis si cum reliquorum animalium iecinore comparetur. Situm præterea iecur est sub septo transuerso [illegible] a [illegible] [illegible] et [illegible] a dextro latere. quamuis [illegible] etiam spectet ad sinistrum. Iungitur per tunicam a peritonæo ortam, cum omnibus uisceribus, quæ a peritonæo inuoluuntur [illegible] cum uentriculo liene omento mesenterio per ligamentum quod a peritonæo proficiscitur, iungitur cum septo transuerso

xi xii. v.
xix. H. Hactenus de natura iecinoris, [illegible] uesica, quam habet non est pars illius. Vocatur hæc quod bilem recipiat græce χολοδεῖον et χολήδοχον: ad id n[illegible]
institutaque est à natura, ut sit receptaculum flauæ bilis, non secus quam
xii. xxx. lien atræ. Attrahit enim ipsam per canales qui in medio iecinore inter ramos uenæ portæ et cauæ inseruntur: quo fit ut sanguis qui per uenam cauam
distribuitur [illegible] utraque bile purior reddatur [illegible] ex [illegible] bile
xi. xii. c. redundat [illegible] per alium canalem ad intestina [illegible] quibus non [illegible] utilitatem cum pituitam detergat et irritet ad deijciendum quæ superant. Quamuis autem flaua bilis acris sit, [illegible] habeat adeo tamen familiaris est [illegible] uesicæ, qua recipitur, ut nullo pacto offendat ipsius [illegible] quæ non una est, sed tunica ex membrana dura ac tenui ita ut contrahi possit, et quantum necesse est extendi. Hæc [illegible] fibrarum generibus [illegible] ad [illegible] [illegible] transuersa ad expellendum, obliquæ ad retinendum [illegible] in ea paucæ sunt [illegible] internæ magis [illegible] [illegible] [illegible] in externa superpositæ [illegible] Eadem qua parte [illegible] non habet sequitur membranam orta a peritonæo, et proprie ~~et [illegible]~~ [illegible] quod
xii. g. h. secum inuoluit Quamuis autem [illegible] iecinori et officinæ sanguinis. duas tamen uenas habet quibus alitur, ortas à uena porta quæ in

o · fi · xii c

x · fi · xii f

[illegible]tur inseritur obtinet etiam arteriam et neruum illa ab arteria [illegible] nervo iecinoris proficiscitur. Sed praeter materiam formam quoque [illegible] est uesica bilis ad colligendam [illegible] exequendum [illegible] opportunam. figura enim rotunda et ualde capax est, et iniuriis minime exposita. Verùm à superiori parte oblonga est: contrahitur enim paulatim, ut [illegible] [illegible] degenerat in canalem [illegible] et in angustum [illegible] [illegible] extra uesicam [illegible] in iecinore in duos ramos diuiditur: quorum alter in dextram partem, alter in sinistram progreditur: et in multos ramos separatur. [illegible] [illegible] [illegible] flauam bilem [illegible] [illegible] [illegible] alter [illegible] à ceruice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partim [illegible] partim in [illegible] [illegible] [illegible] in intestinum δωδεκαδάκτυλον, paulò supra initium ieiuni: breui autem arctato itinere facto [illegible] loco procul à uentriculo ubi ad intestinum peruenit finitur in membranam [illegible] quae ut permittit bilem in intestinum effluere, [illegible] prohibet ne quid flatus [illegible] ascendat ad uesicam. quae si non ad intestinum sed ad fundum uentriculi pertineret [illegible] et longius et minus tutum [illegible] [illegible] magna uentriculi noxa, qualem percipit [illegible] non simplex, sed duplex canalis à bilis uesica descendit: unus ad intestinum, ad uentriculum [illegible]. Paruum uerò effectum fuit flauae bilis receptaculum [illegible] magnum [illegible] illud quod [illegible] seruat: cum longe minor copia [illegible] flauae bilis [illegible] quam [illegible] et ad attrahendam et ad effundendam bilem commodissima [illegible] Situm enim est in cauo iecinoris. quod tantisper sinuatur dum eius dimidiam partem [illegible] uidelicet admittat. [illegible] [illegible] quae in infimo est, [illegible] neque ab aliquo comprimitur cum spacium

occupet

occupet à dextro latere uentriculi, alioquin inane. De situ canalium ad attrahendum et ad expellendum maxime idoneo ante locuti sum⁹ Utriusq. sectione uenarum et iecinoris et uesicæ flauam [illegible] item recipientis iam exposita sectione patefiet Euulso uentriculo, et sanguine spongijs absterso extrahes iecur, resolutis prius ligamentis, per quæ cum alijs partibus nectitur. Euulsum uero secabis adhibito primum scalpello iuxta uenam cauam ut conspiciatur eius diuisio in ramos per iecur deductos Deinde stylum unum [illegible] per uenam cauam alterū per uenam portam q. altissime [illegible] ut scalpello substantiam separes à ramis uenarꝫ in quas stylum demisisti sic cōseruabis diuisionem uenarꝫ quæ per substantiam iecinoris distribuuntur, et simul et art[illegible] præterea canales illis coextend[illegible] ut qui inter uenas uesicæ interiecti ad uesicam flauæ bilis feruntur quam tunc [illegible] a iecinore et esti: [illegible] canali, quem deorsum exigit diuides [illegible] cum fibris uenis, arteria neruo [illegible] patefacies

ã xix.o.o.p. p.v.G. *Sed iam tempus est transire ad lienem quem græci [illegible] uocarunt [illegible] væ. Cuius officium est crassiorem sanguinem et quasi [~~[illegible]~~] fæcem ex iecinore attractum secernere à reliquo sanguine, neq. enim factum est frustra uel dumtaxat ad compensandum sinistrum latus, ut respondeat iecinori, quod à dextra collocatum est quemadmodum uoluit Erasistratus aut tantum ad pulmonalis uenas quod placuit Aristoteli. concoquit præterea [illegible] humorem, quem attraxit quo et concocto alitur quod superest ad uentriculum expellens ut ad retinendum conferat, cum acerrimum sit unde postea ad intestina depellitur, ut cum alijs reliquijs [illegible]. Ad eiusmodi succum recipiendum maxime*

ñ xviii 1.R *apta fuit lienis substantia quippe quæ rara et laxa est [illegible] quæ conseruatur quæ aiatur eiusmodi fæce sanguinis ~~[illegible]~~ arteriarum, quas in se [illegible] motu et calore ~~arteriarꝫ~~ iam cocto*

13 fi xviii. B B E

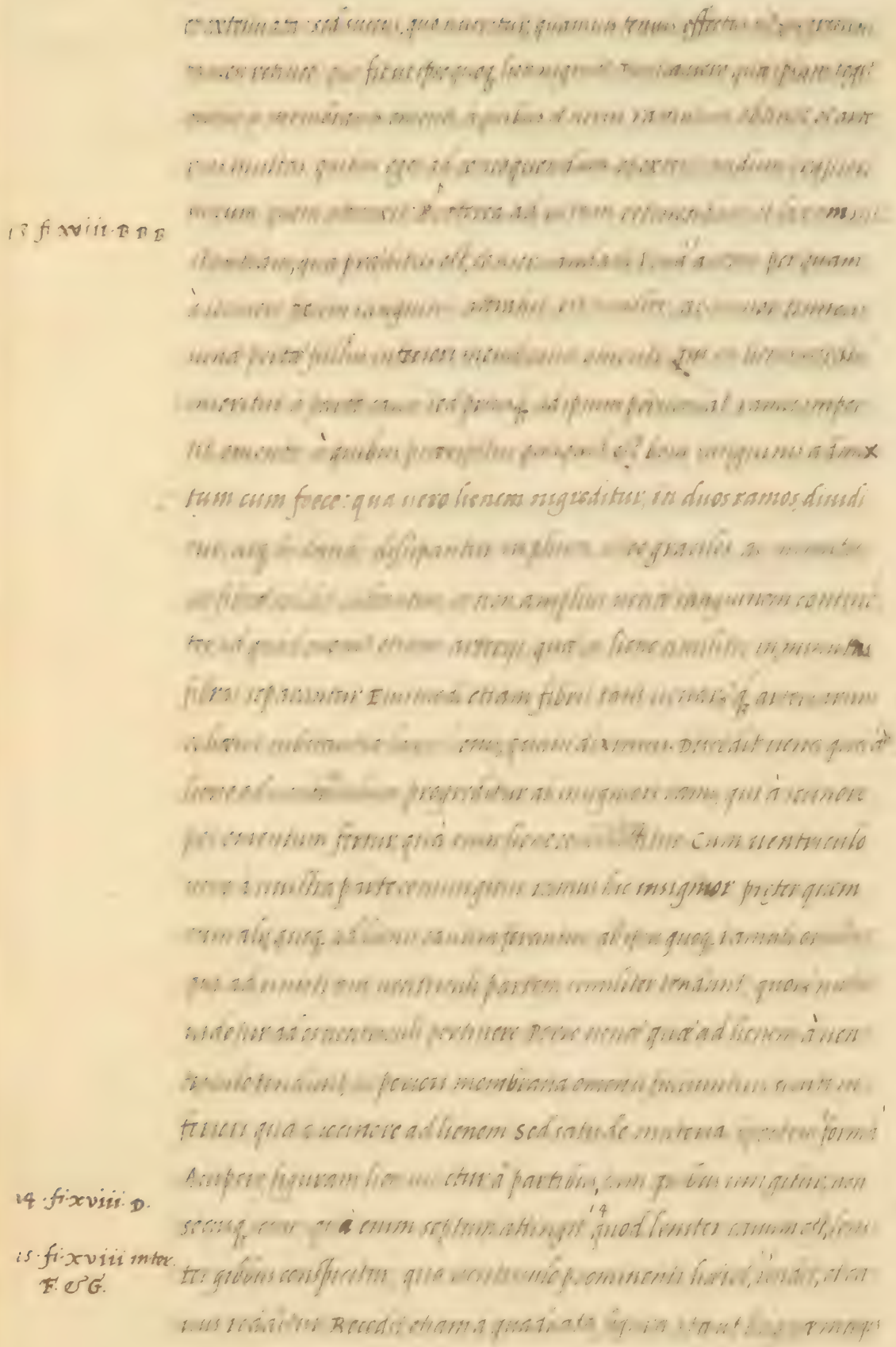

14 fi xviii. D.

15 fi xviii inter. F. & G.

similitudinem refert; à superiori enim, et inferiori parte desinit in an=
gulum [illegible] sinistrum [illegible] leniter gibbum habet: dextrum
uero [illegible] uidens, superficies lienis non ex toto [illegible] atque
aequalis [illegible] inaequalis quibusdam partibus prominet quamuis autem
in homine magnus sit, non tamen excedit costarum regionem [illegible] digi=
tis sentiri eius mollities aut durities possit nisi cum aegrotant tunc enim
augetur. licet etiam crassus sit, latior tamen est quam crassus et longior quam la=
tus. collocatur uero à sinistra parte sub septo transuerso, ita ut includatur
[illegible] qua parte maximus pars caua spectat ad uentri=
culum et [illegible] gibba uergit in partem exteriorem [illegible] atque ad si=
nistram partem uentriculi, sed magis uergit in posteriorem, et infe=
riorem ~~partem~~. Nectitur a superiori parte, cum septo transuerso per
quasdam fibras quasi per ligamenta id quod [illegible] perpetuum [illegible]
cum in quibusdam non reperiatur. Coniungitur interdum cum
rene sinistro per exterius inuolucrum, et praeter nexum, quem habet
cum dorso, per ligamenta illigatur uentriculo, et iecinori per uenas;
omento etiam per membranas. Lienis naturam, quam paucis ex=
posuimus, ostendere in cadauere licet antequam extrahatur sic enim si=
tus, nexus, uasa manifeste se ostendent: deinde extrahere ipsum oportet,
resolutum ab illis partibus cum quibus nectitur: id quod commode
fit etiam antequam [illegible] sed licet extr=
acto etiam iecinore ad lienem postea uenire, atque ipsum euellere; ad
quem euulsum scalpello [illegible] in longitudinem ducatur; ut possit
eius substantia [illegible] inter duos [illegible]
dus. ut uasa detracta substantia qua fulciebantur, nuda in
conspectum ueniant. sunt qui lienem elixent ut sanguis con=
crescat, et uasa cum tota substantia euidentius patefiant.

VIII

1 fi. xix. xx. xxi. xxii. T.

Ut autem ex iecinore [illegible] flaua bilis [illegible], et atra a liene [illegible] aquosus humor à renibus, quos græci νεφρὸσ appellarunt. Horum munus est ex iecinore non proxime ut lien et uesica sed intercepta uena caua humorem aquosum educere, cum ante necessarius fuerit, ut sanguis alioqui crassior per angustas iecinoris uenas ad cauam permearet; unde renes ipsum allicientes à sanguine secernunt. alliciunt autem non modò eum qui in uenis continetur sed etiam qui in arterijs. Ad quod munus maxime apposite [illegible] formam [illegible] intus cauis. [illegible] alterna est substantia quædam densa quæ non permittit sanguinem cum aquoso [illegible] cepit descendere ad uesicam, quò tantum illabitur urina percolata interim sanguine retento ab eiusmodi materia renum solida densa carnosa non multum à substantia cordis abhorrente. caret fibris non [illegible] substantia pulmonum aut iecinoris quandoquidem attrahendi [illegible]

2. fi. xix. T. fi. xxi. [illegible]

[illegible] quæ ad illos pertinent [illegible] autem duplici tunica, [illegible] exterior à peritonæo proficiscitur, et ambit uniuersos renes, quibus tamen non ita [illegible] ut non facile reclinatur [illegible] uenis atque [illegible] modo multa adipe obducitur. Altera tunica interna est, innata renum substantiæ non secusque iecinori. aut lieni caret etiam adipe; tenuis est et sine uenis. [illegible] in terna[m] constituunt [illegible] externa [illegible] neruus [illegible] neruorum [illegible] radice costarum inseritur pertinet [illegible] est paruus et non magno [illegible]

3. fi. xix. a. b. fi. xxi. xxii. m. n. fi. x. xvi. T. V.

[illegible] sensus [illegible] dicat ad percipienda ac detrudenda quæ molesta sunt. [illegible] et arteriæ quæ in renes sed grandiores [illegible] inseruntur. neque enim per has [illegible]

[illegible]

mentum [illegible] aut uitalis spiritus fertur ad renes [illegible] ac conseruandos, sed aquosus humor qui in uenis, atque arterijs uniuersi corporis re[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] uesicam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ramo uenæ [illegible] [illegible] ad renes [illegible] uena, atque arte[illegible] [illegible] [illegible] ingrediatur [illegible] un[illegible] ramus ad superiorem partem renis, alter ad inferiorem progreditur. [illegible] magna [illegible] est, [illegible] alijs partibus non [illegible] pertit, sed tota consumitur in renem. A uena quæ ad sinistrum renem fertur [illegible] ramus ad sinistrum t[illegible] [illegible] [illegible] quæ [illegible] [illegible] uena in externam tunicam [illegible] Quo pacto autem tam uena quam arteria per renem distribuatur, mox ex[illegible] [illegible] [illegible] ma[illegible]teria, perscrutemur formam. Ita figurati sunt renes, ut ab interna parte qua se mutuò spectant sint resimi, atque in medio sinuati; ab exter[illegible]na, quæ longior est gibbi, atque orbiculati: sunt ferè æquabiliter crassi, nam paulò crassiores sunt ab inferiori parte quam à superiori. Superficiem uerò asperam non habent, sed admodum leuem; at magna contentio est de renum cauis, ac sinibus, quibus urina percolatur. Fingunt pleriq[illegible] [illegible] [illegible] superiorem, [illegible] inferiorem [illegible] [illegible] [illegible] urinam puram, quæ per membranam intteriectam a superiori sinu percolata descendat; quod commentitium esse sectione deprehenditur: habet [illegible] [illegible] [illegible] dictum est; sed sic, ut primus magis intimus sit, secundus uersus ex[illegible]ternam superficiem magis accedat. Collocatus igitur est primus sinus

[illegible] xx. 1. 8.

medius inter priorem et posteriorem, alius inter superiorem et inferiorem
partem renis, cuius constitutionem intelliges, si venae et arteriae duc
tum per renis substantiam intuearis. Vtraque enim a principio in duos
5. fi. xix. xxi. xxii. xxiii. ramos, mox in plures separatur, omnes autem rursus coeunt et me
branam efficiunt [illegible] [illegible] non disc
[illegible] [illegible] membrana porro illa quae a priori parte renis vel ex
altera quae a posteriori [illegible] quendam [illegible] sinum [illegible] fin
git, quem primum renum appellamus. hic ad imum canalem ex
generat, per quem urina [illegible] fertur, sed a summo paulatim
dilatatus in duas partes separatur quarum una per priorem, altera
per posteriorem renis partem porrigitur et utraque consumitur in
quinque sex aut etiam plures ramos qui feruntur aeque distantes
versus latus renis externum, priusquam terminentur quam ad renis finem
perveniant separantur etiam in ramulos minores, priores autem
cum posterioribus in unum coalescant, refert cuiusmodi vasis nexus
imaginem dimidiatae sphaerae [illegible] renum substantia [illegible]
sphaerae ubi rami iam dicti inter se [illegible] ubi autem desinunt
versus externam ac gibbam partem priores et posteriores rami inter
se coeuntes, septum quoddam incipit e renis substantia constans
procedit in partem internam versus primum sinum quem diximus
6. fi. xx. circulus q inter α. et β. conspicitur. a venis atque arterijs quasi canalem conformatum. Ergo supra primum
hunc sinum alter conspicitur in duos quodammodo divisus a septo
iam dicto, quorum unus inter septum et priorem partem renis, alter in
ter septum et posteriorem collocatur, cumque septum non perveniat
usque ad medium primi sinus, secundus non est usque duplex, sed in
feriori parte simplex versus renis gibbum reperitur. In secundo sinu
adeps hominibus pinguibus in alijs non item reperitur et in eodem
aquosus humor iam percolatus, nam primus sinus in [illegible] sero

sanguinem

sanguinem continet, qui reuectus à substantia renum, ita ut deinde
per canalem primi sinus sola urina illabatur. Magnitudo renum tanta
est, quanta instituto à natura muneri par sit exequendo par sit. Sunt
autem duo efformati, et non unus magnus, ob corporis æquilibritatē,
nisi enim natura effecisset, sibi licuit dextram et sinistram partem
per omnia pares. Verum non habet æqualem utraq; situm, cum dex-
tra superior sit, sinister inferior: siquidem et iecur quod à dextra par-
te est supernus collocatur q; lien, qui à sinistra: excedit autem dexter
sinistrum non magis q; sit dimidia pars renis. Non sunt autem peni-
tus adiuersi, et è regione collocati ne se mutuo impediant cum attra-
hunt humorem aquosum. Attingit ren dexter summus imam reci-
uoris partem, at sinister leuis colligatur ita ut illi aliqua ex parte
substernatur. Vterq; autem ad latera uertebraꝝ residet ad humili-
orem scapulæ transuersi, iuxta decimam undecimam, et duodecimam cos-
tam, quarū costarū flexus commodissimam renibus sedem effe-
cit, sic enim dextra dirimuntur; atq; aliarū partium situm impediunt.

Hactenus de renibus sequitur uesica cum canalibus per quos illis uri-
na ad ipsam transfertur. Quæ ureteres nominant. Est igitur uesica
receptaculum, et quasi cisterna aqueus humor quem diximus allui
à substantia renum unde paulatim fluit et in uesica retinetur: dum
insignis copia collecta deinde expellatur: ne assidue fluens hominem
à negocijs auertat. Ad hunc igitur usum, et retentam urinam depel-
lat, quam tolerimus fabricata est natura uesicam maxime oppor-
tunam. Substantia enim ea fuit, quæ extendi et contrahi facilè
posset, neq; offenderetur ab his, quæ in ea reciperentur. Constat enim
ex tunica crassa substantia membranacea: et ualida et dura, ut cal-
culos, urinam acrem, distentionem plurimam ac uicissim contra-
ctionem ferre possit: neq; ea in carnosa et crassa opus fuit, qualem

iiii. N. fi.
vi. L. fi
o. fi xix p
xxiii. V.
. fi
r. β.

in uentriculo cernimus ad concoquendum [illegible] non tamen aeque tenuis est aut [illegible] [illegible] uel transuersa diducta est, crassior ubi contracta; at uesica quidem crassitudine in omnibus partibus [illegible] est, [illegible] crassior est ad ceruicem, [illegible] pondi parte, propter pressiones quas partim excipit, partim recipit. Triplici autem fibrarum genere distinguuntur, rectis, obliquis, transuersis, quae ita cum dentes sunt, ut a [illegible] uesicam [illegible] discrepantur. in multa enim corporis parte aeque manifeste cernuntur. per rectas attrahit, per obliquas retinet, per transuersas expellit. sitae autem sunt non secus que in uesica bilem recipiente recta intima, extima uero [illegible], media uero obliqua. Tunica autem uesica ualidior sit et magis [illegible] [illegible] habet, a peritoneo enim qua sub pubis ossibus [illegible] attingit, quia longe crassius est quod [illegible] tenui tunica [illegible]. Et etiam corum a quibus offendit [illegible] sentiret [illegible] ad expellendum excitaretur, neruos habuit [illegible] ut uesica fellis. Deriuantur autem partim a neruis illis sexti pari neruorum cerebri qui ad costarum radices perueniunt; partim ab illis qui postremi a spinae medulla oriuntur. Iam uero cum aquosum humorem sincerum attrahat non mixtum sanguine ut renes, eget non secus que bilis uesica uenis, a quibus nutriatur. Deriuantur utrinque una a propinquis uenis, nimirum ab illis quae a caua deductae feruntur ad crura, non secus que arteria, quae similiter utrinque [illegible] ad uesicam tendunt, deriuatae ab illis ramis qui a magna arteria orti cruribus distribuuntur: ab his impertitur uesicae facultas uitalis. Inseruntur tam neruique uenae et arteriae ad ceruicem, qui locus maxime idoneus est, cum ualidus sit, et carnosus: utrinque igitur [illegible] uasa cum ceruice uesicae committuntur, suique iter breuissimum faciunt, et stabilem sedem inueniunt. Statim

autem singula

autem singula in duos ramos diuiduntur; quorum alter per uesicam distribu-
itur, alter per ceruicem; et inde per colem in maribus, in quibus grandis
est haec portio uasorum; contra exigua in foeminis, quibus non debuit ad
colem pertinere. Porro uesicae figura caret qua maxime apta est,
et utrinque minime opportuna rotunda nimirum quae in oblongam
fi xix. o. fi xxiii. ceruicem contracta degeneret. nam si latior ibi esset a recto intestino
fi xxiv. x. l. uel ab utero premeretur. Qua autem rectum intestinum* aut uterum†
attingit, leuem superficiem habet, ita ut aquoso humore illita uide-
atur. sic autem subiectis partibus leniter innititur. Caeterum causis multis
distingui uesicam necesse fuit. in foetu enim qui urinam ex uesica
expellere debuit, ad illud inuolucrum quod ἀλλαντοειδ nuncupat,
necessarius fuit canalis per quem ferretur. hic autem ex sublimiori
ac media parte fundi uesicae incipit et per umbilicum procedit ad in-
uolucrum dictum. Duae item arteriae per latera uesicae ab umbilico
feruntur per quas uitalis spiritus est particeps. sed haec una cum ca-
nali urinae iam dicto in foetu editus processu temporis excaecantur,
et uinculi duntaxat officio funguntur. alligant enim uesicam
cum peritoneo atque erectam continent. Inseruntur etiam in uesi-
fi xix. o. fi xxi cam ad inferiorem posterioremque eius partem non procul a ceruice
xiii. q. g. canales per quos recipit urinam (οὐρητῆρας diximus appellari)
repraesentant autem uenas albas atque exangues. constant enim ex
tunica quam habent a uesica, non dissimili tunicae uenarum, nisi quod
et durior est et paucioris fibras habet. Inuoluuntur hi a peritoneo
a quo quasi secundam tunicam obtinent cum egrediuntur e renibus
fi xx. λ. a quorum primo sinu incipiunt quem ostendimus degenerare in ca-
nalem. hic a renis latere interno prodiens recta per lumborum
musculos ad uesicam progreditur. longi autem sunt eiusmodi cana-
les quod renes unde digrediuntur, prope iecur sed uesica ad quam feruntur

prope rectum intestinum esse debuerunt. longi autem sunt eiusmodi fuerunt etiam laxiores quam qui ad bilis uesicam pertinent, propter copiam serosi excrementi maiorem quam flauae bilis. sicut et uesica urinae grandior quam uesica bilis fuit, ut diutius retinere urinam possit, nec crebro detrudere

fi xxii r.

ipsam cogatur. oblique autem in uesicam penetrant, et in laxiorem membranam finiuntur quae operculi modo claudit eorum hiatum, et aditum praebet urinae quae in uesicam illabitur, non tamen permittit quicquam humoris aut flatus per eosdem canales sursum recurrere. Restat ex tribus seu

xi fi xxi. xxii. xxiii g.

canalibus uesicae ceruix, in quam contrahit unam eius partem monstr amus. obducitur haec tam maribus quam foeminis in orbem musculo, qui contractus urinam retinet, cum uolumus, neque ipsam etiam praeter uoluntatem permittit, et rursus quando uolumus, a uesica expulsam propellit, ne in externo canali retineatur. Canalis hic non similis est uiris atque mulieribus. nam uiris annexam habet glandulam qua sia liuntur ua a semen fundentia. mulieribus non item, quibus inseritur canalis in uteri ceruicem. et ubi primum sub pubis osse incipit inflecti, cum ceruice uteri in unum canalem coeunt. at in directa est latior uiris quam primum in imam ossium pubis partem excessit. colis subiectus sursum fertur ad summam partem ossium pubis qua intersecantur mittuntur. Inde autem ... sursum spectat, sed relaxato deorsum ita ut S latinae literae figuram referat, et longior sit quam in foeminis. Haec de canis uesica. sortita est situm quo in inferiori parte, quoniam superior locus a nobilioribus partibus occuparetur. et quod par esset inde detrudi quae superant humida unde sicca detruduntur. Superiecta est igitur uesica recto intestino uiris, sed mulieribus utero, a priori ac protegitur ossibus pubis, quorum summam partem excedit cum urinae copia distenditur.

Sed ad formam, ac materiam partium reuerti quas proposuimus inspiciendas

ciendas pergamus. Iuuentibus adhuc in corpore renibus situm, aciua- 218
sor⁹ quæ ad eos feruntur ductum, atq; originem licebit intueri, dein sepa-
randa exterior tunica erit à renibus, id quod unguibus admotis facilè
succedet. Poteris autem tunc renes extrahere, poteris etiam uesica ex-
trahendo ⁊ relinquere utrumuis feceris uenam et arteriam quæ
in ipsos feruntur laqueo prius iniecto secabis. Extractum renem acu-
to scalpello secabis linea in longitudinem ducta per gibbam partē
ipsius uersus cauam. ita autem biparitum renem aperies spongia
detergens siquid sanguinis effunditur. Tunc autem intueri utrumq;
sinum et primum et secundum licebit, modo adeps id permittat, quæ
in obesis corporibus aspectum prohibet. demittes stylum in primum
sinum, dum ad canalem, per quem urina ad uesicam illabitur, perue-
niat. Inspicies et secundum sinum et uasis innatam renum substā-
tiam excides ut melius in conspectum ueniant. Vicissim autem aper-
iendo, et claudendo alterum renem cuncta quæ ducta sunt omnia
deprehendentur. Cæterū interior tunica resoluenda erit a rene sumpto
initio à parte gibba id quod unguibus commodè fiet. ubi autem per-
ducta erit ad partem cauam renis quo parto a uasor⁹ tunicis origine
ducat, facilè perspicies. Inde uesicam cum partibus quibus annexa
est considerabis. primus omnium pubis cartilagine secta ipsúq; in diuersa
ac distracto deinde uenas atq; arterias quæ in uesica ferunt, ligatas
præcides uesicamq; a recto intestino et annexis partibus liberabis cuncta-
sam uerò cum cole et superscamnium collocatum diligenter perspicies
stylumq; in ipsam per colem demittes, et super stilum scalpello lineam
duces, ut intima eius canalis pars in conspectum ueniat. una cum ca-
pacitate uesicæ substantia, canalibus iam dictis. Sed præstat colis
naturam prius perpendere, quàm uesica ex radauere extra-
hatur; hic autem quum ex genitalibus partibus sit, ad

eas iam properamus

De sectione partibus genitalibus in mari C VIIII.

Ergo genitalibus partibus in maribus perspectis urinae instrumentis restant ex iis quae pertinent ad uentrem inferiorem. huiusmodi sunt testiculi, uenae, arteriae, ac uasa semini inseruientia et tandem coles. quae quidem usus ad gignendum spectant, et tandem ad speciem conseruandam cum singularia necessario interueniant.

.fi. xxiii.

Proprie autem testiculi (ut ab ipsis ordiamur) non sunt appensi quasi pondera uiri, sed semen procreant ad quod munus nacti sunt compositionem aptissimam. constant enim ex propria substantia, quae tunicas habet, musculum, neruum, uenam, arteriam, ac uas per quod semen fundunt ad colem. ex quibus particulis propria substantia ad conficiendum semen pertinet, caetera usum aliquem praebent, ut tunicae tegumentum, neruus sensum, musculi motum uoluntarium, uena sanguinem, arteria spiritum suppeditat ex quo semen conficiatur, uas quod tendit ad colem aditum praebet semini iam concreto. Substantia mollis est alba, laxa ita ut ob similitudinem non minus facile gignat semen quam quae in mammis lac, quae in iecinore sanguinem. Inuoluuntur testiculorum substantia quaternis tunicis, quarum binae ambos communiter complectuntur, reliquas uterque proprias obtinet. Communes tunicae sunt primum ex-

.2. fi. xix. t. f.

terna[2] cutis, quae hac parte tenuior et rugosa magis quam in caeteris deprehenditur, mediamque quasi suturam repraesentat. Dicitur autem latine scortum, siue scrotum, graece ὄσχεον. Deinde membrana carno-

3. fi. xix. u.

sa[3] quae similiter tenuior est quam quae alias partes inuoluit, et pluribus uenis distinguitur. Vtraque autem tam cutis quam membrana carnosa adipis ibi sunt expertes.

4. fi. eadem

Propriae autem binae utriusque testiculi tunicae ita habent. Exterior[4] neruea, ac tenuis est, abunde [illegible] praedita, cuius

5. fi. xxi. & fi. xxiiii D.

extima superficies aspera est propter fibras per quas carnosa membrana illigatur; intima uero lenis et ueluti aquoso humore infecta. Haeret haec extimae et uasis, neque ullibi ipsis innascitur, nisi inferiori parti

ubi sursum

ubi sursum reflectitur uas illud, per quod semen ad colem transfertur, cum eo enim illigatur, sicuti cum posteriori parte uenæ, at arteriæ, quæ ad testiculum perueniunt. habet autem tunica extima carnosas fibras ab ilio deorsum tendentes, quæ exilem musculum constituunt, à quo testiculus sursum attrahitur. Eadem oritur à peritoneo, qua uena, et arteria ex uentris cauo ad inguem prodeunt ad testiculum: ubi Antonius Vrsaturinus ut supra retulimus, peritoneum nõ esse perforatum ostendit: et ideirco extimam testiculi tunicam à musculi chorda dilatata deduci arbitratur. quicquid est constat triplicem usum ei ea præbere, cum testiculum tegat, suspendat, et motu uoluptario creat. appellatur hæc a ueteribus Δάρτος, sicuti quæ intima ἐνθηκοειδὴς, quamuis nonnulli ex recentioribus nouitatis studiosi uaticinentur à ueteribus extimam appellatam fuisse ἐνθηκοειδῆ. intimam δάρτον. Inuoluit hæc substantiam testiculi, a quo formatur, uel potius quæ format continctus. autem membrana duca, crassa, ualenti, sic enim fendit mollem testiculi substantiam, ad quam præcipue destinat: sed simul cum ea uasa etiam communitat. Quamobrem laxior, et tenuior est, ubi uasa innascuntur. cum saluissimum enim tunica parte uenæ, et arteria coniunctæ in ramos dimanantes, dein ipsam perforatæ similiter ad testiculi substantiam perueniunt: paucis exceptis qui priorem tunicæ alimentum suppeditant. Perforatur etiam intima tunica à parte posteriori fluuiis tenuibus foraminibus: ubi cum ampullaceis uasis semen ad colem deferentis committitur. Sed reliqua extima superficies, et quasi aqueo humore obducta conspicitur: nulli parti innexa. interna uero superficie substantiæ testiculi inæqualiter illigatur. Vocatur hæc (ut dictum est) à ueteribus ἐνθηκοειδὴς, quamuis recentiores hanc lentur Δάρτον ab eadem fuisse nominatam, et ἐπιδιδύμιδα; quòd super testiculum sit, quem Δίδυμον nominarunt. Sed Galenus

sequimur qui ἐπιδιδυμίδα quod super testiculum sit appellat uas, p quod effunditur semen in colem. Porrò impertiuntur testiculis neruorumq; ramuli deriuati à neruis qui à spinæ medulla oriuntur et miscentur cum uenis et arterijs ad testiculos [illegible] ad quas iam uenio. 7. fi. xxii. t. 8. fi. xxii. u. Oritur autem uena dextri testiculi à caua [illegible] [illegible] ramos renibus impertitur [illegible] non à dextro latere ipsius sed à priori, ubi turgens initium habet et quasi uentrem longiorem repræsentat, inde uersus dextrum latus descendit peritoneo inuoluta. illa uerò quæ ad sinistrum pertinet testiculum, non similiter à caua nascitur sed ab ea [illegible] quæ à caua ad sinistrum renem pergebat. Cæterum arteria tam dextri quam sinistri testiculi [illegible], unde orti uenas diximus, ab [illegible] parte magnæ arteriæ deriuantur. dextra autem super [illegible] cauæ [illegible] cum ascendens deorsum obliquè ad dextri testiculi uenam progreditur. Copulantur autem tam à dextro quam à sinistro latere uena [illegible], et per fibras peritonei inter se nectuntur: deorsumque procedunt dextra à dextro latere sinistra à sinistro, per canales, per quos [illegible] à renibus ad uesicam illabitur: 9. fi. xxii. β impertientes interim peritoneo tenues ramulos atque ad pubis ossa ex uentre prodeuntes descendunt unà cum neruis; et cum sublimiori parte exterioris tunicæ testiculi x fi. xxii. δ. committuntur; ubi uenæ et arteriæ ita in unitatem coëunt, et inter se miscentur, ut particulam unam efficiant, quæ pyramidem repræsentat, à priori et posteriori parte depressam: cuius basis committitur cum sublimiori parte testiculi. apex uero ibi est, ubi uena, et arteria incipiunt inter se commisceri: multis autem ramulis uaricum modo tumentibus intexta quasi rete conspicitur non minus in sinistro testiculo, quam in dextro. Nectitur hæc cum sublimiori parte intimæ tunicæ testiculi, ubi multos ramos exigit, qui tenuiori tunica contenti, non secusque uenulæ per iecur, per testiculi substantiam penetrant. Ab eadem

particulæ

particula. et rami impertiuntur intimæ tunicæ, et per ipsam deinde substantiæ testiculi testiculi. oritur ab externo latere propositæ particulæ, quam ex uena, et arteria interse mistis diximus produci, nas quoddam neruosum, ac durum, quod illigatur intimæ tunicæ testiculi, et ab exteriori parte quà testiculo non iungitur; teres, ac gibbum est, et ab interiori quà gibbum testem attingit, sinum: procedit autem ab exteriori latere prædictæ particulæ, deorsumq; uersus internum leuiterq; usq; ad imum cum intima tunica à posteriori parte connectitur: inde sursum reflectitur; eidem tunicæ inhærens, non tamen illigatum ubi eandem figuram, et crassitudinem retinet: habet autem à lateribus anfractus crucatos, ac uermiculo modo, per quos celerius, ac uberius à testiculo semen excipiat, non in æqles, cuiusmodi conspiciuntur in uaricibus. At ubi non sunt amfractus, ab exteriori parte leuem obtinet superficiem: contrà ab interiori asperum est, sed nullibi manifeste cauum deprehenditur; nec qua cum testiculo committitur; qui habet tunicam ibi tenuissimam, nec quà sursum ascendit. Ascendit autem cum ad imum testiculum peruenit; sursum enim reflectitur teres, et angustus sine amfractibus, ita ut nerui similitudinem referat. Vbi sublimiorem testiculi sedem superauit, sursum procedens ad sinum uentris inferioris, qua parte uena, et arteria testiculi ex peritonæo egrediuntur, hinc ad posteriorem partem ossis pubis curuatur; et cum posteriori parte peritonæi nexus, super canalem qui ad uesicam fertur ductum sub uesica descendit. sub posteriori autem uesicæ scie tam quod per dextrum q; quod per sinistrum latus fertur, latescit; superq; rectum intestinum ad ceruicem uesicæ procedens unum cum alt. cout, ut utrumq; eodem tempore in colem semen effundant; non satis autem apparet cauum per quod fundatur: siquidem tunc tantùm aperitur cum egeritur semen. Nominatur hoc uas quà testiculo superinsidet ἐπιδίδυμις, quasi super testiculum; à quo quum recedit πόρος ὁ πες-

x. fi. xxii. d.

x. fi. xxiii. u.

13. fi. xxiii. f. ματικοσ dicitur quae canalis seminis dicitur etiam κιρσοειδὴς παραστάτης qua cum cole committitur ubi ad finem vesicae glandula est quae ἀδενοειδὴς παραστάτης nominatur in cuius parte posteriori inveniuntur haec vasa simul coniuncta. Praebet ea glandula aditum tam semini, quam urinae quae per colem feruntur, madefacit colis canalem et fulcit veluti praebet vasis seminis venis nervis et arterijs vesicae, eadem cum secatur, semine referta deprehenditur. Praeter materiam, et partes ex quibus testiculi constant, formam quoque idoneam obtinuerunt; ita enim rotundi figurati sunt ut rotundi, paulo ~~tamen~~ longiores quam alti aut profundi conspiciantur: paulo item ~~tamen~~ latiores ab inferiori parte quam a superiori: habent autem externam superficiem aequalem, qua iunguntur cum intima tunica quae similiter levis est et quasi aquoso humore oblita: sed cava nulla habent, praeterea quae vasorum propagines admittant. Commodissimo item loco siti sunt ad materiam, ex qua semen conficiant, recipiendam; et ad iam confectum semen eijciendum in colem ad quem iam transimus.

14. lib. iiii. f. xvi. fi. xvi. A. B. Coles superest in mare ex partibus genitalibus latine etiam penis dictus, graece καυλός, quo natura abutitur ad urinam detrudendam: cum ipsum praecipue effinxerit ad semen in foeminae uterum eijciendum: quod ut commode praestaret fuit ex ea substantia constitutus quae tendi et laxari facile posset. Tenso cole opus est tempore concubitus, tum ut magis in ipso pateat aditus semini, tum ut in foemina uterus calefiat et cervix servetur aperta, sicque semen non solum excipiatur sed etiam attrahatur: At reliquo tempore laxo opus est: nam tensus et iniurijs pateret et esset impedimento: propriam igitur substantiam talem obtinuit: quae et tendi prompte possit et rursus laxari. Eiusmodi est quasi ligamentum

15. lib. iiii. fi. xvi. fi. xxviii. iuxta V. non quidem densum ut illud quo partes inter se alligantur, sed intus raritatem habens spongiae similem ad spiritum hauriendum aptissima: quo repletus coles tenditur, sicuti laxatur cum exhauritur. Nascitur

substantia

h.xxii. xxiii. s.T.

substantia hæc non simplex, sed duplex; una à dextro latere, altera à sinistro; quæ ossa pubis interse committuntur. Utraq; incipit ab inferiori eor̃ parte ubi crassiora sunt; et sursum procedit: Utraq; item externa parte teres est; interna plana; quà una alteram attingit: iunguntur enim inter se, ucrũ nonita ut non relinquant ab ima parte spacium quà urinæ, ac seminis canalem admittant, qui per ipsas non penetrat, sed quasi calamus digitis con- prehenditur. Porro proposita substantia, quam raram esse intus diximus, et spongiosam similem, intus sanguinem subatrum continet; extrinsecus q̃ corio circũdatur. Talis autem utraq; procedit simul iuncta usq; ad radi- cem glandis, ubi urinæ canalis in carnosam glandis substantiam perfora- tam desinit, per quam tam semen, q̃ urina ejicitur. Foramen hoc ad glãdis initium laxius; ad finem angustius, ut diutius retineatur ibi semen in concubitu, et pariendi sensum exacuat ualidiorem. Nectitur autem eiusmodi duplex substantia ualidissimus ligamentis cum ossibus pu- bis, initio cousq; ubi cutem rotundum orbem circumdatur. Continentur cohæ- rentia dictas partes, musculis quatuor; duo qui a musculo imum rectum in- testini astringentes ueniuntur, ad communem canalem seminis, et urinæ pertinent: reliqui à pueris ossibus ad substantiam ligamenti similem, unus à dextro latere, alter à sinistro continentur et neruis pluribus ut sensu præditus sit acriore. oriuntur hi à spinæ medulla ad imam partem ossis sacri: duo autem per inferiorem colis partem procedunt; iuxta urinæ canalem utrinq; unus, alius per superiorem, quæ substantia illa duplex coniungitur: continetur item uenis, et arteriis complurib⁹, derivatis ab illis ramis uenæ c. et arteriar. quæ ima par- te ossis sacri diuidantur: continetur tandem cute, et membrana carnosa; quæ adipis est expers; quibus tectus tendi, ac laxari facilius pos- sit: quà autem glandem tegit tam cutis q̃ membrana, ita constituta est, ut quamus uinculo quodam ab inferiori parte alligetur; super ipsam

h.xxii. xxiii. nulls et T.

h xxvj. P.

tamen [illegible] ac deinde [illegible] sine ullo negocio possit; reducta n. opus est
ad concubitum, sed reliquo tempore inducta, ut glans aperta lacerata ac de-
fendatur. Eiusmodi igitur est in externa [illegible] conformatio, magni-
tudo, situs omnis talis deprehenditur, qualis ad eius munus exequendum
maxime aptatur. Natura partium genitalium maris quam proposuimus
ut in cadavere perspiciatur, venae imprimis, et arteriae, quae ad testiculos fe-
runtur, [illegible] ita separentur, ut una extrinsecus ab altera patefiat;
[illegible] tum a cole q. a testiculis resoluatur scalpello per colem recta linea
ducta. cris f. autem hamo prehensis, et utrinq. scalpello adacto coles cute
nudetur; sic apparebit cutis et membrana carnosa sine adipe, qualem
descripsimus, deinde scrotum involutis testiculis sectione adhibita remo-
ueatur; quibus nudatis fibrae, per quas inter se nectuntur, praecidantur et
ita unus ab altero separetur. quo facto, uenam, et arteriam ab adiunctis
membranulis resolues, a testiculo usq. ad eam sedem unde ex imo uentre
prodeunt. ibi autem stylum in demittes qui usq. ad imam testiculi partem
penetret. et super demissum stylum scalpello lineam duces, extimum inuo-
lucrum a uena, arteria, ac testiculo separabis; eiusq. ualidum nexum cum
ima testiculi parte inspicies. inspicies et musculum exilem quem diximus; com-
plexum, ac mixturam uenarum, et arteriarum, quae eidem inuolucro distri-
buuntur. Praeterea uasis semen ad colem deferentis ductum intuitus,
ipsum usq. ad sublimiorem testiculi sedem ab intima tunica resolues,
usq. ad eam partem, ubi uena, et arteria finitur; idquod facile succedet,
si transuersa linea scalpello ducatur inter ipsum, et intimam testiculi
tunicam: sic uidere licebit propositi uasis originem; atq. anfractus; et
quo pacto nullibi manifeste perforetur; tantum enim qua testiculo illi-
gatur, raritatem quandam praesefert. quo uase ablato, rami, qui ab iis
anfractibus per intimam tunicam diffunduntur, euidenter se osten-
dent; id quod facilius cedet, si iis anfractibus sanguine prius uersus
testiculum

testiculum expresso laqueum iniicias. Testiculum post haec scalpello in longitudinem linea ducta secare oportet; ut partim eius substantia, partim uasa, quae per ipsum discurrunt, in conspectum ueniant. sectio autem quam ad unum testem admouisti, rursus ad alterum admoueatur, ut quae primo inspecta sunt, iterum spectata melius innotescant. Sed ut ad colis sectionem aggrediaris; diductis cruribus, et cute a peritonaeo remota, primum duos musculos incides, qui a musculo anum claudenti ad colem, et proprie ad urinae canalem utrinque perueniunt. deinde alios duos, qui orti [oriunt] ab ima parte ossium pubis, acuto scalpello separabis: atque hoc pacto eius originem perpendes una cum uenis, neruis, atque arterijs, quae per ipsum discurrunt: quibus perspectis, resolues uesicam a membrana cingente ossa pubis: et cultello non admodum crasso cartilaginem, qua haec, quasi quodam glutine inter se committuntur, diuidens, unum ab altero dirimes nulla ipsorum parte adempta. Tum uasa, per quae semen fertur, ab adiunctis membranis separabis usque ad eum locum, ubi inseruntur in glandulam, cuius situm spectans uesicae ceruicem, in quam haec glandula committitur, resolues a penis corpore: quod duobus illis substantijs ligamenti similibus continet; quarum unam ab altera seiunges, ut ipsarum naturam, et cum glande nexum inspicias: exquisite autem haec deprehendes, si transuersis, obliquis, ac rectis lineis scalpello ductis naue dissecet. Quod si colem integrum adhuc transuersum praecidas, tria foramina, quasi trium canalium se ostendent; una duplicis substantiae ligamenti similis, quam raram esse diximus, et subatro sanguine refertam: quam ubi detergas illa quasi duorum canalium foramina uidebis, quibus foramen subest tertij canalis, per quem urina detruditur.

De foeminae partibus genitalibus in foeminis C.X.

Genitalibus partibus, quae dictae sunt in mari, totidem fere similes in foeminis
respondent; cum testiculos habeat ad semen conficiendum appositos, quibus
adnectuntur uenae et arteriae materiam ex qua conficiatur afferentes, tum
uasa per quae eiaculatur iam confectum: praeterea autem ac scroto habet foemi
na uterum cum ceruice. Has partes si inuertas non dissimiles se illis osten
dent, quas in mari exposuimus: in hunc autem modum ad procreationem
accommodantur: uterum cum sua ceruice maris semen attrahit, retinet,
perficit foetum, etiam perfectum in lucem edit. Testiculi efficiunt, ac per
uasa in uterum effundunt semen, quod partim effectionem, partim ma

1. fi. xxv. M N. fi. xxvi. T. fi. xxvii. F. fi. xxviii. A.

teriam confert ad gignendum foetum, licet imperfectius sit, et frigidius,
quam quod a mare profertur: atque ideo testiculi[1] muliebres constant ex sub
stantia non molli, et aequali, ut maris, sed dura, inaequali, una quadam,
et cauis quibusdam distincta, aqueum humorem continentibus. Tunica,
quae substantiam hanc inuoluit non ita facile separatur, nec ipsa dura
est atque illa quae marium testiculos integit. complectitur autem haec substan
tiam testiculi, et uenam atque arteriam una cum uase semen afferente illi
adnectit. Altera uero tunica, quam a peritonaeo obtinet cum uenis et arte
riis iuncta, non ambit uniuersum, sed mediam partem duntaxat. Diffe
runt etiam figura muliebres testiculi a uirilibus, quod non sunt similiter
oblongi, ac rotundi, sed lati magis et a priori ac posteriori parte depressi.
Differunt superficie externa, quae non similiter aequalis est, sed inaequa
lis, ut uideantur plures glandulae simul nexae. Differunt magnitudine
et situ, quod longe minores sunt et alio loco positi: neque enim extra uentrem
in scroto continentur, sed sub peritonaeo collocati sunt ad lateribus uteri, prope

2. fi. xxvi. d. d. e.

3. fi. xxvi. q. h.

4. fi. xxvi. p. fi. xxvii. g. fi. xxviii. ic.

summos angulos seu cornua ipsius.[2] Verum quanto magis extenditur uterus,
tanto inferiores eius fundo deprehenduntur. Venae autem et arteriae,[3] quae
ad ipsos testiculos pertinent, idem initium et eundem progressum habent atque in
maribus; peritonaeo enim obuolutae et inter se mixtae[4] similiter in testiculos
inseruntur.

inseruiuntur. At nasa per quæ semen ejicitur, magis in orbem iunguntur cum testiculis foeminæ, q̃ maris, incipiunt enim ab externa parte illius plexus, qui exterius, et ab reliquis confectus cum summo testiculo committitur, deinde interiori latere innascuntur, pauciores q̃ habent amplexactus, q̃ in maribꝰ. inde sursum ascendentia, testiculis non amplius illigata sine amplexactibꝰ. quasi uereu, peritoneo obuoluta, uariè errantia, cum utreri cornibus, seu angulis connectuntur, membranæ autem, quibus alligantur, fibras habet carnosas oblique procedentes ad uterum, cum quo ubi iunguntur, crassiores euadunt, ita ut à non nullis indicatę fuerint uteri cornua, constituunt etiam modi fibræ carnosæ utriq̃ angulum; à que uterus sursu̇ cohibet, sed uenio ad uterum.

Habet hic sinus cerussem adiunctam, de qua seorsum agemus. Propria uteri substantia tunica est ad institutum munus maximè apposita; cum e citra noxam plurimum dilatari possit, ubi factum grandiorem continet, et aliquam contrahi. ita autem crassa est, ut omnes tunicas omnes seorsum sumptas, et ternas etiam uentriculi simul iunctas crassitudine superet; maxime autem crassa est ab inferiori parte, ubi foramen habet, quod uteri os dicunt. Crassitudini accedit densitas, qua omnibus minus iniurijs patet, et commodius suum officium facit, quo perfectum spectant triplicis generis fibræ, qbꝰ distinguitur; rectæ ab intima parte non adeò multæ per quas fit seminis attractio, transuersæ ad extima longè plures, quæ permanent ad expellendum; obliquæ medijs inter rectas, et transuersas collocatæ multæ, ac ualidæ ad retinendum. Huiusmodi q̃ est propria uteri substantia: simplex scilicet tunica, nam alterum qua circumdat, cor est inuolucrum uiscerum omnium, quæ sub abdomine continet. orituꝛ hæc à peritonæi quatuor processibus, iuxta ea regione in gradiores uenæ, et arteriæ ad crura descendunt. huiusmodi peritonæi processus ipsi omnes inebrianꝰ uenas et arterias cingunt usq; ad uteru̇, et ita in eius inuolucru̇ degenerant, ualidum et crassu̇. non secus q̃ illud, quo uesica tegitur; longe at crassius

est quo tempore uterus est contractus. Prodita est substantia uteri iam dicta ner
uis non quidem grandioribus, cum non sit instrumentum sensus aut motus, sed
exilibus, qui deriuantur [illegible] spinae medullae, siquidem a ra
mo sexti paris neruorum, [illegible] qui ad radices costarum inserti descendunt, ramu
li ad uteri fundum [illegible] [illegible] quoribus [illegible] immediate [illegible] [illegible]
depromuntur a [illegible] neruorum inspectum a spinae medulla iuxta ossa
crum duo ramuli deducuntur utrinque unus, qui una cum uenis et arterijs tradunt
ad uterum et [illegible] distribuuntur partim ceruici, partim et uesicae [illegible]
12. fi. xxvi. n. d. x. xviii. r. ... arteriae a quibus materiam [illegible] seminis afferri diximus, priusquam testicu
lis iungantur, insignes ramos [illegible] [illegible] uteri impertiunt, qui insigniores
[illegible] obtinet a ramis ortis a uena caua, et arteria magna, intra os sacrum, et
initium nascentes, a quibus [illegible] seminis materia fert ad testiculos. Ibi enim utrinque
orta uena, et arteria bipartit in duos ramos grandes, quorum unus in duos alios
inaequales [illegible], maior per inguem descendit ad crus, minor per os pubis
13. fi. xxvi. y. perforatum transit, coniungitur uena cum arteria utrinque, et ad imum uteri latus non lon
14. fi. xxvi. α. ge ab ore [illegible] multos autem exigit ramos, quorum alij ad uteri sinum, alij ad
ceruicem, aliqui ferunt ad uesicam multo tamen minores conspicuntur uenae et ar
teriae in [illegible] quam in ceruice. Illa uero capitula uenarum et arteriarum, quae in
sinu uteri [illegible] a nonnullis describuntur paruarum [illegible] modo excauata, cotile
[illegible] sunt, neque enim in homine reperiuntur, sed magis in uacca, aut capra. Quod si
plures uenae et arteriae in utero conspiciuntur, [illegible] ideat eius substantia postulare, spectan
15. fi. xxx. L. ... [illegible] ad foetum qui debent ab illis alimentum et uitalem materiam elicere. Sed satis
de substantia uteri, pergam ad formam. Fig. uterus uesicam imitatur si quidem a superiori parte
rotundus est et latus, sed ab inferiori angustior, et teres magis, ubi ceruicem adnexam
habet. Est etiam ante et pone depressus, non exquisite rotundus. Summus autem quarta circuli parte
16. fi. xxix. ad lit. F. siue nouilunium repraesentat, utrinque enim angulum habet ualde obtusum, quasi cornu [illegible]
[illegible], sic autem figuratus magis defenditur a laedentibus, et simul capax est,
neque situm aliarum partium officit. Externa uteri superficies lenis est, et inaequalis, quasi

aquoso

aquoso humore illita ut mollius uicinis partibus insidat. a lateribus tn̄, ubi ua=
sis illigatur; asperitatem quandā præsefert, et inæqualitatē, nō secus q̄ aliæ partes,
quæ processus exigunt, aut recipiunt. interna etiam superficies leuis uidetˣ nam
rugas habet adeo paruas, et frequentes, ut ferè sēsū effugiāt. Quòd attinet ad ca=
f. xxix. A. A. B. B. ua uterus ipse qūm receptaculū sit, totus cauus ēst non tamen distinguitˣ in
cellulas complures, ut non nulli existimarūt, sed unico sinu cōtinetˣ, q̄uis ꝑs
f. xxix. C. D. dextra diducatur à sinistra media linea in longitudinem assurgēte per
totā priorē, et posteriorē partem uteri. non dissimilis illi, quā in scroto cernim⁹
dextram partem à sinistra separare. sum̄a ꝑs huius sinus ab utroq̄ latᵉ duos
angulos obtusos efficit; quos diximus erumpentia uituli cornua repræsētare, sed
f. xxix. F. media spectat inferius. ita ut laterꝫ altitudinē non æquet. In lateribus sitæ
sūt ueluti glandulæ. in quas terminantur uasa semen in uterū deferētia,
sine ullo foramine manifesto nisi cum mulier seminis profluuio laborauit.
f. xxvii. C. D. Desinit uteri sinus quasi in glandem obtusā ꝑforata trāsuersa linea; quod fo=
ramen uteri os appellatˣ hoc cū hiat non oblongū sed rotundū efficit; hiat āt cū
effluunt menstrua. cū allicit semen maris sed maxᵉ in partu; reliq̄ tēpore cla=
usum seruatˣ prægnantibus ita astringᵗ ut ne stylum quidem admittat.
Magᵈᵒ uteri uirginibus exigua est uix enim latitudinē excedit suæ ceruicis:
prægnantibus plurimum distenditur: enixis mediocris est; fundus s. ubi=
licū non excedit; latᵃ suis cornibus usq̄ ad iliū ossa nō ꝑueniūt. Altitudo
utero gerētib⁹ parua cū uterus distēt⁹ tenuior fiat. alioqn ubi cōtrahitˣ crassior
f. xxvi. x. f. x. xvii. 8. f. xxviii. o. ꝏ. efficitˣ. Positio uteri huiusmodi est Inferior pars ubi ꝑforatˣ ad ceruicē desinit,
paulò infra eā regionē quā cum ossibus pubis recti musculi abdominis cōmittūtˣ;
superior unà cū laterib⁹ nō concluditˣ ꝑpetuo iisdē finib⁹ sed uariis, pro magnitudine;
nā q̄tenus magis distendit, eatenus magis iliū spacia occupat, et umbilicū excedit;
f. xxvi. B. plerūq̄ āt ab anteriori pte supat ossa pubis. à posteriori ꝑuenit ad nexū recti intestini
cū colo. anterior uteri ꝑs supiectā hēt uesicā; in medio utriusq̄ repit aliqn omētū qd uteri
os cōprimens, non permittit mulieres cōpleri. Iam uero ex ptib⁹ cū quib⁹ iūgᵗ uterus,

alijs haeret dumtaxat, alijs etiam connectitur; superiori n. eius parti, posteriori et anteriori nullibi nectitur; sed at lateribus alligatur nam et mebranis ad ipsum pertinentibus ita laxe ut contrahi et distendi facile queat. Eiusmodi nexus non minus necessarius fuit quam ... qui ad uenerem ad continendum foetu, atque in lucem edendum fuit opportunissimus.

24 fi xxvi x · fi x xvi 00 · fi xxviii o — [C]um utero nectitur ceruix, per quam quasi per canalem et semen attrahit, et in lucem edit foetum iam perfectum. Sicut uteri praeponat stomachum nemo inuenit, non secus quam ... canales per quos ad receptacula fit aditus. Constat at ex substantia maxime idonea quae et in conceptu et in partu dilatet, reliquo tempore comprimat, nam si ... perpetuo aperta refrigeraret uterus. Est n. carnosa et mebranosa quemadmodum ... tunica laxa et rara ita ut facile distendat cum opus est, et rursus concidat, quae at in puellis mollitudinem prae se ferat, firmiori aetate ... et durior efficitur fistularum more partim ex usu ueneris, partim ex fluxu menstruorum, partim et ex partu. ... nectitur eadem uenis, et arterijs ... quae in uteri sinu desinunt. Deriuant haec una cum neruis ab illis, quae ab osse sacro oriuntur et ad ipsum uterum pertinent ut in superioribus ostensum fuit. Ubi uero

25 fi xxvii E.h xxiii T.T. — cum cute terminatur ex utraque efficitur mixta quaedam substantia, non dissimilis illi quae ... glandem tegit, haec ornamentum praebet, et quasi operculum. At cutis quae utrinque ab exteriori parte pilosa prominet adipem subiectum habet duriorem, quae uetulis flaccida redditur. Figura ceruicis teres est et aequalis latitudinis, neque n. in angustum terminat. Externa superficies lenis, plerumque ubi cum alijs partibus nectitur. Interna etiam lenis cum distendit, sed cum concidit ob rugas inaequalis efficitur. Tota at ceruix sinuata est, cum non aliud sit quam canalis, hic a summa parte cum ore uteri terminatur, ab ima ad externam cutem suo ore finitur, ubi ... mixtam substantiam diximus ex cute

2? fi xxix L — et ceruice. Non longe at ab externo ore in superiorem eius partem inserit collum uesicae ubi ex utriusque substantia processus nascitur, qui admittit urinam, sed nihil patitur retrocedere. Longitudo ceruicis tanta est quantum distat eius os externum ab ore uteri. Latitudo maior, et minor, cum plus, minusue distendatur, ac contrahatur.

ubi res

ubi res postulat. Utero gerentib. cũ sursũ trahat cervix simul & arctatur: quòd ad situm attinet, inter externam cutẽ, & uteros, collocata est cervix, quòd nõ perpetuò recta spectat, sed modò in dextrum latus, modò in sinistrũ inclinat, sub pubis ossib. super recto intestino iacens. Latitud. nõ, ac longitudine uesicæ collum excedit, sed à lateribus illigat laxioribus unculis, membranis uidelicet uenarũ, & arteriarũ, quæ in ipsã inserũt; à posteriori parte recto intestino, cui hæret tũ ad finẽ, qui p. coẽm tunicã. Ab anteriori alligat cũ uesica, & eius collo.

Ad uteri ãt, & cervicis nãm, quã proposuimus, perspiciendã, ita moliri sectionem oportet. Primusq. aliquid diuidas, digitis ostendere conuenit testiculos à lateribus uteri uenas, & arterias, quæ ad eos feruntur: uasa, quæ ex ipsis ad uteri cornua semen afferũt, unà cum musculis ibi annexis, & eius cervicẽ unà cum neruis, uenis, & arteriis quibus cõtinet: deinde diductis cruribus à pubis ossib. utrinq. per os cervicis usq. ad podicem scalpello ducenda linea est, resolutãq. cutis usq. ad aliquam inguinũ portionẽ: quæ autem inter duas lineas media relicta est, à podice separanda, & cervicis adnexa relinquenda. Tum pubis ossa, quæ inter se cõmittũt secta prius cartilagine in qua hoc fieri potest, diducãt: quib. peractis, acuto scalpello separetur membrana pinguis, uena et art. ãd testiculos tendentibus, interim inspectis ramis, qui in uteri sinũ transmittunt. Vbi scalpellus ad testiculos deductus fuerit plexus ex eiusmodi uenis, & arteriis, & uasa, per quæ semen fertur ad uteri cornua, patefiat: & canales qui à renib. ad uesicam pertinent, à membranis præcidãt: ut uesica simã cum utero euellat. Dissectis uenis, arteriis, neruis, membranis, quibus illigat, & fibris deniq., per quas cũ imo recti intestini cutis nectit: si ãt uteros cõsideres, inuertenda est eius cervix, sicut simus deprehendes citra sectionẽ foramẽ, p. quod urina in ipsam transit ex collo uesicæ. Tunc ãt uesica diuidenda est, & spectandi canales qui in ipsam inseruntur, cũ musculo sito ad eius collum; diuidenda deinde in longitudinem uteri cervix: diuidendus & totus uterus ab ore ad cornua: ut utriusq. subiectam figurã, sinũ, diligenter intuearis.

De sectione inuoluceris foetus CXI.

Vbi præsto sit cadauer mulieris utero gerentis, operæ pretium est, non modo genitales partes sectione inquirere, sed et foetus inuolucra, ut eorum substantiam, formam intelligentes summum naturæ artificium admiremur. Tria igitur cum sint foetus inuolucra, extimum, medium, atq; intimum, communicat omnium tegmenta usum præbet, atq; ita defendit foetum undiq; tutum, ac molem. Proprie autem extimum cum utero nectit foetum: neq; ipsum ruptui patitur, sed illigatum seruat, interim uasa uenas, ac arterias complectens, per quas spiritus, et sanguis ab utero foetui distribuatur. Medium inuolucrum uirenti colorem obtinet, quam foetus a se ipso attrahit. Intimum uero sudori seruat ex foetu similiter emananti. Ad quos usus ita facta fuerunt a natura maxime habilia. Extimum quod græce χόριον dicitur latini secundas nominarunt, nisi magis hoc nomen etiam reliqua duo medium, et intimum significarunt. Extimum neq; non continetur membrana, sed substantia rara, et nigricet sanguine referta, quemadmodum hepar, et coles. Hæc crassior est, ita ut prope partum pollicis crassitudinem æquet, multisq; uenarum, et arteriarum ramis quasi intexta distinguitur: oriuntur uenæ a uena, arteriæ ab arteriis uteri, quæ cum extimum hoc inuolucrum interna uteri superficiem attingit, ipsius uenarum, atq; arteriarum ramulis unctum perforat, et totidem uenas atq; arterias inde ortas accipit, quæ deinde inter se coeunt, uenæ scilicet cum uenis, arteriæ cum arteriis, ita ut ex multis paruis fiant pauca grandia, quæ quasi radices tandem in duos truncos uenarum et totidem arteriarum terminantur: quatuor deinde hæc uasa per medium, et intimum inuolucrum penetrant ad umbilicum. Cæterum an à toto utero, an ab aliqua eius parte oriantur uenæ, et arteriæ quibus annectitur, ac distinguitur hoc extimum inuolucrum, intelliges, si eius figuram, magnitudinem, ac situm intueaberis; quæ ita inter se communita sunt, et à se mutuo pendent, ut uix possint seorsum exponi. Figura igitur non est quadrata in

oui testa

1. fi. xxxvj. III.

2. fi. xxxvj. R. K

3. fi. xxxviij. o o

4. fi. xxxiiii. s. s.

5. fi. xxxiiii. T.

qui testa conspicitur, sed quasi circulus, seu zona: neq; enim ambit uniuersũ foe-
tum unà cum medio, et intimo inuolucro, sed relicta superiori, et inferiori pte
mediam dumtaxat eius partem cingit, à mucronata cartilagine ad ossa
ilium. Hac parte dumtaxat illigatur foetus cũ medio utero qui externam
huius inuolucri superficiem complectit, unde prædictarũ uenarũ, atq; arteri-
arũ ramuli deprehenditur: neq; enim erumpũt ab omnibus partibus uteri;
Hæc de extremo inuolucro. sequitur medium, quod à similitudine foraimi-
nis ἀλλαντοειδὴς græcè nominat, repræsentat enim intestinũ crassũ, in-
fractum, et a superiori et inferiori parte non alligatum, sed absutũ. Eius
substã membrana est distincta uenulis quibusdam, et arteriis, quarũ ini-
tium sunt uenæ et arteriæ umbilicales, cum quo nectuntur cum utero, nullibi
alligatur sed tñ superiori et inferiori parti ipsũ attingit: ambit enim
uniuersum foetum neq; tantum extremis, et prominentibus partibus
obuoluitur, ut ex ea colligitur, quod urina quæ in uno extremo recepta
est facile ad alterum deriuatur. Ad extera igitur superficie tñ chorio me-
dium illigat, ab interna quæ læuis est, atq; humida foetũ intimo inuolucro
contentũ complectens nullibi illigat, nisi quà duæ uenæ et arteriæ à chorio di-
ductæ per ipsum transeũt ad illius inuolucrũ, et inde ad umbilicũ. Vrina-
tũ quæ in medio spatio inter medium et intimum inuolucrũ reseruat, ad
facilitatem partus à fundo uesicæ foetus ædocuit, per canalem οὐραχον ap-
pellatum, qui per umbilicum prominens, terminatur inter medii, et inti-
mũ inuolucrũ, ad quod iam accedimus. Est autem membrana tenuiss.ª
alba quæ græcè ἀμνιος nominatur, obtinens uenas et arterias, quæ deriua-
tur à uenis, et arteriis per ipsam peruenientibus ad umbilicũ. Figura am-
nij eadem est, quæ allantoidis, cuius magnitudo minor sit. Superficies tam
externa quæ ad allantoidem spectat, q̃ interna, quæ ad foetũ, læuis, et humida
est. Nectitur at cũ allantoide tñ qua parte perforat à uenis, arteriis, canali
uracho ad umbilicũ tendentibus: per quæ nectit et foetui, à quo alioquin

lxxxiii.
xxxiiii.

soluta est: in medio enim sudor continetur reservatus ad facilitatem partus. Porrò umbilicus quinque canalibus continetur: binis venis, et totidem arterijs iam dictis quibus medius intriectus est canalis οὐραχὸς, quem incipere ostendimus à superiori parte vesicae fundi et terminari ad allantoida, vel potius relaxatum in ipsam degenerare. Venae ubi foetus cutem penetrarunt in unam coeunt, quae cum [illegible] prope vesicam [illegible] in itinere circumdata membranis. At duae arteriae [illegible] ad os sacrum, ibique in arteriam magnam inserunt [illegible] et in foetu licet. [illegible] canalis, ut à magna arteria ad venam quam arterialem, [illegible] ad arteriam quam venalem nominant derivetur.

Ratio sectionis huiusmodi est [illegible] ducatur scalpello linea una in longitudinem à mucronata cartilagine ad ossa pubis, ita altum, ut peritoneum penetret, altera transversa ab uno osse ilium ad alterum. Tum oris undique reductis spectetur uterus turgidus venis atque arterijs distentus. Inspiciatur et vena et arteria, quae per rectum musculum sursum ascendit. dein ducatur scalpello linea una in longitudine uteri, transversa altera magna cura ne quid violetur ex ijs quae uterum substernunt [illegible] foetus involucrum resolui debet, abruptis venis atque arterijs ipsum [illegible] cum iam maturus est partus. foetum autem una cum suis involucris extractum advertere oportet, ut sanguine, quod ex ipsis vasis emanat detersus, chorij substantiam illucearis, quam non membranam, sed substantiam [illegible] et foetui non undique sed medio obvolutam. Hanc deinde [illegible] scalpello ab allantoide cui valde inhaeret separari debet: quo facto allantoida universum foetum ambientem considerabis, quam pluribus locis scalpello dividens et expulsa urina invertes: similiter appensam vasis per amnium ad umbilicum penetrantibus. Tertium involucrum, amnium videlicet, complecti similiter atque allantoida, inspicere, incidere, et exhausto humore invertere, atque ijsdem vasis appensum relinquere convenit: ut autem finem canalis uracii in allantoida cernere possis, scalpello venas, et arterias, quae ipsum amplectuntur

usque ad

usq; ad umbilicum resolues. Deinde præcisis uasis umbilici, fœtum sup scamnú 227
collocabis, et à iugulo ad ossa pubis per costarú cartilaginem sinistri lateris scalpello lineam duces, quæ ad thoracis, et peritonei sinum deducat descendat.
Sic patefient uenæ, quæ in unam coeuntes, ad iecinoris canum progrediũt.
Arteriæ quæ utrinq; per uesicæ latera transeũt ad lumború spinã, ubi cum magna arteria committuntur. Canalis deniq; ἀορτικὸς qui à uesicæ fundo à superiori parte inseritur. Sicq; opera uniuersa absoluetur.

De sectione mammarum CXII. Praeter inspectionem uteri atque involucrorum foetus, cum secas cadaver mulieris, mammas
1. fi. xxv. xxvi. C. quoque intueri oportet, quae quamvis in pectore sitae sint, non in ventre, quibus hic liber pro-
positus fuit, ob consortium tamen, ac veluti germanitatem muneris videntur cum utero
tractandae; quandoquidem ut hic ob propagationem foetu alit, ita mammae ob eandem infan-
tiam in lucem editam lac pro alimento parant, atque hoc munus proprium mammarum
est in foeminis, nam alterum quod cor tegunt, foveant, ab externis iniuriis defendunt, perti-
net communiter ad mammas virorum et mulierum. Quod si mammarum fabricam intuearis ad eius-
2. fi. xxvi. D. D. modi munus maxime opportunam comperies, nam quod ad mammam attinet continetur
mammae glandula ad centrum collocata, quae ipsius formam repraesentat. huic magnae
glandulae parvae aliae multae insident adipe et carnosa membrana inter se con-
nexae. superiecta est substantiae huic interna parte membranae carnosae, extra tegit autem
cutis crassior, ut autem materia hac ad lac generandum maxime habilis est, ita substantia papil-
lae seu capituli in quod mamma terminatur maxime idonea est, qua sugat infans, et ex
qua eliciat lac rara enim ac mollis est, quae caeterarum ... tendit, fi-
bris est distincta, quae procedunt a ... mammillam ... cutis autem quae ibi superiecta
est tenuior est et ... substantiam illigat ... lac reddat. Nervi autem qui ad
mammas pertinent oriuntur ab illis ramis qui pertinent ad musculos thoracis, proprie autem pa-
3. fi. xxvi. B. pilla nervum accipit, qui procedit ex quinti costarum intervallo. Venae quae in mamillas
4. fi. xxvi. A. A. inseruntur triplicem originem ducunt, aliae enim oriuntur ab illa vena quae ubi ex thorace egressa est,
ad alam procedit, cuti, musculis thoracis et mamillis ramos impertit. Aliae oriuntur a
venis, quae ad summum humerum tendunt, unde rami derivantur tantum ad cutem quae ad mammarum
substantiam pertinentes. Aliae quae non ad externam cutem sed tamen ad internam mammarum substantiam
pertinent oriuntur a venis quae a iugulo sub pectoris osse procedunt, a quibus derivantur rami, qui
per cartilaginum intervalla distribuuntur musculis thoracis insidentibus, inde et mammis;
tendunt autem hae venae ad ilia iunctae cum arteriis exilibus, quae similiter a iugulo ortae sub
osse pectoris deorsum feruntur. per has mammis cum utero maximum est consortium, cessat enim lac
supervenientibus menstruis, et cum mulier utero gerit; revertitur lac cum peperit. Nexus
autem, seu coniunctio mammarum cum utero ita habet. Venae atque arteriae iam dictae, quae a
iugulo

ingulo deorsu sub osse ~~pubis~~ pectoris ferunt, ex thorace prodeuntes, per abdomen tendunt sub rectos musculos quibus illigant; ad mediam uero ipsorum longitudinem in plures ramos diuisæ, coeunt, atque intexunt cum ramis aliarum duarum uenarum, atque arteriarum, quæ sub iisdem musculis innatæ sursum feruntur; deriuantur hæ a grandioribus ramis uenæ cauæ, et arteriæ magnæ, qui per inguina feruntur ad crura: sed quia paulo supra harum initium oriuntur uenæ, et arteriæ, quæ uterum alunt, idcirco maximum consortium habent cum utero propter uiciniam: unde non mirum si sanguis ab utero ad mammas, et inde ad uterum transferatur, cum rami et ascendentium, et descendentium inter se implicentur. Figuram autem mammarum sphæram dimidiatam repræsentat; exteriori enim parte rotunda fuit, ut minus iniuriis pateret; interiori uero plana, ut melius resideret super thoracem, qui quatenus gibbus est, eatenus sinuatur basis mammæ. Magnitudine mammarum non eadem, sed uariatis ætate maiores, et minores fiunt, tum prout otiose degunt uel lactant. Tenera ætate paruulæ sunt; uetulis laxæ, et oblongæ, gracilis ætate firma tument, præsertim cum lactis copia distenduntur. Duæ autem mammæ fuerunt, partim ut seruaret æquilibritas, utriusque lateris; partim ut geminos alere possent, partim ut si una ægrotaret altera quæ sana esset, eius munere fungeretur. Collocantur mammæ autem in thorace a lateribus, qui locus maxime idoneus fuit, neque in aliis enim partibus collocari necesse erat: et mammæ ibi commode cor tegunt et ab illo perfectum sanguinem accipiunt ad lac procreandum: pro magnitudine autem et quantitate uarium spacium occupant: subiectæ autem sunt [illegible] parti musculi adducentis brachium ad pectus.

Ut autem proposita mamillarum natura sectione inspiciatur, linea una scalpello ducenda est a iugulo deorsum ad umbilicum, tum altera a iugulo ad summum humerum, qua sectione adhibita: cutis a mamillarum subiecta resoluenda est, inspectisque ramis uasorum ad ipsos peruenientium, separanda mamilla est a musculo adducente brachium ad pectus, cui supposita est, et interim uenæ, et arteriæ quæ per musculos ad mamillam perueniunt, inquirendæ. Coitus autem uenarum, atque arteriarum, ascendentium, et descendentium, per quas transferri sanguinem a mammis ad uterum et ab utero ad mammas retulimus, tunc manifeste ostendit, cum secatur abdomen, et proprie musculi eius recti.

LIBER QVINTVS

TABVLA PRIMA·FIG p.

Prima huius tab.ᵉ fig. peritoneu a cute pingued. & membrana carnesa liberatu ostendit.

ABCD. His notis totu fere peritoneu indicatur

E E. Linea a mucronata pectoris cartilagine usq ad ossa pubis descendens

F. Vmbilicus integer relictus ut uasa ab eo prodeu. tia deprehendant.

G. Vasa seminis uirum ad testes a peritoneo producta

H I. Vena & art.ᵃ ad rectos abdominis musculos ascende.

K. Vena & art.ᵃ sub osse pect.ᵗⁱˢ ad rectos abdom.ⁱˢ m.ˡᵒˢ descendentes.

L. Venarũ surculi ad latera peritonei tendentes, interdu à uena sine coniuge orti, interdu à uena caua quæ in lumbis.

M. Sectio transuersi abdominis m.ˡⁱ in post.ⁱᵃ reflexi, et

M M. quæ ex eo in externis eiu transuersi abdominis musculi illigant.

N. Mucronatam pectoris cartilage

FIGVRA SECVNDA

Representat hæc fig. peritoneu diſsectu ad imaginem literæ X & in exteriora reflexu, dextris uasis umbilici, ut euidenter appareat. Refert & omentum manibus quantu potest extensum: præterea uentriculum, & recinens portionem

A.B.C.D. Peritoneum quadripartitu ac in exteriora reflexu.

E. Vmbilicus à peritoneo resectus

F G. Vena ab umbilico ad iecur tendens, ubi notat lra G

H H. Conspicua iecinoris sedes

I. Præcipuu ligamentu iecoris cu septo transuerso colligans.

K L. Binæ art.ᵃᵉ ab umbilico ad magnã art.ᵃᵐ pertinentes.

M. Vasa seminis ...

N. Vesica

O. Qua uesica peritoneo alligatur

P. Anterior uentriculi sedes, quæ nec ab omento nec ab hepate tegitur

QQQQ. Omentum

R. Vena & art.ᵃ ad fundu uentriculi a dextro latere

S. R quæ uero ad sinistrum pertinent notant S.

T. Iungunt hæc seae simul in late uenæ cu uena dextri, proprie dat R S T lineã ondit omᵗⁱ originẽ ꝑbentem

XX X. Vena & art.ᵃ externæ omᵗⁱ mebr.ᵃᵉ ...

FIGVRA TERTIA

Ostẽdit hæc fig. exteriorem omenti membranã ... ostendit præterea uentriculi nonnihil i superiora ... tractu, ut inferioris omᵗⁱ mebranæ nat.ᵃ deprehedat

KLMN O. idẽ ac in secunda indicant figuræ.

a a. Interior omenti membrana

b b. Ventriculus superiori membrana omenti intectus

c c. Inferior omenti mebrana, proprie tamen elatior ... notata ... intestinum coli ostendit.

d. Lien omento obductus.

e. ... caua

FIGVRA IIII.

Depingit hæc fig. omentu ... quibus alligat, servatis uenis, art.ᵃᵇᵘˢ glandulis, adipe ...

e e. Origo omenti.

f f f. Anterior exterioris omenti mebranæ sedes.

g g. Anterior interioris omᵗⁱ mebranæ sedes, q̃ uentriculũ substernit, nã alijs locis à superiori inuoluitur.

h k. Substantia omenti, proprie tamen h mebranas, k adipem ostendit.

l. ... uenæ portæ, supremũ ex iecinore prodiens per interiorẽ omenti mebranã progrediens.

m. Art.ᵃ ad cauu iecinoris, & uesica bilis una cu ramo sexti paris neruorũ cerebri penetrans.

n. Principiũ uenæ, quæ una cũ art.ᵃ ad posteriorẽ fundi uentriculi sedem pertinet.

o o. Neruus, uena, art.ᵃ sup initiũ exterioris ... ad dextrũ latus fundi uentriculi tendentes.

p p. ... uenæ ramuli ad corpus uentriculi ...

q q. Eiusdẽ uenæ ramuli in exter.ᵉ omᵗⁱ mebranã ...

r. Neruus, uena, arteria, ad duodenũ intestinum ... pertinentes.

s. ... uenæ portæ in duos truncos, quorũ ...

t. ac maior notatus t intestinis, & mesenterio ...

u. Vena q sola sine art.ᵃ ad posteriorẽ uentriculi sedẽ ...

x. Neruus, una cum uena, & art.ᵃ quæ cole ... tendentes ad dextrũ latus inferioris omᵗⁱ membranæ procedunt

y. Vena & art.ᵃ os uentriculi superius ambientes.

α. Arteria mesenterij.

β. Truncus art.ᵃᵉ ad inferiorẽ omenti mebranã procedentis.

γ. Neruus unà cũ uena, & arteria media inferioris omenti membranæ sedem subiens.

δ. Vena quæ sine art.ᵃ sinistro lateri inferioris omenti membranæ inseritur.

ε. Ductus neruorũ, uenarũ & arteriarũ ad lienẽ tendentium.

ζ. Neruus, unà cum uena, & arteria ad sinistrum fundi uentriculi pertinentes.

η. ... in inferiori omenti membrana conspicuæ

θ. Glandulæ portio duodeno intest.ᵒ innatæ.

Tabula I. Libri III.

LIBER QVINTVS

TABVLA SECVDA·FIG: V.VI.VII.

Inseruiunt sequentes notæ v.ª vi.ª vii.ª fig. quas nominibus 5. 6. 7.

A · 5 · [illegible]
B · B · 5 · *Peritoneu unà cum costis effractis.*
C · 5 · *Primum ligamentu septo transuerso iecur alligans*
D · D · 5 · *Magna gibbi hepatis portio.*
E · 5 · *Portio uenæ tendentis ab umbilico ad iecur*
F · F · 5 · *Anterior uentriculi sedes*
G · 5 · *Anterior lienis sedes*
H · 5 · [illegible]
I · K · 6 · *Duodenum intestinum*
L · 6 · *Jeiuni initiu*
M · 6 · 7 · *gracilium intestinoꝝ finis*
N · 5 · 6 · 7 · *Crassoꝝ initiu*
O · O · 5 · 6 · 7 · *Cæcu intestinu proprie hi [illegible] appendicem eius ostendit q̄ solā à ueteribus cæcu intest.ᵘ uocat*
N · P · Q · R · S · T · 5 · 7 · *Coli intestinu his notis indicat. & proprie ab N · ad P notat eius portio à dextro [illegible] cauu iec. pertinens à P ad Q portio quæ à cauo iecinoris uet. uentriculi fundo inhæret usq ad liene à Q ad R portio à liene ad os pectinis procedens ab R ad S quidem 7.ª fig. conspicit. notat eius ductus [illegible] ab S ad T eiusdē præcipitus usq ad intestinu rectu*
V · V · 5 · 7 · *Depressa coli sedes*
X · X · 5 · 7 · *coli anfractus*
Y · 5 · 7 · *Finis extremum recti intestinu ad anu pergi*
Z · 6 · *Canalis à uesica felis ad intestina pertinens*
a · 7 · *Musculus unu recti intestini ambiens*
b · c · 7 · *Duo musculi recti intestinu sursu attrahentes*
d · 7 · *Innascit hoc loco recti intestini [illegible] in fœminis ceruici uteri musculosa quadam intercedente substantia*
e · f · 5 · *Duæ arteriæ fœtui inseruientes*
g · 5 · *Vesica unà cu eius canali ad umbilicum tendente excisa*

FIGVRA VIII

Exprimit hæc fig. recti intestinu & coli, quā inuice iungut, unà cū tunicis ipsoꝝ.

h · *Jntima intestinoꝝ tunica fibris transuersis dishesta*
i · i · *Media tunica fibris rectis & transuersis conflata*
k · k · *Portio mesenterij recti intestinum ossi sacro annectes, q̄ extimā efficit tunica notatam l*

FIGVRA VIIII.

Repræsentat hæc fig. mesenterij situm tractu in gyru gracilibus intestinis, ut euidentius eius centru unà cum uenaꝝ ductu deprehendatur

A · B · C · D · *Portiones peritonei in latera reflexæ*
E · E · E · *Gracilia intestina*
F · [illegible]
G · G · G · *Jntestinum colum.*
H · *Recti initium.*
I · *Vesica, cui peritoneū innasci, ubi alterā ipsi offert tunicam.*
K · *Mesenterij centrū. siue sedes eiusdem, quà à peritoneo procedit, uenæ cauæ, & arteriæ magnæ truncum obuoluente*
L · L · *Glandosum corpus ad initiū diuisionis uenaꝝ mesenterij collocatū.*
M · M · *Glandulæ ad uenaꝝ diuisionem procreatæ.*

FIGVRA X

Ostendit hæc fig. mesenteriū ab omnib. corporis partibus seiunctu, excepta portione inferioris omenti membranæ, quæ colum intestinū dorso annectit quà hoc uentriculo alligat, scire tamen licet ii LL MM idem hic atq in nona fig. indicare.

N · O · *Portio mesenterij gracilia intestina dorso alligans.*
P · Q · *Portio eiusdem intestinū colū dorso nectens à dextro rene ad iecinoris cauū.*
R · R · *Portio inferioris omenti mēbranæ colū intestinum dorso alligans & fundo uentriculi*
S · *Ab R ad S mesenterij portio indicat, ad colū intestinu à liene ad rectum pertinens.*
T · *ab S ad T mesenterij portio demostrat [illegible] intestinum dorso alligans*
V · *Ostendit hoc loco mesenterij substantia duab. tunicis contenta quarū una notat [illegible]*
X · Y · *X altera Y in medio haꝝ conspiciūt uenæ & glandulæ ad mesenteriū attinentes.*

Tabula II. Libri III.

TABVLA TERTIA FIG XI·XII.

Refert undecima fig. cauam iecinoris sede, bilis uesicam, uentriculum, intestina, nonnihil decerni labetur ut canalis à bilis uesica ad intestina in conspectum ueniat, conspicit, et mesenterij portio

Duodecima bilis uesicam una cum eius canalibus, et duodeni intestini portione ostendit

H H 11 Peritonei portio una cu quibusda cerebri mext. infletur
K I. 11 Caua iecinoris sedes
L. 11. Gibba hepatis portio
M 11. Scandit hac sede iecin: ut uena à fetus umbilico recipitur
N. 11. Rimae sinus, tubercula, iuxta exortu uenae portae conspicua, et proprie superius N sedem uenae portae ostendit umbilici uena excipiente. ab N ad M umbilici uenae ductus notatur
O 11. Ligamentu sinistru iecinoris latus septo transuerso adnectens
Φ Q P 11 Sinus in hepate exculptus ut uesica bilis sedeat notatur Q P.
R 11 Venae, neruus, art. ventriculi cauum amplexantes
S 11 12 Insertio ex uentriculi. seu initiu duodeni intestini. quod in XII. fig. nonnihil in interiora reflexu est ut canalis uesicae bilis se ostendat notatus C
T 11 Ramus à neruis ex uentriculi amplexantibus ad cauum iecinoris pertinens
V T 11 12 Bilis uesica
X X. 12 Canalis à iecinoris substantia per rames uenae portae, et cauae ad bilis uesicam pertinens
Y 12. Venae portae rami per iecur diuisi.
Z 12. Venae cauae rami per substantia iecinoris diuisi
a 12. Hoc loco rami à iecinore ad bilis uesicam tendentes iunguntur
b 12. Ceruix uesicae bilis, cui canalis à iecinore ductus notatus a inserit. communemq. efficit.
c· 11·12. Canalis à uesica bilis in duodenu intestinu insertus, proprie tamen in XII. fig. ab S ad
d d. duodenum indicat intestinum, ut bilis in ipsu ingressus in conspectum ueniat.
e 12. Arteria ad cauu iecinoris, et bilis uesica pertinens.
f 12 Neruulus iecinori et bilis uesicae con deriuat a sexto pari neruor. cerebri, qui ad radices dextri lateris inseritur
g. ·12· Rami à uena porta, ad bilis uesica tendentes·
h. 12 Truncus uenae portae.
i. 11. Glandula duodeno intestino adnexa.,
k. l In mesenterij. proprie tamen k diuisione dextri trunci uenae portae ostendit, l glandulas, in mesenterij sede, quae colo intestino à dextro rene usq. ad iecur illigat. hic at resoluta est ut euidentius mesenterij centru appareat.

n 11 Vena, quae sub recto intestino descendens in ipsum inseritur
o 11 Vesica.
p 11 Dexter ren pingui membrana obductus
q 11 Dexter canalis urinae
r 11 Vena, et art.ª materia seminis ad dextrum uentriculum deferentes.
s 11 Canalis per quē à dextro testiculo semen ad colem defertur

FIGVRA XIII XIIII

Repraesentat hae fig. uentriculu, et gulam, prima ab anteriori, secunda à posteriori.

A 12. Gulae pars ad eius amplitudinem pertinens à fau-
B. cibus resecta. proprie at ab A ad B. eius progressum ostendit iuxta omnes uertebras ceruicis, usq. ad primam thoracis.
C ·12· à B ad C notat ductus eiusdē sup quintam, et aliquot sequentes thoracis uertebras in dextra sedes
D modice declinans à C ad D. eiusdē progressum notat dextrolat. uersus sinistru ascendens, sup magnam art. et p septu trasuersu, i superius uet. orificium desinens.
E E. i. Tonsillae prope fauces collocatae.
F F. 12 Glandula, quae gulae adnata, quinq. thoracis uertebrae insidet.
G. 12 superius uentriculi orificiu.
H 12 Ventriculi fundus
I 12. Gibbae uentriculi sedes.
K K 12 [illegible]
L L. 12. Anterior.
M N O. Posterior. prop. m. O. impressione ostendit, quae uertebris insidet. N sublimiore dextri lat. sede N [illegible]
P 12 Duodenu intestinu à ieiuni initio resectum
Q R 2 Canalis uesicae bilis ad duodenu pertinens intestinum, ubi notatur R
S 2. Glandula duodeno intestino adnexa.
T V. i·2. Nerui qui à sexto pari neruor. cerebri deriuati superiori uentriculi orificio distribuit.
X. 2 Ramus sinistri nerui secundum elatiorem uentriculi sedem, usq. ad iecur procedens, ubi notat. Y
Y.
a. 2. Prima uentriculi uena, et arteria
b. 2. Secunda uena sine arteria.
c. 12. Tertia uena cu arteria, et neruo, per dextru uentriculi latus progrediens
d. i·2. Quarta uena, cum arteria uentriculi superius orificiu amplectens.
e. i Rami impudici uenae, et arteriae per superiorem uentriculi sedem ad eius fundu tendentes
f. i·2. Quinta uena, cu arteria, et neruo, per sinistru fundi uentriculi latus procedens.
g. g. i2. Aliae uenae, et art. à uenis ad lienē tēdētib. enatae

FIGVRA XV.

Ostendit hæc fig: uentriculum inuersu.
h. Orbiculare uentriculi tuberculu, quà cu gula committ'
i. Alter orbiculare tuberculu quà in duodenu terminat'

FIGVRA XVI.

Demonstrat hæc fig: uentriculi tunicas.
k. Exima uentriculi tunica, à peritoneo enata.
l. Media.
m. Intima à cæteris resoluta.

FIGVRA XVII.

Ostendit hæc fig: gibba ~~uentriculi~~ iecinoris sede, & posteriore eiusdem, unà cu uenæ cauæ hilo inde pdeunte.

A. A. Superior gibbæ hepatis sedis portio.
B. B. Inferior.
C. Perforat hoc loco uena cana septu transuersum, nonnullos ramulos ipsi impertiens.
D. E. Qua uena cana inter has notas ab hepate.
F. Maior portio lig. iecur cu septo transuerso nectens.
G. Ligamenti sinistra iecinoris sede septo trasu. illigas.
H. Portio uenæ portæ
I. Situs in hepate iuxta sinistri uentriculi latus insculptus.

FIGVRA XVIII.

Repræsentat hæc fig: lienem, et p.o à priori latere cu omq.
A. portione, ubi A sinistru latus ostendit, na dextru abducit omento cuius interior membrana una cu uenis, & arteriis per ipsa ad lienem tendentibus
B. B. B. notatur B. B. B.
C. C. Superior omenti membrana, per qua feruntur uasa ad uentriculu orta à uasis ad lienem tendentibus, secundo ~~uiolo~~ loco lienis cauu ostendit
E. F. G. à cæteris corporis partibus ut liq. resolutis, cuius superior sedes insculpit D. inferior. E. sinistra F. dextra G.
H. Linea in cauo lienis seu uasa adipsa ptinchà ducta.
Tertio loco posterior lienis sedes monstrat, ubi qda ei⁹ impressiones deprehenduntur.
Postremo eode loco, ac secundo loco lien exponitur duabus exceptis rimis ut lienis substantia
I. K. deprehendat notata I K.

TAB. III. 232

Tabula III. Libri III.

TABVLA QVARTA FIG: ·XIX·

Respondet haec fig: undecimae septi cibus [?] intestinus

A A Portio septi transuersi peritoneo inuoluta, qua una
cum quibusdam costis in exteriora reflexa est.
B. B Caua iecinoris sedes
C lig[?] ... septi transuersi ...
D Portio uenae umbilici qua iecur ingreditur
E Deprimit hac sede iecur, ut uentriculo cedat.
F Portio uentriculi, una cum superiori orificio.
G G Rimae seu impressiones in cauo iecinoris insculptae quae
uenarum portae ...
H Vesica bilis.
I Truncus uenae portae excisus, qui duas uenas ad
bilis uesicam transmittit
K Ramus a neruis superius os uentriculi amplexan-
tibus ad iecur pertinens.
L Arteria iecinoris, et bilis uesicae communis
M Ramus a sexto pari neruorum cerebri, qui radica-
dices costarum inseruntur ad iecur, et bilis uesi-
ca procedens.
N Canalis a uesica bilis ad intestina penetrans.
O O Anterior ac caua lienis sedes.
P Sinea in liene ad insertionem uenarum, et arte-
riarum eius effictum
Q Vena caua
R Arteria magna.
S Truncus magnae arteriae ad uentriculum, iecur,
lienem, omentum, mesenterium, et intestina pertinens
T V Renes pingui membrana inoluti.
X. Vena pingui sinistri renis membranae distributa
Y Vena ad pinguem dextri renis membranam pertinentes
a· b. Venae et arteriae emulgentes.
c· c· Canalis urinam deferens a dextro rene ad uesicam
d Qui a sinistro.
e Vena quae materiam seminis ad sinistrum testiculum defert.
f Quae ad dextrum
g g. Ramuli a nuper dictis uenis qua peritoneum subeunt
exorti ac in ipsius uenas ... ...
h· i· Arteriae materiam seminis ad testes deferentes
k. Truncus arteriae per inferiorem omenti membranam
ad colum intestinum, et rectum insertus
l Superat hoc loco arteria magna uenam cauam ubi
utraque in duos aequales ramos partitur.
m m. Praecipue ex uenis secundum uertebrarum longitudinem
exortis quae peritoneo, et propinquis partibus
impertiuntur.
n Rami arteriae magnae per foramina ossis
sacri penetrantes.
o. Rectum intestinum resectum, ac musculo interceptum.
p. Vesica.
q Portio canalis semen a teste ad colem deferentis
r· Cutis quae colem inuoluebat.
s Cutis qua testes tegebantur
t. Peculiaris membrana carnea qua testes inuoluebantur
u Prima ex propriis testiculorum tunicis
x· Penis cute denudatus.

FIGVRA XX.

Tubus hac fig: imaginibus renes ostendit, prima ...
renem secundum longitudinem usque ad secundum sinum
diuisum.
α· Anterior dextri renis sedes,
β Posterior
γ· γ· Orificia ramorum primi sinus, seu membranei cor-
poris, qua rami illi inuicem coeunt.
δ· δ· Corpus, seu membrana primi sinus, in quam
uena, et arteria emulgentes degenerant
ε· λ. Orificium canalis urinae notati λ.
ζ· η. Scire licet supra corpus notatum δ δ. secundum ...
sinum situm esse, cuius intima ... pars ...
ori respondens se ostendit, nam extima ...
renis respondens, non apparet, ...
ζ η obliq... secundum renis longitudinem ...
Secunda fig: idem ac prima indicat, ablata ...
substantia septum constituente ut ...
secundus sinus se ostendat.
α· β· γ· λ. Idem hic atque in prima fig: significat, circulus ...
et β apparens secundum sinum ostendit.
θ· Anterior primi sinus, seu membranei corporis ...
ι· Posterior, utraque at simul primum ...
κ· Orificium canalis urinae notati λ.
Tertia omnes primi sinus ramos ostendit, ...
renis substantia, summis sinus rami ...
quae omnia citra characterum inscriptionem ...

FIGVRA XXI.

Diuisa sunt in hac fig: ossa pubis, ut uesica, cana-
les urinae, et seminis se ostendant
a a Portio peritonei et septi transuersi una cum qui-
busdam costis effractis ac in exteriora ...
b· b· Gibba iecinoris sedes
c· c· Caui iecinoris portio.
d· Praecipuum ligamentum iecur septo transuerso
alligans a iecinore ... ...
e· Ligamentum, quo sinistra iecinoris sedes cum septo
transuerso astringitur
f Portio uenae portae, et arteria, ac nerui ...
tentes, una cum canali a bilis uesica ad inte-
stina penetrante praesecto, ac uenae ...
g Truncus uenae cauae
h· Truncus arteriae magnae.

initium

i· Initiũ uenæ ad pingue dextri renis tunica ptinẽti.
k Radices arteriaꝝ ad intestina tendentiũ .q̃ ramos uentriculo, iecinori, bilis uesicæ, lieni & omento impertiunt.
l· Initiũ uenæ ad pingue sinistri renis mẽbranẽ procedentis
m n Venæ, & arteriæ emulgentes
o p p Renũ pinguis membrana ab anteriori eoꝝ sede se:iuncta, & peritoneo adnexa
q· q· Vrinæ canales
t· Vena seminis materiã deferens ad testiculũ dextrũ
u· cuius uenæ initiũ nonnihil prominens notatur. u
x· Vena seminis materia dextro testi impties.
y· Venula, quæ a trũco uenæ cauæ deriuata iungit sinistræ nupdictæ uenæ; hæc nõ in omnibus hominibus reperit.
α· Initiũ arteriaꝝ seminis
β. Ramuli a uasis seminis peritoneo distributi
γ· Ductus uasoꝝ semen ad colem deferentiũ p ossa pubis usq ad testiculos, unde rursus sursũ tendunt
δ· Plexus uenaꝝ & arteriaꝝ seminis uarices re:
ε· præsentans. qui ubi in testiculũ inseri notat ε
ζ· Testiculus intimo inuolucro obductus
η· Initiũ uasis semen ad colem deferentis, quod
ι· cũ primum a teste abscedit, sursũ reflexũ notatur.
κ quã uero teres & uniũq liberũ conspicit notat κ
ν· Vesica
ξ· Glandosũ corpus initio ceruicis uesicæ adnexum ad insertionẽ uasoꝝ seminis.
ϛ· Musculus uesicæ ceruicẽ amplectens.
s ·T· Duo corpora pene constituentia. quoꝝ sinistrũ ab initio resolutũ est, inspicere et hoc loco cõuenit fig.ª lrã·ſ· à uesica. ẽ pene effinctã.
υ· Venæ, ac arteriæ ad penem tendẽtes.
φ · X· Prima testiculoꝝ tunica, quæ à peritoneo ad φ exorta, illigat testiculo ad x·
ψ· Testiculi musculus à nupdicta tunica deriuatus
ω· Septimus femoris musculus
*. Portio recti intestini uinculo intercepta.

FIGVRA XII XXIII

Demonstrant hæ fig: seminis, & urinæ instrumenta prima ab anteriori parte, secunda a posteriori
1· Anterior renis sedis.
2· Posterior.
3· Superior.
4· Inferior,
5· Renis gibba sedes.
6· Internum renis latus; ubi 6·7·8· sinũ eius ondunt proprie at 6. tuberculũ demonstrat.
g Truncus uenæ cauæ resectus, cũ primũ decorsũ descendens renem superauit.
h· Arteria magna abscisa cũ primũ deorsũ descendes septũ transuersum superauit.

k· Radices arteriaꝝ, quæ mesenterio, & inferiori omẽti membranæ distribuunt.
l· Initiũ uenæ pingue dextri renis tunicã petentis.
m· n· Venæ, & arteriæ emulgentes.
o· Initiũ uenæ pinguem sinistri renis mẽbranã petẽtis.
q· q· r· Vrinæ canales, qui quã uesica adeunt, notant r,
t· Vena materiã seminis ad dextrũ testiculũ deferẽs,
u cuius initiũ nonnihil prominens notatur. u.
x· Vena materiam seminis deferens ad ~~dextrũ~~ sinistrũ testiculũ
α· Initium arteriaꝝ seminis
β Initiũ ramuloꝝ seminis ad peritoneũ pertinentiũ.
δ Plexus uenaꝝ, & arteriaꝝ seminis uarices referens.
ε Finis prædicti plexus, quã testiculo innascitur.
ζ· Testiculus interiori membrana obductus.
η Initiũ uasis semen ad colem deferentis, quod p poste:
θ riorẽ testiculi regionem descendit, ubi θ· dein sẽm
humiliore rursus ascendens, neq ãplius ipsi innatus
ι· notatur ι
κ· Hoc loco nupdictũ uas nerui modo extra omnem re:uolutionem sursum properat.
λ Hac sede prædictũ uas secũdũ posteriora uenæ, ac arteriæ seminis reflexũ peritoneũ ingreditur
μ· Coitus dextri uasis semen ad colẽ deferẽtis cũ sinistro.
ν Vesica, quæ in xxijª fig. secũdũ longitudinẽ diuisa conspicit, ut ipsius interna sedes appareat
ξ· Glandula uasoꝝ, semen ad colem deferentiũ inser:tionem excipiens, quæ in xxijª fig: sẽm longitudẽ usq ad urinæ, & seminis cõẽm canalẽ diuisa est.
ο· Canalis ceruicis uesicæ uasa nupdicta excipiens.
ϛ Musculus uesicæ ceruicẽ amplectens.
s T Duo corpora colẽ constituentia.
υ Arteriã, ac uenã peni impertitã.
φ· Amplior sedes canalis urinæ ac seminis communis prope glandis radicem

FIGVRA XXIIII.

Testiculos hæc fig: uarijs imaginibus repræsentat.
A · B. Anterior dextri testis sedes, in pª at fig: uasa seminis inuicẽ iungũt; in 2ª dehiscũt ut euidentiora fiant.
C· Vasa seminis postq peritoneũ superarunt, abscisa, ac
D· uarices imitantia, q ubi testiculo inascũt notat D.
E· Initiũ uasis seme ad cole deferentis, quod ubi sursum reflectitur inserit F
G· Portio prædicti uasis, & sedes, quã non amplius testiculo adnascitur.
H· Prædicti uasis portio, q intimo testiculi inuolucro adna:ta erat, ubi parua foramina, asperitatesq cer:nunt, quæ ipsi adnexa erant.
I. Prædictæ portionis sedes gibba ac testiculi inuolucro nõ conata
K· Testiculus unã cũ plexu uarices referente, ablato uase semen ad colem deferente.
M. Ostendit hæc fig: idem ac præterita, sed à posteriori pte

duæ uero sequentes notæ utrinque communes sunt.

N. Quà p.us uena, & art.a seminis inuicem iungunt.

O. Finis flexus uarios imitantis.

P. Testiculus intimo inuolucro obductus, & à plexu

Q. prædicto solutus, deprehendit at à priori parte

asia prædictus flexus inserit.

Q. Testiculus dempto inuolucro ac in posteriora re-

R. flexo, ubi inseruit R. ut rami inde exorti, ac

in testis substantia diuisi se extendant

S. Altera portio nuper dicti inuolucri testiculo adnexa

T. Refert hæc fig: testiculum secundum longitudinem

diuisum, ut eius substantia et uasa per ipsa diuisa

V V. & notata VV in conspectum ueniant.

TAB. IIII.

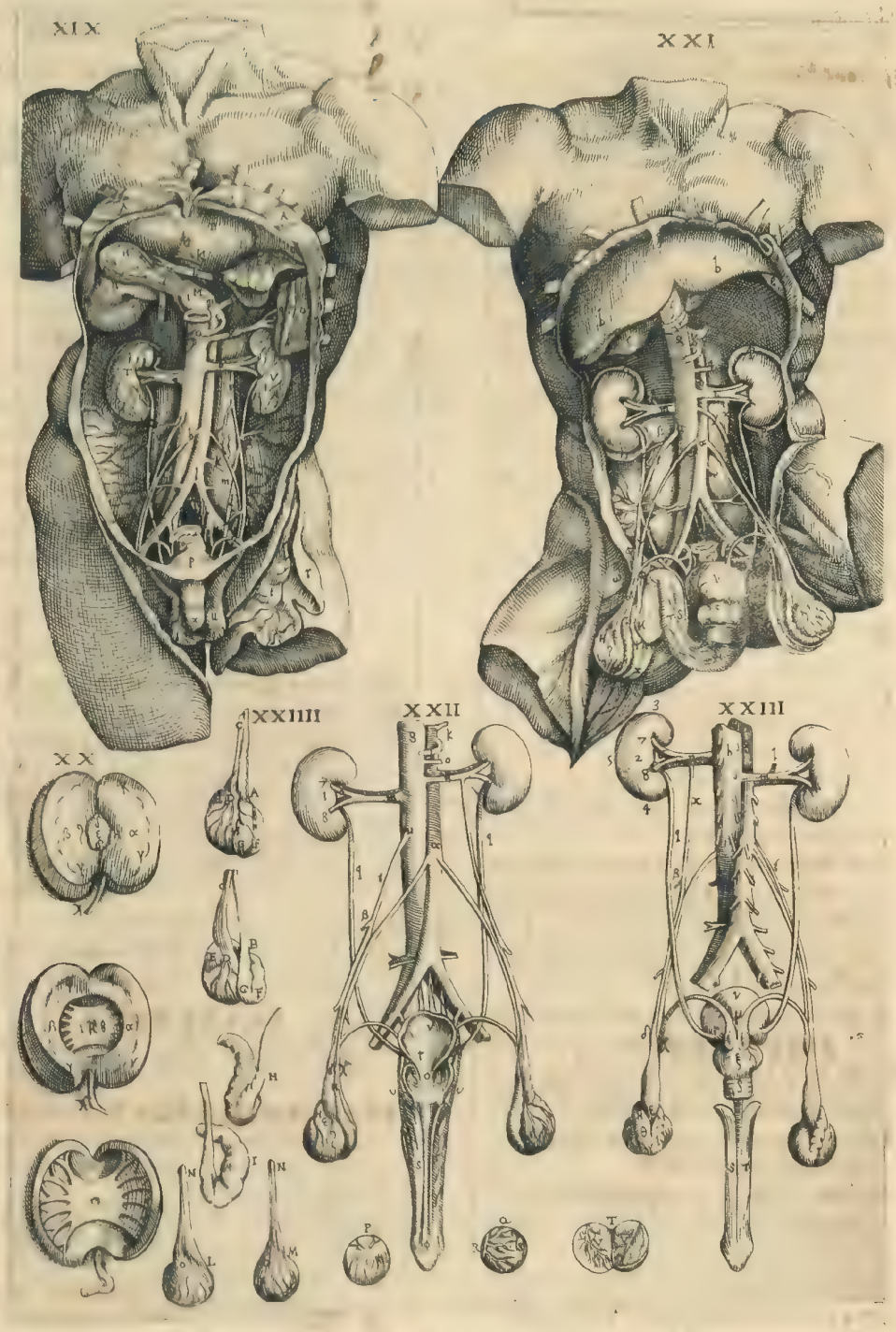

Tabula IV. Libri III.

TABVLA QVINTA FIG. XXV.

Ostendit hæc fig: situ uteri & uesicæ, ut i[n] hu[m]anis fœminis se habet.

A B C D. Interior portio [illegible]

E E. Mesenterij portio gracilia intestina dorso illigans

F F. Portio membranæ mesenterij ab altera notata

G G. GG separata. s[illegible] ductu uasorum [illegible] & glandularum naturam ostendit

H H. Iungitur huic mesenterij portium intestinum coli, quia recto proximum est

I. Portio mesenterij cum recto intestino [illegible] recti

K. Initium recti intestini iuxta os sacrum reseti

L. Anterior uteri sedes, quibusdam membranis obducta

M N. Muliebres testiculi, quorum dexter non satis apparet cum membrana uasa seminis inuoluente obducatur, sinister ab ea liberatus est

O O. Membrana, quæ à dextro peritonei latere nata, uasa seminis eiusdem lateris, & uenas superiorem uteri sedem petentes inuoluit, ac una cum alterius lateris membrana secundam uteri tunicam constituit

P. Carnosæ fibræ in prædicta membrana conspicuæ dextri testiculi musculum efficientes

Q. Sinistri lateris [illegible] notat O O

R S. Anterior sedes ceruicis uteri obducta membrana a peritoneo producta, qua uenæ transeunt prædicta ceruice petentes, spacium inter R & S ceruicis latiorem ostendit sedem, rugas uero hic conspicuas efficit uteri ceruix in se collapsa

T. Posterior uesicæ sedes,

V. Umbilici portio una cum duab[us] arterijs ab ipso procedentibus, et urinæ canali a uesica ad umbilicum tendente, quæ etiam deorsum reflexa sunt.

X. Portio uenæ ab umbilico ad iecur pertinentes.

Y. Canalis à uesica ad umbilicum urinam deferens.

Z &. Arteriæ ab umbilico ad magnam art[eriam] tendentes.

FIGVRA XXVII.

Differt hæc fig: à uigesima quinta quod præter cætera dextram mammam à cute nudatam ostendit

A A. Rami à uenis summo humero impertitis ad mammam tendentes.

B. Alij rami à uena caua priusquam ad brachium perueniat, [illegible]

C. Mamma

D D. Mammæ substantia.

E F G H. Interna peritonei sedes.

I K. Vena & arteria sub osse pectoris descendentes

L. Gibba iecinoris sedes.

M. Portio caui hepatis.

N. Portio uenæ ab umbilico ad iecur tendentis.

O. Truncus uenæ portæ abscissus, una cum ramis ab ipso deriuatis.

P. Vena caua.

Q. Arteria magna.

R. Radices uenarum & arteriarum ad iecur [illegible] intestina pertinentium

S. Initium uenæ pinguem sinistri renis membranam petentis

T V. Venæ & arteriæ emulgentes

X. Initium uenæ pinguem dextri renis membranam petentis

V =. Renes

a. Dexter canalis urinæ, propius inferius a resectus

b. altera eius portio uesicæ adnexa, notat b.

c c. Sinister canalis urinæ

i d. Dextra seminis uena

e. sinistra

f. [illegible]

g. Arteria dextra.

h. sinistra

R l. [illegible] incipit prope l

m. Recti intestini resectum ac [illegible]

n. [illegible]

o. Venæ ac art[eriæ] ad testes pertinentes, quæ [illegible] [illegible] constituunt [illegible] testiculo adnexa notatur p

q. Ramuli à superdicto corpore prodeuntes, ac membranis impertiti testiculum peritoneo nectentibus

r. Anterior testiculi sedes.

s. Initium uasis semen à testiculo ad uterum deferentis.

t t. Anfractus prædicti uasis ad latera testiculi.

u. Portio prædicti uasis ad uterum pertinens.

x x. Uteri ceruix.

y. Venæ inferiorem uteri partem & ceruicem petentes.

z. Vena a superdictis exorta, ostendit & sedes, qua canalis urinæ uesicam ingreditur.

β. Posterior fundi uesicæ sedes.

γ. [illegible] uesicæ [illegible]

δ. [illegible] ceruix in uteri ceruicem [illegible]

ε. Labra mulieris pudendi

ζ. [illegible] inferiore mesenterij parte petentis.

η. Vasa à uena, & art[eria] [illegible]

FIGVRA XXVIII.

Repræsentat hæc fig: uterum cum membranis ipsum peritoneo illigantibus, cuius et ceruix, adeo conuoluta est, [illegible] manifeste uideat uesicæ uero ceruix, ac fundus secundum longitudinem diuisus est, ut eius cauitas una cum insertione canalium urinæ in conspectum ueniat.

A. [illegible] membranis [illegible]

B. Uteri ceruix

C. Fundi uteri pars gladio modo in sublimiori ceruicis uteri sede [illegible]

D. Uteri os.

E E. Membrana uterum cum peritoneo astringens, ac uasa [illegible]

F. Sinister testiculus.

G. Vena & art[eria] seminis materiam deferens ad testiculum.

H. Ramus dictorum uasorum ad superiorem uteri sedem procedens

I. Alter ramus ad testiculum pertinens.

K. Canalis semen deferens à testiculo ad uterum.

L. Caua uesicæ sedes [illegible] insertio

M. Insertio canalium uirili
N. Venæ canalis portiones à uesica pendentes.

FIGVRA XXVIII.

Ostendit hæc fig. uterus, una cum testiculis,
θ Ramuli à uenis, & arteriis seminis ad membranas peritonæo adnexas pertinentes
I. Alius ramus anteriorem uteri partem adiens.
K. Plexus uenæ, & arter. seminis uarices repræsentãs.
Λ. Sinister testiculus
μ. Canalis semen deferens à testiculo ad uterũ.
V. Angulus uteri ad insertionem uasis cum cõstitut.
ξ Limbus cervicis uteri, ubi quo cuncti orificii patet.
ϖ. Cervix uteri.
ϛ Desinit hoc loco uenea cervix in uteri cervice.
ς Vena posteriori uteri parti, & cervici impertit.
T. Sinistra [illegible] tabra
υ. Canales à renibus, ad uesica urina deferẽtes.

FIGVRA XXVIIII.

Refert xxix. fig. mulieris non pregnantis uterũ à cæteris corporis partibus resolutũ, ac per medium diuisum, ut illius cavus in conspectũ ueniat
AABB. fundi uteri cavus
C D. Tunica in sinu fundi uteri leuiter protuberas.
E E. Crassitudo intimæ, ac propriæ uteri tunicæ.
F F. fundi uteri portio ex elatiori sede decussũ in fundi cavum protuberans.
G G. Uteri os.
H H. Externa uteri tunica à peritoneo deducta.
I I. Portio membranæ uteri peritoneo illigatæ.
K. Cervicis uteri substantia.
L. Portio cervicis uenea uteri cervix adnexa.
Quod reliquũ est huius fig. satis per se unicuique notis deprehẽdi potest.

ANATOMIES

TAB V

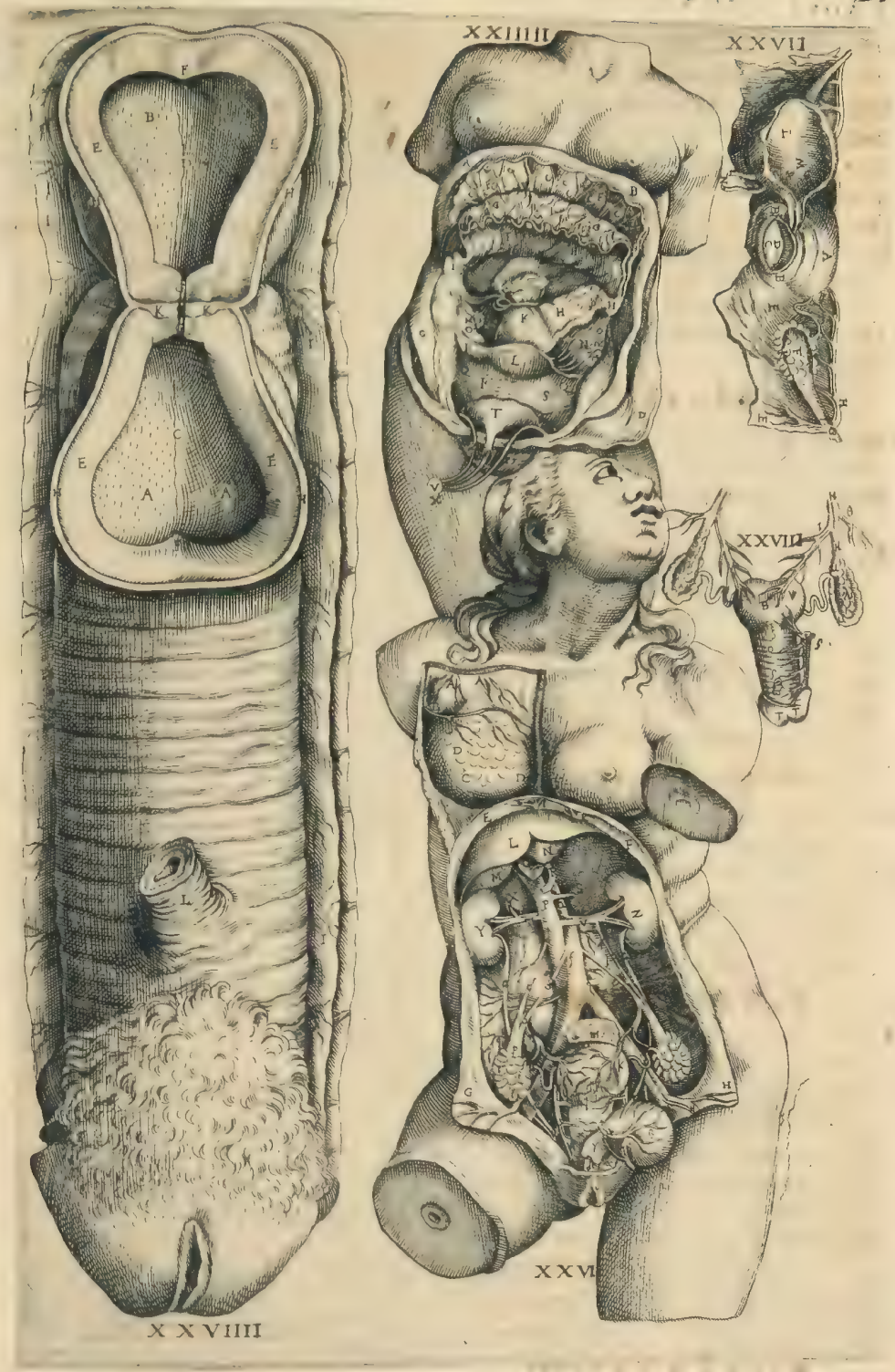

Tabula V. Libri III.

LIBER QVINTVS.

TABVLA SEXTA FIG: XXX.

Refert hæc fig. [illegible] uteri situ ac formã

ABCD. Interna sedis [illegible]

E E Portio [illegible]

F F Ventriculus.

G H Portio coli [illegible] ventriculo adnexa

I K Membrana [illegible]

L Uteri corpus ad umbilicum usq. pertinens

O O O O Membranæ à peritonæo [illegible] uteri sedi [illegible] ac externam ipsius tunicam efficientes

Q. Anterior pars cervicis uteri.

R. Vesica.

FIGVRA XXXI.

Ostendit hæc fig: uterũ à posteriori sede recta & transversim divisa, ut extima eius tunica appat.

ABCD. Posterior uteri regio dissecta & propter sinus quidam ad [illegible] venarum extimæ tunicæ

E. E. E. Extimæ tunicæ posterior superficies multarum venarum [illegible] à quibus fetus per umbilicum sanguinem [illegible].

F F. Portio membranæ allantoidis.

G Portio [illegible]

H. Vena [illegible] media divisione propè os sacrũ ad uteri ptinẽtes.

FIGVRA XXXII.

Monstrat hæc fig. foetum à posteriori adhuc parte extimo involucro obductum.

I. I. I Extimũ foetus involucrũ.

K. K. Media foetus tunica, cuius extremæ parti exterior adnexa est propter autem præsẽtes notæ venas per ipsã diffusas ostendunt.

FIGVRA XXXIII.

Exprimit hæc fig. medium involucrũ urina fetus continens, quod secundũ longitudinẽ [illegible]

L. L. L. Media tunica cui extima à posteriori parte alligat ad LL.

M. M. M. Interior mediæ tunicæ sedes.

N Vasa ab extimo involucro producta: ac umbilicũ efformantia.

*. Finis canalis à vesica foetus ad mediã tunicã [illegible] à vesica ad umbilicum procedens, notatus est in fig. XXV. lrã Y.

Y.

O O. Intimũ foetus involucrũ æquior vocatum.

FIGVRA XXXIIII

Refert hæc fig. situ foetus in utero diviso ex eius medio, ac intimo involucro

P Q. Mediũ involucrũ & propriè P notat suphcie externã Q [illegible] etiã SS

R. Portio extimi involucri medio annexa.

S S T [illegible] umbilici ab extimo involucro & propter SS venas T corpus eorũ communem [illegible] constituens [illegible]

V V. Exterior amnii involucri superficies

X. X. Interior

Y. Y. Ductus vasorũ umbilici ab interna superficie posterioris amnii partis ad [illegible]

FINIS TABVLAR QVINTI LIBRI.

TAB. VI.

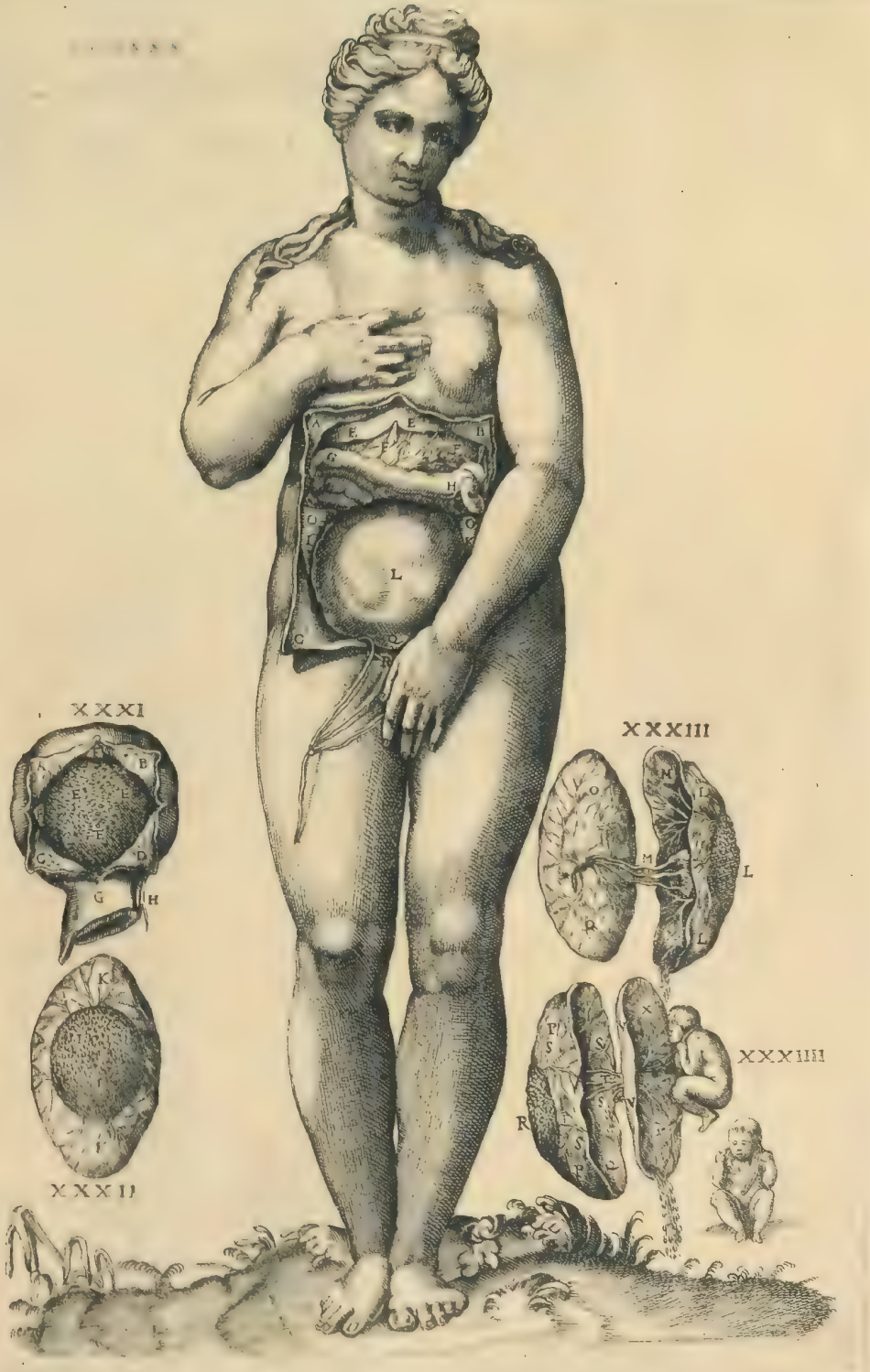

Tabula VI. Libri III.

FINIS. QVINTI. LIBRI.

VIDI VIDII DE ANATOME LIBER SEXTus.

QVI EST DE SECTIONE PARTIVm uitalium

Partes nostri corporis naturali facultati inseruientes superiori libro exposuimus, illæ nunc sequuntur: quæ pertinent ad uitalem: consistit hæc in conseruatione caloris innati, qui in corde continetur, tamq; in præcipua sede cuius motu defenditur: frigido aere attracto, & fuligine expulsa: ad eiusmodi perspiratu necessarius fuit pulmo, aspera arteria, guttur, septum transuersum, thorax, & tandem collum, quorum omnium sectionem persequemur, si ante usum, substantiam, formá exposuerimus: sumemus initium à collo. per quod coniungitur pectus ad caput; græcè autem dicitur ἀυχήν, et τραχήλος. hoc prædita sunt auctore Aristotele, tantùm ea animalia, quæ pulmonem habent, nam q̃ pulmone carent, carent etiam collo, ita ut pulmonis gratia à natura cõstitutum fuisse uideatur. continet autem asperam arteriam & guttur, per quod aer permeat ad pulmonem, quamq; quadrupedibus nonnullis spectet ad cibum capiendum, atq; ex terra uellendum, in quibus æquat longitudinem crurum. continetur collum in homine septem uertebris, & musculis, quos antea narrauimus occupat autẽ id totum spacium, quod inter caput, & thoracem est; desinit enim ad iugulum, ubi incipit pectus, ad quod iam iam pergimus.

Est igitur pectus id totum, quod inter iugulum est, & septi transuersi nocatur autem à græcis θώραξ: quod uocabulum latini quoq; mutuant; prior pars pectoris uocat græcè στῆθος, eius medium στέρνον, sed posterior pars μεταφρένον; latera uero πλεῦρα. factus est thorax, partim ut quæ in eo residen uiscera tueatur, partim ut respirationis motui ꝑstet; quòd si materiam, et formam intuearis, apposite ad propositũ munus institutum fuisse intelliges. materiam præter cutem superiectam, & interiam membranam (quam partim musculi; partim ossa ab ꝯsibus defendunt) subiecta uiscera; à musculis fit dilatatio, & contractio ad respirationem necessaria: nam cerebri tegimentum fuit caluaria tota ex

osse quod motu (uscruare) minime deberet. partes quae in uentre continet, ut plurimum dilatari possent, tecta fuerunt abdomine quod ex musculis sine ullo osse constat. substantia thoracis media fuit. cum partim ex ossibus, partim ex musculis constet. musculos quidem octoginta nouem supra diximus ad respirationis motum accommodari. quorum octo ad abdomen referuntur. reliqui ad thoracem quadraginta utrinque, quibus accedit septum transuersum aequaliter ad dextram partem atque sinistram attinens. Ossa thoracis sunt duodecim uertebrae, cum quibus utrinque duodecim costae committuntur, quae iunguntur a priori parte cum osse pectoris per cartilaginem. caeterum quae forma sit musculorum thoracis, et propriè septi transuersi, quae item costarum et integrarum, et spuriarum, quae ossis pectoris ac mucronatae cartilaginis, abunde enarrauimus partim secundo libro, qui de ossibus; partim quarto, qui de musculis: ex quibus totius thoracis forma colligitur. propriè autem latior est homini thorax, quam caeteris animantibus; quod brachia recedant à thorace; id quod non euenit anterioribus cruribus quadrupedum. situs iam expositus est cum inter iugulum, et septum transuersum collocari ipsum dixerimus. Hactenus de collo, et thorace.

De membrana succingente costas, et thoracem diuidente C. II.

Refert ad thoracem membrana ὑπεζωκώς quasi succingens, ut ad abdomen peritoneum. utriusque usus quodammodo similis est. nam utraque tegit, alligat, inuoluit, nempe uiscera ac uasa. septum transuersum firmius reddit; sed succingens propriè musculos, qui inter costas siti sunt, uestit, efficitque ne pulmo, qui mollis est, ossa pectoris dura proximè attingat. quae proprio quoque inuolucro, quod περιόστεον dicitur, ad eum finem circundantur; sed intericcta succingente membrana, mitior adhuc redditur contactus. substantia succingentis eadem est quae aliarum membranarum, dura, tenuis, aequalis, alba, ualidior quam peritoneum, durior tamen à posteriori parte quam à priori. raro autem adnatam habet adipem. eamque magis

prope

prope uertebras, ubi uasa magna discurrunt; uenæ, quæ ad ipsam pertinent,
oriuntur à uena sine coniuge, sicut arteriæ ab arteria magna; quamq; non nul-
læ tam uenæ, q; arteriæ ad ipsam peruenientes, deriuantur à uasis, quæ sub
pectoris ossa ad abdomen procedunt. sed nerui, quos succingens membrana
accipit, à sexto pari neruorũ cerebri profecti cuntur. Figura eadem est, quæ
caui thoracis, uaria uidelicet; superne angusta, inferne lata, latior adhuc
à lateribus; breuior à priori parte, longior à posteriori, foris gibba, intus
caua; excepta posteriori parte, quæ ob uertebras, & radices costarũ foris depri-
mitur, intus assurgit. superficies interna lenis est, & quasi aqueso humore
illita; præterq; ubi processus quosdam exigit, ad inuoluendum, & alligandum,
ut longitudinem uertebrarũ, unde orit septum, separans dextram thoracis
partem, à sinistra: præterea ubi alligat, atq; inuolvit arteriã magnã, arteriã
asperam, gulam, uenam sine coniuge, tum à priori parte, quã cum osse pec-
toris committitur septum, quod thoracem in longitudinem diuidit. fora-
mina, quã hæc membrana septum transuersum distinguit, tegit, uena, non secus
atq; ipsum habet; per unum transit uena caua, per alterum gula, per tertium
magna arteria cum uena sine coniuge. Ad iugulum non pernia est unio fora-
mine amplo, sed pluribus, per quæ transeunt rami uenæ cauæ, et arteriæ ma-
gnæ: gula, aspera art.ª nerui, & illi 2 qui à sexto pari neruorũ cerebri, & illi 3 qui
à cernice ad septum transuersum feruntur: perforat tandem à posteriori
parte, à uenis, & arterijs tendentibus ad spacia inter costas. magnitudo rndet
magnitudini internæ thoracis. pertinet enim à posteriori parte à prima uer-
tebra ad undecimam, ubi septũ est, per quod exit arteria magna; à priori
à iugulo ad imam partem ossis pectoris, cui septum transuersum innascit;
à lateribus, à prima costa ad superficiem septi transuersi; atq; hac pacto totum
cauum thoracis circundat. Ex iamdicta magnitudine situs etiam dephendit;
cirtior tatem à ligamentis uertebrarũ coniungitur à posteriori parte cum
uena sine coniuge, & cum magna arteria: à priori superiecta habet uasa, quæ sub

a. fi. vi. a. d.
fi. iii. 33

pectoris esse deorsum ab abdomen descendunt. De numero dubitari potest, an una sit, an duplex, prout duplex etiam est membrana thoracem diuidens in longitudinem, cum qua iungit, et ad quam iam pergimus.

Membranae igitur quae pectus in longitudinem diuidunt διαφράττοντες à græcis appellatæ, multis et ipsæ nominibus utiles sunt, nam et cor in suo inuolucro continent, ac uenam et uasa alia, et pectus in dextram et sinistram partem diuidunt, quo fit, ut una perforata altera seruari possit inuiolata, et qua pulmonum nexum [illegible] uenam tenuiorem habent succingentes membranæ, intus plerunque pinguedinis expertem, tantum pingues sunt ab exteriori parte, qua spectant ad cauum thoracis præsertim in hominibus pinguioribus, in quibus omenti similes uidentur; prope iugulum, glandulam adnatam habent, ubi uasa diuidunt. uenas autem et arterias accipiunt ab illis quæ à iugulo deorsum per os pectoris descendunt; accipiunt et utrinque ramulos à uenis, quæ cum neruis à iugulo descendunt ad septum transuersum, a quibus neruos ramos etiam excipiunt. Figuram triangulam repræsentat, tam à dextro latere, quam à sinistro inæqualium costarum, quarum quæ breuissima est, à iugulo per pectoris os, ac mucronatam cartilaginem ad septum transuersum finit; altera quæ longissima est, à iugulo per dorsum ad undecimam thoracis uertebram tendit; tertia media inter has duas, ab osse pectoris per longitudinem septi transuersi ad dorsum progreditur. superficies utrinque ab interiori parte aspera est, propter fibras, et membranas. ab exteriori quà ad pulmones spectat, leuis, et quasi aquoso humore illita. interdum aliqua parte adnascitur pulmoni. magnitudo earum à iugulo ad septum transuersum, et à uertebris ad os thoracis pertinet. oriuntur ambæ à membrana succingente quà cum illa committuntur, scilicet ad os pectoris, ad septum transuersum, ad uertebras; inæqualiter uero ambæ, et coeunt, et inter se distant, coeunt quidem iuxta dorsi longitudinem, quà cum uertebris committuntur, sed à priori parte, quà os pectoris attingunt, catenus inter se distant, quatenus id latum

est

est, plurimum quidem superne, ubi latissimum; inde paulatim minus recedunt, ubi ipsum angustius redditur. Medium spacium inter utramque fibris, ac membranulis repletur qua uero cum septo transuerso iunguntur maxime inter se recedunt, ubi sinum efficiunt, qui æquat eam partem septi transuersi uniuersam, quæ carnis est expers: sed latior est à priori parte, quam à posteriori, complectiturque cor suo inuolucro & uenam cauam, quorum amplitudini respondet amplitudo sinus huius tertij nam duos alios sinus, seu duo cauà in pectore, unum à dextra parte; alterum à sinistra effici diximus. ab his membranis, quatenus superne deorsum feruntur

Aspera arteria à gutture, et eius descriptio. C. III.

Exposito communi spectatione partium pectoris proximum est ut ad unamquamque seorsum accedamus: ac primo ad canalem, qui à gutture ad pulmonem fertur, græci τραχεῖαν ἀρτηρίαν, & βρόγχον, quod constet ex bronchijs; hoc est circulis cartilaginum. latini asperam arteriam uocant. Dicebatur hæc ab antiquis arteria simpliciter: qui alias arterias, subuenarum nomine complectebantur; sed deinde additum est uocabulum aspera, ut distinguatur à uenis pulsatilibus, quæ dictæ sunt arteriæ à iunioribus. Eius usus est ~~aditum~~ transitum præbere aeri, quem attrahimus. & expellimus respirantes, quo fit, ut ad uocem quoque pertineat. fuit autem necessaria, tum ut temperet aer, qui attrahitur: tum ut effingat uocem. propterea non potuit pulmo ori proximus collocari; quamobrem debet aspera arteria inter respirationis, & uocis instrumenta numerari habuit hæc et materiam, et formam ad utrumque munus maxime habilem: constat enim ex cartilagine, & membrana. illa ad uocis sonum apposita est, hæc ad motum respirationis, interijcitur membrana partibus cartilaginosis, quæ sunt ueluti anuli, ac circuli, à quibus quarta pars detracta sit, unde C litteræ græcæ figuram repræsentant, & σιγμοειδῆ nominant. leguntur eiusmodi cartilagines membrana, quemadmodum ossa, quæ non solum eas inuoluit, sed descendens alligat inferiorem anulum cum superiori: procedens uero in posteriorem partem id totum spacium replet circuli, quod à cartilagine detractum est, neque enim

potuit esse circulus integer cartilaginosus, sed à posteriori parte, qua iungit cum
gula, necessaria fuit membrana, quæ cederet, neq; cum deglutimus, cibo transitum
impediret. habet asperam arteria duplicem tunicam, unam quidem ab ex-
terna parte, alteram ab interna. Externa membranis cartilagines alligat, hb°
ualde innascit. proficisciturq; à membrana succingente, quæ ut alias par-
tes, ita asperam arteriam inuestit. interna tenuis, densa, & mediocriter sicca
est. tenuis quidem, nam si crassa fuisset, occupasset internum spacium: densa, quia
si fuisset rara, non defendisset cartilaginem ab influentibus succis, qui sæpenumero
acres sunt, & erodunt, sicca, quia si humida fuisset, uocem reddidisset rau-
cam. habet interna hæc tunica fibras rectas, per quas aspera arteria breui-
or fit, & longior. assurgit enim cum deglutimus, ut quæ communis sit etiam
gulæ. non autem hæc pertinet ad dilatationem, aut contractionem arteriæ
asperæ, nam perficitur hæc per membranam, quæ cartilaginibus interiecta
est. cum pulmone enim dilatatur, & contrahitur: dilatatur etiam, & contrahitur
aspera arteria. quo spectat ut diximus membrana in orbem cartilaginibus
interiecta. De forma. scire licet figuram asperæ arteriæ foris teretem esse à
posteriori tamen parte planam, qua cum gula committitur: sed intus cauam
cum canalis sit: idonea est eiusmodi figura, quæ & magis ab iniurijs defen-
datur, & magis capax sit. refert uero imaginem trunci, cuius quasi radix sit
guttur: & quasi rami partes quas in pulmonis fibras distribuit. primo bi-
næ, deinde plures. superficies autem externa inæqualis est, ob cartilagines
præsertim à lateribus, & à parte anteriori. nam cum distenditur, mẽbrana
magis prominet, quam cartilago. contra cum relaxatur. interior uero superficies
licet inæqualis sit ob cartilagines excedentes, lenis tamen deprehenditur,
ac uelut pingui humore illita, neq; fibris ullis aspera efficitur. Magnitudine
pertinet à gutture ad quartam uertebram thoracis, ubi bipartita tendit
ad pulmonem, in quem totum diuidit. Situs et colligit. ab anteriori n-
parte collocata est subiecta musculis qui ab osse pectoris tendunt ad os hyoides,

& cartilagini

Cartilaginem scutiformem & tecta membrana carnosa accumbit guttur, uero ad pulmonem fertur: à posteriori parte superijcitur gulæ, à lateribus adiunctos habet neruos recurrentes: sed satis de aspera arteria, transeam° ad guttur.

Est autem guttur caput asperæ arteriæ, quod græci λάρυγξ nominant, factu à natura, ut non solum præbeat aditum aeri, qui ad pulmonē fert, uel ex eodem educit, sed ut uocis sit præcipuum instrumentum, quaobrē nō mō aperitur, ut attrahat aer, aut claudit, ut retineatur, cum necesse est: sed uarie dilatat, atq astringitur ad uocem effingendam: habet aūt in supiori atq anteriori parte operculum, quod uersus posteriorē flectit, per quod quasi per pontem transit cibus, & potus, neq decidit in cauum asperæ arteriæ: ne aūt in eandem illabat, quod per uomitū redditur, efficit, cum astringitur tertia cartilago, ex qua constat guttur; constat enim ex tribus, quas sigillatim experiri oportet; illud autem imprimis intueri licet, quod natura guttur merito ex cartilaginosa substantia constituit, siquidem caro concideret, neque aperta seruaret ad respirationem, præterq quod ad soni uocis inepta esset[+]

...i partim gulam ...eret, partim one...sset.

neq flecti posset aut moueri, ut res postulat nulla igitur substantia accipi potuit magis idonea, q cartilago, quæ & maxime habilis est ad propositum munus præstandum & adiunctas partes minime lædit: ex triplici igitur cartilagine effinctū est guttur; quarū prima[4], & maxima ab anteriori parte sita est, foris gibba[5], intus sima[6], scuto oblongo similis; unde θυρεοειδής, quasi scutiformis græce nominatur: exigit autem binos processus, à superiori parte[7] utrinq unū: & totidem ab inferiori[8], similiter utrinq unum: superiores longiores sunt alligantur q per membranas cum osse hyoide: inferiores uero breuiores, atq hi cum lateribus secundæ cartilaginis, à posteriori parte coalescunt: forma hæc ab externis iniurijs facile defendit. At secunda[9] minor est, q prima, sed maior q tertia; maxime autem in posteriorem partem spectat uersus gulam addit autem quod deest primæ,

...ii. fi. iii. iiii. v.
...ii. fi. iii & v.
...ii. fi. iiii.
...ii. fi. iii. iiii. v. A. B.
...ii. fi. iii. iiii. v. C. D.
...ii. fi. vi. vii. viii.

x. t. ii. fi. vi. vii. x. ad integrum circulum efficiendum. tangitur anterior eius pars ad radicem
xi. t. ii. fi. [illegible] scutiformis superficies anterior leuis est, sed posterior in extima quadam linea
[illegible] quadam assurgit, quae duos sinus efficit. superne uersus posteriorem par
[illegible] tem duo exigit tubercula oblonga, utrinque unum, quae respondent sinubus
tertiae cartilaginis, quam cum prima (ut dictum est) committitur. quatenus
14 [illegible] inferiores eius processus [illegible] habet, et [illegible] quos secunda
in quadam eminentia impressos praefert: inferior pars secundae uersus
gulam tenuis deprehendit, quia magis deorsum descendit ad originem
corum musculorum, qui in tertiam inseruntur. Figura secundae eadem est, quae
anuli, quem Thraces sagittarij dextro pollice gestant. habet enim eius
modi anulus processum latiorem, qui prohibet quo minus prior pars
pollicis in attrahenda chorda arcus laedatur. nomen autem proprium nul
[illegible] lum inuenit. secunda tertia, quam ἀρυταινοειδῆ graeci uocant a similitu
[illegible] dine [illegible] haec ubi membranis tecta est simplex apparet, quibus de
[illegible] tractis, duplex deprehendit. iunguntur enim duae cartilagines simul, per
ligamenta, et succingentem membranam, una a dextro latere, altera a
18 [illegible] sinistro sita est. in medio sinus leuis et profundus apparet, ubi secundae
cartilaginis tuberculum recipitur. [illegible] huius tertia cartilaginis basis
19 [illegible] ampla est, et ab anteriori parte in longum processum desinit, ad basim
20 [illegible] [illegible] quandam efficit tenuiorque ac mollior reddita, pinguiorque arteriae
refert [illegible] in uomitu, neque sinit aliquid in asperam arteriam dela
bi [illegible] flectit estque ueluti γλωττίς hoc est lingua capitis tibiae, nam
aspera arteria tibiam, guttur tibiae caput repraesentat. huic tertiae
t. ii. fi. xii. xiii cartilagini, quae γλωττίς nominatur, superiecta est ἐπιγλωττίς quasi
super linguam operculum prohibens ne cibus, et potus decidat in asperam
arteriam. Habet haec substantiam mollem similem superiori parti tertiae
cartilaginis, estque pinguis et ligamenti modo [illegible] et membrana inuoluta.
confert adeps quam habet, ad facilem transitum aeris, et prohibet, ne

motu

motu exsiccet. Nascitur operculum ab anteriori parte primæ cartilaginis, basi[22] deorsum curuata, inde initio tendens triangulum imitatur, cuius uertex[23] ad gulam introrsum porrigitur progreditur, quà ad palatum spectat, gibbum est, ac mollius; quà ad guttur, cauum, & multo durius. Huiusmodi sunt cartilagines cum operculo, quibus guttur continetur. eius musculi supra quarto libro sunt à nobis expositi. sicuti tertio libro nerui, qui ad ipsum perueniunt, & prope recurrentes.

Locum, ubi caput asperæ arteriæ, hoc est guttur residet, græci φάρυγγα, latini fauces nominant. Continet hic & glandulas, & uuam. Glandulæ, quæ ibi sunt, multiplicem usum præbent, duæ in quà collocatæ sunt ad finem asperæ arteriæ & radicem gutturis, utrique una ad eum locum madefaciendum pertinent; duæ aliæ supra guttur oblongæ à superiori parte deorsum tendentes laxiori substantia præditæ, & eodem inuolucro, quo totum os inuolutæ, tenuiori tamen, tam guttur, quàm gulam madefaciunt: appellant græcè ἀντιάδες, & παρισθμίδες, quasi iuxta ἰσθμὸν. est enim in faucibus ἰσθμὸς, quasi angustia loci, ubi extremum gulæ, & asperæ arteriæ situm est, ubi item glandulæ propositæ, in quarum medio conspicitur uua, quam mox subijciemus. Aliæ glandulæ circa illa replent, quæ sub auribus sunt, uersus fauces; conferunt autem ad nasorum derivationem, non secus quàm illæ quæ ad inguina sunt, aut ad alas.

Vua dicit à græcis γαστρέως, & κίων. & σταφυλὴ, quam quæ postremum uocabulum magis inflammatam partem, quàm partem simpliciter significat; latini, sine inflammata sit, sine inflammatione carcat, uuam appellant. Consistit hæc hiante ore ab extremo palato ad fauces descendens, quasi parua columna, ubi nasi foramina penetrant in os: numerat autem inter instrumenta uocis, quod sit quasi plectrum, & ad magnitudinem, atque elegantiam uocis conducat: sed simul etiam temperat aerem, ne frigidior ad pulmonem penetret, prohibetque ne cum aere puluis in guttur, atque asperam arteriam feratur. substantia huic

careat eo tum inuolucro quo os obducta ad quam usque pertinent deriuata a
illis quæ sunt in palato. Figura pyramidem imitatur, cuius basis ad palatum
est; tenuior pars deorsum spectat.—

De pulmone C.V.

I·T·I·fi·X·R·S·T·V·fiII· N·O·RQ· fi·XII·XIII· fi·V·L·M·N·O·fi·IIII· M·N·O·P·

Pulmonem, quem græci πνεύμονα dicunt, respirationis instrumentum esse, illud satis
demonstrat quod quæ respiratione carent animalia carent et pulmone; quæ
respirant omnia pulmonem habent; pisces enim non respirant, sed per branchias
quantum necesse est refrigerent, pulmone carent; omnia at quæ pulmone præ
dita sunt prædita etiam sunt aspera arteria; quibus deest pulmo, deest et aspera
arteria & dexter uentriculus cordis, qui factus est ad nutriendum pulmonem;
sed cum respiratio ad temperandum cordis calorem pertineat, pulmonem quoque
cordis gratia factum esse fatendum est; nam si cor aerem ex faucibus proxime
attraheret, non interiecto pulmone, careret animal uoce & sermone, neque ua=
leret spiritum cohibere, ubi opus est; ueluti cum demergimur in aqua, aut
putrem aerem uitamus; est enim tunc pulmo ueluti cisterna, aerem
seruans, quem etiam temperat, ne qualitate sua cor lædat; quamobrem factus est pul=
mo ad respirationem & idcirco ad refrigerandum cor; nam reliquæ partes corporis
satis refrigerantur ab arterijs & cerebrum; prætera ab aere, qui per nares ad ipsum
aspirat; cum dilatatur pulmo, impletur aere frigidiore, quem cordi impertit, cum coha=
bit, expellit calidiorem, & ueluti fuliginem, quam excipit a corde; dilatatur autem, et co=
trahitur non per se, sed motu thoracis, cuius musculi cum dilatant, aut coha=
bent thoracem, simul etiam dilatant, uel contrahunt pulmonem; comprimitur pulmo
compresso thorace, dilatatur dilatato thorace, non secus quam fabrorum folles, ne ina=
ne spacium ibi sit, impleat aere; ita ut pulmonis motus referri ad thoracem debeat.
dilatatur autem, et contrahitur in pulmone potissimum aspera arteria, cuius cartila=
gines per ligamenta, quibus nectuntur, magis, uel minus inter se recedunt; mem=
branæ autem quæ circulum cartilaginis absoluunt motum pulmonis in latitudine
efficiunt: per hunc motum pulmo efficitur non solum respirationis instrumentum, sed
etiam uocis; cuius materiam constat esse aerem, qui ex eo redditur: sed præter

manus

minus respirationis. aut uocis praebet pulmo eum quoque usum. ut cum cor
uehementius palpitat. molliter ipsum excipiat: maximè autem habilis est
pulmo qui proposita munera exequatur. siue materiam spectes, siue formam.
fi xii·B· fi·xiii· materia prima est aspera arteria[2] deinde arteria uenalis[3] haec ad cor illa
fi vi·K· fi·xii·D· ad pulmonem aerem affert. his accedit uena arterialis[4] quae a corde ad pulmonem
fi vi·I· fi·xii·C· alendum sanguinem adducit: haec grandior est. quod pulmo multi postulet
alimentum. ob calorem ac motum. et eo sanguinem tenuem. qui facile absu-
mitur. De uena arteriali, & arteria uenali tertio libro egimus, quà de uenis, &
arterijs: de aspera uero arteria paulo superius. Proficiscitur haec a gutture uena arte-
rialis à dextro uentriculo cordis. arteria uenalis à sinistro. Horum trium uasorum
interualla referta sunt molli substantia, fungi modo laxa: a qua et uasa defen-
duntur, et externus aer concoquitur. priusquam ad cor penetret non secusquam cibus à
uentriculo priusquam feratur ad iecur, ad quem usum proposita pulmonis caro
maximè idonea est. laxa, leuis, ac ferè alba; quasi ex spuma concreta; nutritur
enim ex sanguine purissimo, flauo, tenui, spumante quale[m] a corde accipit.
cui multam gratiam refert aerem impertiens. differt sanguis pulmonem
nutriens, ab eo qui iecur: quod longe tenuior sit: ab eo qui lienem. quod cum
tenuitate flauum colorem habeat. Inueniunt at pulmo uelamento quodam tenui,
quod a membrana succingente uasa inueniunt et septum in longitudine effi-
ciente proficiscitur accipit haec ramulos à neruis sexti paris, qui ad uentriculum
feruntur. Sequitur forma quam pulmo nullam propriam habet. sicuti nec ie-
fi IV fi·iii·iiii· in xii· cur. sed talem accipit qualem permittunt corpora cum quibus iunguntur; cauus
enim est qua cum gibbis partibus committitur. ut costis, et à lateribus. ita ut
fi xiii· priorem unguis partem repraesentet. sed anteriori parte gibbus[6] est posteri-
orem unguis partem referens. superficies eius externa leuis est, et quasi gluti-
nosa humore illita quibus uero ad latera alligatur propter fibras asperitatem
praesefert. Caua. quae ad pulmonem attinent. rami sunt trium propositorum ua-
sorum. magnitudo tanta est quanta duo sinus thoracis. dextrum, et sinistrum

7·t·i·fi·i·R·S·T·V· fi·ii·N·O·P·Q·fi·iii· L·M·N·O·fi·iiii·M N·O·P·fi·V·L·M·N·O· fi·VI· i·k·l·m·fi· xii·E·F·G·H·fi·xiii B·C·D·E·

implent. licet autem pulmo unus sit, pene tamen triplex est. ... in dextro thoracis sinu est, et in sinistro quae duae partes dirimuntur septo medio in longitudine coniunguntur tamen per asperam arteriam, per uena arterialem, per arteriam uenalem, quae tamquam truncus bipartitur, cum in dextram, et sinistram partem utraque uero duas fibras habet, quas λοβὸς appellant, unam superiorem, quae circumest ... inferiorem ad costas spurias quae longior ... quinta in homine, ut ... in simijs et canibus ... e quibus ea ... sunt ex septo transuerso excedit, priusque penetret ad inuolucrum cordis. In homine autem uena caua statim cum excedit ex septo, in cordis inuolucrum penetrat, neque eget quinta fibra a parte dextra ... Amplectuntur pulmonis per has fibras cor quasi per digitos ... ex magnitudine ... ita ut impleat sinus thoracis ... constat ... qui per asperam arteriam cordi per arteriam uenalem, et uena arterialem, septo transuerso, et ei quod in longitudinem fertur per membranam. Hactenus de pulmone. ~

De cordis capi tulum ... VI

i·t·i·fi·iii·

Inter cor et pulmonis fibras quas ... digitos complecti ipsum diximus, collocatum est cordis inuolucrum, ac uelut arcula quae περικάρδιον graece nominatur. continet haec cor ... cum suis ... instar theca, ipsumque defendit ab externis iniurijs, ita ut libere in ea dilatari possit. habet autem substantiam simplicem membranam sine fibris crassiorem, et duriorem, sine adipe, siue externam, siue internam superficiem spectes: adeps enim ad membranas pertinet, quae thoracem in longitudinem diuidunt. Figura huius inuolucri respondet figurae cordis, est enim ... nux pinea ... a latiori basi incipiens, et in mucronem obtusiorem desinens. superficies interna ... est ... externa similiter ... praeterquam ubi per fibras ... posteriori parte, atque a lateribus nectitur cum membrana succingente, et cum septo, quod thoracem diuidit in longitudinem.

2·t·i·fi·iii·F·

Foramina quinque in ea deprehenduntur. unum per quod ingreditur uena caua, alterum per quod exit, tertium per quod transit uena arterialis, quartum per quod arteria magna, quintum per quod arteria uenalis, atque hoc duplex est, siquidem uena

uena hæc priusq; ex pericardio egrediatur, bipartita depræhendit. Magnitudo res pondet magnitudini cordis; tanta enim est, quanta complecti ipsum possit, ita ut sine ullo impedimento in ea moueatur. Quod ad numerũ attinet, tota una, & eadem est. Restat situs, hic idem est, qui cordis, quod in ipsa residet, ita tamen, ut nullibi cum ea alligetur, sed undiq; ab ipsa pariter distet; nam & humor ue= luti serum aliquod in ipsa depræhenditur; præsertim in pueris, ac mulieribus, qd calorẽ cordis temperat, & prohibet ne perpetuo motu exsiccet. Orit membrana hæc à mẽbra-

VIII·F·G·H·I·fi: na involuente uenas, & arterias, per quas ea transire diximus. Basis paulo sublimi- or est q; quinta uertebra thoracis, distatq; æqualiter ab osse pectoris, & à uertebris, à dextris, & sinistris costis; at mucro innascitur septo transuerso, magisq; ad sinistrũ latus, q; ad dextrum spectat; & ad anteriorem partem, q; ad posteriorem, idquod facit etiam mucro cordis, ad quod iam pergimus.

De cordis facultate inter ueteres philosophos, ac medicos minime conuenit; siquidẽ Arist: non solum uitalem, sed animalem quoq; & naturalem in corde collocat, ita ut uelit cor esse principium neruorũ & uenarũ: domiciliumq; in quo mens residet. Plato unà cũ Hippocrate, & galeno tres corporis facultates locis disclusit, naturalẽ in iecinore, animalem in cerebro, uitalem solam in corde constituens; quam sẽtentiã sequemur, ut quæ rationi consona sit, cum constet neruos oriri à cerebro; uenas à iecinore, & non à corde, cumq; benè, uel malè affecto iecinore, benè, uel malè habeat naturalis facultas, benè item, uel ma[lè] affecto cerebro, benè uel malè habeat aĩalis. Quaobrem uitalis duntaxat ad cor pertinet. Consistit hæc in conseruanda uita, quæ calore con= tinetur: cuius fons in corde est, à quo per uniuersum corpus diffundit conseruat calor, & cum ipso uita attractione aeris frigidioris, & expulsione fuliginis: attrahit aerẽ ex pulmone cum cor dilatatur, expellitur fuligo cum contrahitur. At cum dilatatur, & contra= hit cor, dilatantur simul, & contrahuntur arteriæ in uniuersũ corpus distributæ, quo fit, ut cuiusq; partis calor conseruet. Refert igitur uitalis facultas ad cor, ad quod pertinet etiam & ira, & honoris cupiditas. His ita constitutis, ueniendum est ad materiam, & formam cordis, ad propositam facultatem maxĩe appositam.

Materia cordis substantia est durior & non minus rubra quam caeterorum musculorum. cui fa
cultas ipsa uitalis, motus cordis ac arteriarum tribuitur. continet haec triplices
fibras, per rectas attrahit, per transuersas expellit, per obliquas retinet. maxime
autem inter se compactae sunt ad mucronem ... substantia efficiunt densiorem
quam ad basim. Tegitur substantia cordis tenui membrana ualde inhaerente, q
4.t.i.fi.v.K.fi.vi.S. lis ea est, qua musculi induuntur. ad hanc pertinet neruulus[4] ... ex sinistro
5.t.i.fi.vi.d. 6.t.i.fi.vi.D.E. neruo sexti paris cerebri deriuatus. iuxta basim uisitur uena[5] et a cauam[6]
7.t.i.fi.vi.D.E. usque cor subeat, diducitur: quae cordis basim coronae modo circuidat. id quod fa
cit etiam arteria[7] quae a magna arteria seminatur, & similiter basim cordis coronat.
Innascitur eidem membranae adeps iuxta basim, quae processus quosdam exigit ri
uulorum modo uersus mucronem descendentes. Ad summam basim substantia quaedam
cartilaginosa deprehenditur in maioribus uero animalibus os, ubi firmiter illigat
uasa, quae aut in cor penetrant aut ex eodem egrediuntur. Forma nunc sequitur,
ad quam referunt figura, superficies, caua, magnitudo, numerus, situs. Figura
cordis eadem est quae coni a basi enim latiori incipiens, ad mucronem acutum de-
sinit non secus quam nux pinea. superficies externa laeuis est praeterquam ubi adnata
est adeps, aut ad basim propter uasa, quae ad cordis uentriculos pertinent. inaequalis
etiam est propter auriculas adiunctas de quibus paulo post agemus. Interna
8.t.i.fi.vii.viii autem superficies ad caua seu uentriculos cordis spectat, ad quos iam aggredi-
9.t.i.fi.ix. x.t.i.fi.vii.H.fi.ix.E. mur. Distinguit cor duobus uentriculis, quorum unus a dextra parte[8], alterum[9] a si-
nistra collocat. inter hos septum[x] medium interiectum est ex substantia cordis
xi.t.i.fi.xi.H.H. differunt autem inter se situ, magnitudine, figura, & substantia. sinister prae
12.t.i.fi.xi.G.G. cipuus est, fere in medio[xi] collocatus si cordis crassitudinem species. ita ut cor ipsius ca-
usa factum esse uideatur. nam dexter sinistro adnexus[12] uidetur: qui et grandior
sit, cum a basi magis uersus mucronem descendat, ad lunatam figuram: siquidem
a dextro latere cauus est, gibbo externo respondens, a sinistro curuus, propter sep-
tum medium quod ea parte assurgit. At sinistri uentriculi figura non similiter lunata
est, sed pyramidis modo superne latior, inferne acuta. nam superficies medij septi,

quæ respondet sinistro ventriculo, caua est, & non gibba, ut quæ dextro. Substantia sinistri ventriculi durior, & crassior est, ac solidior, dextri uero tenuior, & mollior, ac minus solida. pondus tamen dextri ventriculi, & sinistri æquale est. ita quanto leuior est substantia dextri, q̃ sinistri, tanto grauior est sanguis, qui in dextro continetur, q̃ qui in sinistro. septi uero quod medium esse diximus inter utrumq; ventriculum, superficies inæqualis est, propter rimulas, aut sulcos, qui longe euidentiores sunt in sinistro ventriculo, q̃ in dextro: quos tamen nullus abimo ad alterum penetrat, ut nonnulli uoluisse uidentur. Tribus autem nerueis retundentur, quæ in ventriculis deprehenduntur membranas alligant ad uasorum ora collocatas, de quibus tunc agemus, cum quatuor uasa, duo ad dextrum, duo ad sinistrum ventriculum attinentia exposuerimus. Ergo ad dextrum ventriculum duæ uenæ pertinent ad sinistrum, totidem arteriæ sinistri, quem principium esse diximus, uitalem spiritum continet uniuerso corpori distribuendum per magnas arterias quam profert in singulas corporis partes diuisa. Eadem accipit arteriam, quæ quod simplicem tunicam habeat, uenalis modo uenalis dicta est per quam aer a pulmone ad ipsum fertur: refrigeratque calor qui in corde residet. tumq; in fonte per aeris frigidioris, quem cum dilatatur, attrahit a pulmone, & per fuliginem, quam ad eundem detrudit, cum contrahitur. Transit aer frigidus a pulmone ad cor, & calidus, seu fuligo a corde ad pulmonem per uenalem arteriam qui per canalem. Ex ijs quæ dicta sunt tam de magna, q̃ de uenali arteria, colligitur membranas sinistri ventriculi, in quo non tantum spiritus, atq; aer continetur: sed aliquid etiam sanguinis tenuioris, ac iam perfecti: penetrat hic sanguis ex dextro ventriculo, in sinistrum, per septum, quod medium est inter utrumq; quibusdam tamen placet cum sanguinem a pulmone per uenalem arteriam ferri una cum aere: mouentur hi, partim quod in arteria uenali non tantum aer, sed sanguis quoq; deprehendatur: partim quod medium septum inter utrumq; ventriculum cordis solidum sine foramine appareat, mihi tamen magis uerisimile fit, ex dextro ventriculo in sinistrum transferri per septum medium, quod licet peruium

non apparat, non tamen ita densum est, ut non admittat sanguinem in dextro[m] ventriculo extenuatum. Dexter ventriculus sanguinem partim præparat similiq[ue] ph[ilosophi] distribuit pulmoni; quamobrem & vena cava accipit à qua sanguinem hauriat, & arterialem venam profert per quam imperavit pulmoni materiã alimenti. Alicenim pulmonem diximus sanguine prius à corde extenuato. Ex his duab[us] venis ad dextrum cordis ventriculum attinentibus, satis apparet quale sit dextri ventriculi munus. Sed quæ pars eius sint quatuor prædictorũ vasorũ ora, cum pasto claudant, nunc dicendum superest. Primum ergo foramen illud ponemus quod ad venam cavam attinet, quæ ab extremo dextro cordis ventriculo ascendit ad superiorem partem dextri lateris, non tamen ut summæ eiusdem superioris parti sed juxta auriculam, quam mox exponemus subjicit. Hæc pars ventriculi cordis in quam perforata est pars dextræ auriculæ secundum foramen primo longe angustius a superiori parte dextri ventriculi juxta dextrum latus medij septi profert magnam arteriam. Situm est unde vena arterialis exit, quæ ad pulmonem fert. Foramen rotundum & amplum ad ventrum cordis ventriculum attinet. Situm ait est à latere sinistro ad finem basis propè sinistram auriculam cordis. In hoc desinit arteria venalis, quæ à pulmone ad cor aerem affert. Quartum quod lenæ manus est, terræ in medio sinistrorsum cordis partis cordis juxta foramen venæ arterialis situm est. Exit per quartũ truncus magnæ arteriæ, quæ in omnes partes corporis dividitur. Huiusmodi sunt ora quatuor vasorũ ad cor attinentium: singula autem membranis quibusdam claudantur; quæ non sinunt materiam, quam cor attrahit, cum dilatatur extra fervi, cum contrahitur; & vicissim materiam, quam expellit, cui contrahitur, in ipsum reverti, cum dilatat. Ita autem figurata, & collocata sunt membrana illa, ut ad ora vasorũ materiam ad cor adducentium, nimirum venæ cavæ & arteriæ venalis ab externa parte incipientes, intus spectent in ventriculos cordis, sic aptatæ, ut non sinant, quod dilatato corde attractum est, revocedere, cum cõtrahit. Quæ vero ad ora vasorũ materiam ex corde educentium pertinent, ad magna

scilicet

4. ti. fi. V. & C. fi. VII propè C.

15. t. i. fi. VII. D. inter G. & H. fi. VIII. D.

16. t. i. fi. VII. VIII. IX.
17. t. i. fi. VII. VIII. A.
18. t. i. fi. IX. inter. GG.

19. t. i. fi. VI. I.

20. t. i. fi. IX. X. B.

21. t. i. fi. IX. X. A.

scilicet arteriam, & venam arteriale. ab interna parte cordis incipientes, extra fe-
runt: & cum cor dilatat, ita astringuntur, ut non permittant ad ipsum reuerti, qđ
contractu iam expulsum est. Habet unumquodq; ex prædictis foraminibus tres mẽ-
branas, excepto eo quod ad arteriam uenalem attinet, in quo duæ tantũ reperiũt;
neq; enim debuit ad unguem claudi, cum contrahit cor, sed necesse fuit rimam
aliquam relinqui, per quam fuligo ad pulmonem expelleretur: sed uena cauа, uena
arterialis, atq; ea magna foramina habent tribus membranis contenta, à quib⁹
penitus claudunt: proprie ãt os uenæ cauæ ambit tenuis membrana, quæ ipsũ totũ
vii EFG complectitur, procedens q; aliquantisper uersus unum dextri uentriculi, in tres diui-
dit æquales quælibet trianguli modo acuta fiunt, paulo supra dimidium longitudi-
vii HH nis uentriculi ad finẽ ãt uniuscuiusq; nectũt fibræ aliquæ nerueæ, quæ in uentriculi
latera uersus finem inseruntur, neq; illũ aut membranæ aut fibræ cordi illigãt
præterq; ad initium, & finem prohibent hæ quominus sanguis, cum cor dilatat, ex uena
cauа in dextrum uentriculum ingredit: in eadem uenit tat, cum contrahit: tunc
enim claudũtur; nam cum dilatat cedunt, & sanguinem permittunt in dextrũ
fi viii EFG uentriculum penetrare. Secundum foramen cui in dextro inest, cui uena arte-
rialis respondet, tres similiter membranas habet ortas à membrana ipsum circũdante, &
uersus ipsam uenam arteriale procedentes, quæ quidlibet in figuram semicirculi
incipit à trunco uenæ arterialis, ubi aliquantulum assurgit, deinde magis recedens
h viii HH dilatat extra cor, & aliquot tubercula exigua in superficie cordis impressa: ab
his tuberculis tres membranæ ortuntur ad lunatam figuram, quæ nusquam inhæ-
rent uasi, præterq; ad tubercula, à figura ãt grecæ literæ C sigmoides nominatæ: hæ
membranæ cum aperiunt, permittunt, ut contracto corde exeat sanguis ad pulmonẽ
alendum; sed cum claudunt, prohibent, ne idem dilatato corde retrocedat. Foramen
i ix cc uero, per quod arteria uenalis in sinistrum cordis uentriculũ penetrat, circũdat à mẽ-
brana, quæ non in tres, sed in duas tantum diuiditur grandiores, & ualidiores, intro ad
k ix FF uentriculũ spectantes, finiuntur hæc in maiorem ualidiorem: eaq; pars una sinistri
latus, altera dextrum huius uentriculi habet utrq; nucleo, seu processus fibras quasdã

nervosae: quae ab ipso incipientes inserunt ad finem ventriculi in substantiam cordis. Aperiunt hae membranae cum dilatatur cor, a quo permittunt attrahi aërem ex pulmone, sed cum contrahitur claudunt, ac revertere ipsum prohibent, ita tamen ut aliquid fuliginis expelli sinant. Superest os magnae arteriae, per quod a sinistro ventriculo cordis [illegible] 28·l·i·fi·x·ccc spiritus vitalis in universum corpus [illegible] at hae membranae sunt grandiores [illegible] [illegible] incipiunt hae ab ore [illegible] spectant ad [illegible] quarum τριγλώχινας quasi [illegible] appellant [illegible] dilatato corde neque spiritum revertere sinunt, quem a pectoris [illegible] [illegible] proximum [illegible] per quas [illegible] hae eas quae utrinque capiti [illegible] non quidem [illegible] sunt appendices utrinque [illegible] adnexae quasi auriculae capiti [illegible] nomine constitutae ut praediximus [illegible] vena cava aut arteria venalis iuxta quas collocatae sunt, abripiant, cum cor magna vi spiritum et sanguinem [illegible] attrahit. Recipitur autem [illegible] sanguis in dextra auricula contentus a dextro ventriculo et spiritus in sinistra a sinistro [illegible] quo fit ut cor non [illegible] sanguinem attrahat ex vena cava [illegible] spiritum ex arteria venali [illegible] propositae [illegible] a parte externa, cum interna vero, quae ventriculo cordis respondet, cava; implet cavum dextrae auriculae sanguine, sinistrae spiritu cum cor contrahitur, contra exhaurit utrumque cum cor dilatatur. Quapropter factae fuerunt a natura ex substantia tenuiori, laxiori, et nervosa magis quam substantia cordis [illegible] quae similiter contenta quas tenuis ac nervosa caro [illegible] quia facile distendi potest infarcta cum cor contrahitur, et facile rursus concidere exhausta cum dilatatur. Sed quoniam sanguis difficilius sequitur attractus vel expulsus quam spiritus [illegible] dextra auricula laxiorem habet substantiam quam sinistra quae spiritui inservit. Figura utriusque auris a basi in mucronem desinit, foris gibba, intus cava. Externa utriusque superficies aequalis est [illegible] assurgit, interna inaequalis et aspera, sinibus quibusdam, ac fibris distincta. Superat dextra magnitudine sinistram. Numerus iam manifestus est, cum utrinque unam posuerimus; manifestus est et situs, cum una a dextro latere, altera a sinistro superioris partis cordis collocetur; ac dextra quidem

quidem ab anteriori parte uenæ cauæ in longitudinem procedit, superiori parte basim cordis excedens; sinistra ab anteriori sede uenalis arteriæ collocata minus assurgit. Refe=runt tam aures, quàm uasa, & corpora ad uentriculos, quos ad caua pertinere constat, & idcirco ad conformationem cordis, cuius magnitudo, numerus, situs, nunc paucis absoluetur. Scire igitur licet, cor non secusquàm cerebrum homini maius esse, quàm cæteris animalibus proportione sui corporis. quantum autem sit, demonstrat inuolucrum pericardium, in quo continetur. numero autem unum dumtaxat effinctum fuit, quod præstet, ut unum principem in ciuitate, ita in corpore animalis unam esse partem præstantissimam. Residet tandem cor in pericardio; propriè autem eius basis in medio thoracis sita est; si longitudinem anteriorem spectes, à iugulo ad septum transuersum, basis magis à iugulo distat, quàm mucro à septo; si posteriorem, basis uicinior est primæ uertebræ thoracis, quàm mucro duodecimæ; ita ut quod ad longitudinem attinet, basis in medio exquisitè sita sit superioris, & inferioris partis, est etiam sita in medio dex=træ, & sinistræ, prioris, & posterioris; sed à basi reliquum cordis corpus sensim fertur in sinistram, & priorem partem, ita ut mucronis pars posterior, in anteriora conuertatur, & dextra excedat medium os pectoris uersus sinistram; id quod proficiscitur à uena caua, quæ supernè cordi affixa, ad dextram, & posteriorem partem ipsum trahit; quo fit, ut mucro in contrarias uergat, in anteriorem scilicet, & sinistram. Hactenus de corde, & partibus ad thoracem pertinentibus.

[...]ne thoracis [...]es. quæ in [...]ntinentur. CVII

Partes ad thoracem attinentes, quas natura abundè exposuimus, qua ratione se=centur, tradere nunc oportet: cutis igitur à thorace uniuerso primò detrahenda est, & musculi incidendi, quemadmodum in superioribus demonstrauimus, cum de ~~ossibus~~ musculis ageremus; quibus remotis, ueniendum est ad ossa, & primo ad utrunque iugulum, quod à pectoris osse separandum est ualidis ligamentis, quibus nectitur, ualido, & acuto scalpello resectis ea animaduersione, ne, quæ subsunt, lacerentur; spectandaque tunc est cartilago, per quam iugulum cum osse pectoris committitur, quod hoc pacto resolutum à pectoris osse, & à prima costa attolles, & in exteriorem partem adduces, ut cartilago per quam prima costa

[illegible] carnia animus à costis attolles modò in dextrum modò in sinistru latus [illegible] membranas quæ [illegible] pectoris [illegible] quibus inspectis [illegible] septi [illegible] quod [illegible] terminus [illegible] in externam partem [illegible] in longitudine [illegible] transeatur. A summo igitur thorace ad neruosa parte septi [illegible] thorace in longitudi[illegible] separatus [illegible] à sinistra [illegible] ad ceruicem usque, ut deinde si placet intacti eius originem possis [illegible] ad duas membranas thoracé in longitudiné diuidentes, quas inter se diducere oportet, cũ pericardio ac septo transuerso resoluere, atq; à [illegible] uidetur: sic autem facile erit [illegible] prehendere, & in hanc, atq; illa parte dimouere, atq; ita pericardij situm, ac formam spectare: licebit quoq; & pulmonis fibras numerare, ui [illegible] Gal. uidetur [illegible] diligenter inspexeris [illegible] & spongia humore quem continet siccato, a cordis uasis separabis, ita ut sinister neruus recurrens minime laceretur: occurret tunc uena caua, quæ à septo transuerso ad cor fertur una cum duobus ramis qui ab illa in externá partem cordis deriuát occurret & eiusdem nexus cum dextra cordis auricula, occurret & uena sine coniuge

quæ

quæ à cava supra basim cordis nascitur; quæ melius secundet, si dextrâ pulmonis partem versus sinistrum latus attollas, & sinistrâ versus versus dextrum. Post hæc cor manibus prehendendum est, ut vena arterialis, arteria venalis, magna arteria, quæ cum basi cordis committitur, spectetur. Vena quidem arterialis vicina est dextræ auriculæ subalbæ, & inter cordis vasa maxime sublimis. Arteria venalis subnigra est, venarum modo, propè sinistram auriculam latens, humiliori paulò, & aliud aliquod ex vasis cordis collocata. At magna arteria in medio basis cordis sub arteriali vena quodammodo latens deprehenditur; cum huius ramis nervos recurrentes inquires. Iam vero ut pulmonis forma, quæ decidet, assurgat, & ad naturalem statum reverentur, scalpello foramen fiet inter cartilagines asperæ arteriæ, in quod demittat fistula, per quam pulmo inflatus intumescat, aspera arteria sup foramen compressa; pulmone relicto aggredi ad cordis sectionem oportet in hunc modum. Scalpello ad radicem dextræ auriculæ in dextro ventriculi demisso, usq; ad mucronem sectio ducatur, ventriculoq; digitis distento spongia sanguis detergatur, quæ ex vena cava, & arteriali quoq; exprimes; quæ siccata in conspectu venient dexterventriculus versus, in quo stylo diductas tres membranas ad os venæ cavæ sitas inspicies. Quidenihus autem patefient, si scalpellus ex dextro ventriculo in cava vena demissus, auriculam secet; tunc enim non solum membrana, sed ipsius quoq; auriculæ cavum patefiet: quod si plumbeum stylum in coronalem venam demittas, qua ratione cor cingat observabis: versus in dextri ventriculi parte sublimiori digito venam arterialis initium inquires, quod scalpello aperies ut sanguine & spongia detersa, tres membranæ apparebunt in ipsam arterialem venam spectantes, quas stylo diductas discernes: quod si transversa præcidat vena, duplex eius tunica, ob quam arterialis nominata est, cernetur. Eadem ratione et sinister cordis ventriculus aperiendus est, scalpello ducto à sinistra aortæ radice usq; ad cordis mucronem, & sanguine similiter deterso, ut & amplitudo consideret & substantia crassior, & stylo inucumani duæ membranæ ad os arteriæ venalis collocatæ; facilius at invenient, si scalpello dividat venalis art. os, in cuius superiorem partem demittendus est stylus plumbeus ut qua

rationem in pulmones distribuat [illegible] ad eundem sinistrum cordis uentriculum reuerteris, digitoque in sublimiorem partem demisso, magnae arteriae os inuenies, quae dimisso tres membranas [illegible] occurret et [illegible] arterias, quae externam cordis superficiem coronant: ad basim uero cordis inuenies nasceri radices cartilagini ac substantiae duriori illigatas. Ablato corde perspicies quo pacto aspera arteria ex membranis et cartilaginibus constituatur: et in pulmonem diuidatur [illegible] pulmonis [illegible] uenalis ramos persequi; dilaceratque membrana spectare pulmonis substantiam [illegible]asis inhaerentem potes et asperam arteriam a gutture et gula separare, et una cum pulmonibus e thorace auferre, ut quia extra sectionem se ostendat una cum neruis sexti paris ipsam amplexantibus. quod si tunc maxillam ad mentum diuidas, et in utramque partem diducas una inspicere poteris; guttur uero resolutum extrahes [illegible] musculis [illegible] ex quibus componitur una cum epiglottide scal[illegible] [illegible] forma ac [illegible]

FINIS SEXTI LIBRI ANATOMES.

TABVLA PRIMA. FIGVRA PRIMA.

Ostendit hæc figura thoracem à sinistro latere apertum, inter costas quæ ad eodem sinistro lat. in exteriorem è cartilagines, quę similiter in exteriora à latere dextro reflexæ sunt, ut conspectus septum thoracem in longitudinem diuidens appareat.

A A Sinistri lateris cartilagines in exteriorem reflexæ.

B. B. Musculi, qui inter cartilagines collocantur

C. C. Sinistri lateris costæ

D. D. Musculi inter costas repositi.

E Iugulum in propria adhuc sede locatum

F. Venæ è arteriæ brachium petentes.

G. Vena iugularis exterior.

H. H. Sinistra membrana thoracem diuidens, quæ à sinistro tantùm latere apparet

I. I. Sinistra, ac interior septi transuersi sedes.

K. Iungit hæc loco sinistra thoracem diuidens membrana, cum septo transuerso.

L. Hæc sedes adeò extuberat, gratia cordis subiecti ipsum namq; collocatum est inter duas membranas thoracis septum effingentes. suiq; mucrone ad sinistrum latus descendit.

M. Vena sub osse pectoris progrediens

N. Arteria eiusdem lateris.

O. O. Ramuli prædictorum uasorum.

P. P. Nervus dexter septi transuersi, qui descendes thoracis septa ab eodem latere inhæret.

Q. Vena, quæ cum imper dicto nervo descendens in progressu ramos septi thoracis carnosi spirit

R. S T. V. Sinistri lateris pulmo, cuius externa sedes notatur propriè R S. interna T V ostendunt. præterea R T. partem superiorem, S. V. exteriorem.

FIGVRA II.

Repræsentat hæc fig.a os pectoris, una cum costarum cartilaginibus sursum reflexis, ut earum interna sedes in conspectum veniat, costæ verò in exteriora effractæ sunt, ut facilius inclusa uiscera innotescant.

A A Interna ossis pectoris, & cartilaginum sedes

B. C Duæ venæ sub osse pectoris ad abdomen descendentes

D. E Duæ arteriæ cum prædictis venis ad abdomen tendentes.

F Glandula ad uasorum distributionem in iugulo reposita.

G. G Portio dextræ membranæ ex diuidentibus thoracem quæ pectoris ossi dextri lateris ~~distributum~~ respondens

H Portio prædictæ membranæ pulmoni ~~distributæ~~ respondens.

I I Portio sinistræ septi thoracis membranæ, quæ primus sinistro ossis pectoris lateri inhærebat.

K Portio prædictæ membranæ pulmoni respondens

L L Spacium inter duas septi thoracis membranas.

M M Cor inter duas septi thoracis membranas situm

N O. P Q. Gibba pulmonis pars costas respiciens, propriè à N O eam quæ à dextro latere: P Q quæ à sinistro ~~ostendit~~

R. R. Portio septi transuersi à mucronata cartilagine, & spuriis costis liberata.

S cartilago mucronata.

T. V. Thoracis cutis deorsum reflexa.

FIGVRA III.

Ostendit hæc figura cor proprijs membranis inuolutum, una cum pulmonis parte ipsis adnexa

A. Vena caua, & arteria magna ascendentes præcisæ, relecto uasorum portione, quæ cordis inuolucro inhærent

B. C. præbet à B. ad C.

D. Anterior cordis inuolucri sedes, conum representans.

E. F cuius latior pars notat propriè D E. mucro F

G. Notat ab F. ad G membranarum pars septo transuersæ adnata at venæ ibi conspicuæ membranis cordis distribuitur.

H. Portio septi transuersi

I. I. Portio septi transuersi nervus

L. M. N Pulmonis fibræ.

FIGVRA IIII.

Demonstrat hæc figura cor à membranis resolutum, in propria tamen sede locatum.

A. Hinc cordis inuolucrum originem ducit.

B B Cordis inuolucrum ab anteriori sede in latera reflexum.

C D E Anterior cordis sedes, & proprie C. basim indicat, E. mucronem.

F. Vena caua.

G. Vena arterialis

H. Arteria magna.

I. Dextra cordis auricula.

K. Sinistra.

L. L. Rami à uena, & art.ª coronaria à posteriori, & sinistro cordis latere ad anteriora tendentes

M N O P. Pulmonis fibræ.

Q. Septi transuersi portio

FIGVRA V.

Ostendit hæc fig.ª pulmones cum corde à propriis membranis liberato ac in sinistrum latus conuerso, ut ipsius nexus cum uena caua appareat.

A. Cordis dextrum latus, ac magna eius posterioris sedis portio.

B. Dextra cordis auricula.

C. Vena caua; quà cum corde iungitur.

D. Venæ cauæ portio, per septum transuersum penetrans.

E. Septi transuersi portio.

F. Portio uenæ cauæ ascendentis.

G. Initium uenæ sine coniuge

H. Truncus magnæ arteriæ descendentis.

K. Ramus sexti paris neruorum cerebri à quo cordis neruus deriuatur

L. M. N. O. Fibræ pulmonis.

P. Vasorum pulmonem adeuntium ductus.

FIGVRA VI.

Repræsentat hæc fig.ª cor in dextrum latus reflexum, ut origo arteriæ uenalis una cum cordis neruo, & dextra eius auricula in conspectum ueniat; adspiciliore at doctrina exhibiti sunt in hac fig.ª nonnulli magnæ art.æ rami, una cum portione asperæ arteriæ, & neruorum sexti paris cerebri.

A. B. C. Sinistrum cordis latus

D. Venæ, & art.æ basim cordis circumplectentes

E. Ramuli nuper dictæ uenæ & art.æ ad cordis mucronem descendentes

F. Sinistra cordis auricula

G. Arteria uenalis

H. H. Rami prædictæ art.æ ad sinistri lat.is pulmonem pertinentes.

I. Venæ arterialis initium

K. Portio prædictæ uenæ ad sinistri lat.is pulmonem procedens.

L. Portio eiusdem ad pulmonem dextri progrediens.

M. Portio sextæ coniugationis cerebri

N N. Vena caua.

O. Caudex magnæ arteriæ.

P. Truncus magnæ arteriæ descendentis.

Q. Ramus magnæ art.æ ad sinistrum brachium pertinens

R. Truncus magnæ arteriæ ascendentis.

S. Prædictus truncus dexter ramus à quo dextri brachij arteria emergit, notata T.

T.

V. X. Arteriæ carotides

Y. Truncus asperæ arteriæ.

a. Dexter ramus sexti paris neruorum cerebri

b. Ramuli à prædicto ramo deriuati, ac dextrum recurren-

c. tem neruum constituentes, qui notatur c.

d. Sinister ramus sexti paris neruorum cerebri

e. Ramulus à prædicto ramo ad sui lat.is pulmonem descendens.

f. Ramuli sinistri nuper dicti rami sinistrum recurren-

g g tem neruum efficientes, notatum g g.

h. Neruulus, qui iuxta uenam arterialem procedens, in cordis basim diuiditur.

i k l m Pulmonis fibra

n. o. Septum transuersum.

FIGVRA VII.

Ostendit hæc figura cor à pulmonibus, ac septo transu.o resolutum, dextro ipsius uentriculo in long.um ab orificio uenæ cauæ usque ad mucronem diuiso, ut membranæ ad id orificium collocatæ se ostendant.

A. Vena arterialis

B. Arteria uenalis

C. C. Dextra cordis auricula aperta.

D. Venæ arterialis orificium.

Tres

LIBER SEXTVS

E. F. G. Tres membranæ ad venæ cauæ orificiũ collocatæ.

H. H. Prædictæ membranarũ fibræ nerueæ cordis mucronẽ descendentes.

I. Cordis septum.

FIGVRA VIII.

Differt hæc figura à prædicta, quod uena arterialem diuisam, ac apertam demonstrat.

A. Orificium uenæ arterialis diuisum, ac apertũ.

B Arteria uenalis.

C. Dextra cordis auricula.

D. Quà uena arterialis orificiũ spectat.

E F G. Membranæ ad prædictũ orificiũ collocatæ.

H. H. Aliæ membranæ a nuper dictis mẽbranatæ.

FIGVRA IX.

Refert hæc fig.ª sinistrũ cordis ucntriculũ aptũ.

A. Sinistra cordis auricula.

B Arteria magna.

C. C. Duæ membr.ª ad orificiũ art.ª uenalis sitæ.

D. Sub hac nota arteriæ magnæ despicit orificium.

E. Fibræ p cordis substãtiam, ac septũ ipsius diuisæ.

F. F. Initiũ membranarũ, quas notauimus. C C

G G Arteriæ uenalis orificium.

FIGVRA X.

Decima fig.ª eadem quæ IX.ª ostendit, & præterea diuisionem à B. ad D. ut mẽbranæ ad magnæ art.ª orificiũ collocatæ in conspectũ ueniant.

A. Sinistra auricula cordis.

B. B. Arteria magna.

C. C. C. Membranæ ad orificiũ magnæ art.ª collocatæ.

D. Orificiũ magnæ arteriæ.

E. Septum cordis uentriculos diuidens.

FIGVRA XI.

Repsentat hæc fig.ª cor transuersim dissectũ.

A. Portio uenæ cauæ.

B. Dextra auricula cordis.

C. Arteria magna.

D. Vena arterialis.

E. Dextra auricula unà cũ art.ª uenalis portione. Oes prædictæ notæ simul iunctæ superiorẽ cordis partem ostendũt.

F. F. Cordis mucro.

G. G. Dexter uentriculus.

H. H. Sinister.

I. I. septũ uentriculos diuimens.

FIGVRA XII.

Refertur hac fig.ª anterior pulm.ũ ps à corde resoluta.

A. A. Gula

B. Aspera arteria

C. Vena arterialis.

D. Arteria uenalis.

E. F. G H. Quatuor pulmonis fibræ & proprie G. H. pulmonũ partem ostendunt, septũ trans.m respicientem.

I. Septum transuersum.

FIGVRA XIII.

Ostendit hac fig.ª pars pulmonũ costas respiciens

A. Portio asperæ arteriæ

B. C. D. E. Pulmonis fibræ

F. F. Sinus inter dextri, & sinistri lateris pulmones

ANATOMIES

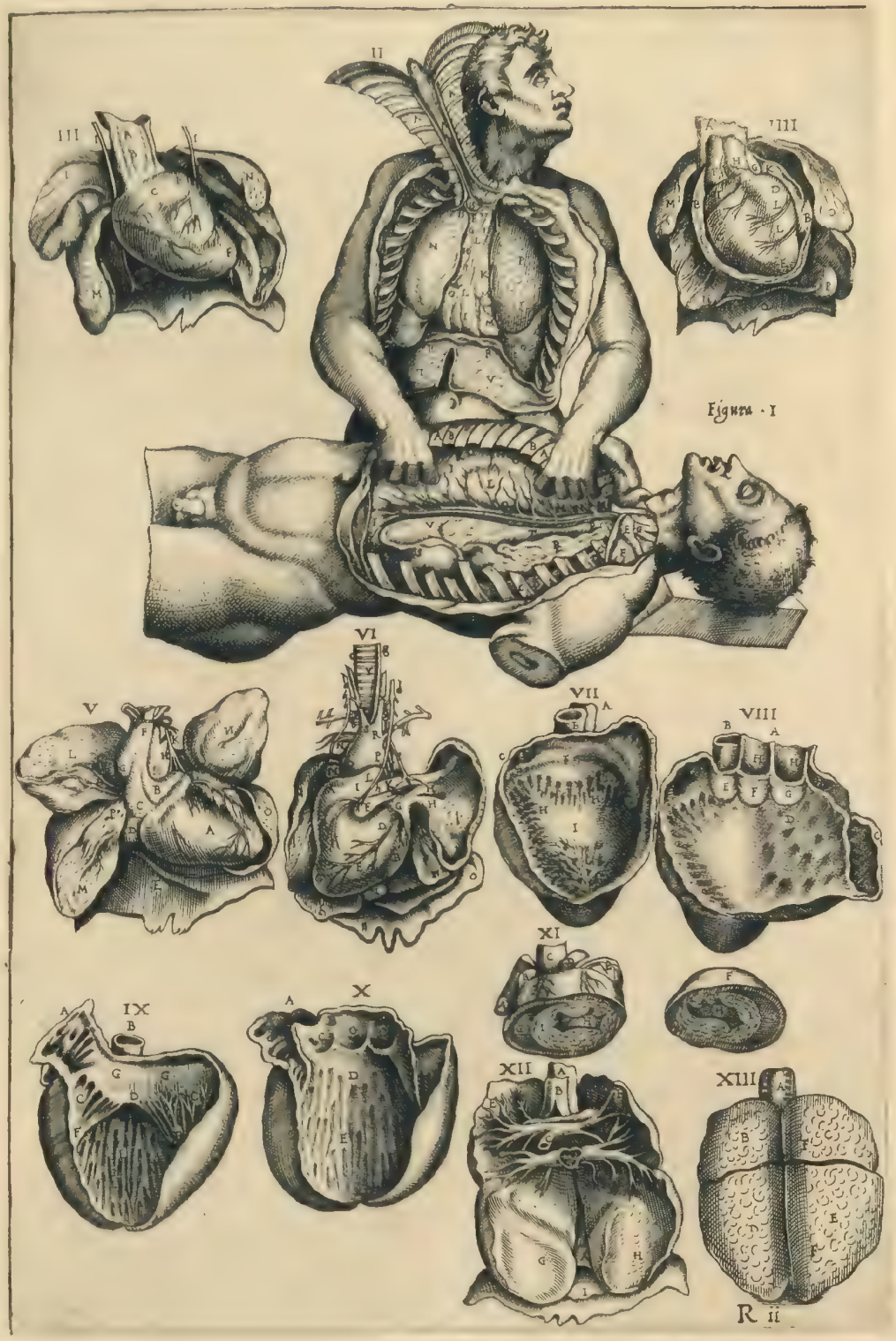

Tabula unica Libri IV.

TABVLA SECVNDA. FIG.ª I.ª & II.

Ex his duabus figuris prima guttur ab anteriori parte, una cum progressu asperæ arteriæ per substantia pulmonum ~~respondeat~~ repte (?) latet, altera guttur & truncum asperæ arteriæ à posteriori latere, quæ omnia sine notis satis conspicua sunt.

FIGVRA III. IIII. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. XIIII. XV.

Tertia figura cartilaginem gutturis scutiforme à dextro latere ostendit

Quarta ab interiori.

Quinta à priori.

Sexta 2.ª gutturis cartilag.ⁿᵉ ab anteriori parte refert

Septima à priori, sed dextra.

Octaua à posteriori.

Nona tertiam cartilaginem à dextro latere ostendit

Decima à priori.

Vndecima à posteriori.

Duodecima inferiorem epiglottidis sede mostrat

Decimatertia superiorem quæ palatũ respicit.

Decimaquarta una ex cartilaginibus asperæ arteriæ G. litæ gcæ imagine referentem indicat.

Decimaquinta à posteriori

A. B. 3. 4. 5. sublimiores primæ cartilagĩs processus.

C. D. 3. 4. 5. Humiliores

E. F. 7. 8. Pars secundæ cartilaginis cui inferiores processus primæ illigantur

G. H 3. 4. 5. Angustior ac breuior primæ cartilag. sedes, quæ inter G & H conspicit. linea e p.ª cartilag. ~~respe~~ in duas diuidens

I 6. 7. interior secundæ cartilaginis sedes

K. L 6. 7. inferior scdæ cartilagis sedes integru circulum efformans & propriè ss anteriore circuli parti enat. q tangentibus occurrit L posteriore processus medio descendentem. quæ in viij.ª fig. notat. L.

M. 7. 8. linea assurgens in posteriori p͞te scdæ cartilag.ⁿᵉ

N. O. 8 Duo sinus utrinq. sinus à laterib. p̃iectæ lineæ.

P. Q 6. 7. 8. Duo tubercula secundæ cartilaginis quæ in sinus primæ inseruntur.

R. S. 9. 10. 11. qua tertia cartilago cũ secũda committit.

T. 9. 10. 11. Hoc loco tertia cartilago nihil præter gutturis ~~cartilaginem~~ membranas continet.

V. X. 9. 10. 11. quà tertia cartilago cũ secunda alligatur

Y. Y. 9. 10. Processus tertiæ cartilaginis uncei os efformantes. cuius anterior pars notat Z

Z.

a. 12. 13. Radix epiglottidis. quæ à prima cartilagine enascit

b. 12. 13. Apex epiglottidis, quæ in posteriora tendens guttur claudit. cum cibum, aut potum deglutimus —

FIGVRA XVI.

Representat ~~hæc fig.ª palpebrarũ cartilagines~~

Decimaseptima ostendit [illegible] cartilag. quæ in sinibus superioris appendicis tibiæ resident. ubi M eam ostendit, quæ

M. in sinu dextro sita excipit externum

N N. femoris caput N.N. uerò ea quæ in sinistro.

O. O. Duæ hoc loco crassiores uident cartilag.ⁿᵉ

P. P. Nexus dextræ, & sinistræ cartilaginis.

Decimaoctaua [illegible] manus ab exteriori, et interiori latere õndit

A ubi A eam portionem demonstrat

B. quæ sub aspectum cadit. B. uerò unguis radicem representat.

R. Decima nona cartilaginem indicat. quæ in commissura Iuguli cum summo humero collocatur.

S. Vigesima eam quæ inter iugulũ, et os pectoris sita est.

FINIS SEXTI LIBRI

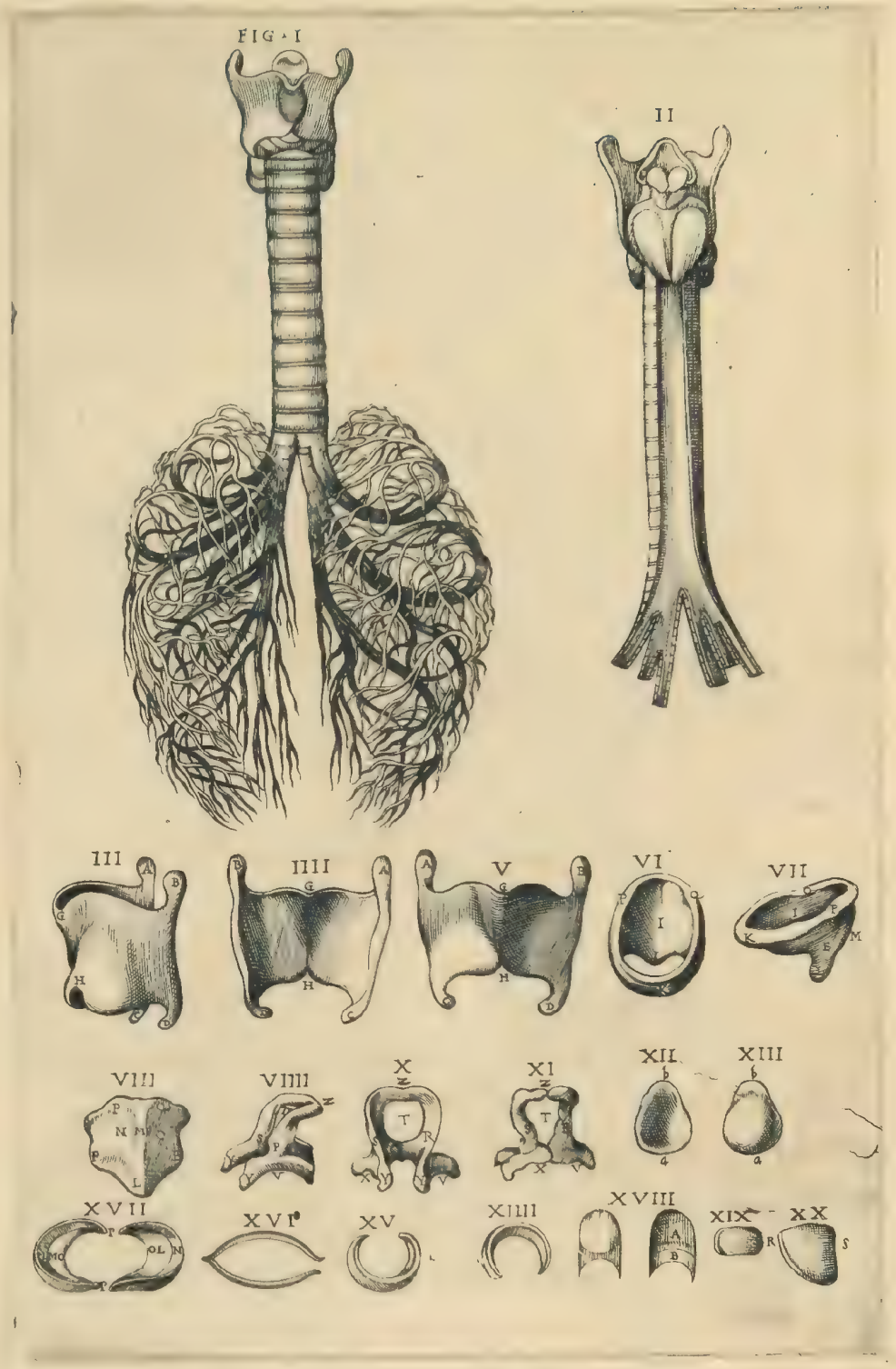

Tabula VII. Libri I.

FINIS SEXTI LIBRI.

De capite cap.

Thoracis, ut partium vitali facultati inservientium naturam, & sectionem superiori libro complexi sumus, sequuntur nunc instrumenta facultatis animalis, quorum natura similiter ac sectio referenda est: ordiemur à capite, in quo maxima ex parte continentur. Videtur caput factum fuisse à natura propter cerebrum, quod est domicilium facultatis animalis, & ideirco sensus, & motus: reperiuntur tamen animalia, veluti canceri, & testacea omnia, quæ quàmuis sensu, & motu prædita sit, vel carent capite, vel id vade omnino habent, atq; informe eorum cerebrum in thorace situm est, ita ut non debeat ἐγκέφαλον à græcis appellari, quam in capite, cum in eo minimè collocetur. Constat igitur caput non fuisse factum propter cerebrum, cum in pectore quoq; reperiatur, sed propter aliam partem, oculos nimirum, ut ex sublimiori parte loco, tamq; ex specula prospiciant quæ distant, quemadmodum in navi qui malum conscendunt, longius enim prospiciunt, q; qui in puppi manent. Quòd si obyeias easdem crustaceas bestias, quæ oculis prædita sunt, quis capite careant; ita ut neq; etiam propter oculos factum esse caput videatur, cum in pectore etiam oculi collocentur: respondebimus, & homini, & cæteris perfectioribus animalibus, quæ plurimum distantia cernere debuerunt necessarium fuisse caput, unde tamq; ex sublimiori parte, quæ remota sunt cernerentur. Quamobrem oculorum gratia effinctum fuisse à natura caput fatendum est: sed cum non possint tuti ferri per longum iter nervi molles, quales illi sunt, qui a cerebro ad oculos tendunt, cerebri prope oculos collocari opus fuit, & ideirco in capite quamobrem caput primo factum fuit propter oculos, atque alia sensuum instrumenta. Deinde propter cerebrum.

Substantia capitis non est caro aut sola quemadmodum ventris, aut nuncupatis ossibus quemadmodum thoracis sed os duntaxat. Neq; enim debuit distendi quemadmodum venter ob cibum potumq; plurimum, neq; dilatari & contrahi ad respirationem ut thorax. Merito igitur ex osse effinctum fuit caput, ut stabile esset, organa includit partis tuerentur. Neq; enim opus fuit substantia musculorum, qua capitis partes moverentur: tantum enim movetur, qua cum cervicis vertebris committit.

Quot & qui musculi hoc munus perficiant quarto libro enarrauimus. Nominat os capitis græce κρανίον, quasi κράνος hoc est galea. latine uero caluaria. Siquidem continet quamplura ossa per suturas inter se compacta, neque enim solida est, eo autem spectant suturæ, ut partim exitum præbeant fuliginis, partim quasi foramina sint parua uasa ab internis partibus ad externas permeare, partim ut ligamenta a dura membrana cerebri per eas progredi ad componendum pericranium possint. est enim περικράνιος membrana eadem, quæ caluariam tegit, quæ περιόστεος reliqua ossa. tegitur deinde pericranium carnosa membrana, cute ac pilis, a quibus omnibus defenditur cerebrum. Figura capitis est quasi pila a lateribus utrinque depressa. magnitudo respondet magnitudini cerebri, quod in homine proportione totius corporis, si cum cæteris animalibus confertur, maximum est. collocatum autem est caput supremum ut oculi (ut dictum est) sint in loco sublimiori, committiturque cum prima & secunda uertebra ceruicis, ita tamen ut luxari non possit, ualide enim astringitur, non solum ab ossibus, sed etiam a ligamentis, & a musculis. si e suo loco exiret, periret statim respiratio una cum uita. non tamen ita arctatur, ut non possit in priora & posteriora, atque in latera moueri, quemadmodum ostendimus, cum de capitis musculis ageremus.

De crassa & tenui membrana cerebri C II
1 t i fi i AAA B
2 t i fi ii E E

Inter cerebrum & caluariam membranæ interiectæ sunt duæ, quas græci communi uocabulo μήνιγγας uocant. prima crassa est & dura, secunda tenuis & mollis. illa ad naturam ossis, hæc ad naturam cerebri magis accedit. idem euenit aeri, & aquæ, quæ ut inquit Plato, interiecta sunt inter ignem, & terram. aer magis ad naturam ignis, aqua magis ad naturam terræ accedit. crassa igitur membrana media est inter os & tenuem, tenuis inter crassam, & cerebrum, non solum situ, sed etiam substantia. tenuis dicitur græce χοροειδής, a similitudine secundi inuolucri fœtus, ut quæ similiter atque illud plurimis uenis atque arterijs distinguitur. per arterias pulsat tenuis membrana, ita ut dilatata ad crassam accedat, atque rursus recedat cum contrahitur. alligat autem uenas atque arterias, & cerebrum inuoluit, ac stabile redditur uniuersum, neque diffluere patitur, excepta cerebri mollissima substantia.

substantia ipsum innuersum ambit, & per eius amfractus atq; usq; ad internos ventriculos penetrat, quod si hac detracta, cerebrum nudetur, planú fiet, ätq; orbiculare figura amplius retinebit, non solum in iuuenile animali, sed etia in mortuo, q̃us iam concreuerit probibet tandem ne contactu crassioris mẽbranæ lædatur ob quã causã circundat etiam processus quos cerebru exigit, ut neruos, spinæ medullam, instrumeta olfactus substantia iam exposita est, cum tenuem, ac mollem ~~cerebri~~ membranã propesuerim. Externa superficies æqualis est, lævis, & aqueo humore illita, tantum præminet, quà eminentiores partes mulcent. Altera membrana quam crassam & duram esse retulimus, media cum sit inter caluariam, & tenuem non solum situ, sed etiam substantia, efficit ne caluaria suo contactu tenuem offendat: venas item, & arterias ad tenuem transmittit, membranulas profert, quæ per caluaria transeuntes, periosteum membranã constituant: est tandem cerebri non tegmẽtum, ut tenuis, sed propugnaculum aduersus ictus, ac mẽbranæ impressiones. Substantia iam manifesta est, cum membrana sit crassior, & dura; seiue tamẽ licet, magis crassam esse in inferioribus partibus, ubi cerebrũ totum sustinet, q̃m superibus. Figura eius eadem est, quæ interna caluariæ, quam succingit, quãq; & sephum[3] quoddam efficit inter priores partes cerebri, & posteriorem illis adiuncta, & aliud rursus[4] inter dextrum, & sinistrum cerebri latus ad figuram falcis, cuius mucro iungitur cum processu[5] octaui orsis caluariæ dividente instrumeta olfactus: incipit autem ubi desinit posterior ventriculus seu appendix cerebri, dorso[6] spectante ad caluariam, aeque ad cerebri corpus callosum[7] superficies crassæ membranæ externa aspera est propter fibras, & ligamenta quibus nectitur; interna lævis, lucida, sine adipe aqueo humore madens, ut eũ tenuis dilatatur, & ipsam attingit, facile ab ea recedere possit. Quod attinet ad cauia, seu foramina, crassæ membranæ undiq; solida est, præterq; ubi ex eius sinibus uasa producuntur, tertio cuius libro quã de uenis, & arteriis tractauimus, ostendimus quatuor sinus à crassa membrana duplicata confici, in quibus ramq; inuenis continentur, q̃uis. sibi sunt autem primus, & secundus sinus, unus à dextro alter à sinistro latere

ti fi VII QQ fi VIII VV
ti fi III DDD
ti fi III N
i fi CCC
i fi III LLL
y fi VII Q Q fi IX TTT fi XII Q
y fi VII PP fi IX SSS fi XII O

occipitiq; incipiunt enim à finibus suturæ lambdoidis & per internum os procedunt.
x·t·ij·fi·vii·R: usq; ad eum locum ubi duo latera lambdoidis inter se concurrunt. ibi n dextri &
xi·t·i·fi·i·ccc·fi· ii·BB·t·ii·fi· vii·S·fi·xiii·p. sinistri simul coeuntes tertium quendam efficiunt maiorem, qui quasi lacunam ductus appellatur à quo reliqui duo sinus oriuntur. unus longior qui progreditur per suturam
12·t·ij·fi·vii·T. quam sagittalem uocant ad coronam os caluariæ, quod efficiens ... alter recta tendit ad priorem cerebri partem neque ascendens aut descendens donec donec ad eas particulas perueniat, quas à similitudine ... appellant. ab his quatuor sinibus complures uenæ deriuantur quas ... Habet igitur crassa membrana tot foramina quot ... sunt, quæ ... propagantur quibus accedunt parua ad os ... & quæ ... & medullæ à cerebro procedentibus & ... à cerebro ad ... crassæ membranæ ... & tenui membranæ qua continet respondet. Numero crassa membrana una est licet septa & processus exigat, de quibus iam egimus. situs expositus est cum inter tenuem membranam & caluariam collocata sit. ... caluariæ ... ad ... sphenoidis ... glandula resideat. ... cerebri excipiens ... alligatur ad basim & lambdoidi suturæ q; superioribus partibus ... ac membranis pergamus ad cerebrum

De Cerebro C III

Animæ facultates ad uitales, naturales, & animales referri inter omnes conuenit quia partes at residant magna dissensio est. Plato quem Galenus sequitur locis eas distinxit cum naturalem in iecinore, uitalem in corde, animale in cerebro collocauerit. Aristoteles cor omnium trium esse domicilium uoluit, & ut iecur ad ... sustinenda ita cerebrum ad refrigerandum cor, & uapores qui ex eius à uentriculo exhalant, coquendos, ac ueluti in pluuia uertendos factum esse existimauit; cuius sententiam Galenus multis argumentis euertit; duo autem probat de cerebro. unum quod non sit idoneum, aut necessarium ad refrigerandum cor; alterum quod sit domicilium animalis facultatis. Quod igitur non sit idoneum ad cor refrigerandum probat primo ex temperatione cerebri. deinde ex situ. ex temperie, quoniam cerebrum tactu calidius est quam sit aer æstiuus, & multas in se habeat uenas, atque arterias, à quibus calefit. Ex situ, quod non

contineatur

256

communicatur in thorace prope cor, sed in capite, ubi & ualde distat à corde, & crassa membrana, caluariam, atque ipsum thoracis tegumentum interposita habeat, quae non sinunt eius frigus ad cor aspirari, neque enim profert cerebrum magnos canales, per quos frigus cordi impertiat, sed paruulum neruulum dumtaxat illi distribuit, ita ut non minus idoneus sit ad refrigerandum cor calx, quam cerebrum; Magis uidetur cor calefacere posse cerebrum, quam hoc illud refrigerare. Quod uero cor non egeat cerebro ad remittendum calorem satis demonstrat pulmo qui cum cor dilatatur, frigidum aerem ipsi impertit, cum contrahitur, eius fuliginem admittit, ita ut duplici nomine ipsum refrigeret. Aristoteles autem in libro de respiratione ostendit naturam non effinxisse in eodem animali brachia, & pulmonem, quod alterum dumtaxat refrigerando cordi sufficiat. At quod cerebrum animalis facultatis instrumentum sit, confirmat Galenus ex constitutione ipsa quae non informis est, spongiae modo, qualis ad refrigerandum sufficeret, sed admodum artificiosa: siue eius partes, ut corpus callosum, fornicem, κωνάριον, plexum retiformem, peluim, canales, ac uentriculos; siue processus, qui ab eodem oriuntur intueris. Idem etiam colligit ex animalibus facultatibus, tum ex praecipuis ut ex intelligentia, memoria; tum ex sensu, ac motu; quae laeso cerebro, laeduntur; curato, restituuntur, cum alioquin ualere possint corde male affecto. Addit, quod alligatis carotidibus arterijs, cerebrum adhuc fungitur suo munere, & uiget animalis facultas, ut quae non in corde, sed in cerebro habitet: sed alligatis neruis animalis facultas sentiendi & mouendi, quae à cerebro per ipsos transmittebatur, non amplius transmittitur, ita ut uacet à suo munere: quamobrem concludit Galenus cerebrum animalis facultatis domicilium esse, in quo uitales spiritus animalem uim acquirunt.

Quod autem cerebri compositio maxime habilis sit ad proposita munera exequenda, facile apparebit, siue materiam, siue formam spectes. Materia propria cerebri substantia est quae ut cordis substantia spiritum uitalem, ita animalem proferre potest: haec neruis simillima est, quos profert, mollior tamen, ut rerum omnium imagines admittat, quae per sensus quasi per nuntios afferuntur. mollior autem est à priori parte, unde maxime oriuntur nerui, per quos sentiendi facultas distribuitur, durior à posteriori, quam

παρεγκεφαλίδα [illegible] uocabat cum sub nomine ἐγκεφάλου [illegible]
partem [illegible] [illegible] Cerebri substantiam [illegible] medullam [illegible]
[illegible] ponerret in spina. [illegible] [illegible] nominaret [illegible].
ἐγκέφαλον quasi cerebri [illegible] separant [illegible] [illegible]
tolleranda est. ita illa maxime reprehendenda, quae [illegible] [illegible]
fertur. quod scilicet substantia cerebri [illegible] et medulla spinae [illegible] est [illegible]
utrumque [illegible] parte [illegible] [illegible] quod ne tenui membrana [illegible] satis sup declaratum est.
Quod attinet ad formam cerebri totius figura eadem est quae membranae [illegible] in qua [illegible]
[illegible] non multum distat a figura [illegible] capitis [illegible] [illegible] autem
caluaria ab inferiori parte magis plana est quam superiori, et a lateribus itaque cerebrum. Ex
teriores cerebri particulae anfractibus[3] quibusdam distinguuntur septis a tenui membrana
deprehendunt [illegible] magis in anteriori parte nam posterior [illegible] [illegible] magis sta
bilis est neque [illegible] eget tenui membrana [illegible] [illegible] particulas cuiusque [illegible]
facilius alimentum hauriat quam anterior. quae cum magna sit ut commodius [illegible] plurib
eiusmodi anfractibus et alimentibus eget. superficies quidem propter anfractus inaequalis
sit, et non plana, lenius tamen tota sentitur; insunt in cerebro uentriculi, et canales,
qui iis [illegible] continentur hunc spectant particulae complures quibus cerebrum [illegible],
ut plexus retiformis, corpus callosum, corpus ψαλλιδοειδές, κωνάριον [illegible] [illegible]

4·t·i·fi·iiii·MM· NN·fi·V·MM·fi· VI·EE· — uermiformis, pelius, infundibulum, glandula quorum omnium usus, et natura explicanda est
Diuiditur cerebrum in quatuor uentriculos. quorum duo a priori parte, unus a dextro[4]

5·t·i·fi·iiii·V·LL· fi·VI·DD· — latere alter a sinistro[5] siti sunt sub eo loco quo diuidi in dextrum et sinistrum [illegible]

6·t·i·fi·VI·sub·HH· I·fi·VII·VIII·H· — a dura membrana, quae a fronte ~~in~~ uersus occipitium tendit. Tertius[6] in medio inter poste-

7·tij·fi·XIX·i·fi· X·L·N·O· — riorem, et priore parte, ueluti uia est ab his ad quartum[7] qui in posteriori parte quae παρε
γκεφαλλίδα situs est: in anterioribus uentriculis ex uitali spiritu et aere qui per na

8·t·i·fi·iiii·OO·fi· VI·M·N· — res attrahit, conficit spiritus animalis; ad cuius confectionem maxime pertinet
plexus[8] uenarum atque arteriarum quae ex cerebri uenis atque arterijs ad similitudinem retis
inter se nexu fieri ante ostendimus, cum de uenis, atque arterijs loqueremur hic spiritus in
prioribus cerebri uentriculis confectus, per medium uentriculum transiens fertad
posteriorem.

posteriorem. coniungitur à priori parte dexter uentriculus cum sinistro per substantiã
quandam albam, duram, alio modo quã anatomes professores callosũ corpus appellant.
.i. fi. iiii. L. L. fi. III. Situm est hoc corpus[9] in medio prioris partis cerebri, q̃uis magis spectet uersus posteri=
orem, ubi digitis separetur dextra pars à sinistra; cernit prominens magis in medio, q̃
à priori, aut posteriori parte. proficiscit at magis ab interna parte, quæ durior est, q̃ ab
externa qua mollior, & anfractus quosdam habet. A lateribus superioris partis callosi
.i. fi. III. M.M. corporis duo quasi riuuli[x] per substantiã cerebri in longitudinẽ procedunt, quos euidentior
deprehendes, mouentisq̃ cerebri substantia digitis deducas: hi pituita, quã supra corpus
callosum contrahit, ad nares ferunt; omnia .n. quæ in cerebro redundant, aut tenuia
sunt, aut crassa, quã tenuia, ut uapores, si ualdè tenues sint, per caluariæ substã=
tiam ~~caluariæ~~ exhalant, si minus tenues, per suturas; quæ crassa, partim per iam
dictos riuos ad nares ferunt, partim ad palatum per duos canales, quos paulò post
.t. i. fi. V. R.R. subijciemus ad peluim, infundibulum & glandulam pertinere. in inferiori autem
.t. i. fi. V. X.X. Y.Y. parte[xi] corporis callosi, & propè in medio eius in longitudinem linea[12] assurgit uersus
posteriore partem latior, sed uersus priorem paulatim redditur angustior: descendit
hæc usq̃ ad corpus, quod fornicem refert, & cum eo nectitur, efficiens septi quoddã
medium, à quo dexter uentriculus à sinistro separatur: licet at hoc septum ex cerebri
substantia confectum sit, adeo tenue est, ut totum pelluceat ab inferiori parte cor=
poris callosi ad superiore fornicis. Ita autem siti sunt dexter, & sinister uentri=
culus, ut uterq̃ media longitudinem sui lateris occupet; eatenus enim distat
à fronte pars prior utriusq̃, quatenus posterior ab occipitio; quibus locis tantum
ab externa cerebri superficie distat, quantũ externũ latus ab externa cerebri sup=
13. t. i. fi. iiii. I. I. ficie, qua spectat ad tempora. interno autem latere dexter, & sinister uẽtriculus
per uniuersã longitudinem callosi corporis,[13] non magis à se recedunt, q̃ sit lõgitudo
tenuis, ac pellucidi septi quod retulimus; sed extra corpus callosũ, tam uersus
14. t. i. fi. iiii. inter L, & M. frontẽ, q̃ uersus occipitiũ magis diducunt, ut qui non membrana duntaxat ce=
rebrum inuoluente, sed bona etiam parte substantia[14] cerebri separentur, quo fit,
ut non recti procedant, sed à priori, & posteriori parte obliqui: quibus partibus magis

interse recedunt, q in medio ubi tenue septi duntaxat interiectu est; extremu utriusq tam à priori, q à posteriori parte obtusum est, ac rotundum. posterius extremu per cere: [illegible] substantiam descendit in [illegible] partem [illegible] unde [illegible]

15·t·ij·fi·xiii·L·L
16·t·ij·fi·xiii·N·O·
17·t·i·fi·iiii·V·O·O· fi·VI·M·N·
18·t·i·fi·VI·R·S·

strumenta olfactus[15] & nerui[16] qui uidendi facultatem ad oculos deferunt. Interna superficies[17] utriusq [illegible] est & [illegible] aqueo humore qui in utroq deprehenditur [illegible] recenti cadauere. ima[18] tamen utriusq pars quæ ad tertiu & communem uentri [illegible] [illegible] tertio uentriculo [illegible] [illegible] dextri q sinistri [illegible] [illegible] partem [illegible] inter se dirimunt. Transeunt per hunc ad quartum spiritus animales, qui in duobus prioribus confecti sunt. habet igitur tertius à priori parte primum, & secundu, à posteriori quartum uentriculum. superne tegitur corpore fornicis modo constituto, de quo mox agemus. ab inferiori parte, quæ quasi uallis quædam caua est, orit canalis, ac ueluti riuus qui usq ad [illegible] [illegible] recta descendit per [illegible] pituita à cerebro [illegible] ad [illegible] glandulam, unde ad palata destillat. ubi desinit

19·t·ij·fi·VII·M·N· fi·VIII·P·Q· fi·X· F·H·
20·t·ij·fi·VII·A·R·fi· VIII·N·O·fi·XG·E
* t·ij·fi·VIII·K

à posteriori parte tertius [illegible] clunes[19] & testes[20] ad [illegible] quarti uentriculi ibi alter canalis* ac ueluti riuus [illegible] descendit [illegible] per substantiam cerebri ad glandulam, non tamen recta, sed uersus partem priorem; ita ut cum altero riuo prox: [illegible] [illegible] pituita quæ in cerebro superat ad glandulam. A

21·t·ij·fi·VII·K·fi· VIII·inter K·&L· fi·X·B·C·

clunibus uero & testibus [illegible] tertiu uentriculum diximus. incipit quartus[21] qui paruus est, nec circundatur undiq cerebro, sed à superiori parte, nam ab inferiori sita est medulla, quæ à clunibus incipiens, per quartu uentriculum ad spinam dorsi descendit: [illegible] ad inferiorem parte quarti uentriculi, qui extra clunes dilatatur & excauata [illegible] [illegible] calami quem ad scribendu incidimus, non absimilem. continetur in quarto uentriculo humor [illegible] aqueus, sed tenuis membrana, qua licet [illegible] deprehendimus [illegible] alios tres uentriculos in quarto minime deprehenditur ob hanc [illegible] causam & ob inferiorem substantiam quæ non est amplius cerebru, sed medulla. sunt qui censeant hunc quartu sinu non ponendum esse inter uentriculos cerebri. superest nunc expendenda aliquot cerebri partes ad prædictos uentriculos attinentes.

ut corpus

ut corpus psalloides[21], κωνάριον, clunes, testes, pelvis, infundibulum, glandula, et cerebri pro-
ii.t.i.fi.iiii.L.M. fi.V.S.T.V.fi.vi. ac. cessus. Vocatur igitur a graecis ψαλλιδοειδές[22] corpus testudinis, seu fornicis modo constitutum,
eiusdem magnitudinis, ac substantiae, cuius esse diximus corpus callosum; nascitur autem
a posteriori extremo duorum priorum ventriculorum, ubi in priore parte convertuntur. statim
atque ortum est separatur a substantia ventriculorum, et in priora procedens angustius redditur,
...i.fi.v.v. deinde in mucronem[23] finitur ad priorem partem tertii ventriculi, ubi coniungitur cum sub-
stantia cerebri, et duobus prioribus ventriculis substratum tertium modo tegit. Figura
ii.t.i.fi.iiii. inter L.&M. superius fi. val. S. ad T. fi. vi. ic ad B. eius triangula est laterum inaequalium primum[24], quod brevius est a posteriori parte unius
s.t.i.fi. v. a T ad V. s.ti.fi. v. a b S ad V. ventriculi ad posteriorem alterius pertinet secundum[25] et tertium[26] latera constituunt
unum ventriculi dextri, alterum sinistri, iuxtaque transit plexus arteriarum, quem in pri-
oribus ventriculis residere diximus. anguli omnium horum laterum nectuntur cum subs-
tantia cerebri ab inferiori parte tantum cum latera ipsa a cerebro ascendant; a su-
v.t.i.fi. vi. A.A.A. periori vero parte angulus ille qui acutus est, et antrorsum spectat cum cerebri sub-
s.t.i.fi. v. x. x. stantia coalescit. inferior[27] pars huius corporis quae cava est, et fornicem representat, et
ψαλλιδοειδὲς nominatur tertium ventriculum tegit. superior vero gibba. lineam[28] habet in
longitudinem assurgentem. cum qua septum necti diximus quo duo primi ventriculi divi-
duntur. praestat hoc corpus eundem usum, quem fornix in aedificiis; sustinet enim quae
superiecta sunt valide et quae subiecta sunt offendi ab illis minime permittit. ascendit
19.t.ii.fi. vii. L. fi. viii. n.fi. x D. igitur tertium ventriculum defensum et vasa quae a quarto sinu durae membranae ad retifor-
mem plexum feruntur. a posteriori parte propediem corporis glandula[29] sita est, quam graeci κω-
νάριον a coni, seu nucis pineae similitudine vocant; nascitur haec ex cerebri substantia
ab inferiori parte tertii ventriculi versus quartum basis deorsum, apex sursum spectat. co-
haeretque a posteriori parte priori parti testium cerebri. saepiusque cum extrahitur cerebrum
30.t.i.fi. vi. H. manet alligata venae, cuius divisioni praeest neque alium usum habet, quam aliae glandulae
quae vasa fulciunt, quae in ramos desinunt. vena[30] igitur quae ex quarto sinu transiens
membranae ad cerebri ventriculos, et plexum retiformem ferri diximus, ad radicem huius
glandulae bipartita est ita ut unus ramus ad dextrum alter ad sinistrum ventriculum
proficiscatur hanc divisionem fulcit glandula κωνάριον, neque enim facta est, quod

nonnullis placuit ut pylori modo in uentriculo non permittat spiritus ex tertio uentri-
culo transire ad quartum, nisi ubi iam confectus est. sed cum cerebellum diuidatur in prio-
rem partem quae nos primos ventriculos continet et posteriorem, quae quartum uentri-
31. t. ij. fi. vii. M. N. fi. viii. K. L. fi. x. F. H. culum continet, inter tertium et quartum uentriculum alia substantia
deprehenditur ad initium medullae dorsi, cuius humilior pars clunes[31] et nates
32. t. ij. fi. viii. N. O. fi. x. G. E. repraesentat. unde quod hanc superior testes[32] a quibusdam et glandulae appellata est.
haec tum superne quam inferne soluta est, nec mergit cum alia parte, nec tamen in ea[?] proxima
concludit prohibet at ne cerebri molis decidat super canalem qui a tertio uentriculo ad
quartum fertur et ipsum obstruat. In posteriori parte cerebri ubi quartus uentriculus
33. t. ij. fi. viii. K. media. fi. ix. C. continetur ad finem canalis qui praedictum in quartum uentriculum penetrat
processus[33] oritur qui quod uermem repraesentet σκωληκοειδὴς graece nominatur in
34. t. ij. fi. xi. C. 35. t. ij. fi. xi. C. posteriori autem processus quartum uentriculum operiens, utroque extremo acuto in
speciem uermis, quorum unum[34] ad priorem alterum[35] ad posteriorem partem uentriculi spectat.
Substantia eius eadem quae cerebri est sed flexus habet et anfractus quemadmodum
uermes. Galenus eisdem tribuit claudendi quartum uentriculum ita ut ne sinat
ad ipsum ex tertio uentriculo transferri spiritum nisi ex ratione. Recentiores negat opus
esse hoc tamen eadem cum semper patens adsit, addunt que non moueri huiusmodi processum,
sed eundem non habere quo utaque substantia contineri. Nos quid in hac controuersia
statuendum sit alijs tradendum relinquimus. tantum addimus eiusmodi for-
mam ad quartum uentriculum tegumentum aptam sed opus necne sit introducto addito cla-
36. t. ij. fi. xiii. S. fi. xiiii. C. C. fi. xv. E. fi. xvi. xix. B. usi pituitam necne a uermiformi processu uoluntario motu moueri, nos quidem non satis intelligimus.
Ad basim cerebri recedit pars alia quae pituitam superne[36] detrusa excipit. appellat hanc graeci
πύελον et χοάνην quod quasi peluis est aut infundibulum. dicitur igitur hanc quem a tertio
uentriculo et proinde quarto deorsum ferri diximus ad pituitam educenda in unum coeunt
foramen, a cuius lateribus tenuis membrana cerebri tegens processum exigit sua
substantia sed uenis magis exilibus distinctum. Figura huius processus eadem est
quae infimae uasis quo utimur ad liquores in uasa angusta infundendos ne profluat,
siquidem superne lata est, et concaua peluis modo sed deinde degenerat in fistulam.

quae per

t. ij. fi. xv. F. fi. xvi. A. fi. xvii. E. fi. xviii. xix. A. quae per foramen in ~~quarta~~ crassa membrana exeunt, descendunt ad glandulam, ibique illigata sunt;
subcrassa n membrana residet glandula [37] quadrata, superne caua, inferne gibba, isti sinui
insculpto in osse sphenoeidi immissa; substantia durior est et densior quam reliquarum glandularum;
t. ij. fi. xiii. Φ. fi. xiiii. E. F. fi. xv. Φ. fi. xvi. C. C. fi. xvii. A. B. fi. xviii. undique inuoluta tenui membrana a fine infundibuli orta, per hanc membranam illigatur
glandula cum osse sphenoeide, et cum duobus grandioribus carotidum arteriarum ramis [38] ad latera
t. ij. fi. xvii. tera glandulae sed durioris, neque n ibi reperitur admirabile illud rete [39] quod a ueteribus traditur;
neque facta est a natura haec glandula, ut fulciat uasa, sed ut pituitam suae substantiae
non alienam excipiat, quae per infundibulum descendit non modo a duobus ventriculis, sed quos
diximus in unum commune foramen desinere, sed etiam ex posteriori parte tam dextri,
quam sinistri uentriculi deorsum spectante, et ex corpore ... n destillat inde ad nares
t. ij. fi. xix. C. D. E. F. per instrumenta ... hominem ... habente, sed descendit per glandulam haec;
quatuor enim quasi canales [40] duo utrinque ad latera glandulae in osse sphenoide siti sunt, duo
uersus partem priorem ad illa foramina pertinentes per quae exit secundum par neruorum
cerebri; per hos delabitur pituita ad oculos, et inde per proprium foramen in cauum nasi;
alij duo in posteriorem partem tendunt ad rimam quae insculpta est a priori parte illius fo-
raminis per quod grandis ramus carotidum arteriae ingreditur. descendit pituita non subito
t. ij. t. i. fi. i. sed paulatim a glandula per hanc rimam ad palatum, ad quod destillat etiam per alia fora-
mina, per quae neruorum, uenae, aut arteriae transeunt. Ex ijs quae in caluaria continentur, processus [41]
t. ij. fi. xiii. L. L. t. ij. fi. xiii. D. D. adhuc restant, quos cerebrum exigit, ... sunt ... medulla spinae e
duo qui nerui [42] molles, qui a ... uentriculis cerebri ad ... os [43] caluariae cribri modo
perforati desinunt, odorandi facultati ... in 3° libro. nunc transcendum
est ad reliqua instrumenta facultatis animalis, quae extra cerebrum sunt.

De oculis C. IIII. **E**rgo instrumenta facultatis animalis quae extra cerebrum sunt aut ad sensum spectant aut ad
motum: agemus autem de ijs quae ad sensum, et primo ad motum uisum. de oculis nimirum, quorum natura
explicanda est, quae ut aliarum partium in fine consistit, et aliarum partium idonea compositione ad
illum exequendum. Finis igitur oculorum est uisus, qui at ex pluribus particulis, ex quibus
componitur, uni praecipue tribuatur uidendi facultas, reliquis usum aliquem suppeditantibus
ad totum tamen oculum refert, cuius est quasi anima. Ad compositionem spectat materia,

2

& forma [illegible] oculi materiam simplices partes, ex quibus componitur tres scilicet humores & sex seu septem tunicae una cum palpebris musculis neruus quos [illegible]
[illegible] oculi formam enarrauerimus. Forma [illegible] accidentia non [illegible] est de
genere substantiae quemadmodum [illegible] magnitudine numero situ [illegible] figura superficies [illegible] figura [illegible]
[illegible] rotunda est [illegible] proportione magnitudinis
& minus [illegible] anterior [illegible] superficies oculi a priori parte [illegible]
[illegible] palpebrae [illegible] causam
[illegible] a posteriori [illegible]
[illegible] partes singulas magis [illegible] ad [illegible] [illegible] que
de partibus referunt [illegible] ut [illegible] animalibus ita hominibus est [illegible]
[illegible] & [illegible] [illegible] in quo continetur.
Duos fabricata est natura oculos [illegible] laeditur [illegible]
[illegible] communiter spectamus [illegible] omnibus [illegible] quas duplices efficit, sed & ut
simul [illegible] plura obiecta possint [illegible] videre.
[illegible] situs [illegible] nempe in capite quod oculorum gratia factum esse
diximus. ex quo tamquam ex specula quae longius distant melius prospiciunt. merito at
in priori parte fuisse collocatos dicemus [illegible] utilitate sive materiae necessitate intuemur
[illegible] ad ea [illegible] quae agenda sunt [illegible] posteriori parte inutiles fuissent. neque [illegible]
commodum attulissent [illegible] materiae necessitas et requirebat
ut in priori parte collocarentur [illegible] nerves [illegible] accipere, quia
a priori parte cerebri [illegible] a posteriori [illegible]
utrinque [illegible] sinum
rotundum, qui intro procedens, veluti in trianguli mucrone finit: in hoc igitur sinu oculus
continetur. [illegible] undique defendit. superne a supercilio inferne a gena a lateribus a naso &
osse iugali. sed de oculo satis in universum tractavimus. persequamur nunc separatim
eius partes ordiemur a[t] ab intimis, neque ad extimas pergemus. omnium maxime
intima constat esse humorem, quem a glaciei similitudine graeci vocant κρυσταλλοειδῆ.

[illegible] f. i. A. f. ii iii. f. v. T. f. vi. V. f. vii X. f. viii. f. x [illegible] f. xii [illegible]

consistit autem similitudo in splendore, splendet. n. ac pellucet hic humor perinde ac glacies, non tamen durus est, sed catenus concretus, quatenus extra oculu eductus nó fluit figurá rotundá habet, quæ magis ab iniurijs defendit, & pluribus suis partibus recipere obiecta potest. q. si plana esset. non tamen ex toto rotunda est, sed globi refert, à priori, & posteriori parte leuiter compressum, ita ut lentis modo in has partes assurgat. p. in latera quod si rotunda penitus esset, facilius elaberet, neq. firmiter suo loco maneret. superficies autem læuis admodum, & lubrica est, color albus, ac splendens; qui maximè idoneus est ad reci quas spectamus imagines accipiendas; quamobrem meritò Galenus inter oculi particulas illi potissimá tribuit videndi facultate, nã & sit eo loco est unde probè cernere posset, quæ sub aspectum cadunt; à posteriori enim parte residet in humore uitreo, à priori tenuissima tunica tegitur, è cuius regióe altera sita est, quæ neluti cornu laternæ pellucet; siquid autem inter hanc, & prædictum humorem interponatur; prohibet aspectus sed præstat antequá eiusmodi tunicas exponamus, uitrei humoris naturam enarrare dicat hic græce ὑαλοειδὴς qd referat uitrei colorem; seu splendoré, pellucet. n. ut uitreum, non tamen splendet ut glacies, & ideireo similis est uitreo iam refrigerato. quod pertinet ad splendorem; sed quod ad durities. non adeo concretus est ut ei ex oculo exhibat figurá suá retineat, non tamen aquæ modo fluit, sed uitreum fusum imitat. cuius magnitudo longè superat magnitudinem crystalloidis, occupat enim bonã partem oculi. Forma dimidiatam pilam representat. cuius pars quæ rotunda, & concauxa est, in posteriora spectat. sed plana superficies in anteriora. hæc ut media catenus terminat. quatenus posteriorem humoris crystallini prex. nulle medie interiecto excipit; ita ut resideat crystallinus in uitreo, quasi pila in aqua, cuius dimidium supernatet, dimidium emergat. summus uitrei humoris est crystalloide non solu continere, sed & alere, neq. n sanguis alit, qui longè dissimilis est, sed uitreo qui quato albedine, & crassitudine sanguine superat tanto superat à crystalloide legit uitreus humor à priori parte q plana est, tunica, quæ quod cilia referat ciliaris appellat. à posteriori uero quæ concaua est, tunica retiformi, quã gei ἀμφιβληστροειδῆ. In enarrandis duobus oculi humoribus

v. b ij. fi. i. C. fi. iiii.
v. vi. fi. viii. a.

3. t. ij. fi. i. K. fi. xi. gg.
fi. xii. hh. fi. xiii. c.
4. t. ij. fi. i. E. fi. xiii.

s·t·iij·fi·i·B·fi·xx·x·d·

trium tunicarum a quibus proxime sequitur mentionem fecimus arachnoidis, ciliaris et amphiblestroidis quas nunc singillatim exponere oportet sumpto initio ab arachnoide sic dicta a graecis quod similis sit araneae telae tenuis enim admodum est et pellucida quemadmodum cepae tunica neque solum tunica est sed tenuis ita ut per eam in speculo [illegible] imagines [illegible] tegit autem crystalloidem humorem ut diximus a parte anteriori [illegible] [illegible] in medio sita est; defendit eundem ab una tunica contactu et idonea est in qua ut diximus imprimantur tamquam in speculo rerum imagines [illegible] a posteriori parte induit retiformis quam [illegible] appellant [illegible] at ex nervo qui a cerebro [illegible] facultatem afferens [illegible] [illegible] etiam penetrans [illegible] [illegible] parvulis venis atque arteriis distincta [illegible] cerebri substantia [illegible] album cui membranula illa tenuis interna posteriorem partem vitrei humoris universam similem [illegible] [illegible] a natura, ut humori crystalloidi partim idonea sedem praestet, partim alimentum suppeditet; nam ubi nervus a quo oritur destitutus tenui membrana cerebri in hanc tunicam degenerat [illegible] venas et arterias [illegible] proposita tunica [illegible] videatur. spectant haec ad vitreum humorem a quo deinde ad crystalloidem diximus. At prior pars humoris vitrei qua plana [illegible] [illegible] crystalloidem accipe, [illegible] amplius tunica [illegible] [illegible] quesdam processus quibus

t·t·iij·fi·i·K·fi·viii c·fi·xi·gg·fi·xii· h h·fi·xix·

quasi radiis [illegible] [illegible] palpebris seu palpebrarum pilis similis est, atque idcirco ciliaris a recentioribus vocatur tegit autem [illegible] undique priorem partem humoris vitrei in orbem [illegible] ad crystalloidem in medio situm cum illigat. nascitur haec a duplici tunica accipit enim ab una qua proxime [illegible] processus illos [illegible] reliquam vero materiam ab arachnoide quae priorem crystalloidis humoris partem extra vitreum prominentem [illegible]. Quod si dixeris [illegible] materiam quam ipsa arachnoides a retiformi et a nervo illo molli dilatato proficisci fortasse non decipieris cum et substantia similis sit, et nullum aliud initium unde oriatur ibi se ostendat; habent enim aliae tunicae oculi omnes

ut diver=

ut diversa sunt ita diversi initii manifestu substantia arachnoides, retiformis, et
maxima etia ex parte ciliaris eade omnino uidetur: ea namq; quia dictus nervus
mollior effectus suppeditat sive ciliaris est ne solu tegere priorem uitrei humoris
l. iij. fi. i. G. fi. xiiii. xv. xvi. partem sed per processus illos nigros et ligari, et alere oculi processus illi nigri uti di-
ximus ab uvea tunica. at qua nunc aggredimur vocat haec a graecis χοροειδής, quod
instar χορίου. sic est et xiiii involucri foetus, multas venas: atq; arterias inter se
alliget, et intexat vocat et ῥαγοειδής quod uvae acinum imitetur. cuius initium
l. iij. fi. i. E. E. fi. xiii. l. fi. xv. o. fi. xvii. p. est tenuis membrana quae a cerebro ad oculum cum nervo descendit, venas atq;
arterias secum afferens, haec membrana statim atq; ad oculos pervenit dilatata
in tunica degenerat, uitreum, et chrystalloide humore, una cum tribus iam dictis tu-
l. iij. fi. i. H. fi. xvi. ij. fi. xiiii. nicis involuens ita ut rotunda sit, non tamen ex toto, cum ab anteriori parte de-
l. iij. fi. i. I. fi. xiiii. n. fi. xv. r. fi. xvi. y. fi. xviii. k. fi. xix. k. primat, et superficiem habeat non convexam sed planam qua parte nigrior oculi
spectatur [illegible] in cuius medio perforata est parvo foramine quod graeci κόρην latini
nominant pupilla per quod fit visus, sive color in anteriori parte qua planam
esse diximus niger est. nec in omnibus eodem modo ex cuius coloris varietate nascitur oculus
cesius, glaucus, niger, neq; n. tenuis humor quem paulo post subijciemus hanc colorum va-
rietatem affert in oculi nigro in quo restat idem color et ubi ille humor fuerit
effusus. In posteriori vero et interna parte uuae color multiplex deprehenditur ad
initia quidem albus tum ceruleus ac viridis, velut iris deinde fuscus. qui color in
nulla alia parte corporis reperitur, aut necessarius est, ab eo n. recreatur uitreus, et crystal-
linus humor, cum splendor lux, albedo externa dissoluit ita ut una tunica non modo teg-
mini sit, et interstitium inter uuea et tenue humorem quem postea subijciemus, sed veluti
auxilium adversus noxam splendoris, praeterq; quod alligat iam dictas tunicas atq; humores,
quibus alimentum affert per venas, atq; arterias quas a tenui membrana cerebri obtinuit. super-
ficies eius interior et ea quae utriq; humoris aspera est, sed iuxta crystalloide levis et mollis, ne eo-
tamen molesta sit. atq; ideo ei modestia ab humore tenui: externa vero aspera est propter processus
quos ad ciliarem tunicam exigit, in dura quia cum cornea iungit, ne ab ea offendatur. caeterum fo-
ramen spiritu distendit uiuente animali, in cadavere concidit, ac ruit, ubi spiritu destituitur.

madesit pupillæ interna pars quæ perforata non est uel humore tenui ibi contento à quo mollior redditur, nã hoc effuso exsiccatur, et durescit. ac crystalloide humo-
x·t·iij·fi·xviii·x· rem lædit. sed satis de uvea pergamus ad corneam.

xi·t·iij·fi·I·M·fi· xvi·xvii· A dura membrana quæ à cerebro cum nervo uidendi facultatem præbente descẽdit ad oculũ et quia in ipsũ inserit latescit et crassior redditur ac durior. tunica nascitur. quæ oculum uniuersum tam à priori quam à posteriori parte circundat. uocatur autem à posteriori parte
12·t·iij·fi·xviii· xix·ll· σκληρότης à sua duritie. ubi non solum dura est, sed etiam crassa, ac minime pellucida. sed ab anteriori parte quà nigrum oculi tegit. pellucet ut cornu laterne, et in par-
13·t·iij·fi·I·N·fi· xvi·xvii·x·fi· xviii·xix· uulas squamas diuiditur et à cornu à cornu dicta est graece κερατοειδής, interna superficies à posteriori parte uveæ tunicæ proxima ac ualide coniuncta est. eadem à priori quia pellucet distat ab ea quã depressa esse diximus ac perforatã. externa uero à posteriori parte, ubi cum aliis membranis adnata uestit. aspera est. à priori lenius et lubrica, ubi pellucet. et pura atque alba est. eo autem peruenit ut ne solum tamquam inuolucrum tegat sed ut parte sua pellucida, ac pura permittat rerum aspectabilium ~~acceptabilium~~ imagines cerni. id quod prohibet ubi magis corrugatur, ac duplicet. quamquam meãi senibus distat autem à priori parte
14·t·iij·fi·I·OO·fi·vii· viii·b· ab uvea ut diximus distat et ab humore crystalloide medium spatium quod alioquin inane esset replet tertius quidam humor, qui quia aqueus est splendidus et magis fluat quam uitreus, nominatur à græcis ὑδατοειδής à nostris uero recentioribus quod oui album referat, albugineus implet autem non solum id spatium quod inter corneam et uueã est ac crystalloidem, sed et quod inter uueã et pupillam quà perforata non est, ita ut contineatur tam à priori quam à posteriori parte ipsius. superficies eius interna plana est sinuata tamen è regione eminentiæ crystalloidis humoris. exterior gibba in speciem pilæ dimidiatæ. prohibet hic ne cornea ruget, et supra cristalloidem humorem decidat, non permittit exsiccari uueã tunicã defenditque humorem crystalloidẽ à ui lucis ac splendoris externi. Apparet eius utilitas ubi effundatur nam sic exsiccatur uvea et cornea crystalloidẽ attingit, ita
15·t·iij·fi·I·Q· ut impediat uisũ, id quod facit et ubi concrescat. et suffusionem faciat.

Vestit prædictã tunicã alia, quam efficiunt chordæ musculorum oculi mouentium, no tamen totam uestit. sed usque ad nigrum oculi dumtaxat quia σκληρότης dicitur: nã à priori parte

ubi ad

ubi ad oculi nigrū pellucet, & cornea uocat, cessat tunica, quā efficiunt chordæ musculorū, neq̄ cornea uestit; præbet aūt usum non solū tegmenti, sed etiā ligamenti; arctius n. retinet oculum in suo sinu; huic superiectū est album[16] oculi, quæ tunica orit à membrana pericranie obducente caluāriā, ita nō adhæret tunicæ, quam musculorū chordæ efficiūt, ut uix resolui ab ea possit; quamobrē græci ἐπιπεφυκότα, quasi adnatā, & adhærentē uocant, continet n. oculum in suo sinu cum uicinis partibus committit; uestit aūt solummodo priorē partē; in cuius medio perforata est ad nigrū oculi, à superiori uero, & inferiori parte ad palpebrā procedēs, efficit eius tunicā interiorē. constat n. palpebra ex cute, mēbrana carnosa, & tandē ex eadem membrana pericranio, quæ album oculi efficit: iunguntur hæ tres substantiæ simul, & ad finē palpebræ illigant cum cartilag.[17] oblonga tenui molli, quæ oras utriusq̄ palpebræ ambit, ubi pili nascunt, uocat hæc particula græcè ταρσὸσ. inter cutem, & membranā carnosā interiectus est humor pinguis, præterea fibræ tenues, carnosæ eorū musculorū, à quibus moueri palpebrā diximus quarto libro. qui de musculis faciei, quamq̄ nō mouet inferior, sed superior duntaxat, quæ claudit, & aperit. Ne aūt siccetur, prouidit natura partim pingue humore iā dictū, partim quem oculi angulus pbet à quo madefiant. propria substā ex qua efficit palpebra, max. idonea est ad oculi operculum efficiendū, per quod non solū m. defendit, sed tempore somni etiā claudit, uix n. dormire licet oculis apertis. Belluæ quæ duros oculos habent, uelut crustaceæ, cancer, camarus, paguros palpebris quidē carent, quod nō ita externis noxijs offendant, sicuti q. mollibus oculis prædita sunt: tēpore aūt somni recipiunt oculos in interiori sinu. substā igitur palpebrarū in hoc max. idonea est, quæ claudat, & aperiat, & oculū tangat sine noxa, cū molle & lene superficie habeat. cæterū cartilago, quæ palpebræ ora ambit, eo spectat ut priorū acies erecta in priore parte retineatur. At pili nō permittunt paruulas bestiolas, puluerē & exigua corpuscula ad eos penetrare; hæc siquidē prius pilis inhærescunt, q̄ ad oculū penetrent. eodē spectat & superciliorū pili, qui, quæ à capite decidunt, retinent, neq̄ permittūt in oculos defluere. Restat uterq̄ angulus oculi, in quo duplex glandula[18] continet, una superior, altera inferior uim habens madefaciendi; proinde atq̄ illæ quæ sitæ sunt sub lingua. proprie aūt in angulo interno, qui ad nasū spectat, paruula quædā substantia est, tegens foramen per quod humor in oculis superās fert ad

i. t. iij. fi: xix. e: in extremo circulo. ii. xix

i. t. iij. fi: xvi. libri sexti.

i. t. iij. fi: xix. λ.

nares. Quod si ob aliquod infortunium eiusmodi caruncula interierit praeter voluntatem assidue effluunt lacrymae non sine magna molestia. sed praestat oculi particulas oes quas ab [illegible] [illegible] [illegible] recensere. Sunt at hae praeter palpebras et angulos [illegible] praeter musculos. praeter duplices neruos et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libere [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] retiformis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] efficiunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut ab externa parte incipias [illegible] [illegible] secunda est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tunica quarta [illegible] quinta retiformis. sexta ciliaris. septima humor vitreus; quibus absolutis, ad reliqua sensuum instrumenta aggredimur.

circa quae sunt a chorao musculos

De instru[o] odorat[us] auditus, gustat[us] et de dentibus C. V

Odoratus [illegible] nasum [illegible] omnes [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eius facultatis quae [illegible] percipit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura exposuimus. Pertinet igitur nasus ad odoratum, pertinet et ad reficiendos spiritus animales in anterioribus ventriculis cerebri, reficiunt enim ex aere, qui ad eos per nares fertur cum inspiramus; pertinet et ad respirationem [illegible] [illegible] magna necessitas urgeat ut respiramus per os sed hoc clauso per nasum fert ad os [illegible] asperam arteriam pulmones et tandem ad cor aer qui ibi [illegible] [illegible] [illegible] est per eandem [illegible] [illegible] et tandem per nasum expellit. pertinet denique ad pituitam quae ex cerebro in ipsum detrudit, vel proxime, vel per foramen [illegible] ad eius cauum spectans a naso [illegible] materia parti per foramina externa educit. parti per interna in os [illegible] ut inde postea excreat [illegible] [illegible] naso ad eos eiusmodi usus, qui odoratus gratia praecipue fabricata est. max[ime] at habilis e nasi constitutio ad proposita munera oia exequenda. Habet enim musculos, de quibus quarto libro [illegible] sumus [illegible] [illegible] [illegible] respiratione opus est. contrahi eius alae possint. constat ex osse et substantia cartilaginosa, ut pateat et iis quae a cerebro per ipsum expellunt. et [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] ad cor parti ad cerebrum aspirare debet. legit intus tunica quam accepit a crassa cerebri membrana per parua foramina in octauo osse caluariae. quod mox subijciemus. Continuat haec membrana per

si quos habet.

interna

interna nasi foramina, quæ transeunt ad os cũ tunica uestiente linguã, palatũ, asperã arteriã, guttur. nam & hæc quoq; oritur à processibus crassæ membranæ, qui ex caluaria prodeunt per foramina ad os spectantia. tenuior tñ est in naribus hæc tunica, q̃ in ore, utilisq; est ad tegendum & ad præbendũ sensũ cartilagini quæ alioquin omnis est exps. Diuidit internus nasus medio septo in duas nares, ita ut utrinq; sit insigne foramen, qđ rectã à superiori parte deorsũ tendit. sed duo alia habet foramina ~~habet~~ interna, quæ paulò suprà dimidiũ longitudinis eius tendunt ad os, non tamen rectà, sed è regione gutturis. ~~sed~~ at paulo ulterius ne aer frigidior ad pulmones aspiret aut secũ adducat puluerem & minuta corpuscula: adhærent n. hæc faucibus neq; in asperã arteriã penetrãt. In summo naso ad intiũ situ est octauũ os caluariæ, quod græci à spongiæ σπογγοειδὲσ, à cribri similitudine ἠθμοειδὲσ uocarunt. distinguit n. multis minutis foraminibus, quæ non fere rectà à superiori parte deorsũ nisi pauca, nã pleraq; tortuosa sũt id qđ factũ est ne frigidior aer subitò ad cerebrũ aspiret, quod eueniret si foramina illa recta essent. & multo magis si pauciora, & maiora. retinent foramina hæc etiã pituitã, q̃ ex cerebro expelli debet. nã ubi crassior est ob iter angustũ & tortuosũ nõ facilè descendit.

His ita constitutis de naso. proximũ est ut ad propositam quæstionẽ de præcipuo odoratus instrumento reuertamur. Existimauit Aristoteles præcipuũ odoratus instrumentũ esse in interno naso, ubi credidit esse operculũ, quod aperit à spiritu sursũ attracto, ita ut percipiat tunc odor cum aperto illo operculo ad intimũ nasi fert: in quo hæc facultas residet. Improbat Galenus hanc Aristotelis sententiã in libro quem de instrumento odoratus composuit; ostendit n. eiusmodi motũ operculi quod aperit in spiratione, neq; naturalẽ esse, neq; uoluntariũ, nã utrius det, non opus est aeris attractione, sine qua, tũ naturalis motus perficit q̃ uoluntarius à musculis præditus, si instrumentũ odoratus suo munere innato fungeretur. quoties operculũ ab aere aperit, posset sine attractione spiritus percipi odor, ueluti si quis nasũ uento exponeret, aut fistulæ, uel folli quã inflemus. At contra cõstat nullo modo tunc percipi odores, nisi aer attrahat, ex quibus euentis concludit Gal: præcipuã sedẽ odoratus, non esse in naso, id quod et probat per eius substãtiã, quam monstrat, minimè idoneã esse ad sentiendũ, non n. idoneum est os, nõ cartilago,

ut neq; etia tunica quae palati accepit ramulum a tertio pari neruor. cerebri qui uix idoneus est ad sensum tactus. ob quã causã & palati tunica non habet sentiendi odores. Concludit igit in caluaria sita esse uim odoratus quẽ reliquor. sensuum facultates extra caluaria resideant. nasu uero catenus esse instrumentu odoratus quatenus ma[illegible] prebet odoribus ad praecipuum instrumentu tendentibus qua parte apte dixim. alterutros

a.t.ij. fi: xij. C.D. fi xiij. L.L.

cerebri uentriculi ... tuq; uerum per quos [illegible] ad [illegible] facultas [illegible] capi ad duo processus* albi tenues [illegible] [illegible] substantia qua cerebru habentes [illegible] ex [illegible] [illegible] q; [illegible] sunt neruis & eundem [illegible] non ex caluaria non prodeant. in neruis ponendos esse non dubitauit, recta itaq; tendunt in parte priore in itinere per tenuem membranã cerebro [illegible] ad [illegible] perueniant ad interna parte ossis [illegible] dextri ad dextru, sinistri ad sinistrũ. ad quos sinus cum perueniunt non amplius alligantur tenui membranae, sed soluti terminant ad [illegible] iuxta posteriore parte ossis [illegible] qua tegit dura cerebri membrana [illegible] foraminibus [illegible] atq; ipsi os perforata. ad hos praecipue processus [illegible] peruenire odorem [illegible] & parua foram. ossium [illegible] ad eum [illegible] processum id quod probat uel eo arg.to quod per odores [illegible] anterior cerebri pars ubi male affecta est quod [illegible] odoratus [illegible] [illegible] in anteriori cerebro redũdat per nares [illegible] ex quo constat [illegible] processus esse praecipui instrumentum odoratus q; [illegible] max. residere [illegible] in anterioribus uentriculis cerebri, unde hi processus oriunt. ita ut non satis constet quoniam sit propriu domiciliu huius facultatis siquidem anteriores uentriculi cerebri [illegible] dicendi eos domiciliu facultatis sentiendi q; propriu odoratus [illegible] quidem uerisimile [illegible] processus neruorũ officio fungi. ita ut per eos spũs ferat ad propriu instrumentu, quod par est ibi residere, ubi illi terminant sicut ceteri ad quos terminant [illegible] facultate deferentes. proprium uero instrumentu statuimus [illegible] ad sinus internos ossium ubi processus finiunt consẽtaneu uero [illegible] esse domicilium facultatis odoratus. cuius

subst[illegible]

substantiā simile esse (obiecto) dicto oportet, quod percipiendū est. obiectū tactus durū est, ac solidū,
quare et instr.ū obiectū gustatus est humor, quare et instrumentū quoq; humidū est. ob-
iectū odoratus est uapor, qui exhalat à rebus odorē mouentibus; tabescunt .n. humore in
uapores conuerso, quibus inest uis odoris. debet igit' substātia facultatis odoratus ua-
poris naturā retinere. hāc coniicimus in fine proṗentorū processuum uersari, quēadmodū
in fine neruorū quinti paris ad internū foramen auris substantiā quādā ueluti aerē,
quā credimus esse praecipuū instrumentū auditus. ad quē nūc transimus. Ergo ut odorat'
instr.ū est uapor, in extremis processibus cerebri, adeò et humoides, facultas ab anterioribus
uentriculis cerebri per eos processus fert. uia per quā externa obiecta ad ea sentiēdi ui
seruiēt, est, nasus; ita auditus praecipuū instr.ū est aer, qui in intimo foramine auris
residet, ubi dilatat neruus quinti paris, per quē à cerebro spūs mittit uim audiēdi
impertiens. auris āt uia est, p qua peruncāt externa obiecta ad instrumētū auditus.
sunt obiecta auditus soni .s. ex aere percusso proficiscunt. q obiē et praecipuū instr.ū
quod simile esse debet naturae obiecti, necesse est aeris substantiā retineat. quintum
par neruorū illorū, qui à cerebro oriunt ad intimū auris foramen ut diximus terminat,
minus āt molle est, q quod affert ad oculos uim uidendi, minusq crassū, nō tñ exiguū,
aut durū, sed molle, et insigne. At auris à qua iter praeberi externis obiectis diximus,
et materia, et forma habet ad hoc munus exequendum ualde idonea; materia .n. in-
terna os durū est, lapidis modo, ubi tria paruula ossa continent, et neruus, ac praecipuū
auditus instrumentū maxe defendi poterit; sed externae auris materia parti cartilago
ē, quā ab externis iniurijs neq; ita abrupit ut os, neq; ita lacerat ut caro, q q; ima ps
quae λόβος gr̄e dicit', minus iniurijs exposita carnosa est; forma aurū foris cō-
nexa intus caua, anfractus illos praeferens instar laryrinthi partis spectata ad cōmodi-
tate audiendi partim ad tutelā, ad cōmoditate quidē propter aeris motū, qui p eius in-
anfractus transiēs magis resonat; ad tutelā uero quod q extrinsecus incidunt, siue bes-
tiolae, siue corpora minima, non ita facile possit ad intima aure penetrare, et ner-
uū laedere; carent .n. aures operculo, quo praedita esse uident reliqua sensuū instr.ta
sequunt .n. oculi palpebris superciliisq. genis, naso osse iugali habet instrumentū

olfactus ectami os caluariæ, à quo defendit lingua, quæ est instr. gustatus: clausa in ore. aures pro operculo habent auriculas, à quibus et tepescat aer frigidior qui ad eorum interiora penetrans [illegible] non [illegible] lædat. Affert pterea [illegible] aures [illegible] pulsatur [illegible] mediocre [illegible] ad prehendos [illegible] quæ sequuntur [illegible] aures [illegible] assurgere [illegible] magis ad audiendum accommodat. Gustatus et instr.m præcipuum [illegible] esse debet [illegible] quod gustat [illegible] quæ [illegible] huiusmodi est lingua, quæ sapores percipit p tunica, q in eius summa parte sita est. accipit [illegible] ab anteriori parte cerebri mollis a tertio pari videlicet neruorum. hoc n fert ad linguam, ita ut dexter neruus ad dextram eius partem, sinister [illegible] dextra [illegible] parte [illegible] accipit ex priori pte cerebri [illegible] ad linguam p neruos molles tertij paris à cerebro deductos: sed cũ natura partibus ad unũ præcipuũ finẽ constitutis, ad alios quoq abutatur, lingua non solũ gustatus est instr.m sed et sermonis [illegible] manus [illegible] conficiendũ [illegible] sed tam ad loquendum q ad manducandum necessarius est motus voluntarius variis, sursum, deorsũ, ad lat.a ante, retro, in orbem: ob hãc cãm neruis [illegible] continetur, hunc motum præstantibus, hos quarto libro persecuti sumus. siti at sũt in penitioribus partibus linguæ [illegible] ad alias partes accipiunt neruos à posteriori parte cerebri [illegible] medul. æ sp. næ [illegible] ad musculos linguæ [illegible] paris a cerebro profecti. substantia propria linguæ [illegible] neruos [illegible] arterias [illegible] tunica [illegible] parata est [illegible] continet fibris rectis, obliquis, transuersis [illegible] in semicirculum [illegible] figurant. transuersæ crassiorẽ reddunt. obliquæ in latera mouent. in medio linguæ in longitudinem situm est ligamentum, cui [illegible] fibræ nectunt. Accommodant igitur ad motũ fibræ quibus lingua continet [illegible] ac musculi et ne

in ex=

ne in exteriore parte magis q̃ par sit à musculis trahatur, id quod et sermoni, et confectioni ciborũ incommodũ esset, subiecto ligamento retinet, quod permittit quantũ necesse est, et non ultra: lingua impelli, neat ex motu siccescat, prouidit natura glandulas utring̃ à lateribus gutturis pituitã à cerebro excipientes, à qua lingua madefiat, cetterũ substantia tota spongiæ modo rara est, ut insuemore in quo sapor consistit, facile percipiat, ob quã causã est et mollis, nõ tamen ita ut facile exponat iniurijs, quas ei si mollior esset, inferret cibus duris, et asp. Quod attinet ad figurã, lingua à basi crassior est, ob firmitatem, ad imitationẽ angustior, ad facilioré motũ. Numero licet una sit, gemina tñ est, ut distinguat in dextram, et sinistram partẽ, geminã nõ habet superficiẽ substantiã, gemines musculos, uenas, arterias, geminos item nernos tã molles, q̃ duros, ita ut quintus instrumenti non sensus, odoratus, uisus, auditus, duplex sit. Magnitudo linguæ tanta est, quanta oris in qua continet, ad unguem quadrat; si maior existeret, non posset in eo commode recipi; si minor, minus belle perficeret sua munera. Factum n os est à natura ut receptaculũ linguæ humidum in quo possit commode suum officiũ exercere; neq; n factũ fuit os impetu cassus, aut spiritus temerè, ut quibusdam placuit, sed sapienter, ad gustatũ ciborũ, et potionum, ad manducandũ, ad sermonẽ, ad quæ et eadem̃ ad spiritũ uũ necesse esset, ad aerem attrahendũ, et educendum.

Ad cibũ uerò conficiendũ, et simul etiã ad sermonẽ collocauit natura in ore dentes de quibus agere nunc opportunum uidet. Omnes n eos scripsa qua de ossibus, ut qui non eiusdem generis eos esse censeamus ac multas ~~animalibus~~ nominibus. differant; ut prox. ostendam: licet tamen si Aristotelem sequi uelis, ossa eos genus ponere, quod duas species complectat, dentes scilicet et lingua ossa, ita ut differentiæ dentium propriæ non prohibeant quo minus sub eo illo ossium genere contineat, sed re uera tot ac tales sunt, ut satius sit dentes, et ossa nõ ad idem genus, sed ad diuersa referre: quã omnes facilè intelligent, si dentiũ naturã ordine persequamur. Consistit hæc in fine, et in compositione habili

ad finem exequendum. finem ad quem dentes constituti sunt a natura perpauci esse di-
ximus ad cibum conficiendum mandit et extenuat mollit a dentibus ut deinde
in ventriculo concoqui possit sed inserviunt dentes et ad sermonem qui edentuli sunt
[illegible] neque [illegible] proferre [illegible]
lius dentes quasi arma ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] sustinent [illegible] partes compositionem materia et for-
ma [illegible] spectemus primum [illegible] materia [illegible] ad formam
Distat ab ossibus dentium materia non modo quod substantia durior est, sed quod ae-
[illegible] quod non nascatur sed postea fiat, quod toto tempore crescat quod re-
nascatur [illegible], quod attinet ad substantiam longe durior est in dentibus quam
ossibus [illegible] quod [illegible] dentibus [illegible] qui magis atterunt
in parte [illegible] praeterea [illegible] substantia penetrant [illegible] per parva
foramina [illegible] dentes [illegible] ex quo [illegible] dentes [illegible]
[illegible] doleant. [illegible] natura [illegible] dentes [illegible] plus
caloris innati ad incrementum perpetuum [illegible] cedere-
runt [illegible] conficiendos [illegible] non [illegible] modo [illegible] mass-
[illegible] quae [illegible] atque [illegible] dentes, declinare [illegible].
[illegible] id quod ~~[illegible]~~ ossibus non accidit Non nascuntur dentes in prima constitutione quem-
admodum ossa sed postea fiunt. quandoquidem munus ossium statim a prima
constitutione necessarium est non sic dentium, neque enim necessarius est [illegible] usus cum
[illegible] lacte solo nutritur, nascuntur autem post septimum mensem priores dentes qui minores sunt, ita ut
[illegible] possint inter infantes [illegible] per dentitionem [illegible] qui calidiore lacte utuntur,
deinde fiunt alii dentes postremi autem post vigesimum annum nascuntur [illegible] teste Aristotele interdum
tardius, et octagesimo anno. Augentur ossa dum [illegible] usque ad finem videlicet adolescen-
tiae, dentes per totum vitae spatium increscunt, id quod natura [illegible], quia assidue atteruntur [illegible]
[illegible] augentur perpetuo deficerent [illegible] manifestum apparet, ubi oppositi dentes deciderunt.
qui restant [illegible] amplius [illegible] longiores evadunt [illegible] paulatim atterunt [illegible] dentes,
ut sensum lateat id quod absumitur. Hoc rebus etiam externis evenit, quemadmodum Lucretius
primo libro demonstravit his versibus.

Quin

Quin etiam multis solis redeuntibus annis
Anulus in digito subter tenuatur habendo
Stillicidi casus lapidem cavat, uncus aratri
Ferreus occulte decrescit, uomer in arvis,
Strataq; iam vulgi pedibus detrita viarum
Saxea conspicimus, tum portas propter ahena
Signa manus dextras ostendunt attenuari.
Saepe salutantum tactu, praeterq; meatum
Haec igitur minui, cum sint detrita videmus.
Sed quae corpora decedant in tempore quoq;
Invida praeclusit rerum Natura videndi.

Eadem est ratio dentium, quorum partes quae assiduè absumuntur, adeo parvae sunt, ut conspici non possint. Quod si dentes processu temporis non apparent minores, id propterea evenit, quod perpetuo augentur. ossa si semel intereant, non renascuntur; sed dentes priores pueris decidunt, ac renascuntur. decidunt autem qui prius eduntur, quod debiliores sint, et in priori parte, quae angustior est, contineantur: manet quidem radix, et appendix adiuncta nova subit, quae priorem expellit. postremò forma ossium ea est, quae maxime sustinendo et muniendo aptatur: dentium vero ea, quae loquendo, sed multo magis extenuando ac molliendo cibo. hic enim à dentibus dividitur, frangitur, conteritur. quapropter Natura multiformes dentes construxit.
2 lib: 2 · t · v · fig · 1 · 2 quatuor quidem priores,[2] tam in malis, quam in maxilla τομεῖς qui appellantur,
3 · lib · 2 · t · v · fig · v · 3 quod cibum incidant, effinxit latos et acutos scalpelli modo. Canini[3] ita dicti quod caninis dentibus comitentur, ad frangendum pertinent atq; idcirco ampli ad basim, ad finem acuti facti sunt utrinq; incidentes: sunt autem singuli utrinq; tam in maxilla, quam in malis; quamvis Cornelius Celsus non singulos sed binos existimet, eo quod primum[b] inter caninos ex quinq;[a] maxillaribus numeret.
4 · lib · ij · t · v · fi · v · 5 · 6 · 7 · 8 · Caninis habent à posteriori parte maxillares,[4] quos μύλας qui vocant, sunt autem utrinq; quini in malis similiter atq; in maxilla, quorum munus est cibum ab

incidentibus incisi, à caninis fracti comminuere, ac leue ac molle reddere. Fuerunt at a Natura lati duri, aspri quæ conditiones molis necessariæ sunt. debent n. esse lati, ut contineant id quod comminuendū est. duri ne cōterantur, aspri ut comprehendant neq. integrū prætir labi sinant quod comminuendū est. nā ubi ex longiori usu leues fiant, rursus exasperari solent, ut habiles sint ad suū officiū præstandū. Forma g. dentiū, ac superficies exposita est. De caius at̄ sorte licet dentes non solū paruū foramen ad initiū habere, in quod intrat ramulus, uenæ arteriæ neruī. sed etiam intus sinū quendam [illegible] n. est si duriori substantia [illegible] q. propositis muneribus sufficiant [illegible] facile colligi potest. sunt n. triginta duo. sexdecim in malis totidē in maxilla. quatuor incidentes duo canini [illegible] editi sunt. nam iunioribus pauciores restat situs. Sunt tā in malis, q. in maxilla [illegible] nuncupant. in quibus [illegible] nominat. Cæter̄ radices non æquales numero sunt omnibus, sed paruis singlę, maioribus binæ, maximus ternæ aut et quaternæ. quaobrē priores singulis radicibus [illegible] in duobus [illegible] iis q. in iis [illegible] maxilla cōtinet radices binæ sūt, cont. q. in malis ternæ, interdū ūā quaternæ, illæ ternæ sūt, partī in duob. maxillaribus [illegible] dentiū Natura, qua glū distet ab ossibus facile colligit.

Ex sensuum instrumentis illud tantū restat, quod tactui inseruit, est at instrumentū tactus quæcunq. pars nostri corporis neruor. est particeps, idq. merito cū hic pcipue sensus constituat animal. ergo præter ossa cartilagines. lig. m. glādulas illas quæ uasor. diuaricatione fulciunt adipē. reliquæ partes oēs præditæ sūt sēsu tactus cui taq. instrumentū inseruiūt. inter oēs max. ē exquisite sentit cutis interna dig. tor. manus quæ mollis ē. e. media tēperatione nacta ita ut acrius percipi possit q. tractāt.

Vt quæ

De sectione cerebri et reliquorum instrumentorum facultatis animalis inservientium c VI

Ut quae dicta sunt de cerebro, quod praecipuum est animalis facultatis domicilium, quae item de oculo, naso, auribus, ore in quibus proprii sensus resident, commode recognosci possint, praestat caput a reliquo corpore, sine vivente, ut in iis qui capite plectuntur, sive mortuo abscisum habere; quod ubi abrasum fuerit, os nudandum erit, et summa caluaria in orbem praecidenda, adacta serra paulo supra supercilia, et per tempora, dextra usque ad occipitum, ea animadversione, ne quid sub caluaria laceretur, interim capite a ministris per aures contento ne dimoveat. Ut summam igitur partem a reliqua caluaria separes, dividens os frontis, occipitii, temporum eatenus, quatenus cum dura membrana cohaeret, hebetiori scalpello modo ad hanc, modo ad illam partem admoto, qua detracta, venulas eius interna parte inspicies per ipsam penetrantes: dein crassa cerebri membrana adhuc integra perforanda est, et per illud foramen adacta fistula inflanda, ut quatenus intumescere possit, appareat. quo facto tertius crassae membranae sinus, qui in longitudinem fertur versus frontem demisso scalpello totus aperiendus, et sanguis qui in eo continetur detergendus, et vasa, quae ab eo sinu oriri diximus conspicienda; nudandum deinde cerebrum a crassa membrana. quod fiet si scalpello aperiatur linea ducta a fronte ad occipitium per fundum eiusdem sinus demisso prius per foramen specillo, ne quod subest, scalpello molestetur. secanda deinde transversa eadem membrana ab aure in utraque latus ad iam dictam lineam ita ut in exteriores partes universa cerebri nudetur. quod fiet, ut vasa, quae a tertio crassae membranae sinu ad tenuem proficiscuntur, facile deprehendantur, et acutiori scalpello resolvi possint. Ea vero pars crassae membranae quae nectitur cum octavo osse caluariae, ubi diximus esse instrumentum olfactus separanda est, et in posteriore parte vertenda, et utraque cerebri parte reducta tenuis membranae progressus inspiciendus. Quod si priorem partem crassae membranae ab ea separes, quae quasi septum intericcta est inter priorem et posteriorem partem cerebri, quartus apparebit sinus crassae membranae una cum ramis ab eo derivatis qui tamen melius inspicientur, cerebri portione ablata, et ea proprie quae per capitis longitudinem supra callosum corpus utrinque fertur digitis enim separatur tenuis membrana sensim a cerebro, quod ab ea nudatum delabitur digito at inquiri possunt commode tunc sinus, qui a lateribus sunt

callosi corporis, quibus inuentis magna primo cerebri callosi corpori utrinque suppo-
sita, quandoquidem acutiori nouacula adimenda erit, apparebit tunc callosum corpus,
et simul in dextrum que sinister uentriculus anterior cerebri inuenitur. Sub ipso autem
calloso corpore septum medium inter utrumque uentriculum pellucidum patet. Tum scalpello cal-
losum corpus a priori parte resectum in posteriorem reflectito. Itaque corpus, quod fornicem
imitatur, calloso corpori subiectum in aperto erit, in cuius latera demitti stylus pote-
rit. Ipsum uero a priori parte resolui, ut perinde ac corpus callosum in posteriorem
partem reflectatur. Inspicies tunc uenam, quae a quarto sinu crassioris membranae ad ante-
riores cerebri uentriculos fertur, sub corpore fornicem imitante descendere, et tunc
plexus retiformes in utroque anteriori uentriculo cerebri. Quod si stylum demittas, fa-
cile inuenies quo pacto ille plexus ex praedictis uenis partibus in priora descendat, et
quo pacto cum arteria sursum ascendente iungatur uena a quarto sinu durae membra-
nae deriuata. Quibus deinde resolutis et in posteriorem partem adductis, glandulam
coniformem, ad uasorum diuaricationem collocatam, intuebere(?). Tunc autem tertius cerebri
uentriculus quasi communis sinus duorum priorum occurret cum canali, per quem pituita ad
peluim delabitur. Occurret etiam iter quod ex tertio uentriculo ad quartum producitur, quibus inspec-
tis prior pars cerebri tota resecanda erit. Crassa membrana, quam septum esse diximus prio-
ris et posterioris partis cerebri, nisi prius auiata fuerit, ipsa quoque oculis subiicietur, eaque
adiunctum adhuc habeat tenuem sinum quem diximus, per quem si demittat stylus plumbeus, in-
ueniet primum duo, qui a lateribus sunt ambobus; inueniet et quartum, quem in prio-
rem partem ferri dicebamus, qui omnes aperiendi postea sub scalpello ut oculis subiiciantur. Post
haec stylum demittes in quartum cerebri uentriculum, qui a posteriori parte est, per canalem
qui a tertio ad ipsum fert. Discernes tunc clunes et testes, una cum altero canali ibi existente,
per quem pituita similiter ad peluim descendit. Ita ut(?) posterior cerebri uentriculus et
medullae spinae initium intelligatur. Posterior cerebri pars una cum crassa membrana in
priore parte ex caluaria attrahenda. Sic aperies. Discernes quartum cerebri uentriculum, cum
processu uermiformi et initio medullae. Poteris deinde neruos, qui ex cerebro tam priori quam
posteriori parte exeunt, facile inspicere, quibus extractis ad peluim accedes, seu infundi-

bulum

bulum, ac glandulá seu dura membrana glandulá supercincta, & arterijs q́ ad latera ipsius procedunt.

Perspecto cerebro ad oculos accedes, ac palpebras, quorú musculos comodo secabis, quo quarto libro docuimus, cú de musculis ageremus: inquires & uenas, & arterias, & nernos, qui à primo, & secundo pari à cerebro feruntŕ ad oculos, unà cú ramulorum oris ramis tertij paris quos in adipe musculis abducta reperies: serra prius excides frontis os oculi situ constituens: ubi oculú cruelles, adhærentẽ mẽbranã q́ oculú constringit ab osse resecabis, cuius portionẽ, quæ in interna palpebra sita est, oculo appensa relinquẽs, si musculos consideraueris, at ubi ab oculo & musculos, eradhærentẽ membranã detraxeris, apparebit neruus uidendi facultatẽ præbens, una cú uenis, & arterijs à cerebro in duram membranã translatus: q nodos deinde in longitudinẽ nerui, à quo crassã, & tenuẽ membranã à qua uestit, acutiori scalpello detrahes, & nerui substantia deprehendes, circa cornea unæ, & arachnoidis tunicæ initia inuenies: quibus inuentis, trãsuersũ nerui quã in oculú ingredit̃ secabis, & oculú rotundú, sine ulla appendica sinistra manu præhendes, pollice ad pupillã, reliquis digitis ad posteriorẽ partẽ admotis; dextra uerò tenuẽ atq; acutum scalpellú præhendens, linea transuersa duces per duram tunicã corneam, unde humores potrã per se clabat in sinistrã manũ, dextra oculo apprehenso: dandaq; opa est ut crystalloides supra nitrei, non minus supra crystalloidẽ collocet; quod fiet si ubi ex oculo clabunt̃ hi humores, sinistra manus proxima sit iqua recipiãtur crystalloides, & uitreus, nec non etiã tenuis, qui manu paulis per inclinata, promittendus est effluere. Retento itaq; crystalloide, & nitreo apparebit tunica illa aliaus, q́ anteriorẽ nitrei partẽ in orbẽ circũdat, crystalloidi illigata, quã la'niter tractata ab his separanda est & crystalloides à nitreo deducendus, & eius tunicam tela aranea similem inspices quã à lateribus & scalpello acuto incides, & ungui bus auelles: licebit tunc & digitis crystalloide tractare; ut eius duritiẽ p̃spiciat. At tenuia oculi à quibus humores iam effluxerunt sup sinistrũ pollicẽ aduertenda sunt: primũ at̃ ex ostendet tetiformis, quã si simul colligas

tunica substantiam praecidet, internam deinde uueam cernes cum reliquis humo-
tate & ciliis ex tunica dura in ipsam pendentibus, hanc persequere scalpello
usque ad iridem, nam pupilla & aranea quae fuerat ea abradet pro suspecto residuo.
Licet et alio pacto oculum secare, scilicet sectione a priore parte ad posteriorem
& modo secetur, investigantur diligenter sunt humores & humores, quibus co-
niuncti. quod si aequus instrumentum perspicere velis, cum [illegible]
[illegible] detrahenda est, & serra abscindenda maxilla pars [illegible] qua foramen suf-
fectum est, & [illegible] scalpello paulatim reliqua excidenda, ut in conspectu
veniat foramen, & membrana in qua nervus [illegible] generat [illegible] ossi-
bus, quae ibi conveniunt. Nam et os [illegible] ipsi patent & facile secari possi-
sunt ut nihil amplius tradendum sit de sectione instrumentorum animalium.

De membris C VII

Quum in prioribus libris de ossibus cartilaginibus ligamentis nervis venis ar-
teriis, quae partes simpliciores sunt, egissemus, in quinto deinde ad magis
compositas accessimus, & initio eius libri corpus nostrum divisimus in ventre,
thoracem, caput, & membra. persecuti hactenus sumus ventre, thorace, caput.
restant nunc membra brachia manus, & crura, quae in voluntario motu
inserviant. ipsa quoque inter instrumenta animalis facultatis numerari pos-
sunt. Haec ergo iam exponere oportet.

Sunt autem facta brachia propter manus, ut crura propter pedes, quorum brachium
divisimus in humerum, cubitum, & manum, perinde ac crus in femur, tibiam, pedem.
Loquemur primo de manu, tum de pede. Manus ut recte tradidit Aristoteles
data est homini pro armis, ut ratio pro arte, quare vere ut ipse inquit ars est
ante artes, & manus instrumentum ante instrumenta omnia, quod ad prehendendum
spectat. par autem fuit instrumentum quod prehendit, id percipere quod prehendit,
atque ideirco sensu tactus exquisito praedita est manus, qua prehendimus quaecumque
prehendenda sunt, & per qua utimur caeteris instrumentis. Compositio totius
brachii, & idcirco etiam manus ea fuit, quae maxime habilis esset ad prehendendum.
Materia fuerunt primo ossa ligamenta, cartilagines ad stabilitatem, et motus

facilitatem

facilitatem accommodata; deinde nerui per quos uis sentiendi, et mouendi à cerebro recipet. tu musculi qui uarios motus ad arbitrium nostrum præstaret, et tandé cutis, in qua tangendi sensus uigeret. At brachij pars, quæ proprie manus dicit, & propter quã reliquum brachium factũ esse diximus; diuidit in primã palmæ partem. palmã & digitos quinq;, quorũ ille qui magnus dicit, & pollex, ἀντίχειρ à Græcis uocat, quod reliquis quatuor opponat in præhendendo. Verũ quo motu moueat humerus, cubitus, quo deniq; manus, unà cũ digitis, abunde exposuimus quarto lº quà de musculis. ubi uniuscuiusq; chordas, ac sectionem enarrauimus. ossa at quibus oẽs brachij partes continent secundo lº percurrimus, sicuti tertio neruos, uenas, & arterias: ex quibus facile colligi potest, quantũ fuerit naturæ artificiũ in fabrica totius brachij, & proprie manus, ac digitorũ quorũ extremũ ab externa parte unguibus tegit, non quidem frustra, ut uidet uoluisse Plato sed ut facilius præhenderent minuta corpuscula, et ut extremæ illæ partes ab externis iniurijs defenderent; sunt n. ex materia, q̃ neq; frágit, ut os, neq; laccrat caro, sed iniurijs facile remititur.

Eadẽ rõ est crurũ, quæ ut diximus facta sunt propter pedes; sunt at hi àbulãdi instrumentũ, ut manus præhendendi: ita at constituti sunt ex calce, plãta, digitis, ut ad munus ingrediendi, ad quod destinant, maxª aptent: Adde, quod nonnihil et ad præhendendũ conducũt. ossa uẽ, ligamenta, cartilagines, nerui, uenæ, arteriæ, musculi, ex quibus totũ crus, et proprie pes componitur, i libris proxᵉ adductis tradunt ita ut non opus sit harũ particularũ, aut naturã, aut sectionem ulterius enarrare.

De sectione uiuorũ. C VIII. Ex partibus humani cadaueris nulla restat amplius exponenda ita ut absoluta sit Anatome uniuersa, illa excepta, q̃ ad uiuentes belluas pertinet, quã ad finẽ distulimus, quẽadmodum satius sit ut initio diximus) ante in cadauere, dein in uiuentibus belluis sectionẽ exercere; quæ ut pºlº docuimus, maxᵉ finem ostendit. ad quẽ constructæ sunt animaliũ partes. cũ materia, et forma ex qua construunt, facile et in cadaueribus depræhendant. multiplex at

Est sectio viventium belluarum, nam cum multae sunt partes quarum actionem aut usum venari per ipsam oportet, eas nunc ex ordine exponemus, quae in cadaveribus [illegible] sunt. Incipiemus vero a partibus complexionum, ad ossa, cartilagines, ligamenta [illegible] aut musculos; inde transibimus ad ea quae in ventre, tum ad ea quae in thorace, postremo ad ea quae in capite continentur. Quaecunque ad spectandum sit, bellua praestat pluribus partibus [illegible], quae in primo exposuimus ubi de [illegible] Anatomes tractavimus. Ossa quae in [illegible] cadaverum [illegible] firmamentum quod habent praestent, tamen in vivente animali membrum aliquod [illegible] habet, nec sustineri amplius potest. Ossis itaque aperte fractura tunc oculis discernes per quam facile signis [illegible] membri, quod tunc concidit, quod quidem citra sectionem etiam nobis hominum infortunia saepe demonstrant. Eundem fere usum habet et cartilago, quae si frangatur partes ipsi inhaerentes collabi similiter videbis. Quo pacto autem in articulis motus facultatem praestet in cadaveribus apparet, in quibus et conspicit usus ligamentorum, quod prohibet ne facile articuli suo loco moveantur. Ea autem quae transversa continent chordas flectentes aut extendentes digitos si in cane vivente detracta cute praecidant, videbis chordas huc atque illuc errare, id quod oculis ipsis cernes cum bellua moverit particulas ad quas illae feruntur. Cernes etiam simul quo pacto externa tendendi, interna flectendi facultatem habeant, cum bellua membrum sponte dimovebit.

Nervi qui non praebent canales, per quem vis fertur sentiendi et movendi, si detracta cute laqueo astringantur non amplius suo munere fungentur, ita ut pars ad quam pertinent sensu et motu privetur, qui restituuntur ubi laqueus resolvatur. Quod si nervum secet transversum, non restituet amplius aut sensum aut motum. Proprie autem ut recurrentium nervorum usum dignoscas, qui ad vocem edendam afferunt, scalpello linea longior ducenda est per collum, quae cutem una cum subiectis musculis usque ad asperam arteriam dividat, summa diligentia ne vasa quae a lateribus subiecta sunt violentur. Dein manibus aspera arteria comprehendenda, ut recurrentes nervi qui a lateribus eius sunt inveniantur, qui si

ambo

umbo astringant, desinet uox tota, si alter dumtaxat, seruabit' dimidia; ubi sol= uat' uinculum, restituet, quæ perierat: præcisis at aut alligatis nemis reuertebi' pr nocc retait' flatus. spinæ medulla si in uno aĩali præcidat' quæ subiectæ sunt partes, nihil amplius mouebunt, aut sentient, quod per ipsã uis aĩalis à cerebro, ad nemos, & inde ad singulas corporis partes, non amplius feratur ut solebat: Venar' munus etiã in ipso cadauere euidentius ĩ ert, ingue inue= niunt plenã sanguinis, qui à ceruice fert ad omnes corporis partes alĩ= das; id tamen in uno animali cognoscere poteris, quod alligata nena tu= bescet, & non amplius aletur pars, ad quã illa pertinebat. Arteriar' pulsꝰ à corde emanans, qui in cadauere deprehendi minime potest, deprehendit' in uiuente. licet u sectione extendere alligata superiori parte arteriæ infe= rioris pulsu cessare, ut quæ supernæ proficiscat' ab ipso et corde. Quòd si in arteria, quæ per inguen ad femur tendit in longitud.ẽ scalpello lineã ducas, & fistulam demittas, eius magnitudini respondentẽ, quæ tã supernæ, q̃ ifernæ ultra sectionem pertineat: deinde sic dimissã art.ã alliges, pulsabit superior pars, ut q̃ facultate à corde adhuc accipiat; inferior nacabit à pulsu, quem excitare non potuit sanguis, ac spus, qui per fistulã à superiori parte ar= teriæ ad inferiorẽ transiit. Quòd si arteriæ ors q̃ à corde ad cerebrũ tendunt, præcidant', ips tñ quæ per foram.ã transuersã processꝰ uui uertebrar' cerui= cis ascendunt, inuiolatis, adhuc fiinget cerebri sui muncre, & mouebit animal motu uoluntario, non tñ uehementius, nã si curat, decidet quòd pauci illi spus facilẽ absumat', sed iterum recreabit spus aliqua ex parte musculi detracta cute ceruicis ad sua initia reuertere, cui mouet' quòd si a initia secent, contrahet' nerui chordæ, neq; poterit amplius sui officiũ facere: si me= dij præcidat, una pars nervus inutil, altera nervus finẽ contrahet, neq; po= terunt amplius exequi cui nimus. sed trascamus ad partes magis ẽ positas, primò ad eas quæ in uentre residẽt ad naturalẽ facultatẽ attinentes: harũ facultas, atq; utilitas ex sectione et cadaueris intelligit, ut quod

ors

peritoneū tegat ac defendat omentū, & mesenterii uasa deducat, uentriculus cibum
conuertat in succū, iecur succū in sanguinē quod in uiuente bellua ante aperias qui
non multum ante cibum sumpserit, uentriculi officium esse intelliges mutationem eorum quae assum=
unt quod attinet ad foetum si canē uel aliud uterum gerente secueris, idem apparebit. nam
ubi deinde uterum incidas a quo eorum inuolucrum resoluas foetus cui nondum ampli=
us perspirare habeat per arterias a matre, statim strangulabit, nisi cito
inuolucris respiret, nam tunc aeris attractu aliquandiu uiuet. quod si aperto
utero relinquat foetus adnexus, arteriis eius arterias pulsare simul cum
arteriis uteri a quibus si separet statim pulsu priuabit. At eorum quoque
partium, quae in thorace uisuntur, usus deprehendatur sectione belluae uiuentis. primum
quod pectus ingestum non transit per asperam arteriam. quod pulmonis motus se=
quatur motum thoracis. quod arteriae moueantur motu cordis. si aut bellua lationis
pectoris ut simia magis ad hanc sectionem accommodabit solido quod acuto scalpello
diuidere pectus oportet a iugulo ad mucronatam cartilaginem, ubi membranae quae
in longitudine eius cauum diuidunt plurimum inter se distant. apparebit tunc in medio
pericardium quo aperto discernet motus cordis & arteriarum. quod si tunc ex altera
parte thorax perforet ita ut in cauum penetret foramen, pulmo ab eo latere non
amplius mouebit, neque dilatabit ut spacium illud impleat, in quod aer per foramen
ingredi potest. si ab utroque latere thorax perforet, primo foramine pulmonem
amplius mouebit, & ita strangulabit animal. si uero ubi superne aspera arteria perforet
& in id foramen fistula demittat, per quam pulmo inflet aliquo modo recreabitur
& aliquandiu uiuet, priusquam strangulet. licet & os thoracis attollere, sectione utrinque
adhibita qua cum cartilaginibus committit, & qua cum septo transuerso, sublatoque
osse & in superiore parte conuexo conspiciet motus septi transuersi, motus item cordis,
cuius si dexter uentriculus persecet, pulsabit adhuc sinister. si transuersum secet totum,
adhuc seruabit pulsus in auriculis, quo pulsu tandem cessante, cessat & ille, quem arteria
uenalis in pulmone praeseferebat. superest sectio capitis. quamquam praecipue cerebri actiones
sectione nullo pacto ostendat, tamen ex uiuente bellua deprehendere potes, & quod cere=
brum

brũ mouet motu arteriarũ quas continet tenuis membrana ipsũ inuoluens; ita ut si hãc adimat, cerebrũ non amplius pulset: & quod per se non sentiat, quã nõ solũ hinc percipere potes, sed in hoĩe et, ubi caput uulneret, quod si cerebri utrumq; uentriculus aperiat, amittet bellua statim sensũ, & motũ; si alter dumtaxat, amittet quidẽ, non tñ ex toto, id quod demõstrat ipsũ sensus & motus esse auctorẽ.

Quæ de ANATOME dicenda nobis erant habeant hunc finẽ, quod si ab instituto recessi naturã singularũ partiũ uberius persequens, quã sectio postulare uideret, excusabunt me æqui iudices, quod ut p°. etiã l° prædixi intelligã quidẽ hæc ad opus spectare, ubi sanitas, & natura singularũ partiũ conscribit. sed uereat ne mors ante uetetat, priusquã illud componere possim & satius ducã hæc extra suũ locũ quã nullibi scripta relinquere; quæ si quis diligenter perlegerit, quãuis agnoscat ab alijs accepta, intelliget a nobis (nisi fallimur) multis nominibus facta esse meliora. ~

FINIS ANATOMES AC
CHIRVRGIÆ
TOTIVS

TABVLA PRIMA, FIG. I.

Repræsentat p.ª fig: caluariá in orbé dissectum

A.A.A. Dura membrana q cerebrú á sinistro lat' inuoluit
B. Quæ á dextro.
C.C.C. Tertius duræ membranæ sinus secundú capitis longitudiné procedens.
D.D.D.D. Duo insignes duotus uenarú modo per duram membranam excurrentes.
E.E. Ramuli á sexta cap.ⁱⁱ uena per duram membranam procedentes.
F.F.F. Ramuli uenarú p caluariá, ꝯ preraniú penetrales
G.G.G. Portiones uenularú p suturam coronariam ad preraniú pertinentiú
H.H. Portiones earú, quæ per sagittariá egrediuntur.
I.I. Portiones earú, quæ per lambdoidem.
K. Vnum ex cerebri tuberculis caluariæ sinus repletis?
L. Sinus in ossé frontis conspicuus.
M. Caluaria.
N. Cutis

FIGVRA II.

Repræsentat hæc fig: duram membranam dissectá, ac decorsú connectiam, ut tenuis oculis subijciat. parte

A.A.A. Elatior sedes duræ membranæ dextrá cerebri a sinistra separantis.
B.B. Tertius duræ membranæ sinus in long' diuisus.
C.C. Orificia nasorú á prædicto sinu ad tenuem membranam pertinentium, quorú initia notat DDD.
D.D.D.
E.E. Tenuis membrana.
F.F. Progressus nasorú p tenuem membranam ac ipsius anfractus.
G.G.G. Rami nasorú p duram membranam procedentiú.
H.H. Dura membrana.

FIGVRA TERTIA.

Demonstrat tertia fig: cerebri á membranis resoluti, ac in latera conuersi, ut duræ membranæ processus falcé referens, una cú calloso corpore appareat.

A.A.A. Dextra pars cerebri.
B.B.B. Sinistra
C.C. Cerebri anfractus.
D.D.D. Processus crassæ membranæ falcé referens.
E.E. Initia uenarú á dura ad tenuem membranam primum.
F. Canalis qui á quarto sinu duræ membranæ p inferiorem sedem processus falcé referentis pcedit
G.G.G. Ramuli qui á prædicto canali sursú ferunt.
H.H.H. Ramuli nasorú á tertio sinu duræ membranæ ad processú falcem referentem deriuati.
I.I. Initia nasorú, quæ á quarto sinu duræ membranæ ad tenuem procedunt.
K. Initiú nasis a fine quarti sinus deriuati, qui sub calloso corp.ⁱ ad plexú retiformé procedit.
L.L. Callosum corpus.
M.M. sinus ad latera prædicti corp.ⁱⁱ insculpti.
N. Portio processus falcé imitantis ad os ithmoides alligata.
O.O. Portio tenuis membranæ á cerebro resoluta.
P.P. Portio duræ membranæ.

FIGVRA IIII.

Ostendit hæc fig. cerebrú secundú caluariæ sectionem, in orbe usq ad callosú corpus dissectú, ac adempto, ut duo priores uentriculi se ostendat, dextra ad cerebri adempti portio iuxta hanc figuram eodé numero notata conspicit.

A.A.A. Dextra pars cerebri, quod in caluaria remánsit.
B.B.B. sinistra.
C.C.C. Dextra resecti cerebri pars sursú conuersa.
D.D.D. Notant hæ sedes cerebri anfractus, albo, ac sublimido colore respersos, propriæ ad sublimidum notat EF. albus GH.
E F G.H.
I.I.I. Callosi corpus utrinq á cerebro liberatú.
K.K. Portio callosi corp.ⁱⁱ dextræ adempti cerebri parti adhuc annexa.
L. Ventriculus sinister
M. Dexter
N. superior dextri uentriculi sedes.
O.O. Plexus retiformis in priorib.ⁱ uentriculis repositus.
P.P. Exiles uenæ á prædicto plexu ad uentriculorú substantiam pertinentes.
Q. Venæ ab eodé plexu sub priori callosi corporis parte ad tenuem membranam procedentes.

FIGVRA V.

Repræsentat quinta fig: callosú corpus in posteriora conuersú, ut eius inferior sedes una cú corpore psallidoideo appareat. Siue licet oēs lras ab A. ad Q. idem significare, atq in quarta fig:
A.Q.
R.R.R. Inferior callosi corporis sedes.
S.S.S. superior pars corporis psallidoidis.
X.X. inferior pars septi priores uentriculos diuidentis corpori psallidoidi adnata.
Y.Y. superior, quæ calloso corpori illigat.

FIGVRA VI.

Ostendit hac fig: inferiore sedé corporis psallidoidis quod in posteriora conuersú est, ut uena, quæ á quarto sinu duræ membranæ deriuata,

bonâ pte plexus retiformis constituit: in cõ-
spectu uenat.

A A A. Inferior sedes corporis psalloideis.

B. C. Qua corpus hic à cerebro orit.

D. D. Sinister uentriculus

E. E. Dexter

F. Ramus qui à sinistra carotide arteria deri-
uatus, per inferiorẽ aq posteriorem sinistri
uentriculi sedem progredit.

G. Arteria dextrum uentriculi petens.

H. Vena, q à quarto sinp dura membranæ ad ter-
tium cerebri uentriculũ sub corpore psalli-
doide collocatũ progredit.

I. Diuisio prædictæ uenæ in duas

K. Portio prædictæ diuisionis quæ ad sinistrum
uentriculũ pertinet: q uero ad dextrũ notat.

L. Plexus retiformis sinistri uentriculi.

M. Plexus dextri.

N. N. Rami à prædictis plexibus ad cerebri substã-
tiam pertinentes.

P. Ramuli qui à supdictis ramis enati extra ue-
triculos ad tenuẽ membranam feruntur.

Q. Canalis qui à tertio uentriculo ad pelui pgredit.

R. S. Tumi sinus in uentriculis insculpti, per quos
cerebri pituita ad pelui delabitur.

TAB. I

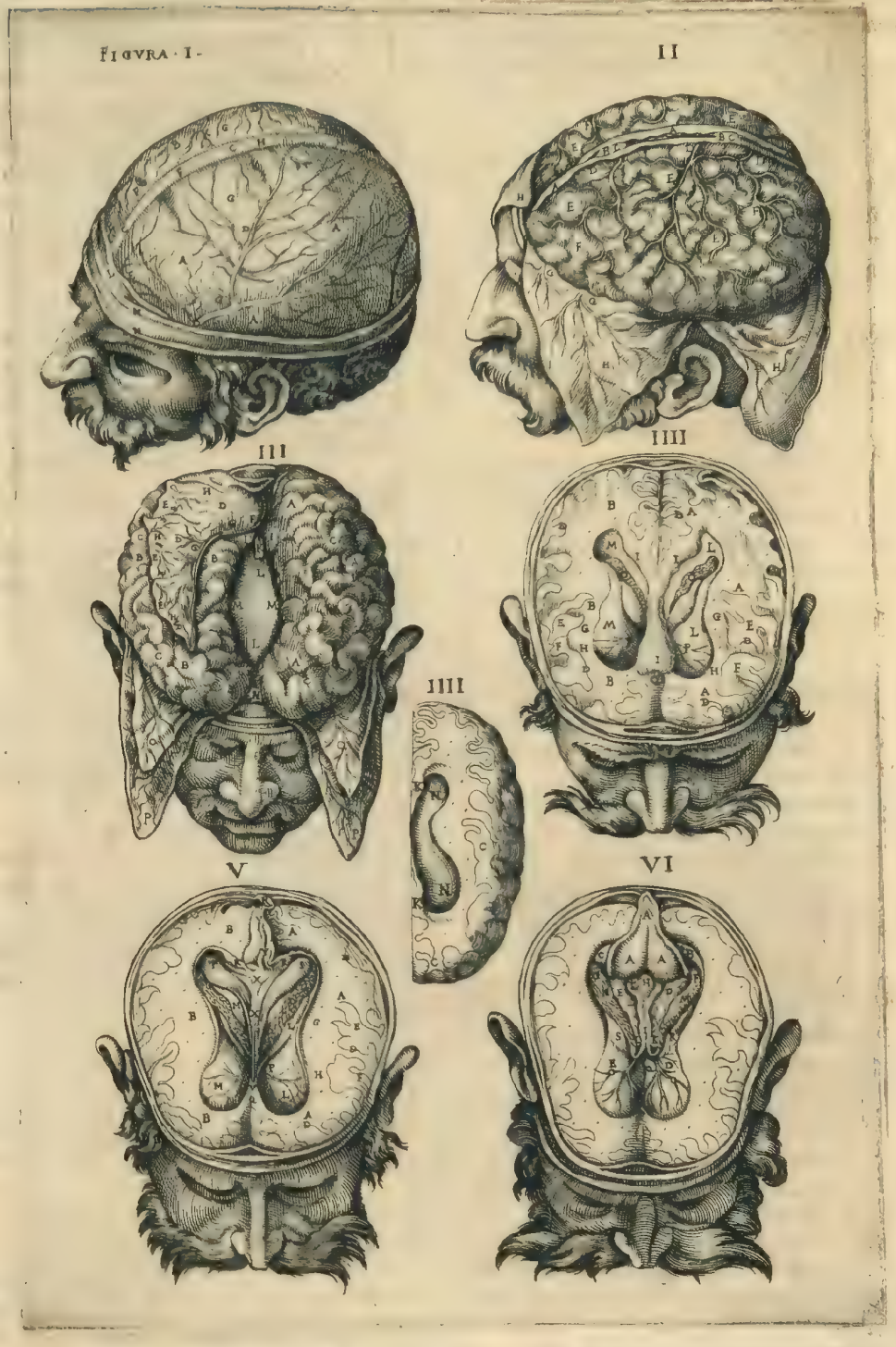

Tabula I. Libri V.

TABVLA SECVNDA. FIG. VII.

Demonstrat hæc fig: dimidia & posteriore cerebri parte adempta, ut cerebellum (ita appellant) in conspectu veniat, unà cum tertio ventriculo & canalibus ab eo emanantibus.

A A B B Cerebrum quod in caluaria reseruatum est
C C Anfractus cerebri
D D. Portio cerebri quam sublimiorem esse diximus.
E E Portio alba
F Portio arteriæ carotidis quæ ad sinistrum ventriculum pertinet.
G Quæ ad dextrum.
H Inferior tertij ventriculi sedes.
I. Canalis à tertio ventriculo ad glandulam pituitam excipientem procedens
K. Alter canalis qui à tertio ventriculo ortus tendit inter clunes & testes ad sinum posteriori cerebro & medullæ communem
L Glandula κωνάριον
M N Clunes ac testes membrana inuoluti.
O O O [illegible] membrana posterius cerebrum amplectens
P P Secundus duræ membranæ sinus
Q Q Primus.
R Lacus à primo & secundo sinu constitutus.
S Initium tertij sinus
T Quartus sinus qui omnes in longum dissecti sunt
V Vena à quarto sinu ad ventriculos penetrans quæ in posteriora conuersa est
X X. Posterioris cerebri portio à membranis soluta
Y. Ramuli à quarto sinu ad tenuem membranam posterius cerebrum & testes [illegible] pertinentes
Z. Portio duræ membranæ internis temporum ossibus alligata.

FIGVRA VIII.

Representat hæc fig.a posterius cerebrum à dura membrana liberatum, ubi & testes inuicem disiuncti sunt, ut euidentior fieret meatus à tertio ad quartum ventriculum penetrans. seu at licet literas omnes ab A ad H. ideo in priori fig. ostendere. Veru arteria notatam E G. tanto magis hic quam in septima, in priora vergit, quo cerebrum versus basim reiectum est

I Canalis per quem pituita ad peluim defertur.
K Canalis pituitæ viam præbens, qui enascit inter clunes [illegible] pertinentes [illegible] ad quartum ventriculum situm inter K & L.
L
N O. Testes
P Q Clunes.
R R R Posterius cerebrum tenui membrana obductum
S S S. S. Venæ per tenuem membranam diuisæ.
T T Rami vasorum per tenuem membranam discurrentium qui ad retiformes plexus efformandos ascendunt
V V. Portio duræ membranæ diuidens cerebrum posterius à priori.

X X. Venæ à dura membrana ad tenuem pertinentes
Z Z interna temporum ossa auditus organa continentia

FIGVRA IX.

Ostendit hæc fig: posterius cerebrum in priora [illegible] ut eius basis unà cum initio medullæ conspiciatur

A A. Pars anterioris cerebri propria adhuc sede continens.
B C D. Basis posterioris cerebri tenui membrana obducta & medullæ alligata: proprie at B. sinistram partem ostendit, quæ inserit in sinu ossis occipitij, ubi P. D. vero dextra, quæ recipit in sinu notato R. C mediam quæ vermem refert.
E inferior sedes vermiformis processus
F G H Medulla spinæ antequam ex caluaria prodeat. proprie [illegible] eius initium ostendunt quà cum posteriore cerebro committitur. H. quà ex caluaria egreditur.
I Sinus medullæ calami apicem referens, qui dimidiam partem quarti ventriculi constituit.
K K. Rami à venis ad primum & secundum duræ membranæ sinum tendentibus.
L Ramuli à vasis per duram membranam diuisi, ad tenuem quæ posterius cerebrum obuoluit pertinentes.
M Quintum par neruorum cerebri.
N Sextum.
O Septimum.
P Q R Sinus in osse occipitij ad cerebri processum recipiendos insculpti.
S S S. Secundus duræ membranæ sinus apertus.
T T T Primus

FIGVRA X.

Representat hæc fig: medullæ initium unà cum posterioris cerebri portione, testibus, clunibus, conario, & dimidia quarti ventriculi parte

A A. Cerebri portio medullæ originem præbens.
B. Canalis qui à tertio ventriculo sub testibus ad
C. quartum procedit ubi C.
D. Glandula κωνάριον.
E G Testes.
F H Clunes.
I K. Quà medulla cum posteriori cerebro alligatur
L M N O Sinus ad initium medullæ dimidiam quarti ventriculi partem constituens.
P. Quà medulla ex caluaria egreditur.

FIGVRA XI.

Monstrat hæc fig: cerebrum posterius à caluaria exemptum, & à tenui membrana resolutum ac inuicem conuersum, ut eius nexus cum medulla deprehendatur.

A. Sinistra pars posterioris cerebri
B. Dextra.
C C. Vermiformis processus. proprie at C priorem eius partem ostendit, c posteriorem.
D d. Apices prædicti processus, & proprie D. priorem d. posteriorem ostendit
E. Sinus dimidiam quarti ventriculi partem constituens

Qua

G . G. Quà medulla cũ posteriori cerebro comittit

H . H. Cornua uermiformis processus prǽcisa, & proprie H. prius demonstrat, I. posterius.

FIGVRA XII.

Ostendit hæc fig: prio[r]ẽ cerebri partẽ in posteriora conuersã, ut olfactus organa se ostendãt, quorũ dextrũ, unà cũ cerebro in posteriora reflexũ est, sinistrũ dura mẽbrana obductũ propriã sedẽ retinet.

A . A. Sinistra cerebri pars tenui mẽbrana obducta.

B . B. Dextra.

C. Sinistrũ olfactus organũ

D. Dextrũ.

E. Sinus in osse ethmoide dextri organi olfactus grã insculptus.

F. Sexta capitis uena nõnullos crassǽ membranǽ ramulos impertiens.

G. Septũ dirimens olfactus organa.

H. Portio processus falcẽ referentis

I . I. Mammillares cerebri processus.

K. Quinta capitis uena ꝑ foramen secundi paris neruorũ in caluariã penetrãs.

L. Sinus in osse occipitij ad sinistrũ cerebri tuberculum excipiendum insculptus.

M. Linea in eodem osse diuidens prǽdictũ sinũ a

N. dextro notato N.

O. Secundus durǽ membranǽ sinus

P. Tertius

Q. Primus.

FIGVRA XIII.

Representat hæc fig: cerebrũ õio in posteriora cõuersũ, ut olfactus organa unà cũ p.º pari neruorũ, & carotidũ arteriarũ insignioribꝰ ramis appãt.

A . A. Sinistra cerebri pars tenui mẽbrana obducta.

B . B. Dextra.

C . C. Cerebri processus mammillares.

D . D. Sinus, ossis ethmoidis.

E. Septũ prǽdictos sinus dirimens.

F . F. Sinus mamillarĩũ processuum grã insculpti.

G . G. Sexta capitis uena.

H. Quinta.

I. Vena à dura ad tenuẽ membranã progrediẽs.

K. Initiũ uenǽ durǽ mẽbranǽ impstitǽ, quã i p.ª fig: notat l̃rã D

L . L. Instrumẽta olfactus.

N . O . M Coitus neruorũ primi paris, quẽ notãt l̃rǽ N . O.

P. Ramus arteriǽ carotidis dura mẽbranã ꝑforãs à lat.º glandulǽ pituitã cerebri excipientis.

Q Ramulus à prǽd.º ramo ad sinistrũ uentriculũ pertinens.

R. Alter ramulus prǽdicti rami qui ad tenuẽ membranam procedit.

S. Portio infundibuli.

FIGVRA XIIII

A A. Portio cerebri unà cũ medullǽ initio

B . B Primũ par neruorũ quorũ initia adempta sunt,

C . C. ut infũdibulũ in cõspectũ ueniat, qđ notat C . C.

D . D. Finis canalis à tertio uentriculo ad infũdibulũ deriuati, qui in vii.ª & viii.ª fig: notatur l̃rã I.

E. Sinister ramus carotidis art.ᵉ durã membranam perforans. à latere glandulǽ.

F. Dexter.

G. Secũdũ par neruorũ.

H. Minor radix tertij paris.

I Maior.

K. Quartũ par.

L Exilior radix quinti paris.

M. Initia sexti paris.

N. Initia septimi.

FIGVRA XV

Ostendit xv.ª fig: mediã sedẽ ossis sphenoidis dura mẽbrana obductam.

A . B. Portio neruorũ primi paris;

C. Dextri lateris art.ª quǽ durã membranã ꝑforãs parti tenui, parti primo uentriculo impstitur.

D. Sinistra arteria

E. Hic peluis collecta propendet, quǽ pituitã à tertio uentriculo excipit

F. Peluis foramen subiectǽ glandulǽ respondens.

G . G. Portio secundi paris neruorũ.

FIGVRA XVI

Exprimit hæc fig: glandulam quǽ cerebri pituitã excipit, unà cum infundibulo deorsũ conuerso.

A. Glandula.

B. Infundibulũ.

C C. Portiones carotidũ arteriarũ

D. Ramus art.ᵉ carotidis dextri lateris, qui durǽ mẽbranǽ impertitur.

E. Alter ramus eiusdem arteriǽ in nariũ amplitudinem penetrans.

F F. Differt hoc loco dextra art.ª à sinistra, quod una in duos ramos scindatur, altera indiuisa procedat.

G . G. Ramuli prǽdictarũ arteriarũ durã mẽbranã adeuntes.

H. Ramus art.ᵉ qui ꝑ foramen secundi paris neruorũ egrediens ad oculũ fert unà cũ neruo uidendi facultatẽ deferente.

FIGVRA XVII.

Repñtat hæc fig: rete mirabile secũdũ Galeni descriptionẽ, quod in nullo aĩali reperitur.

A B. Art.ᵉ quǽ statim atq; ĩ caluariã ingressǽ sũt, rete constituunt.

C . D. Rami, qui à rete deriuantur.

E. Glandula pituitam excipiens

FIGVRA XVIII

Demonstrantur hac fig: arteriǽ, q̃ ad latera glãdulǽ

quibus ac

in calvaria penetrant, quemadmodum in nobis se ... appar

A. Glandula

B. C. Arteria

FIGVRA XIX.

Ostendit XIX.ª fig. infundibulum ... cum quatuor canalibus pituita ad cerebrum ...

A. Glandula.

B. Infundibulum

C. D. E. F. Quatuor canales, qui a glandula derivant.

TAB III.

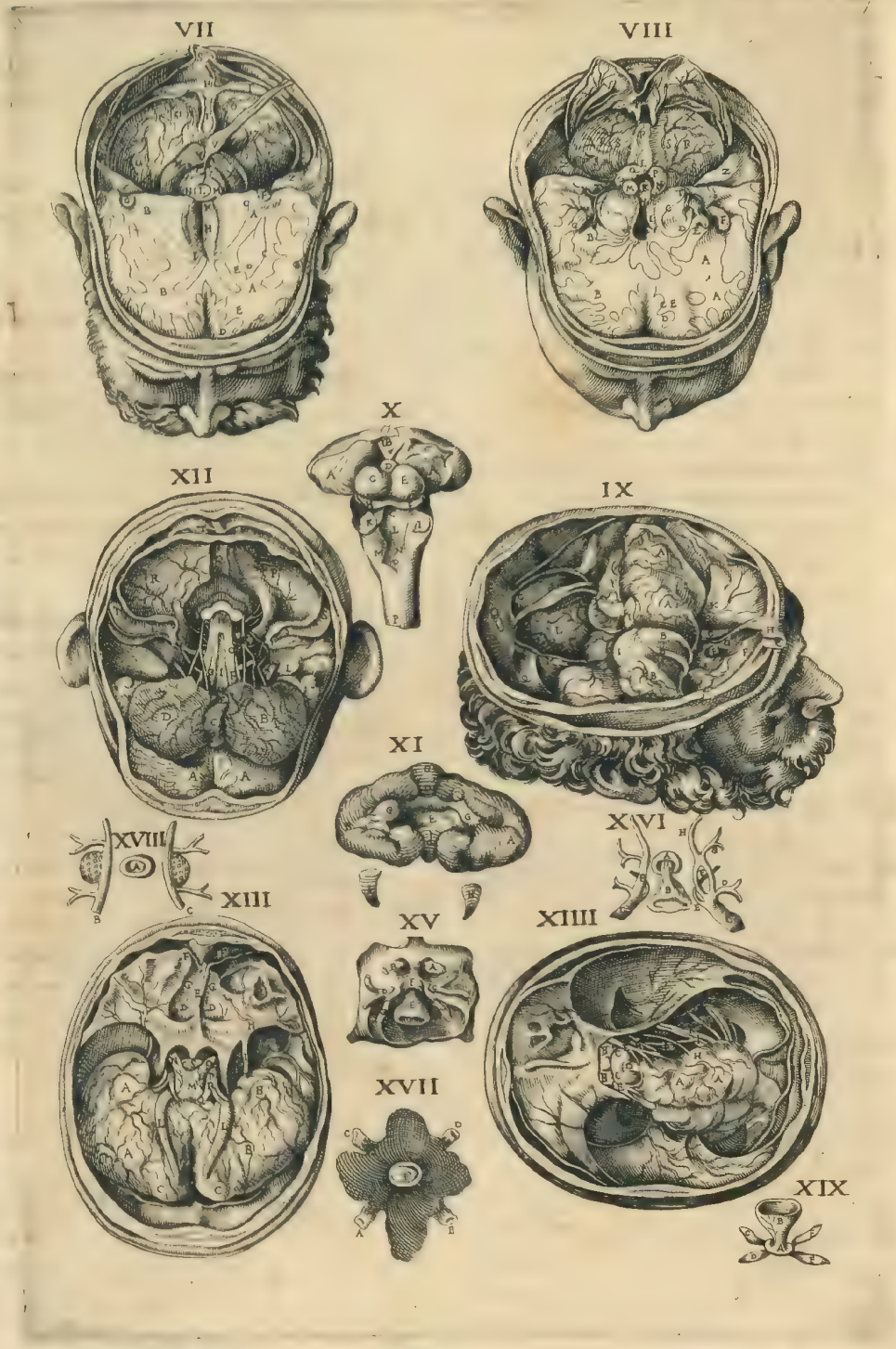

Tabula II. Libri V.

ii

TABULA TERTIA FIG: I

III TAB

Repr̃sentat p^a fig oculu una sectione a priori parte ꝑ posteriore ductu usq ad initiu nerui uidendi facultatem deferentis

A Humor crystallinus
B. Arachnoïs tunica priori crystallini humoris pti obducta
C Humor uitreus
D. Substantia nerui uidendi facultaté deferentis
E Tunica retiformis.
F Portio tenuis membranæ neruo uidendi facultatem defrenti obducta
G. Una à tenui membrana constituta
H. Hac sede uua in posteriora comprimit, neq cornei extra sibi obducta contingit.
I. Foramen uuæ oculi pupillam constituens
K Tunica ciliaris
L. Portio duræ membranæ neruu ambiens, qui oculo uidendi facultate impertit
M. Dura oculi tunica à crassa cerebri membrana profecta.
N Portio prædictæ tunicæ, quæ cornea appellat
O O. Aquosus humor, propter at inferius o locum suffusioni obnoxiu ostendit.
P P oculi musculi.
Q Adhærens tunica à finibus musculorũ deducta.
R Pinguedo sub musculis

Fig: secunda

Repr̃sentat hæc fig anteriore sede humoris crystallini

Fig: tertia

R Tertia eũdem humoré à lat^e ostendit, ub R asperitem demonstrat cui ciliaris tunica illigat.

Fig: quarta

S Quarta humorem uitreum exprimit à priori parte dempto crystallino à situ notato lrã S

Fig: quinta

T. Quinta humorem uitreum ostendit, unà cũ crystallino in propria sede collocato ac notato lrã T

Fig. sexta

V. Sexta uitreu à latere ostendit, unà cum crystallino notato lrã V.

Fig: septima.

X Y. Septima aquosum humoré, ut in oculo se habet repræsentat, qui crystallinũ à priori parte occupat notatum lrã X. Veru Y aquosi humoris portioné indicat, interuiã, & cornea collocata.

Fig: octaua.

Repr̃sentat viij^a fig: tres humores simul iunctos ubi a. uitreũ. b. aquosũ, c. tunica ciliaré eos diuidenté demonstrat. crystallinus his undiq obducit.

Fig: Nona

Nona ostendit anteriore sedé arachnoidis tunicæ, quæ humoris crystallini priorem partem obducit

Fig: X

Decima humoré crystallinũ prædicta tunica obductũ à latere indicat ubi d. humoris, e. tunicæ posteriorẽ partem ostendit

Fig XI

ff g g Decimam ... undecima fig tunica ciliaré ... notat g g. finis quã cu arachnoide committit ff

Fig XII

h h Duodecima eandem tunica crystalline humori abnatã repr̃sentat, ub h h. tunica ... humoré

Fig: XIII.

k Decimatertia retiforme tunica à lat^e ostẽdit, unà cũ neruo uidendi facultate deferente. a quo enascit. notat neruus litera k.

Fig XIIII

Decimaquarta uua ab interiori parte repr̃sentat, ubi lrã l. eius portione ostendit, quæ à dura membrana enascit. m. eã, q in anteriora cõuertit.

Fig XV.

Decimaquinta eandé ab interiori sede demõstrat, unà cũ neruo uidendi facultaté deferẽte, & tenui ipsũ
n obuoluente membrana; ubi lrã. n. tenué substãtiã
o. p. p ostendit, o tenué mẽbrana: p p. ramulos uasorũ à
q. q. dura oculi membrana ad uuá deriuatos; q q quà
r ... neruo ... r pupillæ foramen.

Fig: XVI.

Repr̃sentat hæc fig. à lat^e durá oculi tunicá trãsuersim dissecta, ut uenæ ab ipsa ad uuá tendentes incõ:
s spectu ueniant. ubi s neruu ostendit, qui uidendi facultaté ad oculu transmittit ... membranas
ipsũ obuoluentes, uenas itẽ, ac arterias, q cũ ea decursum ferunt; duo uero t t. uenas, & arterias indicãt
t. t. per dura tunica discurrentes. Veru u u. demõstrãt
u. u uuá sub hac tunica collocata. x corneam. y pu
x. y. pillæ foramen.

Fig XVII.

XVII^a fig. duram oculi tunicá ab externo lat^e exprimit, unà cũ nõ parua portione nerui uidendi facultate deferentis; quod inscribit α. tenuis uero quã obducit in membrana, notat lrã β. dura y. uero quã cũ ipso ferunt, & cetera e. x. & y idem in præcedenti fig significant.

Fig XVIII.

Repr̃sentat hæc fig. oculu una cũ eius initis ab altero
ε latere tm̃, ubi ε nerui substãtiã ostendit, qui ocu:
ζ ζ ζ lo uidendi facultaté impertit. ζ ζ. duos musculos.
λ. λ. λ. λλλ. pinguedine q^a neruum obuoluit. η η albã oculi
θ. κ. tunicam. θ. nigru oculi. κ. pupilla.

Fig: xix

Ostendit xix.ª fig: oculi à palpebris liberatu, ubi
λ glandulam indicat in interno angulo collo-
catam. nno. idem ac in superiori fig: significat.

Fig: xx.

Indicat xx.ª fig: instrumēta ad Anatome necēss.ª

A A. Scamnum.
B B. Asserē indicat hā notā ad minorē sectionē apposita.
C C. Varia foram.ª ad laqueos pro animalis mole
excipiendos, quibus membra obligant
D D. Ferrei anuli ad extrema mēbra deligada constituti.
E. Anulus ad quē reiecta catenula malē alli-
gant, ut caput immobile sternetur.
F F. Varia nouacularū gna, quibus et spongia adhæret.
G. Parvuli cultelli.
H. Alius culter.
I. Grandis ac validus culter.
K. Scalpelli buxei.
L. Hamuli.
M. Varia stylorū gnā una cū clystere.
N N. Obliquæ acus cū filo crassiore adiuncto.
n n. exiles acus secundū multorū usibus idoneæ.
O. Serra ad secanda caluaria necessaria.
P. Forfices.
Q. Malleus ligneus.
R. Fistulæ inflandis pulmonibus idoneæ.
S. Æneū filū nectendis ossibus idoneum.
T. Subula ad perforanda ossa aptissima.
V. Varia subulari ferra.
X. Forpex in torquendis filorū extremis appositi.
Y. Alter forpex, quo intorti iam fili extremū
præscinditur.

Fig: XXI

Vigesima prima fig: nullis indiguit notis, cū
per se euidentissima sit.

Finis Tabularū septimi libri
Anatomes

TAB: III

Tabula III. Libri V.